

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO ZA ROK 2023

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO ZA ROK 2023

Kraków 2024

Raport sporządzony w oparciu o zapisy art. 34a ustawy o samorządzie województwa.

Załącznik do Uchwały nr 982/24 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 7 maja 2024 r.

Fot. Archiwum UMWM oraz WSJO

ISBN: 978-83-67243-45-2 (wersja drukowana)

978-83-67243-46-9 (wersja elektroniczna)

Szanowni Państwo,

Przekazuję w Państwa ręce *Raport o stanie województwa małopolskiego za rok 2023*, stanowiący podsumowanie działalności Zarządu Województwa Małopolskiego w ubiegłym roku. Przedstawiamy w nim przede wszystkim działania samorządu województwa, ale także zadania realizowane przez podmioty niezależne od Województwa, które miały znaczący wpływ na rozwój regionu.

Rok 2023 r. pozostanie w naszej pamięci m.in. za sprawą wielkich wydarzeń, których areną była Małopolska. III Igrzyska Europejskie Kraków-Małopolska były jedną z największych imprez sportowych w Europie w roku 2023. Wystartowało w nich blisko 6400 sportowców, rywalizujących w 29 dyscyplinach i 253 konkurencjach. Zmagania odbyły się w 13 miastach, na 26 obiektach sportowych, a na trybunach zasiadło blisko 200 tys. kibiców. Dla Małopolski Igrzyska były istotnym impulsem rozwojowym - wiele miejscowości w województwie zrealizowało inwestycje infrastrukturalne, nie tylko sportowe, ale również w sferze użyteczności publicznej. Była to także dobrze wykorzystana szansa na promocję regionu - Igrzyska zwiększyły rozpoznawalność i wzmocniły jego markę.

W ubiegłym roku Województwo Małopolskie było także współorganizatorem II Europejskiego Kongresu Sportu i Turystyki w Zakopanem, który odbył się pod patronatem honorowym Prezydenta RP. W dyskusji o współczesnym sporcie wzięło udział blisko 1700 uczestników. Odbyła się także Gala Światowego Dnia Turystyki oraz Gala Ambasadorów Sportu z udziałem Prezydenta Andrzeja Dudy. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że 2023 rok był pierwszym rokiem od czasów pandemii, kiedy nastąpiło znaczące ożywienie ruchu turystycznego w Małopolsce, po kryzysie związanym z pandemią COVID-19 i działaniami wojennymi na Ukrainie. Liczba gości odwiedzających województwo wyniosła w 2023 r. 20,8 mln osób tj. o blisko 23% więcej w stosunku do 2022 r. Wpływy z turystyki w regionie wyniosły ponad 13 mld zł - o 16,2 % więcej niż w 2022 r.

Kolejnym ze znaczących wydarzeń w Małopolsce była Konferencja Krynica Forum 2023, którego Województwo Małopolskie było Partnerem Głównym. Spotkanie było ważnym elementem dyskusji o wzmacnianiu bezpieczeństwa Polski w tych niespokojnych czasach. Rozmowy i debaty koncentrowały się wokół bezpieczeństwa strategicznego, bezpieczeństwa energetycznego, bezpieczeństwa klimatycznego, sytuacji Ukrainy – wsparcia, współpracy i odbudowy, a także biznesu, gospodarki i najbliższej przyszłości. Kulminacyjnym punktem było Forum Koreańsko-Polskie, podczas którego przedstawiciele firm koreańskich i polskich rozmawiali o wspólnych inicjatywach biznesowych w obszarze energetyki atomowej i przemyśle zbrojeniowym.

Polityka rozwoju prowadzona przez Samorząd Województwa we współpracy z partnerami została wyróżniona na forum europejskim. W lipcu 2023 r. Małopolska otrzymała specjalne wyróżnienie „Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości 2024”. Region jest pierwszym w Europie, który został uhonorowany w ten sposób, a jednocześnie od 2016 r. Małopolska nosi tytuł Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości.

W roku 2023 zakończyło się wiele inwestycji drogowych poprawiających dostępność drogową regionu. Warto wspomnieć o otwarciu odcinka drogi ekspresowej S7 między Moczydłem a węzłem Miechów, połączeniu węzła autostrady A4 w Wierzchosławicach ze Strefą Aktywności Gospodarczej w Tarnowie, budowie mostów, obwodnic miejscowości, modernizacji dróg wojewódzkich, w tym zachodniej obwodnicy Zielonek, obwodnicy Wolbromia, rozbudowie DW 958 Chabówka-Zakopane.

We wrześniu 2023 r. nastąpiło, długo oczekiwane, rozpoczęcie prac związanych z budową połączenia kolejowego Podłęże-Piekietko. Po zakończeniu inwestycji, czas przejazdu między Krakowem a Nowym Sączem skróci się do ok. godziny, a czas przejazdu z Krakowa do Zakopanego ma wynieść niewiele ponad 1,5 godziny.

W ramach budowania bezpieczeństwa energetycznego Małopolska prowadziła aktywne działania związane z koniecznością pozyskania nowych i czystych źródeł energii. Kontynuowaliśmy współpracę i dialog w ramach Europejskiego Sojuszu na Rzecz Czystego Wodoru oraz koordynowaliśmy realizację projektu pilotażowego Hydrogen – H2 w ramach partnerskiej europejskiej Inicjatywy Awangarda.

Istotnym elementem polityki samorządu województwa były inwestycje w obszarze zdrowia. Warto odnotować realizację przedsięwzięć w szpitalach, w tym m.in. przebudowę i rozbudowę budynku w Szpitalu Klinicznym im. dr. Józefa Babińskiego, przebudowę i rozbudowę Ośrodka Rehabilitacji Narządu Ruchu „Krzeszowice”, modernizację Oddziału Hematologii i Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Dziennym oraz Oddziału Radioterapii Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera w Krakowie, przebudowę pomieszczeń Oddziału Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie, budowę nowego budynku Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego w Wieliczce. Równocześnie dzięki realizacji projektu pn. „Małopolski Tele-Anioł” osoby niesamodzielne w sytuacji zagrożenia życia mogły o każdej porze uzyskać pomoc ratownika medycznego dyżurującego w ramach utworzonego w projekcie Centrum Teleopieki.

W obszarze kultury warto odnotować inwestycje na rzecz zachowania tożsamości lokalnej oraz dokumentowania historii Podtatrza, jak otwarcie Instytutu Dziedzictwa Niematerialnego Ludów Karpaccich w Ludźmierzu, a także utworzenie Muzeum Palace. Należy również pamiętać o budowie Małopolskiego Muzeum Pożarnictwa w Alwerni – unikatowego miejsca na mapie dziedzictwa kulturowego regionu.

Znaczący wpływ na rozwój regionu miały inwestycje realizowane z funduszy europejskich. Rok 2023 był ostatnim, w którym ogłaszano nabory i realizowano projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020 (RPO WM 2014-2020). Od uruchomienia programu wsparciem objęto ponad 24 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, dofinansowano ponad 6,3 tys. miejsc wychowania przedszkolnego, prawie 108 tys. uczniów objęto wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, aktywizacją zawodową objęto prawie 48,6 tys. osób bezrobotnych, z programów zdrowotnych skorzystało ponad 125 tys. osób. Dzięki wsparciu z programu uruchomiono niemal 5,5 tys. nowych działalności gospodarczych oraz przyznano dotacje i pożyczki dla ponad 15,5 tys. małopolskich MŚP. Wartość projektów dotyczących wsparcia inwestycji w infrastrukturę drogową oraz kolejową wyniosła ponad 2,3 mld zł. W obszarze środowiska wsparto modernizację energetyczną ponad 500 budynków użyteczności publicznej, wymianę ponad 30 tys. źródeł ciepła oraz budowę i modernizację ponad 400 km sieci elektroenergetycznych dla OZE, a także zakupiono 400 niskoemisyjnych autobusów. Dzięki rewitalizacji małopolskie wsie, miasteczka i duże miasta stały się bardziej atrakcyjne dla inwestorów, turystów i samych mieszkańców. Efektem działań wspartych z RPO było zrewitalizowanie prawie 235 ha powierzchni w regionie oraz odnowienie lub polepszenie stanu technicznego 425 obiektów. Dodatkowo na zrewitalizowanych obszarach rozpoczęło swoją działalność 135 nowych przedsiębiorstw.

To tylko wybrane informacje, dlatego zachęcam Państwa do zapoznania się z raportem stanowiącym kompleksowy obraz działalności Zarządu Województwa Małopolskiego i zmian, które zaszły w regionie w roku 2023.

Witold Kozłowski

Marszałek Województwa Małopolskiego

Spis treści

WPROWADZENIE	8
PODSUMOWANIE NAJWAŻNIEJSZYCH INFORMACJI O DZIAŁANIACH PODJĘTYCH W 2023 R.	11
SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO	13
REALIZACJA MAŁOPOLSKIEJ TARCZY ANTYKRYZYSOWEJ	18
REALIZACJA MAŁOPOLSKIEJ TARCZY HUMANITARNEJ	21
OBSZAR I MAŁOPOLANIE	26
Programy i plany strategiczne.....	27
Przedsięwzięcia strategiczne	32
1. MAŁOPOLSKIE RODZINY	35
2. OPIEKA ZDROWOTNA	44
3. BEZPIECZEŃSTWO.....	55
4. SPORT I REKREACJA	60
5. KULTURA I DZIEDZICTWO	69
6. EDUKACJA.....	83
7. RYNEK PRACY.....	94
OBSZAR II GOSPODARKA.....	101
Programy i plany strategiczne.....	102
Przedsięwzięcia strategiczne	105
1. INNOWACYJNOŚĆ	107
2. KONKURENCYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	111
3. TURYSTYKA	118
4. TRANSPORT	132
5. CYFROWA MAŁOPOLSKA	148
6. GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM.....	155
OBSZAR III KLIMAT I ŚRODOWISKO	163
Programy i plany strategiczne.....	164
Przedsięwzięcia strategiczne	166
1. OGRANICZANIE ZMIAN KLIMATYCZNYCH	167
2. GOSPODAROWANIE WODĄ.....	172
3. BIORÓŻNORODNOŚĆ I KRAJOBRAZ	174
4. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	176
OBSZAR IV ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM	182
Programy i plany strategiczne.....	183
Przedsięwzięcia strategiczne	184
1. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO ROZWOJEM	185
2. WSPÓŁPRACA I PARTNERSTWO.....	194
3. PROMOCJA MAŁOPOLSKI	209
OBSZAR V ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE	216
Programy i plany strategiczne.....	217
1. ŁAD PRZESTRZENNY.....	217
2. WSPARCIE MIAST.....	220

3. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	223
4. SPÓJNOŚĆ WEWNĄTRZREGIONALNA I DOSTĘPNOŚĆ	228
TERYTORYALNE UKIERUNKOWANIE STRATEGII – OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	232
WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU GŁÓWNEGO I CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH STRATEGII	236
REALIZACJA STRATEGII W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH – WYMIAR TERYTORIALNY.....	242
WDRAŻANIE FUNDUSZY EUROPEJSKICH W RAMACH PROGRAMÓW REGIONALNYCH W MAŁOPOLSCE	257
REALIZACJA MPI W 2023 R.	267
BUDŻET OBYWATELSKI WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2023 R.	271
STAN WYKONANIA UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO PODJĘTYCH W 2023 R.	275

Wykaz najczęściej stosowanych skrótów

BO – Budżet Obywatelski
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
EOG – Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2020
FEM 2021-2027 – Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
KOM – Krakowski Obszar Metropolitalny
KT – Kontrakt Terytorialny dla Województwa Małopolskiego
LPT – Lista Produktów Tradycyjnych
MCDN – Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli
MFI – Małopolski Festiwal Innowacji
MFR – Małopolski Fundusz Rozwoju
MIRS – Małopolska Infrastruktura rekreacyjno-sportowa
MKA – Małopolska Karta Aglomeracyjna
MNiSW – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MPI 2015-2023 – Małopolski Plan Inwestycyjny na lata 2015-2023
MPI 2030 – Małopolski Plan Inwestycyjny 2030
MSIT – Małopolski System Informacji Turystycznej
MSUES – Małopolskie Standardy Usług Edukacyjno-Szkoleniowych
MTA – Małopolska Tarcza Antykryzysowa
NCBiR – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
NCN – Narodowe Centrum Nauki
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OPN – Ojcowski Park Narodowy
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
OWES – Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
POIR – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020
POIŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
POP – Program Ochrony Powietrza
POPC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020
POWER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RPO WM 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020
RSI – Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030
SAG – Strefa Aktywności Gospodarczej
SKA – Szybka Kolej Aglomeracyjna
SRWM 2011-2020 – Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020
SRWM 2030 – Strategia Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*
UMWM – Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WM – Województwo Małopolskie
WSJO – Wojewódzka Samorządowa Jednostka Organizacyjna

WPROWADZENIE

Podstawowe założenia

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych wprowadziła w art. 34a ustawy o samorządzie województwa przepisy dotyczące obowiązku sporządzania raportu o stanie województwa. Niniejszy dokument przygotowany został w oparciu o przepisy ww. artykułu ustawy i obejmuje podsumowanie działalności Zarządu Województwa Małopolskiego w roku 2023, w szczególności w zakresie realizacji polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa oraz budżetu obywatelskiego.

Raporty w latach 2018-2020 przygotowywane były w oparciu o system dokumentów strategicznych obowiązujących w latach 2011-2020. Przedstawiany obecnie dokument jest trzecim opracowanym zgodnie z układem zaktualizowanej w grudniu 2020 roku Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*. Zastosowanie takiego schematu stanowi odpowiedź na konieczność dostosowania raportu do nowego systemu monitoringu strategii, wskazującego Raport jako podstawowe narzędzie oceny jej realizacji. W związku z powyższym dokument przygotowany został w oparciu o zastosowany w strategii podział na obszary, kierunki polityk rozwoju oraz kierunki działań, do których przypisane zostały podejmowane w 2023 roku poszczególne działania zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym.

Przedstawione w tegorocznym raporcie działania realizowane były zarówno w ramach poprzedniego dokumentu strategii i kończącego się okresu rozliczeniowego poprzedniej perspektywy finansowej oraz w ramach obecnie obowiązujących dokumentów programowych. Zawiera on opis wszystkich przedsięwzięć realizowanych w 2023 roku – zarówno tych wpisujących się w kierunki i działania nowego dokumentu strategii, których realizacja dopiero się rozpoczęła, jak i również tych, których realizacja rozpoczęła się jeszcze w okresie obowiązywania poprzedniego dokumentu strategii, ale trwała nadal w 2023 roku – te projekty zostały odpowiednio przypisane do działań i kierunków strategii *Małopolska 2030*.

Raporty w kolejnych latach w coraz większym stopniu koncentrować się będą na przedstawieniu nowych projektów, szczególnie przedsięwzięć strategicznych i realizowanych w ich ramach wiązek projektów. Wymienione w SRW *Małopolska 2030* przedsięwzięcia strategiczne będą też monitorowane w ramach corocznego sprawozdania z realizacji Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030.

System dokumentów strategiczno-programowych

Struktura raportu odzwierciedla nakreślony w Planie Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa *Małopolska 2030* system wzajemnie powiązanych pod względem formalnym i merytorycznym dokumentów strategiczno-programowych, wyznaczających ramy działań podejmowanych przez Samorząd Województwa.

Podstawowym i najważniejszym dokumentem określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju prowadzonej w przestrzeni województwa jest **Strategia Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*** przyjęta przez Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 17 grudnia 2020 r. W strukturze Strategii wyróżnionych zostało 5 obszarów tematycznych, w ramach których zostały wyodrębnione główne kierunki polityki rozwoju, ze wskazaniem strategii postępowania oraz głównych kierunków działań. Osiągnięciu celów w czterech obszarach tematycznych ma służyć realizacja przedsięwzięć strategicznych. W obszarze Rozwój Zrównoważony Terytorialnie nie zostały wskazane przedsięwzięcia strategiczne ze względu na inny charakter wsparcia, skierowany nie do całego obszaru województwa, ale do konkretnych obszarów strategicznej interwencji.

Kolejnym poziomem dokumentów strategiczno-programowych stanowiących instrumenty wdrażania celów strategii będą **programy i plany strategiczne**. W tej grupie będą mieścić się zarówno dokumenty

obligatoryjne (czy to ze względu na uwarunkowania europejskie czy ustawowe – krajowe), jak i przyjmowane z inicjatywy własnej Samorządu Województwa.

Ważne miejsce w systemie zajmuje program **Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27**, będący podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć stanowiących o stopniu realizacji SRWM 2030.

Ostatnim elementem struktury jest **Małopolski Plan Inwestycyjny 2030 (MPI2030)**, który stanowi narzędzie koordynacji polityki rozwoju Województwa na etapie wdrażania. Jest to dokument, który obejmuje przedsięwzięcia wieloletnie podejmowane przez Samorząd Województwa przy równoczesnym powiązaniu ich z celami i kierunkami określonymi w SRWM2030. Ma on za zadanie wspomóc Zarząd Województwa Małopolskiego (ZWM) i pozostałych interesariuszy w strategicznym spojrzeniu i zarządzaniu rozwojem regionu. Dokument pozwala również na koordynację i monitorowanie wieloletnich projektów inwestycyjnych. MPI2030 ujmuje przede wszystkim przedsięwzięcia strategiczne znajdujące się SRWM2030, ale także inne projekty o kluczowym charakterze dla rozwoju województwa. MPI2030 poddawany jest corocznemu monitoringowi, począwszy od raportu za rok 2022. Równolegle nadal obowiązuje także MPI 2015-2023 – do zakończenia realizacji zapisanych w nim przedsięwzięć.

Struktura raportu

Uwzględniając przepisy ustawy o samorządzie województwa oraz układ dokumentów strategiczno-programowych funkcjonujących w Województwie Małopolskim, w swojej zasadniczej części **struktura wewnętrzna raportu odzwierciedla układ Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030**. Zgodnie z zastosowanym w dokumencie Strategii podziałem, przedsięwzięcia realizowane przez Samorząd Województwa zostały przedstawione w ramach wyróżnionych obszarów, kierunków polityk rozwoju oraz kierunków działań, przy czym w raporcie uwzględnione zostały jedynie te działania, w ramach których w 2023 roku prowadzona była wpisująca się w ich zakres aktywność. U podstaw takiego podejścia legło przekonanie, że niniejszy Raport, stanowiący podstawowy element monitoringu strategii, powinien w jak największym stopniu odzwierciedlać system dokumentów strategiczno-programowych obowiązujących na poziomie regionu.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach **Małopolskiej Tarczy Antykrzysowej** oraz **Małopolskiej Tarczy Humanitarnej** opisane zostały w ramach dedykowanych im rozdziałów. Ponadto na początku każdego obszaru przedstawiony został **stan realizacji poszczególnych programów i planów strategicznych** oraz tabela z informacjami odnoszącymi się do stanu przygotowania **przedsięwzięć strategicznych**. Na końcu części odnoszącej się bezpośrednio do realizacji zadań w ramach strategii zamieszczony został **katalog wskaźników** osiągnięć celu głównego i celów szczegółowych strategii wraz z obecnym oraz oczekiwanym trendem rozwojowym.

Jako, że raport dotyczy działalności Zarządu Województwa **skoncentrowano się przede wszystkim na realizacji przedsięwzięć i projektów własnych Województwa**, realizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego oraz podległe samorządowe jednostki organizacyjne.

Jednakże wydaje się niemożliwe pominięcie projektów, na których realizację Województwo nie ma bezpośredniego wpływu, a które realizowane są przez podmioty niezależne od administracji regionalnej. Projekty te bowiem wpisują się w ogólną wizję kreowania polityki w danym obszarze, stanowiąc nierzadko punkt odniesienia dla działań podejmowanych przez Samorząd Województwa. Dlatego też wybrane projekty, istotne z punktu widzenia rozwoju regionu, również zostały uwzględnione w raporcie.

Odrębną część Raportu stanowi omówienie **programów operacyjnych finansowanych w ramach funduszy unijnych**, ze szczególnym uwzględnieniem ich terytorialnego wymiaru. Pokazane w tym miejscu wydatkowanie środków na projekty ma charakter danych zagregowanych w ramach poszczególnych obszarów oraz kierunków polityk rozwoju strategii, jak i programów operacyjnych. Szczegółową analizą objęto wyłącznie projekty, które nie zakończyły się do 31 grudnia 2023, dostosowując ją do okresu obowiązywania strategii. Przedstawiona też została w układzie gmin łączna, zagregowana wartość ogółem projektów realizowanych w całej perspektywie finansowej 2014-2023,

współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych oraz Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa.

W kolejnej części Raportu omówione zostało **wdrażanie funduszy europejskich** w ramach programów regionalnych oraz realizacja **Małopolskiego Planu Inwestycyjnego na lata 2015-2023 i Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030**. Fragmenty dotyczące tych dokumentów opracowane zostały w oparciu o przygotowywane cyklicznie sprawozdania nt. stanu wdrażania RPO WM w danym roku oraz raportów rocznych z realizacji MPI. Analizy obejmują stan wdrażania RPO dla całego programu, dla poszczególnych jego osi priorytetowych oraz w rozbiciu na kierunki i działania Strategii, a w przypadku MPI podsumowanie w ramach przyjętych w dokumentach obszarów.

Kolejne części raportu obejmują **zakres realizacji uchwał przyjętych przez sejmik województwa oraz sprawozdanie z realizacji budżetu obywatelskiego**. Zagadnienia te potraktowane zostały indywidualnie ze względu na ich wagę wynikającą z zapisów ustawy o samorządzie wojewódzkim, które w zakresie przygotowania niniejszego raportu, wymieniają je jako obowiązkowe elementy dokumentu.

Pomimo, iż z przepisów ustawy nie wynika wprost, że raport powinien zawierać **część statystyczną**, przyjęto założenie, że użyta przez ustawodawcę nazwa raportu – „o stanie województwa” sugeruje konieczność przedstawienia ogólnej sytuacji rozwojowej województwa. Niestety, okres na jaki przypada przygotowanie raportu, koncentrujący prace nad tym dokumentem w I kwartale roku nie pozwala na odniesienie się bezpośrednio do danych z roku sprawozdawczego, ze względu na ich brak w statystyce publicznej. Dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny, które pozwoliłyby na dostatecznie obszerną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, szczególnie na poziomie regionów, publikowane są najwcześniej w II kwartale roku, w zdecydowanej większości jednak w drugiej połowie roku. W związku z ograniczeniami w dostępności danych, uznając jednakże zasadność odniesienia się do statystyk publicznych ilustrujących sytuację rozwojową województwa, część diagnostyczna zamieszczona w raporcie odnosi się z konieczności do roku 2022 (za wyjątkiem nielicznych danych dostępnych w I kwartale br, odnoszących się do 2023 roku). W związku z tym, że w Urzędzie cyklicznie przygotowywana jest publikacja *Województwo Małopolskie*, ukazująca bardzo szeroko charakterystykę sytuacji społeczno-gospodarczej Małopolski, nie tylko w odniesieniu do danego roku, ale także w dłuższej perspektywie, w prezentowanym raporcie zamieszczony został skrót tych informacji. Publikacja, z obszerną kompleksową analizą zamieszczana jest corocznie na stronie <https://www.malopolska.pl/publikacje/rozwoj-regionalny>

Niniejszy raport został opracowany przez Departament Rozwoju Regionu, na podstawie materiałów przygotowanych przez poszczególne departamenty i biura UMWM oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne w przypisanych im zakresach działań.

PODSUMOWANIE NAJWAŻNIEJSZYCH INFORMACJI O DZIAŁANIACH PODJĘTYCH W 2023 R.

Rok 2023 był ostatnim rokiem, w którym można było ubiegać się o dofinansowanie i realizować projekty z **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020** (RPO WM).

W ramach RPO WM oprócz zadań wpisujących się w obszary zaplanowane Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030* realizowane były także działania wynikające z bieżącej sytuacji, która nastąpiła w związku z pandemią Covid -19 i wojną w Ukrainie. Były to przedsięwzięcia skoncentrowane na wsparciu infrastruktury ochrony zdrowia, małopolskich MŚP, infrastruktury GOPR, zapewnienia usług transportowych w zakresie relokacji osób przybyłych z Ukrainy poprzez wzmocnienia w zakresie przewozów liniowych – transfer osób przybyłych z Ukrainy, wsparcie grantowe dla NGO oraz JST w zakresie infrastruktury społecznej oraz wsparcie edukacyjne skierowane do szkół i placówek oświatowych w Małopolsce (REACT-UE). Dodatkowo wsparto działania polegające na zakupie mobilnego punktu poboru krwi na potrzeby RCKiK w Krakowie oraz zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury mieszkalnej dla migrantów z Ukrainy (CARE). W wyniku tych działań ogłoszono 19 naborów na kwotę 211,7 mln zł, podpisano 24 umowy o dofinansowanie na wartość 227,4 mln zł (wkład UE) i rozliczono 163,6 mln zł we wnioskach o płatność (72% środki UE).

W ramach RPO WM 2014-2020 w 2023 roku:

- ogłoszono 22 nabory (3 konkursy, 16 naborów pozakonkursowych i 3 nabory nadzwyczajne) na wartość ogółem 137,8 mln zł. Nabory dotyczyły: głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej, regionalnej infrastruktury ochrony zdrowia związanych z łagodzeniem skutków pandemii COVID-19 oraz gminnej i powiatowej infrastruktury mieszkalnej związanej z pomocą dla obywateli Ukrainy.
- zatwierdzono 81 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 337,7 mln zł. Podpisanych zostało 98 umów o wartości dofinansowania UE – 417,8 mln zł, co stanowiło 3% alokacji RPO WM.

W ramach EFRR, od uruchomienia wdrażania RPO WM do końca 2023 r. zakontraktowano (na podstawie umów w dofinansowanie) 9 568,6 mln zł (wkład UE), co stanowiło całkowite wykorzystanie alokacji EFRR oraz zatwierdzono na podstawie wniosków o płatność 8 453,5 mln zł (wkład UE), co stanowiło 92% alokacji EFRR.

W ramach EFS, od uruchomienia wdrażania RPO WM do końca 2023 r. zakontraktowano (na podstawie umów w dofinansowanie) 3 745,3 mln zł (wkład UE), co stanowiło całkowite wykorzystanie alokacji EFS oraz zatwierdzono na podstawie wniosków o płatność 3 482,4 mln zł (wkład UE), co stanowiło 99% alokacji EFS.

Równocześnie rok 2023 był pierwszym rokiem, w którym można było się ubiegać o dofinansowanie i realizować projekty w ramach programu regionalnego **Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027** (FEM 2021-2027), działającego w oparciu o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), a także o nowy instrument - Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Małopolska otrzymała środki w wysokości 3 165,1 mln EUR, w tym 2 690,3 mln EUR (wkład UE), które zostaną przeznaczone m.in. na: badania i rozwój oraz przedsiębiorczość (312 mln EUR), środowisko (510 mln EUR), transport miejski i regionalny (337 mln EUR), wspólnoty lokalne (221 mln EUR), rynek pracy, edukację i włączenia społeczne oraz infrastrukturę społeczną (960 mln EUR), Sprawiedliwą transformację Małopolski Zachodniej (254 mln EUR).

W 2023 r. ogłoszono 39 naborów na wartość ogółem 2 920,4 mln zł, co stanowiło zaangażowanie 21% alokacji ogółem FEM 2021-2027. Pierwszy nabór odbył się w maju 2023 r. w ramach aktywizacji zawodowej – projekty PUP. Najwięcej naborów przeprowadzono w ramach priorytetów 2. Fundusze

europejskie dla środowiska i 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego. Złożono 774 wnioski o dofinansowanie na kwotę ogółem 3 739,9 mln zł, w tym wkład UE 2 848,2 mln zł, z czego zatwierdzono 49 wniosków o dofinansowanie na wartość wkładu UE 1 326,5 mln zł.

W 2023 r. podpisano pierwsze 31 umów o dofinansowanie o wartości wkładu UE 1 003,8 mln zł, co stanowiło 10% alokacji FEM 2021-2027.

Pomimo wciąż odczuwalnych skutków kryzysu będącego następstwem pandemii COVID-19 oraz wybuchu wojny na Ukrainie, samorząd województwa realizował szereg przedsięwzięć kluczowych dla rozwoju regionu. W 2023 roku udało się zakończyć 48 projektów ujętych w **Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023**, tym samym zwiększając do 197 liczbę wszystkich zrealizowanych w ramach MPI projektów. Natomiast do **Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030** na koniec 2023 roku wpisane były 82 projekty, z których 49 nie zostało dotychczas rozpoczętych, 28 jest w trakcie realizacji, a realizację 5 już zakończono.

Budżet Obywatelski Województwa Małopolskiego jest mechanizmem partycypacji społecznej, który pozwala Mieszkańcom nie tylko kształtować i zmieniać ich najbliższe otoczenie, określać potrzeby oraz wskazywać co jest dla nich szczególnie ważne, ale także decydować na co powinny być wydatkowane środki pieniężne Województwa Małopolskiego.

Do końca 2023 roku udało się zrealizować w sumie 6. pełnych edycji (składanie zadań i głosowanie) oraz rozpocząć 7. edycję. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego zrealizował do tej pory łącznie 288 zadań, które zostały wybrane przez mieszkańców Małopolski w 6. głosowaniach. W trakcie realizacji pozostają 3 zadania z obszarów środowiska (1) oraz infrastruktury drogowej (2).

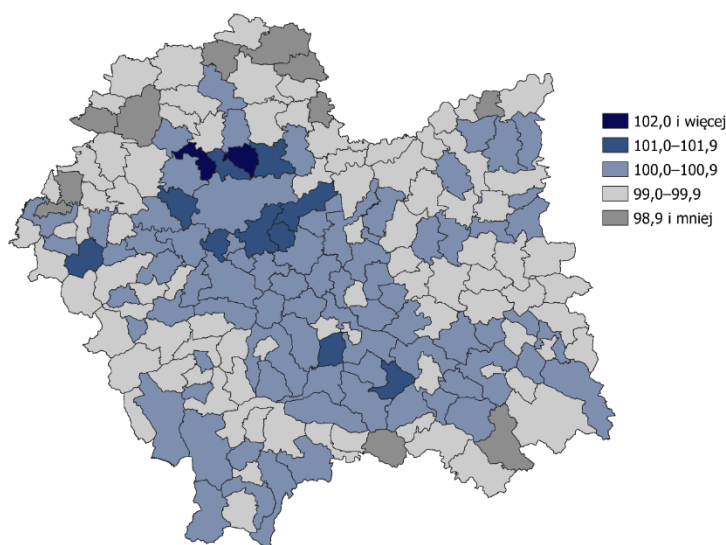
W ramach 6. edycji wiosną 2023 r. odbyło się głosowanie, w którym o zwycięstwo walczyło 198 zadań zgłoszonych przez Małopolan. W wyniku głosowania do realizacji przyjęto 88 zadań, z czego 80 ma zasięg oddziaływania regionalny, a 8 zadań będzie realizowanych na skalę ogólnowojewódzką. Swoje głos w 6. edycji oddało ponad 298 tysięcy mieszkańców - to o 274% więcej niż w 1. edycji tego projektu i o ponad 52 tysiące więcej niż w poprzednim głosowaniu.

W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. zostało podjętych łącznie 221 **uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego**.

SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Województwo małopolskie na koniec 2022 roku zamieszkiwało 3 429 014 osób. Stanowiło to 9,1% ludności kraju. Małopolska zajęła 4. miejsce pod względem **liczby mieszkańców** (po województwach: mazowieckim, śląskim oraz wielkopolskim). W 2022 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, ubyło 1356 osób. Liczba mężczyzn w Małopolsce zmniejszyła się o 960 osób, natomiast liczba kobiet spadła o 396 osób.

Mapa 1. Zmiana liczby ludności w 2022 roku (rok 2021 = 100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2022 roku małopolskie miasta zamieszkiwało 1 640 055 osób. **Współczynnik urbanizacji** wynosił 47,8% i w stosunku do roku 2021 obniżył się o 0,1 p. proc. Dla porównania: w skali kraju współczynnik ten wynosił 59,6%. Małopolskie wsie w 2022 roku zamieszkiwało 1 788 959 osób (52,2% ludności regionu). Dynamika zmian liczby ludności wiejskiej w 2022 roku w odniesieniu do roku poprzedniego wyniosła 100,2%, natomiast w przypadku obszarów miejskich było to 99,7%. Oznacza to postępujący proces wyludniania się małopolskich miast.

Gęstość zaludnienia w województwie małopolskim w 2022 roku wyniosła 226 osób/km². W porównaniu z 2021 rokiem wartość ta nie zmieniła się. W Polsce wskaźnik ten wyniósł 121 osób/km². Pod względem gęstości zaludnienia województwo małopolskie zajęło 2. lokatę w kraju, po województwie śląskim (352 osoby/km²). Pod względem gęstości zaludnienia na terenach wiejskich Małopolska nieustannie zajmuje 1. miejsce w kraju.

Przyrost naturalny w 2022 roku w województwie małopolskim wyniósł –4874 osoby. We wcześniejszych latach utrzymywał się on na poziomie dodatnim (do 2019 roku, kiedy to przybyło 3965 osób), jednak w 2020 roku tendencja odwróciła się i pierwszy raz wskaźnik ten osiągnął wartość ujemną (–3447 osób). W 2021 roku wskaźnik ten wyniósł –7440 osób, co stanowiło najniższą zanotowaną wartość przyrostu naturalnego dla Małopolski. Można przypuszczać, że tak niskie wartości były wynikiem pandemii COVID-19, która przyczyniła się do wysokiej śmiertelności wśród mieszkańców regionu. W 2022 roku, podobnie jak w roku poprzednim, w żadnym z województw nie zanotowano dodatniego przyrostu naturalnego.

Rozwój społeczno-gospodarczy, postęp nauki i medycyny, a także powszechny dostęp do nowoczesnych metod diagnostycznych i terapii leczniczych w ostatnich dziesięcioleciach przełożyły się na sukcesywnie rosnącą **długość przeciętnego dalszego trwania życia ludności**. W latach 2020–2021

wskaźnik ten wyraźnie zmniejszył się, czego przyczyn można upatrywać w zwiększonych wskaźnikach śmiertelności w związku z pandemią COVID-19. W 2022 roku, zarówno w kraju, jak i w Małopolsce zaobserwowano wyraźne odbicie trendu i zanotowano wzrost długości przeciętnego dalszego trwania życia ludności. Przeciętne dalsze trwanie życia ludności w Polsce w 2022 roku wyniosło dla mężczyzn 73,4 roku, natomiast dla kobiet 81,1 roku. W województwie małopolskim w 2022 roku przeciętne trwanie życia mężczyzn wynosiło 74,9 roku, natomiast dla kobiet było to 82,2 roku. Małopolska na tle kraju odznacza się najlepszym wynikiem (1. miejsce) pod względem długości przeciętnego dalszego trwania życia mężczyzn. W przypadku kobiet województwo małopolskie uplasowało się na 3. miejscu. W porównaniu do roku ubiegłego trwanie życia mężczyzn mieszkających w województwie małopolskim wydłużyło się o 1,4 roku, natomiast kobiet o 1,2 roku. Długość życia mieszkańców małopolskich miast była wyższa niż ludności wiejskiej.

Jednym z ważniejszych czynników wpływających na stan zaludnienia danego obszaru są **migracje**. W 2022 roku ogólne saldo migracji na pobyt stały było dodatnie i wyniosło 4,1 tys. osób wobec 4,8 tys. osób w roku poprzednim. W ogólnym bilansie salda migracji ogółem na 1000 mieszkańców w 2022 roku Małopolska znalazła się wśród 5 województw z dodatnią wartością wskaźnika, zajmując (ex aequo z województwem dolnośląskim) 3. miejsce w skali kraju (1,2‰), po województwach: mazowieckim (2,0‰) i pomorskim (1,7‰), a przed województwem wielkopolskim (0,4‰).

W 2022 roku kolejny rok z rzędu mniej Małopolan skorzystało z **pomocy społecznej**. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o prawie 11,5 tys. w porównaniu do roku poprzedniego, a na przestrzeni lat 2012–2022 spadek ten objął blisko 127 tys. Małopolan. Dynamika spadku jest największa w przypadku rodzin z dziećmi, w tym wielodzietnych. Udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w populacji regionu w 2022 roku był najniższy w 12-letnim okresie sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego – 3,2%, w porównaniu do 3,5% w roku poprzednim. W latach 2012–2022 wskaźnik ten dla Małopolski obniżył się o 3,7 p. proc. Lepszy jest dostęp Małopolan do usług społecznych, a istotnym czynnikiem warunkującym postęp w tym zakresie był Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020 (RPO WM 2014-2020). W wyniku realizowanych projektów uruchomiono 57 nowych placówek (publicznych i niepublicznych) zapewniających dzienną opiekę starszym osobom oraz 19 nowych innowacyjnych centrów wsparcia opiekunów rodzinnych. Z kolei w ramach projektów adresowanych do dzieci i młodzieży utworzono w Małopolsce 238 nowych placówek wsparcia dziennego (w tym 38 filii) – świetlice, ogniska i kluby wychowawcze.

W 2022 roku w Małopolsce liczba dzieci do 3. roku życia wyniosła 99 461. Spośród tej liczby do **żłobków**, klubów dziecięcych i oddziałów żłobkowych uczęszczało 16 829 dzieci, a odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wyniósł 16,92%. W województwie funkcjonowało 478 żłobków i 88 klubów dziecięcych (566 placówek), więcej placówek działało tylko w województwie mazowieckim (929 placówek).

W ramach systemu wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2022/2023 w Małopolsce funkcjonowało 2427 **placówek wychowania przedszkolnego**, w tym 1575 przedszkoli, 74 punkty przedszkolne oraz 778 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Można zaobserwować stały wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego – w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym nastąpił wzrost o 35 placówek. W roku szkolnym 2022/2023 łączna liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosiła 149,8 tys. i zwiększyła się w porównaniu z rokiem ubiegłym o 7002 dzieci (wzrost o 4,9%).

W roku szkolnym 2022/2023 ogólna **liczba uczniów** w Małopolsce w szkołach publicznych i niepublicznych, łącznie z uczniami szkół artystycznych i szkół specjalnych przysposabiających do pracy, wyniosła 479 966, w tym m.in. 291 552 uczniów szkół podstawowych, 19 469 uczniów branżowych szkół zawodowych stopni I i II, 65 217 uczniów w technikach i 71 446 uczniów w liceach ogólnokształcących. Nastąpił wzrost ogólnej liczby uczniów w stosunku do roku wcześniejszego, łącznie

o 12 318 uczniów, tj. o 2,63%, przede wszystkim przez zwiększenie odnotowane w szkołach podstawowych (o 2617 uczniów, tj. o 0,91%).

W 2022 roku **liczba studiujących** zwiększyła się o 0,4% (584 osoby) w stosunku do roku poprzedniego oraz o 1,8% (2,6 tys. osób) w odniesieniu do 2019 roku. Pod względem liczby studiujących Małopolska nadal pozostawała drugim co do wielkości po Mazowszu ośrodkiem akademickim w kraju. W 2022 roku w województwie małopolskim studiowało 147,8 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami), z czego 3,9 tys. w 9 zamiejscowych jednostkach organizacyjnych 6 szkół wyższych z innych województw. W największym ośrodku akademickim w województwie, Krakowie, naukę pobierało 129,4 tys. osób. Następnymi co do wielkości ośrodkami były Nowy Sącz – 8,3 tys. studentów oraz Tarnów – 4,6 tys.

W sferze **badania i rozwoju** pozycja województwa małopolskiego na tle innych regionów Polski przedstawiała się w 2021 roku korzystnie. Małopolska na tle pozostałych regionów odznaczała się bardzo wysokimi wskaźnikami, zajmując 2. miejsce po województwie mazowieckim pod względem wielkości nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność B+R ogółem (5411,4 mln zł), nakładów poniesionych przez sektor przedsiębiorstw (3560,3 mln zł), a także w przeliczeniu na 1 mieszkańca (1577,1 zł). Równocześnie wszystkie te wskaźniki osiągnęły najwyższe z dotychczas zanotowanych wartości i były znacząco wyższe niż w pozostałych regionach.

W 2021 roku wielkość GERD/PKB w Małopolsce osiągnęła najwyższy z dotychczasowych poziom 2,51%, kolejny raz plasując region w tym zakresie na pozycji lidera przed Mazowszem (2,16%). Należy także zaznaczyć, że tylko te dwa województwa przekroczyły 2-procentowy próg dla tego wskaźnika. Również w zakresie relacji BERD/PKB Małopolska na poziomie 1,65% znajdowała się w 2021 roku na 1. pozycji przed województwem mazowieckim (1,52%).

Według szacunkowych danych Głównego Urzędu Statystycznego wartość **produktu krajowego brutto** (PKB) w Małopolsce w cenach bieżących wyniosła w 2021 roku 215 621 mln zł, tj. 8,2% krajowego PKB. Produkt krajowy brutto przypadający na jednego mieszkańca w województwie małopolskim w 2021 roku osiągnął poziom 62 842 zł, co stanowi 91% średniej krajowej. W 2021 roku, podobnie jak w poprzednich latach, województwo małopolskie uplasowało się na 5. miejscu w kraju. Liderem pozostaje województwo mazowieckie, które wyprzedza województwa: śląskie, wielkopolskie i dolnośląskie.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie małopolskim wykazuje w ostatnich latach tendencję wzrostową. Na koniec 2023 roku w systemie REGON zarejestrowanych było 481,1 tys. podmiotów, tj. o 18,1 tys. więcej niż w roku poprzednim. W zestawieniu województw Małopolska zajęła wysokie, 4. miejsce, po województwach mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Małopolsce stanowiły 9,3% wszystkich podmiotów w skali kraju.

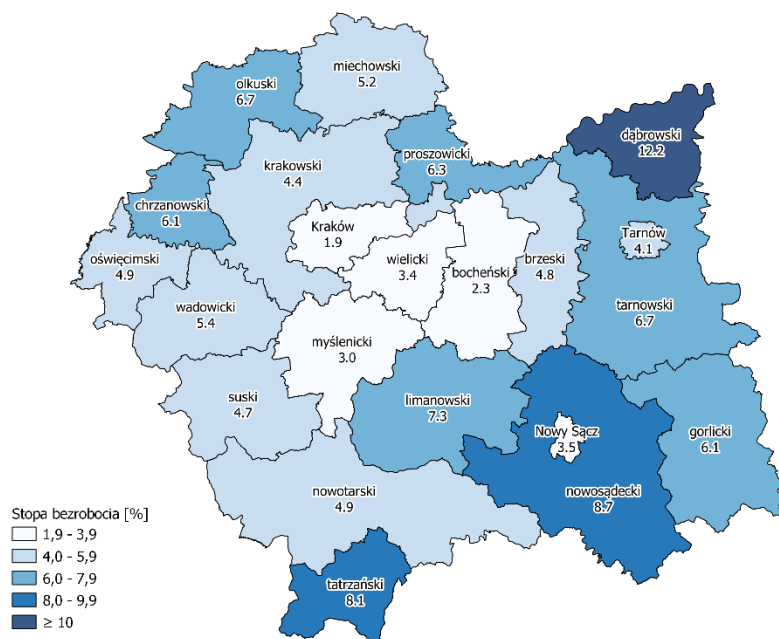
W 2021 roku udział małopolskich firm usługowych ponoszących **nakłady na innowacje** zwiększył się wyraźnie, o 38% (co przełożyło się na 4,4 p. proc.), wydłużając trend wzrostowy do czteroletniego, najdłuższego w ostatniej dekadzie. Trzeci rok z rzędu wskaźnik utrzymuje się na poziomie wyższym od przeciętnego krajowego, który jednak odnotował jeszcze bardziej spektakularny wzrost – o ponad 46%. W przypadku firm przemysłowych także doszło w regionie do wyraźnego wzrostu (o 23%, 3,7 p. proc.) ich udziału. Nakłady na działalność innowacyjną ponosiło w 2021 roku 19,8% przedsiębiorstw i jest to wartość nieco wyższa niż średnia krajowa wynosząca 18,2%.

W 2022 roku wartość **eksportu** w województwie małopolskim wyniosła 15,7 mld EUR, co oznacza wzrost względem 2021 roku o 3,2 mld, a więc o 26%. Podobnie było w przypadku importu, którego wartość osiągnęła 18,5 mld EUR, a zatem o 4,9 mld więcej niż w roku poprzednim, tj. o 36%. W obu kategoriach, podobnie jak rok wcześniej, pozwoliło to województwu małopolskiemu na zajęcie 6. miejsca wśród regionów. Saldo zagranicznej wymiany handlowej w Małopolsce w 2022 roku wyniosło –2,8 mld EUR. Jest to największa różnica między eksportem a importem w ciągu ostatnich czterech lat.

Województwo małopolskie wyróżnia się niską **stopą bezrobocia**, wynoszącą pod koniec 2023 roku 4,2%. Jest to wartość o 0,9 p. proc. niższa niż średnia wartość stopy bezrobocia dla Polski (5,1%). Na tle

pozostałych województw małopolskie, pod względem stopy bezrobocia, zajęło 4. lokatę za województwami: wielkopolskim (3,0%), śląskim (3,6%), mazowieckim (4,1%). W porównaniu z grudniem 2022 stopa bezrobocia w województwie zmniejszyła się o 0,2 p. proc. Poszczególne powiaty wykazywały się znacznym zróżnicowaniem pod względem stopy bezrobocia, a różnica pomiędzy nimi wynosiła 10,3 p.proc., Najmniejszą wartość przyjęła w Krakowie (1,9%) i powiecie bocheńskim (2,3%), a największą w powiecie dąbrowskim (12,2%) i nowosądeckim (8,7%). W sześciu powiatach wartość stopy była niższa od wojewódzkiej, a w pięciu plasowała się pomiędzy wojewódzką i krajową.

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego wg powiatów, stan na 31 grudnia 2023 r.

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Małopolska to region o niezwykłym bogactwie i walorach historycznych, krajobrazowych oraz bogatej przeszłości kulturalnej, postrzegany jako ważne centrum aktywności kulturalnej w Polsce. Pod względem liczby podmiotów prowadzących **działalność kulturalną** Małopolska zajmuje czołową lokatę razem z województwami śląskim i mazowieckim – tylko w tych trzech regionach koncentruje się ponad 1/3 wszystkich jednostek kultury w kraju. Według stanu na koniec 2022 roku w Małopolsce działało 107 muzeów (o 2 więcej niż w 2021 roku), 58 galerii sztuki, 28 teatrów i instytucji muzycznych (w tym 22 posiadające własny zespół artystyczny), 880 bibliotek (w tym 706 to biblioteki publiczne) oraz 431 domów kultury, centrów kultury, świetlic i klubów. Kin stałych w 2022 roku w Małopolsce było 46. Unikatowość Małopolski jest podkreślana przez liczbę obiektów objętych szczególnymi formami ochrony. Na Liście światowego Dziedzictwa UNESCO widnieje 6 zespołów zabytkowych. Ponadto jest 1 wpis na Reprezentatywną Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO (szopkarstwo krakowskie), 12 zespołów zabytkowych uznanych za pomniki historii, 6 związanych z Małopolskimi tradycjami wpisów na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, 1 obiekt został uhonorowany Znakiem Dziedzictwa Europejskiego. W granicach województwa mieści się ponadto 6 parków narodowych, chroniących nie tylko wartości przyrodnicze, lecz także krajobraz danego obszaru.

Rok 2023 był pierwszym rokiem od czasów pandemii, kiedy zaobserwowano znaczący rozwój przemysłu turystycznego w Małopolsce, po kryzysie związanym z pandemią COVID-19 i działaniami wojennymi na Ukrainie. Rozmiary **ruchu turystycznego** w Małopolsce w 2023 r. zwiększyły się do wielkości 20,8 mln osób, tj. o blisko 23 % więcej w stosunku do 2022 r. Przyrost dotyczył zarówno

odwiedzających z Polski (o 8,3 % więcej niż rok wcześniej, tj. do wielkości 17,55 mln osób) ale przede wszystkim i wreszcie odwiedzających zagranicznych (aż prawie 5,5 - krotnie więcej niż w 2022 roku, tj. do wielkości 3,25 mln osób - w roku 2022 było to zaledwie 0,75 mln osób). W stosunku do najlepszego jak dotychczas roku 2019, liczba odwiedzających krajowych była w 2023 roku o 24,6% wyższa, a w segmencie gości zagranicznych – o 14,0% niższa. Ogółem rozmiary ruchu turystycznego okazały się w 2023 roku większa o 16,5% od wielkości z roku 2019.

Kraków Airport w 2022 roku obsłużył łącznie 7 393 895 pasażerów, co stanowi 88% ruchu pasażerskiego z roku 2019. To drugi wynik w historii krakowskiego lotniska po rekordowym 2019 roku. Rok 2022 rozpoczęto z mocnym nastawieniem na odbudowę i rozwój Kraków Airport, a zakończono symbolicznym powitaniem 7-milionowego pasażera. Główny cel, czyli odbudowa siatki połączeń, a co za tym idzie – aktywizacja ruchu pasażerskiego do stanu sprzed pandemii, został osiągnięty. W ofercie krakowskiego lotniska znajdowało się 158 połączeń.

W 2022 roku z organizowanych przez Województwo Małopolskie **usług przewozowych** skorzystało łącznie 16,41 mln pasażerów (w tym 8,56 mln przewiozła spółka POLREGIO, 6,92 mln spółka Koleje Małopolskie oraz 0,62 mln spółka Koleje Śląskie). Jest to o 7,34 mln więcej przewiezionych pasażerów niż w roku 2021.

REALIZACJA MAŁOPOLSKIEJ TARCZY ANTYKRYZYSOWEJ

Opracowanie: Departament Monitorowania Wdrażania FE

Rok 2023 był kolejnym rokiem, który spowodował wiele zmian we wdrażaniu funduszy europejskich w związku z pandemią COVID-19. Następstwem pandemii były zmiany alokacji środków unijnych dla poszczególnych działań RPO WM. Wartość pomocy w 2023 roku wzrosła o ponad 400 mln zł w stosunku do 2022 roku, zwiększając tym samym pulę środków do **ponad 2,3 mld zł całościowo**, ze środków unijnych jak i budżetu Województwa Małopolskiego na walkę z COVID-19 i jego skutkami w ramach tzw. **Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej**. W roku 2023 projekty w ramach MTA zostały zakończone.

Małopolską Tarczę Antykryzysową tworzy **7** pakietów pomocowych realizowanych w formie trzech etapów:

Etap I

- **PAKIET MEDYCZNY** – 302 mln zł dla placówek medycznych na zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego do skutecznej walki z pandemią.
- **PAKIET PRZEDSIĘBIORCZOŚCI** – 345 mln zł dla małopolskich przedsiębiorców na utrzymanie zatrudnienia w firmach borykających się z trudnościami finansowymi i wsparcie rynku pracy. To także pomoc dla samozatrudnionych.
- **PAKIET PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ** – 111 mln zł przeznaczony na płynnościowe pożyczki dla przedsiębiorców, którzy na skutek pandemii ponieśli straty finansowe.
- **POŻYCZKA TURYSTYCZNA** – 28 mln zł przeznaczone na płynnościowe i inwestycyjne pożyczki dla przedsiębiorców, którzy na skutek pandemii ponieśli straty finansowe.

Etap II

- **PAKIET SPOŁECZNY** – 56 mln zł na pomoc dla małopolskich placówek opieki całodobowej.
- **PAKIET EDUKACYJNY** – 61,4 mln zł na zakup technologii i sprzętu do zdalnego nauczania.

Etap III

- **PAKIET ROZWOJU** – 1,4 mld zł na rozwój małopolskich miast i miasteczek oraz inwestycje w regionie.

W 2023 roku w ramach MTA realizowane były następujące projekty:

PAKIET MEDYCZNY

Małopolska Tarcza Antykryzysowa Pakiet Medyczny 3 – projekt był kontynuacją projektów pn. Małopolska Tarcza Antykryzysowa - Pakiet Medyczny oraz Małopolska Tarcza Antykryzysowa - Pakiet Medyczny 2 (współfinansowany ze środków RPO WM 2014-2023). Celem realizacji było dalsze wzmocnienie sektora ochrony zdrowia w przeciwdziałaniu negatywnym skutkom wywołanym przez pandemię koronawirusa w Małopolsce. Projekt obejmował m.in. zakup sprzętu i wyrobów medycznych niezbędnych do zapobiegania, diagnostyki i zwalczania COVID-19 oraz niwelowania ujemnych konsekwencji tej choroby (w tym sprzęt dedykowany na rehabilitację pocovidową). W ramach realizacji projektu pomoc otrzymało 38 partnerów (szpitale) z terenu województwa małopolskiego.

Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet medyczny 3. Wsparcie grantowe placówek POZ - projekt mający na celu zapobieganie negatywnym skutkom epidemii COVID-19 na terenie województwa małopolskiego, wdrażany był w formule projektu grantowego. Realizowane działania miały na celu ochronę zdrowia i zachowanie życia zarówno personelu placówek podstawowej opieki zdrowotnej (dalej POZ), jak również świadczeniobiorców (współfinansowany ze środków RPO WM 2014-2023). Kwota grantu dla danego podmiotu zależała od liczby deklaracji świadczeniobiorców dokonujących wyboru świadczeniodawcy, udzielającego świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (dalej

deklaracji). Wysokość grantu wzrastała wraz z liczbą deklaracji w danym POZ, wg przyjętej metodologii, wsparcie w formie grantów kierowane było do publicznych oraz niepublicznych podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych na terenie województwa małopolskiego, które mają podpisaną umowę z NFZ i udzielają świadczeń gwarantowanych w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna w zakresie minimum „świadczenia lekarza POZ”. W ramach projektu udzielono wsparcie 206 podmiotom POZ.

PAKIET EDUKACYJNY

Zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz dostępem do Internetu – szkoły kształcące zawodowo (w ramach projektu Modernizacja Kształcenia Zawodowego w Małopolsce II, współfinansowanego ze środków RPO WM 2014-2020) – w wyniku projektu zakupiono 2 008 laptopów/komputerów typu „all in one” oraz inny sprzęt/wyposażenie TIK dla uczniów i szkół z ponad 100 Zespołów Szkół z Małopolski).

Wsparcie nauczycieli w prowadzeniu wysokiej jakości zdalnego nauczania –projekt realizuje szerokie wsparcie dla nauczycieli oraz kadry zarządzającej szkół dot. wzrostu jakości nauczania i uczenia się w środowisku cyfrowym, za pośrednictwem utworzonego Małopolskiego Laboratorium Edukacji Cyfrowej HUMINE – centrum wsparcia systemu edukacji cyfrowej w Małopolsce, Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz poprzez zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania dla sieci małopolskich bibliotek pedagogicznych, celem wypożyczenia go nauczycielom.

Punkt konsultacyjny Małopolskiego Laboratorium Edukacji Cyfrowej HUMINE – umożliwia dyrektorom szkół, nauczycielom, pedagogom i psychologom szkolnym bezpłatne konsultacje i doradztwo w szeroko rozumianym zakresie edukacji cyfrowej.

Przez cały 2023 rok trwały prace Laboratorium HUMINE nad badaniem diagnostycznym stanu zaawansowania szkół w województwie w zakresie edukacji cyfrowej.

Działania realizowane przez Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli koncentrowały się na podnoszeniu wiedzy i umiejętności nauczycieli, konsultantów i doradców metodycznych oraz kadry zarządzającej szkół, w tym poprzez utworzenie sieci współpracy i samokształcenia. Ponadto w ramach działań MCDN utworzone zostały multimedialne pracownie rozszerzone o elementy pracowni S.T.E.A.M w ośrodkach MCDN w Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu oraz Oświęcimiu.

Ucz się u mistrza – celem projektu było zwiększenie dostępności do usług rozwojowych dla firm i ich pracowników z wybranych branż usługowych, szczególnie dotkniętych skutkami pandemii COVID-19 (współfinansowany ze środków RPO WM 2014-2023).

W roku 2023 trwał cykl spotkań upowszechniających dla MŚP z branż dotkniętych skutkami pandemii w celu zachęcenia ich do udziału w projekcie. W 2023 roku podpisano 96 (łącznie w projekcie 232) umów z MŚP o dofinansowanie usług uczenia się na miejscu, zrealizowano 732 usług (łącznie w całym projekcie 1172). W wyniku realizacji projektu zrealizowano następujące wskaźniki:

- Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie - 224,
- Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie - 372,
- Liczba pracodawców/przeszkolonych usługodawców, którzy będą świadczyli nową usługę - 61,
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu – 372.

Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Edukacyjny II - realizacja projektu stanowiła bezpośrednią odpowiedź na wyzwania dla oświaty w Małopolsce, a co za tym idzie konieczności podjęcia działań w zakresie pomocy szkołom, w walce z zagrożeniami i skutkami COVID-19 (współfinansowany ze

środków RPO WM 2014-2023). W ramach projektu zaplanowano wsparcie realizacji zajęć dydaktycznych w szkołach i placówkach oświatowych poprzez zakup narzędzi do nauki zdalnej, zakup wysokiej jakości urządzeń cyfrowych dla wybranych 22 szkół modelowych oraz wielowymiarowe wsparcie szkół i placówek oświatowych w zakresie udzielenia pomocy edukacyjnej i psychologicznej uczniom. Projekt skierowany był do organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe oraz placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne (z wyłączeniem szkół branżowych, techników oraz szkół dla dorosłych i policealnych) zlokalizowane na terenie województwa małopolskiego. Projekt realizowany był w ramach trzech działań grantowych.

PAKIET ROZWOJU

Celem pakietu było ożywienie turystyczne i gospodarcze małopolskich miast i miasteczek, wzmocnienie inwestycji w regionie oraz odbudowa ruchu turystycznego dotkniętego negatywnymi skutkami pandemii COVID-19 (projekty współfinansowane ze środków RPO WM 2014-2023).

Małopolska – cel podróży - celem projektu była odbudowa przyjazdów turystycznych do Krakowa i Małopolski w związku z pandemią COVID-19, poprzez realizację kampanii promocyjnej na rynkach międzynarodowych, strategicznych dla przyjazdów turystycznych do Małopolski i Krakowa.

Odnowa obszarów wiejskich – w wyniku zwiększenia alokacji środków w konkursie na Działanie 11.2 Odnowa obszarów wiejskich w ramach RPO WM, możliwe było dodatkowe dofinansowanie projektów z list rezerwowych. Zwiększenie środków w tym obszarze miało na celu ożywienie i pobudzenie gospodarki, a podjęte działania pozwoliły na szybką interwencję i stanowiły bezpośrednią odpowiedź na niwelację negatywnych skutków wpływu pandemii COVID - 19 na terenach wiejskich.

W efekcie pozyskania dodatkowych środków dofinansowano łącznie 65 projektów w ramach tzw. pakietu rewitalizacji łączną kwotą dofinansowania 165,04 mln zł, w tym wkład UE 161,03 mln zł.

Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń aglomeracyjnych - zakupiono tabor w ramach projektu przeznaczony był do obsługi połączeń aglomeracyjnych przez Operatorów: Koleje Małopolskie Sp. z o.o. oraz POLREGIO Sp. z o.o. Zakres działania obejmował zakup 9 szt. nowych czteroczęściowych Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych (Ezt) typu Impuls 2, wraz z usługą serwisowo-utrzymawczą i naprawczą pojazdów. Impulsy obsługują połączenia w Małopolsce.

Budowa i wyposażenie zaplecza technicznego do obsługi taboru kolejowego – zakres działania projektu obejmował budowę nowoczesnego zaplecza kolejowego dla Kolei Małopolskich Sp. z o.o. oraz POLREGIO Sp. z o.o. W dniu 16 stycznia 2023 r. nastąpiło uroczyste otwarcie PUNKTU TECHNICZNO-EKSPLOATACYJNEGO (PTE KRAKÓW) przy ul. Doktora Twardego 6.

Wybudowane Zaplecze techniczne do obsługi taboru kolejowego stanowi Punkt Techniczno – Eksploatacyjny Kraków (PTE) i podstawowym zadaniem jest postój międzypociągowy pojazdów kolejowych Kolei Małopolskich, który wynika z planu pracy manewrowej i aktualnej sytuacji ruchowej. Działalność punktu skupi się na wykonywaniu czynności utrzymawczo – serwisowo – naprawczych i obrządzania pojazdów kolejowych i przekazywanie ich do eksploatacji w celu realizacji założonych zadań eksploatacyjnych na potrzeby własne spółki, bez konieczności dojazdu do odległych punktów, a także docelowo możliwe będzie świadczenie usług w ramach Obiektu Infrastruktury Usługowej (OIU) innym przewoźnikom kolejowym w zakresie obsługi technicznej pojazdów kolejowych oraz pozostałych usług. Obiekt przyczyni się do wzmocnienia kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich poprzez zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego w Małopolsce, a także poprawy bezpieczeństwa i komfortu podróży pasażerów w przewozach kolejowych na terenie województwa. Na hali znajdują się 3 tory o długości 140 m. Na 2 torach przeglądowo-naprawczych będą wykonywane naprawy bieżące i awaryjne taboru oraz przeglądy okresowe oraz nowoczesna myjnia w obiegu zamkniętym, która zapewni całoroczne mycie i czyszczenie taboru.

W ramach pakietu realizowano również inwestycje regionalne, finansowane ze środków budżetu Województwa Małopolskiego o wartości ponad 1 mld zł.

REALIZACJA MAŁOPOLSKIEJ TARCZY HUMANITARNEJ

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

W odpowiedzi na kryzys wywołany atakiem zbrojnym Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, zarząd województwa uruchomił Małopolską Tarczę Humanitarną. Zakres pomocy Małopolskiej Tarczy Humanitarnej zawarty został w pięciu pakietach pomocowych:

- **PAKIET TRANSPORTU** - ok. 19,1 mln zł. Celem pakietu było zapewnienie mobilności i dostępu do transportu publicznego na terenie województwa małopolskiego osobom z Ukrainy.
- **PAKIET RYNKU PRACY** - ok. 428,8 tys. zł. Celem pakietu koordynowanego przez WUP było wsparcie obywateli Ukrainy w znalezieniu zatrudnienia lub przekwalifikowaniu i świadomym poruszaniu się po małopolskim rynku pracy.
- **PAKIET EDUKACYJNY** - ok. 16,9 mln zł. Celem pakietu jest wsparcie działań z zakresu edukacji, zajęć kulturalnych i opiekuńczo – wychowawczych organizowanych dla dzieci i młodzieży ukraińskiej.
- **PAKIET SPOŁECZNY** - ok. 33,9 mln zł. Celem pakietu było przede wszystkim zapewnienie godnych warunków bytowych, schronienia oraz uposażenie uchodźców w środki pierwszej pomocy.
- **PAKIET DOT. ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH, WOLONTARIATU I WSPÓŁPRACY Z JST** - ok. 2,5 mln zł. Pakiet składa się z 12 działań w różnych obszarach wsparcia z zakresu pożytku publicznego, w tym: kultura, sport, edukacja, środowisko, turystyka, ekologia, polityka społeczna, wolontariat.

W 2023 roku w ramach MTH realizowane były następujące projekty:

PAKIET TRANSPORTU

Celem Pakietu Transportu w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej, realizowanego od pierwszych dni ataku zbrojnego Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 r. było zapewnienie mobilności i dostępu do transportu publicznego na terenie Województwa Małopolskiego osobom uciekającym z terenu Ukrainy, które przybyły legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W ramach pakietu w roku 2023 zrealizowano następujące projekty:

Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy. Sprostanie wyzwaniom migracyjnym poprzez zakup taboru autobusowego - ze środków RPO 2014-2020 (Działanie 14.4) Zadanie zostało zrealizowane przez Koleje Małopolskie sp. Z o.o. i polegało na zakupie 7 niskowejściowych autobusów przeznaczonych do wzmocnienia potencjału przewozowego wojewódzkich połączeń autobusowych użyteczności publicznej z powodu wzmożonego ruchu migracyjnego obywateli z Ukrainy na terenie Małopolski oraz do relokacji uchodźców przybyłych z terenu Ukrainy. Zakupiony został nowoczesny tabor przystosowany do potrzeb osób o ograniczonej mobilności. Zadanie zakończone zostało w grudniu 2023 r., wartość umowy (środka UE) wyniosła 9,4 mln zł.

Zaimplementowanie języka ukraińskiego do obsługi automatów biletowych i aplikacji mobilnej MKA (Małopolska Karta Aglomeracyjna) - ze środków RPO 2014-2020 (Poddziałanie 7.2.3) - zadanie zrealizowane przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie. W celu ułatwienia korzystania z systemu MKA obywatelom Ukrainy, wprowadzono ukraińską wersję językową. W ramach działania przeprowadzono także prace nad modyfikacją interfejsu sprzedaży biletów mające na celu usprawnienie obsługi i skrócenie czasu zakupu biletów. Zadanie zakończone zostało w czerwcu 2023 r. Poniesione koszty – 576 tys. zł.

Wydanie broszury z informacjami zawierającymi zbiór przepisów prawnych związanych z ruchem drogowym – Zadanie realizowane było przez Departament Infrastruktury Drogowej i Transportu UMWM we współpracy z Małopolskimi Ośrodkami Ruchu Drogowego w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu, Wojewódzką Radą Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz Fundacją Pomocy Pokrzywdzonym "Razem". Wydano broszurę z informacjami zawierającymi zbiór przepisów prawnych związanych z ruchem drogowym mającą na celu zaznajomienie z przepisami prawnymi obywateli/kierowców z Ukrainy. Zadanie zakończone zostało w styczniu 2023 r. Poniesione koszty – 20 tys. zł.

Spotkania informacyjne dla obywateli Ukrainy - Zadanie realizowane przez Departament Infrastruktury Drogowej i Transportu we współpracy z Małopolskimi Ośrodkami Ruchu Drogowego w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu. Przeprowadzono nabór na szkolenia, których celem było przekazanie podstawowej wiedzy dotyczącej aktualnych przepisów prawnych związanych z ruchem drogowym. W ramach projektu zostały także wydrukowane i rozdysponowane plakaty informacyjne oraz przygotowano plansze wyświetlane na monitorach w pociągach Województwa Małopolskiego. Zadanie zakończone w styczniu 2023 r.

PAKIET RYNKU PRACY

Celem pakietu koordynowanego przez WUP było wsparcie obywateli Ukrainy w znalezieniu zatrudnienia lub przekwalifikowaniu i świadomym poruszaniu się po małopolskim rynku pracy. W ramach pakietu rynku pracy działania Małopolskiej Tarczy Humanitarnej jest kontynuowana w formie projektu realizowanego przez WUP pn. *Żyj i pracuj w Małopolsce*.

Punkty informacyjne

W ramach pakietu „Rynek pracy” WUP Kraków prowadził 4 punkty informacyjne dla obywateli Ukrainy i pracodawców, które funkcjonowały w Krakowie, Oświęcimiu, Nowym Sączu i Tarnowie. Od początku realizacji tarczy z oferty punktów skorzystało łącznie 15 138 osób.

Ankieta dla obywateli Ukrainy oraz wsparcie w zakresie poruszania się na rynku pracy i doradztwo zawodowe

Obywatele Ukrainy zainteresowani podjęciem pracy w Małopolsce, którzy chcieli skorzystać ze wsparcia WUP, do 31 grudnia 2023 r. mieli możliwość wypełnienia ankiety diagnozującej ich potrzeby w zakresie uzyskaniu zatrudnienia. Była ona dostępna w 3 wersjach językowych – polskiej, ukraińskiej i rosyjskiej na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy, w punktach informacyjnych oraz w siedzibie Fundacji Zustricz. Każdej osobie, która wypełniła ankietę, proponowano wsparcie (m.in. pomoc w przygotowywaniu CV, informacje w zakresie poruszania się po polskim rynku pracy, poszukiwania pracy w poszczególnych branżach, rozmów z pracodawcami, porady prawne). Do 31 grudnia 2023 r. odbyło się 17 grupowych spotkań konsultacyjnych, w których wzięło udział 268 osób. Wsparciem indywidualnym objętych zostało 1 649 osób, w tym 394 uczestniczyły w spotkaniach z doradcą zawodowym.

Udział obywateli Ukrainy w projektach realizowanych i finansowanych z EFS

31 grudnia 2023 r. zakończyły się projekty realizowane w ramach PO WER oraz w ramach RPO WM, w których mogli uczestniczyć obywatele Ukrainy. W projektach konkursowych i pozakonkursowych finansowanych ze środków europejskich łącznie wzięło udział 1 316 osób ze statusem: osoba należąca do mniejszości narodowej lub etnicznej, migrant, osoba obcego pochodzenia.

W 2023 r. zakończył się projekt Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie *Kierunek Kariera i Kierunek Kariera Zawodowa*. Uczestnicy projektu mieli możliwość kształcenia i rozwoju poprzez udział w szkoleniach i kursach w czterech obszarach: językowym, komputerowym, zarządzania projektami, a także prawa jazdy kategorii: A, A2, B, B+E. Według stanu na dzień 31.12.2023 r. ze wsparcia skorzystało 97 obywateli Ukrainy (92 kobiety i 5 mężczyzn).

Serwis Barometr zawodów

Dostępna była opublikowana w 2022 r. ukraińskojęzyczna wersja serwisu internetowego *Barometr zawodów* (www.barometrzwodow.pl/ua). W serwisie prezentowane są wyniki krótkoterminowych (rocznych) prognoz zapotrzebowania na zawody w powiatach. Wersja w języku ukraińskim ułatwiała uchodźcom z Ukrainy zdobywanie informacji o zapotrzebowaniu na zawody na małopolskim rynku pracy. W 2023 roku opublikowano prognozy zapotrzebowania na zawody na rok 2024.

PAKIET EDUKACYJNY

Budżet Pakietu Edukacji ok. 16,1 mln zł. Liderem projektu było Województwo Małopolskie, Departament Edukacji UMWM. Partnerzy pakietu to: Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie (z filiami), Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Nowym Sączu (z filiami), Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Tarnowie (z filiami).

Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy – Pakiet Edukacyjny – łączny koszt realizacji ok. 15,6 mln zł ze środków RPO 2014-2020 (Działanie 15.2 REACT-EU RPO WM) realizatorem zadania był Departament Edukacji UMWM. Nakłady poniesione w 2023 roku: 15,3 mln zł.

Celem projektu było zwiększenie potencjału małopolskich organów prowadzących szkoły podstawowe i ponadpodstawowe w odpowiedzi na kryzys migracyjny związany z działaniami wojennymi prowadzonymi w Ukrainie. Projekt realizowany był w formule grantowej. W dniu 27 stycznia 2023 roku zakończono nabór wniosków. Finalnie do dofinansowania zostało zakwalifikowanych 53 Grantobiorców, część wydłużyła realizację zadań grantowych do końca września. W wyniku realizacji projektu wsparcie otrzymały 53 organy prowadzące szkoły, w tym 240 szkół i placówek zostało objętych wielowymiarowym wsparciem, w których uczyło się ponad 3 tys. dzieci z Ukrainy.

PAKIET SPOŁECZNY

Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy. Wsparcie grantowe EFS dla NGO i JST – integracja społeczna, rynek pracy, edukacja i zdrowie - ze środków RPO 2014-2020 (Działanie 15.1), celem projektu było zapewnienie obywatelom Ukrainy bezpłatnego wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego oraz wzmocnienie zdolności JST i NGO do świadczenia niezbędnych usług publicznych i udzielania wsparcia w ramach integracji społecznej, edukacji, rynku pracy, zdrowia zgodnie ze zdiagnozowanymi przez siebie i uzasadnionymi potrzebami w zakresie pomocy dla osób, które przybyły do Polski z Ukrainy od 24 lutego 2022 r. Projekt był odpowiedzią na zapotrzebowanie w zakresie zwiększenia potencjału i możliwości podmiotów udzielających pomocy w zakresie zwiększenia dostępności usług publicznych.

W ramach projektu zostało udzielone wsparcie finansowe – 73 granty dla NGO i JST na łączną kwotę 8,4 mln zł (w tym dla NGO 61 grantów na 7,4 mln zł). Projekt został zrealizowany i zakończony z dniem 30 listopada 2023 r.

Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy. Wsparcie grantowe EFRR dla NGO i JST – infrastruktura społeczna ze środków RPO 2014-2020 (Działanie 14.5), celem projektu było wzmocnienie potencjału do świadczenia niezbędnych usług publicznych i udzielania wsparcia w zakresie infrastruktury społecznej jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych zgodnie ze zdiagnozowanymi przez siebie i uzasadnionymi potrzebami w zakresie pomocy dla osób, które przybyły do Małopolski z Ukrainy od 24 lutego 2022 r. w związku z atakiem Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. W ramach działania zaplanowano interwencję mającą na celu sprostanie wyzwaniom migracyjnym poprzez uruchomienie niezbędnego wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych w zakresie infrastruktury społecznej. W ramach projektu zostało udzielone wsparcie finansowe w ilości 111 grantów dla NGO i JST na kwotę blisko 10 mln zł. Projekt został zakończony z dniem 30 listopada 2023 r.

Małopolska Tarcza Humanitarna - Fundusze Europejskie dla Ukrainy. Zakup mieszkań kontenerowych na potrzeby regionalnej bazy kwaterunkowej - ze środków RPO WM 2014-2020 (Podziałanie 16.3.2 CARE). Województwo Małopolskie, w ramach realizacji projektu zamówiło dostawę 19 mieszkań kontenerowych, złożonych z dwóch kontenerów każde, łącznie o powierzchni wewnętrznej ok. 30 m², tworzących w pełni funkcjonalne, całoroczne mieszkanie dwupokojowe. We wrześniu 2023 r. mieszkania przeszły proces odbiorów techniczno-jakościowych jako gotowe do przekazania i rozpoczęcia użytkowania. Obecnie zgodnie z umową z Wykonawcą są one magazynowane do momentu gotowości Gmin do zabudowy tego mieszkania na ich terenie. Realizacja projektu zakończyła się 31.12.2023 r. Koszt działania: 5,2 mln zł – na zakup i posadowienia na terenie Gmin mieszkań kontenerowych finansowane w 100 % ze środków UE w ramach RPO WM na lata 2014-2020, 1,4 mln zł – przeznaczone na utrzymanie (transport i magazynowanie) mieszkań kontenerowych przez okres 5 lat, w 100 % finansowane z Budżetu Województwa Małopolskiego.

Dodatkowo ze środków RPO 2014-2020 (Podziałanie 16.3.1 CARE) realizowano działania konkursowe w zakresie rozwoju infrastruktury mieszkalnej gminnej i powiatowej przeznaczonej na zabezpieczenie potrzeb w zakresie zakwaterowania długoterminowego osób z Ukrainy, które przybyły legalnie i przekroczyły granicę z Polską od 24 lutego 2022 r. Na ten cel przeznaczono ok. 4 mln zł. Wsparciem objęto 6 projektów z gmin: Podegrodzie, Gnojnik, Kraków, Łącko, Pałecznica i Bochnia, realizacja projektów zakończyła się 31.12.2023 r.

Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy. Zakup mobilnego punktu poboru krwi - ze środków RPO 2014-2020 (Działanie 16.1 CARE). Wsparcie publicznej służby krwi w regionie wobec wyzwań migracyjnych wynikających z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Zwiększone zapotrzebowanie na wytworzone składniki krwi w regionie jest podyktowane w szczególności koniecznością hospitalizacji pacjentów poszkodowanych na terenie Ukrainy w trakcie działań zbrojnych, u których przeprowadza się inwazyjne procedury lecznicze, w tym zabiegi operacyjne wymagające przetaczania krwi i jej składników oraz osób, które przybyły do Polski z Ukrainy od 24 lutego 2022r., czasowo przebywających na terenie naszego województwa, wymagających hospitalizacji i leczenia z powodu schorzeń onkohematologicznych, przeprowadzenia zabiegów operacyjnych. W ramach działania zakupiono mobilny punkt poboru krwi na potrzeby Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Krakowie (RCKiK). Na ten cel przeznaczono ponad 3,4 mln zł, realizacja projektu zakończyła się 31.12.2023 r.

Otwarty konkurs ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pn. „Rodzina z serca” - kompleksowe wsparcie dla: rodzinnej pieczy zastępczej (opiekunowie, dzieci przebywające w pieczy), rodzin adopcyjnych (rodzice adopcyjni, dzieci), dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem osób będących obywatelami Ukrainy, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie przepisów ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Organizacje pozarządowe realizowały dotowane zadania do 30.11.2023 r. Koszt działania: 1 mln zł w tym w 2023 r. – 500 tys. zł. (koszt działania obejmował wsparcie zarówno ewentualnych beneficjentów będących obywatelami Ukrainy jak również mieszkańców województwa małopolskiego zgodnie z zakresem projektu).

Otwarty konkurs ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pn. „Młode Mamy – Pomagamy!” - kompleksowe wsparcie dla: samotnych rodziców wychowujących dzieci w wieku do ukończenia pierwszego roku życia, samotnych kobiet w ciąży, nieletnich matek wychowujących dzieci w wieku do ukończenia pierwszego roku życia, nieletnich kobiet w ciąży z uwzględnieniem osób będących obywatelami Ukrainy, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie przepisów ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Organizacje pozarządowe realizowały dotowane zadania do 30.11.2023 r. Koszt działania: 955,1 tys. zł w tym w 2023 r. – 500 tys. zł

(koszt działania obejmował wsparcie zarówno ewentualnych beneficjentów będących obywatelami Ukrainy jak również mieszkańców województwa małopolskiego zgodnie z zakresem projektu).

Zakup agregatów prądotwórczych na rzecz Obwodu Lwowskiego na Ukrainie.

Projekt dotyczył udzielenia bezpłatnej i bezzwrotnej pomocy rzeczowej społeczności lokalnej i regionalnej Obwodu Lwowskiego w Ukrainie w postaci przenośnych źródeł energii elektrycznej, tj. trójfazowych agregatów prądotwórczych z silnikiem diesla o mocach 6 kW i 10 kW, w celu zapewnienia stabilnego i niezawodnego funkcjonowania infrastruktury energetycznej uszkodzonej w wyniku rosyjskiej agresji na Ukrainę. Zakończenie realizacji Projektu nastąpiło 29 listopada 2023 r. gdy dostarczono, w ramach konwoju humanitarnego, 42 sztuki agregatów. Koszt działania: 915,6 tys. zł, finansowane z budżetu Województwa Małopolskiego.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR I MAŁOPOLANIE

Programy i plany strategiczne

Programy rozwoju

Program wsparcia rodziny „Rodzinna Małopolska 2030”

Uchwałą Nr 706/24 ZWM z dnia 26 marca 2024 roku przyjęty został Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030”.

Projekt programu przyjęto Uchwałą Nr 2534/23 ZWM z dnia 19 grudnia 2023 roku i skierowano do konsultacji społecznych. Konsultacje społeczne projektu programu trwały od 21.12.2023 r. do 25.01.2024 r. Sprawozdanie z konsultacji społecznych, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, zostało przedstawione Zarządowi Województwa Małopolskiego w dniu 20.02.2024 r. W tym samym dniu Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego pozytywnie zaopiniowała projektu programu.

Struktura Programu wynika z wizji regionu określonej w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”. Dla zachowania spójności pomiędzy tymi dokumentami jako cel główny Programu przyjęto cel szczegółowy zapisany w Strategii w obszarze pierwszym „Małopolskie”: ROZWÓJ SPOŁECZNIE WRAŻLIWY SPRZYJAJĄCY RODZINIE.

Jednocześnie wyznaczono pięć priorytetów precyzujących zakres oddziaływania Programu:

- Wspomaganie funkcjonowania małopolskich rodzin
- Przeciwdziałanie przemocy domowej w Małopolsce
- Rozwój usług społecznych w regionie
- Rozwój pieczy zastępczej w regionie
- Badania, innowacje, wsparcie kadr.

W układzie priorytetów, kierunków, celów szczegółowych oraz preferencji programu pogrupowano działania stanowiące jego treść, będące zarówno inicjatywami własnymi Samorządu Województwa Małopolskiego, jak też pakietami przedsięwzięć, dla których Województwo Małopolskie jest donatorem. Pracom nad Programem towarzyszyło grono ekspertów w ramach Zespołu Strategicznego, któremu przewodniczył Wicemarszałek Województwa Małopolskiego Pan Łukasz Smółka.

Program strategiczny „Srebrna Małopolska 2030”

Program stanowi rozwinięcie i uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego *Małopolska 2030* w zakresie działań skierowanych do starszych Małopolan. Jest kluczowym instrumentem wdrażania regionalnej polityki senioralnej w Małopolsce. Ogólnym celem dokumentu jest poprawa i utrzymanie małopolskich seniorów w dobrej kondycji zdrowotnej, zarówno fizycznej, jak i psychicznej, motywowanie do podejmowania aktywności społecznej, wydłużenie aktywności zawodowej w przyjaznej przestrzeni zarówno prywatnej, jak i publicznej. Okres wdrażania Programu to lata 2023-2030.

W pierwszym półroczu 2023 roku prowadzono konsultacje społeczne projektu Programu. W ramach konsultacji odbyły się spotkania z przedstawicielami gmin, powiatów, organizacji pozarządowych, organizacji seniorskich, a także mieszkańców w różnych częściach Małopolski: w Nowym Sączu, w Krakowie i w Tarnowie. Dodatkowo projekt Programu był prezentowany podczas posiedzenia Małopolskiej Rady ds. Polityki Senioralnej oraz w trakcie konferencji pn. XI Forum Seniora. Został skonsultowany z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

W trakcie tych spotkań omówiono cele i założenia projektu Programu w kontekście wyzwań związanych ze zmianami demograficznymi i starzejącym się społeczeństwem naszego regionu oraz omówiono priorytety, kierunki interwencji wraz z zadaniami i rekomendacjami Programu.

Uchwałą ZWM nr 1340/23 z dnia 11 lipca 2023 r. przyjęto *Program strategiczny „Srebrna Małopolska 2030”*.

Program był promowany podczas VI Małopolskiego Kongresu Srebrnej Gospodarki, który odbył się 16 listopada 2023r.

Program przewiduje, że na realizację celów zostanie przeznaczona kwota 489 mln zł pochodzących zarówno ze środków budżetu województwa jak i funduszy zewnętrznych.

Program Rozwoju Rynku Pracy i Edukacji do 2030 roku „Kompetentna Małopolska”

Program rozwoju rynku pracy i edukacji do 2030 roku „Kompetentna Małopolska” został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego 21 listopada 2023 roku, uchwałą nr 2221/23. Program ma charakter kierunkowy i wskazuje obszary działań na rzecz aktywności edukacyjnej i zawodowej Małopolanek i Małopolan.

W programie wskazano długoterminowe trendy kształtujące rynek pracy i edukację, zdefiniowano cele i efekty realizacji zamierzonych działań. Opisano także system realizacji „Kompetentnej Małopolski” – źródła finansowania, zasady wdrażania i ewaluacji oraz sposób monitorowania celów szczegółowych programu.

Celem głównym programu jest „Małopolanin aktywny zawodowo i edukacyjnie”.

Do Programu załączono europejskie i krajowe uwarunkowania jego realizacji tj. wykaz kluczowych dokumentów (strategicznych i programowych) i ich najważniejsze zapisy, odnoszące się do dwóch priorytetów dotyczących rynku pracy i edukacji.

Program oparty został o szczegółowe diagnozy rynku pracy i edukacji, podlegał konsultacjom społecznym i został pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim do 2030 roku

Dokument został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 701/22 z dnia 10 maja 2022 r. a następnie w związku z wejściem w życie ustawy o ekonomii społecznej został zaktualizowany i przyjęty przez Zarząd uchwałą nr 1770/23 z dnia 19 września 2023 r. Dokument ma na celu skoordynowanie działań różnorodnych środowisk wokół celów rozwojowych w obszarze ekonomii społecznej w Małopolsce. Ekonomia społeczna jest w nim postrzegana jako temat horyzontalny, przechodzący na wskroś wielu dziedzin życia społecznego, gospodarczego, kulturowego - wielopłaszczyznowo wpływający na rozwój społeczności lokalnych i regionu. W aspekcie finansowym zadaniem Programu jest koordynacja regionalnej polityki wobec ekonomii społecznej finansowanej z funduszy strukturalnych, środków budżetu państwa oraz środków budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Cel główny został określony w odniesieniu do Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” i zakłada, że: „Sektor ekonomii społecznej w Małopolsce odgrywa ważną rolę w zrównoważonym rozwoju regionu w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym”.

Cele szczegółowe zostały oparte o cztery kluczowe obszary:

1. Społeczność lokalna i uspołecznianie usług.
2. Reintegracja i włączenie społeczne.
3. Inkubacja i rozwój podmiotów ekonomii społecznej.
4. Edukacja i promocja ekonomii społecznej.

Założenia RPRES powstały w ramach prac czterech grup tematycznych (odpowiadających kluczowym obszarom rozwoju ES). W proces zaangażowało się ponad 100 przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstw społecznych i jednostek reintegracji społeczno-zawodowej, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, jednostek samorządu terytorialnego na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym, administracji publicznej oraz uczelni wyższych.

Program został poddany szerokim konsultacjom społecznym na każdym etapie powstawania - od opracowania diagnozy po wytyczne dotyczące realizacji, monitoringu i ewaluacji.

Programy sektorowe wynikające z ustaw

Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2021-2027

Program został przyjęty uchwałą Zarządu WM 31 maja 2022 r. Program jest rozwinięciem Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030”. W Programie określono cel nadrzędny - oraz 4 cele operacyjne, w ramach których realizowane będą szczegółowe działania. Celem nadrzędnym jest wyrównywanie szans niepełnosprawnych mieszkańców Małopolski poprzez umożliwienie im pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu, kształtowanie właściwych postaw wobec niepełnosprawności oraz działania na rzecz integracji osób z niepełnosprawnościami. Cele operacyjne to: wsparcie rodzin z dziećmi lub rodzicami z niepełnosprawnościami, zapobieganie powstawaniu niepełnosprawności oraz ograniczenie jej skutków poprzez zwiększenie efektywności procesu rehabilitacji dzieci; wzrost poziomu edukacji oraz zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy; zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym; poprawa dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych oraz wspierających rehabilitację osób z niepełnosprawnościami. Adresatami Programu są osoby z niepełnosprawnościami, ich rodziny i opiekunowie, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe.

Małopolski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym

Program przejęto uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XLVIII/673/21 z dnia 27 grudnia 2021 r. Jest to dokument wyznaczający kierunki działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym w województwie małopolskim.

W ramach realizacji Programu wspierano działania profilaktyczne oraz edukacyjne wśród dzieci, młodzieży i dorosłych w obszarze problematyki alkoholowej, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych. Realizowano działania w zakresie rozwoju pomocy osobom uzależnionym oraz rozwijano i wzmacniano współpracę z instytucjami oraz osobami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i uzależnień, w tym z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Krakowie oraz Ekspertem Wojewódzkim ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego.

Małopolski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022

Zakończono realizację programu zgodnie z założeniami. Rozpoczęto prace koncepcyjne nad IV edycją Małopolskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 wskazującego kierunki działań w zakresie rozwoju ochrony zdrowia psychicznego w wymiarze regionalnym. Cele operacyjne i zadania określone w Małopolskim Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 pozostaną spójne z celami oraz zadaniami określonymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 przyjętym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku.

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025” jest piątą edycją regionalnego programu opieki nad zabytkami, opracowanego zgodnie z nakazem wskazanym w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Z uwagi na długi okres planowania (2022-2025) programowi nadano szeroki zakres, uwzględniający dynamikę zmian w dziedzinie ochrony przestrzeni kulturowej i dziedzinach synergicznych. Formułując dokument brano pod uwagę złożoność problematyki, różnorodność i mnogość zagadnień dotyczących dziedzictwa kulturowego oraz specyfikę obszarów problemowych i strategiczne podejście – obejmujące swoim zasięgiem zarówno opiekę nad zabytkami położonymi na obszarze województwa małopolskiego, w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jak i politykę w dziedzinie ochrony regionalnej przestrzeni kulturowej.

Misją wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami jest „Harmonijne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego Małopolski dla sprostania wyzwaniom teraźniejszości i przyszłości oraz zapewnienia wysokiej jakości życia Małopolan”.

Celem działania samorządu województwa jest skorelowanie polityki ochrony przestrzeni kulturowej z polityką rozwoju regionalnego i strategią zrównoważonego zagospodarowania województwa. Tylko prowadzenie spójnej polityki i zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego oraz współdziałanie wszystkich szczebli jednostek samorządu terytorialnego w województwie z instytucjami rządowymi i organizacjami pozarządowymi, placówkami badawczymi, środowiskami naukowymi, podmiotami gospodarczymi i właścicielami lub użytkownikami zabytków umożliwia osiągnięcie wyznaczonych celów i zamierzeń określonych w niniejszym dokumencie programowym.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami samorząd województwa zobowiązany jest do opracowywania – w trybie dwuletnim – ewaluacji dokumentu. Sprawozdanie z realizacji w latach 2022-2023 „Wojewódzkiego program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025” zostanie opracowane w 2024 roku, po opublikowaniu danych za 2023 rok przez Główny Urząd Statystyczny. Województwo małopolskie w bieżących działaniach dba o regionalne dziedzictwo kulturowe, będące własnością różnych podmiotów (instytucji, osób fizycznych, JST), m.in. realizując konkursy z zakresu wsparcia właścicieli zabytków i udzielając im dotacji w konkursach; „Ochrona zabytków Małopolski”, „Kapliczki Małopolski”, „Małopolska Pamięta – zachowanie miejsc pamięci historycznej”, dodatkowo utrzymuje i prowadzi remonty zabytkowych siedzib regionalnych instytucji kultury i szpitali, pozyskując na te działania także środki zewnętrzne (np. ze Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, MKiDN i funduszy unijnych).

Pozostałe programy i plany działań

Plan rozwoju Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego do 2030 r.

Plan Rozwoju Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego ma charakter opracowania strategicznego, określającego potencjał i wskazującego wspólny kierunek rozwoju instytucji kultury, dla których organizatorem lub współorganizatorem jest samorząd regionalny. Nadrzędnym celem tego dokumentu jest zapewnienie rozwoju sektora kultury poprzez wskazanie i scharakteryzowanie głównych kierunków działań oraz wykorzystanie efektu synergii i wzmocnienia współpracy między Instytucjami Kultury oraz wybór obszarów rozwoju, w których rekomendowane są zmiany i działania długofalowe. Plan ma za zadanie zintegrowanie procesu strategicznego dla grupy instytucji kultury z planowanym do opracowania sektorowym dokumentem strategicznym obejmującym całościowo kulturę Małopolski oraz włączenie do tego działania osób zarządzających poszczególnymi instytucjami w regionie. Intencją tego dokumentu jest połączenie perspektywy zarządzania instytucjami kultury w regionie z perspektywą realizowania polityki rozwoju regionalnego. W roku 2023 Plan Rozwoju IK WM nie został przyjęty przez ZWM, nadal trwają ustalenia nad jego ostatecznym kształtem, ale jako główne założenia dokumentu uznaje się:

- analizę stanu zastanego IKWM oraz ich otoczenia,
- określenie kierunków zmian i działań w wybranych obszarach strategicznych,
- opis wspólnej strategicznej misji i wizji, czyli nadrzędnego celu i aspiracyjnego obrazu przyszłości do wspólnej realizacji przez IKWM.

Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030

Zarząd Województwa Małopolskiego w dniu 11 lipca 2023 r. przyjął Regionalny Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023-2025 z perspektywą do 2030 r.

Dokument ten, zgodnie z założeniami krajowej Strategii Rozwoju Usług Społecznych – polityki publicznej do roku 2030 - ma być narzędziem koordynacji działań na rzecz rozwoju usług społecznych w województwie stanowiąc uporządkowaną koncepcję zmiany w obszarach objętych deinstytucjonalizacją na poziomie regionalnym. Kluczowa funkcja tego dokumentu wyraża się w określeniu wytycznych co do zakresu i warunków realizacji działań finansowanych ze środków Programów Regionalnych oraz komplementarnych wobec nich działań finansowanych z innych środków.

Program integracji imigrantów w województwie małopolskim „Małopolska otwarta”

W roku 2023 r. Województwo Małopolskie realizowało wraz z Wojewodą Małopolskim projekt partnerski pn. „Małopolska otwarta”. Projekt współfinansowany był ze środków Programu Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji. Celem projektu było: „zapewnienie kompleksowej obsługi i płynnego przepływu klientów – obywateli państw trzecich (OPT), a także poszerzenie zakresu usług integracyjnych, poprzez zaspokojenie potrzeb, wsparcie, a także utworzenie strategii wobec obywateli państw trzecich uciekających przed konfliktem zbrojnym na Ukrainie oraz innych OPT.”

Głównym zadaniem realizowanym przez Województwo Małopolskie było opracowanie programu w zakresie integracji cudzoziemców w regionie. *Program integracji imigrantów w województwie małopolskim „Małopolska otwarta”* przyjęty został przez ZWM w październiku 2023 r. i jest pierwszym tego typu dokumentem w Polsce przyjętym przez samorząd województwa, podejmującym całościowo temat migracji i integracji w skali regionalnej. Program dotyczy obywateli Ukrainy, którzy wyjechali z Ukrainy po zbrojnej napaści Rosji na ten kraj, a także innych obywateli państw trzecich, zarówno imigrantów przymusowych, jak i ekonomicznych, którzy jako centrum życiowe wybierają Małopolskę.

Głównym celem dokumentu jest wzmocnienie integracji imigrantów w województwie małopolskim. Program ma charakter kierunkowy, rekomendacyjny. Z uwagi na wieloaspektowość działań ujętych w Programie adresowany jest do szerokiego grona podmiotów publicznych, prywatnych i społecznych.

Przedsięwzięcia strategiczne

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Rodzina w centrum	Pakiet czterech inicjatyw zakładających rozwój i zwiększenie dostępności usług społecznych poprzez uruchamianie regionalnych poradni dla rodzin, wdrażanie innowacji społecznych i wspieranie rozwoju centrów usług społecznych w regionie. Przygotowano do wdrożenia wszystkie przedsięwzięcia składające się na całość pakietu (trwają procedury związane z naborami). Jednocześnie zakończono projekt partnerski Inkubator Włączenia Społecznego, wchodzący również w skład przedsięwzięcia.
Małopolski Tele-Anioł 2.0	Od 2024 roku będzie realizowany projekt pn. <i>Małopolski Tele-Anioł 2.0.</i> , będący kontynuacją działającego w latach 2018 r. – 2023 r. projektu <i>Małopolski Tele-Anioł</i> . W ramach nowego projektu oprócz wsparcia teleopiekuńczego oraz usług opiekuńczych i sąsiedzkich, możliwe będzie również skorzystanie z telemedycyny oraz wsparcia dla rodzin w opiece nad osobami niesamodzielnymi.
Cyfrowy Asystent	Realizowany po raz pierwszy w 2021 r., jako pilotaż mający na celu wsparcie służb pomocy społecznej w obszarze kompetencji cyfrowych i świadczenia usług on-line. Projekt był kontynuowany w 2022 i 2023 r. – II i III edycja.
Rozwój systemu opieki zdrowotnej oraz działania profilaktyczne	Planowany pierwotnie <i>Rozwój Ośrodków Onkologicznych w Wojewódzkich Podmiotach Leczniczych w celu poprawy jakości i dostępności do diagnostyki i terapii chorób nowotworowych (Małopolska Onkologia)</i> oraz budowa Centrum Chorób Rzadkich nie znalazły finansowania w uzgodnionym z KE Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, co oznacza przesunięcie w czasie realizacji tego projektu, jego ograniczenie do wybranych elementów oraz poszukiwanie źródła finansowania dla <i>pozostałych elementów projektu</i> . W roku 2023 zostały zrealizowane najistotniejsze z planowanych działań w obszarze onkologii ze środków RPO 2014 -2020, budżetu państwa oraz budżetu Województwa Małopolskiego.
Bezpieczna Małopolska	Inicjatywa Województwa Małopolskiego wsparcia służb działających na rzecz ratownictwa i bezpieczeństwa w regionie, celem zwiększenia skuteczności i szybkości ich reagowania, jak również poprawy warunków funkcjonowania. W 2023 r. zakończono realizację dwóch projektów z zakresu wyposażenia ochotniczych jednostek ratownictwa pożarowego oraz ratownictwa górskiego.
III Igrzyska Europejskie	III Igrzyska Europejskie odbywały się w terminie 21 czerwca 2023 r. – 2 lipca 2023 r. na obiektach zlokalizowanych w niemal całej południowej Polsce. W 28 dyscyplinach rywalizowało około 7 000 sportowców z 48 krajów świata. Podczas wydarzenia 12 dyscyplin było równocześnie Mistrzostwami Europy oraz rozdano 102 kwalifikacje olimpijskie na Igrzyska Olimpijskie w Paryżu, w 19 dyscyplinach sportowych.
Budowa nowej siedziby Filharmonii Krakowskiej (pierwotne zamierzenie - Centrum Muzyki w Krakowie)	Przedmiotem projektu jest budowa nowej siedziby Filharmonii Krakowskiej celem zapewnienia jednostce optymalnych warunków prowadzenia działalności artystycznej, kulturalnej i edukacyjnej i tym samym poprawę jakości świadczonej oferty kulturalnej. Prowadzone są prace przygotowawcze związane z lokalizacją inwestycji i pozyskaniem źródeł finansowania.

Muzea domowe	W 2023 roku prowadzono działania „miękkie” służące ochronie i opiece nad dziedzictwem narodowym znajdującym się w muzeach domowych z terenu Małopolski poprzez m.in. działania związane z upowszechnianiem oraz wypracowaniem form współpracy między posiadaczami kolekcji, a profesjonalnymi muzeami.
Małopolskie dwory, zamki i grody – „zielona” odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji społeczno-gospodarczych	Projekty wpisujące się w przedsięwzięcie pozostają na etapie przygotowania/planowania tj. projekt partnerski pn. Małopolski dwór - "zielona" odnowa i odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji społeczno – gospodarczych, projekt pn. Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji Muzeum Zamek w Dębnie oraz projekt pn. Zamek Lipowiec - klucz do wielkich historii. Projekty przygotowywane do realizacji w ramach FEM 21-27 zostały ujęte zostały w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego.
Wirtualne Muzea Małopolski	Projekt dotyczący cyfryzacji zbiorów muzealnych planowany do realizacji w ramach FEM 21-27 pozostaje na etapie przygotowania. Projekt ujęty został w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego.
Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon	Przedmiotem projektu jest budowa miejsca służącego wsparciu rozwoju edukacji i nauki w województwie małopolskim. W roku 2023 kontynuowano i zakończono roboty dotyczące budowy obiektu oraz rozpoczęto procedurę uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie budynku. Trwało wyposażanie obiektu. Zakończono realizację zakresu rzeczowo – finansowego projektu w ramach RPO WM.
Małopolskie Laboratorium Wiedzy	Przedsięwzięcie obejmuje trzy projekty dotyczące realizacji programów dwujęzyczności, wspierania transformacji cyfrowej i wspierania uzdolnień - na etapie przygotowania. Planowane do realizacji w ramach FEM 21-27.
Zawodowa Małopolska	Przedsięwzięcie wspierające politykę edukacyjną w obszarze zawodowym w Małopolsce i zacieśnienie współpracy pomiędzy sektorem przedsiębiorczości a sektorem szkolnictwa zawodowego oraz ułatwienie uczniom zdobywania kwalifikacji i doświadczeń zawodowych, a przedsiębiorcom pozyskiwanie pracowników i wpływ na ich przygotowanie do zawodu. Realizacja projektu rozpoczęła się w listopadzie 2023 r.
Małopolski Dom Technologii	Odstąpiono od realizacji zadania, ponieważ zewnętrzna instytucja zrealizowała przedsięwzięcie, którego zakres pokrywa się z zakresem merytorycznym projektu.
Małopolski Pociąg do kariery	Przedsięwzięcie polegające na wsparciu procesów uczenia się przez całe życie poprzez rozwój doradztwa zawodowego, dofinansowanie szkoleń oraz budowanie wartości pracy wśród osób młodych. Przedsięwzięcie zakłada kontynuację dotychczasowych projektów WUP tj. <i>Kierunek Kariera</i> , <i>Kierunek Kariera Zawodowa</i> oraz <i>Łap skilla!</i> W 2023 roku prowadzono przygotowania do uruchomienia projektu <i>Małopolski pociąg do kariery – sezon I</i> w ramach FEM 21-27. 7 listopada 2023 roku ZWM podjął uchwałę w sprawie przygotowania i realizacji projektu (Uchwała nr 2135/23). Projekt zaplanowano na lata 2024-2026.

Pracujący – najlepsza
inwestycja dla Małopolski

Przedsięwzięcie mające na celu kompleksowe wsparcie mieszkańców województwa w utrzymaniu dobrej jakości zatrudnienia, w tym: przygotowanie małopolskich pracodawców do opracowania i wdrażania narzędzi zarządzania różnorodnością w firmach, elastycznego reagowania na zmiany zachodzące na rynku pracy i utrzymania pracowników. Przedsięwzięcie obejmuje projekty finansowane z FEM 21-27, takie jak: *Pracownicy najlepsza inwestycja dla firmy*, *Nowy Start w Małopolsce* z EURESEM, *Żyj i pracuj w Małopolsce*. Pierwszy z nich uruchomiony został w 2023 roku zgodnie z Uchwałą nr 47/23 ZWM z dnia 17 stycznia 2023 r. Dwa kolejne zaplanowano do realizacji od 2024 roku (zgodnie z Uchwałami nr 2133/23 oraz 2134/23 ZWM z dnia 7 listopada 2023 roku).

1. MAŁOPOLSKIE RODZINY

Opracowanie: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Sprawozdanie zawarte w niniejszym rozdziale, to opis kilkudziesięciu inicjatyw realizowanych w 2023 r. przez Województwo Małopolskie z myślą o małopolskich rodzinach. Przedsięwzięcia były realizowane samodzielnie, ale także we współpracy z Partnerami. Wśród nich znajdują się trzy przedsięwzięcia o charakterze strategicznym ujęte w Strategii Rozwoju Województwa. Małopolska 2030 - *Cyfrowy Asystent* i *Rodzina w Centrum* (w zakresie projektu *Inkubator Włączenia Społecznego*) oraz *Małopolski Tele-Anioł*, który w rozszerzonej formule będzie kontynuowany w kolejnych latach, jako inicjatywa wspierająca osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich rodziny. Uruchamianiu przedsięwzięć strategicznych oraz innych działań na rzecz małopolskich rodzin towarzyszyły prace nad Programami Strategicznymi. W 2023 r. :

- przyjęto Program Strategiczny *Srebrna Małopolska 2030* (Program w zakresie polityki senioralnej),
- przyjęto projekt Programu Strategicznego *Rodzinną Małopolska 2030* i skierowano go do konsultacji społecznych (program formalnie przyjęty przez ZWM w marcu 2024 r.).

W sumie, w obszarze 1. *Małopolskie Rodziny* w 2023 r. realizowane były 33 różnorodne przedsięwzięcia – wieloletnie projekty finansowane ze środków unijnych, jednoroczne, ale często cykliczne, przedsięwzięcia realizowane przez Województwo Małopolskie ze środków własnych, także w formule otwartych konkursów ofert i małych grantów skierowanych do organizacji III sektora. Połowa, bo 16 przedsięwzięć (48%) to inicjatywy wieloletnie (w tym 9 pozostających w realizacji). W 2023 r. zakończono 22 inicjatywy, w tym 7 wieloletnich. Wartość opisywanych inicjatyw to blisko 200 mln zł, w tym ponad 150 mln zł dotyczy projektów zakończonych w 2023 r. W 2023 r. łącznie wydatkowano prawie 26,8 mln zł.

W obszarze współdziałania z organizacjami pozarządowymi zwracają uwagę otwarte konkursy ofert wspierające małopolskie rodziny: „*Młode mamy – pomagamy!*”, „*Rodzinną Małopolska*”, „*Czas dla rodziny – integracja międzypokoleniowa*”, „*Rodzina z Serca*”, w ramach których dofinansowano 48 inicjatyw małopolskich organizacji pozarządowych, na kwotę blisko 3,2 mln. zł.

Podkreślić należy przedsięwzięcia wdrażane na gruncie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM) w ramach 9. Osi Priorytetowej *Region Spójny Społecznie*. Przede wszystkim, ze względu na toczące się procesy demograficzne należy zwrócić uwagę na pakiet projektów zwiększających dostępność usług opiekuńczych dla Małopolan. W oparciu o zawarte umowy, wg zaktualizowanych danych na koniec 2023 r. efekty w regionie to 56 nowych placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób starszych oraz 21 centrów wsparcia opiekunów rodzinnych – utworzonych od początku wdrażania RPO WM. Z kolei dzięki realizacji projektu *Małopolski Tele-Anioł* osoby niesamodzielne w sytuacji zagrożenia życia mogły o każdej porze uzyskać pomoc ratownika medycznego dyżurującego w ramach Centrum Teleopieki utworzonego w projekcie. Projekt będzie kontynuowany, jako przedsięwzięcie strategiczne pn. *Małopolski Tele-Anioł 2.0*. Z kolei w ramach przedsięwzięć wdrażanych na gruncie RPO WM w ramach projektów adresowanych do dzieci, młodzieży i ich rodzin, wg zaktualizowanych danych, w Małopolsce powstało już 200 nowych placówek wsparcia dziennego i 38 ich filii (w ciągu całego okresu wdrażania).

Projekty własne Samorządu Województwa, to projekty innowacyjne, testujące, koordynacyjne - poszukujące nowych, lepszych rozwiązań w obszarze polityki społecznej, często projekty partnerskie, na które pozyskano środki zewnętrzne. Wśród rezultatów w tym obszarze można wymienić:

- 112 Małopolan - Rodziców dzieci do lat 3, którzy otrzymali wsparcie w Projekcie *Małopolska Niania 2.0* w 2023 r., a 896 od początku realizacji projektu;
- Uruchomienie sześciu mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektu *Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi*;

- Dzięki mechanizmowi grantowemu opracowanie, przetestowanie i zweryfikowanie 60 innowacji społecznych zwiększających skuteczność włączenia społecznego, z których 9 zostało upowszechnionych w ramach projektu Inkubator Włączenia Społecznego.

1.1. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

(MPI) Małopolska Niania 2.0 – zadanie zakończone (2018-2023 r.), finansowane w ramach RPO WM. Celem projektu realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie było stworzenie warunków do podjęcia lub kontynuacji zatrudnienia przez rodziców dzieci w wieku do lat 3 oraz zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w szczególności w gminach o ograniczonym dostępie do tych usług. Szczególne preferencje obejmowały rodziców pozostających bez pracy lub przebywających na urlopie związanym z rodzicielstwem, dzieci i rodziców z niepełnosprawnościami oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci. W 2023 r.: zawarto ostatnie 3 Umowy o powierzenie Grantu w ramach Projektu i wypłacono granty na łączną kwotę ok. 2,3 mln zł. Łącznie w Projekcie *Małopolska Niania 2.0* do końca 2023 r. wsparcie otrzymało 896 Małopolan - rodziców dzieci w wieku do lat 3. Na granty dla nich przeznaczono łącznie ok. 16,1 mln zł. Całkowita wartość projektu/nakłady poniesione ogółem: 21,4 mln zł, w tym nakłady poniesione w 2023 r.: 3,1 mln zł.

Ośrodki Adopcyjne – Realizację zadań ustawowych zapewnia jednostka publiczna - Małopolski Ośrodek Adopcyjny w Nowym Sączu, funkcjonujący w strukturze Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie oraz 3 podmioty niepubliczne prowadzące 4 ośrodki: 3 w Krakowie oraz 1 w Tarnowie, wyłonione w otwartym konkursie ofert (Uchwała nr 1830/22 ZWM z dnia 27 października 2022 r.).

W 2023 r. wsparcie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych było realizowane w małopolskich ośrodkach adopcyjnych m.in. poprzez:

- prowadzenie poradnictwa socjalnego, prawnego oraz pedagogiczno-psychologicznego dla rodzin przysposabiających dzieci oraz rodzin naturalnych – 2 214 porad, skorzystało 760 osób;
- prowadzenie grup wsparcia: dla kandydatów do przysposobienia oraz dla rodzin po adopcji, w których wzięło udział 471 osób;
- prowadzenie indywidualnego wsparcia post adopcyjnego dla rodzin po przysposobieniu oraz dzieci w nich przebywających - z 554 spotkań skorzystały 864 osoby.

Łączne nakłady finansowe w roku 2023 na ośrodek publiczny MOA oraz ośrodki niepubliczne z budżetu państwa wyniosły prawie 4,2 mln zł.

„Młode Mamy - Pomagamy!” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka – zadanie zakończone (2022-2023 r.), realizowane ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. W 2023 r. dofinansowano 7 ofert. Projekty najczęściej oferowały: poradnictwo psychologiczne (w tym wsparcie okołoporodowe), poradnictwo pedagogiczne, rodzinne, prawne, działania wspierające w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności w pierwszych miesiącach życia dziecka, spotkania edukacyjne, rodzicielskie, integracyjne. Ze wsparcia w ramach konkursu skorzystało około 350 osób.

Całkowita wartość zadania 955,1 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 500 tys. zł.

„Rodzinna Małopolska” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka – zadanie zaplanowane na lata 2023-2024 r., prowadzone ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. W 2023 r. dofinansowano 28 ofert. Projekty najczęściej oferowały: warsztaty oraz wsparcie dzieci i rodziców w formie poradni; konsultacje rodzinne: psycholog, pedagog, prawnik, grupy wsparcia, coaching rodzicielski, superwizję rodzicielską, podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców,

działania wzmacniające więzi rodzinne, w szczególności poprzez propagowanie lub organizowanie wspólnej aktywności. Ze wsparcia w ramach konkursu skorzystało ok 1 400 osób.

Całkowita wartość zadania 1,3 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 608,8 tys. zł.

Małopolskie standardy usług społecznych – Opracowano 3 małopolskie modele usług społecznych wraz z 3 listami sprawdzającymi zgodność aplikacji z opracowanym standardem (aktualizacja) na użytek planowanych konkursów Regionalnego Programu FEM 2021-2027, w tym Model prowadzenia w Małopolsce placówek wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin (Uchwała nr 2535/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 19 grudnia 2023 r.)

1.2. Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu

Samorząd województwa od lat podejmuje działania wspierające upowszechnianie i rozwój wolontariatu na terenie Małopolski, w szczególności dzieci i młodzieży. Dzięki realizacji zadań publicznych z zakresu promocji i organizacji wolontariatu przygotowuje młodzież do dojrzałego życia w społeczeństwie przez uwrażliwienie ich na potrzeby innych. Promuje ideę wolontariatu, rozwija postawy zaangażowania społecznego, a także tworzy warunki współpracy dla wolontariuszy. Dzięki ogłaszaniu od 2006 roku otwartemu konkursowi ofert z obszaru promocji i organizacji wolontariatu na terenie Województwa Małopolskiego powstały lub wsparto działalność m.in. szkolnych kół wolontariatu, a także centrów wolontariatu, tworząc tym samym warunki do aktywnego włączenia młodzieży w życie społeczno-publiczne. W 2023 roku w ramach 18 zleconych zadań odbyło się ponad 420 godzin szkoleń i warsztatów głównie o tematyce wolontaryjnej, w których uczestniczyło ponad tysiąc osób. Zrealizowano wyjazdy dla wolontariuszy oraz 14-dniowe półkolonie dla dzieci, w których wzięło udział łącznie blisko tysiąc osób. Zrealizowano również targi i młodzieżowe gale wolontariatu, a także objęto wsparciem centra wolontariatu i szkolne kluby wolontariatu. W ramach zadań rozwijano wolontariat pracowniczy, hospicyjny oraz senioralny. Ponadto, przeprowadzono kilka kampanii społecznych m.in.: „Mówimy o wolontariacie, kampania społeczna skierowana do młodzieży w wieku 15-22” czy „Wolontariat pracowniczy 2.0”. Łącznie działaniami objętych zostało ponad 2000 osób, w tym dzieci i młodzież. Całkowita wartość projektów realizowanych w ramach budżetu województwa w 2023 roku: 400 tys. zł.

1.3. Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym

(MPI, S) Małopolski Tele-Anioł – projekt zakończony (2018 -2023), którego celem było zorganizowanie systemu opieki z wykorzystaniem innowacyjnych technologii informacyjno-komunikacyjnych dla 6 300 niesamodzielnych mieszkańców regionu. W ramach projektu podopieczni otrzymywali bezpłatnie opaskę bezpieczeństwa, przy pomocy której mieli możliwość całodobowego kontaktu z Centrum Teleopieki i wezwania pomocy w przypadku zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa. Dodatkowym wsparciem dla osób samotnych oraz tych, którym rodzina z uzasadnionych przyczyn nie może zapewnić opieki, były usługi sąsiedzkie i opiekuńcze, świadczone w miejscu zamieszkania. W 2023 r.: przeprowadzono 57 ocen materialno-życiowych kwalifikujących do udziału w projekcie (od początku projektu: 7 140), udzielono usług teleopiekuńczych 55 nowym osobom (od początku projektu: 6 321) oraz usług opiekuńczych i sąsiedzkich świadczonych w miejscu zamieszkania 73 osobom (od początku projektu: 2 029 osobom). Usługi opiekuńcze w projekcie wykonywało 1 787 osób, które zostały przeszkolone i uzyskały kwalifikacje do świadczenia usług opiekuńczych/sąsiedzkich. W 2023 r. pozyskano dodatkowe środki finansowe na wydłużenie okresu realizacji projektu do 31.10.2023 r., dzięki czemu z udziału w projekcie mogły skorzystać osoby z listy rezerwowej. Środki ze zwiększenia zostały przeznaczone na realizację usług z zakresu teleopieki. Całkowita wartość projektu/poniesione nakłady ogółem: 90,4 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 3,01 mln zł. Projekt będzie kontynuowany w ramach FEM 21-27.

„Czas dla rodziny – integracja międzypokoleniowa” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka – zadanie zakończone, realizowane w 2023 r., ze środków własnych, adresowane do organizacji pozarządowych. Celem konkursu było wzmocnienie integracji i wspólnej aktywności rodziny, dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami, w tym: integracja międzypokoleniowa, promowanie aktywnego spędzania wolnego czasu z rodziną, kształtowanie i promowanie więzi rodzinnych oraz kreowanie postaw sprzyjających integracji z osobami z niepełnosprawnościami. W ramach konkursu zlecane były zadania polegające na organizacji wydarzeń lokalnych i regionalnych, imprez kulturalno-sportowych i rekreacyjnych (np.: piknik, festyn, koncert) dla rodzin, dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami w ramach Małopolskich Dni Rodziny oraz Małopolskich Dni Osób Niepełnosprawnych. Podpisano umowy z 6 organizacjami pozarządowymi. Całkowita wartość zadania, poniesione nakłady ogółem, w tym nakłady w 2023 r.: 645 tys. zł.

„Wiek seniora, a wigor juniora!” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym – zadanie zaplanowane na lata 2023-2024 ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. W ramach konkursu zlecone zostały zadania o charakterze ponadlokalnym polegające m.in. na: wspieraniu rozwoju aktywności, w tym fizycznej seniorów oraz poczucia bezpieczeństwa osób starszych, wzbogaceniu oferty w zakresie aktywności fizycznej, promocji aktywnego trybu życia, zdrowego żywienia dostosowanego do zmieniającego się organizmu starszego człowieka, zwiększaniu świadomości w zakresie m.in. zapobiegania typowym dla wieku starszego chorobom, zwiększeniu udziału seniorów w życiu społecznym i publicznym, kreowaniu pozytywnego wizerunku osób starszych, w tym w formie kursów, wykładów, prelekcji, prowadzeniu działań stymulujących funkcje poznawcze, takie jak pamięć, spostrzegawczość, percepcja, koncentracja, pozytywne myślenie z wykorzystaniem odpowiednich sposobów i narzędzi, np. mnemotechnik, technik relaksacyjnych, zachęcaniu seniorów do udziału w zajęciach rekreacji ruchowej, w tym gimnastyki, zajęć biegowych i nordic walking. Całkowita wartość zadania 1,4 mln zł., poniesione nakłady ogółem, w tym nakłady poniesione w 2023 r.: 700 tys. zł.

Aktywny Senior - Otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w zakresie wspierania funkcjonowania społecznego oraz przeciwdziałania wykluczeniu osób starszych – zadanie zaplanowane na lata 2023-2024. Zadanie realizowane od 2019 r. o charakterze dwuletnim (realizowane od 2012 r. do 2018 r. w formule jednorocznej), prowadzone ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. W 2023 roku dofinansowano 43 oferty. Projekty najczęściej oferowały: zajęcia edukacyjne, w tym edukację w zakresie aktywności obywatelskiej, warsztaty rękodzielnicze, przedsięwzięcia turystyczne, krajoznawcze, wydarzenia kulturalne, wolontariat seniorów, promocję zdrowego stylu życia – warsztaty, wykłady, rekreację i rehabilitację ruchową, naukę obsługi komputera i korzystania z Internetu, integrację międzypokoleniową. Z dofinansowanych projektów korzysta ok. 3 tys. seniorów z całej Małopolski. Całkowita wartość zadania 1,49 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 731,5 tys. zł.

Pomoc finansowa dla gmin w związku z urodzeniem pierwszych bliźniąt oraz pierwszego dziecka w Województwie Małopolskim. W 2023 r. udzielono pomocy finansowej Miastu Nowy Sącz na wsparcie zadania własnego z obszaru polityki prorodzinnej, w związku z narodzinami pierwszego dziecka w roku, w kwocie 5 tys. zł. Udzielono pomocy finansowej Gminie Biskupice na wsparcie zadania własnego z obszaru polityki prorodzinnej, w związku z narodzinami pierwszych bliźniąt w roku, w kwocie 10 tys. zł.

XVII Plebiscyt Poza Stereotypem – Senior i Seniorka Roku – Zadanie o charakterze jednorocznym realizowane cyklicznie od 2007 r. ze środków własnych Województwa Małopolskiego. W 2023 r.: ogłoszono Plebiscyt, kapituła Plebiscytu rozpatrzyła 28 zgłoszeń, wyłoniono 2 laureatów, przyznano 12 wyróżnień. Od początku konkursu Województwo Małopolskie nagrodiło 34 aktywnych Małopolan, a 77 wyróżniło. Seniorką Roku została Pani Paulina Tomczyk z Łuczyc, Seniosem Roku Pan Stefan Jucha z Krakowa. Całkowita wartość zadania w 2023 r.: 73,4 tys. zł

Małopolska Rada ds. Polityki Senioralnej – została powołana Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego w 2013 r., jako pierwsza rada o zasięgu regionalnym. Jest organem opiniująco-doradczym Zarządu Województwa Małopolskiego. I kadencja Rady obejmowała lata 2013-2017, II kadencja przebiegała w latach 2017-2021.

W 2023 r. powołano Małopolską Radę ds. Polityki Senioralnej III kadencji. W skład Rady wchodzi: przedstawiciele Samorządu Województwa Małopolskiego, uniwersytetów trzeciego wieku, środowiska naukowego, organizacji pozarządowych, gminnych rad seniorów, Konsultant Wojewódzki w dziedzinie Geriatrii, przedstawiciele Ogólnopolskiego Porozumienia o Współpracy Rad Seniorów z Małopolski oraz reprezentanci jednostek samorządu terytorialnego. W 2023 r. odbyły się dwa posiedzenia Rady. Całkowita wartość zadania w 2023 r.: 12,8 tys. zł

Projekt „Animator społeczny środowisk seniorskich” – realizowany cyklicznie od 2017 r. W ramach projektu, w 2023 r. (zadanie zakończone) zorganizowano warsztat dla liderów, animatorów środowisk lokalnych, przedstawicieli organizacji senioralnych z elementami kształcenia kompetencji cyfrowych i działań antykrzysowych. Projekt ma na celu wyposażenie uczestników w wiedzę i umiejętności w zakresie możliwości aktywizacji i realizacji wsparcia osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem nowych technologii, diagnozowania potrzeb środowiska seniorów, skutecznego aplikowania o środki zewnętrzne, animowania działań na rzecz seniorów, organizacji czasu wolnego, a także umiejętności korzystania z internetowych środków komunikacji (47 uczestników). Całkowita wartość zadania, poniesione nakłady ogółem i w 2023 r.: 5,9 tys. zł.

Małe granty na rzecz rodziny, osób starszych – w 2023 r., w ramach realizacji tzw. małych grantów w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zawarto 48 umów z organizacjami pozarządowymi na łączną kwotę 294 230 zł (działania na rzecz rodziny – 22 umowy: 128 tys. zł, działania na rzecz osób starszych – 26 umów: 162,2 tys. zł).

1.4. Pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami poprzez środowiskowe formy aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całodobowej

Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych finansowane ze środków PFRON, będących w dyspozycji Województwa Małopolskiego.

Zrealizowane zadania publiczne polegały na:

- organizowaniu i prowadzeniu szkoleń, kursów, warsztatów, grup wsparcia, zespołów aktywności społecznej – 12 zadań,
- organizowaniu imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych – 10 zadań,
- prowadzeniu grupowych i indywidualnych zajęć usprawniających – 5 zadań,

- prowadzeniu poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielaniu informacji o uprawnieniach, usługach, sprzęcie rehabilitacyjnym i pomocy technicznej – 3 zadania,
- świadczeniu usług umożliwiających/wspomagających niezależne życie – 2 zadania,
- prowadzeniu szkoleń, kursów i warsztatów dla rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy – 2 zadania,
- organizowaniu i prowadzeniu działań na rzecz włączania w rynek pracy – 2 zadania,
- prowadzeniu rehabilitacji – 1 zadanie.

W rezultacie zrealizowanych zostało 37 projektów na łączną kwotę 1,5 mln zł.

Małe granty na rzecz osób z niepełnosprawnościami – w 2023 r. w ramach realizacji tzw. małych grantów w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zawarto 22 umowy z organizacjami pozarządowymi na łączną kwotę 132 tys. zł.

Inwestycje w obiektach służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami – Do zadań samorządu województwa należy tworzenie takich warunków lokalowych, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym na równi z osobami sprawnymi. Takie podejście jest podstawą wszelkich działań kierowanych do tej grupy społecznej. W celu zwiększenia dostępności osób z niepełnosprawnościami do wszystkich sfer życia społecznego Samorząd Województwa Małopolskiego realizuje zadanie ustawowe pod nazwą dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy Prawo budowlane, dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów. W 2023 r. samorząd udzielił dofinansowania 25 wnioskodawcom, przyznając na to zadanie 8 mln zł.

Portal internetowy „Senioralna Małopolska” – Okres realizacji: od 2021 r. Portal ma charakter informacyjno-edukacyjny i jest dedykowany małopolskim seniorom. W przystępny sposób propaguje wszelkie formy zdrowego i aktywnego starzenia się oraz dostarcza aktualnych informacji na temat działań i projektów z zakresu polityki senioralnej Województwa Małopolskiego w obszarach: zdrowia i opieki, edukacji i rozwoju, kultury i turystyki, nowych technologii i Internetu.

W roku 2023 prowadzono niezbędne aktualizacje, rozszerzono funkcjonalności wyboru artykułów wyróżnionych. Zainstalowano wtyczki zwiększające bezpieczeństwo strony. Zlecono prace rozwojowe polegające na poszerzeniu kategorii wpisów o „Sylwetki”.

Całkowita wartość projektu: 114,4 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 107 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 9,8 tys. zł.

VI Małopolski Kongres Srebrnej Gospodarki – Okres realizacji: od 2016 roku. Tematem przewodnim VI Kongresu była przestrzeń fizyczna i jej dostosowanie do potrzeb osoby starszej oraz przestrzeń wirtualna dostępna i bezpieczna dla osoby starszej w tym m.in. bankowość internetowa, zakupy online, gry komputerowe oraz zabezpieczenia się przed wyłudzeniami i atakami hackerskimi. Kongresowi towarzyszyła przestrzeń wystawiennicza, gdzie uczestnicy mogli nie tylko zapoznać się z ofertą skierowaną do seniorów, ale też wykonać bezpłatne badania, m.in. wzroku i słuchu. Atrakcją wydarzenia była prelekcja dotycząca stylizacji pn. „Piękni w każdym wieku” wraz z pokazem mody. Całkowita wartość projektu/ poniesione nakłady ogółem: 517,5 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 183,8 tys. zł.

Małopolskie standardy usług społecznych – Opracowano 3 małopolskie modele usług społecznych wraz z 3 listami sprawdzającymi zgodność aplikacji z opracowanym standardem (aktualizacja) na użytek planowanych konkursów Regionalnego Programu FEM 2021-2027, w tym Model placówek zapewniających dzienną opiekę w Małopolsce (Uchwała nr 2034/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 24 października 2023 r.)

1.5 Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Małopolskie standardy usług społecznych – Opracowano 3 małopolskie modele usług społecznych wraz z 3 listami sprawdzającymi zgodność aplikacji z opracowanym standardem (aktualizacja) na użytek planowanych konkursów Regionalnego Programu FEM 2021-2027, w tym Model prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych w Małopolsce (Uchwała nr 2034/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 24 października 2023 r.).

1.6 Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej

Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla osób realizujących takie zadania w gminach i powiatach województwa małopolskiego – zadanie zrealizowane. Działanie realizowane z udziałem dotacji celowej przekazanej przez Wojewodę Małopolskiego.

Celem zadania jest podniesienie wiedzy, umiejętności i kompetencji kadr. Zakres merytoryczny szkoleń organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie obejmował: m.in. szkolenia specjalistyczne i superwizje dla zespołów interdyscyplinarnych na terenie wybranych małopolskich gmin oraz specjalistyczne szkolenia dla wszystkich zainteresowanych realizatorów procedury „Niebieskie Karty” z terenu całego województwa. W szkoleniach wzięło udział ponad 700 osób. Całkowita wartość zadania i nakłady poniesione w 2023 r.: 139,9 tys. zł.

1.7 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione

(MPI) Sami-Dzielnii! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi – projekt partnerski realizowany przez Województwo Małopolskie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (Lider) wspólnie z Gminą Miasta Tarnowa, Gminą Miejską Kraków, Gminą Wieprz, Gminą Zakliczyn (od lipca 2020 r.) oraz ze Stowarzyszeniem na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „KLUCZ” (od września 2019 r.) i Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną Koło w Tarnowie (do września 2019 r.). Zadanie zakończone - realizowane w latach 2018-2023 ze środków PO WER, efektem którego jest:

- opracowanie i przetestowanie modelu usług mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- wdrożenie modelu usług mieszkalnictwa wspomagane na terenie 5 gmin województwa małopolskiego;
- uruchomienie 6 mieszkań wspomaganych na terenie gmin: Kraków, Wieprz, Klucze, Zakliczyn;
- objęcie usługami 221 osób, w tym 180 pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi i 41 rodziców/opiekunów tych osób oraz realizacja ponad 45 tys. godzin usług;
- upowszechnienie opracowanego i wdrożonego w ramach projektu standardu usług mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi wśród jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych z całej Polski.

Całkowita wartość projektu/poniesione nakłady ogółem: 14,1 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 787,1 tys. zł.

1.8 Działania z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodne z zasadami deinstytucjonalizacji oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków

„Rodzina z Serca” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - zadanie realizowane w latach 2022-2023, ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. W 2023 r. dofinansowano 7 ofert. Projekty najczęściej oferowały: terapię indywidualną / grupową, pomoc specjalistów z różnych dziedzin (w tym: psycholog, neuropsycholog, psychoterapeuta, psychiatrą dziecięcą), superwizje indywidualne/grupowe, psychoterapię, realizację turnusów terapeutyczno-wspierająco-szkoleniowych. Ze wsparcia w ramach konkursu skorzystało około 300 osób. Całkowita wartość zadania 1 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: 500 tys. zł.

Kongres Rodzinnej Pieczy Zastępczej – ma na celu wzmacnianie rodzinnej pieczy zastępczej poprzez budowanie w społeczeństwie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego. Gala finałowa Kongresu jest zawsze okazją do integracji środowiska rodzin zastępczych i promowania tej instytucji oraz kadr podejmujących pracę z rodziną.

W 2023 r. zorganizowano Małopolskie Obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, a w ich ramach Małopolski Kongres Rodzinnej Pieczy Zastępczej, podczas którego nagrodzono 37 zawodowych rodzin zastępczych Nagrodą Samorządu Województwa Małopolskiego Polonia Minor oraz dyskutowano na temat spraw istotnych dla rozwoju rodzicielstwa zastępczego w województwie małopolskim (ponad 300 uczestników).

W trakcie Gali wręczono nagrody w Małopolskim Konkursie dla rodzin zastępczych i rodzinnych pt. „Moja Rodzina aktywnie i na sportowo w Małopolsce” (wpłynęło 20 prac konkursowych).

Nakłady budżetu województwa ogółem i poniesione w 2023 r.: 67,7 tys. zł.

Projekt Turnus terapeutyczny dla zawodowych rodzin zastępczych – realizowany ze środków budżetu województwa, obejmujący organizację kilkudniowego wyjazdu edukacyjnego dla rodzin zastępczych zawodowych. Celem wyjazdu jest udzielenie wsparcia całym rodzinom zastępczym tj. rodzicom, dzieciom przebywającym w pieczy oraz dzieciom biologicznym poprzez: organizację w szczególności szkoleń / warsztatów / spotkań integracyjnych / grup wsparcia / zajęć animacyjnych dla dzieci / rekreacyjnych / korekcyjno-edukacyjnych. W 2023 r. w 4 dniowym turnusie wzięło udział 13 rodzin zastępczych zawodowych z Małopolski (55 osób, w tym 36 dzieci i 19 opiekunów). Nakłady poniesione w 2023 r.: 137,4 tys. zł.

1.9 Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej

(MPI) (S) Projekt CYFROWY ASYSTENT – podnoszenie kompetencji cyfrowych służb społecznych (pilotaż) - realizowany po raz pierwszy w 2021 r., ze środków Województwa Małopolskiego. Celem projektu jest wsparcie kadr w obszarze kompetencji cyfrowych i świadczenia usług on-line. Pracownicy podczas 20-godzinnego szkolenia poznają i doskonalą umiejętności pracy na najpopularniejszych platformach komunikacyjnych, a także ePUAP. Uczestnicy projektu zapoznali się również z zasadami bezpiecznego korzystania z aplikacji i narzędzi w przestrzeni wirtualnej, dodatkowo wzięli udział w 6-godzinnych konsultacjach. W szkoleniu wzięło udział 45 pracowników ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, domów pomocy społecznych, środowiskowych domów samopomocy oraz placówki opiekuńczo-wychowawczej. Całkowita wartość zadania, poniesione nakłady ogółem i w 2023 r.: 9,2 tys. zł.

Projekt „Pakiet dla Pomagających - podnoszenie kwalifikacji oraz wsparcie superwizyjno-terapeutyczne dla kadr systemu pomocy i integracji społecznej w Małopolsce, w szczególności placówek całodobowych” – zadanie realizowane ze środków Województwa Małopolskiego, mające na celu podnoszenie kompetencji i wsparcie służb pomocy i integracji społecznej, w tym domów pomocy społecznej, szczególnie dotkniętych skutkami pandemii. W ramach projektu w 2023 r. zorganizowano spotkania superwizyjne dla pracowników domów pomocy społecznej i środowiskowych domów

samopomocy – 8 grup, 89 uczestników oraz szkolenia dla pracowników domów pomocy społecznej, ośrodków pomocy społecznej i środowiskowych domów samopomocy – 9 grup, 790 uczestników. Całkowita wartość zadania, poniesione nakłady ogółem i w 2023 r.: 87,3 tys. zł.

(MPI) (S) Inkubator Włączenia Społecznego –

projekt zakończony, zrealizowany w latach 2020-2023 ze środków PO WER, prowadzony przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (lider) w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego i Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dzięki mechanizmowi grantowemu opracowano, przetestowano i zweryfikowano 60 innowacji społecznych, z których 9 zostało upowszechnionych na szerszą skalę. Całkowita wartość projektu/poniesione nakłady ogółem: 5,8 mln zł, w tym w 2023 r.: 1,72 mln zł. Projekt w całości realizowany ze źródeł zewnętrznych.

(MPI) KOOPERACJE 3D - model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin – projekt partnerski zaplanowany na lata 2018-2023, zakończony, realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie z regionalnymi ośrodkami polityki społecznej województw: śląskiego (Lider), opolskiego i łódzkiego. W ramach realizacji projektu w 2023 roku:

- 1) odbyły się spotkania informacyjno-edukacyjne w obszarze deinstytucjonalizacji - 4 spotkania, 59 uczestników.
- 2) zorganizowano szkolenia dotyczące modeli kooperacji, kwalifikacyjne dla kadr CUS oraz procesów deinstytucjonalizacji – 9 szkoleń, 220 uczestników.
- 3) prowadzono doradztwo dla JST z zakresu kooperacji międzyinstytucjonalnych – 2 spotkania dla 1 JST, CUS – 27 spotkań dla 9 JST i deinstytucjonalizacji – 33 spotkania dla 9 JST.
- 4) Zrealizowano 5 wizyt studyjnych w CUS - 97 uczestników.
- 5) Upowszechniano informacje o projekcie.

Całkowita wartość projektu po stronie Samorządu Województwa Małopolskiego/ poniesione nakłady ogółem: 5,1 mln zł, w tym w 2023 r.: 551,2 tys. zł.

Społeczna Małopolska - koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce¹ – zadanie realizowane w ramach FERS, zaplanowane na lata 2023-2028. W 2023 r.: Opracowano dane na użytek konkursów FEM 2021-2027, konsultowano kryteria konkursowe i karty SZOOP Regionalnego Programu FEM 2021-2027, przeprowadzono konsultacje wewnętrzne (IP, IZ) 3 małopolskich modeli usług społecznych, modele przyjęto Uchwałami ZWM (NR 2034 i 2535/23). Prowadzono rozpoznanie potrzeb badawczych, w tym pod kątem przyszłych zadań badawczo-analitycznych projektu. W ramach działań sieciujących zrealizowano wizyty studyjne, spotkania sieciujące dot. utworzenia centrów usług społecznych oraz centrów wsparcia opiekunów nieformalnych, organizowano spotkania sieciujące dla organizatorów społeczności lokalnych, upowszechniające założenia RPDI. W ramach modułu kompetencyjnego przeprowadzono „Diagnozę Potrzeb Szkoleniowych Kadr Włączenia Społecznego w Województwie Małopolskim”. Całkowita wartość projektu: 32,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem i poniesione w 2023 r.: 63 tys. zł.

¹ Za wyjątkiem działań dot. ekonomii społecznej prowadzonych w ramach projektu, a opisanych w części 7. Rynek pracy

2. OPIEKA ZDROWOTNA

Opracowanie: Departament Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

W 2023 roku realizowano *Małopolski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom*, w tym *uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026* przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XLVIII/673/21 z dnia 27 grudnia 2021 r. wyznaczający kierunki działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym w województwie małopolskim.

Rozpoczęto także prace koncepcyjne nad IV edycją *Małopolskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030* wskazującego kierunki działań w zakresie rozwoju ochrony zdrowia psychicznego w wymiarze regionalnym. Cele operacyjne i zadania określone w Małopolskim Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 pozostaną spójne z celami oraz zadaniami określonymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 przyjętym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku.

Dofinansowano budowę Małopolskich Tężni Solankowych poprzez udzielenie dotacji gminom, a dzięki realizacji projektu pn. „*Małopolski Tele-Anioł*” osoby niesamodzielne w sytuacji zagrożenia życia mogły o każdej porze uzyskać pomoc ratownika medycznego dyżurującego w ramach utworzonego w projekcie Centrum Teleopieki.

W 2023 roku w Małopolsce kontynuowano działania mające na celu modernizację wojewódzkich podmiotów leczniczych m. in. poprzez realizację projektów inwestycyjnych, w tym projektów ujętych w Osi 14 RAECT-EU dla zdrowia i gospodarki w Małopolsce Regionalnego Programu Operacyjnego WM 2014-2020 (RPO WM). Oś 14 dotyczy wyłącznie Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19, tzw. mechanizmu REACT-EU. Głównym celem projektów inwestycyjnych w ochronie zdrowia było zwiększenie dostępności do wybranych usług medycznych, szczególnie w kontekście następstw post-COVID-19. Zrealizowanych i zakończonych zostało 8 (spośród 9 zaplanowanych) przedsięwzięć mających na celu odpowiedź na skutki kryzysu wywołanego pandemią COVID-19. Są to przedsięwzięcia infrastrukturalne na rzecz 9 podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie leczenia szpitalnego, w tym roboty budowlane, nabycie środków trwałych i wyposażenia niezbędnych z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych. Zidentyfikowane obszary priorytetowe interwencji to przede wszystkim obszar opieki psychiatrycznej oraz rehabilitacji, ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji post-COVID-19. Podejmowane działania są zgodne z regionalnymi i lokalnymi potrzebami wynikającymi z aktualnych danych statystycznych, w tym danych demograficznych, epidemiologicznych zidentyfikowanych deficytów w opiece zdrowotnej. Łączna szacowana wartość realizowanych projektów wynosi ok. 162,6 mln zł, natomiast dofinansowanie ze środków RPO WM wynosi ok. 92 mln zł. Ostatni projekt pn. *Rozwój ambulatoryjnej i środowiskowej opieki psychiatrycznej poprzez przebudowę i rozbudowę budynku szpitalnego nr 6A w Szpitalu Klinicznym im. dr. Józefa Babińskiego SP ZOZ w Krakowie* w znacznym stopniu zaawansowany, zostanie zakończony w II kw. 2024. Ponadto w roku 2023 zakończono realizację kolejnego projektu ujętego w Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023 tj.: „*Przebudowa i rozbudowa Ośrodka Rehabilitacji Narządu Ruchu „Krzeszowice” - zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych - Działanie 12.1 RPO*”, którym jednocześnie zakończono realizację projektów w ochronie zdrowia objętych dofinansowaniem dedykowanym w ramach działania 12.1.2 RPO 2014-2020 dla wojewódzkich podmiotów leczniczych. W roku 2023 podejmowane były inwestycje w obszarze onkologii. Zostały zrealizowane niezwykle istotne w tym obszarze inwestycje tj.

- *Modernizacja Oddziału Hematologii i Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Dziennym oraz Oddziału Radioterapii Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Sp. z o.o.;*

- *Przebudowa pomieszczeń Oddziału Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie;*
- *Zakup wyposażenia dla Pracowni Brachyterapii Szpitala Specjalistycznego im. J. Śniadeckiego w Nowym Sączu (kontynuacja i zakończenie w roku 2024);*
- *Modernizacja Oddziału Onkologii z Pododdziałem Diagnostyki Nowotworów Klatki Piersiowej w Pawilonie M-II w Krakowskim Szpitalu Specjalistycznym im. Jana Pawła II.*

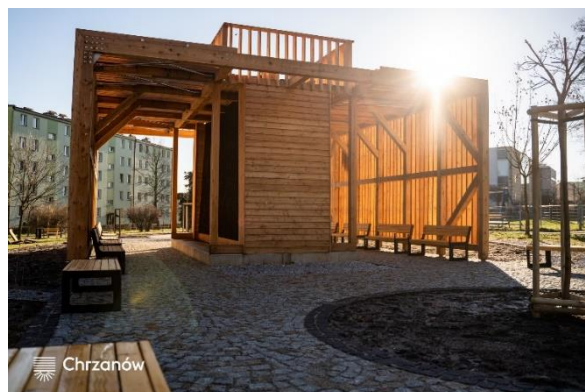
Powyższe inwestycje wpisywały się w założenia ujęte w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” i przedsięwzięcia dotyczące Rozwoju systemu opieki zdrowotnej oraz działania profilaktyczne. Powyższe zadania inwestycyjne pozwolą na rozwój usług zdrowotnych w regionie, zwiększają zakres i jakość świadczonych usług zdrowotnych. Realizacja w/w projektów służyć będzie ograniczeniu skali zachorowalności oraz negatywnych skutków schorzeń onkologicznych w regionie, które od wielu lat istotnie obniżają potencjał zdrowotny mieszkańców Małopolski oraz generują negatywne trendy demograficzne i społeczne. Z efektów realizacji projektów skorzystają chorzy w Ośrodkach Onkologicznych w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu objęci w tych ośrodkach skojarzonym leczeniem onkologicznym, na które składa się kompleksowa diagnostyka, leczenie chirurgiczne, chemioterapia i radioterapia realizowana kompleksowo w wojewódzkich szpitalach.

2.1. Działania edukacyjne służące podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz promocji zdrowego stylu życia

Działania edukacyjne Małopolskiej Policji w obszarze uzależnienia od Internetu, nowych technologii, adresowane do dzieci szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ich rodziców i wychowawców – projekt realizowany od 2012 roku przez Województwo Małopolskie przy współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie, Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz Naukową i Akademicką Siecią Komputerową - Państwowym Instytutem Badawczym kontynuowało realizację innowacyjnego w skali kraju projektu pn. ***Zagrożenia w sieci – profilaktyka, reagowanie.*** Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w ramach współpracy partnerskiej z Naukową i Akademicką Siecią Komputerową - Państwowym Instytutem Badawczym w dniu 16 listopada 2023 roku zorganizowano konferencję szkoleniową dla kadry małopolskiej policji o tematyce bezpiecznego użytkowania Internetu przez dzieci i młodzież. W wydarzeniu wzięło udział blisko 100 policjantów z komend miejskich i powiatowych Małopolskiej Policji. W ramach współpracy z TVP S.A Oddział Kraków wyprodukowano spot edukacyjny pn. "Zaopiekuj się swoim dzieckiem w sieci". Spot był emitowany w TVP 3 Kraków, TV Małopolska, TV Koleje Małopolskie oraz w Internecie. Całkowita wartość projektu: 2,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1,8 mln zł, w tym nakłady poniesione w 2023 r.: 143,6 tys. zł.

Kampania informacyjno-edukacyjna na temat bezpieczeństwa stosowania leków i suplementów diety wśród seniorów pn. ***„Jak bezpiecznie stosować leki?”*** realizowana od 2022 roku. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: organizacja konferencji edukacyjnej, opracowanie graficzne Zeszytu Pacjenta, druk i dystrybucja plakatów, ulotek i Zeszytów Pacjenta, produkcja i emisja audycji informacyjno-edukacyjnej w TVP Kraków. Poniesione nakłady ogółem: 146,6 tys. zł, w tym nakłady poniesione w 2023 r.: 109,6 tys. zł.

Małopolskie tężnie solankowe – zadanie realizowane w latach 2021-2023. Celem zadania jest poprawa zdrowia mieszkańców województwa małopolskiego poprzez profilaktykę zdrowotną układu oddechowego dzięki wykorzystaniu właściwości leczniczych tężni solankowych pozytywnie wpływających na kondycję górnych dróg oddechowych. W ramach zadania zakłada się udzielenie JST z terenu województwa małopolskiego pomocy finansowej na dofinansowanie realizacji

zadań własnych, z przeznaczeniem na budowę ogólnodostępnych i nieodpłatnych tężni solankowych (wraz z elementami małej architektury oraz infrastrukturą techniczną) spełniających rolę prozdrowotnych stref aktywności dla mieszkańców, dostosowanych do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: dofinansowanie do inwestycji (70% kwoty wnioskowanej) otrzymało 12 małopolskich gmin. Maksymalna kwota dotacji wyniosła 271,4 tys. zł. Nakłady poniesione ogółem: 7,3 mln zł; w tym nakłady poniesione w 2023 r.: 2,6 mln zł.

2.2. Programy profilaktyki i diagnostyki w zakresie istotnych dla regionu jednostek chorobowych

Priorytetem w działaniach podejmowanych przez Samorząd Województwa Małopolskiego są wszelkie zagadnienia związane z ochroną zdrowia, a w szczególności poprawa dostępności w zakresie zapobiegania i leczenia chorób o istotnym znaczeniu epidemiologicznym, do których z pewnością należą choroby onkologiczne stanowiące drugą z przyczyn wysokiej śmiertelności w Polsce i na świecie, w tym również w Małopolsce. Województwo Małopolskie realizując zadania z zakresu ochrony i promocji zdrowia zleciło opracowanie programu zdrowotnego w zakresie onkologii pn. ***Prozdrowotne oddziaływania edukacyjne na rzecz zmniejszenia umieralności na nowotwory w Małopolsce***. Program realizowany jest od 2012 roku. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zorganizowano 11 spotkań edukacyjnych prowadzonych przez lekarza specjalistę onkologii klinicznej dla łącznie ok. 808 Małopolan. Podczas trwania Programu, 5 dni w tygodniu funkcjonował onkologiczny telefon zaufania, z którego skorzystało ok. 165 osób. Rozpowszechniono materiały edukacyjne oraz przeprowadzono kampanię informacyjną w lokalnych mediach i serwisach internetowych Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu w latach 2012-2023: 1,7 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 155 tys. zł

Zapobieganie nadwadze i otyłości wśród mieszkańców województwa małopolskiego – program realizowany w latach 2017-2023. Zakres rzeczowy realizowany w roku 2023 r.: przeprowadzono wstępną kwalifikację w grupie 207 osób, natomiast program ukończyło 197 beneficjentów. Osoby zakwalifikowane do programu objęto 12 tygodniową multidyscyplinarną opieką składającą się z 3 komponentów tj. dietetycznego, aktywności fizycznej oraz psychologicznego, mających na celu m.in.: redukcję masy ciała i zmianę zwyczajów żywieniowych. Ponadto Realizatorzy prowadzili działania edukacyjno-informacyjne w mediach adresowane do wszystkich mieszkańców Małopolski. Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu w latach 2017-2023: 1,7 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 400 tys. zł.

Ruch i zdrowe odżywianie to moje wyzwanie – program realizowany od 2022 roku. Zakres rzeczowy realizowany w 2023 r.: przeprowadzono działania edukacyjne z zakresu zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej dla 1216 dzieci z klas I-VI z 15 małopolskich szkół podstawowych oraz ich rodziców/opiekunów. Ponadto 20 dzieci najbardziej zagrożonych nadwagą lub otyłością ukończyło II etap Programu, w ramach którego miały możliwość skorzystania z cyklu porad specjalistów tj. dietetyka, fizjoterapeuty oraz psychologa. Realizator prowadził, także działania informacyjno-promocyjne w mediach i Internecie adresowane do wszystkich mieszkańców Małopolski. Całkowita wartość projektu: 1,4 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 550 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 393 tys. zł.

Zadbaj o Swoje serce po czterdziestce – Małopolski program profilaktyki choroby niedokrwiennej serca – zadanie realizowane od 2022 roku. Zakres rzeczowy planowany na lata 2023-2024 (realizacja w trybie dwuletnim): W 2023 roku do Program zostały zakwalifikowane osoby spełniające kryteria programu tj. osoby powyżej 40 roku życia: mężczyźni w wieku 40-64 lat, kobiety 40-59 (łącznie 544 uczestników). Uczestnicy zostali objęci panelem podstawowym obejmującym: konsultację lekarską wraz z poradą prozdrowotną, pakiet badań laboratoryjnych w kierunku wskaźników gospodarki lipidowej, węglowodanowej oraz wskaźników zapalnych, badanie EKG, materiały edukacyjne. Uczestnicy, u których stwierdzone zostały czynniki lub objawy mogące sugerować zwiększone ryzyko wystąpienia choroby niedokrwiennej serca (304 osoby) zostali skierowani na dodatkowe specjalistyczne badania i konsultacje. W 2024 roku podejmowane będą dalsze działania

zgodnie z zakresem rzeczowym Programu. Całkowita wartość projektu: 1,3 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 400 tys. zł.

Szczepienia przeciwko zakażeniom wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Małopolsce – lata realizacji 2022-2027. W miejsce zakończonego *Programu zdrowotnego profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Małopolsce*, rozpoczęto w 2022 r. realizację nowego zadania w zmodyfikowanej formie – szczepienia przeciwko zakażeniom wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Małopolsce i kontynuowano w 2023 roku z uwzględnieniem zmian wprowadzanych w zakresie finansowania szczepień przez Ministerstwo Zdrowia. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: szczepienia przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych w wieku 9-18 lat wraz z działaniami informacyjno-edukacyjnymi oraz szczepienia dziewcząt z roczników 2005-2009 w wariantie przeznaczonym do realizacji przez powiaty współpracujące z gminami. Zaszczepiono ogółem 742 osoby. Całkowita wartość projektu: 2,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1, 8 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 287 tys. zł.

Zadanie **Bezpieczni bo zaszczepieni** pn. *Program polityki zdrowotnej dotyczący profilaktyki zakażeń meningokokowych w Małopolsce na lata 2020-2027* – program rozpoczęty w 2021 r. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: szczepienia przeciwko meningokokom typu B dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych w wieku 0-18 lat, w tym w pierwszej kolejności dzieci w wieku 0-5 lat oraz młodzieży w wieku 14-18 lat i innych dzieci zgodnie z Programem raz dzieci do 2 lat w wariantie przeznaczonym do realizacji przez powiaty współpracujące z gminami. Zaszczepiono ogółem 1509 dzieci. Całkowita wartość projektu: 3,5 mln zł, nakłady poniesione ogółem: 1,5 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 565 tys. zł.

Program polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy wśród mieszkańców województwa małopolskiego - Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: Przeprowadzono działania informacyjno-edukacyjne nakierowane na profilaktykę osteoporozy oraz zapobieganie złamaniom osteoporotycznym i upadkom, w których wzięło udział 1114 osób. Dokonano oceny ryzyka wystąpienia poważnych złamań osteoporotycznych u 913 osób. Grupę docelową programu stanowili seniorzy. Całkowita wartość projektu: 402 tys. zł, poniesione nakłady ogółem: 201 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 201 tys. zł.

2.3. Promocja zdrowia psychicznego oraz profilaktyka i leczenie zaburzeń psychicznych

Profilaktykę i przeciwdziałanie uzależnieniom realizowano w oparciu o założenia **Małopolskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026** ze środków finansowych pochodzących między innymi z wpływów z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w ramach realizacji zadań w obszarze zdrowia publicznego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom dofinansowano 11 projektów, których przedmiotem były m.in.: rekomendowane programy profilaktyczne dotyczące problematyki uzależnień skierowane do dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli; opracowanie, wydanie oraz dystrybucja publikacji poświęconej zagrożeniom związanym z używaniem benzodiazepin oraz innych środków uspokajających; prowadzenie bezpłatnej specjalistycznej infolinii profilaktyczno-informacyjnej oraz poradnictwa specjalistycznego dotyczącego problematyki uzależnień; upowszechnianie wiedzy dotyczącej profilaktyki uzależnień behawioralnych; prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego realizującego anonimowo i bezpłatnie badania w kierunku HIV oraz poradnictwo okołotestowe; prowadzenie działań pomocowych i psycho-korekcyjnych wśród osób uzależnionych osadzonych na terenie jednostek penitencjarnych z terenu województwa małopolskiego oraz ich rodzin; prowadzenie noclegowni oraz hostelu dla osób uzależnionych; prowadzenie konsultacji indywidualnych oraz interwencji kryzysowych dla osób, które ukończyły krótkoterminową terapię leczenia uzależnień; prowadzenie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych. Nakłady poniesione w 2023 r.: 400 tys. zł.

W ramach działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom dofinansowano działalność pozaleczniczą Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Krakowie oraz zadania Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii. W wyniku współpracy zorganizowano: konferencje, szkolenia, warsztaty dla pracowników personelu medycznego oraz kadr uczestniczących w realizacji zadań z obszaru profilaktyki uzależnień, superwizje dla terapeutów uzależnień w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych, kampanię społeczną z obszaru przeciwdziałania uzależnieniom oraz rozwijano współpracę z instytucjami działającymi w obszarze uzależnień. Nakłady poniesione w 2023 r.: 590,7 tys. zł

W Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym im. św. Ludwika w Krakowie realizowano zadanie pn. **Systemowe wsparcie i terapia dzieci z FASD oraz działania edukacyjne dla ich rodziców i opiekunów**, w ramach którego przeprowadzono wizyty kwalifikacyjne, diagnostykę, działania terapeutyczne skierowane do pacjentów z FASD oraz prowadzono grupy wsparcia dla dzieci i rodziców/opiekunów pacjentów z FASD. Nakłady poniesione w 2023 r.: 300 tys. zł.

Działalność **Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom** koncentrowała się wokół bieżących wydarzeń realizowanych w 2023 r. przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego oraz Koordynatora Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Krakowie wynikających z Małopolskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026. W Małopolsce została opracowana oferta szkolenia specjalizacyjnego w oparciu o program specjalizacji w dziedzinie psychoterapii uzależnień zatwierdzony przez Ministra Zdrowia.

We współpracy z Ekspertem Wojewódzkim ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w dniach 20-21 listopada 2023 roku zorganizowano **konferencję dla Pełnomocników Gminnych ds. Uzależnień**, której celem było podniesienie kompetencji osób realizujących zadania związane z problematyką uzależnień oraz wymiana doświadczeń w ramach wykonywanej pracy zawodowej. Na działalność Małopolskiej Rady ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz konferencję dla Pełnomocników Gminnych ds. Uzależnień przeznaczono łącznie 56 tys. zł.

Liczba odbiorców działań realizowanych w 2023 roku w ramach Małopolskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026 to ponad 360 tys. osób.

Rozpoczęto prace nad IV edycją **Małopolskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030** wskazującego kierunki działań w zakresie rozwoju ochrony zdrowia psychicznego w wymiarze regionalnym. Program powstaje w odpowiedzi na Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. Cele operacyjne i zadania określone w Małopolskim Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 pozostaną spójne z celami oraz zadaniami określonymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030.

Ty decydujesz jak reagujesz – wzmacnianie odporności psychicznej i zapobieganie agresji rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży w województwie małopolskim – zadanie z zakresu zdrowia publicznego na lata 2021-2024. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: przeprowadzono cykl warsztatów w którym wzięło udział 2 766 osób, w tym 1 782 uczniów, 608 nauczycieli i 376 rodziców z 28 szkół podstawowych. W ramach działań informacyjno-edukacyjnych i promocyjnych w 2023 r. opracowano 4 artykuły, 2 infografiki, dziennik emocji, 2 filmy oraz zorganizowano 4 webinaria. Całkowita wartość projektu: około 1,5 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: ok. 600 tys. zł. Zadanie realizowane w roku szkolnym 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024.

Ponadto realizowano zadania inwestycyjne służące poprawie dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego. Szczegółowy opis zadań inwestycyjnych zamieszczono w działaniu 2.9.

2.6. Edukacja społeczeństwa w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych

Usystematyzowane wieloletnie działania w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych dotyczących istotnych dla populacji regionu jednostek chorobowych, zostały opisane w działaniu 2.2. *Programy profilaktyki i diagnostyki w zakresie istotnych dla regionu jednostek chorobowych.*

2.7. Systemowe rozwiązania dla zapewnienia, adekwatnych dla potrzeb, kadr medycznych oraz kadr w zawodach opiekuńczych

Marszałek Województwa Małopolskiego realizuje zadanie zlecone z administracji rządowej pn. **Organizacja, finansowanie oraz zapewnienie warunków odbywania stażu podyplomowego przez lekarzy, lekarzy dentystów.** Corocznie zawierana jest umowa w sprawie przekazania środków na finansowanie staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentystów. Środki finansowe przekazywane są sukcesywnie w ciągu roku na podstawie umów zawieranych z podmiotami realizującymi staże. W 2023 roku wartość środków przekazana na realizację zadania wyniosła 78,6 mln zł. Środki przeznaczone były dla 1 325 stażystów, z których 586 ukończyło staż w 2023 roku.

2.9 Rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi diagnostyczne, lecznicze oraz rehabilitacyjne (z uwzględnieniem istotnych dla regionu jednostek chorobowych oraz chorób rzadkich)

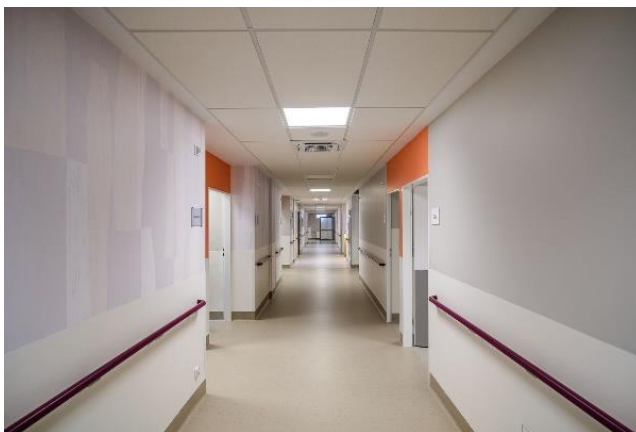

„Modernizacja Oddziału Hematologii i Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Dziennym oraz Oddziału Radioterapii Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera w Krakowie Sp. z o.o.”.

Celem projektu była poprawa dostępności i warunków stacjonarnej terapii schorzeń onkologicznych, w szczególności leczenia nowotworów litych oraz układu krwiotwórczego i chłonnego. W ramach projektu zmodernizowane i wyposażone w nowoczesny sprzęt medyczny zostały m.in. sale pobytowe pacjentów z zapleczem

sanitarnym: Oddziału Hematologii i Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Dziennym (21 łóżek, w tym 5 o charakterze 1-osobowych izolatek) oraz Oddział Dzienny – 9 stanowisk do wlewów cytostatycznych, Oddziału Radioterapii - 28 łóżek, w tym 1 sala wzmożonego nadzoru (2-łożkowa) oraz 1 izolatka (2-łożkowa), pokoje przyjęć i kwalifikacji do zabiegów, sale obserwacyjne. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, komfortu oraz zapewnienia warunków intymności w trakcie trudnych medycznie i psychologicznie procedur medycznych. Wartość projektu: 16,6 mln zł, w tym 100 % środków RPO.

Przebudowa pomieszczeń Oddziału Chirurgii Ogólnej i Onkologicznej w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie. Projekt zakończony. W ramach zadania wykonano: roboty budowlano montażowe związane z przebudową pomieszczeń, instalacje wewnętrzne : elektryczną, niskoprądową, wod-kan, wentylacyjną, p.poż., gazów medycznych, zakupiono wyposażenie. Całkowita wartość projektu: 4,4 mln zł; finansowanie ze środków BW – 3 mln zł, środki szpitala 1,4 mln zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 3,3 mln zł.

(MPI) Przebudowa i rozbudowa Ośrodka Rehabilitacji Narządu Ruchu „Krzeszowice”- zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych - Działanie 12.1 RPO – projekt zakończony, realizowany

w latach 2021-2023. W ramach zadania inwestycyjnego w miejscu wyburzonych obiektów powstały nowe budynki szpitalne „B” i „C”, gdzie zostały umieszczone oddziały szpitalne: rehabilitacji neurologicznej i ogólnoustrojowej oraz część zabiegowa funkcjonująca na rzecz pacjentów szpitalnych, ambulatoryjnych i oddziałów dziennych. Dzięki przebudowie i rozbudowie szpitala zwiększył się przede wszystkim dostępność (skrócenie czasu oczekiwania na leczenie

w zakresie rehabilitacji szpitalnej, opieki ambulatoryjnej i w oddziale dziennym) i jakość usług medycznych. Łączna powierzchnia budynków wybudowanych i przebudowanych – 5880m². Zakupiono sprzęt i wyposażenie medyczne m.in. defibrylator, kardiomonitor, rejestrator holterowski EKG, aparat EKG, stół rehabilitacyjny, rower rehabilitacyjny, łóżka szpitalne, system do transferu pacjenta, pionizacji i nauki chodzenia. Całkowita wartość projektu: 38,5 mln zł, RPO WM – 18 mln zł; budżet WM – 18,7 mln zł, PFRON: 1,6 mln zł, środki szpitala 0,13 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 27,3 mln zł.

(MPI) Budowa budynku Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego - miejsca stacjonowania Zespołów Ratownictwa Medycznego w Wieliczce - projekt zakończony, realizowany w latach 2020-2023 polegający na budowie nowego budynku Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego w Wieliczce przy ul. Powstania Styczniowego dla zapewnienia miejsca stacjonowania zespołów ratownictwa medycznego. Zrealizowany obiekt jest dwukondygnacyjny z łącznikiem pomiędzy

budynkiem KPR oraz zrealizowanym w odrębnym zadaniu budynkiem Państwowej Straży Pożarnej na sąsiedniej działce. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zrealizowano roboty budowlano-montażowe, wykonano przebudowę części garażowej budynku zgodnie z projektem zamiennym oraz zrealizowano prace przy zagospodarowaniu terenu. Całkowita wartość projektu: 7,3 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 7,3 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 3,17 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego, pomocy finansowej udzielonej Województwu Małopolskiemu przez Powiat Wielicki w wysokości 1 mln zł oraz środków własnych KPR.

Zakup wyposażenia dla Pracowni Brachyterapii Szpitala Specjalistycznego im. J. Śniadeckiego w Nowym Sączu. Zadanie w trakcie realizacji w latach 2023-2024. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zakup aparatu do brachyterapii HDR wraz z wyposażeniem oraz 2 szt. endoskopów z wyposażeniem, szafa do endoskopów - 1 szt. Całkowita wartość projektu: 10,1 mln zł, budżet państwa: 3,5 mln zł, środki szpitala 0,95 mln zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 4,4 mln zł.

Modernizacja Oddziału Onkologii z Pododdziałem Diagnostyki Nowotworów Klatki Piersiowej w Pawilonie M-II w Krakowskim Szpitalu Specjalistycznym im. Jana Pawła II - Projekt zakończony, jednoroczny zrealizowany w 2023 r. Modernizacja Oddziału obejmowała prace budowlane oraz modernizację i rozbudowę systemu sygnalizacji pożarowej. Modernizacja zaplecza lokalowego poprawiła warunki stacjonarnego i dziennego leczenia chorych na nowotwory. Parter budynku został dostosowany do przeprowadzania hospitalizacji jednodniowych. Modernizacja parteru o powierzchni 265 m² umożliwiła zwiększenie ilości stanowisk do chemioterapii dziennej z 5 do 10. Dostosowano również do aktualnych standardów opieki nad pacjentem onkologicznym 29-cio łóżkowy oddział

o powierzchni 896m². Zakres rzeczowy obejmował również modernizację i rozbudowę systemu sygnalizacji pożarowej i zintegrowanie z systemem POLON 6000 całego Pawilonu M-II. Całkowita wartość projektu: 3,53 mln zł; budżet WM: 2,23 mln zł, środki szpitala: 1,3 mln zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 3,53 mln zł.

REACT-EU dla Zdrowia - Województwo Małopolskie wdrożyło w ramach RPO WM 2014-2020 instrument React EU dla Zdrowia tj. instrument na rzecz odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19. Projekty te realizowane są w trybie nadzwyczajnym, zgodnie z ustawą z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. Głównym celem projektów inwestycyjnych w ochronie zdrowia jest zwiększenie dostępności do wybranych usług medycznych, szczególnie w kontekście następstw post-COVID-19. Realizowane są przedsięwzięcia infrastrukturalne 9 podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie leczenia szpitalnego:

- 1) **(MPI) Przebudowa budynku nr 2 Małopolskiego Szpitala Ortopedyczno-Rehabilitacyjnego im. prof. Bogusława Frańczuka dla zapewnienia koordynowanej i kompleksowej opieki nad chorym i podniesienia bezpieczeństwa epidemiologicznego i sanitarnego w kontekście pandemii COVID-19.** Projekt zakończony, którego głównym celem była przebudowa budynku nr 2 w celu realizacji koordynowanej i kompleksowej opieki nad chorymi i podniesienia bezpieczeństwa epidemiologicznego i

sanitarnego szpitala w zakresie ograniczenia wystąpienia negatywnych skutków pandemii COVID-19. Powierzchnia użytkowa przebudowanego budynku – 1.799 m². Powstał nowoczesny budynek - sale 1-2-3 łóżkowe spełniające rygorystyczne wymagania sanitarne, epidemiologiczne i p/poż.; co pozwoli na zwiększenie liczby realizowanych świadczeń zabiegowych, szczególnie w zakresie endoprotezoplastyki stawów, skrócenie czasu hospitalizacji, a tym samym umożliwienie przyjęcia większej liczby pacjentów rocznie. Wartość całkowita zadania wynosi: 13,1 mln zł, z czego dofinansowanie z RPO wynosi: 10,0 mln zł, pozostałe środki pochodziły z BW i środków własnych szpitala. Nakłady poniesione w 2023 r.: 12,8 mln zł.

- 2) **(MPI) Utworzenie Ośrodka Rehabilitacji i Diagnostyki Biometrycznej w Radziszowie umożliwiającego zwiększenie dostępności rehabilitacji i ograniczenie występowania negatywnych skutków COVID-19.** Projekt zakończony, realizowany w latach 2020-2023. Celem inwestycji było zwiększenie dostępności i jakości świadczeń w zakresie rehabilitacji oraz ograniczenie wystąpienia negatywnych skutków COVID-19 m.in. poprzez skrócenie czasu oczekiwania na świadczenia rehabilitacyjne w trybie ambulatoryjnym i dziennym oraz zwiększenie dostępności diagnostyki i leczenia, w tym także do rehabilitacji po przebytej chorobie COVID-19. Na powierzchni użytkowej ponad 1400 m² powstała nowoczesna infrastruktura z szerokim zapleczem diagnostycznym i terapeutycznym. W budynku zlokalizowane są poradnie specjalistyczne m.in. poradnia rehabilitacyjna, chirurgii urazowo-ortopedycznej, neurologiczna wraz z zapleczem diagnostycznym i działem fizjoterapii, a także oddział rehabilitacji dziennej. Pacjenci będą mogli skorzystać z jedyne w Małopolsce systemu do diagnostyki biometrycznej dostępnego w ramach NFZ. W obiekcie znajdują się również gabinety fizykoterapii wyposażone

w sprzęt do elektroterapii, światłolecznictwa i krioterapii, gabinety masażu oraz hydroterapii. Dla pacjentów oddziału dziennego przewidziany został również gabinet terapii zajęciowej oraz gabinet logopedyczny i psychologiczny. Z opieki będą mogli korzystać zarówno dorośli jak i dzieci. Wartość całkowita zadania wynosi: 26,8 mln zł, z czego dofinansowanie z RPO wynosi: 13,1 mln zł. Nakłady poniesione ogółem: 26,82 mln zł. Nakłady poniesione w 2023 r.: 25,2 mln zł.

- 3) **(MPI) Rozwój ambulatoryjnej i środowiskowej opieki psychiatrycznej wraz z udzielaniem świadczeń zdrowotnych mających na celu przeciwdziałanie i zwalczanie negatywnych skutków COVID-19, poprzez dostosowanie budynku szpitalnego nr 6A w zakresie przebudowy, rozbudowy i modernizacji obiektu (Szpital Kliniczny im. dr. Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie).** Psychicznego, w ramach której świadczone będą usługi medyczne mające na celu przeciwdziałanie i zwalczanie negatywnych skutków pandemii SARS-CoV-2, dla pacjentów u których stwierdzono różnego rodzaju powikłania i problemy, w tym w szczególności problemy związane ze zdrowiem psychicznym. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: roboty budowlane i instalacyjne, część prac związanych z renowacją i malowaniem elewacji zewnętrznej budynku, część robót drogowych, wykonano dokumentację projektową aranżacji i wyposażenia wnętrz, zakupiono wyposażenie inwestycyjne np.: meblowe, sprzęt AGD i RTV, wyposażenie drobne, wyposażenie medyczne i rehabilitacyjne, a także wykonano konieczne dodatkowe roboty budowlane i instalacyjne. Całkowita wartość projektu: 12,1 mln zł; dofinansowanie z RPO WM: 7 mln zł, pozostałe środki: BW i środki własne szpitala. Nakłady poniesione ogółem: 8,1 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 8 mln zł.

- 4) **Poprawa dostępności i jakości świadczeń w Szpitalu Specjalistycznym Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem jako ograniczenie negatywnych skutków Covid-19 poprzez**

rozbudowę, dobudowę i przebudowę głównego skrzydła budynku szpitala. Projekt zakończony, realizowany w latach 2022-2023, finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków własnych Szpitala. W ramach realizacji projektu zrealizowano rozbudowę, dobudowę i przebudowę budynku głównego szpitala. Dobudowa skrzydła budynku – umożliwiła dostosowanie Izby Przyjęć, punktu rejestracji pacjentów oraz specjalistycznych poradni

przyszpitalnych do obecnych wymogów sanitarnych i warunków technicznych. Dodatkowe sale chorych na I, II, III piętrze oraz pomieszczenia laboratoryjne na poddaszu zapewnią pełne wykorzystanie możliwości szpitala po wykonaniu nowego bloku operacyjnego. Pierwsze, drugie i trzecie piętro przeznaczone zostały dla Oddziału Chirurgii Klatki Piersiowej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej. Czwarte piętro zostało zaadaptowane na potrzeby pracowni Zakładu Patomorfologii, który specjalizuje się w wykonywaniu badań genetycznych. Całkowita wartość projektu: 20,65 mln zł; dofinansowanie z RPO WM: 18,65 mln zł.

- 5) **(MPI) Modernizacja budynku Szpitala Specjalistycznego im. J. Dietla w Krakowie przy al. Focha w celu ograniczenia wystąpienia negatywnych skutków COVID-19.** Projekt zakończony, realizowany w latach 2021-2023. W ramach projektu w budynku szpitala przy al. Focha 33 w Krakowie przebudowano i kompleksowo zmodernizowano dwa Oddziały: Oddział Ortopedii zlokalizowany na II piętrze i O. Rehabilitacji na I piętrze oraz pomieszczenia towarzyszące. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r. obejmował:

m.in: przebudowę i modernizację sal chorych, modernizację sanitariatów, wymianę instalacji wewnętrznych, wykonanie nowej instalacji gazów medycznych. Na poziomie -1 zmodernizowano instalację kanalizacji sanitarnej oraz wykonano izolację przeciwwilgociową poziomą i pionową. W ramach projektu zakupiono sprzęt medyczny oraz wyposażenie. Całkowita wartość projektu: 19,7 mln zł; dofinansowanie z RPO WM: 9 mln zł, z budżetu WM – 10,58 mln zł, śr. własne 120,5 tys. zł. nakłady poniesione w 2023 roku: 19,5 mln zł.

- 6) **(MPI) Poprawa dostępności jakości i efektywności rehabilitacji pocovidowej poprzez poszerzenie powierzchni i zakresu świadczeń rehabilitacyjnych w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie.** Projekt zakończony, realizowany w latach 2022-2023. W ramach zadania Szpital utworzył nowoczesny Ośrodek Rehabilitacji z Oddziałem stacjonarnym, oddziałami dziennymi i komórką organizacyjną, w której udzielane są świadczenia rehabilitacji ambulatoryjnej. Prace budowlane i instalacyjne obejmowały przebudowę budynków A i B, a także budowę przełączki łączącej oba budynki. Pozwoliło to na utworzenie jednolitego układu, w ramach którego świadczone będą usługi rehabilitacyjne. W wyniku realizacji projektu liczba łóżek w trybie dziennym zwiększy się o 7. Dokonano zakupu niezbędnych urządzeń rehabilitacyjnych umożliwiających pełny zakres świadczonych usług. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: Kontynuowano roboty budowlane, instalacyjne i wykończeniowe, nastąpił montaż fasady zewnętrznej, dostawa wyposażenia medycznego (rehabilitacyjnego) i niemedycznego, wykonano pokrycie dachowe i fasadę łącznika. Całkowita wartość projektu: 14,9 mln zł; dofinansowanie: 9,99 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 14,9 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 11,5 mln zł.
- 7) **(MPI) Budowa odrębnego pawilonu rehabilitacji, w tym ukierunkowana na minimalizację następstw po przebytej chorobie wywołanej Covid-19 (Małopolski Szpital Chorób Płuc i Rehabilitacji im. Edmunda Wojtyły w Jaroszowcu).** Projekt zakończony, realizowany w latach 2022-2023. Zakres rzeczowy obejmował: budowę odrębnego pawilonu rehabilitacji w tym budowę i oddanie do użytkowania Ośrodka Rehabilitacji Diennej, Rehabilitacji ambulatoryjnej, rozbudowę pomieszczeń poradni z dostosowaniem pomieszczeń w budynku „Rybnik”, wyposażenie biurowe pomieszczeń, dostosowanie II piętra do wymogów pomieszczeń łóżkowych (13 dodatkowych łóżek), dostosowanie pomieszczeń do działalności w obrębie rehabilitacji stacjonarnej w Budynku Głównym Szpitala, wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zakończono roboty budowlano-instalacyjne, zamontowano wyposażenie rehabilitacyjne i wyposażenie sal chorych oraz dokonano odbioru II etapu inwestycji „Budowa odrębnego pawilonu rehabilitacji Ośrodka Rehabilitacji Diennej i Rehabilitacji Ambulatoryjnej”. Całkowita wartość projektu: 11,2 mln zł; dofinansowanie z RPO WM: 7,8 mln zł; z budżetu WM 3,1 mln zł, śr. własne Szpitala 0,26 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 11,2 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 4,3 mln zł.
- 8) **(MPI) Utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w Andrychowie dla pacjentów będących w kryzysie związanym ze skutkami pandemii.** Projekt zakończony, realizowany w latach 2022-2023. Na potrzeby projektu wykorzystano budynek dawnej pralni. Dzięki realizacji projektu zapewniono pomoc psychiatryczną, psychologiczną i terapeutyczną, terapię indywidualną, zbiorową i rodzinną. Centrum będzie oferować wsparcie psychospołeczne dla dzieci, młodzieży i ich rodzin. Centrum jest wyposażone w nowoczesny sprzęt, w tym urządzenia do badań EEG i urządzenia sensoryczne, co pozwoli na kompleksową diagnozę i leczenie problemów zdrowia psychicznego. Efektem będzie stworzenie jednostki szybkiej i wielopłaszczyznowej reakcji w celu minimalizowania negatywnych skutków kryzysu związanego z pandemią COVID-19 w powiatach suskim i wadowickim. Całkowita wartość projektu: 3,4 mln zł;

dofinansowanie z RPO WM: 2,7 mln zł, budżet Województwa: 0,6 mln zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 3,4 mln zł.

9) **Przeciwdziałanie skutkom społecznym pandemii COVID-19 oraz poprawa bezpieczeństwa epidemiologicznego Szpitala im. św. Jana Pawła II w Wadowicach poprzez nadbudowę pawilonu „E” o dwie kondygnacje wraz z niezbędnym wyposażeniem.**

Projekt zakończony, zakładał rozbudowę szpitala o dwie kondygnacje - dodatkowa pow. to 2 464,54 m². Utworzony został Ośrodek Szybkiej Diagnostyki i Terapii Krótkoterminowej, w tym skonsolidowane pracownie diagnostyczne i Oddział Chirurgii I-go Dnia z dwoma salami operacyjnymi przeznaczonymi do prowadzenia zabiegów m.in.: z zakresu otolaryngologii i okulistyki. W ramach Zakładu Endoskopii zostały uruchomione trzy Pracownie

(tj. pracownia gastroscopii, kolonoskopii, a także cystoskopii). W OSDiTK funkcjonuje również Pracownia Diagnostyki Kardiologicznej. Do nowej przestrzeni przeniesione zostały dwa Oddziały Chorób Wewnętrznych znajdujące się dotychczas w różnych częściach szpitala. Całkowita wartość projektu: 40,8 mln zł, w tym: RPO WM 13,9 mln zł; Starostwo Powiatowe w Wadowicach 14 mln zł, budżet państwa 3 mln zł, Miasto i Gmina Wadowice 2,5 mln zł; pożyczka 7,0 mln zł; udział środków własnych ZZOZ – 0,4 mln zł.

2.11. Systemowe rozwiązania dla współpracy między podmiotami świadczącymi usługi zdrowotne

W 2023 r. w dalszym ciągu działała **Rada Konsultacyjna ds. wspierania Wojewódzkich Podmiotów Leczniczych**, która została powołana Uchwałą 1613/20 Zarządu Województwa Małopolskiego z 18 listopada 2020 roku. W jej skład powołano dyrektorów Wojewódzkich Podmiotów Leczniczych oraz przedstawicieli Departamentu Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. W 2023 roku odbyły się 4 spotkania, w trakcie których omawiane były aktualne i najważniejsze wyzwania dotyczące organizacji systemu ochrony zdrowia zarówno pod względem epidemicznym, finansowym, jak i gospodarczym.

Konsorcjum Onkologia Małopolska – projekt zainicjowany w 2021 roku, a sformalizowany w marcu 2022 roku poprzez podpisanie umowy przez 4 podmioty lecznicze: Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie sp. z o.o., Krakowski Szpital Specjalistyczny im. św. Jana Pawła II, Szpital Wojewódzki im. św. Łukasza SPZOZ w Tarnowie, Szpital Specjalistyczny im. Jędrzeja Śniadeckiego w Nowym Sączu. Głównym celem działania Konsorcjum jest poprawa koordynacji działań w zakresie wykrywania schorzeń onkologicznych oraz procesu leczenia na

terenie Małopolski. Podczas swojej działalności w 2022 i 2023 roku realizowano zadania polegające m.in. na organizacji pomocy dla chorych na nowotwory uchodźców z Ukrainy, stworzenia systemu koordynacji terminów leczenia onkologicznego, czy wypracowanie wspólnych standardów postępowania i kwalifikacji do leczenia. Przeprowadzono także skomplikowane zabiegi operacyjne, np. usunięto ważyący ok. 4 kg nowotwór złośliwy tkanki chrzęstnej mostka przylegający do płuc, wraz z rekonstrukcją ściany klatki piersiowej. W 2023 roku liderem Konsorcjum Onkologia Małopolska został Szpital Wojewódzki im. św. Łukasza SPZOZ w Tarnowie.

3. BEZPIECZEŃSTWO

Opracowanie: Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Województwo Małopolskie realizuje szereg działań mających na celu utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, co stanowi istotny element wpływający na jakość życia mieszkańców regionu i odwiedzających go turystów.

W ramach tych działań realizowano projekty edukacyjno-dydaktyczne oraz społeczne, zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla seniorów w zakresie m.in. metod działania środowisk przestępczych, bezpieczeństwa w ruchu drogowym czy udzielania pierwszej pomocy. W dalszym ciągu wspierane były działania w zakresie bezpieczeństwa epidemiologicznego. Realizowane projekty zakładały zapobieganie negatywnym skutkom pandemii COVID-19 poprzez przebudowę obiektów ochrony zdrowia, zakup środków ochrony indywidualnej, środków do dezynfekcji sprzętu i powierzchni, urządzeń do dezynfekcji oraz drobnego sprzętu medycznego i wyposażenia, co przyczyniło się do zwiększenia bezpieczeństwa epidemiologicznego i sanitarnego. Województwo sukcesywnie od lat podnosi potencjał służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo zapewniając gotowość bojową tych służb poprzez doposażenie w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, środki transportu, przeprowadzenie szkoleń oraz poprawę warunków lokalowych.

3.1. Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa

Wielopokoleniowa edukacja Małopolan - projekt prowadzony wspólnie z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie. W 2023 r. Województwo Małopolskie zrealizowało cały wachlarz działań edukacyjnych oraz kampanii profilaktyczno-informacyjno-edukacyjnych w Małopolsce. Projekt adresowany głównie do seniorów i najmłodszych mieszkańców Małopolski. Łączny koszt projektu w 2023 r. wyniósł 100 tys. zł.

Pokaż się. Niech Cię zobaczą! – projekt ma na celu podnoszenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-dydaktycznych. W ramach akcji rozdano 45 tys. odbłasków. Zakres rzeczowy realizowany w 2023 r.: działania w ramach projektu objęły dzieci i młodzież z całej Małopolski, angażowały środowiska szkolne w akcję uświadamiającą o bezpieczeństwie w ruchu drogowym, w szczególności w terenach podmiejskich, gdzie niejednokrotnie brak chodników, kiepskie pobocza czy też brak oświetlenia przy drodze, powodują zwiększoną liczbę wypadków drogowych, których uczestnikami często są dzieci w drodze do i ze szkoły. Zadanie było wsparte poprzez krakowską stację radiową. Łączna kwota realizacji zadania w 2023 roku: 100 tys. zł.

Małe granty z obszaru ratownictwa i ochrony ludności – na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2023 r. zawarto 6 umów na łączną kwotę 37 tys. zł. Dofinansowane zadania polegały m.in. na przeprowadzeniu szkoleń z zakresu pierwszej pomocy dla mieszkańców województwa małopolskiego.

Działalność szkoleniowa i edukacyjna KW Policji w Krakowie związana z profilaktyką w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego – w roku 2023 z budżetu WM udzielono wsparcia finansowego Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie. Zakupiono materiały promocyjne i edukacyjne. Łączna kwota wsparcia wyniosła prawie 40 tys. zł.

Działalność Małopolskiej Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (MWRBRD). MWRBRD inicjuje i podejmuje szereg działań aby na polskich, a w szczególności na małopolskich drogach było bezpieczniej. Programy skierowane są do wszystkich uczestników ruchu drogowego.

Działania realizowane przez MWRBRD mają charakter długofalowy i systemowy, wdrażane są w ścisłym porozumieniu z podmiotami, dla których bezpieczeństwo na polskich drogach jest priorytetem. Rada uczestniczy także w światowych forach brd, w tym w grupach bezpieczeństwa ruchu drogowego ONZ. W roku 2023 wiele instytucji, członków Małopolskiej Wojewódzkiej Rady BRD prowadziło stałe, konsekwentne działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego m.in. były to akcje prewencyjne Małopolskiej Policji oraz Inspekcji Transportu Drogowego: Bezpieczne ferie, Bezpieczny autokar, Bezpiecznie nie tylko w autobusie, Bezpieczne wakacje, Akcja znicz. Rada zorganizowała także Małopolskie pikniki BRD. W okresie letnim członkowie Rady odwiedzali gminy, powiaty przekazując wiedzę i informacje nt. bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tj.: Finał Młodzieżowego Turnieju BRD, Dzień Dziecka, Warsztaty BRD w Rudawie, zajęcia Road Show dla młodzieży w Bochni, Małopolski Festiwal Bezpieczeństwa w Targowisku, Senior

na drodze do bezpieczeństwa – warsztaty wspólnie z Krajową Radą Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.

MWRBRD zorganizowała także kampanię skierowaną do użytkowników elektrycznych hulajnóg oraz

rowerzystów, współorganizowała konkurs „Odblaskowa Szkoła” oraz konkursy na animacje z zakresu brd. Rada była także współorganizatorem konferencji skierowanych do dyrektorów oraz nauczycieli ze szkół podstawowych. Jak co roku Rada współtworzyła oficjalne ogólnopolskie obchody Światowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków Drogowych w Zabawie k/Tarnowa.

W 2023 roku działania Małopolskiej Rady

BRD zostały docenione i wyróżnione jako finalistów przez European Road Safety Charter (Excellency in Road Safety Awards), a nagrodę za całokształt działań Rady przyznało jej Partnerstwo dla Bezpieczeństwa Drogowego.

3.2. Systemowe rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne w podmiotach świadczących usługi społeczne

(MPI)- Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny 3 - projekt realizowany w latach 2021-2023, będący kontynuacją projektów Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny oraz Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny 2 zrealizowanych w latach 2020-2021. Celem realizacji projektu było dalsze wzmocnienie sektora ochrony zdrowia w przeciwdziałaniu negatywnym skutkom wywołanym przez pandemię COVID-19. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: dokonano zakupu sprzętu i wyposażenia zgodnego z listą Ministerstwa Zdrowia oraz sprzętu do rehabilitacji pocovidowej. Zakupy zrealizowane w 2023 przez partnerów projektu to m. in:

- Zakup aparatu cyfrowego RTG wraz z pracami adaptacyjnymi pomieszczenia w Szpitalu Klinicznym im. dr J. Babińskiego SPZOZ w Krakowie);
- Zakup tomografu komputerowego wraz z pracami adaptacyjnymi pomieszczenia oraz modernizacja rezonansu magnetycznego przez Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie, Państwowy Instytut Badawczy - Oddział w Krakowie ;
- zakup 2 wyposażonych ambulansów przez 5 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Krakowie;
- Utworzenie przez Szpital Specjalistyczny im. L. Rydygiera w Krakowie Sp. z o.o. Magazynu Rezerw środków ochrony osobistej dedykowanego szpitalom wojewódzkim; Całkowita wartość projektu: 90,5 mln zł, w tym wydatki za rok 2023: 19,3 mln zł. Projekt jest finansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego WM 2014-2020, środków własnych Partnerów projektu oraz z budżetu Województwa Małopolskiego.

Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny 3. Wsparcie grantowe placówek POZ – projekt realizowany w latach 2022-2023 w ramach RPO WM dofinansowany z EFS (85%) i środków własnych Grantobiorców (15%). Celem projektu jest zapobieganie negatywnym skutkom pandemii COVID-19 na terenie województwa małopolskiego poprzez poprawę bezpieczeństwa, ochronę zdrowia i zachowanie życia pracowników małopolskich placówek POZ – w szczególności personelu medycznego oraz ich pacjentów. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: placówki POZ zakupiły środki ochrony indywidualnej, środki do dezynfekcji sprzętu i powierzchni, urządzenia do dezynfekcji oraz drobny sprzęt medyczny i wyposażenie (m.in. aparaty EKG, defibrylatory, aparaty do mierzenia ciśnienia, termometry, stetoskopy, nebulizatory, spirometry, pulsoksymetry, parawany medyczne i inne). Całkowita wartość projektu: 8,1 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 8,1 mln zł.

REACT-EU – dla zdrowia — szerszy opis w Obszarze I Małopolskie, kierunek: Opieka zdrowotna.

3.3. Podnoszenie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo

Działanie pn. Małopolskie OSP 2023 oraz indywidualna pomoc finansowa gminom w zakresie bezpieczeństwa – zadanie ma na celu polepszenie warunków funkcjonowania jednostek OSP oraz poprawę efektywności działań służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i ratownictwo w województwie co wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego na terenie województwa małopolskiego. W roku 2023 z budżetu WM dofinansowano realizację zadań w zakresie prac budowlano – remontowych

w remizach strażackich (124 dotacje – 3,18 mln zł), zakupu lub remontu samochodów strażackich (66 dotacji – 3,17 mln zł), zakupu sprzętu, pojazdów typu quad, umundurowania, w tym odzieży specjalistycznej i organizację szkoleń (118 dotacji – 1,91 mln zł) oraz zakupu sprzętu specjalistycznego do prowadzenia działań ratowniczych z udziałem psów poszukiwawczo-ratowniczych i ich szkoleń (8 dotacji – 200 tys. zł). Łączna kwota wsparcia wyniosła 8,46 mln zł.

Zabezpieczenie medyczne III Igrzysk Europejskich – w roku 2023 z budżetu WM udzielono wsparcia finansowego Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie. Doposażono samochód ratownictwa medycznego oraz zakupiono plecaki ratowniczo-medyczne dla mobilnych patroli. Łączna kwota wsparcia wyniosła 300 tys. zł.

Zakup sprzętu specjalistycznego do prowadzenia działań policyjnych - w roku 2023 z budżetu WM udzielono wsparcia finansowego Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie. Zakupiono pasywny skaner stacji bazowej i środowiska radiowego wraz z licencją, aparat fotograficzny z dodatkowym wyposażeniem, kamerę przeznaczoną do rozpoznawania tablic rejestracyjnych w ruchu oraz urządzenie służące do wykrywania zagłuszarek sygnału GPS. Łączna kwota wsparcia wyniosła prawie 350 tys. zł.

Prace remontowo - budowlane w obiektach garnizonu małopolskiej policji - w roku 2023 z budżetu WM udzielono wsparcia finansowego Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie. Środki przeznaczone na realizację bieżących prac remontowo-budowlanych w obiektach całego garnizonu małopolskiego w celu poprawy warunków pracy policjantów oraz dostępności budynków dla obywateli. Łączna kwota wsparcia wyniosła prawie 700 tys. zł.

Przebudowa budynku nr 13 z przystosowaniem do potrzeb Szkoły Aspirantów PSP w Krakowie – w roku 2023 z budżetu WM udzielono wsparcia finansowego dla Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie z przeznaczeniem na wykonanie węzła cieplnego wymiennikowego. Łączna kwota wsparcia wyniosła 150 tys. zł.

Wsparcie podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa górskiego i wodnego – w 2023 r. z budżetu WM udzielono wsparcia na utrzymanie gotowości ratowniczej oraz prowadzenie działań ratowniczych. Zakupiono niezbędny sprzęt ratowniczy i środki transportu, zatrudniono także ratowników sezonowych oraz dokonano przeglądów i remontów sprzętu ratowniczego. Nakłady poniesione w 2023 r.: ratownictwo wodne 400 tys. zł, ratownictwo górskie 600 tys. zł.

Zakup ambulansów wraz z wyposażeniem przez Krakowskie Pogotowie Ratunkowe. Na wniosek Województwa Małopolskiego z inicjatywy i we współpracy Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego pozyskano dodatkowe środki zewnętrzne z budżetu państwa na zakup w sumie 4 ambulansów sanitarnych z podstawowym wyposażeniem oraz wyposażenie dodatkowe dla zespołów ratownictwa medycznego, w tym m.in. defibrylatorów - 4 szt., respiratorów - 2 szt. , urządzeń do ucisku klatki piersiowej - 2 szt. i urządzeń USG - 2 szt. Całkowity koszt zadań: 2,93 mln zł; w tym ze środków BP – 2,16 mln zł, środki własne KPR 0,76 mln zł.

(S) (MPI) Bezpieczna Małopolska – Etap 1 samochody ratownictwa górskiego - projekt realizowany

w latach 2022-2023. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zakup 3 terenowych samochodów ratowniczych dla: 2 jednostek Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (GOPR) i Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (TOPR). Projekt zakończony. Całkowita wartość projektu: 1,3 mln zł. Projekt finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Partnerów i budżetu województwa. Nakłady

poniesione w 2023r.: 1,3 mln zł.

(S) (MPI) Bezpieczna Małopolska – „Etap 2 samochody Ochotniczej Straży Pożarnej – projekt realizowany w latach 2022–2023, którego Partnerami były Gminy z województwa małopolskiego. Projekt zakładał zakup nowych lekkich samochodów ratownictwa technicznego z funkcją gaśniczą dla jednostek OSP, bez wyposażenia ratowniczo-gaśniczego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zakup 47 samochodów dla jednostek OSP. Projekt zakończony. Całkowita wartość projektu: 13 mln zł. Projekt finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Partnerów i budżetu województwa. Nakłady poniesione w 2023 r.: 13 mln zł.

4. SPORT I REKREACJA

Opracowanie: Departament Sportu i Igrzysk Europejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Województwo Małopolskie kolejny rok realizuje szerokie działania w obszarze kultury fizycznej kształtując postawy społeczne, propagując zdrowy tryb życia poprzez zagospodarowanie czasu wolnego. Ponadto systematycznie wspiera rozwój kultury fizycznej w regionie wraz z niezbędną bazą sportową, współpracując z organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami samorządu terytorialnego z terenu województwa. Rok oznaczony hasłem: „Małopolska kocha sport, a sportowcy kochają Małopolskę”.

Strategicznym zadaniem w 2023 r. dla Województwa były III Igrzyska Europejskie Kraków – Małopolska. Igrzyska Europejskie odbyły się w trudnym dla Europy czasie. W związku z trwającą wojną między Federacją Rosyjską, a Ukrainą podtrzymana została decyzja o nie dopuszczeniu do rywalizacji sportowców z Rosji i Białorusi. To jasny i wyraźny sygnał, że w sporcie nie ma miejsca dla krajów, które gwałcą demokratyczne prawa obywateli i odbierają innym prawo do bezpiecznego życia. Igrzyska trwały od 21 czerwca do 2 lipca 2023 r. Było to przede wszystkim wielkie święto sportu. Ceremonie otwarcia i zakończenia odbyły się na Stadionie Miejskim w Krakowie. W 29 dyscyplinach rywalizowało około siedmiu tysięcy sportowców z 48 krajów. Tysiące sportowców walczyło nie tylko o medale tych igrzysk, ale także o przepustki na igrzyska olimpijskie w Paryżu, a w co trzeciej dyscyplinie jednocześnie o medale mistrzostw Europy. Dużym wsparciem była również praca ośmiu tysięcy wolontariuszy, a także setki dziennikarzy z całej Europy. Najwyższe sportowe emocje przeżywalismy nie tylko w Krakowie i w najbliższych okolicach stolicy Małopolski, ale również i poza województwem. W Chorzowie zorganizowane były zawody lekkoatletyczne, we Wrocławiu śledziliśmy rywalizację w strzelectwie sportowym, a w Rzeszowie skoki do wody. Najwięcej dyscyplin odbyło się w Krakowie, gdzie można było podziwiać m.in.: rywalizację w koszykówce 3x3, siedmioosobową odmianę rugby czy kajakarstwo na zalewie w Kryspinowie. Jedną z aren igrzysk było również Zakopane, gdzie odbyły się skoki narciarskie na igielicie. W Nowym Targu podziwialiśmy zmagania bokserskie, w Krynicy oprócz popularnych tam biegów górskich oglądaliśmy judo, taekwondo, czy MTB, a w Nowym Sączu breaking. W Tarnowie oprócz wspinaczki sportowej, odbyły się zmagania w sportach plażowych, w tym w efektownym beach soccerze. Podczas III Igrzysk rozdano 1626 sztuk medali, w 253 kategoriach medalowych – 111 męskich, 116 żeńskich i 26 mieszanych. Polskę reprezentowało 374 sportowców (najlicniejsza kadra dotychczas w historii sportu), którzy zdobyli 50 medali: 13 złotych, 19 srebrnych, 18 brązowych. Na trybunach pojawiło się blisko 200 000 kibiców. Zmagania oceniało 1215 sędziów i oficjeli technicznych (712 zagranicznych i 503 krajowych). Zostały utworzone wioski zawodnicze: główna w Krakowie na terenie miasteczka studenckiego AGH, która obsługiwała zawodników startujących w Krakowie i Tarnowie, wspomagająca w Krynicy - Zdroju obejmująca głównie Domy Zdrojowe Uzdrowiska Krynica - Żegiestów S.A. jak i inne obiekty komercyjne oraz wspomagająca w Zakopanem wykorzystująca głównie obiekty komercyjne. III Igrzyska Europejskie Kraków – Małopolska były ważnym wydarzeniem dla całej Polski. Najlepsi sportowcy Starego Kontynentu mieli okazję zwiedzić i docenić piękno naszego kraju, natomiast kibice dostali niepowtarzalną okazję, by wziąć udział w największej imprezie sportowej w polskiej historii. Ponadto w ramach zadania pn. „Infrastruktura sportowa na potrzeby organizacji III Igrzysk Europejskich” pomoc finansową otrzymały 3 małopolskie gminy: Gmina Krynica-Zdrój realizowała budowę toru MTB XCO na Górze Parkowej, Gmina Miasto Nowy Targ realizowała remont Miejskiej Hali Lodowej w Nowym Targu, a Gmina Miasto Oświęcim realizowała poprawę dostępności komunikacyjnej przy obiekcie Krytej Pływalni w Oświęcimiu.

III Igrzyska Europejskie były wielkim, multidyscyplinarnym wydarzeniem oraz prawdziwym świętem dla sportowców i kibiców oraz niepowtarzalną okazją do promocji całego kraju i pokazania Polski, jako sprawnego organizatora dużych wydarzeń sportowych. Igrzyska prócz walorów współzawodnictwa

sportowego, promowały zdrowy tryb życia, dziedzictwo kulturowe i edukacyjne naszego kraju, idee fair play i przyjaźń między narodami.

W 2023 r. zrealizowano wiele przedsięwzięć upowszechniających kulturę fizyczną, rozwój sportu i rekreacji w Województwie, poprzez m.in. projekty wspierające organizację imprez sportowych najwyższej rangi oraz dotyczące modernizacji obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Małopolski. Wszelkie działania finansowane były ze środków z budżetu Województwa Małopolskiego. Rok rocznie Małopolska jest partnerem kilkudziesięciu imprez sportowych, w tym tych najwyższej rangi, w których udział biorą najlepsi sportowcy z całego świata. W 2023 r. Województwo było partnerem znaczących wydarzeń sportowych, jak m.in.: Puchar Świata w skokach narciarskich w Zakopanem, CAVALIADA Kraków, XX Memoriał Huberta Jerzego Wagnera w Krakowie, Europejski Festiwal Biegowy - dwa Beskidy w Krynicy – Zdrój, Małopolski Wyścig Górski, Wyścig Górski Limanowa Przełęcz pod Ostrą.

Małopolska to bez wątpienia kolebka polskiego sportu. Czołową lokatę Małopolski na sportowej mapie kraju potwierdzają liczne kluby, stowarzyszenia, wielkość i tempo rozwoju bazy sportowej, wyniki młodzieży czynnie uprawiającej sport amatorski i wyczynowy oraz znani sportowcy w kraju i na świecie, których sportowe dokonania wytyczają drogę młodym sportowcom z różnych dyscyplin. Zarząd Województwa mocno wspiera młodych Małopolan obdarzonych talentem sportowym, którzy przez swoje sukcesy promują nasz region.

Województwo Małopolskie wspiera inicjatywy związane z popularyzacją różnych form upowszechniania sportu. Wsparcie dla organizacji imprez sportowych rangi międzynarodowej, ogólnopolskiej i wojewódzkiej realizowane jest, m.in. poprzez uruchamianie programów pomocowych, przede wszystkim otwarte konkursy ofert na realizację zadań w obszarze kultury fizycznej, jak np.: „Małopolska na sportowo”. Co roku Województwo dofinansowuje ponad 300 imprez sportowych z udziałem ponad 100 000 uczestników. Województwo wspiera finansowo funkcjonowanie klubów sportowych w zakresie szkolenia sportowego w ramach konkursu „Małopolski Klub” jak i promuje najlepszych małopolskich sportowców, poprzez wyróżnianie ich m.in. nagrodą „Małopolski Laur Sportu”, stypendiami sportowymi w ramach funduszy pn.: „Małopolskie Nadzieje na Igrzyska Europejskie '23” oraz „Fundusz stypendialny im. Stefana Kapłaniaka”. Ponadto w 2023 r. została utworzona nagroda za osiągnięcia sportowe uzyskane podczas Igrzysk Europejskich.

Od kilku lat Województwo prowadzi zadanie "Małopolska infrastruktura rekreacyjno – sportowa - MIRS", którego celem jest podniesienie standardu istniejących obiektów sportowych, będących w niedostatecznym stanie technicznym i funkcjonalnym.

W 2023 r. po raz kolejny Województwo Małopolskie podjęło inicjatywę organizacji II Europejskiego Kongresu Sportu i Turystyki. Na Kongresie organizowanym w Zakopanem spotkali się, m.in.: politycy zaangażowani w tematykę sportową, przedsiębiorcy, działacze sportowi, trenerzy, zawodnicy, przedstawiciele samorządów i organizacje pozarządowe.

Z roku na rok środki finansowe jakie Samorząd Województwa Małopolskiego przeznacza na rozwój i upowszechnianie sportu diametralnie rosną. W roku 2023 środki zaplanowane na ten cel przekroczyły 113 mln zł.

4.1. Tworzenie odpowiednich warunków umożliwiających rozwój sportu i rekreacji w Małopolsce

"Małopolska infrastruktura rekreacyjno – sportowa - MIRS" w ramach Programu modernizacji boisk i miejsc rekreacji w oparciu o pomoc finansową jest – projekt finansowany ze środków BW to kontynuacja projektu, który swój początek miał w 2019 r. Zadanie to stawia na poprawę jakości życia mieszkańców Małopolski w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji. Głównym celem realizacji projektu jest podniesienie standardu istniejących obiektów sportowych, będących w niedostatecznym stanie technicznym i funkcjonalnym, co niewątpliwie uatrakcyjni ofertę i zwiększy dostępność do podstawowej bazy sportowo-rekreacyjnej regionu, umożliwiającej rozwijanie zainteresowań i talentów sportowych i prowadzenie zdrowego stylu życia, spędzając czas wolny aktywnie i na świeżym powietrzu.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: to 96 inwestycji na terenie 90 jst szczebla gminnego i powiatowego. Inwestycje dotyczyły modernizacji (przebudowie, rozbudowie, budowie, wymianie nawierzchni, rewitalizacji itp.) istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych, tj. m.in.: ogólnodostępne boiska sportowe, korty tenisowe; siłownie plenerowe; skateparki; place typu street workout, pumptrack, tor do kajakarstwa czy miasteczka ruchu drogowego dla rowerów.

Całkowita wartość projektu: 48,8 mln zł (w tym środki z budżetu WM i jst); nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 14,4 mln zł.

Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży – projekt ogólnorozwojowy pn. „Już pływam” realizowany w 2023 r. przez małopolskie gminy, finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego. Celem projektu jest przede wszystkim umożliwienie zdobycia umiejętności pływania,

poprawa kondycji fizycznej oraz pomoc w skorygowaniu wady postawy i poprawienie koordynacji ruchowej, a tym samym wzrost bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na różnych akwenach wodnych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: przeprowadzenie wśród uczniów szkół podstawowych pozalekcyjnych kursów nauki pływania oraz doskonalenia techniki pływania, w wymiarze do 20 godzin prowadzonych przez wykwalifikowanych instruktorów, pod nadzorem ratowników, na małopolskich obiektach. Wszystkim gminom, które wyraziły chęć udziału w projekcie, udzielona została

pomoc finansowa. Łącznie projekt objął ponad 6900 młodych Małopolan z 90 gmin.

Całkowita wartość projektu: 3,6 mln zł (w tym środki z budżetu WM i jst); nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 1,2 mln zł.

Upowszechnianie kultury fizycznej – przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. przez ngo, finansowane ze środków budżetu Województwa Małopolskiego.

Głównym celem zadania jest aktywizacja sportowa mieszkańców regionu oraz pomoc w organizacji imprez sportowych rangi międzynarodowej, ogólnopolskiej i wojewódzkiej.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku:

– w ramach projektu „Małopolska na sportowo”, w trybie otwartego konkursu ofert zrealizowano 135 zadania z organizacjami pozarządowymi (132 ngo), w tym m.in.: „Akademyckie Mistrzostwa Małopolski” - realizator Akademicki Związek Sportowy Kraków, „Szosowe Mistrzostwa Małopolski w kolarstwie” - realizator Małopolski Związek Kolarski;

– dodatkowo w 2023 r. zawarto 141 umów na realizację zadań, realizowanych w trybie pozakonkursowym zgodnie z art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w tym m.in.: „Mistrzostwa Małopolski w lekkiej atletyce w kategorii U16” – realizator Małopolski Związek Lekkiej Atletyki, „Organizacja II Grand Prix Polski Juniorek i Juniorów w tenisie stołowym” - realizator Klub Sportowy Bronowianka Kraków, „IV Mistrzostwa Małopolski w koszykówce 3x3” – realizator Krakowski Okręgowy Związek Koszykarski.

Całkowita wartość projektu: 8,1 mln zł (w tym środki z budżetu WM i ngo); nakłady finansowe poniesione łącznie w 2023 r.: 2,8 mln zł.

II Europejski Kongres Sportu i Turystyki – projekt realizowany w 2023 r. przez Fundację GATEWAY 4.0., która została wybrana w ramach otwartego konkursu ofert, finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: II edycja Kongresu odbyła się w dniach 26 – 28 września 2023 r. w Zakopanem. Realizacja przedsięwzięcia miała na celu popularyzację i rozwój sportu oraz turystyki, zwiększając tym samym świadomość społeczeństwa o pozytywnym wpływie aktywności ruchowej na zdrowie i samopoczucie, m.in. poprzez wymianę doświadczeń, dyskusje eksperckie, działania szkoleniowe i promocyjne, np. w zakresie organizacji dużych przedsięwzięć sportowych oraz podsumowanie III Igrzysk Europejskich. Druga edycja Kongresu odbyła się przy wsparciu współorganizatorów, tj. Województwa Małopolskiego, Ministerstwa Sportu i Turystyki, jak i wielu partnerów oraz pod patronatem honorowym Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Do rozmowy o współczesnym sporcie przystąpiło wielu ekspertów związanych ze światem sportu, polityki, biznesu i mediów. W trzydniowym wydarzeniu udział wzięło blisko 1700 uczestników, ponad 200 panelistów na 6 scenach w 65 panelach dyskusyjnych. Podczas wydarzenia poruszono wiele innych istotnych tematów, jak wychowanie młodzieży, kultura fizyczna, skauting sportowy, e-sport, finansowanie sportu, inwestycje w sport, marketing sportowy, czy korupcja w sporcie i jej przeciwdziałanie. W trakcie Kongresu wręczono również nagrody podczas „Małopolskiej Gali Sportu”. Odbyła się także Gala Światowego Dnia Turystyki oraz Gala Ambasadorów Sportu z udziałem Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

Całkowita wartość projektu: 6,5 mln zł (w tym środki z budżetu WM i pozostałe); nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 2,0 mln zł.

5. Edycja Budżetu Obywatelskiego WM w obszarze Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. przez ngo, finansowane ze środków budżetu Województwa Małopolskiego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: realizacja 1 zadania dwuletniego (2022-2023) pn. *Biała Ślizgawka – zimowo na sportowo*. Zadanie zakładało wynajęcie lodowiska wraz z niezbędnym wyposażeniem/osprzętem, które było ogólnodostępne dla wszystkich chętnych mieszkańców Regionu Małopolski Zachodniej. Według szacunków lodowisko odwiedziło łącznie około 10 tys. osób.

Całkowita wartość zaplanowana na wydarzenie w budżecie WM na lata 2022-2023: 150 tys. zł; nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 110 tys. zł.

4.2. Poprawa wyników w Systemie Sportu Młodzieżowego

Współzawodnictwo i szkolenie sportowe dzieci i młodzieży – przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. przez ngo, finansowane ze środków budżetu Województwa Małopolskiego. Celem zadania jest realizacja ogólnopolskiego szkolnego współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży (na szczeblu ponadpowiatowym i wojewódzkim) oraz ogólnopolskiego Systemu Sportu Młodzieżowego na terenie naszego regionu, a także zapewnienie młodzieży województwa małopolskiego uzdolnionej sportowo, jak najlepszych warunków do szkolenia i możliwości podnoszenia poziomu sportowego.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku:

1) W ramach otwartego konkursu ofert w zakresie *Współzawodnictwa i szkolenia sportowego dzieci i młodzieży*, zawarto 6 umów z dwoma organizacjami pozarządowymi, tj. z Małopolskim Szkolnym Związkiem Sportowym w Krakowie oraz z Małopolskim Związkiem Stowarzyszeń Kultury Fizycznej w Krakowie, czego efektem były:

- *Współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży szkolnej* – w ramach Igrzysk Dzieci, Igrzysk Młodzieży Szkolnej i Licealiady Młodzieży udzielono dofinansowania na organizację 213 eliminacji ponadpowiatowych z udziałem 6 850 uczniów oraz 91 finałów wojewódzkich z udziałem 8 362 uczniów. Ogółem w 304 powyższych zawodach uczestniczyło 15 212 uczniów z województwa małopolskiego. Ponadto, w ramach Ogólnopolskich Igrzysk Dzieci, Igrzysk Młodzieży Szkolnej i Licealiady Młodzieży, dofinansowano udział 223 reprezentantów województwa małopolskiego w 21 zawodach;
- *Szkolenie kadr wojewódzkich młodzików* – dofinansowano przeprowadzenie 151 akcji szkoleniowych z udziałem 1074 zawodników;
- *Szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo* – dofinansowano przygotowania i udział

w finałach ogólnopolskiego systemu sportu młodzieżowego (Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików - Mistrzostwa Polski Młodzików, Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży - Mistrzostwa Polski Juniorów Młodszych, Mistrzostwa Polski Juniorów i Młodzieżowe Mistrzostwa Polski) dla 1581 zawodników w 52 sportach. Zawodnicy ci wzięli udział w 171 akcjach szkoleniowych, oraz 73 finałach systemu sportu młodzieżowego;

2) W ramach otwartego konkursu ofert w zakresie *Szkolenia zawodników*

z klubów i stowarzyszeń sportowych województwa małopolskiego do udziału w finałach ogólnopolskiego współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży w ramach państwowego Systemu Sportu Młodzieżowego, dofinansowano szkolenia sportowe 950 zawodnikom z 49 klubów i stowarzyszeń sportowych.

3) W ramach otwartego konkursu ofert w zakresie *przygotowania organizacji XXX Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach zimowych MAŁOPOLSKA '2024*, zawarto 1 umowę z Małopolskim Związkiem Stowarzyszeń Kultury Fizycznej w Krakowie. XXX Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży w sportach zimowych MAŁOPOLSKA 2024", jest imprezą rangi Mistrzostw Polski Juniorów Młodszych w sportach: biathlon, curling, hokej na lodzie, łyżwiarstwo figurowe, łyżwiarstwo szybkie, narciarstwo, snowboard, sporty saneczkowe. Ponadto w ramach olimpiady rozgrywane będą Mistrzostwa Polski Juniorów. Rywalizacja w ramach XXX OOM w sportach zimowych MAŁOPOLSKA 2024 ma na celu wyłonienie najlepszych zawodników i zespołów bloku sportów zimowych określonych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki.

4) W ramach otwartego konkursu ofert pn. „Małopolski Klub”, zawarto 293 umowy dofinansowując tym samym 293 zadania w dwóch edycjach konkursu, których przedmiotem są podstawowe elementy wpływające na efektywne funkcjonowanie klubu sportowego w zakresie szkolenia sportowego takie jak m. in.: wynagrodzenia szkoleniowców prowadzących zajęcia sportowe, zakup sprzętu sportowego, organizacja obozów sportowych.

Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 6,2 mln zł.

Małopolski Laur Sportu – przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego.

Nagroda finansowa Województwa Małopolskiego z dziedziny kultury fizycznej przyznawana najlepszym małopolskim sportowcom oraz ich trenerom prowadzącym szkolenie, za osiągnięcia sportowe zdobyte na imprezach rangi światowej i europejskiej lub za ustanowienie rekordu świata lub rekordu Europy w sportach objętych programem olimpijskim, paraolimpijskim lub programem igrzysk głuchych, we wszystkich kategoriach wiekowych. Promując najlepszych sportowców z naszego regionu, Województwo wspiera utalentowanych zawodników, tworząc jednocześnie pozytywne wzorce dla dzieci i młodzieży. Od 2000 roku przyznano nagrody kilkuset sportowcom. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: przyznano nagrody

łącznie 24 sportowcom i 18 trenerom, a ich uroczyste wręczenie odbyło się podczas Gali w dniu 13 października w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie.

Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 134,8 tys. zł.

Fundusz stypendialny pn. Małopolskie Nadzieje na Igrzyska Europejskie '23 – przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego.

Fundusz stypendialny został uruchomiony w 2021 r. i trwał do czerwca 2023 r.

Zarząd Województwa w 2023 r. przekazał stypendia sportowe małopolskim zawodnikom, za osiągnięte przez nich wyniki w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym, w sportach, które były rozgrywane podczas III Igrzysk Europejskich. Głównym celem funduszu stypendialnego było stworzenie odpowiednich warunków sprzyjających rozwojowi sportu i podnoszeniu poziomu sportowego zawodnikom, przygotowującym się do startów na imprezach najwyższej rangi, wspierając tym samym proces wyselekcjonowania utalentowanych sportowców, dając im możliwość osiągnięcia w przyszłości coraz lepszych wyników.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: Zarząd Województwa Małopolskiego udzielił stypendiów łącznie 146 małopolskim sportowcom.

Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 930,1 tys. zł.

Fundusz stypendialny im. Stefana Kapłaniaka – przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego.

To okresowe stypendia sportowe za osiągnięte wyniki sportowe w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym, w sportach o istotnym znaczeniu dla Województwa Małopolskiego, tj. dyscyplinach, które znajdują się w programie Igrzysk Olimpijskich (letnich i zimowych), Igrzysk Paraolimpijskich oraz Igrzysk Głuchych. Głównym celem funduszu stypendialnego jest wspieranie utalentowanych małopolskich sportowców, ich rozwoju indywidualnego oraz wzrostu poziomu sportowego stypendystów, jak i zwiększenie szansy na odkrycie nowych talentów.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: zostały przyznane stypendia 392 małopolskim sportowcom, którzy godnie reprezentowali Małopolskę na zawodach i imprezach sportowych zachowując szlachetną postawę sportowca.

Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 2,4 mln zł.

Nagroda za osiągnięcia sportowe uzyskane podczas Igrzysk Europejskich – przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego - przyznano nagrody łącznie 10 sportowcom, które zostały przekazane nagrodzonym podczas uroczystej Gali w dniu 13 października w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie.

Celem przyznawania nagrody jest wyróżnienie i uhonorowanie najlepszych sportowców z regionu, których ciężka praca, trud przygotowań i rywalizacji na najwyższym europejskim poziomie, zostały zwieńczone medalem w ramach dyscyplin sportowych ujętych w programie Igrzysk. Osiągnięcia małopolskich sportowców sprawiły, że dla regionu były to najlepsze igrzyska w historii.

Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 230 tys. zł.

4.3. Organizacja imprez sportowych najwyższe rangi

(S) Organizacja III Igrzysk Europejskich 2023 – zadanie realizowane w latach 2019-2023, w tym od grudnia 2021 r. bezpośrednio przez specjalnie powołaną do tego celu spółkę *Igrzyska Europejskie 2023 sp. z o.o.*, ze środków budżetu Województwa Małopolskiego, w partnerstwie z Miastem Kraków, przy wsparciu finansowym z budżetu Państwa.

Celem projektu było przygotowanie i realizacja III Igrzysk Europejskich, które odbyły się w dniach 21 czerwca – 2 lipca 2023 roku. Impreza należąca do Stowarzyszenia Europejskich Komitetów Olimpijskich po raz pierwszy odbyła się w kraju Unii Europejskiej.

W 2023 r. Spółka zrealizowała szereg działań organizacyjnych, w tym m.in. zabezpieczanie zakwaterowania dla zawodników i gości, obsługa wizyt przedstawicieli organizacji sportowych Europejskiego Stowarzyszenia Komitetów Olimpijskich (EOC) i innych organizacji sportowych, pozyskanie i przeszkolenie wolontariuszy, zapewnienie bezpieczeństwa wydarzenia, środków transportu, sprzętu, infrastruktury tymczasowej technicznej i sportowej, jak i realizacja działań marketingowych oraz medialnych. Rozpoczęte procedury zamówień publicznych w 2022 r. sfinalizowano w 2023 r. Podczas zmagania sportowych w trakcie Igrzysk rywalizowało 6380 zawodników, w 29 dyscyplinach, z czego 12 dyscyplin rozegrano w randze Mistrzostw Europy, w 19 sportach stawką były kwalifikacje do Igrzysk Olimpijskich Paryż 2024. Zmagania odbyły się w 13 miastach, na

26 obiektach sportowych - 25 dyscyplin przeprowadzono w Małopolsce, z czego połowę w Krakowie. Pozostałe w Krynicy-Zdroju, Tarnowie, Zakopanem, Nowym Targu, Krzeszowicach, Nowym Sączu, Myślenicach, Kryspinowie oraz Oświęcimiu. Dodatkowo 4 dyscypliny przeprowadzono poza Małopolską – w Chorzowie, Wrocławiu, Rzeszowie oraz Bielsko-Białej.

Główna wioska zawodnicza zlokalizowana została na Miasteczku Studenckim AGH w Krakowie, gdzie zakwaterowanych zostało około 3 tysięcy zawodników i członków ekip

sportowych. Ponadto w trakcie wydarzenia zaangażowanych było około 7 tysięcy wolontariuszy.

Całkowita wartość zadania w budżecie WM: 100 mln zł; nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 70,2 mln zł.

Promocja sportu oraz Województwa, jako gospodarza III Igrzysk Europejskich – przedsięwzięcie zrealizowane w 2023 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: propagowanie sportu w Małopolsce, co wpisuje się w strategię wzmacniania wizerunku sportowej marki Małopolska, poprzez wsparcie wydarzeń o charakterze sportowym, stanowiące również promocję dyscyplin zaplanowanych do przeprowadzenia podczas III Igrzysk Europejskich. W ramach zawartych w 2023 r. umów, Województwo było Partnerem Głównym podczas blisko 40 imprez i wydarzeń sportowych, w tym m.in.: Puchar Świata w skokach narciarskich, Małopolski Wyścig Górski, Wyścig Górski Limanowa Przełęcz pod Ostrą, Memoriał im. Henryka Łasaka, Memoriał Jana Magiery, Małopolska Joy Ride Festival. Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 2,2 mln zł.

Małopolska Arena Mistrzostw – przedsięwzięcie zrealizowane w 2023 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: partnerstwo Województwa Małopolskiego w imprezach czy wydarzeniach sportowych, także tych najwyższej rangi, poprzez zawarcie umów promocyjnych z ich organizatorami, wzmacniając rozpoznawalność marki Małopolska zarówno w Polsce, jak i na całym świecie. Małopolska była partnerem m.in. takich wydarzeń jak: Wyścig by Tomasz Marczyński, Międzynarodowy Ekstremalny Maraton Pieszy KIERAT, Media World Cup Małopolska, Międzynarodowe Mistrzostwa Polski STRONGMAN TEAM POLAND, CAVALIADA Kraków, Cracovia Maraton, Bieg Trzech Kopców, Cracovia Półmaraton Królewski, Wyścig Górski Magura Małastowska, Międzynarodowy Turniej SALT MINE CUP, Memoriał Huberta Jerzego Wagnera, Tatra Cycling Events, Plaża Open. Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 2,2 mln zł.

Europejski Festiwal Biegowy - Dwa Beskidy – wydarzenie realizowane w 2023 r. przez Fundację Na Ratunek w partnerstwie z Województwem Małopolskim, wsparte środkami z budżetu Województwa Małopolskiego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: W wydarzeniu, które odbyło się w dniach 30 czerwca – 2 lipca 2023 r. wzięło udział ponad 1000 biegaczy, w tym czołowi zawodnicy biegów górskich i ultra z kraju i zagranicy. Dla zawodników przygotowano widokowe i zróżnicowane pod kątem trudności trasy na dystansach od 100 metrów do 100 km, prowadzone przez Beskid Sądecki i Beskid Niski, w tym najdłuższa Krynicka Setka oraz wydarzenia i biegi towarzyszące. Za sprawą Festiwalu, który, był imprezą towarzyszącą III Igrzysk Europejskich 2023, Krynica stała się jednym z miast goszczących zawodników i kibiców z całej Europy w trakcie Igrzysk Europejskich. Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 600 tys. zł.

Mistrzostwa Świata w Piłce Ręcznej Mężczyzn - wydarzenie realizowane przez Związek Piłki Ręcznej w Polsce w partnerstwie z Województwem Małopolskim, jako jednym z Gospodarzy Mistrzostw, w latach 2022-2023, wsparte środkami z budżetu Województwa Małopolskiego.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: Zakupiono usługę promującą małopolski sport podczas Mistrzostw Świata w Piłce Ręcznej Mężczyzn, które odbyły się w Polsce i Szwecji. Mistrzostwa te były największą imprezą w historii polskiej piłki ręcznej, a tym samym wielkim wydarzeniem sportowym i medialnym. Całkowita wartość zaplanowana na wydarzenie w budżecie WM: 2 mln zł; nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 900 tys. zł.

Strefa Kibica w ramach III Igrzysk Europejskich w 2023 r. - przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego. W ramach działań upowszechniających III Igrzyska Europejskie 2023, udzielono pomocy finansowej 12 gminom z terenu Małopolski, które zorganizowały łącznie 12 Stref Kibica, tj. w: Mieście i Gminie Czarny Dunajec, Mieście Gorlice, Gminach: Iwkowa, Kamienica, Klucze, Lipnica Wielka, Miechów, Podegrodzie, Raba Wyżna, Tarnów, Trzebinia oraz Mieście i Gminie Szczawnica. Były to miejsca funkcjonujące przez min. 3 dni każda, wyposażone w telebim, aby móc obejrzeć transmisję z zawodów oraz punkty gastronomiczne, strefę wypoczynku, jak i dodatkowe atrakcje z animatorami, zachęcającymi do wspólnej zabawy i wzięcia udziału w sportowych zmaganiach, czy konkursach wiedzy o Igrzyskach. Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 1,2 mln zł.

Infrastruktura sportowa na potrzeby organizacji III Igrzysk Europejskich –celem zadania było przygotowanie obiektów na potrzeby III Igrzysk Europejskich, a tym samym poprawa jakości, dostępności do podstawowej bazy sportowej oraz zwiększenie bezpieczeństwa na obiektach sportowych w województwie. Przedsięwzięcie realizowane w 2023 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego, tj.:

- Gmina Krynica-Zdrój realizowała budowę toru MTB XCO na Górze Parkowej.
- Gmina Miasto Nowy Targ realizowała remont Miejskiej Hali Lodowej w Nowym Targu.
- Gmina Miasto Oświęcim realizowała poprawę dostępności komunikacyjnej przy obiekcie Krytej Pływalni w Oświęcimiu.

Wszystkie inwestycje będą jednocześnie służyć w przyszłości mieszkańcom województwa, szczególnie dzieciom i młodzieży, popularyzując zajęcia ruchowe i rozwijając talenty sportowe.

Nakłady finansowe poniesione w 2023 r.: 5,8 mln zł.

5. KULTURA I DZIEDZICTWO

Opracowanie: Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Małopolska to region dysponujący bogactwem zasobów dziedzictwa kulturowego, miejscem gdzie tradycja i niematerialne dziedzictwo współgra z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i potencjałem innowacji, odpowiadając na potrzeby i oczekiwania odbiorców. Dzięki nowoczesnym kanałom dystrybucji i udostępnieniu zasobów kulturowych w przestrzeni cyfrowej, udaje się dotrzeć do coraz szerszej grupy osób oraz podnosić dostępność dóbr kultury dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, dla których narzędzia technologiczne to jedyna możliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

Nieustanny postęp w zastosowaniu nowoczesnych technologii wpływa na zwiększenie zainteresowania uczestnictwem w kulturze i pozwala na wymianę doświadczeń, promocję oraz sprzyja budowaniu zintegrowanej oferty kulturalnej regionu. Główne kierunki działań w sektorze kultury to min.: poprawa jakości istniejącej i budowa nowej infrastruktury, zwiększenie różnorodności oferty kulturalnej z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych, działania na rzecz nadawania obiektom zabytkowym nowych funkcji użytkowych, wspieranie twórców ludowych i organizowanie muzeów domowych, wzmacnianie obecności kultury w sieci.

Kluczową rolę w realizacji zapisów Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030 odgrywają wojewódzkie instytucje kultury, których zadaniem jest prowadzenie działalności kulturalnej, edukacyjnej, naukowo-badawczej, m.in. poprzez prezentację wystaw stałych i czasowych, organizowanie lekcji muzealnych i warsztatów, imprez kulturalnych, koncertów, prowadzenie prac badawczych i naukowych, wystawianie spektakli teatralnych, promocję czytelnictwa. Projekty rozwojowe, inwestycyjne wojewódzkich instytucji kultury zostały ujęte w dokumentach strategicznych: Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023, Małopolskim Planie Inwestycyjnym 2030 oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Małopolskiego.

Województwo Małopolskie prowadzi lub współprowadzi 24 instytucje kultury, z czego 22 jest wpisanych do rejestru Województwa Małopolskiego. W formie dotacji podmiotowej, przeznaczonej na prowadzenie działalności kulturalnej, a także utrzymanie obiektów, w 2023 roku przekazano z budżetu Województwa środki finansowe w wysokości 210,5 mln zł.

Realizowane projekty przez instytucje kultury odpowiadają na obecnie występujące zapotrzebowania kulturalne. Podejmowane działania z zakresu ochrony dziedzictwa nieruchomego i ruchomego, poprawy ładu przestrzennego, modernizacji i rewaloryzacji infrastruktury kulturalnej oraz liczne przedsięwzięcia kulturalno - artystyczne wpływają na poprawę funkcjonalności, podwyższenie jakości świadczonych usług oraz stwarzają nowe możliwości rozwoju oferty kulturalnej. Nowoczesne obiekty infrastruktury kultury kreują pozytywny wizerunek Małopolski, jako regionu silnego dziedzictwem kulturowym.

Małopolska jest liderem w zakresie dbałości o kulturę, eksponowaniu unikatowości dziedzictwa kulturowego regionu, z uwzględnieniem wymogów jakie stawia współczesny odbiorca. Niezbędnym środkiem osiągania celów związanych z koniecznością utrzymywania i dostosowania kultury oraz obiektów dziedzictwa kulturowego do zmian społecznych i gospodarczych są środki zewnętrzne, w tym głównie środki unijne.

W Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030 wskazano następujące projekty strategiczne w obszarze kultury planowane do realizacji przez Instytucje Kultury Województwa Małopolskiego (nadzorowane przez Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego):

- *Małopolskie dwory, zamki i grody – „zielona” odnowa i odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji społeczno-gospodarczych, obejmuje:*

- projekt partnerski pn. *Małopolskie dwory – „zielona” odnowa i odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji społeczno-gospodarczych*;

- projekt pn. *Zamek Lipowiec - klucz do wielkich historii*;

- projekt pn. *Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji Muzeum Zamek w Dębnie*; Projekty te w roku 2023 pozostają na etapie wstępnego przygotowania dorealizacji. Projekty zostały ujęte w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego (Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego nr 1503/22 z dnia 06.09.2022 roku) - załącznik nr 10 Wykaz projektów priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego.

- *Wirtualne Muzea Małopolski* – projekt obejmujący cyfryzację zbiorów muzealnych oraz upowszechnianie zasobów kulturowych zdigitalizowanych na portalu internetowym, pozostający w 2023 roku na etapie przygotowania. Projekt ujęty został w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego (Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego nr 1503/22 z dnia 06.09.2022 roku) - załącznik nr 10 Wykaz projektów priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego.
- *Muzea domowe* – w 2023 roku w ramach projektu wytypowano 4 muzea: Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, Muzeum Okręgowe w Tarnowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie oraz Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach, które zorganizowały w swoich placówkach wystawy celem popularyzacji idei form współpracy między prywatnymi posiadaczami kolekcji, a profesjonalnymi muzeami.

W 2023 roku zakończono realizację 7 przedsięwzięć inwestycyjnych wieloletnich realizowanych przez instytucje kultury województwa, których łączna wartość wyniosła około 85,9 mln zł, przy wsparciu środkami zewnętrznymi na poziomie 59,3 mln zł oraz dofinansowaniem ze strony budżetu Województwa na poziomie 26,6 mln zł:

- Zagospodarowanie terenu na zapleczu budynku WBP w Krakowie,
- Scena Atelier przy Teatrze im. St. I. Witkiewicza w Zakopanem,
- Poprawa efektywności energetycznej zabytkowego budynku Administracji Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie przy pl. Św. Ducha 4 ,
- Utworzenie Muzeum Palace,
- „Kultura Futura - Interdyscyplinarne Biennale Sztuki i Techniki Przyszłości”,
- Udostępnianie Zasobów Dziedzictwa– Utworzenie Instytutu Dziedzictwa Niematerialnego Ludów Karpackich,
- GreenFilmTourism-EWT.

W roku 2023 z budżetu Województwa dofinansowano kwotą blisko 7,4 mln zł realizację 56 jednorocznych zadań o charakterze inwestycyjnym w instytucjach kultury Województwa. Celem realizacji zadań jednorocznych jest podniesienie poziomu konkurencyjności i poprawienie standardu infrastruktury instytucji kultury województwa małopolskiego.

Jednym z instrumentów wzmacniających kompetencje kulturowe oraz wspierającym postawy aktywne i kreatywne mieszkańców regionu były w 2023 roku konkursy grantowe min: konkurs *Mecenat Małopolski* (II edycja), dwuletni konkurs *Mecenat Małopolski BIS 2023-2024*, *Małopolskie Orkiestry Dęte* (II edycja), *Małopolskie Chóry – Małopolska Rozśpiewana*, *Kultura Wrażliwa*, *Etno Małopolska* (II edycja). W ramach wymienionych konkursów w 2023 roku złożono łącznie 1 261 ofert, co świadczy o skali zaangażowania społeczności lokalnej w prowadzenie, uczestnictwo i propagowanie małopolskiej kultury. Realizowane projekty kulturalne przyczyniają się do wzrostu poczucia przynależności mieszkańców do miejsca zamieszkania, zaangażowania i integracji społecznej oraz budowaniu kapitału społecznego. W wyniku konkursów z budżetu Województwa Małopolskiego dofinansowano realizację 746 zadań na łączną kwotę 10,5 mln zł.

Województwo Małopolskie od lat wspiera prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach. W 2023 roku w ramach konkursów Ochrona zabytków Małopolski - 2 edycja; Kapliczki Małopolski oraz Małopolska Pamięta – zachowanie miejsc pamięci historycznej przeznaczono na ten cel kwotę 21,7 mln zł, co umożliwiło realizację 247 projektów.

W 2023 roku przyznano również 7 nagród Województwa Małopolskiego w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

5.1. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego

(MPI) Etnografia bez granic. Rewaloryzacja zabytkowych obiektów Muzeum Etnograficznego w Krakowie umożliwiająca rozwój tożsamości, więzów społecznych oraz pozytywnych postaw XXI wieku – działania najpilniejsze - projekt realizowany w latach 2015-2024, finansowany ze środków z budżetu Województwa, środków PFRON oraz środków własnych Muzeum Etnograficznego im. S. Udzieli w Krakowie. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: 1. Pawilon na zbiory - budowa, przygotowanie i zagospodarowanie terenu, wielobranżowy nadzór inwestorski, przygotowanie dokumentacji projektowej i przeprowadzenie postępowań na dostawę i montaż wyposażenia. 2. Ratusz Plac Wolnica 1 - modernizacja przestrzeni recepcyjnych i edukacyjnych w siedzibie Muzeum, 3. Budynek przy Krakowskiej 46 – przeprowadzenie postępowania przetargowego na wykonanie remontu dachu. Całkowita wartość projektu: 4,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 4,3 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 1,7 mln zł.

(MPI) Utworzenie Muzeum Palace - (projekt zakończony), projekt realizowany przez Muzeum Tatrzańskie im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem w latach 2020-2023 finansowany z RPO WM na lata 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Jego realizacja miała na celu rozbudowę, remont konserwatorski i adaptację budynku Palace na cele muzealne, co przyczyniło się do wzmocnienia roli i pozycji Muzeum w umacnianiu tożsamości miasta i regionu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: zakończenie prac budowlanych, wyposażenie wnętrz, aranżacja wystaw, digitalizacja pamiątek i materiałów archiwalnych. Całkowita wartość projektu: 21,1 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 21,1 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 17,0 mln zł.

(MPI) Dawny klasztor – byłe więzienie – nowoczesne muzeum. Adaptacja zabytkowej siedziby Muzeum Archeologicznego w Krakowie do współczesnych standardów na 175 rocznicę powstania instytucji projekt realizowany przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie w latach 2022-2025, finansowany w ramach środków NFRZK oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada przebudowę wejścia głównego dla zwiedzających oraz reorganizację głównego układu (ruchu zwiedzających), modernizację oraz dostosowanie do wymagań bezpieczeństwa i dostępności sal ekspozycyjnych, nowe wystawy, likwidację barier architektonicznych, rewitalizację wirydarza. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: wykonanie dokumentacji projektowej budowlanej, uzyskanie pozwoleń i decyzji administracyjnych, opracowanie wielobranżowej dokumentacji wykonawczej, zaktualizowanie kosztorysów inwestorskich, ogłoszenie i rozstrzygnięcie przetargu na roboty budowlane i na dostawę wyposażenia, wykonanie ekspozycji stałych. Całkowita wartość projektu: 13,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 348 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 308 tys. zł.

(MPI) Waloryzacja zabytkowego gmachu Muzeum Archeologicznego w Krakowie dla wzmocnienia funkcji muzealnych w zakresie adaptacji strychu siedziby do funkcji użytkowych wraz z wykonaniem windy i klatki schodowej projekt realizowany przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie w latach

2022-2024, finansowany z RPO WM na lata 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakładał przebudowę i adaptację strychu siedziby Muzeum o pow. ok. 100 m² na cele użytkowe poprzez wprowadzenie na tej przestrzeni funkcji ekspozycyjnej, edukacyjno-konferencyjnej, muzealnej pomocniczej. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: zakończenie robót budowlanych dotyczących adaptacji strychu wraz z niezbędnym zakresem robót towarzyszących, uzyskanie formalnej zgody na użytkowanie, opracowanie dokumentacji przetargowej na wykonanie wystaw, ogłoszenie i rozstrzygnięcie

przetargu. Całkowita wartość projektu: 17,9 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 16,3 mln zł.; nakłady poniesione w 2023 roku: 15,3 mln zł.

(MPI) Heksagon – budowa hangaru dla Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie – projekt realizowany przez Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie na podstawie umowy podpisanej z Województwem, okres realizacji: 2022-2024. Inwestycja finansowana w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych oraz ze środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada stworzenie infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej dla Muzeum poprzez budowę hali ekspozycyjnej typu hangarowego wraz z infrastrukturą i zagospodarowaniem terenu oraz budową sieci wodociągowej i odtworzeniem zabytkowych utwardzeń. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: wybór wykonawcy robót budowlanych i rozpoczęcie prac dot. budowy hangaru; uzyskanie promesy potwierdzającej dofinansowanie projektu z Funduszu. Całkowita wartość projektu: 25,3 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 2,8 mln zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 2,7 mln zł.

(S, K, MPI) Małopolskie dwory – „zielona” odnowa i odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji społeczno-gospodarczych - projekt partnerski realizowany w latach 2023-2027; lider projektu: Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, partnerzy: 5 instytucji kultury Województwa Małopolskiego; w ramach projektu zakłada się wykonanie remontów konserwatorskich, budowlanych robót adaptacyjnych wraz z zagospodarowaniem terenu przy zabytkowych dworach i ich zespołach oraz dostosowaniu obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przy równoczesnym spełnieniu współczesnych wymogów ekologicznych i klimatycznych; projekt planowany do finansowania w ramach środków FEM 2021-2027. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: prace koncepcyjne prowadzone przez wszystkich partnerów projektu. Szacowana całkowita wartość projektu: 45,3 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 719,8 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 719,8 tys. zł.

(S, K, MPI) Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji Muzeum Zamek w Dębnie projekt realizowany przez Muzeum Okręgowe w Tarnowie w latach 2023-2028. Projekt ma na celu ochronę zabytkowego Muzeum Zamek w Dębnie wraz z rozszerzeniem i poprawą warunków do prowadzenia działalności kulturalnej, służących wzrostowi lokalnego i regionalnego rozwoju; projekt planowany do finansowania w ramach FEM 21-27. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: przygotowanie dokumentacji formalno-prawnej, w tym inwentaryzacji i ekspertyzy, przygotowanie i ogłoszenie przetargu na opracowanie dokumentacji projektowej, rozpoczęcie prac projektowych. Szacowana całkowita wartość projektu: 24,4 mln zł; poniesione nakłady ogółem 156 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 156 tys. zł.

(S, K, MPI) Zamek Lipowiec - klucz do wielkich historii - projekt realizowany przez Muzeum Małopolski Zachodniej w Wygiełzowie w latach 2023-2027; celem projektu jest poprawa stanu technicznego i powstrzymanie destrukcji substancji zabytkowej Zamku Lipowiec, a także remont, odpowiednie wyposażenie i adaptacja pomieszczeń ekspozycyjnych oraz powstanie nowych przestrzeni do działań

kulturalno-edukacyjnych; projekt planowany do finansowania w ramach środków FEM 2021-2027. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: prace koncepcyjne, przygotowawcze. Szacowana całkowita wartość projektu: 13,8 mln zł; poniesione nakłady ogółem 87,1 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 87,1 tys. zł.

W ramach zadań jednorocznych i zakupów inwestycyjnych z budżetu Województwa przekazano do instytucji kultury Województwa Małopolskiego środki finansowe w wysokości około 1,3 mln zł z przeznaczeniem na działania związane z ochroną obiektów zabytkowych – na przykład na remont konserwatorski elewacji frontowej budynku głównego Teatru na pl. Św. Ducha 1; awaryjną naprawę gzymsu wraz z przyległym pokryciem dachu w Ratuszu kazimierskim; na prace remontowo-konserwatorskie przy poszyciu dachowym w obiektach Skansenu Wsi Pogórzańskiej w Szymbarku czy prace konserwacyjne i remontowe w zabytkowym dworze w Lusławicach.

Ochrona zabytków Małopolski - 2 edycja konkursu – system wspierania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze województwa. Celem programu jest zahamowanie procesów degradacji i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania, jak również utrzymanie obiektów o niekwestionowanych wartościach artystycznych i historycznych. W 2023 roku przeprowadzono dwa nabory wniosków o wsparcie finansowe z budżetu Województwa i przekazano kwotę łączną w wysokości 19,6 mln zł, w tym kwotę 5,1 mln zł na realizację 116 projektów jednorocznych, 800 tys. zł na realizację 4 projektów wieloletnich i 13,7 mln zł na realizację 4 projektów wieloletnich, które otrzymały promesy w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków.

Kapliczki Małopolski_2023 – konkurs będący jedną z form ochrony zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego, wynikających z realizacji strategicznych zadań rozwoju województwa. Zabytkowe kapliczki to ważny element lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz świadectwo religijności mieszkańców małych ojczyzn. Wsparcie jest udzielane w formie dotacji w ramach konkursu dla jednostek samorządu terytorialnego, podejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkowych obiektach kultu religijnego małej architektury. W 2023 roku wsparcie finansowe z budżetu województwa zostało udzielone łącznie na 96 zadań w ogólnej kwocie dotacji 1,7 mln zł.

Małopolska Pamięć – zachowanie zabytkowych miejsc pamięci historycznej – konkurs dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa, podejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane zabytkowych obiektów stanowiących miejsca pamięci historycznej, będących dziedzictwem narodowym położonym na obszarze województwa małopolskiego. W 2023 roku wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego na kwotę 400 tys. zł zostało udzielone na realizację 27 projektów.

Nagroda Województwa Małopolskiego „Pamięć i Tożsamość” – celem nagrody jest budowanie i wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej Polaków, wzbudzanie zainteresowania i poszanowania dla historii regionu, kształtowanie postaw patriotycznych i prospołecznych, docenienie wychowawczej roli edukacji dla kształtowania świadomości narodowej mieszkańców Małopolski i ich aktywizacji na rzecz utrwalania pamięci o dziejach „Małej Ojczyzny” w procesie wzmacniania więzi społecznych i budowania poczucia dumy Małopolan. W kategorii *Organizacja Pozarządowa* przyznano I nagrodę w wysokości 15 tys. zł. dla Stowarzyszenia Auschwitz Memento; II nagrodę w wysokości 9 tys. zł dla Fundacji Pobliskie Miejsca Pamięci Auschwitz-Birkenau. W kategorii *Osoba* przyznano I nagrodę w wysokości 15 tys. zł dla Pana Bogdana Potońca, II nagrodę w wysokości 9 tys. zł, którą uhonorowano Panią Elżbietę Stepską- Kot, III nagrodę w wysokości 6 tys. zł, którą uhonorowano Pana Tadeusza Łopatę. Przyznano również wyróżnienia niefinansowe w ramach nagrody dla: Pani Lucyny Galicy-Jureckiej, Michała Kołodziejczyka, Marka Liszki. Łączna pula nagród w konkursie wyniosła 60 tys. zł.

Nagroda Województwa Małopolskiego im. Mariana Korneckiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami architektury drewnianej Małopolski – w 2023 roku nagroda została przyznana Panu Michałowi Winiarskiemu właścicielowi osady młyńskiej w Roztoce-Brzezinach, który od kilkunastu lat prowadzi prace rewaloryzacyjne zabudowań, mechanizmów i sprzętów znajdujących się w osadzie oraz podejmuje działania kulturalne i popularyzatorskie o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim. Laureat przywrócił osadę młyńską w Roztoce - Brzezinach do świetności i uczynił z niej ważny ośrodek życia kulturalnego oraz społecznego w gminie Gródek nad Dunajcem. Wysokość nagrody wyniosła 25 tys. zł.

W ramach Nagrody im. Mariana Korneckiego Zarząd Województwa przyznał także trzy wyróżnienia: Barbarze i Krzysztofowi Jędrzejek prowadzącym Prywatne Muzeum - Skansen na Jędrzejkowie w Laskowej, Adamowi i Wojciechowi Pisarczykom – właścicielom „Organistówki” w Rabce Zdroju oraz Ks. Jerzemu Adamczykowi – Proboszczowi Parafii pw. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty na Harendzie w Zakopanem.

Nagroda Województwa Małopolskiego im. Romana Reinfussa za wybitne i szczególne osiągnięcia w dziedzinie zachowania lokalnej tożsamości kulturalnej w Małopolsce – w 2023 roku laureatami zostali: I nagroda (15 tys. zł) Pan Adam Bartosz – uczeń prof. Romana Reinfussa, wieloletni Dyrektor Muzeum Okręgowego w Tarnowie, specjalista w dziedzinach: muzeologii, etnografii regionu tarnowskiego, kultury i historii Romów oraz Żydów w Galicji. Opracował koncepcję ekspozycji muzealnej w Zagrodzie Felicji Curyłowej oraz zorganizował pierwszą w Polsce wystawę poświęconą Romom „Cyganie w kulturze polskiej” (1979 r.). Jest pomysłodawcą i organizatorem dorocznych „Dni Pamięci Żydów Galicyjskich” w Tarnowie i okolicznych miasteczkach. II nagroda (9 tys. zł) Pani Maria Danuta Cetera (etnografka, badaczka, dokumentalistka i autorka specjalistycznych publikacji obejmujących dziedzictwo kulturowe Krakowiaków w obszarze materialnym jak i niematerialnym, autorka i kuratorka kilkunastu wystaw, wykładowca seminariów oraz warsztatów rękodzielniczych, konsultant, doradca oraz edukator amatorskiego ruchu folklorystycznego, animatorka kultury ludowej). Jako kierownik Muzeum Etnograficznego w Tarnowie jest autorką wielu wniosków ministerialnych dotyczących tradycyjnej kultury ludowej Powiśla Dąbrowskiego. Efektem tego jest organizowany od 59 lat po dzień dzisiejszy Konkurs *Malowana Chata w Zalipiu*; III nagroda (6 tys. zł) Pani Marii Dudek z Gronia, opiekująca się Wiejskim Domem Kultury Walusiówka w Leśnicy Groniu. Laureatka jest założycielką i kierownikiem Dziecięcego Zespołu Góralskiego „Zawaternik”, przez 40 lat gromadziła eksponaty dotyczące kultury ludowej Podhala, co zaowocowało utworzeniem izby regionalnej w „Walusiówce”, gdzie obecnie pełni funkcję przewodnika oraz sprawuje nad izbą opiekę merytoryczną. Ponadto w ramach Nagrody Zarząd Województwa przyznał dwa wyróżnienia: dla Zenobii Wełny i Stanisława Franciszka Czepiela.

Nagroda Województwa Małopolskiego im. Władysława Orkana – przyznawana za propagowanie idei regionalizmu oraz wybitne osiągnięcia w dziedzinie działalności artystycznej i kulturalnej lokalnych wspólnot Małopolski. W 2023 roku nagrody zostały przyznane dla: Reprezentacyjnego Folklorystycznego Zespołu Miasta i Gminy Myślenice - Zespołu Pieśni i Tańca „Ziemia Myślenicka” (I nagroda w wysokości 15 tys. zł); Zespołu Regionalnego Górale Łąccy im. Marii Chwalibóg (II nagroda w wysokości 9 tys. zł); Zespołu Regionalnego Podhale Grupa Spiska z Jurgowa (II nagroda w wysokości 9 tys. zł). Dodatkowo przyznano dwa wyróżnienia dla Grupy Śpiewaczo-Obrzędowej Uszwanie oraz Zespołu Regionalnego „Banda Burek”.

5.2. Wzmocnienie edukacji kulturalnej

Mecenat Małopolski – mecenat nad działalnością kulturalną polega na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji kulturalnej oraz działań i inicjatyw kulturalnych. W 2023 roku w trybie otwartych konkursów ofert środkami z budżetu Województwa w wysokości 6,10 mln zł dofinansowano realizację 327 zadań.

Mecenat Małopolski BIS 2023-2024 - konkurs Mecenat Małopolski BIS przewiduje wspieranie wieloletnich, cyklicznych (realizowanych co najmniej od 3 lat lub 3 edycji) przedsięwzięć z zakresu kultury, które mają stałe miejsce w kalendarium małopolskich wydarzeń kulturalnych i charakteryzują się wysokim poziomem merytorycznym i artystycznym. W 2023 roku przyznano dotacje na realizację 38 projektów. Kwota wsparcia finansowego z budżetu Województwa wyniosła w 2023 roku 1 mln zł.

Małe granty – w 2023 roku w trybie art. 19a ustawy z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tzw. „mały grant”), w zakresie zadań z dziedziny kultury, dofinansowanie uzyskało 147 zadań. Kwota dotacji z budżetu Województwa wyniosła 1 mln zł.

Małopolskie Orkiestry Dęte 2023 - konkurs dotacyjny Województwa skierowany do organizacji pozarządowych, mający na celu wsparcie rozwoju i promocję twórczości orkiestr dętych z terenu Małopolski. W 2023 roku w ramach dwóch edycji konkursu dofinansowanie umożliwiło zakup niezbędnego wyposażenia, jak również organizację wydarzeń związanych z rozwojem i popularyzacją działalności orkiestr dętych (np. warsztatów, szkoleń). Wsparcie finansowe z budżetu Województwa wyniosło kwocie 800 tys. zł pozwoliło na zrealizowanie 85 zadań.

Małopolskie Chóry – Małopolska Rozśpiewana - konkurs ofert skierowany do organizacji pozarządowych, mający na celu popularyzację chóralistyki w Małopolsce. W 2023 roku dofinansowanie umożliwiło organizację wydarzeń muzycznych, zajęć warsztatowych, udział w krajowych lub zagranicznych festiwalach, koncertach, przeglądach, realizację działań związanych z nagraniem własnego wydawnictwa muzycznego; zakup m.in. akcesoriów muzycznych, strojów dla chórzystów, sprzętu niezbędnego do realizacji koncertów. Wsparcie finansowe z budżetu Województwa wyniosło 290 tys. zł, co pozwoliło na zrealizowanie 31 zadań.

Etno Małopolska -2 edycje - konkurs dla organizacji pozarządowych z obszaru kultury mający na celu wsparcie inicjatyw indywidualnych i społecznych wspomagających rozwój wspólnot i społeczności lokalnych. W 2023 roku odbyły się dwie edycje konkursu, wsparcie zostało udzielone na działania z zakresu tworzenia poznawania lokalnej kultury (m.in. spotkania, koncerty, warsztaty, wystawy, pokazy) oraz promujące dziedzictwo niematerialne, np. regionalne tradycje, zwyczaje i obrzędy ludowe. Z budżetu Województwa dofinansowano realizację 103 zadań na kwotę 1,1 mln zł.

Nagroda Marszałka Województwa Małopolskiego i Prezydenta Miasta Krakowa im. Kazimierza Wyki za wybitne osiągnięcia w dziedzinie eseistyki oraz krytyki literackiej – ideą nagrody jest wyróżnienie wybitnych dokonań literackich i artystycznych twórców, którzy w swojej działalności nawiązują do świata wartości i zakresu zainteresowań prof. Kazimierza Wyki. Do laureatów nagrody w 2023 roku dołączył Prof. Tadeusz Sławek – wybitny tłumacz, poliglota, autor ponad 60 przekładów z kilkunastu języków, znawca filozofii buddyjskiej i kabały oraz eseista. Wysokość nagrody wyniosła 40 tys. zł.

Wielcy z Małopolski – projekt obejmuje szereg powiązanych ze sobą działań promocyjno-edukacyjnych. Wszystkie one dotyczą postaci, które miały wielki wpływ na rozwój współczesnej kultury i nauki, a które były związane z Małopolską. Projekt kreuje pozytywne wzorce i autorytety na przykładzie związanych z Małopolską utalentowanych jednostek. Ich biografie są dowodem na to, iż na przekór przeciwnościom losu i ograniczeniom materialno-środowiskowym można dokonać odkryć i osiągnięć na skalę światową. Działania projektu, rozbudzając ciekawość historią kultury i nauki, jednocześnie przywracają zbiorowej pamięci wiele, często mało znanych postaci. W 2023 roku odbyła się piąta edycja, której bohaterami były postaci: Mikołaj Kopernik – wybitny astronom związany z Małopolską, Jan Matejko - wybitny artysta-malarz, Maciej Miechowita z Miechowa - pierwszy polski geograf, Zofia Stryjeńska – wybitka krakowska malarka i graficzka. Wsparcie finansowe z budżetu Województwa w 2023 roku wyniosło 100 tys. zł.

Małopolskie Dni Książki „Książka i Róża” – celem projektu jest rozwój czytelnictwa w regionie. Projekt przypomina również, że książka może być pięknym подарunkiem. Wydarzenia w ramach 22. Małopolskich Dni Książki „Książka i Róża” odbyły się w dniach 18 – 27 kwietnia 2023 roku (spotkania autorskie, warsztaty, wystawa). Patronami 2023 roku decyzją Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zostali Wisława Szymborska oraz Mikołaj Kopernik. Wsparcie finansowe z budżetu Województwa w 2023 roku wyniosło 36,5 tys. zł.

Plenery artystyczne dla uczniów szkół plastycznych z Małopolski i Kraju Preszowskiego – zadanie cykliczne - plenery plastyczne organizowane w Małopolsce lub w Obwodzie Lwowskim na Ukrainie. Projekt wspierający kształtowanie młodych artystów. W ramach projektu wybrani uczniowie szkół plastycznych uczestniczą w plenerach, gdzie poznają kulturę i historię Ukrainy. Efektem końcowym plenerów jest wspólna wystawa wszystkich szkół plastycznych. W 2023 roku w związku z trwającą wojną na Ukrainie warsztaty zostały zorganizowane w Kraju Preszowskim (Stara Lubowla) i w Nowym Sączu (Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu). Wsparcie finansowe z budżetu Województwa wyniosło 37,7 tys. zł.

IX Kongres Kultury Regionów – organizowane przez Małopolskie Centrum Kultury Sokół w Nowym Sączu wydarzenie porusza tematy z zakresu ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, stanowi forum wymiany idei i pomysłów upowszechniających wiedzę o kulturze regionów. Podczas IX edycji Kongresu uczestnicy ponownie mogli wziąć udział w wykładzie inauguracyjnym, panelach dyskusyjnych, warsztatach, także terenowych z udziałem specjalistów z takich dziedzin jak: folklorystyka, etnologia, muzykologia czy dziennikarstwo oraz w wydarzeniach towarzyszących, jak np.: wystawia „Rękodzieło” Natalii Rex, koncert Joanny Słowińskiej wraz z zespołem Stanisław Słowiński Quintet. IX edycja Kongresu odbyła się w dniach 17- 20 października 2023 roku pod hasłem TCHNIENIE.

5.3.Zmiana jakości usług i dostosowanie oferty kultury do zmieniających się potrzeb odbiorców

Remont i modernizacja Gmachu Głównego Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie - projekt realizowany przez Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie w latach 2022-2025, finansowany ze środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada przeprowadzanie koniecznych prac w zakresie kompleksowego remontu dachu wraz z wyminą rur spustowych odwadniających dach oraz remontem wew. instalacji wodno-kanalizacyjnej. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: opracowanie dodatkowej dokumentacji projektowej wraz z kosztorysami, wyłonienie wykonawcy robót budowlanych. Całkowita wartość projektu: 30,0 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 136 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 136 tys. zł.

Poprawa efektywności energetycznej zabytkowego budynku Administracji Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie przy pl. Św. Ducha 4 (projekt zakończony) - projekt realizowany przez Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie w latach 2022-2023, finansowany ze środków w ramach RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt dotyczył prac termomodernizacyjnych w budynku Administracji Teatru. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: wykonanie robót budowlanych, wybór inwestora zastępczego, uzyskanie pozwolenia konserwatorskiego oraz decyzji pozwolenia na budowę, wykonanie dodatkowych prac związanych z instalacjami niskoprądowymi i systemem antywłamaniowym, dokonanie odbiorów końcowych prac. Całkowita wartość projektu: 6,8 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 6,8 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 6,7 mln zł.

Zagospodarowanie terenu na zapleczu budynku WBP w Krakowie (projekt zakończony) - projekt realizowany w latach 2019-2023, finansowany ze środków z budżetu Województwa oraz środków własnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Projekt dotyczył budowy nowoczesnego budynku informatorium (Zielonej Czytelni) z przeznaczeniem na cele edukacyjno-kulturowe. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: wykończenie budynku informatorium (wykonanie podłogi,

malowanie, tynkowanie, ślusarka wewnętrzna), dostawa i montaż wyposażenia: meble i sprzęt komputerowy, montaż oświetlenia oraz nasadzenia roślin, prace renowacyjne stacji trafo, montaż elementów placu zabaw i małej architektury. Całkowita wartość projektu: 5,9 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 5,9 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 1,4 mln zł.

(MPI) SCENA ATELIER przy Teatrze Witkacego w Zakopanem (projekt zakończony)- projekt realizowany w latach 2017-2023, finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu

Województwa. Projekt zakładał poszerzenie oferty Teatru Witkacego w Zakopanem poprzez dotarcie do nowych grup odbiorców (dzieci, młodzież szkolna, turyści) dzięki organizacji dedykowanych im zajęć oraz warsztatów artystycznych, psychologicznych, socjologicznych, filozoficznych. Scena "Atelier" będzie służyć też jako zaplecze dla Teatru Witkacego m.in. z garderobą, pracownią plastyczną i multimedialną, salą muzyczną, archiwum Teatru, pomieszczeniem administracyjnym, zapleczem sanitarno-socjalnym. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: wykonanie

wszystkich instalacji, zakup i montaż wyposażenia, prace renowacyjne, wykonanie technologii sceny. Całkowita wartość projektu: 17,2 mln zł; nakłady poniesione ogółem: 17,2 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 15,6 mln zł.

(MPI) Małopolskie Muzeum Pożarnictwa w Alwerni – budowa nowego oddziału Muzeum Małopolski Zachodniej w Wygiełzowie (poprzednia nazwa Małopolskie Muzeum Pożarnictwa w Alwerni - budowa nowego oddziału Muzeum Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie i Zamek Lipowiec) - projekt

realizowany w latach 2020-2024, finansowany z RPO WM na lata 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada utworzenie zaplecza do przechowywania zabytkowej kolekcji małopolskiego pożarnictwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: przeprowadzenie procedur PZP dot. wyboru wykonawców, zakończenie robót budowlanych, pozyskanie pozwoleń i decyzji administracyjnych; modernizacja hali namiotowej do przechowywania obiektów muzealnych, transport pożarniczych obiektów zabytkowych, prace konserwatorskie, opracowanie scenariuszy wystawy stałej, realizacja dostaw nowoczesnego wyposażenia. Całkowita wartość projektu: 28,6 mln zł; nakłady poniesione ogółem: 25,4 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 18,6 mln zł.

(MPI) Udostępnianie zasobów dziedzictwa - Utworzenie Instytutu Dziedzictwa Niematerialnego Ludów Karpackich (projekt zakończony) - projekt realizowany w Ludźmierzu przez Małopolskie

Centrum Kultury Sokół w Nowym Sączu w latach 2020-2023, finansowany z RPO WM na lata 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakładał adaptację wielofunkcyjnego obiektu do celów kulturalnych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: zakończenie prac budowlanych, pozyskanie niezbędnych pozwoleń i odbiorów inwestorskich, wyposażenie budynku, mała architektura. Całkowita wartość projektu: 34,1 mln zł; nakłady poniesione ogółem: 33,8 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 25 mln zł.

(MPI) (S) Budowa nowej siedziby Filharmonii im. K. Szymanowskiego w Krakowie (wcześniej: Centrum Muzyki w Krakowie) - przedmiotem projektu jest budowa nowej siedziby Filharmonii celem

zapewnienia jednostce optymalnych warunków prowadzenia działalności artystycznej, kulturalnej i edukacyjnej i tym samym poprawę jakości świadczonej oferty kulturalnej. Prowadzone są prace przygotowawcze związane z lokalizacją inwestycji i pozyskaniem źródeł finansowania. Okres realizacji: 2017 – 2025. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: prowadzono działania przygotowawcze dotyczące ustalenia lokalizacji obiektu, a także podjęto działania związane poszukiwaniem źródeł współfinansowania inwestycji. Całkowita szacowana wartość: 450,5 mln zł; kwota zabezpieczona na koszty przygotowawcze i pozyskanie gruntu: 9,7 mln zł, z czego wydatkowano: 727,8 tys. zł, wydatki w 2023 roku: 0 zł.

Kultura Futura – Interdyscyplinarne Biennale Sztuki i Techniki Przyszłości projekt zakończony - projekt realizowany przez Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie w latach 2022 - 2023, finansowany ze środków z Funduszu Norweskiego EOG oraz ze środków budżetu Województwa. Projekt zakładał zorganizowanie pierwszej edycji Interdyscyplinarnego Biennale Sztuki i Techniki Przyszłości „Kultura Futura” – wydarzenia którego celem jest prezentacja i promocja twórczości artystów wykorzystujących w swych praktykach i strategiach artystycznych nowe technologie wizualne. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: stworzenie wortalu internetowego, koszty zarządzania projektem, usługi informatyczne. Całkowita wartość projektu: 889,7 tys. zł; nakłady poniesione ogółem: 889,7 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 92 tys. zł.

Muzealne spotkania z kulturą i tradycją dla wszystkich - projekt zakończony - projekt realizowany przez Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu w latach 2022-2023, finansowany ze środków unijnych w ramach programu POWER 2014-2020, środków budżetu państwa (PEFRON) oraz ze środków budżetu województwa. Projekt dotyczył stworzenia warunków i narzędzi dających możliwość udziału w dotychczas proponowanej przez Muzeum ofercie programowej osobom z niepełnosprawnościami oraz poszerzenie jej o elementy dostosowane do potrzeb odbiorców z niepełnosprawnością: słuchu, wzroku, intelektualną, osób w spektrum autyzmu oraz seniorów oraz rodzin z dziećmi. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: zakup eksponatów, wyposażenie sal wystaw, wykonanie projektów graficznych i nagrań multimedialnych, zakup tabletów. Całkowita wartość projektu: 313,6 tys. zł; nakłady poniesione ogółem 313,6 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 182 tys. zł.

W ramach zadań jednorocznych/zakupów inwestycyjnych z budżetu Województwa przekazano do instytucji kultury Województwa Małopolskiego środki finansowe w wysokości około 7,4 mln zł na działania związane z rozwojem i modernizacją infrastruktury kultury oraz zwiększeniem różnorodności oferty kulturalnej – przykładowo:

1. zakup eksponatów do kolekcji muzealnych min. ODSK Cricoteka w Krakowie - zakup eksponatów z kolekcji mediolańskiej Tadeusza Kantora za kwotę 204 tys. zł., Muzeum - Dwory Karwacjanów

- i Gładyszów w Gorlicach - zakup szkiców oraz obrazu olejnego ze spuścizny po Teodorze Axentowiczu do zbiorów muzealnych za kwotę 30 tys.zł., Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie - wykonanie kurtyny dla Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie - Kurtyna Kobiet za kwotę 300 tys. zł;
2. poprawa bezpieczeństwa instytucji kultury, min. system monitoringu wizyjnego (Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie), system ostrzegania przeciwpożarowego (Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie, Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu).

Małopolska. Kultura wrażliwa. Poprawa dostępności instytucji kultury województwa małopolskiego dla osób z niepełnosprawnościami – w roku 2023 odbyła się VII edycja systemowego projektu, którego celem jest uczynienie miejsc kultury bardziej dostępnymi i otwartymi na potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami. Beneficjentami projektu są instytucje kultury województwa, które przystępują do niego dobrowolnie. W 2023 roku Województwo przeznaczyło na ten cel 300 tys. zł. Zrealizowane działania:

1. spotkania, szkolenia, webinaria dla koordynatorów dostępności; przeprowadzono 110 godzin warsztatowych – 1 warsztat dla koordynatorów dostępności instytucji kultury województwa małopolskiego z zakresu pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną w instytucjach kultury; 3 otwarte warsztaty dla wszystkich zainteresowanych z zakresu różnorodności w projektowaniu spotkań i pierwszego kontaktu z klientami z różnymi potrzebami;
2. publikacja elektroniczna autorstwa Jakuba Studzińskiego i Barbary Pasterak pt. *Inkluzywna kultuRRRa – o instytucjach kultury jeszcze bardziej otwartych*;
3. druga edycja dwudniowego obozu w Muzeum Etnograficznym im. S. Udzieli w Krakowie dla koordynatorek i koordynatorów dostępności instytucji kultury województwa, gdzie omawiano dostępność i inkluzję osób w kryzysie psychicznym w instytucjach kultury;
4. po raz pierwszy w ramach programu został zorganizowany Festiwal Kultury Wrażliwej w dniach 24.09-4.10.2023 r. Podczas festiwalu przez dziesięć dni 23 instytucje kultury województwa wraz z Biurem Wystaw Artystycznych „U Jaksy” w Miechowie zaprezentowały swoją inkluzywną ofertę skierowaną do wszystkich uczestników warsztatów. W trakcie Festiwalu zorganizowano 65 wydarzeń kulturalnych, w których udział wzięło około 2 tys. osób.

Kultura Wrażliwa – konkurs dla organizacji pozarządowych z obszaru kultury. Celem jest zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami, dofinansowując adresowane do nich nowe, ciekawe i lokalne inicjatywy. Konkurs jest odpowiedzią na potrzeby środowisk zarówno kultury, jak i osób ze specjalnymi potrzebami. W 2023 roku wsparcie zostało udzielone łącznie 15 projektom na kwotę dotacji łącznie 150 tys. zł.

Kultura dla Seniora – celem projektu jest wsparcie instytucji w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych dedykowanych dla Seniorów. Województwo drugi raz zorganizowało działanie z zakresu kultury dedykowane Seniorom – były to wyjątkowe koncerty muzyczne w różnych częściach Małopolski pod nazwą „40 lat minęło”. W 2023 roku odbyło się 6 koncertów dla seniorów pod hasłem „Jesień z Kiepurą” – w Nowym Sączu, Tarnowie, Krakowie, Suchej Beskidzkiej, Libiążu oraz Kętach. Wsparcie z budżetu Województwa wyniosło 400 tys. zł.

Wsparcie środowisk twórczych – Jazz it up - w ramach projektu zostały zaprezentowane najciekawsze i największe imprezy kulturalne związane z muzyką jazzową, realizowane w Małopolsce w 2023 roku. Działania dotyczyły utworzenia kalendarza wydarzeń i imprez jazzowych w Małopolsce oraz ich bieżącą aktualizację. Informacje o wybranych wydarzeniach dostępne są na stronach: www.jazzitup.pl, twitter.com/jazzitup_pl, www.instagram.com/jazzituppl, [facebook/jazzitupPL](https://facebook.com/jazzitupPL). Zaproszenie do udziału w projekcie realizowanym przez Województwo przyjęło kilkadziesiąt klubów, festiwali, sal koncertowych i centrów kultury Krakowa i Małopolski. Zrealizowane zostały trzy koncerty specjalne pod patronatem „Jazz It Up” w Muzycznej Owczarni w Jaworkach z udziałem gitarzysty Szymona Miki oraz pianisty Kuby Płużka, w Oświęcimiu z udziałem Michała Urbaniaka, Stanisława Słowińskiego i Tomasza Kukurba oraz amerykańskiego pianisty i wokalisty Stana Breckenridge, w Muzeum Lotnictwa

Polskiego w Krakowie z udziałem Marcina Konieczkowicza i Mikołaja Sikory. Wsparcie z budżetu Województwa w 2023 roku wyniosło 45,5 tys. zł.

Regionalny Fundusz Filmowy – Małopolski Fundusz Filmowy Małych Form – konkurs dla projektów filmów o metrażu nie dłuższym niż 45 min. i budżecie nie wyższym niż 400 tys. zł. Założeniem konkursu jest przyznawanie nagród pieniężnych umożliwiających produkcje niskobudżetowych, krótkometrażowych filmów fabularnych, dokumentalnych i animowanych, których scenariusze powiązane są z województwem lub Krakowem poprzez temat, osoby twórców i miejsce akcji oraz produkcje, w których udział wzięli lokalni twórcy i realizatorzy. Zadaniem Funduszu jest również pomoc adeptom sztuki filmowej w dążeniu do zrealizowania ich pierwszych projektów filmowych. Organizatorem konkursu jest Krakowskie Biuro Festiwalowe, a partnerem merytorycznym Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu. W 2023 roku przyznano 6 nagród. Wsparcie z budżetu Województwa wyniosło 100 tys. zł.

Filmoteka Małopolska 2023 – program wspiera producentów filmowych w zakresie produkcji filmów dokumentalnych i notacji filmowych powiązanych poprzez osobę, miejsce czy historię z Małopolską. Organizatorem Filmoteki Małopolskiej w 2023 było Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu. W 2023 roku dofinansowano w postaci wkładu koprodukcyjnego dla 36 produkcji filmowych na łączną kwotę 765 tys. zł, w tym 670 tys. zł dla 16 filmów i 95 tys. zł dla 20 notacji filmowych.

5.4. Zachowanie i budowa tożsamości mieszkańców w oparciu o potencjał innowacyjny i tradycję

Małopolska Nagroda Twórczości - to prestiżowe wyróżnienie dla artystów, twórców i animatorów kultury z Małopolski. Jest przyznawana za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania kultury w zakresie: twórczości literackiej, teatralnej, muzycznej, plastycznej, fotograficznej, filmowej oraz inicjowania nowatorskich form życia społeczno-kulturalnego. W 2023 roku laureatem nagrody zostali: Pani Joanna Wnuk – Nazarowa - dyrygent i kompozytor, w latach 1997–1999 minister kultury i sztuki, Dama Orderu Orła Białego; Pan Janusz Makuch - dyrektor i współtwórca Festiwalu Kultury Żydowskiej w Krakowie; Pan Wieńczysław Kołodziejski – założyciel jazzowej kolebki Małopolski - Muzycznej Owczarni w Jaworkach. Ogółem pula nagród finansowych wyniosła 80 tys. zł.

Nagroda im. Jana Pawła II Veritatis Splendor - przyznawana za szczególne zasługi na rzecz szerzenia dialogu między kulturami w wymiarze kulturowym, społecznym, międzyreligijnym – nagroda przyczynia się do podkreślenia tożsamości województwa małopolskiego na arenie międzynarodowej, pokazania jego wyjątkowości i dziedzictwa intelektualnego. W 2023 roku wyróżniono trzech laureatów: Fundację Kromka Chleba w Tarnowie, Fundację Pomnik - Hospicjum Miastu Oświęcim, Arcybractwo Miłosierdzia pw. Bogurodzicy Najświętszej Maryi Panny Bolesnej łączna pula nagrody wyniosła 390 tys. zł.

(S) Muzea domowe - ożywianie tożsamości w społecznościach lokalnych Małopolski – projekt zakłada wypracowanie modelu współpracy instytucji kultury z muzeami domowymi. Realizacja założeń projektu umożliwia m.in. pomoc osobom piszącym prace naukowe i popularnonaukowe, właścicielom kolekcji w prezentowaniu swoich prywatnych zbiorów szerszemu gronu odbiorców. W 2023 roku w ramach projektu wytypowano muzea (Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, Muzeum Okręgowe w Tarnowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie oraz Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach), które podjęły się przeprowadzić w swoich placówkach działania kulturalne mające na celu organizację i popularyzację wystaw czasowych wybranych prywatnych kolekcji. Ogółem zorganizowano 4 wystawy czasowe poświęcone zbiorom muzeów domowych; były to min. wystawa pn. Radioodbiorniki z kolekcji Janusza Tomsa, Małe wielkie Wadowice w zbiorach Zygmunta Krausa, Zofia Rydet. Zapis socjologiczny -. Wsparcie z budżetu Województwa w 2023 roku wyniosło 150 tys. zł.

Etno Małopolska – 2 edycje konkursu dla organizacji pozarządowych z obszaru kultury mający na celu wsparcie inicjatyw indywidualnych i społecznych wspomagających rozwój wspólnot i społeczności lokalnych. W 2023 roku wsparcie zostało udzielone na działania z zakresu tworzenia poznawania lokalnej kultury (m.in. spotkania, koncerty, warsztaty, wystawy, pokazy) oraz promujące dziedzictwo niematerialne, np. regionalne tradycje, zwyczaje i obrzędy. Z budżetu Województwa dofinansowano realizację 103 zadania na ogólną kwotę dotacji 1,1 mln zł.

✓ **Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

56. Festiwal im. Jana Kiepury w Krynicy-Zdroju – jest to impreza cykliczna realizowana we współpracy z Gminą Krynica-Zdrój. Festiwal jest obecnie jednym z najważniejszych i najstarszych festiwali muzyki klasycznej w Polsce, który co roku przyciąga do Krynicy-Zdroju gwiazdy polskiej i światowych scen operowych oraz tysiące melomanów. 8 festiwalowych dni wypełniło 29 wydarzeń: koncertów, przedstawień operowych i operetkowych, koncertów galowych, kameralnych i promenadowych, spektakli, balet, spotkania z artystami. Przed krynicką publicznością wystąpiło blisko 560 artystów. Festiwal służy podtrzymaniu pamięci o wielkim polskim artyście i patriotcie jakim był Jan Kiepura oraz promocji muzyki operowej, w szczególności rodzimych kompozytorów, a także prezentacji znanych i uznanych w świecie artystów oraz młodych, tych dopiero wchodzących na sceny operowe. Wsparcie z budżetu Województwa Małopolskiego wyniosło 300 tys. zł (pomoc finansowa dla Gminy Krynica-Zdrój).

9. Międzynarodowe Małopolskie Spotkania z Folklorem – Festiwal miał miejsce w Myślenicach w dniach 11-20 lipca 2023 roku. Festiwal o charakterze międzykulturowym zakłada twórczą promocję dziedzictwa kulturowego regionu oraz prezentację wartości kultur etnicznych z innych krajów. Spotkania z najlepszymi zespołami z całego świata są platformą wymiany doświadczeń w budowaniu jakości i sieci kontaktów między grupami uczestniczącymi w kolejnych edycjach festiwalu. 9 edycja Międzynarodowych Małopolskich Spotkań z Folklorem, odbywała się pod hasłem „9 żywiołów tradycji” i nawiązywała do kluczowych elementów żywej tradycji z 9 różnych części świata. W ten sposób publiczność otrzymała możliwość doświadczania żywiołów tańca, muzyki, śpiewu, rękodzieła, zielarstwa, kulinariów, legend i podań ludowych czy rzemiosła artystycznego. Do Myślenic zawitały zespoły z Peru, Panamy, Meksyku Korei, USA, Estonii, Chorwacji, Kenii, Węgier, a także z Polski. Wsparcie z budżetu Województwa wyniosło 300 tys. zł (pomoc finansowa dla Gminy Myślenice).

5.5. Wzmocnienie obecności kultury w sieci

GreenFilmTourism-EWT (projekt zakończony) projekt realizowany w latach 2021-2023 przez Małopolskie Centrum Kultury Sokół w Nowym Sączu, finansowany w ramach PWT Interreg V-A PL-SK na lata 2014-2020, ze środków budżetu Województwa oraz środków własnych instytucji kultury. Celem projektu było właściwe wykorzystanie, promocja i rozwój filmowego dziedzictwa kulturowego obszaru pogranicza, zwiększenie jego atrakcyjności turystycznej, wypracowanie zrównoważonych rozwiązań i narzędzi mających na celu rozwój produkcji filmowej przyjaznej środowisku. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: organizacja warsztatów ekologicznych dla przedstawicieli sektora produkcji filmowej i telewizyjnej, koszty tłumaczenia opracowań, udział w lokalnych, regionalnych, krajowych i zagranicznych wydarzeniach branżowych, tematycznych, promocyjnych w celu promocji projektu. Całkowita wartość projektu: 462 tys. zł; nakłady poniesione ogółem 280 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 182 tys. zł.

W ramach zadań jednorocznych/zakupów inwestycyjnych z budżetu Województwa przekazano min. do Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie środki finansowe w wysokości 60 tys. zł na zakup sprzętu IT, do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie środki finansowe w wysokości 129 tys. zł na system elektronicznego zarządzania dokumentacją.

5.6. Prezentacja i promocja kultury regionów Europy i świata, w szczególności regionów partnerskich Małopolski**✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Kromer Festiwal Biecz 2023 – ideą festiwalu są koncerty uznanych artystów z kraju i ze świata wykonujących utwory z repertuaru muzyki dawnej na instrumentach historycznych. Wydarzenie zbudowane zostało wokół postaci wybitnego biechanina Marcina Kromera. W roku 2023 wydarzenie odbyło się pod hasłem Przymierze w symboliczny sposób odnosząc się do tego, co łączy – w opozycji do czasów, w których podzieliły rysują się nader wyraźnie. Punktem wyjścia dla tych rozważań jest historyczny sojusz polsko-litewski przypieczętowany aktem Unii Lubelskiej i trwający ponad dwa stulecia. To czas nie tylko rozwoju Rzeczypospolitej, ale i okres niezwyklej zmian w muzyce, którym KFB oddaje hołd rokrocznie w każdy ostatni weekend lipca. Tym samym festiwal pokazuje ewolucję muzyki i liczne pomosty, które ukazują polskie i europejskie dziedzictwo jako continuum, świadczące o żywotności i szacunku dla przeszłości, ale opowiadające o niej językiem współczesnym i pełnym bogactwa wyrazu.

Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziemi Górskich 2023 - wydarzenie z ponad 50-letnią tradycją, które przyciąga w sierpniu na Podhale zespoły muzyczne z całego świata oraz wielu zwalców i miłośników folkloru. Na niezwykle bogaty i różnorodny program Festiwalu składają się występy zespołów prezentujących góralski folklor z całego świata, a także liczne imprezy towarzyszące, które pokazują piękno ludowej tradycji oraz ogromną troskę o zachowanie jej autentyzmu i przekazanie następnym pokoleniom. Poza koncertami podczas Festiwalu odbywają się Mistrzostwa Podhala w Powożeniu, korowód ulicami Zakopanego, Wystawa Owczarków Podhalańskich, Kiermasz Sztuki Ludowej i Rzemiosła Artystycznego, Konkurs Kapel, Instrumentalistów i Śpiewaków Ludowych. Stałym punktem programu jest także koncert „Na Folkową Nutę”. Podczas edycji w 2023 roku swoją kulturę zaprezentowały zespoły z: Indii, Meksyku, Rumunii, Bułgarii, Bośni i Hercegowiny, Turcji, Macedonii, Słowacji, Grecji, Czech i Polski. Partnerem Głównym wydarzenia jest Województwo Małopolskie. Festiwal został objęty honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Andrzeja Dudy oraz Małżonki Prezydenta, Pani Agaty Kornhauser-Dudy.

Jazz It Up Za Granicą - wydarzenie kulturalne promujące małopolskich artystów związanych z muzyką jazzową. W 2023 roku województwo przedstawiło projekt poza granicami Małopolski, prezentując polski jazz w Budapeszcie i w Rzymie. Odbyły się dwa koncerty w Budapeszcie (28 listopada 2023 r. w Budapest Music Center) w wykonaniu międzynarodowego kwartetu pod przewodnictwem polskiego pianisty i kompozytora jazzowego Piotra Wyleżoła oraz kwartetu w składzie: Piotr Wyleżół – fortepian, Andy Middleton – saksofony, Michał Barański – bass, Ferenc Nemeth – perkusja. Natomiast w dniach 15-16 grudnia 2023 r. kolejne dwa koncerty odbyły się w Rzymie (Gregory's Jazz Club) w wykonaniu duetu złożonego z dwóch artystów jazzowych – Piotra Wyleżoła oraz Szymona Miki.

Prezentacje Artystyczne Młodych Małopolan w Turynii to polsko-niemiecki projekt, którego celem jest wspólne przygotowanie musicalu. Edycja 2023 odbyła się w Duetsch-Polnishes Begegnungsprojekt *Musical Sommercamp* w Sondershausen w Niemczech w dniach 8-15 lipca, ze strony polskiej uczestniczyło 18 uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im F. Chopina w Nowym Targu. Udział w projekcie umożliwia szkołom partnerskim rozwijanie talentów muzycznych, aktorskich oraz wymianę doświadczeń teatralno-kulturalnych. Finałem projektu było wykonanie musicalu „Emocjonalna Karuzela”, w trakcie którego licznie zgromadzeni widzowie w Turynii mogli zobaczyć i usłyszeć kompozycje niemieckich i polskich muzyków, ale także kompozycje wokalne - aktorskie młodzieży w ich autorskiej choreografii.

6. EDUKACJA

Opracowanie: Departament Edukacji

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

W wyniku intensywnej współpracy z MEiN Województwo Małopolskie zawarło umowę o dofinansowanie projektu Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych z inwestycji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”. Projekt ma istotne znaczenie dla usystematyzowania i rozwinięcia działań dotyczących uczenia się przez całe życie i skupia się na budowie systemu koordynacji działań z zakresu LLL w regionie w oparciu o Wojewódzki Zespół Koordynacji (WZK), w którego skład wchodzi przedstawiciele kluczowych podmiotów na rzecz rozwijania umiejętności w województwie małopolskim.

W roku 2023 kontynuowano działania będące odpowiedzią na wyzwania w zakresie edukacji związane z pandemią COVID-19 oraz wybuchem wojny w Ukrainie i jej następstwami, w szczególności dotyczące objęcia opieką (w tym psychologiczną) i kształceniem dzieci i młodzieży z Ukrainy oraz wsparcia nauczycieli i placówek oświatowych w adaptacji do nowych warunków. W wyniku realizacji projektu grantowego skierowanego na wsparcie zadań związanych z napływem uchodźców wojennych z Ukrainy pn.: *Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy – Pakiet Edukacyjny* w ramach 15. Osi Priorytetowej REACT-EU (EFS) RPO WM 2014-2020 do dofinansowania zostały zakwalifikowane i otrzymały granty 53 organy prowadzące szkoły - tym samym 240 szkół i placówek, w których uczyło się ponad 3 tys. dzieci z Ukrainy zostało objętych wielowymiarowym wsparciem.

Zakończono przygotowanie dokumentu „Kompetentna Małopolska” Program Rozwoju Rynku Pracy i Edukacji do 2030 roku - podstawowego instrumentu realizacji Strategii dla kierunków polityki rozwoju Edukacja i Rynek pracy w obszarze Małopolskie. Został on przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 2221/23 z dnia 21 listopada 2023 r.

Zakończono realizację przedsięwzięcia strategicznego *Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon*, którego przedmiotem było stworzenie miejsca służącego wsparciu rozwoju edukacji i nauki w województwie małopolskim. Sfinalizowano budowę obiektu, wykonanie eksponatów i rozpoczęto procedurę uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie budynku. W przygotowaniu są projekty edukacyjne składające się na pozostałe przedsięwzięcia strategiczne w ramach perspektywy finansowej 2021-2027: *Małopolskie Laboratorium Wiedzy* oraz *Zawodowa Małopolska* - przedsięwzięcie wspierające politykę edukacyjną w obszarze zawodowym w Małopolsce.

W 2023 roku łączna wartość wydatków poniesionych w ramach realizowanych przedsięwzięć wynosiła prawie 238 mln zł. Zakończono realizację 27 projektów. Łączna wartość zakończonych projektów wynosi: 442,8 mln zł, w tym projektów rocznych: 29,9 mln zł. W ramach otwartych konkursów ofert udzielono 110 dotacji organizacjom pożytku publicznego na realizację działań w obszarze nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania. W ramach pięciu zakończonych projektów finansowanych ze środków Województwa Małopolskiego zmodernizowano pomieszczenia/budynki lub zakupiono wyposażenie szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Województwo (dwa projekty pozostają w realizacji). Zakończyła się także realizacja dwóch programów stypendialnych - wieloletniego *Małopolskiego Programu Stypendialnego* finansowanego z RPO WM oraz jednorocznego *Małopolskiego Stypendium im. św. Jana Pawła II dla Mistrzów Edukacji* finansowanego ze środków własnych Województwa. Kolejne wieloletnie projekty zakończone w roku 2023 to: *Małopolska Chmura Edukacyjna – nowy model nauczania* oraz *Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II* – projekty finansowane z RPO WM, oraz projekty samodzielne MCDN: *Każde dziecko jest zdolne* – projekt finansowany ze środków Województwa Małopolskiego skierowany do uczniów uzdolnionych poznawczo ze środowisk zagrożonych marginalizacją/defaworyzowanych oraz projekt *Digitronics – Edukatorzy dla mechatroniki* - projekt Erasmus+.

Województwo Małopolskie kontynuowało działania skierowane na walkę ze skutkami pandemii COVID-19. W ramach Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej – Pakiet Edukacyjny przeznaczono środki (10,4 mln. zł – w roku 2023) na wyposażenie szkół i placówek w narzędzia do nauki zdalnej, w tym w sprzęt TIK (Technologie Informacyjno-Komunikacyjne) oraz wsparcie edukacyjne i psychologiczne uczniów małopolskich szkół.

W roku 2023 objęto wsparciem 7,8 tys. dzieci, młodzieży i nauczycieli - 2,3 tys. uczniów zostało objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych, a 5,3 tys. uczniów i nauczycieli podniosło swoje umiejętności i/lub kwalifikacje uczestnicząc w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego.

Wspierano również najzdolniejszych uczniów w małopolskich szkołach oraz studentów, z uwzględnieniem eliminacji barier wynikających z zamieszkiwania na obszarach wiejskich, trudnej sytuacji materialnej, bycia członkiem rodziny wielodzietnej i posiadania orzeczenia o niepełnosprawności. Za szczególne osiągnięcia przyznano i wypłacono 2094 stypendia dla uczniów oraz 55 stypendiów dla studentów z Małopolski na łączną kwotę 14,6 mln zł.

Równolegle Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie realizował 5 przedsięwzięć i wydatkował 56,8 mln zł. Wartość tych przedsięwzięć ogółem to 198,6 mln zł.

W ramach trzech projektów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie (*Kierunek Kariera*, *Kierunek Kariera Zawodowa* oraz *Łap Skilla*) skierowanych przede wszystkim do pracujących osób dorosłych, które z własnej inicjatywy podnoszą swoje kwalifikacje ponad 9 tys. osób podniosło swoje kwalifikacje lub nabyło nowe kompetencje.

Przyznano również 123 znaki jakości Małopolskich Standardów Usług Edukacyjno-Szkoleniowych MSUES.

6.1. Poprawa jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji, w szczególności poprzez rozwiązania programowe, metodyczne, organizacyjne i infrastrukturalne sprzyjające kształtowaniu wartości i kompetencji uniwersalnych oraz promowanie podejścia interdyscyplinarnego

Otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze: nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie:

Prawo i Ja – edukacja międzypokoleniowa – zrealizowany zakres rzeczowy: udzielono dotacji 6 organizacjom. Zadania polegały na: organizacji różnorodnych inicjatyw edukacyjnych poruszających zagadnienia bezpieczeństwa zarówno w świecie wirtualnym jak i rzeczywistym, znajomości prawa, a także upowszechniających praktyki zapobiegające przejawom nierówności i dyskryminacji wśród dzieci i młodzieży. Łączna kwota udzielonego dofinansowania w 2023 roku: 380 tys. zł.

Małopolska! Postaw na edukację! – dwie edycje - Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: udzielono

dotacji 92 organizacjom. Zadania polegały na: organizowaniu różnorodnych inicjatyw edukacyjnych np.: warsztatów, konferencji, sympozjów, szkoleń lub innych imprez o charakterze edukacyjnym; współpracy i wymianie edukacyjnej z zagranicą, ze szczególnym uwzględnieniem regionów partnerskich Województwa Małopolskiego; kształtowaniu kompetencji uniwersalnych małopolskich uczniów; aktywizacji osób dorosłych; organizacji programów intermentoringu; wsparciu wychowawczo-pedagogicznym małopolskich uczniów;

odkrywaniu i rozwijaniu przez dzieci i młodzież talentów oraz kompetencji. W 2023 r. łączne wydatki wyniosły 2,52 mln zł.

Kocham Polskę! - Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: udzielono dotacji 12 organizacjom. Zadania polegały na: przygotowaniu materiałów edukacyjnych upowszechniających wiedzę historyczną, polską tradycję i polskie symbole narodowe na wydarzeniach/imprezach; organizacji wydarzeń/imprez o charakterze historyczno-patriotycznym promujących polską tradycję; współpracy z małopolskimi gminami, powiatami w działaniach na rzecz wychowania w patriotyzmie oraz promocji polskich barw narodowych np. poprzez zakup masztów flagowych wraz z biało-czerwonymi flagami, celem ich dalszego przekazania do małopolskich szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowych. Łączna kwota udzielonego dofinansowania w 2023 roku: 600 tys. zł.

Biało-czerwona dla przedszkolaka to wspólny projekt MCDN, Instytutu Pamięci Narodowej i Centrum Edukacji „MEC” w Krakowie realizowany w 2023 roku. Jego celem jest zaznajomienie najmłodszych z polskimi symbolami narodowymi, budowanie świadomości narodowej, kształtowanie postaw obywatelskich oraz integracja dzieci i młodzieży. W projekcie wykorzystano publikację „Polskie Symbole Narodowe”. W 2024 roku planuje się kontynuację projektu. Całkowita wartość projektu 100 tys. zł.

Spoty informacyjno – edukacyjne pn. „Młodzi Zdolni Małopolanie”, „90 sekund o Małopolsce” oraz „Małopolska Akademia Rodzica”, wyprodukowanie oraz wyemitowanie we współpracy w TVP3. Celem projektu jest informowanie oraz edukowanie mieszkańców Województwa Małopolskiego o działalności Samorządu Województwa Małopolskiego m. in. w zakresie kultury, cyberzagrożeń, profilaktyki zdrowotnej oraz ochrony środowiska. 5 spotów *90 sekund o Małopolsce* – prezentuje aspekty z życia naszego regionu, które interesują młodego odbiorcę i budzą w nim ciekawość historii, miejsc oraz odkryć edukacyjno-regionalnych. 8 spotów *Małopolskiej Akademii Rodzica* - uświadamia jak istotny jest temat zdrowia psychicznego przez pryzmat różnych problemów, z którymi boryka się młodzież i rodzice. 10 spotów „Młodzi zdolni Małopolanie”- pokazuje wyjątkowych i zdolnych uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych z regionu, którzy są stypendystami Województwa Małopolskiego. Łączna kwota realizacji projektu w 2023 r. wyniosła 523,3 tys. zł.

Małopolska Akademia Samorządności. W ramach projektu odbył się konkurs *Co Ty wiesz o Regionie* oraz *Małopolskie Lekcje Samorządowe*. Małopolskie Lekcje Samorządowe - cykl spotkań edukacyjnych z uczniami małopolskich szkół, oparty na formule wykładu oraz dyskusji stacjonarnie lub online, podnoszący świadomość obywatelską młodych mieszkańców regionu. W 2023 r. prowadzono spotkania na sali sejmikowej UMWM, łączna liczba uczestników to około tysięcy uczniów małopolskich szkół. Łączna kwota realizacji projektu w 2023 r. wyniosła 200 tys. zł. *Co Ty wiesz o Regionie?* - konkurs jest adresowany do uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych, z wyłączeniem szkół dla dorosłych. Celem konkursu jest pogłębianie wiedzy uczniów na temat regionu, jego historii, dziedzictwa kulturowego, tradycji oraz mieszkańców. Dla laureatów przewidziano atrakcyjne nagrody. Łączna kwota realizacji projektu w 2023 r. wyniosła 188,9 tys. zł.

Małopolska Akademia Rodzica. Wychodząc naprzeciw trudnościom, z którymi zmagają się instytucje w Małopolsce w zakresie najistotniejszych problemów determinujących przebieg procesu edukacyjno-wychowawczego dziecka oraz rolę, jaką w tym procesie powinni odgrywać rodzice i opiekunowie, stworzono innowacyjny projekt - Małopolska Akademia Rodzica, wspierający wszystkich Małopolan i poszerzający ich wiedzę i horyzonty z zakresu pedagogiki, psychologii i psychiatrii. Do 7 jednostek samorządu terytorialnego, które pełnią funkcję organów prowadzących poradnię psychologiczną – pedagogiczną w województwie, przekazano dotacje celowe. Środki zostały wykorzystane na

dofinansowanie stanowiska tzw. „mobilnego konsultanta” przy powiatowych poradniach. Wyprodukowano również audycje telewizyjne oraz podcasty radiowe z ekspertami z wielu dziedzin naukowych, pozwalające upowszechniać dobre praktyki z zakresu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz wzmacniające kompetencje wychowawcze w tym zakresie. W ramach Małopolskiej Akademii Rodzica odbyło się wiele spotkań i konferencji, a także wydano publikacje zachęcające m.in. do refleksji nad postawą wychowawczą. Całkowita wartość projektu w 2023 r.: 900 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 r. 700 tys. zł

Wielopokoleniowa edukacja Małopolan. projekt adresowany głównie do seniorów z regionu, jak również najmłodszych mieszkańców Małopolski. W materiałach o charakterze edukacyjnym, organizowanych kampaniach społecznych oraz prelekcjach informuje o metodach przestępczych oraz skutecznych formach obrony oraz ochrony osób i mienia. Łączny koszt projektu w 2023 r. wyniósł 100 tys. zł.

Cyberświadomi w domu i w szkole – kampania edukacyjna w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania zagrożeniom wynikającym z wykorzystania nowych technologii, ze szczególnym uwzględnieniem sfery informacyjno-komunikacyjnej przeprowadzona przez MCDN we współpracy z Departamentem Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej UMWM. Celem projektu było budowanie świadomości w zakresie wykorzystania potencjału nowych technologii, ale również zwrócenie uwagi na zagrożenia z tym związane. Podjęto temat gier komputerowych oraz kwestie związane z funkcjonowaniem w świecie socialmediów dostrzegając korzyści płynące z powszechnie dostępnych narzędzi komunikacji społecznej, ale podkreślając współistniejące negatywne zjawiska, takie jak; np. hejt, cyberbullying, uzależnienia lub patotreści. W 2024 roku planuje się kolejną edycję projektu. Całkowita wartość projektu 50 tys. zł.

Akademia Pogranicze – wielokulturowość w relacjach polsko-słowackich – Celem projektu jest przygotowanie szkolnych koordynatorów, którzy upowszechniają we własnej szkole/placówce oświatowej wiedzę na temat dziedzictwa historyczno-kulturalnego pogranicza polsko-słowackiego i wielokulturowego dziedzictwa Polski i Słowacji oraz organizują i realizują wyjazdy młodzieży szkolnej na Słowację. W ramach Akademii Pogranicze odbyły się spotkania poruszające tematykę dziedzictwa kulturowego pogranicza, w tym rysu historycznego Małopolski i Słowacji, etnicznych i religijnych uwarunkowań kształtowania się kultur po północnej stronie Karpat. Projekt jest realizowany w roku szkolnym 2023/2024. Środki finansowe przeznaczone na 2023 rok – 10 tys. zł. Środki przewidziane na realizację projektu w nowym roku budżetowym (2024 r.) to 100 tys. zł.

6.2. Edukacja dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów, tj. wspierająca zarówno w pokonywaniu różnego rodzaju trudności w nauce, jak i w rozwijaniu zainteresowań, uzdolnień i talentów

(MPI) Małopolski Program Stypendialny w ramach RPO WM – projekt zrealizowany w latach 2022-

2023, którego celem było wzmocnienie, poprzez wsparcie stypendialne, potencjału szczególnie uzdolnionych uczniów szkół podstawowych (od klasy 5) i liceów ogólnokształcących, zamieszkujących lub uczących się na terenie Województwa Małopolskiego, z uwzględnieniem eliminacji barier wynikających z zamieszkiwania na obszarach wiejskich, trudnej sytuacji materialnej, bycia członkiem rodziny wielodzietnej lub posiadania orzeczenia o niepełnosprawności. Zakres rzeczowy

zrealizowany w 2023 r.: w roku szkolnym 2022/2023 wsparciem finansowym objęto 868 uczniów klas 5-8 szkół podstawowych i 867 uczniów szkół ponadpodstawowych – liceów ogólnokształcących. Całkowita wartość projektu: 12,7 mln zł, wydatki poniesione ogółem: 12,6 mln zł, wydatki poniesione w 2023 r.: 12,6 mln zł.

Małopolskie Stypendium im. św. Jana Pawła II dla Mistrzów Edukacji – finansowane ze środków własnych Województwa Małopolskiego. Celem tego działania jest wzmocnienie rozwoju talentów i uzdolnień uczniów oraz studentów z uwzględnieniem eliminacji barier takich jak: zamieszkiwanie na obszarze wiejskim, trudnej sytuacji materialnej, bycia członkiem rodziny wielodzietnej, posiadania orzeczenia o niepełnosprawności lub trudnej sytuacji losowej. Zakres rzeczowy realizowany w 2023 r.: w roku szkolnym/akademickim 2022/2023 przyznano łącznie 414 stypendiów (359 dla uczniów oraz 55 dla studentów). Całkowita wartość projektu: 2 mln zł. Projekt będzie kontynuowany.

Konkurs im. Marszałka Marka Nawary pn. „Respectus” na najlepszą pracę licencjacką, inżynierską, magisterską, doktorską dotyczącą zagadnień związanych z samorządem terytorialnym, w szczególności wpisujących się w cele Strategii Województwa pn. „Małopolska 2030” – finansowany ze środków własnych Województwa Małopolskiego. Tematyka prac musiała być powiązana z obszarami: „Małopolskie”, „Gospodarka”, „Klimat i środowisko”, „Zarządzanie Strategiczne Rozwojem”, „Rozwój zrównoważony terytorialnie” ujętymi w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego pn. „Małopolska 2030” i miała dotyczyć ustroju oraz działalności samorządu terytorialnego. Prace mogły być także ukierunkowane na tematy związane ze współpracą samorządu województwa, powiatu lub gminy oraz uczelni, ośrodka akademickiego lub instytutu. Nagrodzone prace będą wykorzystywane w praktyce przy wdrażaniu Strategii Województwa Małopolskiego. Całkowita wartość projektu: 38 tys. zł. Łącznie podpisano osiem umów na zakup licencji niewyłącznej do prac na kwotę 32 tys. zł. Konkurs będzie kontynuowany w 2024 roku.

Każde dziecko jest zdolne – projekt jest realizowany przez MCDN ze środków Województwa Małopolskiego w latach 2021-2023. Projekt zakończony. Celami projektu były: podniesienie motywacji do rozwoju i nauki, kształtowanie prospołecznej postawy życiowej, umacnianie poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości uczniów, umacnianie postawy życiowej opartej na rozwijaniu pasji i talentów, umacnianie postawy uczenia się. Projekt był skierowany do uczniów uzdolnionych poznawczo ze szkół podstawowych ze środowisk zagrożonych marginalizacją/defaworyzowanych: z terenów wiejskich oraz zlokalizowanych w miastach do 20 000 mieszkańców (czynnik społeczny), przejawiających syndrom nieadekwatnych osiągnięć (czynnik indywidualny). Przeprowadzono akcję promocyjną oraz ogłoszono konkurs dla szkół, w którym wyłoniono 19 szkół do projektu, po jednej z każdego powiatu (za wyjątkiem miast: Kraków, Tarnów, Nowy Sącz). Opracowano programy szkoleń rad pedagogicznych oraz przygotowano scenariusze zajęć z uczniami. Zatrudnionych zostało 38 Liderów do pracy z uczniem zdolnym. Przeprowadzone zostały również warsztaty dla uczniów prowadzone przez Liderów. Całkowita wartość projektu to 712,4 tys. zł; wydatki poniesione ogółem: 665,8 tys. zł; wydatki poniesione w roku 2023: 447,7 tys. zł.

Modernizacja i dostosowanie pomieszczeń PBW w Nowym Sączu - projekt zrealizowany ze środków własnych Województwa w latach 2022-2023. W ramach zadania inwestycyjnego w 2023 roku wykonano prace remontowe co pozwoliło na uzyskanie nowego układu funkcjonalnego pomieszczeń, podniesienie bezpieczeństwa i komfortu użytkowników obiektu. Całkowita wartość projektu to 1,2 mln zł; wydatki poniesione ogółem: 1,2 mln zł; wydatki poniesione w 2023 r.: 1,1 mln zł.

6.4. Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych i średnich, ukierunkowane na kształtowanie optymalnej sieci tych placówek oraz poprawę warunków nauki, w tym dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami

Małopolska Tarcza Humanitarna – Pakiet Edukacyjny – projekt grantowy realizowany w 2023 roku ze środków RPO 2014-2020 (Działanie 15.2 REACT-EU RPO WM) przez Departament Edukacji UMWM wraz z partnerami: MCDN, Pedagogicznymi Bibliotekami Wojewódzkimi w Krakowie, w Nowym Sączu i w Tarnowie. Celem projektu jest zwiększenie potencjału małopolskich organów prowadzących szkoły podstawowe i ponadpodstawowe do wielowymiarowego wsparcia szkół w zakresie edukacyjnym, psychologicznym i sprzętowym wspomagającym edukację i rozwój uczniów w odpowiedzi na kryzys migracyjny związany z działaniami wojennymi prowadzonymi w Ukrainie. Zakres rzeczowy projektu w 2023 roku: wsparto 53 organy prowadzące szkoły, w tym 240 szkół i placówek, w których uczyło się ponad 3 tys. dzieci z Ukrainy. Całkowita wartość projektu: 15,6 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 15,3 mln zł.

(MPI) Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Edukacyjny II. Realizacja wsparcia szkół i placówek oświatowych – projekt grantowy realizowany w ramach RPO WM (Działanie 10.1). Projekt zakończony. Celem realizowanego projektu było udzielenie grantów organom prowadzącym publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe oraz placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne (z wyłączeniem szkół branżowych, techników oraz szkół dla dorosłych i policealnych) na:

Grant 1 - wyposażenie szkół i placówek w narzędzia do nauki zdalnej, w tym w sprzęt TIK- 153 umowy;

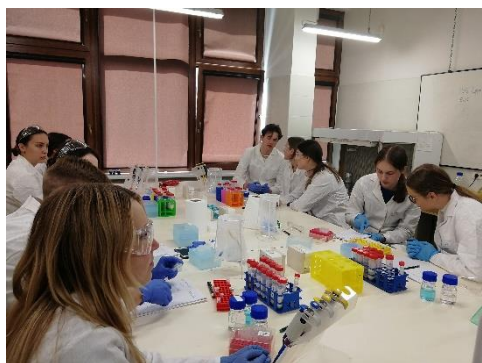
Grant 2 - transformację cyfrową 22 szkół poprzez wyposażenie tych szkół w wysokiej jakości urządzenia cyfrowe, pomoce dydaktyczne oraz oprogramowanie;

Grant 3 - zniwelowanie u uczniów skutków pandemii COVID-19 poprzez wielowymiarowe wsparcie szkół w zakresie udzielenia pomocy edukacyjnej i psychologicznej uczniom. Wsparto uczniów z 455 szkół.

Całkowita wartość zadania: 23,4 mln zł; poniesione wydatki ogółem: 22,4 mln zł; wydatki poniesione w 2023 roku: 10,1 mln zł.

6.5. Dostosowanie procesów kształcenia do możliwości efektywności nauczania z wykorzystaniem aktywizujących uczniów metod dydaktycznych (w tym modelu hybrydowym lub w pełni zdalnym) oraz cyfrowego środowiska uczenia (się)

(MPI) Małopolska Chmura Edukacyjna – nowy model nauczania – projekt w ramach RPO WM realizowany w latach 2016-2023. Projekt zakończony. Celem projektu było stworzenie ram współpracy

uczelni ze szkołami ponadgimnazjalnymi dla rozbudzania i rozwijania zainteresowań młodzieży kierunkami kształcenia zgodnymi z inteligentnymi specjalizacjami regionu poprzez: stworzenie korzystnych warunków dla kształtowania kompetencji kluczowych oraz rozwoju uzdolnień uczniów dzięki nowym technologiom teleinformatycznym, umożliwianie uczniom rozwijania zdolności i zainteresowań ze wsparciem wiodących uczelni. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: 526 godzin zajęć online, 289 godzin kół naukowych, przygotowano 6 scenariuszy do zajęć online i kół naukowych, w których uczestniczyli uczniowie z 75 szkół

ponadpodstawowych; zorganizowano dla 903 uczniów warsztaty weekendowe na uczelniach wyższych. W ramach jednego z komponentów projektu - Małopolskie Laboratorium Edukacji Cyfrowej HUMINE, szkoły zostały objęte wsparciem w zakresie transformacji cyfrowej, realizowane również było szerokie wsparcie dla nauczycieli oraz kadry zarządzającej szkoł dotyczące wzrostu jakości nauczania i uczenia się w środowisku cyfrowym. Wsparciem objęto: 1548 nauczycieli, 2317 uczniów oraz 2214 rodziców. Prowadzono punkt konsultacyjny, którego celem było upowszechnianie i podnoszenie

poziomu kompetencji metodyczno-cyfrowych kadr szkolnych, prowadzono serwis projektu pod adresem <https://humine.pl>. W ramach zadań projektowych realizowanych przez MCDN zakończono prace adaptacyjne sal dydaktycznych przeznaczonych na pracownię STEAM w Ośrodkach w Nowym Sączu, Krakowie, Tarnowie i Oświęcimiu, do części z nich zakupiono sprzęt do streamingu oraz meble, a także dwa komplety schodofażów i wózków dla osób z niepełnosprawnościami. Zrealizowano 77 szkoleń rad pedagogicznych, 9 warsztatów i 4 sieci współpracy i samokształcenia w których przeszkolono 1403 nauczycieli. Całkowita wartość projektu: 33,1 mln zł; poniesione wydatki ogółem: 28,4 mln zł; wydatki poniesione w 2023 r: 7,4 mln zł.

6.6. Poprawa jakości kształcenia i warunków pobytu w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz pozostałych placówkach dla dzieci i młodzieży wymagających specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i/lub resocjalizacji

W roku 2023 realizowane były zadania finansowane ze środków własnych Województwa:

(MPI) Modernizacja bazy dydaktycznej Małopolskich Ośrodków Wychowawczych prowadzonych przez Województwo Małopolskie - Rozbudowa i modernizacja Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Mszanie Dolnej - projekt realizowany w latach 2016-2024. W 2023 roku w ramach zadania zostały wykonane prace przy elewacji budynku, oraz roboty wykończeniowe wewnętrzne. Całkowita wartość zadania: 21,5 mln zł; poniesione wydatki ogółem: 19,4 mln zł; wydatki poniesione w 2023 roku: 4,9 mln zł.

Modernizacja budynku Zespołu Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Gorlicach - projekt zrealizowany w 2023 roku dotyczył zadania inwestycyjnego, w ramach którego wykonano prace remontowe, system klimatyzacji, telewizji przemysłowej, zmodernizowano sieć komputerową, wyposażono pracownię higienistki stomatologicznej, podologiczną oraz technika elektroniki i informatyki medycznej. Całkowita wartość zadania: 1,2 mln. zł; w 2023 roku na to zadanie wydatkowane zostało 1,18 mln zł.

Modernizacja budynków Małopolskiej Policealnej Szkoły Masażu Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Krakowie - projekt realizowany w latach 2023-2024. W 2023 roku w ramach zadania zostały wykonane prace na parkingu szkolnym, wykonano w całości ogrodzenie, prace remontowe i wykończeniowe wewnątrz budynku. Całkowita wartość zadania: 2,3 mln zł; poniesione wydatki ogółem: 1,1 mln zł; wydatki poniesione w 2023 roku: 1,1 mln zł.

Modernizacja budynku w Zespole Placówek Edukacyjno Opiekuńczo Wychowawczych w Wielkich Drogach - W ramach zadania przeprowadzono generalny remont, zaadaptowano pomieszczenia na potrzeby aneksów kuchennych oraz wybudowano schody ewakuacyjne w budynku internatu z możliwością wjazdu osób na wózkach. Dostosowano budynek do wymagań ochrony przeciwpożarowej. Na to

zadanie wydatkowano w 2023 roku kwotę 3,9 mln zł.

Modernizacja i dostosowanie pomieszczeń w Małopolskim Zespole Jednostek Edukacyjnych w Nowym Sączu - Projekt zakończony. W ramach zadania zaadaptowano i wyposażono trzy sale na pracownię higienistki stomatologicznej i asystentki stomatologicznej. Całkowita wartość zadania: 1,2 mln zł; poniesione wydatki ogółem: ok. 1,2 mln zł; wydatki poniesione w 2023 roku 647,3 tys. zł.

Modernizacja budynków Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Myślenicach - W ramach zadania zostały wyremontowane cztery klatki schodowe i dziesięć sanitariatów, które dostosowano do potrzeb wychowanków Ośrodka. Ponadto został wykonany remont sali gimnastycznej oraz dokonano rozbiórki budynku gospodarczego obok Ośrodka. Poniesione wydatki ogółem w 2023 r. wyniosły 1,8 mln zł.

6.7. Lepsze dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy i wymagań nowoczesnej gospodarki

(MPI) Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II – projekt realizowany w latach 2016-2023, w ramach RPO WM 2014-2020. Projekt zakończony. Celem projektu była budowa kompleksowego systemu wsparcia kształcenia i doradztwa zawodowego poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego oraz podniesienie u uczniów małopolskich szkół podstawowych zdolności do podejmowania właściwych decyzji dotyczących dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej, a w dobie pandemii COVID-19 wsparcia organów prowadzących szkoły zawodowe w zakresie prowadzenia nauki w formule zdalnej poprzez dokonanie zakupów komputerów/laptopów/tabletów, a także dostępu do Internetu oraz niezbędnego oprogramowania. Partnerami projektu były organy prowadzące szkoły zawodowe, gminy, a także uczelnie. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w ramach realizacji komponentu zawodowego Małopolskiej Chmury Edukacyjnej dla ponad 1 000 uczniów prowadzone były zajęcia on-line we współpracy z 6 uczelniami w 7 obszarach kształcenia zawodowego: język angielski zawodowy, budownictwo, żywność, środowisko, turystyka, elektryczno-

elektryczny oraz mechaniczno-mechatroniczny. Zrealizowano ostatnią edycję naukowych warsztatów weekendowych bezpośrednio na uczelniach w Krakowie, Tarnowie i Suchej Beskidzkiej dla 250 uczniów technikum. W ramach zadania projektowego Centrum Kompetencji Zawodowych WM w branżach turystyczno-gastronomicznej oraz medyczno-społecznej prowadzona była współpraca z pracodawcami, w ramach której 155 uczniów i słuchaczy odbyło staże zawodowe i otrzymało stypendia stażowe. Zorganizowano kursy i szkolenia

zawodowe dające dodatkowe umiejętności i kwalifikacje dla 193 uczniów i słuchaczy; w zakresie działań związanych z doradztwem zawodowym dla uczniów wybierających szkołę ponadpodstawową zorganizowano Festiwal Zawodów w formie targów stacjonarnych z bezpośrednią relacją – transmisją na żywo ze stoisk. Dla rodziców przygotowano program online z doradztwa edukacyjno – zawodowego; zrealizowano konkurs branżowy „Mam zawód. Mam fantazję”; opracowano raport podsumowujący funkcjonowanie Centrów Kompetencji Zawodowych w Małopolsce. Całkowita wartość projektu: 56,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem: 55,8 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 7,4 mln zł.

(MPI) (S) Zawodowa Małopolska – projekt realizowany w latach 2023-2025 w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Główny cel projektu, to wspieranie polityki edukacyjnej w obszarze zawodowym w regionie. Projekt ma za zadanie ułatwić uczniom zdobywanie kwalifikacji i doświadczeń zawodowych oraz pomóc przedsiębiorcom w pozyskiwaniu pracowników. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: działania wspierające dla organów prowadzących szkoły zawodowe związane z przygotowaniem projektów edukacyjnych w ramach ogłoszonych naborów ze środków FEM 2021 – 2027; w grudniu zorganizowano spotkanie stacjonarne w którym uczestniczyli przedstawiciele JST i uczelnie zainteresowanych współpracą ze szkołami; rozpoczęto współpracę i przygotowania do zaplanowanego na 2024 rok Festiwalu Zawodów. Całkowita wartość projektu: 15,9 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 32,6 tys. zł.

Digitronics – Edukatorzy dla mechatroniki - projekt Erasmus+, realizowany przez MCDN w latach 2021-2023 z partnerami z Francji, Włoch i Hiszpanii. Projekt zakończony. Projekt był koordynowany przez IPRA MEDEF Wydział Projektów Europejskich Regionalnej Konfederacji Pracodawców z siedzibą w Lyonie. Działania projektowe dotyczyły zdefiniowania kluczowych kompetencji

nauczyciela/edukatora w obszarze mechatroniki oraz opracowania wytycznych do uczenia mechatroniki i przewodnika nauczyciela mechatroniki. Całkowita wartość projektu: 127,6 tys. zł; poniesione wydatki ogółem: 38 tys. zł; poniesione wydatki w roku 2023: 3 tys. zł.

Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych – projekt realizowany w latach 2023-2026, finansowany w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO). Celem projektu jest budowa systemu koordynacji działań z zakresu LLL w regionie. System koordynacji działań oparty jest o Wojewódzki Zespół Koordynacji (WZK), w którego skład wchodzi przedstawiciele kluczowych podmiotów na rzecz rozwijania umiejętności. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: przygotowano Zoperacjonalizowany Program Wdrażania ZSU2030 dla WM oraz rozpoczęto pracę nad trzema badaniami/analizami, odbyły się 2 posiedzenia WZK, rozpoczęto m. in. prace nad organizacją I Forum edukacyjnego z zakresu dwujęzyczności, Festiwalu Zawodów dla uczelni wyższych, przygotowaniem kampanii informacyjno-promocyjnej, zorganizowano kurs dla nauczycieli szkół ponadpodstawowych pn.: Start-upy, innowacje, zarządzanie zespołem – jak pobudzać postawy przedsiębiorcze uczniów?, zrealizowano działania w ramach animowania Małopolskiego Partnerstwa na rzecz Kształcenia Ustawicznego, upowszechniania uczenia dorosłych na poziomie lokalnym (m. in. 25 spotkań inf.), Regionalnego Laboratorium LLL (3 spotkania dot. prezentacji narzędzi do benchmarkingu), Małopolskiego Think Tanku na rzecz kadr gospodarki. Całkowita wartość projektu: 21,5 mln zł; w roku 2023 wydatkowano 288 tys. zł.

(MPI) (S) Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon – projekt realizowany w latach 2015 - 2023, finansowany z RPO WM 2014-2020 i budżetu Województwa Małopolskiego. Projekt zakończony. Przedmiotem projektu była budowa miejsca służącego wsparciu rozwoju edukacji i nauki w województwie małopolskim. Projekt realizowany w partnerstwie pomiędzy WM, a Małopolskim Centrum Nauki Cogiteon. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: realizacja umów zawartych przez MCN z wykonawcami dot. m.in. wykonania eksponatów, zakończenie robót dot. budowy obiektu (rozpoczęcie procedury uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowania budynku); prowadzenie pokazów przez animatorów w ramach Mobilnego Projektu Edukacyjnego „Naukowiej”. Kwota ogółem poniesionych wydatków: 283,9 mln zł, w tym w roku 2023: 163,9 mln zł.

(MPI) Kierunek Kariera – projekt realizowany przez WUP w latach 2016-2023 w ramach RPO WM skierowany do pracujących osób dorosłych w zakresie podnoszenia kompetencji lub kwalifikacji ogólnych, głównie z zakresu języków obcych i kompetencji cyfrowych. Projekt zakończony. Zakres

Kierunek Kariera dla osób 50+
Kursy językowe taniej nawet do 85%
DLA PRACUJĄCYCH bez górnego limitu wieku

rzeczowy realizowany w 2023 roku: 8534 uczestników przystąpiło do projektu, podpisano 2553 umowy z uczestnikami projektu, zawarto 36 umów z instytucjami szkoleniowymi, przeprowadzono działania podnoszące świadomość uczenia się przez całe życie we współpracy z członkami Małopolskiego Partnerstwa na rzecz Kształcenia Ustawicznego. Łączna liczba uczestników projektu: 57 665 osób, całkowita wartość projektu: 76,9 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 76,2 mln zł, poniesione nakłady w 2023 roku: 14,4 mln zł.

(MPI) Kształcenie zawodowe osób dorosłych – Kierunek Kariera Zawodowa – projekt realizowany przez WUP w latach 2018-2023 w ramach RPO WM skierowany do

pracujących osób dorosłych w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych. Projekt

zakończony. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: podpisano 6178 umów z uczestnikami projektu na realizację usług zmierzających do uzyskania kwalifikacji lub nabycia kompetencji, zawarto 27 umów z instytucjami szkoleniowymi, 9653 osób podniosło kompetencje. Całkowita wartość projektu: 106,8 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 105,6 mln zł, poniesione nakłady w 2023 roku: 36,3 mln zł.

(MPI) Łap skilla – projekt realizowany przez WUP w latach 2020-2023 w ramach PO WER dedykowany młodym pracującym w wieku 18-24 lata w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji ogólnych

i zawodowych. W ramach projektu, Małopolanie mogli skorzystać z poradnictwa zawodowego i wspólnie z doradcą zawodowym zaplanować własną ścieżkę kariery. Uczestnicy mogli otrzymać dofinansowanie na zrealizowanie szkoleń, kursów zawodowych. Uczestnictwo w projekcie rozpoczynało się od grupowych warsztatów on-line pn. "Twoja wizytówka – portfolio". Na zakończenie udziału uczestnik otrzymywał tzw.

„Bilans na Początek Kariery”. Łączna liczba uczestników projektu: 1 722 osoby, w tym: 1 438 osób otrzymało bony na szkolenia. Projekt zakończony. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: prace doradców były skoncentrowane na dalszym rozwoju ścieżki klienta i procesu doradczego w projekcie. Zrekrutowano 417 uczestników. Przeprowadzono 22 warsztaty on-line rozpoczynające udział w projekcie. Odbyły się 1 564 indywidualne spotkania uczestników z doradcą zawodowym. Przygotowano 1 052 „Bilanse na Początek Kariery”. Zawarto 345 umów o dofinansowanie usług. Zatwierdzono 12 sprawozdań operatora z obsługi systemu bonów szkoleniowych na kwotę 3,3 mln zł. Liczba rozliczonych usług to 1 483, a liczba rozliczonych bonów szkoleniowych – 222 720.

Całkowita wartość projektu: 9,9 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 9,8 mln zł, poniesione nakłady w 2023 roku: 3,5 mln zł.

Małopolskie Partnerstwo na rzecz Kształcenia Ustawicznego Partnerstwo działające od 2008 roku liczące około 100 instytucji, którego celem jest m.in.: wspieranie regionalnej polityki uczenia się przez całe życie, rozwój współpracy instytucji zaangażowanych w jej realizację, promocja wśród mieszkańców postawy otwartej na rozwój i uczenie się przez całe życie., Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: Zorganizowano i przeprowadzono obrady Walnego Zgromadzenia MPKU (16.02.2023) oraz Rady Programowej MPKU (15.11.2023), zorganizowano i przeprowadzono 8 spotkań z cyklu „Poranek Partnerski”, systematycznie realizowano działania świadomościowe promujące uczenie się przez całe życie, w tym Konkurs „Rozwiń Swoją Gminę” wraz z uroczystą Galą podsumowującą (12.05.2023), XV Konferencję „Małopolska otwarta na wiedzę” (29.09.2023). Zadanie realizowane w ramach budżetów projektów Kierunek Kariera, a po jego zakończeniu w ramach projektu „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”.

(MPI) Collaborative Monitoring of Regional Lifelong Learning Policies (akronim projektu: COMORELP) – projekt realizowany przez WUP w latach 2021-2023 w ramach programu Erasmus+, którego celem było zaprojektowanie i uruchomienie pilotażowych laboratoriów wspierających rozwój polityki uczenia się przez całe życie (LLL) na poziomie regionalnym. Projekt zakończony. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: zakończono prace nad raportem dot. uczenia się na odległość, zorganizowano spotkanie podsumowujące raport regionalny dla Małopolski na temat polityk uczenia się przez całe życie, wypracowano rekomendacje dla Komisji Europejskiej, w tym dla Małopolski, przygotowano raport generalny, zakończono prace nad *Przewodnikiem do samooceny regionalnej polityki uczenia się przez całe życie*. Całkowita wartość projektu: 33,8 tys. EUR (156,4 tys. zł), poniesione nakłady ogółem: 156,4 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 53,1 tys. zł.

(MPI) Ucz się u Mistrza – projekt realizowany przez WUP w latach 2020-2023 w ramach RPO WM. Projekt zakończony. Celem projektu było wypracowanie i przetestowanie nowej usługi uczenia się w środowisku pracy. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: Zostali przygotowani Mistrzowie od

61 pracodawców, a 372 pracowników z 224 MŚP nabyło nowe umiejętności. Przeprowadzono II etap ewaluacji projektu, której celem była ocena uczenia się w miejscu pracy jako innowacyjnej formy usługi rozwojowej, zgodnej z aktualnym trendem „learning by experience” i „on the job”. Całkowita wartość projektu: 4,8 mln zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 2,5 mln zł; nakłady poniesione ogółem – 4,7 mln zł.

Małopolskie Standardy Usług Edukacyjno-Szkoleniowych

MSUES - znak jakości MSUES jest związany z certyfikowaniem firm szkoleniowych i doradczych pod względem jakości – wieloletnim przedsięwzięciem Województwa Małopolskiego ułatwiającym przedsiębiorcom i osobom indywidualnym wybór dobrej oferty szkoleń oraz usług doradczych. Małopolska, jako jedyny region w Polsce, stworzyła własny system zapewniania jakości szkoleń. Znak jakości istnieje od 10 lat, przyznawany jest on na 3 lata. Na koniec 2023 roku posiadało go 284 firm szkoleniowych i innych instytucji. W 2023 r. przyznano 123 znaki jakości MSUES, z czego 53 dla nowych firm i 70 w ramach recertyfikacji.

Utworzenie i wsparcie funkcjonowania branżowego centrum umiejętności (BCU) w dziedzinie opieki medycznej w Zespole Jednostek Edukacyjnych Województwa Małopolskiego w Krakowie - projekt w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) realizowany w latach 2023-2026. Celem projektu jest wsparcie przygotowania kadr na potrzeby nowoczesnej gospodarki poprzez utworzenie BCU z dziedziny opieki medycznej, oferującego branżowe kursy i szkolenia zawodowe. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: Województwo Małopolskie zawarło umowy partnerskie z podmiotem branżowym - Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Opiekunów Medycznych i Uniwersytetem Jagiellońskim - Collegium Medicum. W następstwie Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji z siedzibą w Warszawie zakończyła procedurę kontraktowania i podpisała z Województwem Małopolskim umowę dofinansowania przedsięwzięcia kwotą 11,62 mln zł. Całkowita wartość projektu: 13,33 mln zł, w 2023 r. nie poniesiono wydatków.

7. RYNEK PRACY

Opracowanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Działania dla kierunku *Rynek Pracy* to kilkanaście inicjatyw realizowanych przez Samorząd Województwa zorientowanych na: pomoc w uzyskaniu dobrej jakości zatrudnienia, rozwój zawodowy Małopolan, wsparcie pracodawców, rozwój ekonomii społecznej, a także wzrost potencjału instytucji do odpowiadania na bieżące potrzeby rynku pracy. Przedsięwzięcia te były realizowane samodzielnie, we współpracy z Partnerami, a także przez inne podmioty, finansowane ze źródeł zewnętrznych. W 2023 roku wydano na działania łącznie ponad 118, 3 mln zł, przy całkowitej wartości: ponad 1,1 mld zł. Ponadto przedsięwzięcia na rzecz rynku pracy realizowane były przez podmioty zewnętrzne w formie projektów finansowanych w ramach 8. Osi Priorytetowej – *Rynek Pracy* RPO WM 2014-2020.

Do najważniejszych efektów realizacji kierunku w 2023 roku można zaliczyć uruchomienie pierwszych projektów finansowanych z programu FEM 2021-2027, w tym: projektu *Pracownicy – najlepsza inwestycja dla firmy*, skierowanego do małych i średnich pracodawców. Tylko w 2023 roku projekt objął wsparciem doradczym 75 małopolskich firm, pomagając pracodawcom opracować i wdrażać kompleksowe rozwiązania z zakresu zarządzania różnorodnością. Równolegle, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie prowadził przygotowania do rozpoczęcia z początkiem 2024 roku trzech innych projektów finansowanych z programu FEM 2021-2027: *Małopolski Pociąg do Kariery – sezon I*, którego celem jest dalsze wspieranie Małopolan w podnoszeniu swoich kwalifikacji, *Żyj i pracuj w Małopolsce* skierowanego do obywateli krajów trzecich i wspierającego ich adaptację i aktywizację zawodową w naszym regionie oraz *Nowy start w Małopolsce z EURESem*, którego grupą docelową są osoby powracające do Małopolski po pracy za granicą.

W 2023 roku zakończyła się realizacja projektu *Wróć z POWERem!*, dzięki któremu ponad 500 osób młodych, powracających z zagranicy otrzymało wsparcie w podjęciu zatrudnienia. W ramach tego projektu zrealizowano łącznie ponad 3 tys. usług doradczych i konsultacyjnych dla jego uczestników. Zakończył się także okres realizacji *Małopolskich Gwarancji dla Młodzieży* obejmujących projekty konkursowe oraz pozakonkursowe o łącznej wartości 913,5 mln zł, z których skorzystało w sumie 82,1 tys. młodych Małopolan. W tym samym czasie zakończono projekt *Podniesienie kompetencji kadr OWES* o łącznej wartości 401 tys. zł, skierowany do pracowników ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES) i podnoszący ich kompetencje. Ponadto opracowano i upowszechniono Action Plan na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji w sektorze ekonomii społecznej w ramach międzynarodowego projektu *RESPONDENT*, który także dobiegł końca w 2023 roku. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zakończył też realizację zadania pn. *Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej*. Zwieńczeniem zadania było przyjęcie przez Zarząd Województwa Małopolskiego Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim do 2030 roku (Uchwała ZWM Nr 1770/23).

W 2023 roku zakończyły się także prace nad opracowaniem Programu Rozwoju Rynku Pracy i Edukacji do 2030 roku *Kompetentna Małopolska*. Został on przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego Uchwałą nr 2221/23 z dnia 21 listopada 2023 roku.

Kontynuowane były również działania wspierające obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Małopolski po rozpoczęciu rosyjskiej agresji na ich kraj. Koordynowany przez WUP Kraków pakiet rynku pracy, realizowany w ramach przyjętej przez Zarząd Województwa Małopolskiego Małopolskiej Tarczy Humanitarnej, przyjął za cel ułatwianie obywatelom Ukrainy chcącym podjąć zatrudnienie znalezienie pracy lub przekwalifikowanie.

7.1. Wsparcie na rzecz uzyskania dobrej jakości zatrudnienia

(MPI) Wróć z POWEREM! – projekt realizowany przez WUP w latach 2020-2023 w ramach POWER. Skierowany do osób w wieku 18-29 lat, które powróciły lub zamierzały powrócić z zagranicy. Cel:

wsparcie w podjęciu zatrudnienia i wykorzystania kompetencji i kwalifikacji nabytych za granicą.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku:

Konsultanci i doradcy prowadzili wszechstronne działania wspierające (m.in. wsparcie motywacyjne, analizy lokalnego rynku pracy, możliwości wzmacniania kompetencji, zdobywania kwalifikacji, doradztwo zawodowe, analizy zasobów i kompetencji uczestników, wyszukiwanie możliwości wsparcia, przygotowywanie materiałów informacyjnych). Wyłoniono wykonawców na kolejny rok realizacji usług specjalistycznych (poradnictwo prawne, podatkowe, psychologiczne, biznesowe, usługi tłumaczeniowe, coaching indywidualny) i świadczone usługi dla uczestników. Udział w projekcie rozpoczęły 142 osoby (544 przez cały okres projektu), zrealizowano 430 usług konsultacyjnych (1774 łącznie) i 408 usług doradczych (1641 łącznie). Bilans sporządzono dla 151 uczestników projektu (539 łącznie). Zrealizowano 193 usługi specjalistyczne, 160 osób podjęło działania z zakresu aktywizacji zawodowej.

Całkowita wartość projektu: 1,9 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 1,7 mln zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 638,8 tys. zł.

Małopolskie Programy Regionalne – programy koordynowane przez WUP i realizowane przez powiatowe urzędy pracy województwa małopolskiego, finansowane z Funduszu Pracy, edycja 2023-2024. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: 3 programy regionalne: „Konserwator”, „Firma+1” i „Regeneracja – wsparcie małopolskiej turystyki i przemysłów czasu wolnego”. W ramach tych programów WUP współpracuje z 20 powiatowymi urzędami pracy.

- **MPR Konserwator** realizowany jest przez 11 powiatowych urzędów pracy, które w 2023 roku objęły wsparciem 95 osób bezrobotnych. Współpracowano z 56 instytucjami kultury i innymi podmiotami realizującymi zadania związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego z terenu województwa małopolskiego. Łącznie w latach 2023-2024 planuje się objąć wsparciem 180 osób bezrobotnych. Z jednej strony Program wspiera osoby bezrobotne, natomiast z drugiej – małopolskie instytucje kultury w zakresie pozyskiwania nowych pracowników. W ramach programu „Konserwator” uruchomiono formy wsparcia takie jak: staże, prace interwencyjne oraz roboty publiczne.
- **MPR Firma+1** realizowany jest przez 18 powiatowych urzędów pracy, które w 2023 roku objęły wsparciem 554 osoby bezrobotne oraz współpracowały z 523 pracodawcami. Łącznie w okresie 2023-2024 wsparciem objętych zostanie 770 osób bezrobotnych, które realizować będą formy wsparcia wynikające z ich potrzeb w 600 mikro i małych firmach. „Firma+1” jest programem regionalnym, w którym pomoc w zatrudnieniu pracownika otrzymują mikro i mali przedsiębiorcy oraz osoby samozatrudnione. Stanowi on odpowiedź na potrzeby dwóch grup: z jednej strony wspiera osoby bezrobotne w procesie aktywizacji zawodowej, z drugiej jest narzędziem, dzięki któremu małe, lokalne firmy zdobywają (często swoich pierwszych) pracowników. W ramach programu „Firma+1” uruchomiono formy wsparcia takie jak: staże, prace interwencyjne, wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy.
- **MPR Regeneracja – wsparcie małopolskiej turystyki i przemysłów czasu wolnego** realizowany jest przez 11 powiatowych urzędów pracy. W ramach programu w 2023 roku wsparcie otrzymało 208 osób bezrobotnych. Współpracowano ze 175 pracodawcami, głównie z branży

gastronomicznej, hotelarskiej i turystycznej. Łącznie w latach 2023-2024 planuje się objąć wsparciem 316 osób bezrobotnych i około 250 pracodawców. Program jest odpowiedzią na negatywne skutki pandemii COVID-19, wpływające na małopolski rynek pracy i obejmujące szeroko pojętą branżę przemysłu czasu wolnego. Program ma na celu wsparcie zatrudnienia osób bezrobotnych, które chcą pracować w zawodach należących do tej gałęzi przemysłu i uzupełniają występujące w niej braki kadrowe. W ramach programu realizowano: staże, prace interwencyjne, wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy oraz szkolenia.

Całkowita wartość wszystkich Programów Regionalnych w latach 2023-2024: 21,8 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 9,8 mln zł.

Małopolskie Partnerstwo na rzecz Osób Młodych (MPM) – zadanie realizowane z PT PO WER, partnerstwo liczące niemal 80 instytucji podejmujących działania na rzecz ludzi młodych w regionie. Ich współpraca ma służyć poprawie sytuacji na rynku pracy osób młodych. Zakres rzeczowy realizowany w 2023 roku: zorganizowano 3 spotkania Rady Programowej MPM, 1 posiedzenie Zgromadzenia Partnerów oraz 3 spotkania tematyczne, w tym jedną wizytę studyjną (w siedzibie projektu „Ekspres Praca”). Zorganizowano 2 wywiady grupowe z uczniami szkół ponadpodstawowych na temat ich wyobrażeń, oczekiwań i doświadczeń związanych z poszukiwaniem pracy. Wypracowano nowy produkt Partnerstwa: Pakiet 10 Korzyści członka Małopolskiego Partnerstwa na rzecz Osób Młodych. Oprócz tego kontynuowano wysyłkę comiesięcznego Newslettera MPM, którego założeniem jest wymiana informacji pomiędzy partnerami o działaniach na rzecz osób młodych.

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Czas na Młodych - punkty doradztwa dla młodzieży – program pilotażowy ogłoszony przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej i finansowany z Funduszu Pracy, którego celem jest utworzenie punktów kompleksowo wspierających zatrudnienie osób młodych (do 30 roku życia) i przetestowanie idei tzw. „One Stop Shop”. W ramach pilotażu powstały punkty w 76 powiatach na terenie całego kraju. W Małopolsce projekty realizuje 7 powiatowych urzędów pracy: w Limanowej, Dąbrowie Tarnowskiej, Proszowicach, Tarnowie, Miechowie oraz Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego i Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego. Wszystkie projekty uruchomione zostały w 2023 roku i będą realizowane do końca 2024 roku.

Małopolskie Gwarancje dla Młodzieży – projekty realizowane w ramach PO WER w latach 2014-2023, w tym:

1. Projekty aktywizacji zawodowej wyłonione w drodze konkursu, kierowane do osób młodych pozostających bez pracy: biernych zawodowo i bezrobotnych lub pracujących znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. Do końca 2023 roku wsparciem objętych zostało 17,6 tys. osób, w tym w 2023 roku: 1,3 tys. osób. Wartość projektów konkursowych: 235,5 mln zł, w tym: w 2023 roku 7,6 mln zł.
2. Projekty powiatowych urzędów pracy dla osób do 29 roku życia, zarejestrowanych w PUP (zakończone w 2022 roku). Ich całkowita wartość: 678 mln zł, wsparto łącznie 64,5 tys. bezrobotnych.

Całkowita wartość realizowanych projektów: 913,5 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 7,6 mln zł.

Aktywizacja zawodowa – projekty powiatowych urzędów pracy – projekty realizowane przez powiatowe urzędy pracy w ramach programu FEM 2021-2027, zaplanowane do realizacji na lata 2023-2024. Celem projektów jest aktywizacja zawodowa osób zarejestrowanych w PUP – bezrobotnych należących do co najmniej jednej z grup: osoby poniżej 30 roku życia, osoby powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotni, osoby z niepełnosprawnościami, migranci, kobiety.

Całkowita wartość realizowanych projektów: 91,4 mln, nakłady poniesione w 2023 r.: 75,5 mln zł. W 2023 r. wsparto łącznie 1,2 tys. osób.

7.2. Działania wspierające aktywizację społeczno-zawodową adresowane do pracodawców

(MPI) (S) Pracownicy – najlepsza inwestycja dla firmy – projekt realizowany przez WUP w Krakowie, I etap został zaplanowany na lata 2023-2025 w ramach programu FEM 2021-2027. Projekt ma za zadanie wsparcie 200 małych i średnich pracodawców w opracowaniu oraz wdrożeniu kompleksowych rozwiązań z zakresu efektywnego zarządzania pracownikami, ze szczególnym uwzględnieniem zarządzania wiekiem i różnorodnością. Rozwiązania te mają m.in. usprawnić rekrutację, poprawić warunki pracy i współpracę w zespołach wielopokoleniowych, a także zwiększyć motywację i efektywność pracowników. Dla zainicjowania realizacji zaplanowanych w projekcie działań, pracodawcom udzielany jest grant na sfinansowanie form wsparcia obejmujących m.in. zwiększenie ergonomii na stanowiskach pracy, umożliwienie pracy zdalnej, wdrożenie mentoringu, czy poprawę jakości zaplecza socjalnego. W roku 2023 objęto wsparciem doradczym 75 firm. Dla 52 z nich przeprowadzono szkolenia z zarządzania różnorodnością (w tym także wiekiem). Dla 40 firm powstały strategie zarządzania wiekiem, a ideę zarządzania różnorodnością upowszechniono u 2784 pracodawców z Małopolski.

Całkowita wartość projektu: 34 mln zł. Nakłady poniesione w 2023r.: 2,3 mln zł.

✓ **Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych – dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej. Istotnym elementem włączającym osoby niepełnosprawne w rynek pracy jest rehabilitacja zawodowa w zakładach aktywności zawodowej. Są one elementem chronionego rynku pracy. Celem ich działania jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym i umiarkowanym, u których orzeczono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną, przygotowanie ich do życia w otwartym środowisku oraz pomoc w realizacji niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. W Małopolsce, w 2023 r. działało 13 zakładów aktywności zawodowej w 11 powiatach. Na koniec 2023 r. w małopolskich zakładach aktywności zawodowej zatrudnione były 563 osoby z niepełnosprawnościami (o 26 więcej niż rok wcześniej). Województwo Małopolskie konsekwentnie poszerza ofertę zatrudnienia dla osób z niepełnosprawnościami, tworząc nowe zakłady aktywności zawodowej w różnych częściach regionu. Tym samym przyczynia się do zwiększania dostępności pracy dla osób z niepełnosprawnościami w miejscach, w których wcześniej nie było takich możliwości. W ciągu 10 lat podwoiła się zarówno liczba małopolskich zakładów aktywności zawodowej jak i liczba miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami w tych zakładach. Nakłady poniesione w 2023 roku: 21,5 mln zł, w tym 18,5 mln zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji województwa oraz 3 mln zł z budżetu województwa.

7.4. Rozwój ekonomii społecznej

(MPI) Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej – zadanie realizowane w ramach RPO WM w latach 2015-2023 przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, zakończone. W 2023 r.: Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął **Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim do 2030 roku** (Uchwała ZWM Nr 1770/23). Organizowano prace **Małopolskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej** - Zarządzeniem Marszałka WM 45/2023 powołano nowy skład MKRES. W ramach działań edukacyjnych zorganizowano akcję Szkoła Biznesu Społecznego dla 36 szkół średnich (890 uczniów) i XIV Tydzień Ekonomii Społecznej – 31 wydarzeń na 6 małopolskich uczelniach, w których udział wzięło 1 044 studentów. Zrealizowano akcję MentorES – nawiązano 20 relacji mentoringowych między klasycznym biznesem a przedsiębiorstwami społecznymi. Wspierano sprzedaż produktów podmiotów ekonomii społecznej: opracowano dwa katalogi produktów; prowadzono platformę sprzedażową [Zakup prospołeczny \(es.malopolska.pl\)](https://es.malopolska.pl); certyfikowano Znakiem „Zakup Prospołeczny”. Dofinansowano udział i promowano ofertę podmiotów ekonomii społecznej na wydarzeniach targowych i festiwalowych.

Całkowita wartość projektu – poniesione nakłady ogółem: 5 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 361,4 tys. zł.

(MPI) Podniesienie kompetencji kadr OWES – projekt konkursowy, realizowany w latach 2020-2023 w ramach PO WER, zakończony, prowadzony przez Województwo Małopolskie – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w partnerstwie z Uniwersytetem Papieskim im. Jana Pawła II (lider) oraz Spółdzielnią Socjalną „Równość”. Jego celem było podniesienie kompetencji pracowników ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES) z województw: małopolskiego, śląskiego i świętokrzyskiego m.in. w zakresie standardów usług OWES i przygotowania konsultantów OWES do wspierania podmiotów ekonomii społecznej w ubieganiu się o zamówienia publiczne. W 2023 r.: przeprowadzono 2 szkolenia oraz spotkanie sieciujące dla 36 pracowników OWES z ww. województw, poświęcone współpracy OWES z centrami usług społecznych oraz Lokalnymi Grupami Działania.

Całkowita wartość projektu po stronie Samorządu Województwa Małopolskiego – poniesione nakłady ogółem: 401 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 r.: ponad 70,4 tys. zł.

(MPI) Regional Social economy Policies for sustainable community-Driven Environmental Transition – Regionalne działania ekonomii społecznej dla zrównoważonego opartego na wspólnotach procesu transformacji. Międzynarodowy projekt konkursowy RESPONDET (źródło finansowania: SMP COSME), realizowany w latach 2022-2023, zakończony. W projekt zaangażowanych było 7 instytucji i sieci z Polski, Hiszpanii, Włoch i Belgii, w tym Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. Celem projektu był rozwój lokalnych i regionalnych działań wzmacniających zarządzanie zasobami wspólnot opartych na ekonomii społecznej, jako głównego elementu społecznie zrównoważonego procesu zielonej transformacji. W 2023 r.: przygotowano dokument dot. małopolskich uwarunkowań związanych z włączeniem sektora ekonomii społecznej w zieloną i cyfrową transformację, wzięto udział w spotkaniu partnerów połączonym z wizytą studyjną w Turynie. Opracowany został Action Plan na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji w sektorze ekonomii społecznej – upowszechniono Plan na webinarze rekomendacyjnym z udziałem przedstawicieli Komisji Europejskiej.

Całkowita wartość projektu po stronie Samorządu Województwa Małopolskiego – poniesione nakłady ogółem: 103,8 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 56 tys. zł.

Społeczna Małopolska - koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce – działania z obszaru ekonomii społecznej – zadanie zaplanowane na lata 2023-2028 w ramach projektu

FERS realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. W 2023 r., od października, w ramach zadania organizowano prace Małopolskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Przeprowadzono XIII konkurs Małopolski Lider Ekonomii Społecznej (pula nagród od sponsorów – blisko 60 tys. zł; laureat kategorii głównej: Spółdzielnia Socjalna „Kobierzyn”). Zorganizowano spotkania sieciujące podmioty ekonomii społecznej i ośrodki wsparcia ekonomii społecznej. W ramach działań

upowszechniających zorganizowano: spotkania dotyczące udziału małopolskich przedsiębiorstw ekonomii społecznej w 4 wydarzeniach targowych oraz 2 spotkania sieciujące z biznesem, promowano ofertę świąteczną przedsiębiorstw społecznych w postaci katalogu bożonarodzeniowego.

Całkowita wartość projektu: 32,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem i w 2023 r. na działania dotyczące ekonomii społecznej: 170,2 tys. zł.

7.5. Doskonalenie i dostosowywanie działań służb zatrudnienia do aktualnej sytuacji na rynku pracy

Barometr zawodów – badanie realizowane przez WUP na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, finansowane z Funduszu Pracy. Zakres rzeczowy realizowany w 2023 r.: przeprowadzono kolejną edycję ogólnopolskiego badania. Wyniki badania w skali całego kraju wskazują, że sytuacja na rynku pracy w Polsce w 2024 roku powinna pozostać stabilna. Zmiany

w zapotrzebowaniu na pracowników w stosunku do 2023 roku będą niewielkie. Większość profesji znajdzie się w równowadze, co oznacza, że podaż i popyt na pracę będą się względnie bilansować. Deficyty pojawią się w 29 zawodach, o dwóch więcej niż przed rokiem Brakować będzie chętnych do pracy w branży budowlanej (deficyty w 7 zawodach), medyczno-opiekuńczej (5), edukacyjnej (5), produkcyjno-przetwórczej (3) TSL, czyli transport-spedycja-logistyka (3), finansowo-prawnej (2), ochrony i bezpieczeństwa (1), gastronomiczno-turystycznej (1), elektro-energetycznej (1) oraz mechaniczno-motoryzacyjnej (1) W Małopolsce wyniki Barometru zawodów na rok 2024 wskazują, że zapotrzebowanie na pracowników będzie zrównoważone. Liczba zawodów deficytowych zmaleje z 34 do 28, przy jednoczesnym utrzymaniu jednego zawodu nadwyżkowego. Większość deficytów będzie występowała w branży budowlanej i medyczno-opiekuńczej. Utrzyma się także deficyt w branży transportowej oraz edukacyjnej. Nakłady poniesione w 2023 r: 413 tys. zł.

Pakiet Rynku Pracy w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej (MTH) – celem pakietu, koordynowanego przez WUP, było wsparcie dla obywateli Ukrainy w znalezieniu zatrudnienia lub przekwalifikowaniu i świadomym poruszaniu się po małopolskim rynku pracy.

Zakres rzeczowy realizowany w 2023 r.: prowadzono 4 punkty informacyjne dla obywateli Ukrainy (w Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu i Oświęcimiu) oraz kontynuowano dyżury pracowników WUP w Punkcie Informacyjnym dla Obcokrajowców w Galerii Kazimierz w Krakowie oraz w Domu Ukraińskim „Czerwona Kalina” w Nowym Sączu. Pracownicy punktów udzielali informacji o możliwych formach wsparcia w zakresie poszukiwania zatrudnienia. Do 31 grudnia 2023 roku z oferty punktów skorzystało 15 138 osób. Utrzymano dystrybucję ankiety diagnozującej potrzeby, skierowanej do obywateli Ukrainy i podsumowano jej wyniki. Ankietę wypełniło łącznie 3 565 osób. Każdej osobie, która ją wypełniła proponowano wsparcie (m.in. pomoc w przygotowywaniu CV, informacje w zakresie poruszania się po polskim rynku pracy, poszukiwania pracy w poszczególnych branżach, rozmów z pracodawcami, porady prawne). W 2023 roku z takiego indywidualnego wsparcia skorzystało 1 649 osób. 394 uczestniczyło w spotkaniu z doradcą zawodowym. W 2023 roku zakończyły się projekty realizowane w ramach PO WER oraz w ramach RPO WM, w których mogli uczestniczyć obywatele Ukrainy. W projektach konkursowych i pozakonkursowych finansowanych ze środków europejskich łącznie wzięło udział 1 316 osób ze statusem: osoba należąca do mniejszości narodowej lub etnicznej, migrant, osoba obcego pochodzenia.

Całkowita wartość Pakietu Rynku Pracy w 2023 r: 428,8 tys. zł, nakłady poniesione w 2023 roku: 212,4 tys. zł. W powyższej kwocie nie są wyodrębnione nakłady finansowane ze środków projektów EFS oraz koszty personelu WUP inne niż związane z obsługą punktów informacyjnych.

Partnerstwo na transgranicznym rynku pracy „POPRAD-DUNAJEC” – wieloletnia współpraca pomiędzy polskimi oraz słowackimi instytucjami w regionie transgranicznym, skupiona wokół dwóch tematów zapotrzebowania na kwalifikacje i zawody na transgranicznym rynku pracy Polski i Słowacji oraz mobilności zawodowej. Zakres rzeczowy realizowany w 2023 roku: zorganizowano 6 wydarzeń, w tym: 1 spotkanie Ogólnego Forum Partnerów, 1 spotkanie Grupy Roboczej ds. Pracy i Polityki Społecznej Polsko-Słowackiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej, 1 konferencję i 3 spotkania tematyczne.

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Rozwój usług publicznych służb zatrudnienia dla osób biernych zawodowo w Polsce /Developing Public Employment Services for economically inactive people in Poland - projekt realizowany w latach 2023-2025 przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) przy współpracy z 4 wojewódzkimi urzędami pracy – w Krakowie, Gdańsku, Olsztynie i Opolu. W projekt zaangażowanych jest także 11 powiatowych urzędów pracy z Małopolski. Jego celem jest wypracowanie rozwiązań służących aktywizacji osób biernych zawodowo przez polskie Publiczne Służby Zatrudnienia. Udział strony polskiej polega głównie na konsultacji propozycji rozwiązań i oceny ich wykonalności, wsparciu OECD w kontaktach z instytucjami partnerskimi, a także daje możliwość poznania dobrych praktyk zagranicznych. Zadania te realizowane są za pośrednictwem Grupy Doradczej (tzw. Advisory Group – AG). W ramach projektu planowane jest przygotowanie raportu na temat charakterystyki osób biernych zawodowo w Polsce, wypracowanie strategii angażowania pracodawców do zatrudniania osób wychodzących z bierności zawodowej, opracowanie katalogu efektywnych sposobów dotarcia do osób biernych zawodowo i ich aktywizacji oraz wypracowanie metodologii prognozowania umiejętności i potrzeb zawodowych. Dodatkowo w ramach projektu przygotowane zostaną założenia pilotażu zaproponowanych rozwiązań dot. aktywizacji osób biernych zawodowo.

Projekt w całości jest finansowany z Instrumentu Wsparcia Technicznego i budżet ten jest w wyłącznej dyspozycji Wykonawcy (OECD).

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR II

GOSPODARKA

Programy i plany strategiczne

Programy rozwoju

Regionalna Strategia Innowacji

W 2023 r. nastąpiła dalsza rozbudowa Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania (centralny element strategii badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji - RIS3), w odniesieniu do domeny Life Science, a także rozpoczęto budowę małopolskiej platformy specjalizacyjnej w obszarze Energia Zrównoważona, w postaci organizacji struktury zarządczej i animacji. Wybór Energii Zrównoważonej, jako kolejnej domeny objętej PPO wynika z silnej regionalnej reprezentacji podmiotów wpisujących się w jej zakres, włączając w to istnienie Krajowego Klastra Kluczowego Zrównoważona Infrastruktura. Jednocześnie bardzo mocno zogniskowana na rozwój technologii wodorowych aktywność regionu w ostatnich dwóch latach powoduje, że to właśnie ten obszar był najbardziej perspektywiczny w kontekście objęcia go PPO. W efekcie podjęcia powyższych decyzji, wybrano w ramach postępowań przetargowych wykonawców działań w odniesieniu do dwóch wyżej wymienionych domen. W ramach PPO w 2023 roku zrealizowano działania dla dwóch domen: Life Science i Energia Zrównoważona. Dla domeny Life Science - dalsza rozbudowa Regionalnej Bazy Wiedzy wraz z utrzymaniem pełnej funkcjonalności narzędzia, umożliwiającego komunikację pomiędzy interesariuszami, organizacja dwóch potoków smart-labowych, w efekcie których powstały dokumenty typu biznesowa mapa drogowa. Z interesariuszami włączonymi do platformy zostały ponadto zrealizowane wywiady pogłębione dot. barier, wąskich gardeł oraz szans rozwojowych domeny. Zaktualizowany został także Aneks Specjalizacyjny, a całość opisanych działań została wpisana w plan działań komunikacyjnych i promocyjnych. Analogiczne aktywności dotyczą domeny Energia zrównoważona z tym, że ze względu na jej debiut jako podmiotu PPO, Regionalna Baza Wiedzy zostanie dopiero zbudowana, a zgromadzone w niej informacje posłużą jako fundament dla przygotowania Raportu otwarcia – pogłębionej, wielowymiarowej diagnozy i analizy specjalizacji.

Na poziomie domen specjalizacyjnych, pod koniec 2023 roku, dokonano strukturyzacji siedmiu MIS do modelu czterech Platform specjalizacyjnych: 1) Zdrowe społeczeństwo, 2) Zrównoważona energia i przemysł, 3) Dostępność usług i komfort życia, 4) Zaawansowane materiały, procesy i urządzenia. Na poziomie operacyjnym, po zmianie takiej oczekiwane jest zatrzymanie przyrostu zaangażowania UMWM w obsługę platform, i stworzenie podstawy do ich usamodzielniania się, jako szerokich, interdomenalnych środowisk gromadzenia oraz zarządzania wiedzą na temat MIS i animowania w ich ramach PPO.

Regionalny Plan Transportowy Województwa Małopolskiego

Głównym celem opracowania Regionalnego Planu Transportowego Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 jest przygotowanie narzędzia pozwalającego na prowadzenie spójnej i wielopłaszczyznowej polityki transportowej, dostosowanej do nowych wyzwań związanych zarówno z celami polityki europejskiej jak i krajowymi i regionalnymi kierunkami rozwoju. Projekt Regionalnego Planu Transportowego został przyjęty w dniu 7.11.2023 r. przez Zarząd Województwa Małopolskiego. Od dnia 7 listopada 2023 r. do 12 grudnia 2023 r. trwały konsultacje dokumentu. Konsultacje skierowane były do jednostek samorządu terytorialnego oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Plan został opracowany z wykorzystaniem modelu ruchu uwzględniającego transport indywidualny i transport publiczny. Analizy zostały wykonane dla stanu istniejącego oraz dla horyzontu czasowego przypadającego na rok 2030. Analizowano kilka możliwych scenariuszy rozwoju systemu transportowego. Określono szacunkowy koszt planowanych inwestycji transportowych oraz koszty utrzymania infrastruktury i przewozów dla horyzontu na rok 2030.

Program w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym

Program w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym dla Małopolski – jeden z najważniejszych elementów upowszechniania i wdrażania zasad GOZ w regionie. Stanowi on realizację zapisów Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”. Program ma celu przede wszystkim wprowadzenie nowego modelu gospodarki poprzez podnoszenie świadomości na temat zasad gospodarki cyrkularnej wśród mieszkańców regionu i osób go odwiedzających, tworzenie zachęt do podejmowania działań służących wdrażaniu GOZ oraz upowszechnianiu dobrych praktyk. Program GOZ nie ma charakteru inwestycyjnego.

W 2023 roku opracowano projekt Programu GOZ, który został przyjęty przez ZWM w dniu 3 października i skierowany do konsultacji. Opracowano ostateczną wersję Programu GOZ i zakończono prace nad dokumentem. Program GOZ został przyjęty Uchwałą Nr 2523/23 ZWM z dnia 19 grudnia 2023 r.

Programy sektorowe wynikające z ustaw

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim

Wraz z pracami nad Regionalnym Planem Transportowym, ruszyły prace nad aktualizacją Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim. Plan jest aktem prawa miejscowego, określającym zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym na obszarze województwa w ramach wojewódzkich przewozów pasażerskich. Plan obejmuje całość usług publicznego transportu zbiorowego, przy czym w części decyzyjnej dotyczy tylko usług zamawianych przez samorząd województwa, jako usług o charakterze użyteczności publicznej. W zakresie planowanej sieci linii komunikacyjnych w transporcie kolejowym Plan uzupełniono o te trasy, których obsługa będzie wynikać ze zrealizowanych inwestycji liniowych. W zakresie transportu drogowego sieć linii komunikacyjnych obejmuje zarówno obsługiwane już w ramach Małopolskich Linii Dowozowych relacje, jak i wskazuje na nowe, dla których należy prowadzić dalsze analizy i działania.

Plan Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich w Małopolsce do 2030 roku

Plan Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich w Małopolsce do 2030 r. przyjęty Uchwałą ZWM nr 298/22 z dnia 8.03.2022 r. ma na celu wspomaganie zarządzania istniejącym układem drogowym oraz ułatwienie procesu planowania inwestycji infrastrukturalnych. Przeprowadzona w Planie analiza problemów i potrzeb jakie występują na sieci dróg wojewódzkich pomaga w wyborze najpilniejszych do realizacji inwestycji drogowych. Zgodnie z Planem trwa proces opracowywania dokumentacji koncepcyjnej i projektów budowlanych, pozyskiwane są decyzje środowiskowe oraz decyzje ZRID. Projektowane inwestycje są stopniowo wprowadzane do Wykazu Wieloletnich Przedsięwzięć Inwestycyjnych Województwa Małopolskiego. Zasadniczą przesłanką decydującą o umieszczeniu planowanej inwestycji w WWPI jest planowany sposób jej finansowania, dlatego ZDW w Krakowie podejmuje starania o zapewnienie współfinansowania projektów z programów regionalnych, rządowych oraz z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego. Planowane na lata 2020 – 2030 zadania inwestycyjne, przyczynią się do poprawy układu komunikacyjnego, dostępności obszarów gospodarczych, przemysłowych, turystycznych i kulturalnych województwa, poprawy powiązań z Krakowem i sąsiadującymi województwami, skrócenia czasu dojazdu, poprawy komfortu podróżowania i bezpieczeństwa ruchu wszystkich uczestników dróg wojewódzkich.

Pozostałe programy i plany działań

Plan komunikacji marketingowej turystyki dla województwa małopolskiego na lata 2025-2030

Plan komunikacji marketingowej turystyki dla Województwa Małopolskiego na lata 2025-2030 to program o charakterze strategicznym. Dokument zawierał będzie analizę zasobów turystycznych

Małopolski, jej odbiorców, a także analizę otoczenia gospodarczego wraz z wytycznymi do promocji turystycznej oraz rekomendacje i kierunki działań w zakresie komunikacji marketingowej dla turystyki w Małopolsce.

W 2023 r. wypracowano i uzgodniono założenia priorytetowe do programu i przygotowano I część programu zawierającą diagnozę stanu rynku turystycznego Małopolski w tym najważniejsze zjawiska, trendy, wskaźniki gospodarki turystycznej oraz dokonano segmentacji rynków strategicznych kluczowych dla komunikacji produktów i oferty turystycznej Małopolski.

W 2024 r. zakłada się przygotowanie wniosków z diagnozy, uzgodnienie założeń i celów strategicznych komunikacji marketingowej turystyki dla Małopolski w konsultacji ze środowiskiem turystycznym oraz przyjęcie programu.

Plan Zarządzania Sukcesją w Małopolsce 2030

Plan Zarządzania Sukcesją w Małopolsce 2030 stanowi dokument kierunkowy w obszarze sukcesji w Małopolsce, opisujący podejście do tego procesu i uszczegóławiający kierunki działań określone w tym zakresie w *Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”* oraz w *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030*. Uchwałą Nr 1310/23 ZWM z dnia 4 lipca 2023 r. przyjęto projekt *Planu* i skierowano do konsultacji. Uchwałą Nr 2313/23 ZWM z dnia 28 listopada 2023 rok przyjęty został *Plan Zarządzania Sukcesją w Małopolsce 2030*, który skupia się na kompleksowym przedstawieniu wyzwań w obszarze transferu biznesu i określeniu kierunków działań koniecznych do podjęcia w regionie. Zapisy *Planu* koncentrują się na potrzebie zwiększenia świadomości wśród przedsiębiorców, co przyczyni się do wzrostu ich wiedzy na temat istoty i przebiegu sukcesji. Dokument przewiduje również tworzenie odpowiednich narzędzi wsparcia, które przyczynią się do wzmacniania trwałości i rozwoju firm rodzinnych w Małopolsce.

Przedsięwzięcia strategiczne

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Małopolski Most Innowacji	Przedsięwzięcie planowane do realizacji w latach 2024-2029 w ramach projektu <i>Zarządzanie regionalną inteligentną specjalizacją i procesem przedsiębiorczego odkrywania</i> , objętego Kontraktem Programowym dla Województwa Małopolskiego. Przedsięwzięcie zakłada kontynuację i poszerzenie prowadzonych dotychczas działań: monitorowanie i ewaluację inteligentnych specjalizacji i celów RSIWM 2030 oraz analizę obszarów okołoinnowacyjnych, wspierających kształtowanie polityki innowacyjnej na poziomie regionalnym.
SPIN – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy	Projekt zakłada świadczenie usług specjalistycznego doradztwa ukierunkowanego na inkubowanie działalności innowacyjnej, w tym opartej na B+R oraz cyfrową i zieloną transformację małopolskich przedsiębiorstw. Wspieranie małopolskich przedsiębiorców, w ramach obszarów wskazanych w RIS, będzie odbywało się przy wsparciu Centrów Transferu Wiedzy (jednostki naukowe oraz akredytowane ośrodki innowacji). W 2023 roku prowadzono działania związane z etapem planowania/przygotowania do realizacji.
Centrum Business in Małopolska	W ramach przedsięwzięcia zaplanowano do realizacji w latach 2024–2029 działania mające na celu szeroko rozumiane wsparcie w obszarze inwestycji, eksportu, promocji produktowej małopolskich przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz innowacji. Projekt ukierunkowany jest na zwiększenie poziomu inwestycji i poprawę konkurencyjności i atrakcyjności regionalnej gospodarki, które przyczyniają się do rozwoju MMŚP w Małopolsce. Wsparcie oferty małopolskich MŚP kierowane będzie do podmiotów z obszarów inteligentnych specjalizacji Małopolski.
Małopolska Przedsiębiorcza	W ramach przedsięwzięcia zaplanowano działania związane ze wsparciem pre-akceleryacyjnym/inkubacyjnym i akceleryacyjnym dla firm, które mają potencjał innowacyjny, a także organizację wydarzeń promujących postawy przedsiębiorcze i proinnowacyjne. Projekt zakłada więc wspieranie firm na wczesnym etapie rozwoju. Opracowano zakres merytoryczny oraz koncepcję projektu. Planowany okres realizacji to lata 2024-2029.
Małopolska Giełda Rolna	Powołanie do życia Małopolskiej Giełdy Rolnej jest działaniem wielowątkowym i wymagającym szczegółowego przygotowania. Trwają prace przygotowawcze, które będą kontynuowane w latach przyszłych.
Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim	Kontynuowano rozbudowę sieci tras rowerowych, zarówno poprzez projektowanie nowych odcinków do realizacji w przyszłych latach, jak również poprzez prowadzenie prac budowlanych w terenie, m.in. odcinka od granicy miasta Kraków do styku z województwem świętokrzyskim w Gminie Proszowice, drogi rowerowej na terenie Gmin Wojnicz i Wierzchosławice na lewym wale przeciwpowodziowym rzeki Dunajec. Ostatecznie, do końca 2023 r. oddano do użytkowania ponad 514 km tras rowerowych. Planowana jest kontynuacja działań w ramach programu FEM 2021-2027".
Małopolska Arena Czasu Wolnego	W ramach przedsięwzięcia zakończono realizację projektu pn. „Małopolska – cel podróży” finansowanego ze środków RPO WM 2014-2020, w ramach którego przeprowadzono, m.in. kampanię promocyjną o charakterze wizerunkowo-produktowym, 4 wyjazdowe misje gospodarcze oraz 1 przyjazdową, liczne akcje ambientowe, m.in. w USA, Wielkiej Brytanii, Danii, Norwegii, Szwecji, Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Włoszech.

Małopolska – Centrum Turystyki Zrównoważonej	W ramach przedsięwzięcia kontynuowano prace mające na celu przygotowanie założeń merytorycznych projektu pn. Na górskich szlakach Małopolski (poprzednia nazwa „Małopolski Szlak Beskidzki”), mającego na celu wsparcie rozwoju turystyki w Karpatach. Projekt został ujęty w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego jako projekt planowany do finansowania w ramach środków programu FEM 2021-2027.
Drogi Wojewódzkie dostosowane do wymogów UE	W ramach przedsięwzięcia w 2023 r. zakończono 11 projektów, trwa realizacja 21 kolejnych projektów, które mają na celu rozbudowę i przebudowę ciągów dróg wojewódzkich, budowę obwodnic i węzłów drogowych oraz przebudowę obiektów mostowych. Jak co roku realizowano również zadania poprawiające bezpieczeństwo na drogach wojewódzkich.
Budowa spójnej sieci połączeń kolejowych - aglomeracyjnych i regionalnych SKA MKR	Prowadzona jest budowa linii kolejowej Kraków Podtęże – Szczyrzyc – Tymbark/Mszana Dolna. Trwają prace modernizacyjne na liniach kolejowych 8, E30 C-E30, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 62, 660 oraz 117, a także trwa budowa nowych przystanków na terenie miasta Krakowa.
Inwestycje drogowe przyjazne środowisku	W 2023 r. realizowano szereg zadań, tj. budowa obwodnic, przebudowa i modernizacja dróg wojewódzkich, a także budowa obiektów mostowych oraz skrzyżowań w ciągach dróg wojewódzkich. W minionym roku powstał m.in. most na potoku Kamienna oraz połączenie DK87 z DW969 w Nowym Sączu wraz z budową mostu na Dunajcu.
Rozwój małopolskiego systemu e-zdrowia	Projekt ma na celu poprawę dostępu mieszkańców województwa małopolskiego do informacji z zakresu ochrony zdrowia, planowany do dofinansowania w ramach regionalnego programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Jest to kontynuacja ukończonego w roku 2023 projektu strategicznego Województwa Małopolskiego w obszarze e-zdrowia pn. Małopolski System Informacji Medycznej (MSIM), w ramach którego utworzono regionalną platformę do elektronicznej wymiany danych medycznych.
Cyfryzacja w administracji	W ramach projektu strategicznego zaplanowano wykonanie 7 zadań. Dla trzech zadań, tj. <i>Rozbudowa i modernizacja systemów ITS, Rozbudowa systemu upływnienia ruchu na szlakach pienińskich etap II, System ochrony dróg regionalnych przed zniszczeniem w skutek przeciążenia pojazdów</i> (dla tego zadania w 2020 roku ukończono wielowariantową koncepcję) planowane jest początku 2024 ogłoszenie postępowań przetargowych na wyłonienie wykonawców. Pozostałe 4 zadania w trakcie przygotowania.
GOZ dla przedsiębiorcy	W 2023 r. Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości (w charakterze partnera) wraz z Polska Press (w charakterze organizatora) uruchomiło konkurs w obszarze gospodarki o obiegu zamkniętym. Jego głównym celem była identyfikacja i nagrodzenie małopolskich przedsiębiorców, którzy wdrożyli w swojej działalności gospodarczej modele biznesowe z obszaru GOZ. W tej edycji postanowiono również promować nową kategorię – szkoły/placówki prowadzące kształcenie zawodowe. Szkoły zostały docenione za ich działania w obszarze wdrażania założeń gospodarki o obiegu zamkniętym - w szczególności rozwiązań bliskich sferze biznesu. Zwycięskie przedsiębiorstwo otrzymało tytułu GOZ Biznes Lider Małopolski 2023 r., zwycięska szkoła – tytuł GOZ Szkoły 2023 r.

1. INNOWACYJNOŚĆ

Opracowanie: Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Program strategiczny Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030 (przyjęty decyzją ZWM w 2021 r.) osadza w kontekście, priorytetyzuje, uszczegóławia i uzupełnia interwencję dla opisywanego w niniejszym podrozdziale kierunku polityki rozwoju SRWM 2030, a także dla następnego w kolejności kierunku Konkurencyjność i przedsiębiorczość².

W ramach przedmiotowego kierunku, realizowanych było 6 projektów samorządu województwa (*Wdrażanie Regionalnej Strategii Inteligentnych Specjalizacji; Spin – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy wsparciem dla przedsiębiorców; Innowacyjna Małopolska; Inicjatywa Awangarda; Małopolska Noc Naukowców 2022, Science Meets Regions*) oraz projekty konkursowe realizowane ze środków RPO WM 2014-2020.

W ramach realizowanych i opisanych poniżej projektów toczył się szereg działań partnerskich, a także organizowana była działalność kilku gremiów doradczych. W pierwszej kategorii, wyróżniała się aktywność Małopolski w międzynarodowym partnerstwie przemysłowym *Inicjatywa Awangarda* (organizacja przez region międzynarodowych konferencji poświęconych wodorowi, a przede wszystkim opracowanie koncepcji i podjęcie się prestiżowej roli koordynatora nowego działania pilotażowego w obszarze wodoru (Hydrogen – H₂)). W drugiej kategorii, region zyskał ciało opiniotawczo-doradcze w postaci Małopolskiej Rady Przemysłu Przyszłości, odbywały się też regularne posiedzenia Małopolskiej Rady Innowacji i Małopolskiej Rady Gospodarczej³.

W realizacji pozostawał projekt *Spin – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy wsparciem dla przedsiębiorców*, który wdrażany jest, w kolejnych edycjach, od blisko dekady. Zaangażowani w jego realizację przedstawiciele środowiska naukowego, współpracując z przedsiębiorcami i odpowiadając na ich konkretne potrzeby, przyczyniają się do skuteczniejszego transferu wiedzy na linii nauka – biznes. Wsparcie przedsiębiorców odbywało się w ramach ośmiu, prowadzonych przez partnerów, centrów transferu wiedzy odpowiadających swoim zakresem tematycznym wybranym regionalnym specjalizacjom. Z uwagi na swój kluczowy dla podnoszenia poziomu innowacyjności regionu charakter, projekt będzie kontynuowany w ramach FEM 2021-2027 w postaci przedsięwzięcia strategicznego.

W 2023 roku kontynuowano przetestowany rok wcześniej w Małopolsce Proces Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO), czyli oddolnej identyfikacji i rozwoju priorytetów rozwojowych, w który zaangażowany jest sektor prywatny, świat nauki, instytucje otoczenia biznesu, trzeci sektor, administracja i opinia publiczna. Objął on specjalizację Nauki o życiu - Life Science i Energia Zrównoważona. Dla domeny Life Science - dalsza rozbudowa Regionalnej Bazy Wiedzy wraz z utrzymaniem pełnej funkcjonalności narzędzia, umożliwiającego komunikację pomiędzy interesariuszami, organizacja dwóch potoków smart-labowych, w efekcie których powstały dokumenty typu biznesowa mapa drogowa. Zaktualizowany został także Aneks Specjalizacyjny, a całość opisanych działań została wpisana w plan działań komunikacyjnych i promocyjnych. Analogiczne aktywności dotyczą domeny Energia zrównoważona z tym, że ze względu na jej debiut jako podmiotu PPO, Regionalna Baza Wiedzy zostanie dopiero zbudowana, a zgromadzone w niej informacje posłużą jako fundament dla przygotowania Raportu otwarcia – pogłębionej, wielowymiarowej diagnozy i analizy specjalizacji.

Na poziomie domen specjalizacyjnych, pod koniec 2023 roku, dokonano strukturyzacji siedmiu MIS do modelu czterech Platform specjalizacyjnych: 1) Zdrowe społeczeństwo, 2) Zrównoważona energia i przemysł, 3) Dostępność usług i komfort życia, 4) Zaawansowane materiały, procesy i urządzenia. Na

² W związku z tym informacja o programie strategicznym nie będzie powielana przy opisie kolejnego kierunku.

³ Krótka charakterystyka tych i pozostałych gremiów i partnerstw, zamieszczona jest w części raportu dotyczącej horyzontalnych strategicznych kierunków w Obszarze IV – Zarządzanie strategiczne rozwojem.

poziomie operacyjnym, po zmianie takiej oczekiwane jest zatrzymanie przyrostu zaangażowania UMWM w obsługę platform, i stworzenie podstawy do ich usamodzielniania się, jako szerokich, interdomenalnych środowisk gromadzenia oraz zarządzania wiedzą na temat MIS i animowania w ich ramach PPO.

1.1. Kształtowanie postaw proinnowacyjnych

Małopolska Noc Naukowców – edycja 2023, współfinansowana z Programu Ramowego Horyzont

Europa. Przedsięwzięcie jest realizowane konsekwentnie od roku 2007, rokrocznie przyciągając tysiące uczestników. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: Zorganizowano w dniu 29 września 2023 r. 17. edycję *Małopolskiej Nocy Naukowców* (MNN), której celem jest promowanie pracy i osiągnięć uczonych oraz zachęcenie dzieci i młodzieży do wyboru kariery naukowej. W ramach wydarzenia ok. 60 partnerów z regionu zorganizowało ok. 2,2 tys. aktywności (m.in. warsztatów, pokazów), w których uczestniczyło ok. 60 tys. osób. Zorganizowano kampanię promującą MNN2023. Przeprowadzono

ewaluację przedsięwzięcia. Nakłady poniesione przez Województwo w 2023 r.: 1,13 mln zł.

1.2. Wsparcie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw

Inicjatywa Awangarda – międzyregionalne partnerstwo, które skupia się na kwestiach stymulowania innowacyjności w sferze przemysłowej, a także budowie łańcuchów wartości bazujących na zidentyfikowanych w poszczególnych regionach potencjałach opartych o lokalne inteligentne specjalizacje. Plasuje się tym samym w obszarze tematycznym związanym z transformacją przemysłową, skupiając się w szczególności na wsparciu i aktywizacji małych i średnich przedsiębiorstw. Małopolska pozostaje członkiem partnerstwa od momentu jego powstania w 2013 r. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: wybranie po raz drugi z rzędu Małopolski do Zarządu Inicjatywy Awangarda na roczną kadencję w 2024 r.; dalsza koordynacja projektu pilotażowego Hydrogen (H2) skupionego na rozwoju technologii wodorowych; organizacja międzynarodowego wydarzenia Hydrogen Pilot Summit w Krakowie; koordynacja Małopolskiej Grupy ds. Rozwoju Technologii Wodorowych wspierającej w wymiarze strategicznym działania projektu pilotażowego Hydrogen (H2); realizacja, wspólnie z projektem pilotażowym ADMA, projektu Strengthening Hydrogen Ecosystem through Cross-Regional Collaboration and Innovation; udział w innych działaniach pilotażowych: Sztuczna Inteligencja, Druk 3D, Biogospodarka, Wydajna i Zrównoważona Produkcja, oraz realizacja komponentu wodorowego poświęconego Inicjatywie Awangarda w ramach konkursu pn. Międzynarodowa współpraca przemysłu w obszarach Inteligentnych Specjalizacji. Konkurs został sfinansowany ze środków budżetu WM. W 2023 r. udzielono dotacji celowej Fundacji Polski Klaster Technologii Kompozytowych w wysokości 102 tys. zł.

BERRY+ – międzyregionalne partnerstwo w dziedzinie inteligentnych specjalizacji skierowane do regionów zaangażowanych w rozwój innowacyjności. Podejmowane w ramach inicjatywy działania wiążą się przede wszystkim z przetwarzaniem odnawialnych zasobów naturalnych i ich produktów pochodnych do zastosowań o wysokiej wartości dodanej. Małopolska pozostaje członkiem BERRY+ od sierpnia 2021 r. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: realizacja komponentu poświęconego BERRY+ w ramach konkursu pn. Międzynarodowa współpraca przemysłu w obszarach Inteligentnych Specjalizacji – sfinansowanego ze środków budżetu WM. W 2023 r. udzielono dotacji celowej Fundacji Inicjatyw Innowacyjnych w wysokości 89,9 tys. zł.

1.3. Zwiększenie aktywności w zakresie badań i rozwoju

Science Meets Regions – projekt realizowany drugi raz z rzędu finansowany ze środków Komisji Europejskiej (KE), którego celem jest poszerzanie na poziomie miast i regionów wiedzy w zakresie kluczowych obszarów rozwojowych wskazanych przez KE. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w ramach ścieżki tematycznej *European Green Deal* zorganizowano wydarzenie pn. **Zielona transformacja – od wizji do działania** poświęcona w dużej mierze zagadnieniom związanym z rozwojem technologii wodorowych. Wydarzenie odbyło się w formie konferencyjno-warsztatowej, a jego celem było przybliżenie tematu wodoru przedstawicielom samorządów lokalnych przez małopolskich naukowców; druga część wydarzenia miało charakter warsztatowy i polegała na odbyciu dwóch serii wizyt studyjnych w małopolskich ośrodkach innowacyjnych wykorzystujących wodór w codziennych procesach produkcyjnych. Całkowita wartość projektu wyniosła 15 tys. euro.

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Selvita Research Centre - Spółka Selvita zakończyła budowę nowej siedziby w Krakowie. Dodatkowa powierzchnia laboratoryjna przyczyni się do zwiększenia możliwości spółki do świadczenia usług w obszarze odkrywania leków. Centrum badawcze Selvity stanowi istotny kamień milowy w rozwoju spółki oraz ma kluczowe znaczenie dla realizacji strategii na lata 2022-2025. Prawie 4 000 m² powierzchni laboratoryjnej zostało zaprojektowane zgodnie z najlepszymi standardami branżowymi, tak, aby zapewnić bezpieczne miejsce pracy, sprzyjające innowacjom naukowym. Sercem nowego obiektu Selvity jest kompleks laboratoriów z obszaru chemii medycznej, biochemii, biologii in vitro, ADME/DMPK oraz farmakologii in vivo. Nowe centrum badawcze Selvity w Krakowie zapewni docelowo miejsce pracy dla ok. 250 naukowców.

1.4. Komerccjalizacja wyników badań naukowych i transfer nowoczesnych technologii

(MPI) SPIN – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy wsparciem dla przedsiębiorców – projekt partnerski realizowany w latach 2019-2023 przez Województwo Małopolskie z IOB (Małopolskie Centrum Biotechnologii UJ; Centrum Zrównoważonego Rozwoju i Poszanowania Energii AGH w Miękinii; Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych w Krakowie – Sieć Badawcza Łukasiewicz; Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN; Małopolskie Centrum Budownictwa Energooszczędnego PK; Towarzystwo Geosynoptyków GEOS; Fundacja Polish Heritage; Fundacja Progress and Business), finansowany z RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa, środków własnych Partnerów; projekt zakończony.

Projekt zakładał zwiększenie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, a sektorem nauki poprzez pobudzenie aktywności przedsiębiorstw w zakresie poszukiwania i wprowadzania innowacyjnych rozwiązań do własnej działalności. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: organizacja dwóch SPIN CAMP-ów, organizacja w gminach spotkań z przedsiębiorcami, udział w targach branżowych (Kielce ENEX MiastOze), kampania projektu poprzez media społecznościowe; świadczenie usług specjalistycznego doradztwa dla przedsiębiorców. Ogółem w ramach projektu obsłużono łącznie 453 przedsiębiorców (w tym 152 w 2023 roku), a także zrealizowano łącznie 1280 usług proinnowacyjnych (w tym 469 w 2023 roku). Całkowita wartość projektu: 19,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 18,4 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 7,9 mln zł.

1.5. Regionalne specjalizacje jako strategiczne kierunki rozwoju gospodarczego regionu

Dokonano strukturyzacji siedmiu Małopolskich Inteligentnych Specjalizacji do modelu czterech Platform specjalizacyjnych: 1) Zdrowe społeczeństwo, 2) Zrównoważona energia i przemysł, 3) Dostępność usług i komfort życia, 4) Zaawansowane materiały, procesy i urządzenia) i **uszczegółowiono opisy kategorii specjalizacyjnych** - na poziomie dziedzin specjalizacji i kierunków ich rozwoju.

Na poziomie domen, pod koniec 2023 roku dokonano strukturyzacji siedmiu MIS do modelu czterech Platform specjalizacyjnych. Na poziomie operacyjnym, po zmianie takiej oczekiwane jest zatrzymanie przyrostu zaangażowania UMWM w obsługę platform, i stworzenie podstawy do ich usamodzielniania się, jako szerokich, interdomenalnych środowisk gromadzenia oraz zarządzania wiedzą na temat MIS i animowania w ich ramach Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania.

Model 4 Platform podlega obecnie upowszechnieniu, a jego wymiar wdrożeniowy jest konsultowany z partnerami. Po zakończeniu tych działań Platformy staną się punktem odniesienia dla większości wymiarów regionalnej polityki innowacyjności. Rozruch platform (obejmujący, m.in. planowany na 2024 przetarg na wybór operatorów platform i wyłonienie animatorów) planowany jest na rok 2024, a ich pełne uruchomienie na rok 2025.

2. KONKURENCYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Opracowanie: Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki; Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

W ramach przedmiotowego kierunku nie były realizowane przedsięwzięcia strategiczne, choć szereg działań realizowanych w projektach *Startupowa Małopolska – wsparcie przedsiębiorczości w regionie*, *Power up your Business in Małopolska 2* oraz *Standardy Obsługi Inwestora w Małopolsce*, planowanych jest do integracji jako elementy dwóch wskazanych w SRWM 2030 przedsięwzięć strategicznych: *Centrum Business in Małopolska* oraz *Małopolska Przedsiębiorcza*.

W 2023 roku Małopolska otrzymała specjalne wyróżnienie Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości 2024 (ERP). Nagroda ERP przyznawana jest przez najważniejsze europejskie instytucje, w tym Komitet Regionów UE i Komisję Europejską, regionom, które posiadają przyszłościowe wizje rozwoju i wspierania przedsiębiorczości. Małopolska jest pierwszym regionem w Europie, który otrzymał specjalne wyróżnienie, będąc jednocześnie regionem posiadającym już tytuł ERP.

W 2023 r. powołano Małopolską Radę ds. Sukcesji i Transferu Biznesu, jako gremium doradcze i opiniodawcze Zarządu Województwa Małopolskiego w obszarze upowszechniania i wsparcia procesu sukcesji w firmach rodzinnych. Do zadań Rady należy m.in.: opiniowanie i wymiana wiedzy pomiędzy członkami Rady nt. projektów i programów kierunkowych w obszarze sukcesji w Małopolsce, inicjowanie i przygotowywanie działań/projektów do realizacji w województwie małopolskim, a zawierających się w obszarze sukcesji i transferu biznesu, budowanie i integrowanie małopolskiego ekosystemu wspierającego procesy sukcesji w firmach.

Centrum Business in Małopolska jest unikatową w skali kraju inicjatywą działającą na rzecz rozwoju gospodarczego województwa małopolskiego. Zostało utworzone w 2009 roku przez trzy instytucje: Województwo Małopolskie, Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego SA (MARR) oraz Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. (KPT) – podmioty, które tworzą markę gospodarczą *Business in Małopolska*. Celem *Centrum Business in Małopolska* jest działanie na rzecz wsparcia przedsiębiorców prowadzących działalność w Małopolsce, usprawnienie obsługi inwestora i eksportera, budowanie pozytywnego wizerunku biznesowego województwa małopolskiego oraz promocja potencjału gospodarczego regionu. *Małopolska Przedsiębiorcza* to przedsięwzięcie, którego celem jest wsparcie firm na różnym etapie rozwoju, w szczególności firm posiadających innowacyjne projekty biznesowe oraz procesu sukcesji w małopolskich przedsiębiorstwach. Przedsięwzięcie służyć będzie także dalszemu wzmocnieniu postaw przedsiębiorczych i proinnowacyjnych. Działania przyczyniające się do osiągnięcia powyższych celów wdrażane są już częściowo dzięki realizacji programu akceleryacyjnego *StartUP Małopolska*, wydarzeń służących promocji przedsiębiorczości w ramach projektu *Startupowa Małopolska...* czy przedsięwzięć wspierających transfer biznesu w firmach.

W ramach przedmiotowego kierunku realizowanych było 8 projektów (*Startupowa Małopolska – wsparcie przedsiębiorczości w regionie*; *Małopolska – tu technologia staje się biznesem*; *Małopolska Sieć Sukcesorów*; *Power up your Business in Małopolska 2*; *Standardy Obsługi Inwestora*; Nagroda Gospodarcza Województwa Małopolskiego; Sieć Regionów Europejskich wykorzystujących Technologie Kosmiczne NEREUS; Europejski Sojusz na Rzecz Czystego Wodoru). Dodatkowo organizowano i współorganizowano spotkania, konferencje i konkursy dotyczące rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości oraz rozwoju nowych technologii oraz realizowano projekty konkursowe w ramach RPO WM 2014-2020.

Istotną rolę w konsultacji polityki rozwoju i swego rodzaju platformą współpracy między samorządem województwa, a podmiotami z regionu są rady konsultacyjno-doradcze Zarządu Województwa Małopolskiego, które działają w różnych obszarach tj. konsultacji i wymiany informacji w sprawach związanych z szeroko pojętym rozwojem gospodarczym regionu (Komisja Wspólna Samorządów Terytorialnych i Gospodarczych Małopolski), inicjowania działań służących kształtowaniu powszechnej

orientacji prokonsumenckiej (Rada Konsultacyjna ds. Ochrony Konsumentów). Ważnym gremium współpracy jest również Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Województwie Małopolskim, która koncentruje się na sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa⁴

Istotnym elementem podniesienia konkurencyjności gospodarki województwa są działania wspierające rozwój rolnictwa. Samorząd Województwa Małopolskiego w 2023 r. kontynuował prace przygotowawcze mające na celu utworzenia Małopolskiej Giełdy Rolnej. Przewidywany okres realizacji projektu to lata 2021-2030, w ramach programu FEM 2021-2027.

2.1. Zwiększenie przedsiębiorczości w regionie

(MPI) Startupowa Małopolska – wsparcie przedsiębiorczości w regionie – projekt realizowany w latach 2020-2023, finansowany z RPO WM. Celem głównym projektu jest wzmocnienie systemu wsparcia dla przedsiębiorstw z sektora MŚP we wczesnej fazie rozwoju, głównie start-upów działających w oparciu o nowe technologie, jak również promowanie postaw przedsiębiorczych w regionie. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r. to m.in.: Organizacja jednej edycji programu akceleracyjnego pn. #StartUP Małopolska dedykowanego firmom funkcjonującym do 36 miesięcy. Organizacja spotkania wpisującego się w ogólnoeuropejską inicjatywę Startu Europe Week pn. *Customer Experience – jak dbać o doświadczenia klienta* oraz Spotkania Młodego Biznesu pn. *Trendy, które zmieniają biznes* organizowanego w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości. Całkowita wartość projektu: 4,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 3,8 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 1,18 mln zł.

Małopolska – tu technologia staje się biznesem – program jednoroczny finansowany ze środków własnych budżetu Województwa Małopolskiego, którego celami są: rozwój oferty wydarzeń i przedsięwzięć technologicznych oraz dotyczących branży kreatywnej odbywających się w Małopolsce, podniesienie kompetencji mieszkańców Małopolski z zakresu przedsiębiorczości i kreatywności, a także kompetencji przedsiębiorców w obszarach kluczowych dla rozwoju biznesu, promocja i rozwój przedsiębiorczości w regionie, w tym opartej o nowoczesne technologie i sektor kreatywny. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: przyznano dotację 24 organizacjom pozarządowym na realizację 24 zadań publicznych. Nakłady poniesione w 2023 r.: 1,41 mln zł.

⁴ Krótka charakterystyka tych i pozostałych gremiów i partnerstw, zamieszczona jest w części raportu dotyczącej horyzontalnych strategicznych kierunków w Obszarze IV – Zarządzanie strategiczne rozwojem.

2.2. Podnoszenie poziomu konkurencyjności małopolskiej gospodarki

Małopolska ze specjalnym wyróżnieniem Europejskiego Regionu Przedsiębiorczości 2024 (ERP) – Nagroda ERP przyznawana jest przez najważniejsze europejskie instytucje, w tym Komitet Regionów UE i Komisję Europejską, regionom, które posiadają przyszłościowe wizje rozwoju i wspierania przedsiębiorczości. Małopolska jest pierwszym regionem w Europie, który otrzymał specjalne wyróżnienie, będąc jednocześnie regionem posiadającym już tytuł ERP. Małopolska otrzymała nagrodę ERP w 2016 roku i wówczas był to pierwszy raz, gdy tytuł przyznano regionowi z Polski. W 2023 r.

doceniono Małopolskę m.in. ze względu na planowane działania związane ze współpracą z ukraińskimi instytucjami otoczenia biznesu i przedsiębiorcami. Dostrzeżono również silne partnerstwo regionalne i zaangażowanie wielu instytucji w działania służące wzmocnieniu potencjału biznesowego i innowacyjnego Małopolski.

Małopolska Sieć Sukcesorów - program jednoroczny finansowany ze środków własnych budżetu Województwa. Celem zadania jest podniesienie poziomu gotowości do sukcesji w małopolskich firmach poprzez wzmocnienie postaw przedsiębiorczych oraz rozwój wiedzy i umiejętności wśród potencjalnych sukcesorów, a także wsparcie wymiany doświadczeń i networkingu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: przyznano dotacje 3 organizacjom tj. Izbie Przemysłowo-Handlowej w Krakowie, Małopolskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości oraz Izbie Przemysłowo-Handlowej w Tarnowie na realizację 3 zadań publicznych. W ramach zadań instytucje te zorganizowały spotkania dla przyszłych sukcesorów małopolskich firm w obszarach dotyczących zarządzania firmą, w szczególności na etapie sukcesji międzypokoleniowej. Podczas spotkań prezentowano i dyskutowano m.in. na temat: aspektów finansowych i prawnych w procesie sukcesji, zarządzania zmianą, strategii biznesu rodzinnego, skutecznej komunikacji na etapie przygotowania do sukcesji, a także przedstawiono dobre praktyki firm, które przeszły już proces transferu biznesu do młodszego pokolenia. Spotkania odbyły się w Krakowie oraz Tarnowie. Nakłady poniesione w 2023 r.: 145,6 tys. zł.

Organizacja i współorganizacja spotkań, konferencji i konkursów dotyczących rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości oraz rozwoju nowych technologii, w tym m.in. Digital Dragons – jedna z najbardziej reprezentatywnych i największa w Europie Centralnej konferencja biznesowa adresowana do przedstawicieli branży gier wideo (nakłady poniesione w 2023 r.: 195 tys. zł), Krakowski Dukat – konkurs organizowany przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Krakowie, w którym w kategorii *Samorządowy Kreator Przedsiębiorczości* kandydatów rekomenduje Marszałek WM spośród małopolskich starostów, burmistrzów i wójtów (nakłady poniesione w 2023 r.: 10 tys. zł), HackYeah 2023 - największy stacjonarny hackathon w Europie, drugi na świecie, w którym na przestrzeni lat 2017-2022 uczestniczyło ok 16 tysięcy osób z całego świata (nakłady poniesione w 2023 r.: 129 tys. zł), XXIII Tatrzańskie Forum Gospodarcze w Zakopanem - największa konferencja gospodarcza na Podhalu, w 2023 r. połączona z obchodami 30-lecia działalności Tatrzańskiej Izby Gospodarczej (nakłady poniesione w 2023 r.: 10 tys. zł),

I Kongres Energetyki Rozproszonej – konferencja dotycząca transformacji energetycznej oraz związanych z nią szans i wyzwań, a także uwarunkowań transformacji energetycznej występujących w miastach i gminach wiejskich (nakłady poniesione w 2023 r.: 12,6 tys. zł), Kongres Społeczności Energetycznych – wydarzenie służące omówieniu zagadnień związanych m.in. z: realizacją inwestycji w odnawialne źródła energii, magazynowaniem energii, kwestią spółdzielni energetycznych i klastrów energii, zmianami legislacyjnymi dotyczącymi społeczności energetycznych (nakłady poniesione w 2023 r.: 30 tys. zł), CONFidence 2023 – międzynarodowa konferencja dotycząca bezpieczeństwa informatycznego, jedyne tak duże przedsięwzięcie w Polsce dotyczące zarówno zagadnień biznesowych, jak i technologicznych oraz konkretnych rozwiązań z zakresu cyberbezpieczeństwa oraz PLNOG 2023 – największa w Polsce tego typu konferencja branżowa, która gromadzi w jednym miejscu polskich dostawców usług internetowych, operatorów sieci, inżynierów, decydentów i entuzjastów rynku telco (nakłady poniesione w 2023 r.: 35 tys. zł), 16. Ogólnopolski Zjazd Firm Rodzinnych U-RODZINY 2023 – największa konferencja biznesowa dla przedsiębiorców rodzinnych w Polsce, której kluczowym celem jest podkreślenie znaczącej roli firm rodzinnych w życiu gospodarczym kraju; wydarzenie stanowi ważną przestrzeń do nawiązywania współpracy pomiędzy przedstawicielami biznesu, instytucji państwowych, samorządowych i świata nauki (nakłady poniesione w 2023 r.: 40 tys. zł).

(MPI) Power up your Business in Małopolska 2 – projekt realizowany w latach 2019-2023 w ramach RPO WM 2014-2020, dotyczący wsparcia małopolskich przedsiębiorców z sektora MŚP w internacjonalizacji działalności, wsparcia procesu inwestycyjnego i szeroko rozumianej promocji gospodarczej regionu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: przygotowano raport analityczny Doing Business in Małopolska, zaprezentowano ofertę gospodarczą Województwa Małopolskiego podczas targów Mobile World Congress oraz podczas targów GITEX w Dubaju. Całkowita wartość projektu: 3,8 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 3,7 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 227 tys. zł. Poza kierunkiem działania 2.2 SRWM 2030, do którego został tu przypisany, projekt wspiera i realizuje działania przypisane kierunkowi 2.3. *Zwiększenie poziomu inwestycji w regionie.*

(MPI) Standardy Obsługi Inwestora – projekt realizowany w latach 2020-2023, finansowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020. Celem realizacji projektu było zwiększenie jakości usług administracyjnych JST w zakresie obsługi inwestora. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: prowadzono szkolenia z zakresu marketingu dla jednostek samorządu terytorialnego oraz świadczone usługi doradcze dla pracowników 85 JST biorących udział w projekcie, zorganizowano konferencję podsumowującą projekt wraz z wręczaniem certyfikatów potwierdzających wdrożenie standardów obsługi inwestora JST, które spełniły wytyczne przewidziane w projekcie. Ponadto opublikowano raport z wdrożeń standardów obsługi inwestora w Małopolsce. Całkowita wartość projektu: 1,9 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r. 390 tys. zł.

Nagroda Gospodarcza Województwa Małopolskiego – stanowi uhonorowanie najlepszych przedsiębiorców Województwa Małopolskiego, którzy wyróżniają się innowacyjnością, wdrażaniem nowoczesnych rozwiązań oraz aktywizowaniem regionalnej gospodarki. W 2023 r. zostało złożonych 26 wniosków, a Nagroda została przyznana po raz czternasty. Laureatami zostali: Orlen S.A., Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Ceramiki i Materiałów Budowlanych, ELPLC i Piwniczanka Spółdzielnia Pracy, BANAT Mariusz Banat, MATSEN Damian Bargieł oraz Hexja Composites Sp. z o.o. sp. k. Wszyscy laureaci otrzymali statuetkę - Nagroda Gospodarcza Województwa Małopolskiego i mają prawo używać we wszystkich materiałach firmowych i reklamowych tytułu Laureat Nagrody Gospodarczej Województwa Małopolskiego.

Sieć Regionów Europejskich wykorzystujących Technologie Kosmiczne NEREUS – Województwo Małopolskie dołączyło w 2022 r. do międzynarodowego Stowarzyszenia *Sieć Regionów Europejskich wykorzystujących Technologie Kosmiczne NEREUS* w roli Pełnoprawnego Członka. Kluczową rolę Stowarzyszenia jest badanie korzyści płynących z technologii kosmicznych dla regionów europejskich i ich obywateli, a także promowanie wykorzystania przestrzeni kosmicznej i jej zastosowań. Dzięki członkostwu w Sieci NEREUS Województwo Małopolskie bezpośrednio zaangażowało się w działania i politykę dotyczącą przestrzeni kosmicznej w Europie. W 2023 r. Województwo Małopolskie wspólnie z Polską Agencją Kosmiczną zorganizowało „Forum Obserwacji Ziemi”.

Europejski Sojusz na Rzecz Czystego Wodoru – Małopolska kontynuowała współpracę i dialog w ramach Europejskiego Sojuszu na Rzecz Czystego Wodoru (*European Clean Hydrogen Alliance - EHCA*). Jest to porozumienie skupiające interesariuszy wspierających na szeroką skalę rozwój technologii opartych na czystym wodorze. Podstawowym celem Sojuszu jest identyfikacja oraz stworzenie sieci inwestycji skupionych w ramach wodorowego łańcucha wartości. W 2023 r. Małopolska zaangażowała się w dialog prowadzony na forum EHCA, uczestnicząc w spotkaniach w ramach tzw. stolika Grupy ds. Produkcji Wodoru.

Polski Kongres Przedsiębiorczości – platforma wymiany eksperckiej wiedzy i doświadczenia polskich przedsiębiorców, naukowców oraz polityków (nakłady poniesione w 2023 r.: 500 tys. zł), **INFORum Gospodarcze** – wydarzenie wspierające rozwój gospodarczy, inwestorów oraz współpracę biznesu z nauką (nakłady poniesione w 2023 r.: 22 tys. zł), **Europejski Kongres Mobilności Pracy** – największa cykliczna międzynarodowa konferencja poświęcona swobodzie świadczenia usług i mobilności pracy w Unii Europejskiej (nakłady poniesione w 2023 r.: 30 tys. zł).

✓ **Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Europejskie Centrum Odbudowy Silników - amerykański koncern Cummins, zajmujący się konstruowaniem i produkcją silników wysokoprężnych oraz innych układów napędowych dla producentów ciężarówek, autobusów, maszyn budowlanych, przemysłowych, rolniczych, kolejowych, sprzętu morskiego, wojskowego, otworzył w Modlniczce Europejskie Centrum Odbudowy Silników. Krakowskie centrum o powierzchni 4,6 tys. metrów kwadratowych, to pierwszy tego typu specjalistyczny ośrodek firmy w Europie. Będzie on stanowił uzupełnienie istniejącej globalnej sieci wyspecjalizowanych zakładów Cummins, które skupiają się na kompleksowej odbudowie silników o pojemności 19 litrów i większej. Nad projektami odbudowy silników o dużej mocy będzie pracował zespół ok. 60 specjalistów. Wartość inwestycji to ponad 10 milionów dolarów.

2.3. Zwiększenie poziomu inwestycji w regionie**✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Zwiększanie poziomu inwestycji w regionie jest przede wszystkim realizowane we współpracy z zarządzającym Specjalną Strefą Ekonomiczną na terenie Województwa Małopolskiego oraz programem Polska Strefa Inwestycji, tj. Krakowskim Parkiem Technologicznym sp. z o.o. oraz Centrum Business in Małopolska.

Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. zorganizował w 2023 roku wiele wydarzeń mających na celu zwiększenie poziomu inwestycji w regionie. Były to również spotkania, podczas których prezentowano ofertę zachęt inwestycyjnych, a także nieruchomości inwestycyjnych co przełożyło się na wynik inwestycji zadeklarowanych w Polskiej Strefie Inwestycji.

Spotkania informacyjne prowadzone wspólnie z partnerami - Konferencja „Rozwój przedsiębiorstw w gminach miejsko-wiejskich” w Ryglicach, „Spotkajmy się w Polskiej Strefie Inwestycji” zorganizowane w Chrzanowie, Tarnowie, Miechowie oraz Wadowicach, 5 spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców „Inwestuj, rozwijaj i nie płać podatku w Polskiej Strefie inwestycji” w Gorlicach, Olkuszu, Brzesku, Oświęcimiu oraz Białce Tatrzańskiej.

Wydarzenia integrujące przedsiębiorców: - Spotkajmy się w Polskiej Strefie Inwestycji (uhonorowanie przedsiębiorców za 2022r.) oraz Business Mixer.

Wizyty zagraniczne: delegacja - Polsko-Chińskiej Izby Gospodarczej - SINOCHAM w Krakowskim Parku Technologicznym sp. z o.o. oraz delegacja firm z Japonii w Krakowskim Parku Technologicznym sp. z o.o.

Centrum Business in Małopolska - zgodnie ze swoją misją - wspierało zarówno działania proinwestycyjne jak i proeksportowe traktując rozwój ekspansji zagranicznej jako siłę napędową kolejnych inwestycji w regionie.

Efektom inicjatyw podejmowanych przez CeBiM a realizowanych przy wsparciu Partnerów w roku 2023 były między innymi:

- Obsługa inwestorów zagranicznych w zakresie m.in.: udzielenia wymaganych informacji o regionie, organizacji wizyt referencyjnych, spotkań z reprezentantami małopolskich uczelni, klastrów, agencji HR. Część z tych kontaktów została zakończona decyzją inwestora o ulokowaniu nowej inwestycji w Krakowie/Małopolsce. W samym 2023 roku obsłużono ponad 20 zagranicznych procesów inwestycyjnych;
- Organizacja cyklu konferencji proeksportowych dla małopolskich przedsiębiorstw. Wydarzenia tego typu dają możliwość nawiązania nowych kontaktów biznesowych oraz pozyskania specjalistycznej wiedzy niezbędnej do pomyślnej ekspansji zagranicznej.
W ramach cyklu zorganizowano: Doing business in Slovakia, Doing business in Czech Republic, Współpraca z Ukrainą, Doing business in Italy;
- Organizacja szkoleń, które dotyczyły zamówień organizacji międzynarodowych, m.in. UE, NATO, Bank Światowy, ONZ i jego agendy, Armia Amerykańska pod tytułem: Nieodkryte możliwości eksportu: zamówienia organizacji międzynarodowych – 01.06.2023;
- Organizacja cyklicznych, bezpłatnych szkoleń prawno-podatkowych i innych;
- Promocja usług CeBiM podczas spotkań współorganizowanych z KPT i JST z Małopolski - 8 spotkań „Spotkajmy się w PSI” w Chrzanowie, Tarnowie, Miechowie, Wadowicach, Gorlicach, Olkuszu, Brzesku oraz Oświęcimiu;
- Promocja działań CeBiM podczas wydarzeń regionalnych takich jak: Krynica Forum 2023, Open Eyes Economy Summit 2023, Polski Kongres Przedsiębiorczości 2023, ABSL Summit 2023, AmCham Business Mixer, Krakowski Biznes Mixer 2023 itp.;

- Rozszerzanie współpracy z innymi partnerami CeBiM, będącymi kluczowymi regionalnymi i ponadregionalnymi instytucjami otoczenia biznesu/placówki dyplomatyczne, np. organizacja:
 - Spotkania Ambasady USA z małopolską branżą IT/ICT;
 - Spotkanie Invest in Małopolska z udziałem Belgijskiej Izby Gospodarczej;
 - Delegacji 15 inwestorów amerykańskich w Krakowie;
- Kontakty z instytucjami finansowymi - organizacja wspólnych wydarzeń z przedstawicielami instytucji finansowych takich jak: Bank Gospodarstwa Krajowego, PKO Bank Polski, Polski Fundusz Rozwoju;
- Wsparcie informacyjne i promocyjne podczas organizowanych przez Partnerów misji gospodarczych: Francji (stacjonarnie i online), Ukrainy, Niemiec oraz wyjazdów na targi branżowe: Hannover Messe, Mobile World Congress Barcelona, Gitex Dubaj, itd.;
- Bezpośrednia obsługa przedsiębiorstw/inwestorów, w tym przedsiębiorców zainteresowanych internacjonalizacją swojej działalności;
- Promocja terenów inwestycyjnych z Małopolski poprzez przeprowadzenie X edycji konkursu „Grunt na Medal” w roku 2023 (inicjator konkursu PAIH SA).

Dodatkowo ważnym elementem działań na rzecz wzrostu inwestycji w regionie, były działania opierające się na współpracy z samorządem, które wzmacniały działalność **Małopolskiego Forum Obsługi Inwestora**. Kolejny rok kontynuowano realizację projektu "Standardy obsługi inwestora w Małopolsce" opisanego powyżej.

Wymiernym efektem działań mogą być wyniki Krakowskiego Parku Technologicznego, w zakresie wydanych decyzji o wsparciu w Polskiej Strefie Inwestycji w 2023 roku wydano 60 decyzji o wsparciu w ramach Polskiej Strefy Inwestycji. Przedsiębiorcy zadeklarowali nakłady inwestycyjne w wysokości 2 mld zł i utworzenie 1099 nowych miejsc pracy. To kolejny rok, w którym przeważają polskie inwestycje małych i średnich przedsiębiorstw. 50 decyzji trafiło do firm z polskim kapitałem, a 42 to inwestycje MŚP. Warto też zaznaczyć, że przedsiębiorcy wykorzystują ulgę podatkową w dużej mierze na rozwój istniejących już zakładów (41 reinwestycji). Ciągłe najpopularniejszy jest sektor produkcyjny – to 93% wszystkich inwestycji.

Od 2018 r. czyli od momentu wprowadzenia przepisów Polskiej Strefy Inwestycji Krakowski Park Technologiczny wydał w sumie: 260 decyzji o wsparciu. Przedsiębiorcy zadeklarowali łącznie: 9,7 mld zł nakładów inwestycyjnych oraz utworzenie nowych 4664 miejsc pracy.

2.4. Wsparcie produkcji żywności wysokiej jakości, w tym ekologicznej, funkcjonalnej, opartej na tradycyjnych odmianach roślin

Małopolska Giełda Rolna - Samorząd Województwa Małopolskiego w 2023 r. kontynuował prace przygotowawcze mające na celu utworzenia Małopolskiej Giełdy Rolnej. Przewidywany okres realizacji projektu to lata 2021-2030, a podstawowym źródłem finansowym ma być program FEM 2021-2027.

Ochrona zasobów genetycznych zgromadzonych w lokalnych odmianach roślin uprawnych i promocja zrównoważonych metod produkcji żywności - w 2023 r. Województwo Małopolskie zawarło umowę z Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - Państwowym Instytutem Badawczym – Zakładem Doświadczalnym w Grodkowicach na przeprowadzenie badań mających na celu ochronę zasobów genetycznych zgromadzonych w lokalnych odmianach roślin uprawnych i promocję zrównoważonych metod produkcji żywności. Nakłady poniesione w 2023 r.: 100 tys. zł.

3. TURYSTYKA

Opracowanie: Departament Turystyki

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Małopolska wyłania się jako lider w kontekście bogactwa oferty i potencjału turystycznego, ugruntowując swoją pozycję jako najsilniejsza marka turystyczna w Polsce. Region od dłuższego czasu notował dynamiczny wzrost w sektorze turystyki, jednakże trend ten zahamowała pandemia COVID-19 oraz skutki konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Te sytuacje wywarły istotny wpływ na rozwój turystyki w regionie, wywołując pewne wyzwania i przeciwności, które wymagały odpowiednich strategii adaptacyjnych. W związku z tym, Małopolska starała się dostosować do nowych realiów, podejmując działania mające na celu przywrócenie wzrostu ruchu turystycznego i utrzymanie pozycji lidera w tej dziedzinie. Proces rozpoznawania na nowo trendów w turystyce i dostosowywania oferty branżowej do nowych zasad podróżowania był nieustannie kontynuowany. Badania ruchu turystycznego podjęte w 2023 r. wskazały na pozytywny trend w turystyce województwa, jednocześnie identyfikując obszary, które wymagają dalszej uwagi i działań. Skuteczna polityka turystyczna powinna koncentrować się na utrzymaniu dynamiki wzrostu oraz zrównoważonym rozwoju, z poszanowaniem środowiska naturalnego i kulturowego, jednocześnie zapewniając wysoką jakość doświadczeń dla odwiedzających region turystów. Niezbędne jest wdrażanie nowych, innowacyjnych produktów i wzbogacanie oferty turystycznej, dostosowanie obiektów oraz infrastruktury do warunków przyjaznych środowisku i w sposób szczególny dbających o komfort i bezpieczeństwo turystów goszczących w Małopolsce, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.

W Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, w Obszarze II. Gospodarka wskazano przedsięwzięcia strategiczne z zakresu turystyki, planowane do realizacji przez Województwo Małopolskie samodzielnie oraz w partnerstwie z podmiotami sektora turystycznego i jednostkami samorządu terytorialnego z Małopolski. Ich realizacja w 2023 roku dotyczyła:

- *„Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim”* – kontynuowano rozbudowę sieci tras rowerowych, zarówno poprzez projektowanie nowych odcinków do realizacji w przyszłych latach, jak również poprzez prowadzenie prac budowlanych w terenie, m.in. odcinka od granicy miasta Kraków do styku z województwem świętokrzyskim w Gminie Proszowice, drogi rowerowej na terenie Gmin Wojnicz i Wierzchosławice na lewym wale przeciwpowodziowym rzeki Dunajec. Ostatecznie, do końca 2023 r. oddano do użytkowania ponad 514 km tras rowerowych. Planowana jest kontynuacja działań w ramach programu „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027”.
- *„Małopolska Arena Czasu Wolnego”* – w ramach przedsięwzięcia zakończono realizację projektu pn. „Małopolska – cel podróży” finansowanego ze środków RPO WM 2014-2020, w ramach którego przeprowadzono, m.in. kampanię promocyjną o charakterze wizerunkowo-produktowym mającą na celu wsparcie w ożywianiu i stymulowaniu na nowo ruchu turystycznego w Krakowie i Małopolsce i tym samym wzmacnianie koniunktury na produkty i usługi turystyczne. W 2023 r. w ramach projektu zrealizowano kampanię promocyjną w Internecie na rynkach brytyjskim, niemieckim i austriackim, która dotarła do ponad 39 mln odbiorców, 4 wyjazdowe misje gospodarcze oraz 1 przyjazdową, liczne akcje ambientowe, m.in. w USA, Wielkiej Brytanii, Danii, Norwegii, Szwecji, Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Włoszech, kampanię krajową na antenach największych polskich stacji telewizyjnych TVP, POLSAT i TVN wzmocnioną działaniami marketingowymi w Internecie, mediach społecznościowych oraz serwisie vod/player, a także kampanię promocyjną „Daj się ugościć. Odwiedź Kraków. Odkryj Małopolskę” we współpracy z RMF FM.
- *„Małopolska – Centrum Turystyki Zrównoważonej”* – w ramach przedsięwzięcia kontynuowano prace mające na celu przygotowanie założeń merytorycznych projektu pn. „Małopolski Szlak Beskidzki”, mającego na celu wsparcie rozwoju turystyki w Karpatach. Projekt został ujęty

w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego jako projekt planowany do finansowania w ramach środków programu „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027”.

Obok projektów strategicznych, Departament Turystyki realizował liczne projekty jednoroczne, wpisujące się w kierunki działań określone w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

W obszarze 3.1. zainicjowano realizację 12 działań, których założeniem był rozwój zrównoważonej turystyki regionalnej, z poszanowaniem środowiska naturalnego i kulturowego oraz potrzeb mieszkańców. W 2023 r. w Małopolsce dominowali turyści krajowi, preferujący lokalne atrakcje, bliskie miejsca ich zamieszkania, oddalone od głównych ośrodków turystycznych. Wciąż obserwowano zainteresowanie ofertą skoncentrowaną na aktywnym wypoczynku, a także kulturze regionalnej i lokalnej oraz historii. Podjęte działania wzmocniały poczucie lokalnej tożsamości poprzez promowanie rozwoju turystyki miejskiej i kulturowej, kulinarnej i enoturystyki, a także turystyki wiejskiej, co przyczynia się do rozproszenia natężenia ruchu turystycznego i zapobiegania jego nadmiernej koncentracji. Środki poniesione na działania samorządu województwa w tym obszarze w 2023 r. wyniosły ponad 6,2 mln zł.

Kluczowym kierunkiem działań samorządu województwa była również rozbudowa oraz podnoszenie standardu szlaków i tras turystycznych w regionie, a także kształtowanie przestrzeni obszarów turystycznych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Kontynuowano projekt tworzenia zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim, polegający na budowie tras rowerowych o wysokim standardzie wraz z Miejscami Obsługi Rowerzystów (MOR). Prowadzono prace z zakresu rozwoju i utrzymania infrastruktury turystycznej (m.in. budowa wieży widokowej na Kamionnej), oznakowania i renowacji szlaków turystycznych (odnowiono łącznie 500 km szlaków turystycznych pieszych, spacerowych oraz dydaktycznych). Środki poniesione na działania samorządu województwa w obszarze 3.2 Rozwój infrastruktury turystycznej służącej prowadzeniu działalności turystycznej i obsłudze ruchu turystycznego w 2023 r. wyniosły blisko 46,7 mln zł.

W ramach realizacji założeń obszaru 3.3. Zintegrowanego systemu promocji, informacji i zarządzania w turystyce, podjęte zostały liczne inicjatywy mające na celu wzmocnienie promocji strategicznych marek turystycznych Małopolski na poziomie krajowym i międzynarodowym. W celu lepszego zrozumienia potrzeb i preferencji potencjalnych turystów Województwo Małopolskie cyklicznie od 2003 r. prowadzi badania ruchu turystycznego. Raport końcowy z badań wykazał, że rok 2023 był pierwszym rokiem od czasów pandemii COVID-19, kiedy zaobserwowano znaczący rozwój przemysłu turystycznego w Małopolsce, a podmioty działające w sektorze usług turystycznych deklarowały chęć zwiększenia zatrudnienia. W 2023 r. Małopolskę odwiedziło 20,8 mln turystów – o 22,9% więcej, niż w 2022 r., w tym 17,55 mln odwiedzających krajowych (wzrost o 8,3% względem roku poprzedniego) i 3,25 mln odwiedzających z zagranicy (wzrost aż o 345,2% więcej niż w roku 2022). Wpływy z turystyki wyniosły ponad 13 mld zł, co oznacza wzrost o 16,2% w stosunku do roku 2022. Dominującą grupę odwiedzających stanowili turyści krajowi, wśród których najliczniejsi byli Małopolanie, mieszkańcy Mazowsza i Śląska. Wśród turystów zagranicznych, najwięcej odwiedzających pochodziło z Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych i Niemiec. Turyści najczęściej odwiedzali Małopolskę po to, by wypocząć, zwiedzić zabytki i uprawiać aktywną turystykę. Na liście najczęściej wybieranych destynacji turystycznych znalazły się kolejno począwszy od pierwszego miejsca: Tatrzański Park Narodowy, Energylandia, Kopalnia Soli „Wieliczka”, Rynek Główny w Krakowie, Pieniński Park Narodowy, Wawel, Muzeum Auschwitz, Krupówki, Sukiennice, Góry i Schronisko PTTK na Turbaczu. W ramach założeń w/w obszaru udzielone zostało również wsparcie branży turystycznej w zakresie promocji różnorodnych ofert i produktów turystycznych. Istotnym elementem działań była także współpraca z Małopolską Organizacją Turystyczną, której Województwo Małopolskie jest strategicznym członkiem oraz kontynuacja rozwoju zintegrowanego systemu informacji turystycznej. W tym kontekście wprowadzano nowe funkcje i narzędzia, wykorzystując nowoczesne technologie oraz środki masowego przekazu, aby skutecznie prezentować atrakcje turystyczne regionu. Celem tych działań było nie tylko zwiększenie atrakcyjności Małopolski jako destynacji turystycznej, lecz także usprawnienie procesów

informacyjnych, promocyjnych i zarządczych w branży turystycznej. Łącznie w zakresie tego obszaru podjęto kompleksowych 7 działań. Wydatki poniesione na realizację w/w zadań w 2023 r. wyniosły ponad 16,8 mln zł.

3.1. Rozwój zrównoważonej turystyki regionalnej

Małopolska – zasmakuj w podróży – prezentacja i promocja produktów turystycznych, w tym rozwój oferty ekoturystycznej regionu (działanie coroczne). Celem podjętych działań było zachęcenie turystów i mieszkańców Małopolski do odwiedzania regionu i odkrywania jego walorów kulturowych i przyrodniczych. Dostrzegając zmieniające się trendy w turystyce i tendencje w podróżowaniu po pandemii COVID-19, Województwo Małopolskie zachęcało goszczących do eksplorowania mniej oczywistych destynacji, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc związanych z dziedzictwem kulinarnym regionu. W 2023 r. przeprowadzono kampanię informacyjno-promocyjną pod hasłem „*Małopolska – zasmakuj w podróży*”. Projekt był kontynuacją działań związanych z popularyzowaniem lokalnej oferty turystycznej regionu ze szczególnym uwzględnieniem aktualnej oferty produktowej, które w poprzednich latach realizowano w ramach kampanii „Małopolska w rytmie eko” oraz „Małopolska – naturalnie”. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: dokonano zakupu usług promocyjnych w związku z wydarzeniami turystycznymi, tj. w ramach „Małopolskiego Festiwalu Podróżniczego 50N”, Krakowskiego Festiwalu Górskiego oraz Festiwalach Podróżniczych w Bydgoszczy, Wejherowie oraz Jasionce, które z uwagi na fakt, że kierowane były zarówno do potencjalnych turystów, jak również do branży turystycznej, stanowiły doskonałą formę prezentacji i promocji małopolskiej oferty turystycznej, a także okazję do popularyzacji turystyki przyjazdowej do regionu i zaprezentowania Małopolski, jako miejsca niezwykle atrakcyjnego turystycznie. Dodrukowano również 1200 sztuk przewodnika ekoturystycznego pn. „Małopolska. Podróżuj z nami w rytmie eko” – publikacji prezentującej zbiór pomysłów na wycieczki jednodniowe, weekendowe i tygodniowe możliwe do zrealizowania również poza szczytem sezonu w formie spaceru, na rowerze, w kajaku, w siodle, na biegówkach, a nawet dreżyną. Publikacja prezentuje miejsca, które postawiły na ekoturystykę oraz ochronę dziedzictwa i piękna krajobrazu. W ramach działania wykonano również aktualizację i rozbudowę treści specjalistycznego przewodnika turystycznego pn. „Szlak Architektury Drewnianej. Małopolska”, poświęconego architekturze i budownictwu drewnianemu w Małopolsce. Całkowita wartość w 2023 r.: 367,5 tys. zł.

Małopolska na rowery (działanie coroczne). Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: działania mające na celu rozwój i promocję produktów turystyki rowerowej regionu, promocję jednolitych standardów oznakowania szlaków i tras rowerowych oraz podnoszenie jakości obsługi rowerzystów. Rozwijany był system Miejsc Przyjaznych Rowerzystom (MPR), m.in. poprzez informowanie i edukowanie potencjalnych uczestników systemu, organizację naboru i certyfikację oraz działania promujące podmioty, które przystąpiły do systemu certyfikacji. Ogłoszono nabór, w wyniku którego certyfikat uzyskało 27 obiektów (aktualnie certyfikat posiada 229 obiektów). Przeprowadzono kontrole pod kątem wymaganych kryteriów przez podmioty, które zgłosiły się do Systemu

Rekomendacji MPR w 2021 i 2023 r. (łącznie 165 obiektów) oraz zrealizowano cykl 5 spotkań, w których udział wzięło 89 przedstawicieli MPR. Wykonano także materiały o charakterze promocyjnym dla obiektów posiadających certyfikat MPR, zaktualizowano 4 spacery wirtualne wzdłuż przebiegu tras rowerowych VeloMałopolska o dodatkowe 50 hotspotów, zaktualizowano multimedialny e-katalog MPR, dodatkowe zdjęcia z okolic tras rowerowych oraz mapy do samodzielnego druku zamieszczono na stronie internetowej. Trasy rowerowe

VeloMałopolska promowane były podczas różnego rodzaju wydarzeń międzynarodowych, krajowych, czy regionalnych, a także w mediach elektronicznych. Wydrukowano mapy: Wiślanej Trasy Rowerowej, VeloDunajec, VeloNatura, VeloMeteropolis oraz przewodnik rowerowy „Wkręć się!”, a także opracowano nowy rodzinny przewodnik rowerowy i nowe wzory map dla Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR) przy trasach VeloMałopolska. Okazją do promocji sieci tras VeloMałopolska i powstałych na jej bazie wycieczek rowerowych na arenie międzynarodowej był udział Województwa Małopolskiego w targach „Fiets en Wandelbeurs 2023” w Utrechcie, jednych z największych targów turystyki rowerowej na świecie. Wśród odwiedzających stoisko była Pani Margareta Kassangana – Ambasador RP w Królestwie Niderlandów. Całkowita wartość w 2023 r.: 523 tys. zł.

Wydarzenia promujące turystykę rowerową (działanie coroczne). Działanie dotyczy realizacji kolejnej edycji wydarzeń „Małopolska Tour” oraz „Małopolska MTB Film Festival”. „Małopolska Tour” to święto rowerzystów i pasjonatów aktywnych form spędzania wolnego czasu na rowerze, mające na celu popularyzację zdrowego, aktywnego stylu życia i motywowanie do regularnego wybierania roweru jako środka transportu (ekotransport). Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zorganizowano 2 wydarzenia cyklu w Kluczach na Pustyni Błędowskiej i w Wadowicach, podczas których przeprowadzono rajdy rowerowe po 6 wyznaczonych trasach o różnym stopniu trudności. W wydarzeniach wzięło udział ok. 6000 osób. „Małopolska MTB Film Festival” to wydarzenie, które aktywnie angażuje społeczność rowerową. Temat festiwalu to doskonała okazja do promocji Małopolski jako miejsca, gdzie turystyka rowerowa bardzo dobrze się rozwija. W ramach konkursu wyodrębniono 2 kategorie konkursowe – Najlepsze Zdjęcie MTB z Małopolski i Najlepszy Film MTB z Małopolski. Wydarzenie realizowane było poprzez zakup usług promocyjnych. Całkowita wartość w 2023 r.: 1 mln zł.

Szlak Kultury Wołoskiej (działanie coroczne). Szlak Kultury Wołoskiej powstał jako międzynarodowy szlak kulturowy bazujący na bogatym dziedzictwie Wołochów, które zostało zinwentaryzowane na obszarze województw małopolskiego, śląskiego oraz podkarpackiego, a także na terenach słowackich. Szlak został stworzony przy wsparciu środków unijnych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020. W oparciu o zasoby wołoskie na terenie Małopolski, w tym przyrodnicze, kulturowe i architektoniczne stworzony został zintegrowany produkt turystyczny związany z kulturą wołoską. Aby zapewnić trwałość projektu, niezbędne jest podejmowanie działań mających na celu utrzymanie efektów jego realizacji, w tym: utrzymanie infrastruktury turystycznej na szlaku (altany i bramy karpackie), oznakowania szlaku (tablice informacyjne, słupki i laski wołoskie) oraz ekspozycji tematycznych. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: przeprowadzono prace związane z inwentaryzacją stanu technicznego i konserwacją infrastruktury turystycznej na szlaku, obejmujące 3 bramy karpackie, 6 altan turystycznych wraz z wyposażeniem, 16 tablic informacyjnych oraz 19 słupków wołoskich. W celu zachowania atrakcyjności oferty szlakowej, podjęto inicjatywy aktywizujące i promocyjne oraz dążono do budowania partnerskich relacji w ramach szlaku. W ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – II edycja” wsparto realizację 2 projektów, w ramach których zorganizowano „Watrę Ochotnicką”, „Redyk Jesienny”, warsztaty tańca regionalnego, zajęcia z gry na instrumentach pasterskich, warsztaty kuchni wołoskiej oraz prezentację lokalnych produktów z Ochotnicy Dolnej podczas Europejskich Targów Produktów Regionalnych w Zakopanem. Całkowita wartość w 2023 r.: 270 tys. zł.

Turystyczne Skarby Małopolski (działanie coroczne). Ideą konkursu jest wyłonienie i nagrodzenie najbardziej atrakcyjnych, nowatorskich i przyjaznych dla turysty goszczącego w Małopolsce miejsc, atrakcji, przedsięwzięć oraz inicjatyw, dzięki którym Województwo Małopolskie jest najchętniej odwiedzanym polskim regionem. Konkurs organizowany jest przez Samorząd Województwa Małopolskiego we współpracy z Małopolską Organizacją Turystyczną. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zorganizowano V edycję konkursu, w tym przeznaczenie pieniężnej nagrody Marszałka Województwa dla laureata konkursu w kategorii „**Miejsce z klimatem – miejscowość lub gmina turystyczna**”. Wszystkie wyróżnienia zostały wręczone podczas uroczystości „Małopolskich Obchodów Światowego Dnia Turystyki” zorganizowanych w ramach II „Europejskiego Kongresu Sportu i Turystyki” w Zakopanem. Nagroda dla laureata konkursu w kategorii „**Miejsce z klimatem – miejscowość lub gmina turystyczna**” przekazywana jest w roku następującym po roku, w którym konkurs został rozstrzygnięty, w formie pomocy finansowej gminie będącej laureatem konkursu, bądź gminie, na terenie której położona jest miejscowość będąca laureatem konkursu z przeznaczeniem na realizację zadań z zakresu rozwoju i promocji oferty turystycznej laureata. W 2023 r. przekazano pomoc finansową dla laureata konkursu w w/w kategorii w 2022 r., tj. dla Gminy Zator. Przekazane środki finansowe wykorzystane zostały na realizację działań promujących Gminę, tj. wykonanie muralu przy ul. Stromej prezentującego historię Zatora opowiedzianą obrazem, 8 statuetek Karpią Zatorskiego odlanych z brązu i posadowionych w przestrzeni miejskiej oraz filmu promującego Miasto i Gminę Zator. Całkowita wartość w 2023 r.: 128,5 tys. zł.

Współpraca międzyregionalna na rzecz rozwoju i aktywizacji Jury Krakowsko-Częstochowskiej (działanie coroczne). Celem działania jest aktywizacja i promocja oferty turystycznej Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz budowanie szerokiego partnerstwa na rzecz zintegrowanego rozwoju

turystycznego tej niezwyklej krainy, leżącej na pograniczu Małopolski i Śląska. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w 25 lokalizacjach odbyły się wydarzenia pod hasłem „Jura w klimacie”. W ramach programu zaoferowano uczestnikom, m.in. możliwość zwiedzania 6 małopolskich zamków jurajskich: Zamku Pieskowa Skała, Zamku Rabsztyn, Zamku Tenczyn w Rudnie, Zamku Lipowiec, Zamku w Bydlinie oraz Zamku Korzkiew. Wydarzenia odbywały się także na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego, w Dolinie Prądnika,

w Olkuszu, oraz w Bazylice Świętego Michała Archanioła i Sanktuarium Męczeństwa Świętego Stanisława na Skałce w Krakowie. Na uczestników Juromanii czekało wiele atrakcji, m.in.: nocne zwiedzanie jaskiń Wierchowskiej i Nietoperzowej, nocny „Rajd Świetlika” po Pustyni Błędowskiej, zajęcia praktyczne z Jurajską Grupą GOPR. Odbył się także Piknik Edukacyjny w Lasku Wolskim, animowany przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego. Wydarzeniom towarzyszyły, m.in. rekonstrukcje historyczne, konkursy z nagrodami, degustacje lokalnych dań, warsztaty tematyczne, turnieje rycerskie, gry terenowe, kino plenerowe oraz pokazy fire show. Dla aktywnych w programie znalazły się także rywalizacje sportowe, m.in. rajd rowerowy, marsz nordic walking, czy wyścig biegowy. Szacuje się, że w w/w wydarzeniach udział wzięło ponad 23 tys. osób. Wydarzenia objęte zostały zintegrowaną akcją promocyjną. Działania realizowane były w ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – III edycja” (wsparcie działań na rzecz promocji wydarzenia – 1 zadanie oraz wsparcie inicjatyw podejmowanych w celu aktywizacji obiektów tworzących potencjał turystyczny Jury Krakowsko-Częstochowskiej biorących udział w Juromanii – 9 zadań). Całkowita wartość w 2023 r.: 566,9 tys. zł.

Rozwój oferty turystyki społecznej (działanie coroczne). Zadanie ma na celu rozpoznanie potrzeb w zakresie rozwoju turystyki społecznej w Małopolsce, podniesienie znaczenia turystyki społecznej, w tym turystyki senioralnej w podróżach turystycznych, propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego wśród seniorów, osób ze szczególnymi potrzebami oraz innych grup odbiorców turystyki społecznej. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – II edycja” przyjęto do realizacji 6 zadań obejmujących organizację wycieczek turystyczno-tematycznych dla seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami. Całkowita wartość w 2023 r.: 100 tys. zł.

Poznaj region (działanie jednorazowe). Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zorganizowano 59 wydarzeń turystyczno-kulturalnych dla dzieci i młodzieży z Małopolski obejmujących, m.in. wizytę w Operze Krakowskiej na spektaklu „Kopernik”, połączoną ze zwiedzaniem atrakcji Krakowa. Wizyty w Operze Krakowskiej przygotowano w oparciu o autorski program, którego głównym tematem były obchody Roku Kopernikowskiego. Program zwiedzania atrakcji turystycznych Krakowa został przygotowany we współpracy z przewodnikiem turystycznym i objął spacer Drogą Królewską oraz Szlak Krakowskich Legend dla młodszych uczestników wydarzeń wraz ze zwiedzaniem i wstęпами do wybranych obiektów sakralnych i muzealnych, tj. Kościoła Mariackiego, Kościoła Dominikanów, Kościoła Franciszkanów, Smoczej Jamy, Muzeum Dom Jana Matejki, Muzeum Narodowego Galera Sztuki Polskiej XIX w. W akcji uczestniczyło 2800 dzieci i młodzieży z całej Małopolski. Działania zrealizowane zostały w ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – IV edycja”. Całkowita wartość w 2023 r.: 800 tys. zł.

Tworzenie, rozwój i aktywizacja produktów i ofert turystycznych oraz zagospodarowania turystycznego regionu (działanie coroczne). Działanie polega na podniesieniu atrakcyjności turystycznej oraz zwiększeniu ruchu turystycznego w regionie poprzez wsparcie najciekawszych inicjatyw zgłaszanych przez organizacje pozarządowe, zakładających rozwój i promocję produktów i ofert turystycznych oraz infrastruktury turystycznej w regionie. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w ramach Priorytetu 1. otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna” – II i IV edycja wsparto łącznie 63 projekty. Wśród nich znalazły się zadania z obszaru tworzenia, rozwoju, aktywizacji i promocji produktów i ofert turystycznych oraz zagospodarowania turystycznego regionu w zakresie, m.in. turystyki aktywnej, turystyki na terenach wiejskich, turystyki miejskiej i kulturowej, w tym turystyki religijnej i pielgrzymkowej, aktywizacji turystycznej obszarów i społeczności lokalnych oraz upowszechniania produktów turystycznych, m.in. poprzez organizację wydarzeń turystycznych, wycieczek i spacerów edukacyjnych. Zrealizowany został również szereg projektów mających na celu utrzymanie i poprawę standardów infrastruktury turystycznej. Całkowita wartość w 2023 r.: 1,6 mln zł.

Rozwój i promocja szlaków dziedzictwa kulturowego (działanie coroczne). Działanie polega na wzmacnianiu oraz promowaniu szlaków dziedzictwa kulturowego w Małopolsce stanowiących istotny element wzbogacający potencjał turystyczny regionu. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w ramach zadania Województwo Małopolskie w 2023 r. zrealizowało 3 projekty:

- **Małopolski Odcinek Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Kulturowego Paulinów** – wytyczenie Szlaku Dziedzictwa Kulturowego Paulinów to wspólna inicjatywa realizowana we współpracy z Zakonem Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika oraz Województwem Śląskim. Początek szlaku wyznaczony został na Jasnej Górze. Biegąc przez Śląsk i Małopolskę, docelowo poprowadzony zostanie do Węgier – kolebki Zakonu Paulinów. Najważniejszym miejscem na mapie szlaku na terenie województwa małopolskiego jest Klasztor z 1472 r. i nieco późniejsza Bazylika Świętego Michała Archanioła i Sanktuarium Męczeństwa Świętego Stanisława na Skałce wraz z Kryptą Zasłużonych Polaków, a także zabudowania klasztorne z kościołem pw. Matki Bożej Częstochowskiej na Bachledówce w Czerwionem. W ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – II edycja” wsparto realizację 1 zadania, w ramach którego m.in. opracowano ścieżkę dydaktyczną w parku reliktyw archeologicznych przy Bazylice

Świętego Michała Archanioła na Skałce w Krakowie oraz plan aktywizacji turystycznej Sanktuarium Matki Bożej Jasnogórskiej na Bachledówce wraz ze scenariuszami zwiedzania. Całkowita wartość w 2023 r.: 100 tys. zł.

- Szlak Ucieczki Rotmistrza Witolda Pileckiego z KL Auschwitz – historia utworzenia Szlaku Ucieczki Rotmistrza Witolda Pileckiego z KL Auschwitz sięga 2015 r., kiedy to trasę ucieczki Rotmistrza Witolda Pileckiego odbył się I Rajd Konny, którego organizatorem było Stowarzyszenie Krzewienia Tradycji Kawalerii im. Rotmistrza Witolda Pileckiego oraz Stowarzyszenie Auschwitz Memento. W powstałą wówczas inicjatywę utworzenia szlaku historyczno-turystycznego zaangażowały się liczne podmioty położone i działające na terenie planowanego przebiegu szlaku. W celu urzeczywistnienia tej idei w 2020 r. do projektu dołączył Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, który we współpracy z Małopolską Organizacją Turystyczną rozpoczął prace nad opracowaniem przebiegu szlaku oraz projektem jego oznakowania. W efekcie stworzona została tematyczna strona internetowa oraz materiały dydaktyczne dla nauczycieli i uczniów w różnym wieku, stanowiące podstawę zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych. Podjęto także działania na rzecz wytyczenia szlaku w terenie i jego oznakowania. W 2023 r. w celu upowszechniania idei szlaku w ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – II edycja” wsparto realizację 1 zadania, w ramach którego przygotowano aplikację prezentującą szczegółowe informacje nt. Rotmistrza Witolda Pileckiego, jego ucieczki z KL Auschwitz, przebiegu szlaku i kolejnych punktów na szlaku. Zamontowano również 17 tabliczek informacyjnych z kodem QR do aplikacji w określonych punktach szlaku. Całkowita wartość w 2023 r.: 60 tys. zł.
- Aktywizacja oferty Małopolskich Szlaków Turystyki Kolejowej – projekt ma na celu promocję atrakcji turystycznych oraz dziedzictwa kolejowego w Małopolsce i obejmuje przejazdy historycznym taborem kolejowym wraz z atrakcjami na pokładzie pociągów oraz podczas postojów na poszczególnych stacjach i przystankach. W ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – I edycja” wsparto realizację 1 zadania, w ramach którego zorganizowano IX edycję turystycznych przejazdów kolejowych w oparciu o zasoby Skansenu Taboru Kolejowego w Chabówce oraz najpiękniejsze trasy kolejowe Małopolski, ze szczególnym uwzględnieniem odcinka dawnej Galicyjskiej Kolei Transwersalnej przebiegającego na terenie Województwa Małopolskiego, w tym uznawanej za jedną z najpiękniejszych w Polsce i w Europie ponad 130-letniej trasy Chabówka – Nowy Sącz. 12 przejazdom towarzyszyły różne atrakcje, m.in. udział w lokalnych imprezach, zwiedzanie atrakcji w pobliżu miejsc postoju pociągu, występy lokalnych artystów, degustacje lokalnych produktów kulinarnych. W grudniu zorganizowany został dodatkowy przejazd specjalny – mikołajkowy. Całkowita wartość w 2023 r.: 250 tys. zł.

Małopolski Szlak Winny (działanie coroczne). Małopolska wyróżnia się unikatowym dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym, a także kulinarnym. Oprócz tradycyjnych specjałów może poszczycić się bogatą ofertą winiarską, która w ostatnich latach intensywnie się rozwija. Wraz z rozwojem winiarstwa rozwija się także oferta enoturystyki tworząc „Małopolski Szlak Winny”, który obecnie obejmuje 60 winnic. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – II edycja” wsparto realizację projektów: „Małopolski Szlak Winny – rozwój oferty i promocja szlaku w 2023 r.”, „#enoTARNOWSKIE – Polska Marka Turystyczna – budowa oferty i promocja w 2023 r.” oraz w ramach IV edycji konkursu „WinWin EnoFestival by Małopolska”. Głównym założeniem wspartych projektów było zachęcenie turystów do odkrywania lokalnych winnic, spotkań z ich właścicielami, poznawania dziedzictwa oraz obcowania z przyrodą regionu, a także poznanie lokalnych marek winnych. Ponadto, wdrożono działania mające na celu popularyzację oferty enoturystycznej poprzez prezentację oferty podczas znaczących wydarzeń turystycznych, np. Targów Polskich Win i Winnic WINO 2023 w Poznaniu skierowanych do największych producentów win i cydrów, a także dostawców technologii i sprzętów winiarskich w Polsce. W targach wzięło udział 70 winnic z 9 winiarskich regionów Polski, w tym kilkunastu wystawców z Małopolski. Nagrodę w Konkursie Win Polskich 2023 – tytuł Championa za

wino czerwone wytrawne Monarcha 2021 odebrała winnica „Piwnice Antoniego” z Woli Lubeckiej. Ponadto białe wina Brzask 2021 oraz Nestor 2021 pochodzące z tej winnicy zostały nagrodzone srebrnymi medalami. W listopadzie 2023 r. w Ambasadzie RP w Belgii podczas II Festiwalu Polskiego Wina w Brukseli – wydarzenia mającego na celu promocję polskiej branży winiarskiej na rynku belgijskim zaprezentowane zostały wysokiej jakości polskie wina, w tym pochodzące z Małopolski. W ramach wydarzenia zaprezentowano także małopolską ofertę enoturystyczną. W ramach działania dokonano również zakupu usług promocyjnych w związku z krakowskim festiwalem „Confetti Wine Fest”, wydarzeniu w pełni poświęconym winom naturalnym, powstającym w zgodzie z naturą i wytwarzanym tradycyjnymi metodami. Całkowita wartość w 2023 r.: 317,3 tys. zł.

Małopolski Szlak Kulinarny (działanie coroczne). Bogactwo regionalnych smaków zachęca do odkrywania Małopolski nie tylko z perspektywy zabytków i walorów przyrodniczych, lecz także wspaniałej kuchni serwowanej w wyjątkowych miejscach. W regionie wytyczono Małopolską Trasę Smakoszy, na której znajdują się karczmy o najwyższym standardzie i jakości świadczonych usług, Małopolski Szlak Winny zachęcający nie tylko do odwiedzania winnic, ale i do obcowania z przyrodą regionu oraz liczne, lokalne szlaki kulinarne. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: Podjęto starania w celu opracowania przewodnika turystyczno-kulinarnego po regionie, dzięki któremu można będzie zachwycić się historią odwiedzanych miejsc i rozsmakować się w najwyższej jakości lokalnych specjałach – opracowano treści do przewodnika oraz jego koncepcję graficzną. Przeprowadzono kampanię informacyjno-promocyjną pod hasłem „Małopolska – zasmakuj w podróży”. Dla pasjonatów gotowania nie zabrakło kulinarnych inspiracji, sprawdzonych przepisów oraz wskazówek gdzie można znaleźć najsmaczniejsze regionalne produkty. Całkowita wartość w 2023 r.: 127,5 tys. zł.

3.2. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności turystycznej i obsłudze ruchu turystycznego

(MPI, MPI 2030, S) VeloMałopolska. Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim - projekt realizowany w latach 2017-2025, przy dofinansowaniu (w okresie 2017-2023) z RPO WM na lata 2014-2020, środków budżetu Państwa i Województwa, środków JST i WFOŚiGW. Celem zadania jest poprawa infrastruktury rowerowej w regionie oraz zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności małopolskiej oferty pobytowej w zakresie turystyki rowerowej.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r. obejmował m.in.:

- **EuroVelo 11 (EV11) – odcinek od granicy miasta Kraków do styku z województwem świętokrzyskim w Gminie Proszowice – odcinek zlokalizowany na terenie Gminy Proszowice** - wybudowano 14,1 km, z czego 12,5 km dwukierunkowej trasy rowerowej, przebudowano most kolejowy kolei wąskotorowej nad rzeką Szreniawa w m. Proszowice na kładkę pieszko-rowerową, wybudowano trzy kładki rowerowe.

- **EuroVelo 11 (EV11) – Czchów Zapora do m. Ostrów w gminie Tarnów- przedsięwzięcie II (odcinek Ostrów – Łukanowice)** – wybudowano drogę rowerową na terenie Gmin: Wojnicz Wierzchosławice, na lewym wale przeciwpowodziowym rzeki Dunajec (odcinek dł. ok. 5 km) wraz z remontem drogi wewnętrznej na terenie zamkniętym PKP (odcinek dł. 0,2 km).

- **EuroVelo 11 (EV11) – Czchów Zapora do m. Ostrów w gminie Tarnów- przedsięwzięcie II (odcinek Łukanowice - Wróblowice)** – w oparciu o opracowaną dokumentację budowlaną oraz pozyskane zgłoszenia w ramach zakresu podstawowego wybudowano trasę rowerową o dł. 12,5 km.

- **Budowa kładki pieszo-rowerowej wraz z dojazdami stanowiącej uzupełnienie trasy VeloDunajec w miejscu historycznego Zerwanego Mostu w m. Krościenko nad Dunajcem** – 13.02.2023 r. podpisano umowę na wykonanie robót budowlanych. Zastane warunki

gruntowe z uwagi na skomplikowany charakter budowy geologicznej spowodowały konieczność adaptacji dokumentacji projektowej do stanu faktycznego oraz zmiany pozwolenia na budowę (uzyskano 11.12.2023 r.). W oparciu o zmienioną dokumentację rozpoczęto roboty budowlane, które będą kontynuowane w 2024 r.

- **Budowa trasy rowerowej VeloSkawa na odcinku Ponikiewka – Zapora Świnna Poręba**

- wybudowano 2,5 km odcinka trasy rowerowej od istniejącego odcinka drogi rowerowej zlokalizowanego przy potoku Ponikiewka do tarasu widokowego przy zaporze w Świnnej Porębie wraz z budową kładki na potoku Ponikiewka, budową przepustu na potoku Czerna.

- **Układ uzupełniający trasę VeloRudawa (VRu) – budowa łącznika do m. Czerna – opracowanie dokumentacji projektowej wraz z pozyskaniem pozwoleń** – zadanie w trakcie opracowania dokumentacji projektowej.

- **Budowa trasy rowerowej VeloDunajec w ciągu DW 969 w m. Zabrzeż** – w oparciu o opracowaną dokumentację projektową i decyzję ZRID wybudowano 1,4 km odcinka trasy rowerowej w ciągu DW 969 w miejscowości Zabrzeż.

- **Budowa Wiślanej Trasy Rowerowej na odc. gr. Miasta Kraków - ul. Łutnia** – w ramach zadania wybudowano 400 m odcinka Wiślanej Trasy Rowerowej na modernizowanych przez Polskie Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wałach przeciwpowodziowych rzeki Wisły od granicy miasta Krakowa do ul. Łutnia na terenie Gminy Wieliczka.

- **Budowa zintegrowanej Sieci Tras Rowerowych w Województwie Małopolskim EuroVelo 11 (EV11) – Czchów Zapora do m. Ostrów w gminie Tarnów – przedsięwzięcie II** – opracowano dokumentację projektową wraz z decyzją ZRID.

Do końca 2023 r. w ramach projektu oddano do użytkowania ponad 514 km tras rowerowych oraz wybudowano 27 Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR). Całkowita wartość projektu: 217,4 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 192,2 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r: 43,6 mln zł.

(MPI, S) Przygotowanie dokumentacji dla zintegrowanej sieci tras rowerowych – projekt zakończony, realizowany w latach 2020-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa oraz środków JST. W ramach zadania pozyskana została dokumentacja techniczna dla tras rowerowych, planowanych do realizacji w przyszłej perspektywie finansowej programu regionalnego: Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r. obejmuje m.in.:

- ***VeloSkawa - odcinek Podolsze – Łęczany*** – uzyskano pozwolenie na budowę.
- ***VeloRaba (VR) na odcinku Kasinka Mała - Puszcza Niepołomska - odcinek Kasinka Mała – Myślenice*** – trwały prace projektowe. Uzyskano 2 zgłoszenia na wykonanie robót dla 3 odcinków trasy, decyzję pozwolenia na budowę dla przepustu pod projektowaną trasą rowerową oraz decyzję ZRID dla początkowego odcinka trasy (m. Kasinka Mała).
- ***VeloRaba (VR) na odcinku Kasinka Mała - Puszcza Niepołomska - odcinek Myślenice - Gdów*** – opracowano projekt architektoniczno – budowlany wraz z wymaganymi opiniami/decyzjami.
- ***VeloRaba (VR) na odcinku Kasinka Mała - Puszcza Niepołomska - odcinek Gdów - Stanisławice*** – opracowano kompletną dokumentację projektową wraz z projektem stałej organizacji ruchu.
- ***VeloRaba (VR) na odcinku Kasinka Mała - Puszcza Niepołomska - budowa dwóch kładek rowerowych w ciągu trasy VeloRaba*** – uzyskano decyzję pozwolenia na budowę dla kładki w Myślenicach i zatwierdzono projekt stałej organizacji ruchu. Dla kładki nad doliną potoku Słona Woda uzyskano decyzję wodnoprawną i opracowano projekt budowlany.
- ***Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z pozyskaniem decyzji administracyjnych na budowę dojazdu do kładki rowerowej w ciągu trasy VeloRaba (VR) na rz. Raba od ul. Kazimierza Wielkiego w m. Myślenice*** - uzyskano decyzję pozwolenia na budowę oraz zatwierdzono projekt stałej organizacji ruchu.
- ***VeloSkawa (VSk) – odcinek Ponikiewka – Podolsze*** - opracowano projekt budowlany.

Całkowita wartość projektu: 2,7 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 1,3 mln zł.

Zarządzanie systemem szlaków turystycznych Małopolski (działanie coroczne). Działanie zakłada rozwój i ujednolicenie sieci szlaków turystycznych w regionie, poprawę bezpieczeństwa i standardu podróżowania oraz upowszechnianie informacji o małopolskich trasach turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem szlaków pieszych i rowerowych, biegnących poza głównymi centrami turystycznymi Małopolski. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zrealizowano 1 zadanie, w ramach którego odnowiono łącznie 500 km szlaków turystycznych pieszych, spacerowych, dydaktycznych, itp., w tym doposażono je w infrastrukturę turystyczną. Uzupełniono także Bazę Ewidencji Szlaków Turystycznych o nową funkcję umożliwiającą powiadamianie o utrudnieniach i zagrożeniach na szlakach. Całkowita wartość w 2023 r.: 200 tys. zł.

Zrównoważony rozwój turystyki obszarów górskich (działanie coroczne). Szczyt Góry Kamionna usytuowany w Beskidzie Wyspowym na obszarze Gmin Limanowa, Trzciana, Laskowa i Żegocina stał się celem kompleksowego zagospodarowania turystycznego obszarów górskich ze względu na rosnącą popularność jako destynacja turystyczna. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: 19.04.2023 r. Województwo Małopolskie oraz w/w Gminy podpisały list intencyjny w sprawie podjęcia działań w zakresie rozwoju turystycznego, w tym w zakresie rozbudowy infrastruktury turystycznej na ich terenie, m.in. budowy nowej wieży widokowej na Kamionnej, a także tworzenia, aktywizacji i upowszechniania produktów turystycznych Beskidu Wyspowego. W rezultacie podpisanego listu intencyjnego udzielono finansowego wsparcia Gminie Limanowa, która pełniła rolę inwestora odpowiedzialnego za budowę wieży. Powstała wieża ma 29 m wysokości, co czyni ją

najwyższą wieżą widokową w Beskidzie Wyspowym. Zwieńczona została zadaszonym tarasem widokowym o powierzchni 64 m², przez co wielu turystów może podziwiać rozległe panoramy, m.in.: Pogórza Wiśnickiego, Pogórza Rożnowskiego, Beskidu Sądeckiego, Beskidu Wyspowego, Gorców, Tatr oraz Babiej Góry. Przy dobrej widoczności z wieży można zobaczyć również Kraków. W celu łatwiejszej identyfikacji widocznych z wieży punktów, na tarasie widokowym zamontowano i opisano 4 tablice z panoramami widokowymi. Całkowita wartość w 2023 r.: 319,7 tys. zł.

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Szlak Architektury Drewnianej w Województwie Małopolskim (działanie coroczne). Na szlaku znajdują się malownicze kościoły, piękne cerkwie, smukłe dzwonnice, staropolskie dwory, drewniane wille i skanseny należące do najcenniejszych zabytków ludowej kultury materialnej. To 255 najcenniejszych i najciekawszych zabytkowych obiektów drewnianych. 8 z nich znajduje się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Szlak jest zarządzany przez Małopolską Organizację Turystyczną w imieniu Samorządu Województwa Małopolskiego. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: latem 2023 r. do zwiedzania udostępniono 59 obiektów, w których zatrudnieni zostali przewodnicy. Były to głównie kościoły i cerkwie, ale również obiekty świeckie: dwór drewniany w Świdniku, spichlerz dworski w Ryglicach i Muzeum Biograficzne Władysława Orkana „Orkanówka” w Porębie Wielkiej. Obiekty zwiedzać można było od lipca do końca września. Kościoły i cerkwie znajdujące się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO otwarte były przez cały rok. Dodatkowo, w budynkach znajdujących się na Szlaku Architektury Drewnianej realizowano cykl koncertów w ramach Festiwalu „Muzyka Zaklęta w Drewnie”. Całkowita wartość w 2023 r.: 1,3 mln zł.

3.3. Zintegrowany system promocji, informacji i zarządzania w turystyce

(MPI 2030, S) Małopolska – cel podróży - projekt zakończony, realizowany w latach 2020-2023 w ramach RPO WM na lata 2014-2020 w partnerstwie Małopolskiej Organizacji Turystycznej (Lidera projektu), Województwa Małopolskiego (Partnera projektu) oraz Miasta Kraków (Partnera projektu). Celem projektu była odbudowa przyjazdów turystycznych do Krakowa i Małopolski w związku z pandemią COVID-19 poprzez realizację kampanii promocyjnej o charakterze wizerunkowo-produktowym na rynkach międzynarodowych i krajowym. Kampania zakładała wsparcie w ożywianiu i stymulowaniu na nowo ruchu turystycznego zagranicznego, a tym samym wzmacnianie koniunktury na produkty i usługi turystyczne. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: kampania w Internecie prowadzona w okresie 24.04. – 31.10.2023 r. na rynkach brytyjskim, niemieckim i austriackim (która dotarła do ponad 39 mln odbiorców i wykorzystywała takie narzędzia jak: Google Ads, Social Media – FB i IG, YouTube, branżowe portale turystyczne); akcje ambientowe realizowane w USA, Szwajcarii i Austrii, Niemczech, Włoszech, Norwegii, Szwecji, Danii; kampania krajowa prowadzona od 01.05.2023 r. na antenach największych polskich stacji telewizyjnych: TVP, POLSAT i TVN; kampania promocyjna „Daj się ugościć. Odwiedź Kraków. Odkryj Małopolskę” realizowana od 06.2023 r. we współpracy z RMF

FM. Całkowita wartość projektu: 24 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 17,4 mln zł, w tym Województwo Małopolskie z RPO WM: 2 mln zł.

Monitoring ruchu turystycznego w Województwie Małopolskim (działanie coroczne). Badania ruchu turystycznego w regionie są podstawowym narzędziem diagnozy obecnego stanu turystyki w Małopolsce. Mają istotne znaczenie podczas tworzenia profesjonalnej oferty turystycznej regionu, opracowania atrakcyjnych produktów turystycznych przez małopolską branżę turystyczną lub przy próbach dyspersji ruchu turystycznego w mniej odwiedzane miejscowości. Województwo Małopolskie od 2003 r. prowadzi systematyczny monitoring ruchu turystycznego oparty o metodę analizy porównawczej wielkości i struktury ruchu turystycznego. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: badanie zrealizowano w oparciu o wywiady bezpośrednie prowadzone wśród gości odwiedzających Małopolskę oraz odczyt danych z hurtowni danych teleinformatycznych. Zrealizowano kwestionariusz ankietowy u blisko 5200 osób, pozyskano bazę danych z hurtowni danych teleinformatycznych, oszacowano wielkość ruchu turystycznego w Małopolsce, stworzono profile demograficzne turystów przebywających w regionie i oszacowano wpływy z ruchu turystycznego dla gospodarki Małopolski. Przygotowano raport końcowy wraz z wnioskami i rekomendacjami, który wykazał, że w 2023 r. Małopolskę odwiedziło 20,8 mln turystów – o 22,9% więcej niż w 2022 r., w tym 17,55 mln odwiedzających krajowych (wzrost o 8,3% względem roku poprzedniego) i 3,25 mln odwiedzających z zagranicy (wzrost aż o 345,2% więcej niż w roku 2022). Całkowita wartość w 2023 r.: 350 tys. zł.

Członkostwo w Małopolskiej Organizacji Turystycznej (działanie coroczne). Małopolska Organizacja Turystyczna (MOT) jest niezwykle znaczącą instytucją dla regionalnej branży turystycznej. Województwo Małopolskie jest członkiem MOT od 2001 r., tj. od samego początku jej istnienia. Organizacja stanowi największą platformę współpracy pomiędzy samorządami terytorialnymi, przedsiębiorstwami turystycznymi, organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami zainteresowanymi rozwojem gospodarki turystycznej. Efektem tej współpracy jest skuteczna promocja małopolskich produktów i ofert turystycznych w kraju i zagranicą oraz rozwój turystyki w regionie. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: z tytułu członkostwa w MOT przekazano składkę członkowską przeznaczoną na realizację celów statutowych stowarzyszenia. Całkowita wartość w 2023 r.: 10 mln zł.

Wsparcie funkcjonowania i rozwój Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej (MSIT) oraz utrzymanie trwałości projektu m_MSIT – mobilny Małopolski System Informacji Turystycznej (m_MSIT) i jego rozwój – głównym założeniem jest zapewnienie sprawnego i efektywnego funkcjonowania na obszarze Województwa Małopolskiego zintegrowanego systemu informacji turystycznej, zarówno w warstwie analogowej (punkty informacji turystycznej), jak i cyfrowej (portal visitmalopolska.pl i aplikacja VisitMałopolska). Obecnie w systemie funkcjonuje blisko 30 punktów informacji turystycznej, w których można otrzymać materiały informacyjno-promocyjne, które są co roku aktualizowane i dostarczane do punktów IT. W ramach systemu przygotowano również oficjalny portal turystyczny Województwa Małopolskiego pod nazwą visitmalopolska.pl oraz bezpłatną aplikację VisitMałopolska. Małopolska w skali kraju ma największy potencjał turystyczny, co odzwierciedla liczba atrakcji turystycznych. MSIT koordynowany jest przez Małopolską Organizację Turystyczną od 2013 r. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r. to m.in.: kampania promocyjna i publikowanie treści w mediach społecznościowych, opracowano materiały informacyjno-promocyjne oraz przygotowano gadżety związane z promocją Małopolski, dokonano certyfikacji jednostek informacji turystycznej, przeprowadzono szkolenia dla informatorów turystycznych, a także zadbane o efektywne zarządzanie oznakowaniem turystycznym regionu. Całkowita wartość w 2023 r.: 2,1 mln zł.

Wsparcie i promocja ruchu przewodnickiego w Małopolsce (działanie coroczne). Celem przedsięwzięcia jest promowanie oferty turystycznej regionu wśród przewodników, rozwijanie ich zawodowych kwalifikacji, promocja ruchu przewodnickiego w Małopolsce oraz integracja środowisk turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem przewodników turystycznych. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zorganizowano uroczystą galę z okazji Małopolskich Obchodów Międzynarodowego Dnia Przewodnika z udziałem ponad 100 przewodników

i przedstawicieli środowisk turystycznych, podczas której, m.in. uhonorowano Dyplomem Marszałka Województwa Małopolskiego „Za wkład w rozwój i promocję turystyki w Małopolsce” przewodników szczególnie zaangażowanych w rozwój turystyki w regionie, zorganizowano cykl wycieczek turystycznych po Małopolsce dla ponad 500 dzieci rekrutujących się ze świetlic środowiskowych, ośrodków wychowawczych oraz dzieci niepełnosprawnych wraz z uroczystym zakończeniem i podsumowaniem wydarzenia. Wręczono certyfikaty Marszałka Województwa Małopolskiego dla przewodników bezpłatnie oprowadzających dzieci po szlakach, zorganizowano szkolenia merytoryczne dla przewodników turystycznych w zakresie podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych oraz przeprowadzono szkolenia dla blisko 200 przewodników turystycznych z zakresu obsługi turysty z niepełnosprawnością oraz szkolenie przyrodnicze. Zadanie zrealizowane zostało w ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – I edycja”. Całkowita wartość w 2023 r.: 100 tys. zł.

Łączy nas Małopolska Turystyka (działanie coroczne). Celem zadania jest tworzenie przedsięwzięć i aktywności turystycznych zmierzających do zintegrowania, komercjalizacji, promocji i sprzedaży marek turystycznych Małopolski, podniesienie kompetencji przedsiębiorców i osób pracujących w środowisku branży turystycznej z zakresu wykorzystania nowoczesnych narzędzi – technologii informatycznych w obszarach kluczowych do rozwoju biznesu turystycznego oraz rozwój oferty wydarzeń i przedsięwzięć środowiska branży turystycznej odbywających się w Małopolsce i stwarzających możliwość wymiany wiedzy oraz nawiązywania nowych kontaktów biznesowych. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023r.: w ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – II edycja” wsparto 6 zadań, w ramach których, m.in.: zorganizowano konferencję dla touroperatorów turystyki przyjazdowej w zakresie gospodarowania obiektem turystycznym w systemie GOZ, forum właścicieli winnic i podmiotów działających na rzecz rozwoju enoturystyki w Małopolsce wraz z przeprowadzeniem i rozstrzygnięciem plebiscytu na najlepszą „enomiejówkę” w regionie. Przeprowadzono konkurs i wręczono certyfikaty potwierdzające najwyższą jakość usług turystycznych wśród podhalańskiej branży turystycznej pn. „Krokusy”. Zrealizowano również misję ekspercką przedstawicieli małopolskiego rynku usług turystycznych do krajów Bliskiego Wschodu wraz z prezentacją oferty turystycznej Małopolski wśród touroperatorów, przedstawicieli administracji, podmiotów gospodarczych i mediów z tamtejszego rynku zainteresowanych nawiązaniem współpracy z Małopolską (jako odpowiedź na poszukiwania nowych rynków docelowych dla rozwoju oraz sprzedaży małopolskiej oferty turystycznej). Zinwentaryzowano i zaktualizowano atrakcje i produkty turystyczne Małopolski w ramach jednolitego katalogu turystycznego pn. „Kanon Krajoznawczy Województwa Małopolskiego” jako ofertę poznawczą dla młodzieży i środowiska akademickiego, szczególnie przy tworzeniu i realizacji podróży turystycznych po Małopolsce. Całkowita wartość w 2023 r.: 100 tys. zł.

Małopolska Meeting&Travel (działanie coroczne). Projekt realizowany w ramach otwartego konkursu ofert w dziedzinie turystyki i krajoznawstwa pn. „Małopolska Gościnna – IV edycja”, którego głównym działaniem była realizacja akcji promocyjnej we współpracy z radiem RMF FM pn. „Choinki pod choinkę od RMF FM i Małopolski”. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: w grudniu 2023 r. świąteczny konwój z choinkami od Małopolski dotarł do 10 miast w Polsce: Zatora, Bytomia, Opola, Legnicy, Leszna, Inowrocławia, Olsztyna, Elbląga, Gdyni i Krakowa. W każdym mieście na słuchaczy RMF FM czekała strefa, w której były do odebrania prezenty od Małopolski: świąteczne drzewka, słoiki z zupą z zatorskiego karpia oraz pierniczki i gadżety od RMF FM. Dodatkowo ogłoszony został konkurs dla słuchaczy RMF FM, w wyniku którego przyznane zostały vouchery na rodzinny pobyt w Hotelu BUKOVINA. W ramach projektu „Małopolska Meeting&Travel” zostały także zrealizowane wejścia pogodowe w „Pytaniu na Śniadanie” z Zatora, prezentacja Małopolskiej Turystyki podczas II Europejskiego Kongresu Sportu i Turystyki w Zakopanem, konferencja pn. Współpraca-Innowacje-Turystyka Zrównoważona, prezentacja Małopolski na Międzynarodowych Targach Turystycznych TTG Travel Experience 2023 Rimini, misja gospodarcza do Japonii z udziałem, m.in. w targach „TEJ Tourism

Expo Japan”, prezentacja oferty turystycznej Małopolski podczas Targów TTWarsaw, Roadshow Polonia 2023 we Włoszech organizowany przez ZOPOT Rzym w Wenecji, prezentacja oferty Małopolski podczas konferencji Aviation Bridge w Nowym Jorku, prezentacja oferty enoturystycznej Małopolski w Brukseli oraz misja gospodarcza do Arabii Saudyjskiej i udział w Saudi Airport Exhibition – największej branżowej imprezie lotniskowej w Arabii Saudyjskiej. Całkowita wartość w 2023 r.: 2,1 mln zł.

✓ **Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Przygotowanie audioprzewodników jako nowoczesnej formy prezentacji atrakcji turystycznych Województwa Małopolskiego (działanie jednorazowe). Zadanie zrealizowane przy wsparciu finansowym Ministerstwa Sportu i Turystyki przez Małopolską Organizację Turystyczną. Przygotowano 10 nagrań audioprzewodników w języku polskim po jednym z najbardziej atrakcyjnych miast w Małopolsce: Krakowie, Tarnowie, Zakopanem, Muszynie, Krynicy-Zdroju i Nowym Sączu. Ze względu na bogatą ofertę turystyczną i mnogość walorów turystycznych, atrakcje zostały przedstawione nie tylko w ramach audioprzewodnika, ale także wspólnie z punktami IT przygotowano trasy zwiedzania (trasy dla wszystkich i trasy rodzinne), w których zawarto najważniejsze i najciekawsze atrakcje dla zwiedzających w danych miastach. W trasach rodzinnych dodano także elementy dla rodzin z dziećmi, tak aby zaciekać młodszego słuchacza w tym dzieci i młodzież. Audioprzewodniki dają turystom możliwość zaznajomienia się z daną atrakcją, czy miejscem zanim jeszcze przyjadą do Małopolski. Ta nowoczesna forma zwiedzania sprawia, że odwiedzający może zachwycić się nie tylko trasą wycieczki przebiegającą po najatrakcyjniejszych miejscach, ale również liczyć na wsparcie przewodnika, który oprócz informacji praktycznych, opowie o ciekawostkach nie do znalezienia w tradycyjnych przewodnikach. Ponadto, do każdej trasy przygotowano również audiodeskrypcję, a także dostosowano audioprzewodniki dla osób z niepełnosprawnościami. Dotację na realizację zadania Małopolska Organizacja Turystyczna otrzymała z Ministerstwa Sportu i Turystyki. Kwota przyznanej dotacji wyniosła: 155,6 tys. zł; całość zadania z 10% wkładem własnym MOT wyniosła 174,8 tys. zł.

4. TRANSPORT

Opracowanie: Departament Infrastruktury Drogowej i Transportu, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Rok 2023 to kolejny okres realizacji szeregu zaplanowanych przedsięwzięć transportowych w województwie małopolskim. Jednak, z uwagi na zewnętrzne uwarunkowania, prowadzenie inwestycji było znacznie bardziej skomplikowane, m.in. za sprawą wzrastającej inflacji. Pomimo narastających trudności, przedsięwzięcia wieloletnie weszły w kolejne fazy realizacji. W przypadku części z nich, prowadzone prace zostały zakończone. Podróżni zyskali oczekiwany komfort podróży na kolejnych wyremontowanych stacjach i przystankach.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. (PKP PLK S.A.) prowadzi rozległe prace na liniach kolejowych. W Krakowie zakończono roboty budowlane przy projekcie dot. modernizacji linii kolejowej E30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice wraz z dobudową torów linii aglomeracyjnej. Dokonano odbioru końcowego m.in. toru nr 1 na linii kolejowej 91 i toru nr 1 na linii kolejowej 629 Kraków Główny – Kraków Płaszów. Trwają prace związane z budową nowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark/Mszana Dolna oraz modernizacja istniejącej linii kolejowej nr 104 Chabówka – Nowy Sącz.

W zakresie inwestycji drogowych w 2023 r. Zarząd Dróg Wojewódzkich zrealizował m.in. budowę połączenia węzła autostrady A4 w Wierzchosławicach ze SAG w Tarnowie, budowę obwodnicy Waksmund – Ostrowsko – Łopuszna, zachodnią obwodnicę Zielonek oraz obwodnicę Wolbromia. Zakończono rozbudowę DW 957 Krowiarki – Nowy Targ, rozbudowę DW 958 Chabówka – Zakopane, rozbudowę DW 973 na odcinku Żabno – Kozłów, rozbudowę DW nr 964 na terenie Gminy Niepołomice, modernizację odcinków DW 993 na odc. Gorlice – Lipinki oraz modernizację odcinków DW 969 na terenie Gminy Krościenko nad Dunajcem w m. Krośnica. W trakcie minionego roku kontynuowano realizację wielu projektów drogowych, kluczowych dla rozwoju regionu. Wśród najważniejszych wymienić należy: obwodnicę Szczurowej, Budowę obwodnic Podłęża i Niepołomic w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej nr 964 stanowiących połączenie Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej z siecią dróg międzynarodowych – Etap 2 Budowę obwodnicy Niepołomic, Budowę obwodnicy i mostów w ciągach dróg wojewódzkich - Polski Ład. W ramach rozwoju transportu transgranicznego rozpoczęto Modernizację DW 960 Bukowina Tatrzańska - Łysa Polana. Zadanie otrzymało dofinansowanie z Programu Interreg Polska-Słowacja PL-SK 2021-2027 i jest realizowane w partnerstwie z Preszowskim Krajem Samorządowym na Słowacji. Zarząd Dróg Wojewódzkich w 2023 r. realizował także zadanie Małopolska Karta Aglomeracyjna – budowa systemu zarządzania transportem zbiorowym w Województwie Małopolskim cz. II.

Również dla Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad rok 2023 to okres wielu realizacji: Budowa drogi ekspresowej S-1 Mysłowice (węzeł „Kosztowy II”) – Bielsko-Biała (węzeł „Suchy Potok”). Rozpoczęto prace projektowe nad rozbudową autostrady A4 od węzła Kraków Zachód (Balice) do ul. Kąpielowej w Krakowie oraz drogi S52 od węzła Kraków Zachód do węzła Modlniczka o trzeci pas ruchu, budowę DK nr 75 klasy GP na odc. Brzesko – Nowy Sącz, odc. II od Brzeska na włączeniu od DK 75 do Nowego Sącza. Zakończono roboty budowlane w ciągu dróg krajowych tym samym oddając do użytku obwodnicę Skawiny i Dąbrowy Tarnowskiej. Trwają roboty budowlane dla północnej obwodnicy Krakowa. Ponadto trwają prace projektowe budowy obwodnic dla Limanowej, Nowego Targu, Makowa Podhalańskiego, Chrzanowa, Trzebini, Wadowic oraz Piwnicznej. Wszystkie wymienione powyżej przedsięwzięcia są rezultatem wieloletnich, nierzadko żmudnych i skomplikowanych prac studialnych, dzięki którym w końcowej fazie realizacyjnej, założone projekty mogą przybrać realny kształt.

W roku 2023 Województwo Małopolskie kontynuowano prace nad Regionalnym Planem Transportowym Województwa Małopolskiego (RPT) – opracowanie tego dokumentu ma umożliwić wypełnienie przez Województwo Małopolskie warunku podstawowego dla Celu Polityki 3: Lepiej

połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności w ramach kolejnego okresu programowania polityki spójności. W dniu 2 kwietnia 2024 r. RPT został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego. RPT stanowić ma także jedno z narzędzi służących realizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030. Na potrzeby RPT uzyskano dostęp do Zintegrowanego Modelu Ruchu przygotowanego przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych. Ponadto w roku 2023 kontynuowane były prace związane z uczestnictwem Województwa Małopolskiego w naborze do Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej + do 2029. Dokumentem komplementarnym wobec RPT jest Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim (Plan transportowy). Przygotowany Plan transportowy realizuje cel strategiczny województwa: poprawę dostępności zewnętrznej i wewnętrznej w województwie małopolskim poprzez rozwój zrównoważonego systemu transportu zbiorowego. Zakłada priorytet usług kolejowych, wspieranych dowozowymi liniami autobusowymi do wybranych węzłów przesiadkowych. Bazuje na zadaniach wskazanych w dokumentach inwestycyjnych, wykorzystuje ich efekty, jednak sam nie wprowadza zmian w bazie i układzie przedsięwzięć infrastrukturalnych. Jest dokumentem z zakresu organizacji transportu zbiorowego w regionie. Ponieważ zarówno RPT jak i Plan Transportowy są dokumentami wzajemnie powiązanymi, efektem prowadzonych starań będzie także aktualizacja Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim. Spójna i przemyślana strategia w zakresie planowania, stanowi gwarancję powodzenia w realizacji założonych projektów.

4.1. Działania na rzecz rozwoju transportu zbiorowego

(MPI) Małopolska Karta Aglomeracyjna – budowa systemu zarządzania transportem zbiorowym w Województwie Małopolskim cz. II – projekt realizowany w latach 2017-2024, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020 oraz środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r. m.in.: wprowadzono język ukraiński do elementów systemu MKA wraz z modyfikacją interfejsu użytkownika (dotyczy to zmiany w zakresie automatów stacjonarnych i mobilnych, aplikacji mobilnej iMKA, portalu MKA, Systemu Obsługi Pasażera oraz obsługi w Punktach Obsługi Pasażera); rozbudowano funkcjonalność systemu centralnego zarządzającego systemem MKA o funkcje rozszerzające dostępność usług; dostarczono, zamontowano oraz uruchomiono urządzenia wraz z systemem służącym zarządzaniu dostępnością parkingu Park&Ride w m. Zakopane. Całkowita wartość projektu: 48,5 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 47,8 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: ok. 1,7 mln zł.

(MPI, S) Zakup Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych do świadczenia kolejowych usług przewozowych – FEM – projekt realizowany w latach 2023 – 2027 przez Województwo Małopolskie. Inwestycja obejmuje zakup 6 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych w wersji wieloczęściowej wraz z usługą serwisowo-utrzymawczą oraz pakietem części zamiennych. W 2023 r. przygotowana została dokumentacja przetargowa, w tym opis przedmiotu zamówienia oraz ogłoszone zostało postępowanie publiczne na Umowę ramową na zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych. Zakładana całkowita wartość projektu: 347 mln zł. W ramach projektu w 2023 r. nie zostały poniesione wydatki. Przedsięwzięcie planowane do współfinansowania z FEM 2021-2027.

Ponadto, w roku 2023r. złożono wniosek do Centrum Unijnych Projektów Transportowych o sfinansowanie zakupu dodatkowych 14 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Wniosek w trakcie oceny.

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w celu usprawnienia i poprawy jakości miejskiej komunikacji zbiorowej w Krakowie – część III, IV i V – zadanie realizowane przez MPK S.A. w Krakowie. W 2023 r. zakończono dostawy 60 szt. niskopodłogowych tramwajów Tango Kraków Lajkonik II. Z puli dostaw, 10 szt. tramwajów otrzymało dofinansowanie do projektu pn.: *Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w celu usprawnienia i poprawy jakości miejskiej komunikacji zbiorowej w Krakowie - część III*. Zakładana całkowita wartość projektu: 611,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 611,4 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 488,1 mln zł.

Rozbudowa zeroemisyjnej floty autobusowej w celu obsługi systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie - w 2023 r. zakończono dostawy 42 szt. autobusów elektrycznych (17 szt. standardowych oraz 25 przegubowych) wraz z urządzeniami ładującymi typu plug-in. Projekt dofinansowany z NFOŚiGW w ramach programu priorytetowego Zielony transport publiczny (Faza I). Wartość projektu: 160,1 mln zł, wartość przyznanego wsparcia wyniosła: 41,7 mln zł.

Zakup autobusów w ramach projektu pn. „Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy: Sprostanie wezwaniom migracyjnym poprzez zakup taboru autobusowego” w ramach działania 14.4 REACT-EU: ZWM w dniu 28 marca 2023 roku podjął Uchwałę Nr 508/23 w sprawie wyboru do dofinansowania projektu nr RPMP.14.04.00-12-0002/23 złożonego przez Koleje Małopolskie sp. z o.o., w ramach trybu nadzwyczajnego. Działanie 14.4 REACT-EU dla sprostania wyzwaniom migracyjnym – tabor autobusowy w ramach RPO WM 2014-2020 w maksymalnej kwocie dofinansowania 10,2 mln zł. W dniu 10 maja 2023 r. została podpisana umowa o dofinansowanie. W postępowaniu o udzielenie zamówienia na „Dostawę 7 sztuk fabrycznie nowych autobusów hybrydowych” w trybie przetargu nieograniczonego jako najkorzystniejsza w przedmiotowym postępowaniu wybrana została oferta złożona przez Wykonawcę: ABP BUS &Coach Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością. Cena oferty brutto: 11,6 mln zł. Umowa z Wykonawcą została podpisana w dniu 12 maja 2023 r.

Budowa Centrum Komunikacyjnego w Zakopanem – Otwarcie Centrum Komunikacyjnego w Zakopanem miało miejsce dnia 23 września 2023 r. Projekt realizowany był przez miasto Zakopane. Na realizację całego zadania udało się pozyskać środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020 w kwocie 25,66 mln zł. Zmodernizowano zabytkowe budynki dworca. Stworzenie Centrum Komunikacyjnego przy Dworcu PKP pozwoliło na integrację komunikacji kolejowej i autobusowej. Zakładana całkowita wartość projektu: 76,6 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 76,2 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 27,1 mln zł.

Budowa nowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark/Mszana Dolna oraz modernizacja istniejącej linii kolejowej nr 104 Chabówka – Nowy Sącz – Etap I – prace przygotowawcze oraz Etap IIA – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Zadanie w trakcie realizacji. W latach 2017-2022 realizowany był Etap I – prace przygotowawcze. Obecnie trwa opracowanie i odbiór dokumentacji projektowej dla realizacji budowy nowych podstawic trakcyjnych Mszana Dolna, Przymłynie, Pisarzowa, Limanowa oraz częściowy zakup materiału. Zakładana całkowita wartość projektu: 607,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 239,4 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 107,3 mln zł.

Modernizacja linii kolejowej nr 104 Chabówka – Nowy Sącz na odcinku Chabówka – Rabka Zaryte – Mszana Dolna oraz Limanowa – Kłęczany – Nowy Sącz – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Trwa realizacja prac budowlanych na odc. A1 Chabówka - Rabka Zaryte, A2 Rabka Zaryte - Mszana Dolna oraz E bocznicą Kłęczany - Nowy Sącz. W maju 2023 podpisano Umowy na realizację robót dla A1 Chabówka – Rabka Zaryte oraz odcinka E bocznicą Kłęczany – Nowy Sącz, natomiast w październiku 2023 dla odc. A2 Rabka Zaryte – Mszana Dolna. Dla odcinków C2 stacja Limanowa oraz D Limanowa – bocznicą Kłęczany trwa postępowanie przetargowe. Zakładana całkowita wartość projektu: 4 802,4 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 207,1 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 207,1 mln zł.

Prace na linii kolejowej nr 94 na odcinku Kraków Płaszów – Skawina – Oświęcim – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Zadanie w trakcie realizacji. Realizowano prace modernizacyjne na wybranych odcinakach szlaku Podbory Skawińskie - Brzeźnica i szlaku Dwory-Oświęcim. Rozpoczęcie prac związanych z zabudową urządzeń CSDIP (system informacji podróżnych). Zakładana całkowita wartość projektu: 570,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 551,3 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 106,4 mln zł.

Rewitalizacja linii kolejowej nr 117 odcinku Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona – Wadowice – granica województwa – Etap I – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Zadanie w trakcie realizacji. Roboty budowlane są zakończone, realizowano wypłaty odszkodowań. Zakładana całkowita wartość projektu: 164,5 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 164,2 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 209,8 tys. zł.

Budowa łącznicy kolejowej Kraków Zabłocie – Kraków Krzemionki – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Zadanie w trakcie realizacji. Roboty budowlane zakończone. Koszty związane z okresem gwarancyjnym (przeglądy). Zakładana całkowita wartość projektu: 386 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 380,3 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 14,3 tys. zł.

Prace na liniach kolejowych nr 97, 98, 99 na odcinku Skawina – Sucha Beskidzka – Chabówka – Zakopane – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Zadanie w trakcie realizacji. Trwają wielobranżowe prace modernizacyjne na odcinkach Sucha Beskidzka - Chabówka - Zakopane. Oddano do użytkowania pasażerom nowe łącznice w Kalwarii Zebrzydowskiej i Chabówce. Przywrócono ruch pociągów do stacji Zakopane. Zakładana całkowita wartość projektu: 1,9 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1,7 mld zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 487,6 mln zł.

Budowa połączenia kolejowego MPL Kraków-Balice z Krakowem Głównym, odcinek Kraków Główny – Mydlniki – Balice – projekt realizowany przez PKP PLK S.A.; Projekt w trakcie realizacji. Roboty budowlane zakończone. Zostały poniesione nakłady dla wydanych decyzji dot. wykupu gruntów oraz opłaty za służebność. Zakładana całkowita wartość projektu: 327,8 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 322,6 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 279,9 tys. zł.

Wstępne Studium Wykonalności kolejowych inwestycji infrastrukturalnych w Małopolsce – Projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Wykonawca prowadził prace nad Etapem III b. Wykonano mikrosymulacyjne analizy ruchowo – eksploatacyjne. Dla Etapu II – Progностyczne analizy przewozowe ruchu pasażerskiego w związku z uwagą Urzędu Miasta Kraków dot. konieczności zmiany przebiegu jednej z opcji inwestycyjnych, Wykonawca przedłożył do zatwierdzenia kolejną wersję, która została przyjęta 24.01.2024 r. Zakładana całkowita wartość projektu: 2,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 901,6 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 0 zł.

4.2. Budowa i przebudowa systemu głównych powiązań komunikacyjnych drogowych i kolejowych z sąsiednimi województwami**✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Prace na liniach kolejowych nr 62, 660 na odcinku Tunel – Bukowno – Sosnowiec Płd. – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Projekt w trakcie realizacji. Zrealizowano roboty budowlane związane z modernizacją linii kolejowej na odcinku Jaroszewiec Olkusi-Olkusz-Bukowno. Przebudowa przejazdu kolejowo-drogowego w km 39,695 (zmiana kategoria z "A" na "B"). Opracowanie dokumentacji projektowej dla aktualizacji przebudowy stacji Olkusz. Zakładana całkowita wartość projektu: 368,4 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 368,0 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 75,8 mln zł.

Modernizacja linii kolejowej E30 C-E30 odcinek Kraków – Rzeszów Etap III, II Faza – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Projekt w trakcie realizacji. Trwają końcowe rozliczenia z wykonawcami. Odbiory końcowe robót dot. zabudowy ekranów akustycznych i absorberów szynowych (styczeń 2023 r.) w lokalizacjach wskazanych w analizach po realizacyjnych województwa małopolskiego. Zakładana całkowita wartość projektu: 158,4 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 157,5 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 40,9 mln zł.

Zabudowa ERTMS-ETCS na liniach sieci bazowej TEN-T - IRE3 – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Zadanie w trakcie realizacji. Kontynuowano roboty związane z zabudową systemu sterowania ERTMS na odcinku Kraków-Tarnów-Rzeszów. Zakładana całkowita wartość projektu: 117,5 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 96,2 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 8,5 mln zł.

Modernizacja linii kolejowej E 30, odcinek Zabrze – Katowice – Kraków, Etap IIb – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Zadanie w trakcie realizacji. Zakończono budowę układu drogowego wraz z nowym wiaduktem drogowym w ciągu ul. Ciężkowickiej w Jaworznie wraz z likwidacją przejazdu kolejowo-drogowego na poziomie kolejowym. Obecnie realizowane są umowy (w formule Projektuj i Buduj) dla budowy obiektów inżynierskich na linii kolejowej nr 133 Dąbrowa Górnicza Zabkowice- Kraków Główny. Została podniesiona prędkość dla pociągów pasażerski do 160 km/h na całym odcinku od Jaworzno – Szczakowa do Kraków Mydlniki – Towarowy. Zakładana całkowita wartość projektu: 2,4 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 2,2 mld zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 116,1 mln zł.

Prace na linii kolejowej E 30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice wraz z dobudową torów linii aglomeracyjnej – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Projekt w trakcie realizacji. Zakończono roboty budowlane i dokonano odbioru końcowego m.in. : toru nr.1 na linii kolejowej 91 i toru nr. 1 na linii kolejowej 629 Kraków Główny - Kraków Płaszów wraz z mostem i kładką pieszo-rowerową nad rz. Wisłą. Zostały złożone wnioski do UTK o wydanie zezwolenia na dopuszczenie do eksploatacji dla podsystemów Energia, Infrastruktura z PRM, Sterowanie - urządzenia przytorowe. Zakładana całkowita wartość projektu: 1,6 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1 589,4 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 163,3 mln zł.

Prace na linii kolejowej nr 93 na odcinku Trzebinia – Oświęcim – Czechowice-Dziedzice – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Projekt w trakcie realizacji. Przebudowa peronów dla osób o ograniczonej możliwości poruszania w stacji Oświęcim wraz z przebudową infrastruktury linii kolejowej (torów, sieci trakcyjnej). Przebudowa obiektów inżynierskich wraz z infrastrukturą drogową. W dniu 31.10.2023 odbiór końcowy wielobranżowy dla odc. Trzebinia - Oświęcim. W dniu 22.12.2023 odbiór końcowy wielobranżowy dla odc. Oświęcim - Czechowice Dziedzice. Zakładana całkowita wartość projektu: 1,1 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1,1 mld zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 216,2 mln zł.

Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko Kamienna – Kielce – Kozłów – prace przygotowawcze – projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Projekt w trakcie realizacji. Trwa realizacja prac projektowych. Zakładana całkowita wartość projektu: 48,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 21,6 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 2,3 mln zł.

4.3. Działania z zakresu rozwoju transportu transgranicznego

(S) Modernizacja DW 960 Bukowina Tatrzańska – Łysa Polana - projekt realizowany w latach 2023-2025, finansowany ze środków UE w ramach Programu Interreg Polska-Słowacja PL-SK 2021-2027 oraz środków budżetu Województwa. Zadanie realizowane w partnerstwie z Preszowskim Krajem Samorządowym na Słowacji. W ramach projektu po stronie polskiej zmodernizowana zostanie droga o długości 3,2 km na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska. W 2023 roku zawarto umowę o dofinansowanie projektu w ramach Programu Intetreg, wyłoniono wykonawcę robót budowlanych, pozyskano wymagane uzgodnienia środowiskowe, pozyskano niezbędne zgłoszenia na realizację inwestycji. Całkowita wartość projektu: 7,7 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r: 16,9 tys. zł.

4.4. Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej w regionie

(MPI,S) Obwodnica Waksmund-Ostrowsko-Łopuszna - projekt zakończony, realizowany w latach 2018-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa oraz środków JST, w podziale na dwa etapy: I – został zakończony w 2020 r., wybudowano 2,6 km drogi oraz 1 obiekt inżynierski, II – zakończony w 2023 r., wybudowano 4,2 km drogi oraz 3 obiekty inżynierskie. W 2023 r. wykonano m.in.: konstrukcje nawierzchni jezdni głównej i poboczy, roboty wykończeniowe na przepustach, oświetlenie drogi, montaż urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, dokończono budowę zbiorników retencyjnych. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 64,3 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r: 23,2 mln zł.

(MPI,S,KT) Budowa połączenia węzła autostrady A4 w Wierzchosławicach ze SAG w Tarnowie – projekt zakończony, realizowany w latach 2019-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Państwa, budżetu Województwa oraz środków JST. W ramach projektu powstała droga o długości 2,6 km łącząca węzeł autostrady A4 ze strefą Aktywności Gospodarczej w Tarnowie, w ramach której wybudowany został najdłuższy most w Małopolsce, nad Dunajcem (długość ponad 815 m). Zakres rzeczowy zrealizowany 2023 r.: dokończono prace budowlane (roboty drogowe oraz obiekt mostowy), wykonano ścieżkę rowerową, wypłacono też odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu wyniosła ponad 170 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 53,8 mln zł.

(MPI,S) Zachodnia obwodnica Zielonek

– projekt zakończony, realizowany w latach 2020-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Państwa i Województwa oraz środków JST. Projekt realizowany był przez Województwo Małopolskie w partnerstwie z Gminą Miejską Kraków. Miasto wybudowało 1 km drogi od ul. Pachonńskiego do granicy miasta Kraków, z kolei Województwo - 1,2 km drogi od granicy miasta do węzła drogowego Północnej Obwodnicy Krakowa (POK „Zielonki”). Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: wykonano pełną konstrukcję jezdni ciągu głównego oraz dróg dojazdowych, budowę odwodnienia drogi w postaci odcinków kanalizacji deszczowej i rowów drogowych, budowę ekranów

akustycznych, budowę odcinka ciągu pieszego i rowerowego. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość części projektu realizowanego przez Województwo Małopolskie wyniosła 63,6 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r: 45,8 mln zł.

(MPI,S) Obwodnica Wolbromia Etap III

– projekt zakończony, realizowany w latach 2022-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020 oraz budżetu Województwa. W ramach projektu powstała droga o długości 1 km – odcinek od ul. Olkuska Szosa (DW 783) do ul. Skalskiej (DW 794), który jest kontynuacją wybudowanych dwóch wcześniejszych etapów obwodnicy Wolbromia. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: wykonano konstrukcję nawierzchni ciągu głównego wraz ze wzmocnieniem, konstrukcję nawierzchni zjazdów na drogi leśne oraz ciąg pieszo-rowerowy, oświetlenie uliczne oraz nasadzenia na rondzie. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość

projektu wyniosła 15,3 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r: 11,6 mln zł.

(MPI 2030, S) Obwodnica Szczurowej (RFRD)

– projekt realizowany w latach 2022-2024, finansowany ze środków budżetu Państwa (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg) oraz budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: wykonano konstrukcję nawierzchni na drodze głównej i w rejonach skrzyżowań z drogami gminnymi, nasypy i wykopy, odwodnienie oraz oświetlenie w rejonie ronda na skrzyżowaniu z DW 964. Całkowita wartość projektu: 59 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 29,9 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r: 27,4 mln zł., przy dofinansowaniu w kwocie ok.16,5 mln zł.

(MPI,S,KT) Budowa obwodnic Podłęża i Niepołomic w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej nr 964 stanowiących połączenie Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej z siecią dróg międzynarodowych – Etap 2 Budowa obwodnicy Niepołomic – projekt realizowany w latach 2021-2025, finansowany ze środków dotacji celowej budżetu Państwa (dotacja celowa Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej), budżetu Województwa i środków JST, w podziale na części:

I – dotyczy opracowania projektów budowlanych i wykonawczych wraz z uzyskaniem opinii, uzgodnień i decyzji, w tym decyzji administracyjnej umożliwiającej realizację inwestycji obejmującej **budowę nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 964 na odcinku od skrzyżowania ul. Kwiatkowskiego, ul. Diesla i ul. Trawniki do skrzyżowania ul. Kwiatkowskiego i ul. Grabskiej w m. Niepołomice**

i Podłęże - opracowano projekty budowlane oraz materiały niezbędne do złożenia wniosku o wydanie decyzji ZRID.

II – dotyczy **budowy obwodnicy Niepołomic w ciągu DW nr 964** jako drogi klasy G, jednojezdniowej o dwóch pasach ruchu, o dł. ok. 3,9 km, w śladzie istniejących dróg gminnych **na odcinku od skrzyżowania ul. Kwiatkowskiego i ul. Diesla do skrzyżowania z drogą krajową 75 wraz ze zmianą charakterystyki i parametrów technicznych drogi (tj. ul. Kwiatkowskiego, ul. Wimmera oraz fragmentu ul. Kolejowej)** na odpowiadające wymaganiom drogi wojewódzkiej – wykonano projekt budowlany wraz z wszystkimi uzgodnieniami technicznymi i opiniami. Ponadto opracowano niezbędne materiały i złożono wniosek o wydanie decyzji ZRID.

Całkowita wartość projektu: 54,5 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 770,6 tys. zł. Nakłady poniesione w 2023 r.: 670,6 tys. zł., przy dofinansowaniu w wysokości ponad 536 tys. zł.

(MPI 2030, S) Obwodnica Proszowic Etap II – Polski Ład II – Projekt realizowany w latach 2023-2026, finansowany ze środków budżetu Państwa (Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych) oraz budżetu Województwa. W 2023 r. przeprowadzono postępowanie przetargowe na wyłonienie wykonawcy dokumentacji i robót budowlanych (zadanie realizowane w systemie "zaprojektuj i wybuduj", umowa została podpisana 28.06.2023 r.). Całkowita wartość projektu: 73,4 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 0 zł.

(MPI 2030, S) Budowa obwodnicy i mostów w ciągach dróg wojewódzkich – Polski Ład – Projekt realizowany w latach 2022-2025, finansowany ze środków budżetu Państwa, RFIL oraz środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.:

W ramach projektu realizowanych jest 10 zadań, w tym:

- Zadanie 1 i 2 – **Przebudowa (budowa) mostu w ciągu DW 968 odc. 060 km 17+639 na rz. Kamienica w m. Szczawa** oraz **Przebudowa (budowa) mostu w ciągu DW 968 odc. 060 km 19+021 na rz. Kamienica w m. Szczawa** – wykonano mosty objazdowe, ustrój nośny mostów stałych, trwała budowa dojazdów.
- Zadanie 3 i 4 – **Przebudowa (budowa) mostu w m. Kośne Hamry na potoku Cicha Woda w ciągu DW 961** oraz **Budowa mostu w m. Poronin na potoku Poroniec w ciągu DW 961 odc. 010 km 2+259** – opracowano dokumentację wykonawczą i projekty tymczasowej organizacji ruchu.
- Zadanie 5 – **Przebudowa (budowa) mostu w ciągu DW 993 na potoku Bednarka w m. Bednarka** – opracowano dokumentację wykonawczą i projekty tymczasowej organizacji ruchu. Wdrożono projekt TOR – objazd. Wykonano m.in.: wycinkę, wyburzenie starego obiektu i inne roboty rozbiórkowe, wykopy pod fundamenty z umocnieniem, montaż zbrojenia, ławy fundamentowe, betonowe elementy podpór, montaż szalunków i zbrojenia ustroju nośnego.
- Zadanie 6 – **Przebudowa (budowa) mostu w ciągu DW 966 odc. 130 km 0+508 na rzece Stradomka wraz z dojazdami i budową chodnika w m. Kobylec, Brzezowa (zad 1+2)** – wykonano most objazdowy, fundamenty oraz przyczółki mostu stałego, przebudowano sieci kolidujące z inwestycją.
- Zadanie 7 – **Przebudowa (budowa) mostu na potoku Czerwony w ciągu DW 981 odc. 080km 2+466 w m. Grybów** – opracowano dokumentację wykonawczą i projekt tymczasowej organizacji ruchu.
- Zadanie 8 – **Przebudowa (budowa) wiaduktu w ciągu DW 780 odc. 230 km 1+380 w m. Libiąż** – wykonano i dopuszczono do ruchu drogę objazdową oraz rozebrano istniejący most. Przebudowano sieci kolidujące z inwestycją. Wykonano ustrój nośny mostu stałego, trwa budowa dojazdów.
- Zadanie 9 – **Przebudowa (budowa) mostu na rzece Wiśle w ciągu DW 781 w m. Jankowice** – opracowano dokumentację wykonawczą dla mostu stałego, dokumentacji budowlanej dla mostu tymczasowego wraz z pozyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę oraz projektu tymczasowej organizacji ruchu.

- Zadanie 10 – **Budowa Obwodnicy w m. Hubenice/Kozłów/Borusowa w ciągu DW 973** – zakończono przebudowę sieci kolidujących z inwestycją. Został zdjęty humus, wykonano drogi technologiczne oraz wykonano stabilizację terenu. Wykonano trzy obiekty inżynierskie w ciągu obwodnicy.

Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu to ok. 265 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 74,7 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 72,9 mln zł.

(MPI,S) Rozbudowa DW 957 Krowiarki – Nowy Targ – projekt zakończony, realizowany w latach 2017-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa oraz środków JST. W ramach projektu rozbudowano drogę na terenie Gmin: Czarny Dunajec, Jabłonka, Zawoja, na łącznej długości 9,7 km. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: poniesiono koszty związane z rozbiórką mostu tymczasowego na rzece Czarna Orawa

w m. Jabłonka, wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 34,5 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: 249,9 tys. zł.

(MPI,S) Rozbudowa DW 958 Chabówka – Zakopane – projekt zakończony, realizowany w latach 2017-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa oraz środków JST. W ramach projektu rozbudowano drogę na terenie Gmin: Rabka-Zdrój, Raba Wyżna, Czarny Dunajec, Kościelisko na łącznej długości 23,4 km (w tym budowa/przebudowa 11 obiektów mostowych). Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: zakończono roboty związane z budową 15 zatok autobusowych, przebudową

4 obiektów mostowych w m. Witów, przebudowano nawierzchnię na dł. 2,5 km. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 65 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: 8,6 mln zł

(MPI,S) Rozbudowa DW nr 964 na terenie Gminy Niepołomice – Projekt zakończony, realizowany w latach 2022-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa oraz środków JST. W ramach projektu rozbudowano drogę w miejscowościach Chobot, Wola Batorska, Zabierzów Bocheński, Wola Zabierzowska, na łącznej długości 7,5 km. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: wykonano warstwę ścieralną na całym odcinku drogi, poszerzono jezdnię drogi do szerokości 6,5 m, przebudowano istniejące skrzyżowania z drogami publicznymi w tym 3 z drogą powiatową i 18 z drogami gminnymi,

przebudowano/wybudowano 14 zatok autobusowych oraz zatokę postojową, wybudowano 10 przejść dla pieszych z dedykowanym oświetleniem. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 58,1 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: 54,2 mln zł.

(MPI,S) Rozbudowa DW 973 na odcinku Żabno – Kozłów – Projekt zakończony, realizowany w latach 2019-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa oraz środków JST. W ramach projektu rozbudowano drogę na terenie Gmin: Żabno, Gręboszów, na łącznej długości 11,3 km. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r: wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 39 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: 57 tys. zł

(MPI,S) Rozbudowa DW 969 – etap II – Projekt realizowany w latach 2023-2024, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Państwa oraz budżetu Województwa. W ramach projektu rozbudowana zostanie droga w miejscowościach Dębno, Grywałd, Krościenko nad Dunajcem, Zabrzeż na łącznej długości 4,6 km. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: rozbudowano skrzyżowanie DW 969 z ul. Kościelną w m. Dębno, rozbudowano DW 969 w m. Grywałd i Krościenko nad Dunajcem, na łącznej dł. 2,9 km (rozbudowa 6 szt. skrzyżowań z drogami gminnymi, budowa chodnika, przebudowa obiektów mostowych na potoku Lubań i Czarna Krośnica, budowa/przebudowa zatok autobusowych oraz oświetlenia ulicznego), pozyskano decyzję ZRID na rozbudowę DW 969 w m. Zabrzeż. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 36,2 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: 29,8 mln zł.

(S) Rozbudowa skrzyżowań w ciągach dróg wojewódzkich – Projekt realizowany w latach 2023-2024, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Państwa (RSO) oraz budżetu Województwa. W ramach projektu rozbudowane zostaną skrzyżowania w miejscowościach Alwernia (DW 780), Wał Ruda (DW 964), Proszówki (DW 965). Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.:

- rozbudowa DW 780 w m. Alwernia, polegająca na budowie skrzyżowania z ruchem okrężnym DW 780 z DG 557 i DG 21. Wykonana została budowa zatok, budowa i przebudowa chodników, zjazdów publicznych i indywidualnych, przebudowa sieci teletechnicznej, elektrycznej i gazowej, budowa oświetlenia drogowego.

- rozbudowa DW 964 w m. Wał Ruda, obejmująca rozbudowę skrzyżowania DW 964 z DP 1419K do parametrów skrzyżowania skanalizowanego typu rondo małe o średnicy zewnętrznej 40 m. Wykonana została budowa jezdni, chodników, przejść dla pieszych, zatok autobusowych, zjazdów publicznych i indywidualnych, budowa kanału technologicznego, przebudowa sieci telekomunikacyjnej, wodociągowej, gazowej, elektroenergetycznej, budowa oświetlenia ulicznego.

Całkowita wartość projektu: 20,3 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: ok. 16 mln zł.

(S) Budowa mostu w ciągu DW 981 na potoku Kamienna w m. Polany –

Projekt jednoroczny, zakończony, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020 oraz budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: wybudowano nowy, jednoprzęsłowy most (długość płyty przęsła 24,1 m). Na obiekcie wybudowano jezdnię (dwa pasy ruchu) oraz obustronne chodniki o szerokości 2 m. Całkowita wartość zadania: 5,8 mln zł.

(MPI,S,KT) Budowa połączenia DK 87 z DW 969 w Nowym Sączu wraz z budową mostu na Dunajcu –

Zadanie realizowane w latach 2022-2025, finansowane ze środków budżetu Państwa w ramach Rządowego Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej – Mosty dla Regionów oraz budżetu Województwa. W dn.22.03.2022 r. zawarto umowę dotacji. W 2023 r. opracowano projekt budowlany, a Województwo Małopolskie otrzymało dofinansowanie z Programu Rządowego w kwocie 384 tys. zł. Środki zarezerwowane w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa, przeznaczone na wykonanie dokumentacji budowlanej oraz częściowe pokrycie wydatków dotyczących nabycia gruntów: 9,7 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 800 tys. zł, poniesione nakłady w 2023 r.: 480 tys. zł.

(MPI,S) Budowa mostu w m. Dębno i Szlembark wraz z dojazdami w ciągu DW 969 – projekt

zakończony, realizowany w latach 2021-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020 oraz budżetu Województwa. W ramach projektu wybudowano nowy most na rzece Dunajec w m. Dębno oraz nowy most ramowy na potoku Szlembarskim w m. Szlembark. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: na moście w Dębnie wykonano prace wykończeniowe, przełożono ruch na nowy most na rzece Dunajec jak również wykonano rozbiórkę starego obiektu, na moście w Szlembarku wykonano kontynuację ramy żelbetowej wraz z hydroizolacją pomostu, izolacją powłokową powierzchni podpór

i ustroju nośnego. Ponadto trwały roboty drogowe na dojazdach do mostów. Całkowita wartość projektu: 33,5 mln zł, poniesione nakłady w 2023 r.: 8,5 mln zł.

(MPI,S) Przygotowanie dokumentacji dla inwestycji drogowo – mostowych w ramach Pomocy Technicznej –

Projekt realizowany w latach 2020-2024, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa oraz środków JST. W ramach zadania pozyskana zostanie dokumentacja techniczna dla 16 inwestycji, przeznaczonych do realizacji w przyszłej perspektywie finansowej programu regionalnego FEM na lata 2021-2027. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.:

Zadania zakończone:

- **Obwodnica Zielonek w ciągu DW 794 – Etap II od węzła POK do DW 794** – opracowano projekt budowlany.
- **Przełożenie DW 774 w m. Balice ETAP I – od skrzyżowania na DW 774 ul. Krakowska i ul. Kmity do ul. Olszanickie, Węzeł Balice II** – opracowano projekt budowlany.
- **Obwodnica Łącka** – opracowano koncepcję oraz pozyskano decyzję środowiskową.

- **Droga Współpracy Regionalnej – etap II – budowa połączenia drogowego DW 933 z autostradą A4** – opracowano studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowe.
- **Wschodnia obwodnica Myślenic** – opracowano koncepcję.

Dla pozostałych, wymienionych poniżej zadań trwa realizacja umów z jednostkami projektowymi, a w 2023 r. rozliczono zakres rzeczowy wg zaawansowania prac projektowych:

- **Obwodnica Lisiej Góry**
- **Obwodnica Jankowic i Olszyn**
- **Obwodnica Brzeszcz**
- **Budowa bezkolizyjnego przekroczenia linii kolejowej w ciągu DW 957 w m. Nowy Targ**
- **Budowa bezkolizyjnego skrzyżowania DW 780 z linią kolejową nr 93 w m. Chetmek**
- **Obwodnica Liszek w ciągu DW 780**
- **Obwodnica Bochni**
- **Połączenie węzła A4 Bochnia z DK nr 94 - od ul. Krzeczowskiej do DK 94 - etap II**
- **Budowa połączenia węzła A4 Brzesko z drogą wojewódzką nr 768 – etap II**
- **Obwodnica Jabłonki**
- **Obwodnica Wierzchosławic**

Całkowita wartość projektu: 17,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 16,4 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 13,2 mln zł.

(S) Modernizacje odcinków dróg wojewódzkich i obiektów mostowych

– zadanie zakończone, finansowane ze środków budżetu Województwa i JST. W 2023 r. zmodernizowano m.in. następujące odcinki dróg: DW 949 w m. Osiek (1,3 km), DW 967 w m. Gierczyce (0,7 km),

DW 969 Maniowy – Krośnica (1 km), DW 968 Kamienica – Zabrzeż (1 km), DW 781 Chrzanów – Płaza (1,2 km), DW 965 w m. Żegocina (1 km), DW 966 na terenie Gmin Lipnica Murowana i Trzciana (1,1 km), DW 981 w m. Grybów (1,5 km), DW 794 Wielmoża-Skała (1 km), DW 953 Skawina-Kalwaria Zebrzydowska (1 km), DW 773 w m. Iwanowice (0,8 km), DW 791 w m. Klucze (1,3 km). Rozpoczęto również rekonstrukcję ustroju nośnego obiektu mostowego w ciągu DW 971 w m. Muszyna. Wykonano modernizację skarp korpusu drogowego: DW 791 w m. Rodaki (95 m) oraz DW 772 w m. Słomniki (70 m). Całkowita wartość zadania w 2023 r.: 36,7 mln zł.

(S) Zadania realizowane przy współudziale samorządów lokalnych – zadanie zakończone, finansowane ze środków budżetu Województwa i JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.:

- poszerzono DW 781 w m. Chrzanów na dł. ok. 150 mb w celu usytuowania 2 przejść dla pieszych wraz z wyspami azylu w obrębie skrzyżowań z drogami gminnymi,
- wybudowano oświetlenie uliczne oraz chodnik (na dł. ponad 800 m) wzdłuż DW nr 949 w m. Osiek.

Całkowita wartość zadania w 2023 r.: 1,9 mln zł.

(S) Poprawa bezpieczeństwa na drogach wojewódzkich – zadanie zakończone, finansowane ze środków budżetu Województwa i JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: wykonano poprawę bezpieczeństwa na 81 przejściach dla pieszych na terenie Województwa Małopolskiego poprzez montaż oświetlenia LED. Całkowita wartość zadania: 3,2 mln zł.

(S) Przebudowa obiektów inżynierskich w ciągach dróg wojewódzkich – zadanie zakończone, finansowane ze środków budżetu Województwa i środków rezerwy subwencji ogólnej budżetu Państwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: wybudowano most na

potoku Jaworzynka w m. Zawoja wraz z rozbudową odcinka drogi wojewódzkiej nr 957 (dojazdy do mostu). Na obiekcie wykonano chodnik o szerokości 2 m i ciąg pieszo-rowerowy szerokości 3 m. Na bezpośrednich dojazdach do mostu wymieniono nawierzchnię drogową oraz wykonano chodniki z nawierzchnią z kostki betonowej. Zadanie otrzymało dofinansowanie ze środków rezerwy subwencji ogólnej w kwocie ponad 5,3 mln zł. Całkowita wartość zadania: 10,6 mln zł.

(MPI,S) Budowa węzła drogi krajowej nr 7 z drogą wojewódzką nr 955 w miejscowości Jawornik – projekt realizowany przez GDDKiA w latach 2019 – 2026, finansowany ze środków budżetu Państwa, budżetu Województwa i Gminy. W dn. 3.07.2020 roku zostało zawarte porozumienie pomiędzy Gminą Myślenice, GDDKiA, a Województwem Małopolskim w sprawie ustalenia zasad przygotowania, realizacji i finansowania inwestycji. Województwo Małopolskie, zgodnie z porozumieniem zabezpieczyło w WPF w latach 2025-2026 kwotę w wysokości 20 mln zł, która przeznaczona zostanie na koszty wypłaty odszkodowań za nieruchomości, koszty robót budowlanych oraz nadzoru inwestorskiego. W 2023 r. kontynuowane były prace projektowe w ramach Studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego wraz z elementami koncepcji programowej. W dn. 29.11.2023 r. uzyskano decyzję środowiskową. Całkowita wartość projektu: ok. 73,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: ok. 1,9 mln zł, nakłady poniesione w 2023 r.: 344 tys. zł.

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Budowa S-7 gr. woj. Świętokrzyskiego – Węzeł Igołomska – Zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. Oddano do ruchu odc. Szczepanowice – Widoma. Na odcinkach: Widoma – Kraków, Miechów – Szczepanowice oraz gr. woj. Świętokrzyskiego – Miechów trwają roboty budowlane. Zakładana całkowita wartość projektu: 4,3 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.; 3,2 mld zł nakłady poniesione w 2023 r.: 932,4 mln.

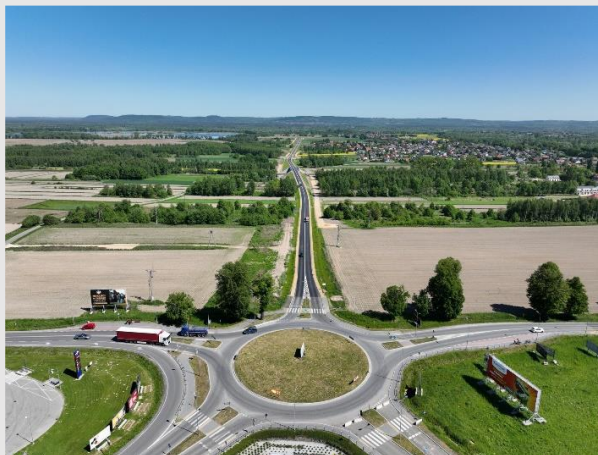
Budowa północnej obwodnicy Krakowa – Zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków. W dniu 11.04.2023 została podpisana umowa na przygotowanie dokumentacji projektowej na budowę odc. I węzeł Modlniczka (Radzikowskiego) – węzeł Modlnica. Na odcinku Węzeł Modlnica – Kraków Mistrzejowice trwają prace budowlane tj. roboty ziemne, żelbetowe oraz zbrojarskie. Roboty budowlane obejmują również budowę nowych wiaduktów, mostów oraz tuneli. Zakładana całkowita wartość projektu: 2,4 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.; 1,7 mld zł nakłady poniesione w 2023 r.: 408,3 mln zł.

Budowa Obwodnicy Tarnowa (nowy przebieg w ciągu DK nr 73) – Zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków. W dniu 06.06.2023 r. podpisano umowę. Trwają prace projektowe. Zadanie będzie realizowane w systemie P&B. Zakładana całkowita wartość

projektu: 743,9 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 0,00 zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 0,00 zł.

Wspieranie budowy obwodnic (w ciągu dróg krajowych) – zadania realizowane przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków:

- **Obwodnica Zabierzowa** – Uzyskano decyzję ZRID 1.08.2022 r. Podpisano umowę na realizację robót 21.07.2023. Zakładana całkowita wartość projektu: 865,5 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 160,2 mln zł nakłady poniesione w 2023 r.: 153,4 mln zł.
- **Obwodnica Zatora** – Uzyskano decyzję ZRID 29.06.2022 r. Ogłoszono przetarg na roboty budowlane. Zakładana całkowita wartość projektu: 118,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 13,6 mln zł nakłady poniesione w 2023 r.: 9,7 mln zł.
- **Obwodnica Nowego Sącza (Chelmcza)** – Drogi oddano do ruchu 12.09.2023 r. Zakładana całkowita wartość projektu: 76,6 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 72,7 mln zł nakłady poniesione w 2023 r.: 32,1 mln zł.

GDDKiA prowadziła prace projektowe dotyczące:

- **Budowy drogi ekspresowej S-1 Mysłowice (węzeł „Kosztowy II”) – Bielsko-Biała (węzeł „Suchy Potok”)** – Zadanie realizowane z podziałem na odcinki. Rozpoczęto roboty budowlane. Zakładana całkowita wartość projektu: 713,9 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1,0 mln zł nakłady poniesione w 2023 r.: 1,0 mln zł.
- **Rozbudowy autostrady A4 do węzła Kraków Zachód (Balice) do ul. Kąpielowej w Krakowie oraz drogi S52 od węzła Kraków Zachód do węzła Modlniczka o trzeci pas ruchu** – Zakładana całkowita wartość projektu: 2 509,9 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 0,00 zł nakłady poniesione w 2023 r.: 0,00 mln zł.
- **Budowy obwodnicy Wadowic w ciągu drogi krajowej nr 28** – Koszt prac projektowych ponosi Urząd Miasta Wadowice. Zakładana całkowita wartość projektu: 73,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 0,00 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 0,00 zł.
- **Budowy obwodnicy Piwnicznej w ciągu drogi krajowej nr 87** – Zakładana całkowita wartość projektu: 470,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 0,9 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 0,0 mln zł.
- **Budowy obwodnicy Chrzanowa i Trzebini w ciągu drogi krajowej nr 79** – Zakładana całkowita wartość projektu: 645,4 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1,0 mln zł nakłady poniesione w 2023 r.: 0,9 mln zł.
- **Budowa drogi dwujezdniowej klasy GP (na parametrach klasy S) w ciągu DK 7 na odc. Rabka – Chyżne** – Wartość projektu: 4 702,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1,2 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 11 tys. zł.
- **Budowy obwodnicy Limanowej w ciągu drogi krajowej nr 28** – W dniu 23.05.2023 r. złożono wniosek o wydanie DSU (Decyzja Środowiskowa). Zakładana całkowita wartość projektu:

300 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1,7 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 350 tys. zł.

- **Budowy obwodnicy Nowego Targu w ciągu drogi krajowej nr 49** - W dniu 13.04.2023 złożono wniosek o wydanie DSU. Zakładana całkowita wartość projektu: 440,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1,4 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 530 tys. zł.
- **Budowy obwodnicy Makowa Podhalańskiego w ciągu drogi krajowej nr 28** - Zakładana całkowita wartość projektu: 247,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 1,2 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 350 tys. zł.

Budowa DK 75 klasa GP na odc. Brzesko – Nowy Sącz, odc. I – II etap łącznika „brzeskiego” – Zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków, zadanie wieloetapowe w fazie prac projektowych. W 2022 roku została wydana decyzja ZRID. Zakładana całkowita wartość projektu: 168,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 94,3 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 79,8 mln zł.

Budowa DK nr 75 klasy GP na odc. Brzesko – Nowy Sącz, odc. II od Brzeska na włączeniu do DK 75 do Nowego Sącza – Zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków. Zakończony etap opracowania studium korytarzowego; trwa opracowanie dokumentacji. Zakładana całkowita wartość projektu: 5 406,4 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 8,1 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 310 tys. zł.

S1 Kosztowy – Bielsko-Biała. Odcinek II węzeł Oświęcim (z węzłem) – Dankowice – W roku 2023 Wykonawca kontynuował prace w zakresie robót drogowych (wykopy nasypy, podbudowy, roboty mostowe, roboty branżowe związane z przebudową i budową urządzeń obcych). Zakładana całkowita wartość projektu: 1 158,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 715,0 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 546,1 mln zł.

Budowa linii tramwajowej KST etap IV (ul. Meissnera – Mistrzejowice) – Z dniem 3.07.2023 r. przystąpiono do prac budowlanych – wykonano roboty przygotowawcze, przystąpiono do przełożeń sieci uzbrojenia, przełożenia kanału potoku Sudół Dominikański oraz rozpoczęto roboty konstrukcyjne odcinka tunelowego (głębinie ścian szczelinowych). Zakładana całkowita wartość projektu: 1 966,6 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 3,5 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 1,0 mln zł.

Budowa przystanków kolejowych na terenie miasta Krakowa: Przebudowa stacji kolejowej SKA Kraków Swoszowice wraz z budową parkingu typu Park&Ride – W roku 2023 nastąpiło rozliczenie finansowe z Inżynierem Projektu. Zakładana całkowita wartość projektu: 43,6 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 41,6 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 245 tys. zł.

Budowa przystanków kolejowych na terenie miasta Krakowa: Budowa parkingu P+R i B+R wraz z kładką w rejonie przystanku kolejowym SKA Kraków Piastów - Przystanek kolejowy jest realizowany przez PKP PLK S.A. jako inwestycja pn.: „budowa nowego przystanku Kraków Piastów, na linii kolejowej nr 95 i nr 8. Wydział Gospodarki Komunalnej i Klimatu UMK zawarł umowę na aktualizację raportu oddziaływania na środowisko oraz uzyskanie ostatecznej i prawomocnej decyzji DUŚ. Zakładana całkowita wartość projektu: 20,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 0,5 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 61,3 tys. zł.

Przebudowa DW 776 w obszarze Miasta Kraków – ul. Kocmyrzowska wraz z infrastrukturą w podziale na odcinki:

1. **Rozbudowa odcinka drogi wojewódzkiej nr 776 od skrzyżowania ul. Darwina i Poległych w Krzesławicach w Krakowie do rejonu ul. Bukszpanowej** – Uzyskano decyzję ZRID i trwa realizacja robót budowlanych,

2. Rozbudowa odcinka drogi wojewódzkiej nr 776 od rejonu ul. Bukszpanowej do granic miasta Krakowa – Trwa uzgadnianie dokumentacji projektowej w celu uzupełnienia braków we wniosku o wydanie decyzji ZRID.

Zadanie pn. "Rozbudowa ul. Kocmyrzowskiej" jest realizowane w zakresie:

- Odcinek realizowany we współpracy z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad – Węzeł Grębałów (S7) do rejonu ul. Bukszpanowej;
- Odcinek realizowany we współpracy z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Krakowie - od rejonu ul. Bukszpanowej do granic miasta Krakowa oraz rozbudowa ok. 160m w Prusach. Zakładana całkowita wartość projektu: 184,2 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 7,9 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 3,7 mln zł.

Studium wykonalności budowy szybkiego, bezkolizyjnego transportu szynowego w Krakowie – Kontynuacja postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia od ronda Gen. Maczka do ul. Piastowskiej. Podpisano umowę na „pełnienie usług doradczych w zakresie wsparcia merytorycznego we wdrożeniu technologii i metodyki BIM w projekcie pilotażowym pierwszego etapu budowy linii premetra w Krakowie” oraz umowę na świadczenie usług doradczych w zakresie przygotowania i przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych na opracowanie dokumentacji projektowej dla pierwszego etapu budowy linii premetra w Krakowie oraz na weryfikację opracowywanej dokumentacji projektowej. Wartość projektu: 41,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 10,4 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 150 tys. zł.

Budowa linii tramwajowej KST etap III (os. Krowodrza Górka – os. Górka Narodowa) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu ul. Opolskiej – Zrealizowanie całego zakresu tj.: układ drogowy, układ torowy, obiekty inżynierskie, obiekt kubaturowy - zintegrowany dworzec tramwajowo-autobusowy i dwupoziomowy parking P&R, naziemne parkingi P&R. Wartość projektu: 626,1 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 611,1 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 209,1 mln zł.

4.5. Działania na rzecz rozwoju transportu lotniczego w regionie

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Kraków Airport – największy regionalny port lotniczy w kraju – W 2023 roku kontynuowano proces uzyskania niezbędnych decyzji administracyjnych dla inwestycji Budowy Nowej Drogi Startowej w tym decyzji środowiskowej. W wyniku wydanego we wrześniu 2022 r. przez RDOŚ Kielce postanowienia o zakresie raportu środowiskowego, we wrześniu 2023 r. złożono przedmiotowy Raport. W chwili obecnej trwa procedura środowiskowa, mająca na celu wydanie DoŚU. Budowa drugiego zbiornika przeciwpożarowego realizowana jest razem z budową nowego terminala cargo. Trwają prace budowlane, których zakończenie planowane jest na 2024 r.. Zakładana całkowita wartość projektu: 738,8 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2023 r.: 33,9 mln zł; nakłady poniesione w 2023 r.: 26,5 mln zł.

5. CYFROWA MAŁOPOLSKA

Opracowanie: Departament Generalny, Biuro Inwestycji Strategicznych, Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Departament Środowiska, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Rozwój współczesnego świata oparty jest, w znacznej mierze, na nowoczesnych technologiach. Trudno znaleźć projekty, które na etapie planowania, wdrażania lub eksploatacji nie wykorzystują narzędzi informatycznych. Myśląc zatem o cyfrowej Małopolsce należy wziąć pod uwagę projekty informatyczne oraz te, które choć zawierają cyfrowy komponent, koncentrują się na przede wszystkim na innych aspektach rozwoju regionu i życia jego mieszkańców, np. edukacji, zdrowiu, kulturze, turystyce. O tej drugiej, bardzo licznej grupie projektów można dowiedzieć się więcej w poszczególnych rozdziałach niniejszego opracowania. Natomiast w rozdziale Cyfrowa Małopolska znajdują się informacje o wybranych projektach informatycznych, których zakres dotyczy rozwoju infrastruktury cyfrowej i usprawnia bieżące funkcjonowanie instytucji lub poprawia obsługę klientów. Wśród zrealizowanych bądź będących w trakcie wdrażania projektów w Małopolsce, finansowanych ze środków publicznych, znajdują się przedsięwzięcia Województwa Małopolskiego oraz innych jednostek samorządu terytorialnego, a także instytucji związanych m.in. z nauką, kulturą, turystyką.

W ramach funduszy europejskich, małopolskie jednostki samorządu terytorialnego koncentrują się przede wszystkim na rozwijaniu e-usług publicznych oraz systemów informacji przestrzennej z myślą o mieszkańcach i przedsiębiorcach. Instytucje kultury digitalizują i udostępniają swoje bogate kolekcje i zbiory, zwiększając tym samym dostęp do dziedzictwa kulturowego i rozwijając usługi z obszaru e-edukacji i e-kultury. Małopolskie jednostki edukacyjne digitalizują zasoby naukowe i udostępniają użytkownikom do wykorzystania.

Obraz stanu cyfryzacji w 2023 roku w Małopolsce, współtworzą przedsięwzięcia zakończone w danym roku, ale przede wszystkim wdrożenia z lat wcześniejszych, zabezpieczające funkcjonowanie instytucji oraz działanie oferowanych przez nie usług.

Województwo Małopolskie realizowało w 2023 roku własne projekty na rzecz rozwoju cyfrowego, samodzielnie lub we współpracy z partnerami. Wśród nich znalazł się między innymi grant Cyfrowe Województwo, dzięki któremu podniesiono poziom bezpieczeństwa cyfrowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Zakończono realizację projektu Regionalny system cyfrowych rejestrów geodezyjnych. W 2023 roku m. in. przeprowadzono testy, opracowano materiały szkoleniowe, zaktualizowano dane i przygotowano system do udostępnienia go mieszkańcom w 2024 roku. W regionalnym geoportalu Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej, w 2023 roku zostały wykonane liczne aktualizacje serwisów tematycznych, utworzono i opublikowano nowe dane oraz kompozycje mapowe, m.in. Audyt krajobrazowy, Strategiczne Mapy Hałasu wokół dróg wojewódzkich, mapa związana z wydarzeniami odbywającymi się w Małopolsce - rozmieszczenie obiektów Igrzysk Europejskich. Stale rozwijana i modernizowana jest aplikacja Ekointerwencja, służąca zgłaszaniu naruszeń przepisów w zakresie ochrony środowiska. Natomiast w obszarze e-zdrowia Województwo Małopolskie w 2023 roku zakończyło realizację projektu Małopolski System Informacji Medycznej. Projekt objął budowę regionalnej platformy systemu informacji medycznej służącej zapewnieniu elektronicznej wymiany danych medycznych oraz zwiększeniu w skali regionu dostępności i jakości e-usług świadczonych dla pacjentów w sposób zintegrowany z centralną platformą zdrowia P1. Województwo Małopolskie prowadziło 39 stron internetowych oraz 3 aplikacje mobilne, które zawierają treści poświęcone wszelkim aspektom działalności samorządu, dbając równocześnie o ich dostępność cyfrową. Poza dostępnością cyfrową Województwo Małopolskie zadbało także o to by wybrane zbiory danych udostępniane były w tzw. otwartej formie. Rezultatem tego działania było udostępnienie danych dynamicznych taboru kolejowego województwa małopolskie (np. lokalizacja pociągów przy użyciu GPS), rozkłady jazdy pociągów, bazę biur podróży oraz bazę hotelarską.

W ramach kierunku Cyfrowa Małopolska poza zadaniami w zakresie wdrożenia technologii informatycznych w administracji publicznej prowadzono działania służące upowszechnianiu wykorzystania narzędzi cyfrowych, podnoszeniu kompetencji cyfrowych, umocnieniu partnerstwa w regionie. W 2023 roku Województwo Małopolskie przeszkoliło w obszarze dostępności, obsługi BIP i bezpieczeństwa cyfrowego niemal 2,2 tys. osób, reprezentujących małopolskie jednostki publiczne.

Bez względu na bieżącą aktywność w obszarze cyfryzacji, niezbędne jest planowanie działań w przyszłości, obejmujące pozyskanie nowych środków, w ramach budżetu województwa lub ze środków europejskich, wdrożenie kolejnych projektów z zakresu cyberbezpieczeństwa, modernizacji i rozwoju infrastruktury, systemów informatycznych, podniesienie standardów pracy, rozwój narzędzi do pracy zdalnej, podwyższanie kompetencji cyfrowych.

5.1. Regionalna gospodarka oparta o dane

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Gospodarka oparta o dane rozwija się dzięki m.in. dostępowi do danych, zaawansowanym umiejętnościom ich przetwarzania, powszechnej cyfryzacji i łączności. Kluczowe jest odpowiedzialne podejście do danych, w którym łączy się pozyskiwanie danych i udostępnianie z ich należyłą ochroną. Umiejętne wykorzystanie danych prowadzi do budowania m.in. zrównoważonej gospodarki, rozwoju strategii transportowych. Coraz częściej do badań wykorzystuje się dane z telefonów komórkowych i kart płatniczych. Przykładem wykorzystania jednoczesnego ankiet oraz analizy big data – tj. danych z kart SIM i sygnałów GPS jest kompleksowe badanie ruchu. Badanie pokazuje np. sposób przemieszczania się mieszkańców, ruch turystyczny, wykorzystanie infrastruktury miejskiej. W 2023 roku badanie prowadzone było na terenie aglomeracji krakowskiej. Zadanie realizowane w ramach projektu współfinansowanego z Funduszy Europejskich pn. **Od idei do zmiany – Plan Zrównoważonej Mobilności Metropolii Krakowskiej**.

W 2023 roku w Krakowie uruchomiono **RODBUK czyli Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich**. Jest współtworzone przez 6 krakowskich uczelni: Akademię Górniczo-Hutniczą, Akademię Wychowania Fizycznego, Politechnikę Krakowską, Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Pedagogiczny. Jest to pierwsze w Polsce repozytorium, które przyjęło rozproszony model działania. Każda uczelnia biorąca udział w projekcie administruje własną instancją systemu, a wszystkie zasoby danych badawczych widoczne są dla użytkowników we wspólnym agregatorze <https://rodbuk.pl/>. Zadaniem RODBUK jest gromadzenie, opracowanie, archiwizacja i udostępnianie w otwartym dostępie wszelkiego typu danych badawczych tworzonych przez pracowników naukowych, doktorantów i studentów w trakcie działalności naukowej. RODBUK realizuje politykę otwartej nauki (Open Science) poprzez stworzenie publicznie dostępnej platformy deponowania zbiorów danych badawczych.

5.2. Cyfrowe rozwiązania w administracji publicznej

Cyfrowe Województwo - Małopolska w ramach konkursu grantowego Cyfrowe Województwo otrzymała w 2023 roku grant na 1 mln złotych. Środki przeznaczone na zwiększenie poziomu bezpieczeństwa cyfrowego Urzędu Marszałkowskiego poprzez rozbudowę systemu tworzenia kopii zapasowych i archiwizacji dokumentacji oraz na przeprowadzenie diagnozy cyberbezpieczeństwa. Zadanie stanowi element realizowanej od lat polityki budowania bezpieczeństwa cyfrowego urzędu. Obejmuje ono zabezpieczenie bieżącego funkcjonowania instytucji, jej zasobów oraz zapewnienie bezpiecznego korzystania z e-usług przez klientów urzędu. Działanie współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (POPC) na lata 2014-2020.

Regionalny System Biuletynów Informacji Publicznej (RSBIP) - system prowadzony od wielu lat przez Województwo Małopolskie. Obecna wersja została wdrożona w 2014 roku w ramach projektu Rozwój dostępu do usług elektronicznych w Małopolsce w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu

Operacyjnego na lata 2007–2013. Jest to największe tego typu rozwiązanie w Polsce, z którego obecnie korzysta ponad 3 tys. podmiotów i jednostek publicznych, zobowiązanych do prowadzenia strony BIP, tj. ponad 8 tys. aktywnych użytkowników. System cieszy się dużą popularnością dzięki prostocie użytkowania, niezawodności oraz możliwości skorzystania ze wsparcia technicznego oraz szkoleń zapewnianych przez Województwo. Wysoka liczba odsłon serwisu, ponad 21,6 mln w 2023 roku, świadczy o dużym zainteresowaniu dostępem do informacji publicznej oraz informacji na temat funkcjonowania urzędów, szkół, ośrodków pomocy społecznej i innych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: realizacja usługi udostępnienia i utrzymania stron podmiotowych BIP dla jednostek w Małopolsce, wsparcie techniczne i prowadzenie cyklu szkoleń dla redaktorów, w których uczestniczyło ponad 1,5 tys. pracowników jednostek publicznych. Nakłady poniesione w 2023 roku: ok. 1,5 mln zł.

Zintegrowany System Informatyczny - bezpieczeństwo i chmura prywatna - projekt wdrożony w 2020 roku. Zapewnia funkcjonowanie chmury prywatnej, będącej podstawą do udostępniania usług teleinformatycznych, realizowanych przez Urząd w ramach obsługi wewnętrznych potrzeb informatycznych oraz projektów strategicznych. Jedną z podstawowych wdrożonych usług jest system elektronicznego zarządzania dokumentacją. Pilotażowo wdrożono EZD PUW w wybranych jednostkach, tj.: Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości, Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Udostępniono usługi w zakresie bezpieczeństwa i pilotażowo systemem bezpieczeństwa objęto: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie. Centrum Kompetencyjne EZD PUW, które zostało utworzone w ramach projektu prowadzi działania popularyzujące system i pozyskuje nowe jednostki zainteresowane wykorzystaniem tego narzędzia. Dzięki temu w 2022 roku został EZD PUW wdrożony w Krakowskim Biurze Geodezji i Terenów Rolnych (KBGiTR) oraz Zespole Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego (ZPKWM). Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: wdrożenie systemu w kolejnej jednostce: w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie (WBP) oraz nadal zapewnienie wsparcia technicznego i merytorycznego dla jednostek, w których wdrożony jest EZD PUW, zapewnienie konsultacji i szkoleń przez Centrum Kompetencyjne EZD PUW. Projekt współfinansowany w ramach RPO WM 2014–2020.

(MPI) Zintegrowany System Informatyczny – narzędzia IT wspomagające zarządzanie Województwem Małopolskim - projekt obejmuje realizację następujących systemów informatycznych implementowanych w Urzędzie Marszałkowskim: zintegrowany system ds. planowania i obsługi finansowo – księgowej, system Hurtownia Danych, Business Intelligence oraz Otwarte Dane.

1. Faza I - realizowana w ramach RPO WM na lata 2014-2020, obejmująca zakresem rzeczowym System Hurtownia Danych, Business Intelligence, Otwarte Dane i eRejestry. Okres realizacji: 2015-2023 – faza zakończona. W ramach Systemu Hurtownia Danych, Business Intelligence, eRejestry wdrożono analitykę w obszarach:

- Organizacja Urzędu – raporty na temat kosztów nieruchomości własnych Urzędu oraz nieruchomości wynajmowanych.
- Konkursy i Dotacje – raporty na temat nt. konkursów ofert pobierane z generatora konkursów ofert województwa małopolskiego, dane z systemu PROW oraz Eurobudżet, a także dane archiwalne z plików excel dot. konkursów ofert.
- Projekt LIFE – raporty z gmin, powiatów oraz od Ekodoradców dot. realizacji programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego.
- Korzystanie ze środowiska – raporty o niezaleganiu z opłatami za korzystanie ze środowiska, udzieleniu pomocy de minimis oraz kontroli podmiotów.

W ramach systemu Otwarte Dane udostępniono informacje z obszarów:

- Tabor Kolejowy – dane statyczne zawierające rozkłady jazdy pociągów obejmujących swoim zakresem województwo małopolskie oraz innych przewoźników,

- Tabor Kolejowy – dane dynamiczne zawierające informacje (szybkozmienne) pochodzące z rejestratorów jazdy taboru kolejowego instalowanych w składach pociągów,
 - Rozkładów jazdy busów – w ramach wdrożonego przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie systemu obsługi Małopolskiej Karty Aglomeracyjnej,
 - Ewidencja Obiektów Hotelarskich w Województwie Małopolskim,
 - Baza Biur Podróży w Województwie Małopolskim.
2. Faza II - realizowana w ramach działania 1.6 Cyfrowe rozwiązania w e-administracji FEM 2021-2027, obejmująca zakresem rzeczowym Zintegrowany system ds. planowania budżetu i obsługi finansowo - księgowej oraz sprawozdawczości. Okres realizacji: 2023-2028.

Budżet projektu:

I Faza: Koszt całkowity 5,7 mln zł, wydatkowany w całości w latach poprzednich, wydatki za rok 2023: 0 zł. Projekt w fazie I został sfinansowany z RPO WM 2014-2020 oraz z budżetu Województwa Małopolskiego.

II Faza: Koszt całkowity 13,4 mln zł, wydatki za rok 2023: 0 zł. Projekt w fazie II zostanie sfinansowany w ramach regionalnego programu FEM 2021-2027 oraz z budżetu Województwa Małopolskiego.

(MPI) Regionalny system cyfrowych rejestrów geodezyjnych – projekt realizowany w latach 2017–2023, mający na celu rozbudowę portalu Małopolskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej, największego regionalnego geoportalu w Polsce, cyfryzację zasobów Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej oraz budowę aplikacji do sporządzania analiz zmian w strukturze agrarnej, bonitacji gleb i koordynacji prac urządzeniowo - rolnych. Portal udostępnia szereg danych przestrzennych z obszaru województwa małopolskiego, prezentuje liczne tematyczne kompozycje dotyczące administracji, gospodarki, turystyki, kultury, ochrony środowiska i innych. Portal dostępny jest pod adresem: www.mapymalopolski.pl

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: Przeprowadzono testy systemu, wdrożono poprawki i aktualizację, przygotowano dokumentację i opracowano materiały szkoleniowe. W ramach procesu budowy systemu zmigrowano dane przestrzenne będące w zasobie Małopolskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej i dostosowano ich wygląd do nowych narzędzi i dostarczanych wraz z nimi funkcjonalności.

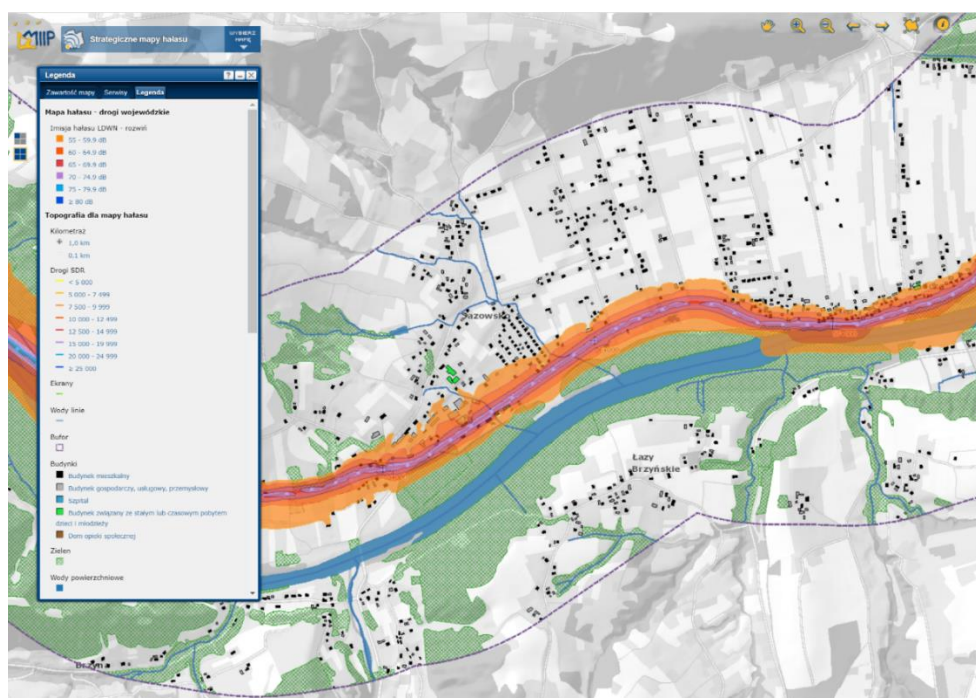
Łączna wartość Projektu: 15,8 mln zł, w tym za rok 2023: 1,7 mln zł. Projekt jest finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz z budżetu Województwa Małopolskiego.

Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej (MIIP)

- (<https://miip.geomalopolska.pl>) regionalny geoportal prezentuje kompozycje mapowe z obszaru województwa, oparte w szczególności o dane zarządzane przez administrację publiczną. W 2023 r. prace obejmowały wykonanie licznych aktualizacji serwisów zawierających: obwody łowieckie, bazę przystanków, obszary i podobszary rewitalizacji wraz z programami rewitalizacji, złoża i obszary górnicze, Miejsca Przyjazne Rowerzystom, infrastrukturę rowerową gmin i powiatów, drogi dojazdowe do gruntów rolnych oraz zbiorniki wodne służące małej retencji przy gruntach rolnych wybudowane bądź zmodernizowane z udziałem środków budżetu województwa, stacje narciarskie wraz z wyciągami i trasami biegowymi, laureatów konkursu „Małopolska Wieś”, obszary wypasowe, obiekty małej architektury odnawiane w ramach programu „Małopolska Pamięta”, a także miejsca organizacji wydarzeń w ramach „Małopolski Festiwal Smaku”, „Małopolska Noc Naukowców” oraz „Juromania”. Do kompozycji „Hydrogeoróżnorodności” oraz „Kraina wód” dodano nową warstwę z tężniami solankowymi. Tężnie powstały dzięki wsparciu samorządu województwa w ramach konkursu „Małopolskie Tężnie Solankowe”.

Utworzono i opublikowano szereg nowych danych i kompozycji mapowych, m.in. Audyt krajobrazowy, Strategiczne Mapy Hałasu wokół dróg wojewódzkich, mapa związana z wydarzeniami odbywającymi się w Małopolsce - rozmieszczenie obiektów Igrzysk Europejskich. Koszty w 2023 - ok. 38 tys. zł, pozostałe – praca własna Zespołu MIIP.

Rysunek 1. Kompozycja mapowa „Strategiczne mapy hałasu”

Źródło: <https://miip.geomalopolska.pl/imap/#gmap=gp789>

Ekointerwencja jest aplikacją umożliwiającą zgłaszanie nieprawidłowości z zakresu ochrony środowiska odpowiednim organom. Efektem działania aplikacji jest szybka reakcja instytucji kontrolnych i skuteczne eliminowanie zagrożeń np. spalania odpadów, wypuszczania nieczystości ciekłych, dzikich wysypisk. Dodawane zgłoszenia są anonimowe, a system daje możliwość zamieszczenia zdjęcia lub krótkiego filmu wideo. Aplikacja jest dostępna całą dobę, a dzięki automatycznemu przekazywaniu zgłoszeń do organów kontrolnych, podjęcie działań naprawczych jest możliwe niemal bezpośrednio po zgłoszeniu. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego monitoruje proces prowadzenia kontroli i mobilizuje jednostki samorządu terytorialnego do skutecznego działania. Obsługa aplikacji jest obowiązkowa dla samorządów i wynika z zapisów Programu Ochrony Środowiska dla województwa małopolskiego. Wprowadzenie swego rodzaju monitoringu, w postaci aplikacji znacząco skróciło czas podjęcia interwencji. Aplikacja cieszy się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców województwa małopolskiego. Od początku istnienia pobrana była ponad 26 tys. razy, a obecnie posiada ok. 6,5 tys. aktywnych użytkowników. Za jej pomocą przekazano ok. 27,5 tys. zgłoszeń, w tym ponad 19 tys. dotyczyło przypadków zanieczyszczenia powietrza, ponad 5,7 tys. - miejsca nieprawidłowego składowania lub porzucenia odpadów, ponad 1 tys. incydentów wypuszczania nieczystości ciekłych w sposób niedozwolony. Ponad 1,3 tys. zgłoszeń zostało zaklasyfikowanych przez użytkowników jako inne. Efektem tego było wykrycie przeszło niemal 3,5 tys. nieprawidłowości. Aplikacja Ekointerwencja jest ciągle rozwijana i poddawana modernizacjom. W 2023 roku wprowadzono kolejne opcje ułatwiające operatorom obsługę zgłoszeń. Gminy otrzymują także raporty miesięczne z podsumowaniem liczby zgłoszeń. Aplikacja powstała w ramach projektu zintegrowanego LIFE Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze.

Strony internetowe i aplikacje mobilne – Województwo Małopolskie udostępnia 39 stron internetowych oraz 3 aplikacje mobilne, które zawierają treści poświęcone wszelkim aspektom działalności samorządu. Strony tworzone są przez poszczególne departamenty UMWM, które następnie zarządzają swoimi stronami, sprawują nadzór merytoryczny, dbają o bieżące funkcjonowanie, ponoszą konieczne wydatki na ich utrzymanie. Wśród udostępnionych stron internetowych znajdują się m.in.:

- oficjalny portal Województwa Małopolskiego prowadzony przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego <https://www.malopolska.pl>
- Regionalny System Biuletynów Informacji Publicznej w Małopolsce <https://www.bip.malopolska.pl>
- Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego <https://www.bip.malopolska.pl/umwm>
- strony poświęcone funduszom europejskim w Małopolsce <https://www.fundusze.malopolska.pl>, <https://www.rpo.malopolska.pl>, <http://www.prow.malopolska.pl>, <https://www.malopolskainwestuje.pl>
- Małopolski System Informacji Turystycznej <https://visitmalopolska.pl>
- Pozarządowa Małopolska <https://www.pozarządowa.malopolska.pl>

Aplikacje mobilne Województwa Małopolskiego to:

- Aplikacja MIIP Mobile <https://miip.geomalopolska.pl/mapa/mobile.html>
- Aplikacja VisitMałopolska https://visitmalopolska.pl/pl_PL/aplikacja-mobilna
- Aplikacja Ekointerwencja <https://miip.geomalopolska.pl/mapa/ekointerwencja.html>

Osobnym tematem jest dostępność cyfrowa stron, której zapewnienie zaczyna się od etapu projektowania stron. Stały monitoring wypełnienia zaleceń WCAG oraz współpraca wewnętrzna sprawiają, że zasoby stron są możliwie jak najlepiej dostosowane do wymagań wynikających z ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Dodatkowo wdrażane są ułatwienia dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. usługa tłumacza języka migowego on-line. Prowadzone są działania służące poprawie dostępności cyfrowej stron internetowych, które polegają m.in. na:

- szkoleniu pracowników Urzędu, wsjo oraz jednostek współpracujących w ramach RSBIP, w szczególności osób administrujących i edytujących strony internetowe – w 2023 roku przeszkolono ponad 1400 osób,
- prowadzeniu warsztatów z zespołami merytorycznymi,
- tworzeniu dostępnych dokumentów i procedur urzędowych,
- przeglądzie deklaracji dostępności,
- prowadzeniu audytów wewnętrznych nadzorowanych stron,
- monitorowaniu stosowania wytycznych z zakresu dostępności cyfrowej,
- prowadzeniu strony internetowej wspierającej działania na rzecz zapewnienia dostępności: www.dostepna.malopolska.pl

Małopolska Rada ds. Społeczeństwa Informacyjnego – została powołana w 2004 r. na mocy Uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego i pełni funkcję ciała opiniodawczo-doradczego Zarządu Województwa Małopolskiego w zakresie pobudzania i monitorowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego, integrowania projektów na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego, kształtowania współpracy między jednostkami administracji publicznej w regionie w zakresie cyfrowych rozwiązań administracyjnych oraz monitorowania działań z zakresu informacji publicznej w województwie małopolskim. Spotkania członków Małopolskiej Rady ds. Społeczeństwa Informacyjnego to forum wymiany informacji na temat trendów i aktualnie realizowanych inicjatyw cyfrowych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 roku: posiedzenie rady i prezydium.

Działalność edukacyjno-informacyjna – Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego prowadzi działalność edukacyjno-informacyjną w obszarze kompetencji cyfrowych, skierowaną do pracowników instytucji publicznych oraz mieszkańców Małopolski, wykorzystujących technologie informatyczne w życiu prywatnym i zawodowym. Organizowane są szkolenia tematyczne (w tym z obsługi Biuletynu Informacji Publicznej oraz z dostępności cyfrowej stron internetowych), kampanie na rzecz upowszechnienia korzystania z technologii ICT i dostępności, np. Tydzień z Internetem, Światowy Dzień

Wiedzy o Dostępności (GAAD), wspierane inicjatywy zewnętrzne, np. Małopolski Festiwal Programowania. Szkolenia prowadzone są bezpłatnie, w formie zdalnej.

5.3. Rozwój systemu e-zdrowie

(MPI) Małopolski System Informacji Medycznej (MSIM) - realizowana w latach 2016-2023 strategiczna

inwestycja Województwa Małopolskiego w obszarze e-zdrowia, obejmująca budowę regionalnej platformy systemu informacji medycznej służącej zapewnieniu elektronicznej wymiany danych medycznych oraz zwiększeniu w skali regionu dostępności i jakości e-usług świadczonych dla pacjentów, w sposób zintegrowany z centralną platformą zdrowia P1. Projekt zrealizowany w partnerstwie z 38 podmiotami leczniczymi z terenu Województwa Małopolskiego (szpitalami wojewódzkimi,

powiatowymi i resortowymi) oraz Partnerem technologicznym Małopolskimi Parkami Przemysłowymi sp. z o.o. składa się z dwóch części:

1. Warstwy regionalnej: budowy i wdrożenia Platformy MSIM wyposażonej w bezpieczne repozytorium do przechowywania elektronicznej dokumentacji medycznej (EDM). MSIM zarówno udostępnia e-usługę wymiany EDM pomiędzy 38 szpitalami w regionie, jak również umożliwia pacjentom łatwy i bezpieczny dostęp do ich danych medycznych, w tym wyników badań obrazowych takich jak tomografia komputerowa (TK), rezonans magnetyczny (MRI) czy zdjęcia rentgenowskie. Dzięki temu pacjenci i przedstawiciele służby zdrowia mają możliwość samodzielnego przeglądania swoich badań obrazowych bez konieczności wizyty w placówce medycznej;
2. Warstwy lokalnej: doposażenia 38 podmiotów leczniczych w sprzęt i oprogramowanie, umożliwiające wytwarzanie, przechowywanie i udostępnianie EDM zarówno na potrzeby MSIM jak i krajowej platformy P1.

W dniu 15 grudnia 2023 r. zakończono realizację projektu MSIM. Zrealizowano zaplanowany zakres rzeczowy, uruchomiono Regionalną Platformę Wymiany Elektronicznej Dokumentacji Medycznej (pacjent.msim.pl) do której skutecznie przyłączono 38 szpitali oraz udostępniono e-usługi dla pacjentów. Całkowita wartość projektu: ponad 214,1 mln zł, w tym wydatki poniesione w roku 2023: 88,8 mln zł. Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020, Budżetu Państwa, budżetu Województwa Małopolskiego oraz z środków Partnerów projektu.

5.4. E-usługi w obszarze nauki, edukacji, kultury i turystyki

Informacje na temat e-usług z zakresu stworzenia rozwiązań integrujących przewoźników kolejowych z innymi przewoźnikami transportu zbiorowego (szczególnie kołowego) poprzez wprowadzenie nośnika danych umożliwiającego korzystanie z transportu zbiorowego na terenie województwa małopolskiego (w pełni zintegrowanego z istniejącymi kartami miejskimi) oraz organizacja systemu informacji pasażerskiej, wyposażenie przystanków w elektroniczne tablice informacyjne dla podróżnych, budowa systemu informatycznego, ukierunkowanego także na świadczenie w tym zakresie usług mobilnych, zostały wskazane w Obszarze Gospodarka, Kierunek polityki Transport; Kierunek działań 4.1. Działania na rzecz rozwoju transportu zbiorowego, w ramach realizowanego projektu pn.: Małopolska Karta Aglomeracyjna – budowa systemu zarządzania transportem zbiorowym w Województwie Małopolskim cz. II. Ogółem w 2023 roku w obszarze transportu realizowane było 1 Przedsięwzięcie. Całkowita wartość projektu: 48,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 47,8 mln zł; nakłady poniesione w 2023 roku: ok.1,7 mln zł.

6. GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) to model gospodarczy, w którym trafiające do obiegu zasoby i materiały pozostają najdłużej jak to możliwe. W modelu tym dąży się do zapobiegania powstawaniu odpadów, jednak jeżeli nie da się tego uniknąć, powinny być one traktowane przede wszystkim jako surowiec, który można wykorzystać ponownie. Model ten stanowi próbę odejścia od zglobalizowanej, masowej konsumpcji nastawionej jedynie na zysk, w kierunku takich wartości jak: lokalność, szacunek dla środowiska przyrodniczego i społeczności żyjącej na danym obszarze, niemarnowanie zasobów, w tym także wody, energii i żywności, racjonalne wykorzystanie dostępnej przestrzeni, współdzielenie i współużytkowanie dóbr i usług.

Podjęcie przez Małopolskę działań zmierzających w kierunku wdrożenia zasad GOZ okazuje się trafną odpowiedzią na globalne wydarzenia, których wpływ widoczny jest również w regionie. Jednym z największych zagrożeń i wyzwań w ostatnim czasie jest tocząca się wojna w Ukrainie, która uwypukliła, że ważnym motywem konfliktów zbrojnych jest globalna walka o surowce i zasoby. Ich przejęcie jest niezbędnym elementem uzyskania dominacji w sferze gospodarczej i politycznej. Ponadto, w 2023 r. społeczeństwo mierzyło się z najwyższym wzrostem cen od ponad 20 lat (inflacja), w tym szczególnie kosztów energii i żywności. Wdrożenie zasad gospodarki cyrkularnej to nie tylko korzyści środowiskowe, ale również większa niezależność i odporność gospodarki oraz wzrost konkurencyjności regionu, a także mniejsze wydatki na zakup surowców i energii (z uwagi na ich oszczędne wykorzystanie i odzysk), co przekłada się również na niższe koszty produkcji i ceny dla konsumentów. GOZ to lepsza jakość życia mieszkańców Małopolski oraz przyszłych pokoleń.

Jednym z działań przygotowujących Małopolskę do reorientacji modelu gospodarczego było przyjęcie przez Zarząd Województwa Małopolskiego *Programu w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym dla Małopolski* (zwanego dalej: Programem GOZ), Uchwałą Nr 2523/23 z dnia 19 grudnia 2023 r. Jest to pierwszy w skali województwa dokument wspierający wdrażanie GOZ, który ujemuje tą kwestię w sposób kompleksowy, zintegrowany oraz dostosowany do specyfiki regionu. Program ten został opracowany przy współpracy z przedstawicielami świata nauki i biznesu, strony społecznej reprezentowanej przez organizacje pozarządowe oraz lokalne jednostki administracji publicznej. Program GOZ stanowi kompendium wiedzy, inspirację oraz drogowskaz orientujący rozwój regionu w kierunku większej cyrkularności.

Cele i kierunki działań zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami Małopolska realizuje obecnie również m. in. poprzez *Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016-2022*, przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/509/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 marca 2017 r. W 2023 r. trwały prace nad projektem *Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023 – 2028*. Jednym z ważniejszych elementów dokumentu będą kwestie dotyczące transformacji w kierunku GOZ.

Województwo Małopolskie aktywnie wspiera reorientację regionu w kierunku gospodarki cyrkularnej poprzez podejmowanie na wielu poziomach inicjatyw wspierających budowę świadomości społecznej, wymianę doświadczeń oraz promocję dobrych praktyk. Realizowane jest to m. in. poprzez organizację i udział w konferencjach, wśród których wymienić można konferencję regionalną *Gospodarka Obiegu Zamkniętego*, zorganizowaną w ramach projektu Innowacyjna Małopolska oraz konferencję *Zielona transformacja – od wizji do działania*, zorganizowaną w ramach inicjatywy Science Meets Regions. Województwo Małopolskie promuje i wyróżnia podejmowane przez mieszkańców regionu działania z zakresu wdrażania zasad gospodarki cyrkularnej, czego przykładem może być konkurs „GOZ BIZNES – Lider Małopolski 2023”, w którym udział wzięli małopolscy przedsiębiorcy oraz uczniowie. Ponadto, Województwo Małopolskie podejmuje działania dotyczące GOZ poprzez realizację i uczestnictwo w projektach, czego przykładem może być *Projekt SPIN – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy*

wspieraniem dla przedsiębiorców, a także udział w projektach międzynarodowych, takich jak *RESPONDET*. Małopolska bierze udział w działaniach z zakresu przeciwdziałania marnowaniu zasobów, w tym przyrodniczych, czego przykładem może być akcja *"Przygarnij sosnę na święta"*, w ramach której setki drzewek otrzymały drugie życie, z produktu ubocznego stając się świątecznymi choinkami. Województwo Małopolskie podejmuje działania na rzecz rozwoju i upowszechniania pracowni typu fablab (ang. fabrication laboratory), które pozwalają na dzielenie się dobrem jakim są wiedza i kompetencje, a także umożliwiają współużytkowanie narzędzi i przestrzeni oraz rozwijanie umiejętności praktycznych, tak ważnych dla wdrożenia zasad GOZ w codziennym życiu. Jednym z tego typu miejsc w regionie jest *FabLab Małopolska* – utworzony w ramach Fundacji Inteligentna Małopolska, ustanowionej przez Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. Województwo Małopolskie w 2023 r. wspierało również projekty i działania związane z fablabami w ramach otwartego konkursu ofert *„Małopolska – tu technologia staje się biznesem”*. Upowszechnianie się zasad GOZ w Małopolsce widoczne jest także w zwiększającej się liczbie działań z zakresu tzw. foodsharingu, czyli dzielenia się żywnością. Dużą popularnością na poziomie lokalnym cieszą się lodówki społeczne. Ich celem jest zapobieganie marnowaniu żywności oraz dzielenie się nią z potrzebującymi. Ponadto, pojawia się coraz więcej inicjatyw promujących dzielenie się rzeczami użytkowymi. Przedmioty, które nie są już potrzebne pierwotnemu właścicielowi, mogą znaleźć kolejny dom. Wśród Małopolan zauważa się rosnące zainteresowanie ideą bookcrossingu, która polega na dawaniu drugiego życia książkom i ich wymianie pomiędzy czytelnikami w przestrzeni publicznej.

6.1. Upowszechnianie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym

Innowacyjna Małopolska – konferencja regionalna Gospodarka Obiegu Zamkniętego⁵ – zorganizowana 31 maja 2023 r. w Brzesku przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Program wydarzenia obejmował takie wątki jak m. in.: innowacje wpisujące się w tematykę GOZ jako pomysł na biznes (przykład biopolimerowej folii spożywczej), panel dyskusyjny Gospodarka Obiegu Zamkniętego – inwestycja w przyszłość kolejnych pokoleń, wystąpienia i rozmowy na takie tematy jak: czy zielona transformacja pójdzie w parze z cyfryzacją, innowacyjny samorząd dla GOZ, sukcesja firm, a także prezentacja możliwości wsparcia przedsiębiorczości w zakresie GOZ w FEM 2021 – 2027.

Science Meets Regions (SMR) – konferencja Zielona transformacja – od wizji do działania⁶ – zorganizowana 27 kwietnia 2023 r. przez Krakowski Park Technologiczny w ramach międzynarodowego projektu pn. Smart Circuit oraz w ramach współpracy nawiązanej ze Wspólnym Centrum Badawczym z siedzibą w Brukseli oraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego. Spotkanie podzielone było na dwie części:

1. Gospodarka o obiegu zamkniętym/Projektowanie i zaawansowane technologie dla przemysłu,
2. Wodór – paliwo przyszłości?

Program wystąpień pierwszej części konferencji obejmował takie wątki jak: plan działań dla gospodarki cyrkularnej, Zielone Huby Innowacji Cyfrowych, cyrkularne projektowanie dla przemysłu, cyrkularne łańcuchy wartości – historie sukcesów i wnioski na przyszłość oraz współpraca regionalna na rzecz Zielonej Europy, natomiast druga część spotkania dotyczyła rozwoju technologii wodorowych.

Projekt SPIN – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy wsparciem dla przedsiębiorców – zrealizowany w latach 2019-2023 przez Województwo Małopolskie wraz z partnerami: Małopolskim Centrum Biotechnologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Małopolskim Centrum Budownictwa Energooszczędnego Politechniki Krakowskiej, Centrum Zrównoważonego Rozwoju i Poszanowania Energii WGGiOŚ Akademii Górniczo-Hutniczej w Miękinii, Towarzystwem Geosynoptyków GEOS, Fundacją Progress and Business, Siecią Badawczą Łukasiewicz – Instytutem Ceramiki i Materiałów Budowlanych w Krakowie, Fundacją Polish Heritage, Instytutem Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN. W ramach projektu SPIN promowano m.in. ideę GOZ wśród małopolskich przedsiębiorców. Celem było zachęcenie firm z regionu do opracowywania i wdrażania innowacji z zakresu GOZ. Przedsiębiorcy mieli

⁵ <https://innowacyjna.malopolska.pl/wydarzenia/konferencje-regionalne-innowacyjna-malopolska/gospodarka-obiegu-zamknietego/>

⁶ <https://www.kpt.krakow.pl/zielona-transformacja-od-wizji-do-dzialania/>

możliwość skorzystania z doradztwa ekspertów m. in. w zakresie zmiany podejścia do gospodarowania energią i jej odzysku, przekształcania odpadów, zero waste, itp. Oferta wsparcia eksperckiego w ramach projektu kierowana była zarówno do firm z branży zagospodarowywania odpadów, recyklingu i odzyskiwania surowców w zakresie opracowywania innowacyjnych technologii, a także do wszystkich firm z regionu w zakresie projektowania i wdrażania GOZ w firmach. Popularyzacja praktyk GOZ w ramach projektu SPIN obejmowała też szereg działań promocyjnych, zachęcających przedsiębiorców do zastosowania GOZ w swoich firmach.

Projekt RESPONDET (ROPS) – międzynarodowy projekt, w ramach którego cztery regiony: Małopolska (Polska), Walonia (Belgia), Katalonia (Hiszpania) oraz miasto Turyn (Włochy) wymieniają się wiedzą i dobrymi praktykami, w tym m. in. w zakresie GOZ i ekonomii społecznej. Celem projektu jest rozwój lokalnych i regionalnych działań wzmacniających zarządzanie zasobami przez społeczności oparte na ekonomii społecznej jako głównych elementów społecznego, zrównoważonego rozwoju procesu zielonej transformacji. Projekt skupia się w szczególności na promocji wspólnotowych inicjatyw energetycznych, a także na promocji zaangażowania wspólnot opartych na ekonomii społecznej w gospodarkę o obiegu zamkniętym. Projekt realizowany w terminie 1 maja 2022 r. - 31 października 2023 r. Jednym podstawowych produktów projektu RESPONDET jest „*Lokalny plan działań na rzecz zielonej transformacji Małopolski z udziałem podmiotów ekonomii społecznej*”, opracowany w 2023 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Konkurs GOZ Biznes - Lider Małopolski 2023 (główni partnerzy: Województwo Małopolskie, Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, zorganizowany wspólnie z Polska Press Sp. z o. o.).

W ramach działań edukacyjnych związanych z popularyzacją idei gospodarki cyrkularnej zorganizowano II edycję konkursu „GOZ BIZNES – Lider Małopolski 2023”. Celem konkursu jest m. in. wyróżnienie małopolskich przedsiębiorców, którzy w swoich modelach biznesowych stosują działania zgodne z zasadami GOZ. Ponadto, w tej edycji po raz pierwszy dołączyły małopolskie szkoły.

Laureaci konkursu:

Kategoria firmy:

- 1 miejsce: FAKRO
- 2 miejsce: Psyjaciele.com
- 3 miejsce: Hydropolis Kraków

Kategoria szkoły:

- 1 miejsce: Zespół Szkół nr 4 w Olkuszu
- 2 miejsce: Zespół Szkół Budowlanych - Technikum Budowlane i Szkoła Branżowa w Nowym Sączu
- 3 miejsce: Zespół Szkół Specjalnych nr 5 w Nowym Sączu

FabLab Małopolska – utworzony w ramach Fundacji Inteligentna Małopolska, ustanowionej przez Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. jest przeznaczony dla osób, które chcą rozwijać własne projekty, lecz brakuje im odpowiedniego miejsca, wiedzy lub zaplecza technicznego. Idea jego powstania opiera się na współużytkowaniu przestrzeni, narzędzi i materiałów oraz współpracy. Zapewnia otwarty dostęp, możliwość pracy indywidualnej lub w grupie, zarówno osobom posiadającym doświadczenie, jak i osobom, które dopiero chcą zdobyć umiejętności. Umożliwia wynajęcie pracowni, maszyn i niezbędnych przyrządów, udział w szkoleniach, warsztaty tematyczne i konsultacje.

Użytkownicy mają możliwość korzystania z różnych rodzajów urządzeń i sprzętów, od podstawowych narzędzi krawieckich i stolarskich, po bardziej zaawansowane, np. drukarki 3D, lasery i frezarki. Inicjatywa wspiera kreatywność oraz rozwój umiejętności praktycznych. Jednym z najważniejszych celów jego działania jest dzielenie się dobrem jakim są wiedza i kompetencje.

W 2023 r. w ramach otwartego konkursu ofert **„Małopolska – tu technologia staje się biznesem”** Województwo Małopolskie wspierało realizację projektów mających na celu organizację wydarzeń służących rozwojowi przedsiębiorczości technologicznej i w branżach kreatywnych, w tym wykorzystując przestrzeń typu fablab. W ramach konkursu wspierane były projekty realizowane przez fablaby w Małopolsce (lub podmioty zaangażowane w sieci fablabów), m. in.:

- Projekt pn. **„InnoMaker HOBBY”** (Fundacja Inteligentna Małopolska): Projekt realizowany był w przestrzeni **FabLab Małopolska**. Głównym założeniem przedsięwzięcia było tworzenie prototypów produktów i usług powiązanych z czasem wolnym i hobby. W ramach projektu Fundacja organizowała m.in. szereg warsztatów i szkoleń, uczestnicy pracowali nad swoimi prototypami, korzystając z przestrzeni i urządzeń FabLab Małopolska. Zwieńczeniem projektu było duże wydarzenie Hobby Challenge (dla ok. 350 os.).
- Projekt pn. **„Technologia na Sądecczyźnie 2023”** (Fundacja Horyzont360): Projekt obejmował organizację konferencji technologicznej RoboChallenge oraz wizyt do lokalnych firm i uczelni. Konferencja – poza częścią panelową i warsztatową – obejmowała też część wystawową, na której prezentowane były nowoczesne rozwiązania technologiczne, m.in. z zakresu robotyki, druku 3D, Przemysłu 4.0).
- Projekt pn. **„Edu4FUTURE Introduction”** (Stowarzyszenie „Miasta w Internecie”): Projekt realizowany był w Pracowni Aktywnego Korzystania z Technologii PAKT w Tarnowie – przestrzeni kreatywnej fabrykacji i edukacji stworzonej przez Stowarzyszenie. W ramach projektu zorganizowano szereg warsztatów i spotkań, w tym dot. praktycznych zastosowań przełomowych technologii cyfrowych w branżach przemysłu kreatywnego (m.in. sztuczna inteligencja i, druk 3D, VR, robotyzacja).
- Projekt pn. **„Zamień pasję w biznes! Vol.3”** (Stowarzyszenie Wytwórnia): Projekt polegał na organizacji cyklu warsztatów w kilku miastach Małopolski, ukierunkowanych na rozwój kluczowych umiejętności i postaw przedsiębiorczych w branży kreatywnej skupionej wokół rzemiosła, rękodzieła i wzornictwa przemysłowego (designu).
- Projekt pn. **„Oblicza przedsiębiorczości”** (Stowarzyszenie Fablab Kraków): W ramach projektu zorganizowano cykl warsztatów z tworzenia aplikacji mobilnych, użytkowego projektowania graficznego, marketingu i wykorzystania nowoczesnych narzędzi promocyjnych oraz z zarządzania projektami.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie - bierze udział w popularyzacji idei bookcrossingu, czyli nieodpłatnej wymiany książek (książkę można zabrać do domu, w zamian przynosząc inną, bądź zwrócić tą samą książkę po przeczytaniu lub przekazać innemu czytelnikowi), poprzez akcje i projekty takie jak m. in. Lotna Czytelnia, karmniki książkowe na ogrodzeniu Biblioteki (w okresie wiosenno-letnim) oraz półeczki bookcrossingowe wewnątrz jej siedziby.

✓ **Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Promocja zasad współdzielenia żywności

W Małopolsce coraz większe zainteresowanie zyskują działania związane z ideą tzw. „foodsharingu”, czyli dzielenia się nadmiarem żywności. W 2023 r. zauważalny był wzrost popularności lodówek społecznych, do których każdy może przynieść żywność, jak również skorzystać z jej zawartości. Celem ich funkcjonowania jest zapobieganie marnowaniu się produktów spożywczych oraz pomoc osobom potrzebującym. Wśród tego typu działań na terenie województwa małopolskiego, można wymieć takie projekty i inicjatywy jak m. in.:

Lodówka pełna dobra – projekt realizowany przez Urząd Miasta Krakowa, lodówki społeczne znajdują się w trzech lokalizacjach na terenie miasta: ul. Sas-Zubrzyckiego 10, ul. Sudolskiej 7a, os. Szkolne 20.

Lodówka pełna życzeń – Podziel się posiłkiem – akcja organizowana przez Gminę Gdów wraz z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gdowie w okresie świątecznym. W 2023 r. odbyła się ona w okresie Wielkanocy i Bożego Narodzenia. Mieszkańcy byli zachęceni, aby w czasie świąt, oraz po świątach – nie wyrzucać nadwyżek jedzenia, tylko przynieść je do lodówki społecznej zlokalizowanej przy budynku GOPS w Gdowie.

Lodówka społeczna w Chrzanowie – otwarta 20 grudnia 2023 r. przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie (ul. Jagiellońska 4). Jej regulamin podkreśla, że naczelną zasadą lodówki społecznej jest dzielenie się jedzeniem, dlatego należy brać z niej tylko tyle, ile się potrzebuje.

Lodówka społeczna w Myślenicach – pierwsza lodówka społeczna w mieście, otwarta 19 grudnia 2023 r. z inicjatywy władz lokalnych, pracowników Centrum Usług Społecznych oraz mieszkańców

Lodówka społeczna w Michałowicach – mieszkańcy od 20 kwietnia 2023 r. mają możliwość dostarczania jedzenia do lodówki społecznej, która zlokalizowana jest na parkingu Park & Ride przy ul. Jana Pawła II w Michałowicach.

Dzielenie się używanymi rzeczami

W zasady gospodarki cyrkularnej wpisują się również działania z zakresu wymiany lub przekazania innym rzeczy już niepotrzebnych, zamiast ich wyrzucania. Wśród przykładów dobrych praktyk w tym zakresie można wymienić projekty, takie jak m. in.:

Galeria Rozmaitości – uruchomiony w 2023 r. nowy punkt, w ramach którego mieszkańcy Krakowa mogą wymieniać się zbędnymi przedmiotami zamiast ich wyrzucania. W miejscu tym można wymienić, zostawić lub zabrać takie przedmioty jak m. in. zabawki i akcesoria dla najmłodszych, akcesoria kuchenne, elementy wyposażenia i dekoracji wnętrz, czy sprzęt sportowy. Znajduje się na terenie Lamusowni przy ul. Nowohuckiej 1 w Krakowie.

Krakowska Meblarnia – miejsce na terenie Lamusowni w Krakowie, w którym mieszkańcy Krakowa mogą oddać niepotrzebne meble (nawet jeśli są lekko uszkodzone lub noszą widoczne ślady eksploatacji). Przedmioty te po odnowieniu znajdują nowy dom.

Popularyzacja idei bookcrossingu

Coraz większą popularnością w województwie małopolskim cieszy się idea bookcrossingu, czyli nieodpłatnej wymiany książek w przestrzeni publicznej. Dzięki tego typu inicjatywom mieszkańcy mają możliwość pozbycia już przeczytanych publikacji, mogąc dokonać wyboru spośród nowych pozycji czytelniczych, pozostawionych przez inne osoby. Przykładami działań związanych z bookcrossingiem w Małopolsce są inicjatywy realizowane na terenie m. in.:

Krakowa:

Krakowski Kantorek Wymiany – punkt na terenie Lamusowni w Krakowie, miejsce to umożliwia dzielenie się mieszkańcom miasta używanymi książkami i innymi publikacjami.

Wieliczki:

Wymień się! – cykliczna akcja organizowana przez Mediatekę – Bibliotekę Miejską w Wieliczce, w ramach której czytelnicy i mieszkańcy w każdym ostatnim (pełnym) tygodniu miesiąca mogą dać drugie życie już przeczytanym książkom, w zamian wymieniając je na inne. W 2023 r. w akcji wzięło udział 159 osób, które łącznie wymieniły 745 pozycji. Dodatkowo w czerwcu, który jest miesiącem uwalniania książek w dniach 12-17 czerwca 2023 r. biblioteka przeprowadziła akcję polegającą na wypuszczeniu w obieg 150 pozycji. Książki mógł zabrać każdy zainteresowany. Znajdowały się one w każdym dniu wydarzenia w innym miejscu na terenie centrum Wieliczki. W roku 2023 r. do współpracy dołączyły miejscowe kawiarnie, restauracje, sklepy i kwaciarnie.

Punkty wędrujących książek – organizatorem jest Mediateka – Biblioteka Miejska w Wieliczce, w partnerstwie z Eko-Wieliczka. W 2023 r. do dwóch budek bookcrossingu uruchomionych w roku poprzednim (w Parku Miejskim im. Adama Mickiewicza oraz w okolicy Miasteczka Ruchu Drogowego przy ulicy Józefa Jedynaka), dołączyły dwie kolejne: w Parku „Stok pod Baranem” oraz przy Trakcie Solnym (koło Szkoły Podstawowej nr 2 w Wieliczce).

Fot. Archiwum PiMBP w Miechowie

Nowego Sącza:

Biblioteka plenerowa – z inicjatywy Sądeckiej Biblioteki Publicznej im. Józefa Szujskiego na terenie Nowego Sącza ustawiono budki bookcrossingowe, służące mieszkańcom do nieodpłatnej wymiany książek. W 2023 r. funkcjonowały punkty zlokalizowane na terenie: Nowosądeckich Plant, przy ul. Jana Długosza (3 punkty), na tzw. *Kocich Plantach* przy Placu Krasińskiego, w Parku Tysiąclecia przy ul. Nadbrzeżnej oraz w Parku Strzeleckim.

Miechowa:

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Fihel w Miechowie – posiada jedną biblioteczkę plenerową, która powstała w listopadzie 2023 r. z okazji stulecia biblioteki. Znajduje się w Miechowie na Osiedlu Generała Władysława Sikorskiego. Biblioteczka jest punktem wymiany książek szczególnie dla mieszkańców najliczniejszego osiedla w gminie Miechów. Drugim punktem otwartej wymiany książek jest regał w siedzibie Biblioteki przy Placu Kościuszki 7. Punkt ten powstał na początku 2023 r. we współpracy z Fundacją Stawiamy Na Rozwój. Dostęp do książek odwiedzający mają w godzinach pracy Biblioteki, czyli od poniedziałku do soboty.

Biblioteczki plenerowe w gminie Miechów – projekt zrealizowany ze środków Gminy Miechów, we współpracy z Fundacją Stawiamy na Rozwój. W 2023 r. funkcjonowały punkty uruchomione rok wcześniej w ramach projektu, w lokalizacjach: Park Miejski w Miechowie, os. Kolejowe (przy boisku), Biskupice (wiata przystankowa), Jaksice (przy remizie OSP).

6.2. Kadry dla wdrażania GOZ

Zespół Ekodoradców dla biznesu – utworzono we wrześniu 2019 r. w strukturach Małopolskiego Centrum Przedsiębiorczości – stanowi część projektu EkoMałopolska. Od września 2021 r. w ramach Zespołu, zatrudniono 2 ekodoradców w ramach zintegrowanego projektu LIFE IP EKOMAŁOPOLSKA – Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii. Na dzień 31 grudnia 2023 r. Referat liczył

4 osoby. Finansowany jest z budżetu Województwa Małopolskiego jako część projektu EkoMałopolska oraz projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA – Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii.

Główne obszary działania Zespołu to m. in.: wsparcie przedsiębiorstw (w szczególności z sektora MŚP), zainteresowanych wdrożeniem nowoczesnych technologii z obszaru ochrony środowiska m.in. OZE, termomodernizacji budynków, efektywności energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), zwiększanie świadomości MŚP w zakresie działań odnoszących się do przeciwdziałania i łagodzenia skutków zmian klimatu, aktywne poszukiwania przedsiębiorstw, zainteresowanych koncepcją zmierzającą do racjonalnego wykorzystania zasobów oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko wytwarzanych produktów/usług, organizacja warsztatów/szkoleń/spotkań dla małopolskich przedsiębiorców również z udziałem specjalistów, informowanie o dostępnych środkach finansowych w ramach FEM 2021-2027, innych programach finansowych, umożliwiających wspieranie innowacji i modernizacji – zmniejszających negatywny wpływ działalności gospodarczej na środowisko naturalne, jak również podstawowych mechanizmach umożliwiających ich pozyskanie, informowanie o wymaganiach środowiskowych, które wynikają z przepisów prawa, promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz założeń GOZ, podejmowanie inicjatyw zmierzających do osiągnięcia neutralności klimatycznej do roku 2050 oraz ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030, realizacja działań wynikających z Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii w ramach zaangażowania w realizację projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA, Programu Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego, Programu w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym dla Małopolski oraz Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Najważniejsze działania Zespołu w 2023 r.:

- udzielano konsultacji m.in. w zakresie GOZ, możliwości uzyskania dofinansowania na instalacje PV, na wymianę źródła ciepła, termomodernizację, pojazdy elektryczne, czy też w kwestiach prawnych;
- przygotowano i przeprowadzono (wspólnie z Dziennikiem Polskim) II. edycję konkursu GOZ Biznes - Lider Małopolski, w tej edycji celem konkursu oprócz wyróżnienia małopolskich przedsiębiorców, którzy w swoich modelach biznesowych wykorzystali modele GOZ, była także popularyzacja idei gospodarki cyrkularnej wśród małopolskich szkół branżowych i techników;
- organizowano spotkania w małopolskich gminach dla lokalnych przedsiębiorców w temacie m.in. odnawialnych źródeł energii;
- rozwijano - pod kątem informatycznym - EkoMałopolską Bazę Instalatorów - EMBI przejrzystą, interaktywną, dostępną bezpłatnie bazą danych, zamieszczoną na stronie internetowej MCP, umożliwiającą wyszukiwanie przedsiębiorców oferujących swoje usługi związane z szeroko pojętą branżą odnawialnych źródeł energii na terenie Małopolski;
- prowadzono comiesięczny biuletyn informacyjny Ekodoradców dla biznesu o możliwościach finansowania prośrodowiskowych działań małopolskich przedsiębiorców oraz rolników;
- przedstawiciele Zespołu brali udział w VIII Małopolskim Forum Finansowym w charakterze zaproszonych gości, gdzie wystąpili z tematem „Cyrkularność w firmie – to się opłaca”;
- przedstawiciele Zespołu uczestniczyli w pracach Zespołu ds. opracowania programu GOZ dla Małopolski.

6.3. Efektywne wykorzystanie produktów, surowców i odpadów

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych dla Gminy Dębno w Woli Dębińskiej – projekt zrealizowany w latach 2020-2023 w ramach RPO WM. Wartość ogółem: 2,5 mln zł. Wartość dofinansowania: 1,7 mln zł.

Budowa Punktu Selekttywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowości Miłkowa gmina Korzenna – projekt zrealizowany w latach 2019-2023 w ramach RPO WM przez Przedsiębiorstwo

Usług Komunalnych Korzenna Sp. z o.o. Wartość ogółem: 2,4 mln zł. Wartość dofinansowania: 1,7 mln zł.

Budowa Punktu Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Bochni – projekt zrealizowany w latach 2017-2023 przez Bocheńskie Zakłady Usług Komunalnych Sp. z o.o. w ramach dofinansowania z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Wartość ogółem: 5,2 mln zł. Wartość dofinansowania: 3,6 mln zł.

Innowacyjne technologie odzysku fosforu dla polskich oczyszczalni ścieków – projekt zrealizowany w latach 2020-2023 przez Wodociągi Miasta Krakowa S.A. w ramach dofinansowania z RPO WM na lata 2014-2020. Wartość ogółem: 1,2 mln zł. Wartość dofinansowania: 0,6 mln zł.

Innowacyjny odzysk cennych i krytycznych metali poprzez recykling odpadów powstających w hydrometalurgii cynku – projekt zrealizowany w latach 2020-2023 przez Zakłady Górniczo-Hutnicze "Bolesław" S.A. (Bukowno), w ramach dofinansowania z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. Wartość ogółem: 7,3 mln zł. Wartość dofinansowania: 4,6 mln zł.

Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Kompostowanie odpadów zielonych zbieranych selektywnie w Kętach – modernizacja polegająca na budowie magazynu i placu rozdrabniania surowca, zmiana technologii kompostowania z procesu pryzmowego na proces w zamkniętych bioreaktorach. Inwestycja przyczyni się do zmniejszenia uciążliwości jakie powoduje kompostownia dla mieszkańców. Realizacja w latach 2023-2024. Kwota dofinansowania z NFOŚiGW: 15 mln zł, w tym w 2023 r. 10 mln zł.

Budowa Punktu Selektynego Zbiórki Odpadów Komunalnych (Szczurowa) – realizacja w latach 2023-2025. Koszt zadania: 2,5 mln zł. Kwota dofinansowania z WFOŚiGW: 0,5 mln zł, w tym w 2023 r. 0,5 mln zł. Kwota dofinansowania z NFOŚiGW: 1,5 mln zł, w tym w 2023 r. 1,5 mln zł.

Budowa Centrum Recyklingu Odpadów Komunalnych w Krakowie – Zakład Recyklingu Tworzyw Sztucznych – inwestycja zlokalizowana na terenie Nowej Huty w Krakowie, zakładany efekt będzie uzupełnieniem dotychczasowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, przyczyniając się znacząco do zwiększenia stopnia recyklingu odpadów tworzyw sztucznych (przede wszystkim nie przetworzonej folii PE odzyskanej z odpadów komunalnych), co ma ogromne znaczenie dla uzyskiwania przez Gminę Miejską Kraków wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użytku. W trakcie realizacji etap I, którego zakończenie planowane jest na czerwiec 2024 r. Na realizację I etapu inwestycji MPO Spółka z o.o. pozyskało dofinansowanie z NFOŚiGW w wysokości: 149,5 mln zł w formie pożyczki oraz 30 mln zł w formie dotacji.

6.4. Rozwiązania regulacyjne na rzecz GOZ

Podręcznik do zielonych zamówień publicznych dla UMWM – opracowany w 2022 r., przesłany do małopolskich gmin w 2023 r. jako przykład dobrej praktyki do wykorzystania. W dokumencie zostały przedstawione kryteria i wymagania środowiskowe dla poszczególnych grup produktowych, które uznano za najbardziej odpowiednie do wdrożenia zielonych zamówień publicznych zarówno ze względu na wartość zamówień, jak i wpływ na środowisko. Dodatkowo podręcznik zawiera wytyczne w zakresie uwzględnienia aspektów środowiskowych w aktach wewnętrznych UMWM. Specyfiką tego typu rozwiązań jest uwzględnianie idei GOZ w zamówieniach publicznych, zarówno w zakresie przedmiotu zamówień, jak i kryteriów wyboru ofert. Wdrażanie zielonych zamówień publicznych jest jednym z warunków rozwoju GOZ w Polsce. Zielone zamówienia publiczne to zapewnienie oszczędności finansowych – szczególnie przy uwzględnieniu kosztów zamawianych produktów lub usług w całym cyklu ich życia. UMWM wdrażając zielone zamówienia publiczne jest lepiej przygotowany do sprostania zmieniającym się wyzwaniom w dziedzinie środowiska, jak również do osiągnięcia wiążących celów w zakresie redukcji emisji CO₂ i zwiększenia efektywności energetycznej oraz w innych dziedzinach polityki środowiskowej.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR III

KLIMAT I ŚRODOWISKO

Programy i plany strategiczne

Programy sektorowe wynikające z ustaw

Program Strategiczny Ochrona Środowiska

W dniu 27 grudnia 2021 r. Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął Uchwałę nr XLVIII/684/21 w sprawie „Programu Strategicznego Ochrona Środowiska dla Województwa Małopolskiego”. Dokument ma na celu realizację celu strategicznego wyznaczonego w Strategii województwa „Małopolska 2030”: Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej.

Założenia Programu Strategicznego Ochrona Środowiska dla Województwa Małopolskiego są sukcesywnie realizowane od 2021 roku zarówno na szczeblu regionalnym przez Województwo oraz lokalnie przez powiaty. Zgodnie z ustawowym obowiązkiem, w dniu 7 lutego 2023 r. Uchwałą Nr 176/23 Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął raport z wykonania Programu Strategicznego Ochrona Środowiska Województwa Małopolskiego za lata 2020-2021.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2028

Projekt Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023 – 2028 określa cele i kierunki działań dążące do eliminacji problemów związanych z gospodarką odpadami na terenie województwa małopolskiego. W dokumencie wskazano potrzebę rozwijania systemu zapobiegania powstawaniu odpadów, wzrostu poziomów odzysku i recyklingu surowców wtórnych oraz zmniejszeniu odpadów kierowanych do składowania. Istotna jest *transformacja w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ)*, w tym w szczególności zapobieganie marnotrawstwu żywności oraz wdrożeniu na terenie województwa symbiozy gospodarczej. Wraz z planem gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego został przygotowany plan inwestycyjny, który określa potrzebną infrastrukturę do zagospodarowania odpadów komunalnych, wraz z mocami przerobowymi, służącą zapobieganiu powstawaniu tych odpadów oraz gospodarowaniu nimi, zapewniającą osiągnięcie celów wyznaczonych w przepisach. Po zakończonych konsultacjach społecznych, projekt Planu został przekazany do opiniowania, natomiast projekt planu inwestycyjnego do uzgodnienia z Ministrem właściwym do spraw klimatu i środowiska. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028 został przyjęty uchwałą Nr LXXXI/1191/24 Sejmiku Województwa Małopolskiego z 25 marca 2024 roku.

Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego

W Małopolsce mimo widocznej w ostatnich latach poprawy jakości powietrza, w rocznych ocenach jakości powietrza wciąż występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych zanieczyszczeń. W związku z tym konieczne było dokonanie aktualizacji *Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego (POP)*, który obowiązywał od 28 października 2020 roku. W ramach wstępnych konsultacji społecznych przeprowadzono 6 spotkań konsultacyjnych. Zgodnie z art. 91 ust. 9 ustawy POŚ zapewniony został udział społeczeństwa. W okresie od 26 września do 20 października 2023 roku trwały konsultacje społeczne, w trakcie których mieszkańcy, organizacje oraz samorządy mogły wyrazić swoją opinię w sprawie nowych zapisów POP.

Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego Nr LXXV/1102/23 z dnia 20 listopada 2023 roku został zaktualizowany *Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego*. Program jest kontynuacją zadań przyjętych w 2020 roku. Postawiono jednak nacisk na zwiększenie efektywności działań na rzecz poprawy jakości powietrza w Małopolsce. W każdej gminie nadal będą funkcjonowali ekodoradcy, czyli specjaliści w dziedzinie ochrony środowiska. Głównym celem ich działań będzie podnoszenie świadomości mieszkańców na temat ochrony powietrza oraz wspieranie działań proekologicznych. Na większe wsparcie mogą liczyć małopolskie samorządy w postaci środków finansowych m.in. z *Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027*.

Program ochrony środowiska przed hałasem

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, sejmik województwa w terminie do 18 lipca 2024 r. zobowiązany jest do uchwalenia nowego Programu ochrony środowiska przed hałasem. W tym celu już w lipcu 2023 r. Samorząd Województwa Małopolskiego zwrócił się do poszczególnych Zarządców infrastruktury odpowiedzialnych za wdrażanie działań wynikających z aktualnych Programów o przygotowanie kompleksowych sprawozdań z ich realizacji. Następnie w dniu 10 października 2023 r. zawarto umowę z wyłonionym Wykonawcą na opracowanie nowego *Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko projektu Programu*. Całkowita kwota zamówienia wg. umowy to około 1,2 mln zł.

Zgodnie z umową, w 2023 r. przygotowane zostały m.in.: wybrane elementy części opisowej Programu oraz pliki projektowe z odpowiednią symbolizacją warstw dla danych przekazanych przez zarządców. W ramach prac nad przygotowaniem dokumentu przeprowadzono z Zarządcami spotkania robocze. Odbyły się także liczne spotkania ws. wyznaczenia docelowych działań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, ustalenia harmonogramu ich realizacji oraz szacowanych kosztów.

Pozostałe programy i plany działań

Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii

Założenia *Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego* są sukcesywnie realizowane od 2021 roku w ramach *Projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA*. Działania zaplanowane w Regionalnym Planie wdrażane są zarówno na szczeblu regionalnym przez Województwo oraz lokalnie przez powiaty, Partnerów Projektu LIFE. W 2023 roku ukazało się *sprawozdanie z wdrażania Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego za rok 2022*. Trwały również prace nad przygotowaniem się do aktualizacji dokumentu. W związku z aktualizacją Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 do czerwca 2024 roku, aktualizacja Regionalnego Planu planowana jest na koniec 2024, aby zachować spójność i integralność z dokumentami krajowymi.

EkoMałopolska

Uchwałą nr 1191/19 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 lipca 2019 r., został przyjęty do realizacji plan działań *EkoMałopolska*. Projekt ma na celu zwiększenie aktywności Województwa Małopolskiego w zakresie ochrony i kształtowania środowiska. Stanowi plan działania Zarządu Województwa Małopolskiego i obejmuje zadania realizowane przez Urząd Marszałkowski oraz jednostki organizacyjne. W ramach projektu *EkoMałopolska* wdrażane są kompleksowe działania dla wszystkich komponentów środowiska. Projekt ma na celu promowanie postaw proekologicznych oraz poprawę stanu środowiska naturalnego w Małopolsce poprzez działania skierowane do mieszkańców województwa, zachęcające do aktywnego włączenia się w dbanie o region.

Przedsięwzięcia strategiczne

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Szkoły neutralne klimatycznie w Województwie Małopolskim	W ramach działań Projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA w 2023 roku zakończono prace nad przygotowaniem koncepcji szkoły neutralnej klimatycznie w Województwie Małopolskim. Opracowanie ma charakter praktyczny, jego celem jest pomoc dyrekcji szkół oraz prowadzących je jednostkom budżetowym, w zaplanowaniu efektywnych działań na rzecz zminimalizowania emisyjności oraz wpływu na klimat i środowisko budynków szkolnych.
Przyjazne klimatycznie budynki użyteczności publicznej	Przedsięwzięcie będzie stanowiło kontynuację zakończonego w 2023r. kompleksowego projektu „Modernizacji energetycznej wojewódzkich budynków użyteczności publicznej”. Jego realizacja planowana jest na lata 2025-2028. W roku 2023 przeanalizowano potrzeby budynków wojewódzkich w zakresie prac modernizacyjnych oraz ich stanu prawnego i zostały wybrane budynki, dla których zostaną przeprowadzone audyty energetyczne oraz opracowania dotyczące zagospodarowania wód opadowych. Szacunkowa kwota wydatków to ok. 85 mln zł. Przedsięwzięcie planowane do współfinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
Ekocentra – sieć centrów edukacji ekologicznej	W wyniku realizacji projektu „Przygotowanie dokumentacji w celu utworzenia Centrów Edukacji Przyrodniczej EkoMałopolska” opracowano pełną dokumentację projektową dla Pogórzańskiego Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Jastrzębi i Jurajskiego Centrum Edukacji Przyrodniczej w Krakowie. Pozyskano wszelkie niezbędne decyzje i pozwolenia, w tym pozwolenia na budowę. W grudniu złożony został wniosek o dofinansowanie dla projektu pn. <i>Budowa i wyposażenie Popradzkiego Centrum Edukacji Przyrodniczej EkoMałopolska i siedziby Oddziału ZPKWM w m. Rytko</i> w ramach programu FEM 2021-2027.
LIFE EkoMałopolska – działania na rzecz klimatu	Projekt zintegrowany LIFE EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego realizowany jest od 2021 roku. Najważniejsze założenia Projektu to: promocja odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej oraz działania na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu i adaptacji do niej. Działania zrealizowane w 2023 roku: przeprowadzenie drugiej odsłony kampanii <i>Klimat dla pokoleń</i> , organizacja II Małopolskich Dni dla klimatu na terenie całego województwa, opracowanie Koncepcji szkoły i budynku publicznego neutralnych dla klimatu, przygotowanie Ekoporadników dla siedmiu grup społecznych, przekazanie środków pięciu organizacjom w ramach Otwartego Konkursu Ofert.
Ekodoradca w każdej gminie	Projekt pn. <i>Funkcjonowanie ekodoradców w gminach</i> trwał od czerwca 2023 roku do końca lutego 2024 roku. W naborze wpłynęło 117 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 54,5 mln zł. Program skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego i ma na celu wsparcie realizacji zadań Ekodoradców zatrudnionych w małopolskich gminach.
Małopolska Deszczówka	Samorząd Województwa Małopolskiego w 2023 r. realizował projekt, w ramach którego 8 gmin z terenu województwa otrzymało wsparcie na racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi. Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego nr 207/23 z dnia 14 lutego 2023 r. przyjęte zostały Zasady naboru i realizacji wniosków w sprawie udzielania pomocy finansowej dla gmin na zadania polegające na racjonalnym gospodarowaniu wodami opadowymi – Małopolska deszczówka.

1. OGRANICZANIE ZMIAN KLIMATYCZNYCH

Opracowanie: Departament Środowiska

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Dbłość o klimat i dobrą jakość powietrza to jedno z priorytetowych działań Województwa Małopolskiego. Od wielu lat realizowane są projekty zmierzające do poprawy stanu środowiska, skierowane do ogółu mieszkańców, zachęcając tym samym do aktywnego włączenia się w dbanie o klimat oraz promowanie postaw proekologicznych w zakresie najważniejszych obszarów ochrony środowiska (tj. jakości powietrza, ochrony klimatu, gospodarki odpadami oraz ochrony przyrody i krajobrazu). Działania te prowadzone są na poziomie regionalnym w dwóch płaszczyznach – przeciwdziałania, jak i adaptacji do negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu. Jednym z głównych zadań w 2023 roku mających duży wpływ na jakość powietrza w naszym województwie była aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego.

Zwiększenie efektywności działań na rzecz poprawy jakości powietrza to kluczowy cel Programu. Województwo zapewniło środki m.in. z *Funduszy Europejskich dla Małopolski (2021-2027)* na realizację wybranych działań. Gminy będą mogły liczyć na wsparcie działań z zakresu zrównoważonego transportu, funkcjonowania straży gminnych/miejskich oraz działalności ekodoradców. Zyskają także dostęp do szkoleń i konferencji ułatwiających im wdrażanie zadań określonych w Programie.

Od momentu przyjęcia tzw. uchwały antysmogowej wymieniono w Małopolsce blisko 95 tys. nieefektywnych kotłów na paliwa stałe (w latach 2017 - 2023). Zwiększanie liczby wymian pozaklasowych urządzeń grzewczych na paliwa stałe na ekologiczne źródła energii było wynikiem podejmowanych działań edukacyjno - promocyjno – informacyjnych..

W 2023 roku kontynuowano również realizację przedsięwzięcia strategicznego LIFE EKOMAŁOPOLSKA – działania na rzecz klimatu. Najważniejszym założeniem Projektu jest redukcja emisji gazów cieplarnianych poprzez wzrost wykorzystania lokalnego potencjału produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz poprawę efektywności energetycznej. Kluczowym elementem w realizacji małopolskiej polityki klimatycznej w 2023 roku była kontynuacja realizacji projektu strategicznego LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA - Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego.

Wśród najważniejszych osiągnięć Projektu w 2023 roku wyróżnić można przygotowanie koncepcji szkoły neutralnej dla klimatu i budynku zabytkowego o zerowym zużyciu energii, przeprowadzenie drugiej odsłony kampanii „Klimat dla pokoleń”, organizacja II Małopolskich Dni dla Klimatu, przygotowanie siedmiu Ekoporadników dla różnych grup społecznych.

Województwo Małopolskie systematycznie realizuje inwestycje drogowe, które nie tylko poprawiają dostępność komunikacyjną regionu ale także przyczyniają się do polepszenia warunków życia mieszkańców. Budowa obwodnic na sieci dróg wojewódzkich przyczynia się znacząco do ograniczenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz poziomu hałasu w terenie zabudowanym. W 2023 roku ukończone zostały następujące inwestycje: obwodnica Waksmund – Ostrowsko – Łopuszna, zachodnia obwodnica Zielonek, obwodnica Wolbromia Etap III. Ponadto zakończono rozbudowę dróg wojewódzkich DW957 Krowiarki – Nowy Targ, DW958 Chabówka – Zakopane, DW973 na odcinku Żabno – Kozłów oraz DW964 na terenie Gminy Niepołomice. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie nadzorował również budowę kolejnych obwodnic: Podłęża i Niepołomic w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej nr 964, Obwodnicę Szczurowej (RFRD), Obwodnicę Proszowic Etap II - Polski Ład II.

1.1. Intensyfikacja działań ograniczających niską emisję zanieczyszczeń poprzez m.in. przechodzenie na tzw. ekologiczne paliwa i ciepło systemowe, w tym kontynuacja wymiany niskosprawnych kotłów na paliwa stałe

(MPI) Projekt zintegrowany LIFE Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze - realizowany od 2015 roku wraz z 69 partnerami (62 małopolskie gminy, Województwo Małopolskie i Śląskie, organizacja pozarządowa – Krakowski Alarm Smogowy, jednostka wspierająca działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A., a także instytucje zagraniczne – Instytut VITO NV z Belgii, Słowacki Instytut Hydrometeorologii w Bratysławie, Ministerstwo Środowiska Republiki Czeskiej). Celem projektu jest wdrożenie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, a także efektywne wykorzystanie dostępnych środków unijnych i krajowych przeznaczonych na poprawę jakości powietrza. W ramach projektu w 2023 roku ekodoradcy:

- zorganizowali 1418 spotkań i warsztatów, w których wzięło udział ponad 112 tys. mieszkańców;
- udzieli 171518 porad w zakresie wymiany źródeł ciepła;
- rozdysponowali 431639 materiałów edukacyjnych;
- ocenili termoizolacyjność 300 nieruchomości przy pomocy kamer termowizyjnych;
- we współpracy ze Strażami Gminnymi i Policją przeprowadzili 10 370 kontroli z zakresu spalania odpadów i przestrzegania uchwał antysmogowych.

Wybrane działania zrealizowane przez Województwo Małopolskie w 2023 r.:

- zaktualizowano *Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego*;
- zorganizowano trzecią edycję studiów podyplomowych z zakresu ochrony powietrza i energetyki. Studia prowadzone były przez Wydział Energetyki i Paliw Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie wraz z partnerami takimi jak m.in. Politechnika Krakowska oraz Instytut Zrównoważonej Energii „Miękinia”. Naukę ukończyło 32 pracowników z 27 małopolskich gmin;
- przeprowadzono liczne kampanie edukacyjne o tematyce ochrony powietrza w prasie, a także w rozgłośniach radiowych o zasięgu regionalnym i lokalnym;
- zakończono modernizację aplikacji *Ekointerwencja* wprowadzając nowe funkcjonalności wspomagające pracowników gmin w obsłudze aplikacji i kontrolach;
- zorganizowano wyjazdy studyjne dla ekodoradców projektu LIFE (Słowacja, Dania) mające na celu wymianę doświadczeń i pozyskanie inspiracji do skutecznego wdrażania działań służących poprawie jakości powietrza;
- Województwo Małopolskie przystąpiło do pilotażowego projektu pn.: *Rozwój innowacyjnych e-usług dla transformacji cyfrowej podmiotów jednostek samorządu terytorialnego*. W ramach projektu powstał System Lokalnych Ostrzeżeń Publicznych (SYSLOP), czyli nowy system informacyjno-ostrzegawczy o ryzyku przekroczenia i przekroczeniach norm jakości powietrza.
- Dzięki współpracy Urzędu Marszałkowskiego z Wojewódzkim i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska w Małopolsce na terenie województwa testowany jest program pilotażowy pn. „*Operatorzy w programie Czyste Powietrze*”. Kluczowym zadaniem Operatorów będzie kompleksowe wsparcie mieszkańców o najniższych dochodach (w tym głównie osób ubogich energetycznie). Ich działania będą obejmować przede wszystkim: identyfikację beneficjentów, szacowanie kosztów przedsięwzięcia, pomoc w wypełnieniu i złożeniu wniosku o dofinansowanie i wniosku o płatność, wsparcie w znalezieniu wykonawców prac budowlanych i instalacyjnych.

Całkowita wartość projektu LIFE to około 17 mln euro (ok. 70 mln zł), z czego dofinansowanie unijne wynosi 41,2 mln zł, WFOŚiGW 6,8 mln zł, NFOŚiGW 12 mln zł, Województwo Małopolskie 10 mln zł. Poniesione nakłady ogółem przez wszystkich partnerów w 2023 roku wyniosły: 6,2 mln zł, zaś koszty poniesione przez Województwo Małopolskie to 3,25 mln zł.

✓ **Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Program Czyste Powietrze (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie). W 2023 r. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie kontynuował realizację Programu Priorytetowego *Czyste Powietrze*. Celem programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych.

W ramach naboru trwającego od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. do Funduszu złożono 23 036 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 1,13 mld zł. Liczba złożonych wniosków jest aż o 5 286 wyższa niż w roku wcześniejszym.

Największym zainteresowaniem, podobnie jak w latach wcześniejszych, program cieszył się wśród mieszkańców powiatu krakowskiego (3 222 złożone wnioski), powiatu nowotarskiego (1 836 złożonych wniosków) oraz powiatu nowosądeckiego (1 792 złożone wnioski).

Wojewódzki Fundusz w 2023 r. rozpatrzył pozytywnie 18 600 wniosków i przyznał łącznie dofinansowania w kwocie 893 mln zł.

Z roku na rok WFOŚiGW w Krakowie dokłada usilnych starań, aby realizacja programu osiągała coraz lepsze efekty. Sumarycznie od 2019 do 2023 r. dzięki staraniom pracowników Funduszu do mieszkańców województwa małopolskiego zostało przekazanych ponad 866 mln zł w formie dotacji. Każdego roku liczba realizowanych dyspozycji płatniczych oraz uruchamianych środków wzrasta.

1.2. Wzrost wykorzystania technologii opartych na odnawialnych źródłach energii do produkcji ciepła i chłodu, kogeneracji oraz energii elektrycznej

(S) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego – w trakcie realizacji. Projekt realizowany jest przez Województwo Małopolskie od 1 stycznia 2021 roku we współpracy z 26 partnerami. Najważniejsze założenia LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA to: promocja odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej i szeroko zakrojone działania na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.:

- Doradcy ds. klimatu i środowiska zatrudnieni w 21 małopolskich powiatach, którzy pełnią funkcje lokalnych centrów kompetencji oraz 2 doradców dla biznesu w Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości, zapewniali bezpośrednie wsparcie dla mieszkańców i przedsiębiorców: przygotowali 6 projektów o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 12 mln zł oraz ponad 121 wniosków o dofinansowanie dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych, na łączną kwotę ponad 3 mln zł, udzielili blisko 9 tys. porad mieszkaniom oraz ponad 87 konsultacji małopolskim przedsiębiorcom, zorganizowali blisko 229 spotkań w gminach i powiatach, w których uczestniczyło ponad 3 tys. przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i innych instytucji,
- zorganizowano dwudniową wizytę studyjną na Śląsku oraz wyjazd studyjny do Zagłębia Ruhry w Nadrenii Północnej-Westfalii. Podczas wyjazdu przedstawiciele Małopolski Zachodniej mieli okazję poznać dobre praktyki pokazujące jak miasta górnicze i hutnicze przeszły transformację energetyczną i związane z nią zmiany strukturalne,
- przygotowano 7 Ekoporadników dla różnych grup społecznych (władz lokalnych, przedsiębiorców dyrektorów szkół i nauczycieli, zarządców budynków jednorodzinnych, osób planujących budowę domu, rolników, właścicieli budynków jednorodzinnych),
- opracowano koncepcję szkoły neutralnej dla klimatu oraz koncepcję budynku zabytkowego neutralnego dla klimatu. Obie koncepcje zawierają szczegółowe informacje jak powinny wyglądać poszczególne etapy inwestycji oraz jakie działania należy podjąć podczas analizy inwestycji, aby poprawić efektywność energetyczną budynku. Dodatkowo dokument zawiera działania kompensacyjne.

Wśród najważniejszych osiągnięć Projektu w 2023 roku wyróżnić można:

- organizację *II Małopolskich Dni dla Klimatu*. We wszystkich powiatach odbyły się wydarzenia poświęcone działaniom na rzecz ochrony klimatu. W ramach wydarzeń plenerowych udział wzięło ponad 20 tys. mieszkańców Małopolski, a w ramach prowadzonej akcji #drzewodlaklimatu posadzono blisko 22 tys. drzew,
- realizację drugiej odsłony kampanii informacyjno-edukacyjnej *Klimat dla pokoleń*,
- kontynuację zajęć dla szkół przy wykorzystaniu platformy Małopolskiej Chmury Edukacyjnej. W 2023 zorganizowano 3 spotkania online oraz cykl zajęć pod nazwą Ostatni Dzwonek dla Klimatu w ramach Małopolskiego Zielonego Tygodnia (30.05-3.06). Prelekcje odbyły się pod hasłem *Zostań klimatycznym bohaterem!*. W spotkaniach udział wzięło ponad 400 uczniów,
- realizację działań edukacyjnych we współpracy z 5 małopolskimi NGO, w których uczestniczyło ponad 2,5 tys. osób.

Całkowita wartość projektu LIFE IP EKOMAŁOPOLSKA: 16,4 mln euro (70 mln zł), z czego dofinansowanie unijne wynosi 42,3 mln zł, NFOŚiGW 24,6 mln zł, a wkład własny partnerów 3,5 mln zł. Poniesione nakłady ogółem w 2023 roku: ok. 5,2 mln zł.

✓ **Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Laboratorium Aerodynamiki Środowiskowej – projekt zakończony. Nowatorska infrastruktura laboratorium pozwoli specjalistom Politechniki na prowadzenie badań z zakresu inżynierii wiatrowej, inżynierii śniegowej i inżynierii środowiska, dotyczących m.in. przewietrzania miast, transportu zanieczyszczeń, dynamicznego oddziaływania na smog, systemów wymiany i regeneracji powietrza. Laboratorium, którego sercem są tunele aerodynamiczne, posłuży również do analiz wpływów środowiskowych i klimatycznych - takich jak gwałtowny wiatr, nawalne deszcze czy obfity śnieg - na konstrukcje, budynki oraz bezpieczeństwo znajdujących się w nich ludzi. Całkowita wartość projektu: ponad 34 mln zł pozyskanych przez uczelnię z RPO WM. Dofinansowanie z UE to 17,5 mln zł, pozostałe środki na budowę pochodziły z budżetu Politechniki Krakowskiej.

1.3. Rozwój niskoemisyjnego i zeroemisyjnego transportu publicznego

✓ **Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty**

Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w celu usprawnienia i poprawy jakości miejskiej komunikacji zbiorowej w Krakowie – część III, IV i V. W 2023 r. zakończono dostawy 60 szt. niskopodłogowych tramwajów Tango Kraków Lajkonik II. Z puli dostaw 10 szt. tramwajów otrzymało dofinansowanie do projektu pn.: *Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w celu usprawnienia i poprawy jakości miejskiej komunikacji zbiorowej w Krakowie – część III* przyznane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, PRIORYTET: XI REACT-EU, DZIAŁANIE: 11.4. Transport Miejski. Nakłady poniesione w 2023 r. – 488 mln zł.

Rozbudowa zeroemisyjnej floty autobusowej w celu obsługi systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie. W 2023 r. zakończono dostawy 42 szt. autobusów elektrycznych (17 szt. standardowych oraz 25 przegubowych) wraz z urządzeniami ładującymi typu plug-in. Projekt dofinansowany z NFOŚiGW w ramach programu priorytetowego Zielony transport publiczny (Faza I). Wartość przyznanego wsparcia wyniosła: 41,7 mln zł. Nakłady poniesione w 2023 r. – 160,1 mln zł.

1.4. Budowa dróg i ciągów obwodowych, jako forma ograniczania zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu poprzez wyprowadzenie ruchu z centrum miejscowości

(MPI) Budowa dróg i ciągów obwodowych, jako forma ograniczania zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu poprzez wyprowadzenie ruchu z centrum miejscowości – w trakcie realizacji.

Województwo Małopolskie systematycznie realizuje inwestycje drogowe, które nie tylko poprawiają dostępność komunikacyjną regionu ale także przyczyniają się do polepszenia warunków życia mieszkańców. Budowa obwodnic na sieci dróg wojewódzkich przyczynia się znacząco do ograniczenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz poziomu hałasu w terenie zabudowanym. Szczegółowe informacje o działaniach dotyczących budowy obwodnic w regionie ujęte zostały w Obszarze II Gospodarka, w ramach Transportu, kierunek działań: 4.4 „Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej w regionie.”

1.5. Rozwój programów zazieleniania miast i terenów pozamiejskich, w tym również obszarów uzdrowiskowych w celu ograniczania zanieczyszczeń powietrza

(S) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego – w trakcie realizacji. W ww. projekcie zaplanowano szereg działań polegających na rozwoju programów zazieleniania miast i terenów pozamiejskich, w tym również obszarów uzdrowiskowych w celu ograniczania zanieczyszczeń powietrza oraz zatrzymywania wody roztopowej i deszczowej w miejscu jej występowania. Aby wesprzeć proces adaptacji miast do negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu, we wrześniu 2023 Województwo małopolskie przygotowało i złożyło Projekt **LIFE DREAM CITIES – Projektowanie i Realizacja Wzorcowej Adaptacji wśród Miast Średniej Wielkości**. Projekt stanowi pierwszy krok w kierunku adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu oraz punkt odniesienia dla dalszych prac nad adaptacją do zmian klimatu w Małopolsce. Ogólnym celem projektu LIFE DREAM CITIES będzie przetestowanie, wdrożenie i zademonstrowanie działań mających na celu zmniejszenie lokalnych zagrożeń klimatycznych. Projekt LIFE DREAM CITIES będzie stanowił platformę do rozwoju i wymiany najlepszych praktyk i wiedzy w Małopolsce oraz w innych miastach i regionach w Polsce, a także w UE. Decyzja Komisji w zakresie realizacji zapadnie w I kwartale 2024.

1.6. Poprawa efektywności energetycznej sektora publicznego i mieszkalnictwa

(MPI) Modernizacja energetyczna wojewódzkich budynków użyteczności publicznej – projekt realizowany w latach 2017-2023, zakończony. Projekt zwiększył efektywność energetyczną 54 budynków użyteczności publicznej i w konsekwencji redukcję emisji gazów mających wpływ na stan jakości powietrza w województwie. W projekcie uczestniczyło 20 jednostek Województwa Małopolskiego. Prace w zależności od budynku obejmowały m.in.: docieplenie ścian, stropów, dachów, wymianę stolarki okiennej i drzwi wejściowych, modernizację instalacji centralnego ogrzewania, centralnej wody użytkowej, modernizację oświetlenia, montaż odnawialnych źródeł energii oraz systemów inteligentnego zarządzania budynkiem. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: ostatnie 3 jednostki zakończyły swoje inwestycje w 10 budynkach. Zostały wykonane powykonawcze audyty energetyczne, które wykazały, że wskaźniki efektywności energetycznej osiągnęły wartości przewyższające pierwotne szacunki. Całkowita wartość/kwota ogółem poniesionych wydatków: 174,5 mln zł; w tym kwota wydatkowana w roku 2023: 16 mln zł; Projekt został sfinansowany z RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa Małopolskiego oraz budżetu Partnerów.

2. GOSPODAROWANIE WODĄ

Opracowanie: Departament Środowiska; Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

W dobie zmian klimatycznych coraz częściej występują ekstremalne zjawiska atmosferyczne powodujące susze, podtopienia i powodzie. Jednocześnie zagęszczenie zabudowy i nadmierne uszczelnianie powierzchni przepuszczalnych czy ograniczenie terenów biologicznie czynnych przyczyniają się do katastrofalnych skutków przyspieszając spływ wody (powódzie) i ograniczając nasiąkanie terenu (susza).

W ramach realizowanego projektu zintegrowanego *LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego* zaplanowano szereg działań w zakresie przygotowania wytycznych dla błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeni miejskiej, celem których jest „rozszczelnianie” terenów i tworzenie możliwości infiltracji wody do gruntu. Wytyczne będą pomocne przy przygotowaniu miejskich planów zagospodarowania przestrzennego oraz projektowaniu i tworzeniu terenów zielonych.

Województwo Małopolskie w 2023 roku kontynuowało realizację programu Małopolska deszczówka, w ramach którego 8 gmin z terenu Województwa Małopolskiego otrzymało wsparcie na racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi, a także przekazało środki finansowe z przeznaczeniem na wsparcie 23 Spółek Wodnych lub Związków Spółek Wodnych, na działania mające poprawić wydajność uprawną pól, poprzez zapewnienie właściwych stosunków wodnych.

Jednym z kierunków ochrony wód jest zabezpieczenie ich przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z niedostatecznie oczyszczanych ścieków. W ramach zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w 2023 roku odbyło się uroczyste przekazanie promes dla inwestycji w tym zakresie. W ramach obecnego, trzeciego już naboru wniosków, możliwe będzie sfinansowanie 40 projektów m.in. budowę dwustu przydomowych oczyszczalni ścieków, budowę lub przebudowę ponad 120 km sieci kanalizacyjnej i 80 km sieci wodociągowej oraz budowę i przebudowę czterech ujęć wody. Wartość dofinansowania to ponad 128 mln zł.

Innym ważnym wyzwaniem z jakim zmagają się samorządy oraz lokalna i rządowa administracja, zwłaszcza na południu kraju są ruchy osuwiskowe. W ramach przeciwdziałania ruchom masowym zabezpieczono osuwiska wraz z rozbudową dróg krajowych. Kwota dofinansowania wyniosła 35,4 mln zł.

2.1. Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury jako elementów poprawiających retencję oraz warunki aerosanitarne powietrza i podnoszących jakość życia

(S) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego – w trakcie realizacji. W projekcie zaplanowano szereg działań polegających na przygotowaniu wytycznych dla błękitno-zielonej infrastruktury

w przestrzeni miejskiej, celem których jest rozszczelnianie terenów i tworzenie możliwości infiltracji wody do gruntu. Ważny aspekt stanowić będzie również przygotowanie we współpracy z gminami projektów pilotażowych m.in: rozwiązań zielonej infrastruktury jak np. zielone dachy oraz zielone ściany czy wykorzystania biomasy odpadowej pochodzącej z pielęgnacji zieleni miejskiej na cele energetyczne.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r: kontynuacja akcji **#drzewo_dla_klimatu**, która realizowana jest przez doradców ds. klimatu i środowiska

zatrudnionych w małopolskich powiatach i miastach na prawach powiatów. W akcję sadzenia drzew

zaangażowane zostały szkoły i przedszkola, jak również nadleśnictwa i lokalni liderzy. Akcja dosadzania drzew realizowana jest cyklicznie w ramach Małopolskiego Dnia dla Klimatu, podczas której zalesiane są nieużytki, parki, skwery w miastach, jak i dodrzewiane naturalnie występujące formacje leśne. Akcja uzupełniana jest o działania informacyjno– edukacyjne w szkołach, mające na celu wzrost świadomości dzieci i młodzieży na temat znaczenia i roli terenów zielonych. W 2023 roku na terenie województwa małopolskiego zasadzono blisko 22 tysiące drzew, a w akcję włączyło się ponad 20 tys. mieszkańców Małopolski. Akcja kontynuowana będzie w kolejnych latach.

2.2. Rozwój systemu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwsuwiskowej

✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

RPMP.05.01.01-12-0149/19 - Stabilizacja osuwiska nr 81112 wraz z odbudową drogi gminnej - ul. Leśnej w miejscowości Muszyna – projekt zakończony. Bezpośrednim celem projektu była stabilizacja osuwiska, a także zabezpieczenie drogi gminnej na odcinku ok. 182 m. Wartość projektu: 7,9 mln zł, dofinansowanie UE: 3,1 mln zł (w ramach RPO WM).

2.3. Rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę i optymalizacji zużycia wody

(S) Małopolska Deszczówka – kontynuacja. W ramach działania udzielono pomocy finansowej 8 gminom z terenu Województwa Małopolskiego na zadania polegające na racjonalnym gospodarowaniu wodami opadowymi. Zadania polegały m. in. na budowie lub zakupie i montażu zbiorników do zbierania deszczówki, wykonaniu zbiorników wodnych w formie ogrodów deszczowych, przebudowie/budowie kanalizacji deszczowej wraz z montażem zbiorników na deszczówkę.

Nakłady poniesione w 2023 r. to 450 tys. zł.

Ponadto 904,8 tys. zł przeznaczono dla osób fizycznych na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji, za które wykonano łącznie 19 zbiorników o łącznej powierzchni wynoszącej 15 157 m².

2.1. Promowanie i wsparcie w produkcji, usługach i rolnictwie technologii zamkniętych obiegów wody

Pomoc spółkom wodnym w utrzymaniu urządzeń melioracji wodnych - Województwo Małopolskie przekazało w ramach zadania środki finansowe z przeznaczeniem na wsparcie 23 Spółek Wodnych lub Związków Spółek Wodnych działających na obszarze województwa małopolskiego, na działania mające poprawić wydajność uprawną pól, poprzez zapewnienie właściwych stosunków wodnych. Realizowane przez Spółki zadania wpływają na efektywność produkcji rolniczej oraz przyczyniają się do ochrony przed niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi takimi jak powódź czy susza. Spółki w ramach otrzymanych środków wykonują m.in. konserwację rowów melioracyjnych. Nakłady poniesione w 2023 r. to 540 tys. zł.

2.7. Dostosowanie struktury upraw do zmian klimatu oraz wsparcie działań ograniczających straty w rolnictwie powstałe z późnych przymrozków i suszy

Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe (PDO) - Małopolska Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Węgrzcach przeprowadziła w 2023 roku badania pozwalające na stworzenie Listy Odmian Zalecanych do uprawy na terenie województwa małopolskiego. Wyniki przeprowadzonych doświadczeń stanowią źródło wiedzy dla lokalnych rolników w zakresie wartości użytkowej i gospodarczej poszczególnych odmian roślin uprawnych, a także ich przydatności do różnych systemów gospodarowania. Ułatwienie rolnikom dokonania trafnego doboru najwartościowszych odmian dostosowanych do lokalnych warunków klimatycznych pozwala w znacznym stopniu ograniczyć straty plonów wywołane przez niekorzystne warunki atmosferyczne, hydrologiczne, choroby, czy szkodniki. Zarząd Województwa Małopolskiego przekazał na ten cel w 2023 r. 100 tys. zł.

3. BIORÓŻNORODNOŚĆ I KRAJOBRAZ

Opracowanie: Departament Środowiska

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Na terenie Województwa Małopolskiego w 2023 r. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego prowadził wiele działań mających na celu ochronę środowiska przyrodniczego oraz przywrócenie właściwego stanu gatunków oraz siedlisk przyrodniczych, głównie poprzez czynną ochronę. Realizowane były również zadania polegające na powstrzymaniu procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

W 2023 r. sporządzono liczne opinie w sprawach przyrodniczych (wycinka drzew, korytarze ekologiczne, ochrona gatunkowa), architektonicznych, inwestycji liniowych, a także w zakresie planowania przestrzennego (opinie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego).

Ponadto w wyniku realizacji projektu *Przygotowanie dokumentacji w celu utworzenia Centrów Edukacji Przyrodniczej EkoMałopolska* opracowano kompletną dokumentację techniczną oraz pozyskano pozwolenie na budowę dla *Jurajskiego Centrum Edukacji Przyrodniczej* oraz *Pogórzańskiego Centrum Edukacji Przyrodniczej* w Jastrzębi.

3.1. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez kształtowanie systemu przyrodniczego

Małopolska Pszczoła - otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, z zakresu ochrony bioróżnorodności. W 2023 r. odbyła się VIII edycja tego konkursu, w ramach której zawarto 18 umów z Beneficjentami. Celem konkursu było promowanie pszczelarstwa, a także propagowanie dobrych praktyk służących zapylaczom poprzez zajęcia edukacyjne, warsztaty, nasadzenia roślin miododajnych. W ramach konkursu odbyły się także promocje w prasie, mediach społecznościowych i na stronach internetowych, drukowano plakaty, broszury, ulotki. Nakłady poniesione w 2023 r. to 430 tys. zł.

Małopolski wypas kulturowy – ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu w 2023 r. - otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony

dziedzictwa przyrodniczego, z zakresu ochrony bioróżnorodności. Celem projektu jest wsparcie czynnej ochrony przyrody poprzez zastosowanie ekstensywnych metod gospodarowania, zgodnych z założeniami gospodarki obiegu zamkniętego.

Stosowanie użytkowania pastwiskowego zwierząt, poprzez zapobieganie sukcesji, przyczynia się do zachowania polan regłowych oraz innych cennych siedlisk roślin. Ma to znaczenie dla zachowania bioróżnorodności oraz ukształtowanych od wieków tradycyjną gospodarką pasterską krajobrazów charakterystycznych dla obszarów

górkich Małopolski. Poza aspektem przyrodniczym i krajobrazowym konkurs przyczynia się do zachowania dziedzictwa kulturowego górali małopolskich.

Co roku ogłaszana jest kolejna edycja. W 2023 r. Zarząd Województwa Małopolskiego udzielił dotacji celowej z budżetu Województwa Małopolskiego na dofinansowanie wypasu kulturowego owiec na terenie 10 regionów Województwa Małopolskiego, Związkowi Podhalan na łączną kwotę ponad 1,9 mln zł. Środki te trafiły do 92 baców wypasających na łącznej powierzchni 3,3 tys. ha. W ramach konkursu w 2023 roku w wypasie brało udział łącznie 19,2 tys. sztuk owiec.

Krajobraz Małopolski – czynna ochrona przyrody w parkach krajobrazowych. W ramach bieżącej działalności ZPKWM przeprowadzono czynną ochronę siedlisk ciepłolubnych na terenie PK: Dolina Kobyłańska, Wąwóz Bolechowicki poprzez wypas kóz. Wykonano także monitoring oraz opracowano poradnik ochrony chomika europejskiego. Kontynuowano pilotażowy program oczyszczania skał z napisów – oczyszczono pomnik przyrody Kamienie Brodzińskiego oraz skały w rezerwacie przyrody Kamień Grzyb. Realizowano akcję ochrony płazów w miejscowości Uszew, Jastrzębia, Wysocice i Dębnik. Przeprowadzono kontrolę połączoną z czyszczeniem 500 budek dla popielicowatych i ptaków. Prowadzono monitoring sów, przeprowadzono odkrzaczanie Pustyni Błędowskiej; oraz opracowano katalog form i wzorców architektury dla Ciężkowicko-Rożnowskiego PK i PK Pasma Brzanki jak i poradnik dotyczący ochrony krajobrazu. Koszty realizacji tych działań wyniosły ok. 300 tys. zł.

3.2. Kształtowanie i ochrona krajobrazu Małopolski

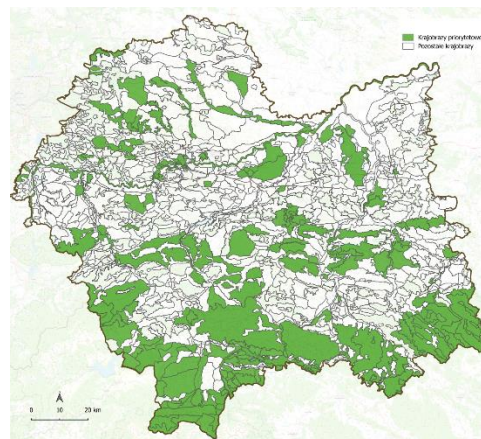
Jakość krajobrazu wiąże się z szeroko pojmowaną jakością życia, obejmując wszystkie jego sfery: zamieszkanie, pracę, wypoczynek. Jest to trwały związek zarówno czynny i bierny, bo z jednej strony jesteśmy twórcami przemian krajobrazu, a równocześnie ich odbiorcami. Jako twórcy powinniśmy umieć zadbać o jego jakość, a jako odbiorcy winniśmy szanować jego wartości. W tym celu konieczna jest umiejętność dostrzegania krajobrazów (nie tylko tych albumowych), wiedza o czynnikach, które wpływają na ich wartości i zachodzące zmiany a także wyobrażenia o przyszłych skutkach teraźniejszych aktywności w przestrzeni. Do tego mogą przyczyniać się programy edukacyjne, budujące wrażliwość przestrzenną, promocja zagadnień krajobrazowych i związków krajobrazu z różnymi sferami życia oraz problemami cywilizacyjnymi. Edukacja społeczeństwa prowadząca do świadomego postrzegania przez

ludzi krajobrazu i zmian w nim zachodzących, może stać się istotnym krokiem w kierunku przyjęcia powszechnych i trwałych postaw oraz działań zmierzających do troski o jego jakość. Kluczowe znaczenie w aktywności na rzecz krajobrazu ma pierwszy projekt audytu krajobrazowego. Przyjęty przez ZWM w 2023 roku dokument po przeprowadzeniu konsultacji społecznych i uchwaleniu przez SWM będzie ramą dla działań innych podmiotów, w szczególności gmin, na rzecz kształtowania

krajobrazu. Szeroki odzew i polaryzacja stanowisk z jakim spotkał się dokument w trakcie zasięgania opinii rad gmin wskazuje, że jest to właściwy moment w rozwoju społecznym aby podjąć się próby zrewidowania i zreformowania dotychczasowych poglądów na temat krajobrazu.

Podjęty przez ZWM pierwszy projekt audytu krajobrazowego przyniósł efekt przede wszystkim w postaci wyodrębnienia 282 krajobrazów priorytetowych, które na podstawie zdefiniowanych zagrożeń zostały wyposażone w szereg rekomendacji mających zachować relacje i najcenniejsze wartości przyrodnicze i kulturowe w postrzeganym krajobrazie.

4. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Opracowanie: Departament Środowiska

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Wzrost świadomości mieszkańców jest niezbędny dla uzyskania akceptacji społecznej dla planowanych działań. W ramach edukacji ekologicznej prowadzonej w Małopolsce w 2023 roku zorganizowano szereg akcji tj. kampanie, warsztaty oraz szkolenia. Zwiększenie świadomości na temat ochrony powietrza wśród mieszkańców Małopolski, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, to kluczowe zadanie ekodoradców i Województwa Małopolskiego.

Opracowano również materiały informacyjno-edukacyjne (plakaty, ulotki, karty pracy dla dzieci). Materiały nawiązywały swoją tematyką do m.in. uchwały antysmogowej, programu *Czyste Powietrze*.

Jednocześnie przeprowadzono kolejną odsłonę kampanii informacyjnej mającej na celu likwidację źródeł niskiej emisji powierzchniowej. Docelowo działanie to zmierza do zachęcania mieszkańców do wymiany przestarzałych i nieefektywnych pieców na paliwa stałe oraz poprawy efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych. W rozgłoszeniach radiowych promowano wsparcie udzielane przez ekodoradców oraz instrumenty finansowe, w ramach których dostępne są dotacje do wymiany pieców.

W 2023 roku w ramach projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA na terenie Małopolski przeprowadzona została druga odsłona kampanii informacyjno-edukacyjnej pod hasłem „*Klimat dla pokoleń*”. Jej celem było wskazanie konkretnych rozwiązań, które każdy mieszkaniec Małopolski może zastosować i podjąć w swoim gospodarstwie domowym podczas podejmowania codziennych decyzji.

Na poziomie lokalnym doradcy ds. klimatu i środowiska przeprowadzili liczne lokalne kampanie edukacyjne, spotkania z władzami gmin, powiatów oraz lokalnymi liderami, a także zajęcia edukacyjne w szkołach. W 2023 r. doradcy ds. klimatu i środowiska: przeprowadzili 34 lokalne kampanie edukacyjno-informacyjne (które dotarły do blisko 282 tys. mieszkańców województwa), przeprowadzili ponad 156 spotkań w szkołach (prelekcji wysłuchało blisko 6 000 uczniów) oraz zorganizowali 76 wydarzeń związanych z ochroną klimatu skierowanych do mieszkańców (w których uczestniczyło ponad 26 tys. Małopolan).

W ramach edukacji ekologicznej zorganizowano i włączono się w szereg akcji o charakterze regionalnym oraz ogólnopolskim, jak np.: „*Czyste Tatry ekoMałopolska*”, „*Plebiscyt Eko Hero Małopolski 2023*” czy wydarzenie „*Chodźże! Zmień pieskie życie na dobre*”.

Po raz drugi zorganizowano akcję sprzątania pod nazwą „*Posprzątaj z nami Małopolskę*”, w którą włączyło się m. in. 77 gmin miejskich i wiejskich oraz blisko 20 tysięcy wolontariuszy. Powyższe działania miały na celu zwiększenie świadomości na temat ochrony środowiska wśród mieszkańców Małopolski, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Dnia 30 marca 2023 roku odbyło się uroczyste otwarcie *Małopolskiego Centrum Edukacji Ekologicznej w Ciężkowicach*. To kolejny obiekt turystyczny na obszarze Pogórza Ciężkowickiego. Centrum oferuje interaktywną wystawę *Ziemia-Woda-Powietrze*. Cała inwestycja to koszt ok. 37 mln zł. Samorząd województwa przekazał na ten cel ponad 22 mln zł, z czego 17,3 mln zł stanowiło dofinansowanie z Funduszy Europejskich z RPO WM na lata 2014-2020.

Edukacja ekologiczna w ramach działalności Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego – Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego prowadził działania związane z edukacją ekologiczną, zachowaniem i popularyzacją wartości przyrodniczych, kulturowych i historycznych parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu. Prowadzono bezpłatne zajęcia edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dla dorosłych, w tym nauczycieli, zarówno w salach edukacyjnych, jak również w terenie. Organizowano, a także brano udział w licznych organizowanych przez inne jednostki piknikach edukacyjnych, na których realizowano aktywną edukację w formie warsztatów, gier i zabaw edukacyjnych. Prowadzono konkursy edukacyjne, w tym konkurs wiedzy o parkach krajobrazowych, filmowy, fotograficzny, plastyczny, związane ściśle z tematyką parków

krajobrazowych, ochroną przyrody i krajobrazu. Przygotowane zostały nowe wydawnictwa ułatwiające poznawanie obszaru parków i ich walorów: przewodniki turystyczne, przewodniki kulturowo-historyczne, po ścieżkach edukacyjnych, propozycje wycieczek dla rodzin, poradnik „Cztery Pory Roku w Małopolsce”.

Zrealizowano również I etap projektu *Zrównoważony rozwój terenów podmiejskich i wiejskich w parkach krajobrazowych*, w ramach którego zaprojektowano, opracowano i wykonano cały zestaw materiałów do stacjonarnych i terenowych warsztatów dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

4.1. Edukacja i informacja...

W ramach utworzonego **Centrum Kompetencji** projektu LIFE pn. **Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze** w 2023 roku:

- organizowane były szkolenia oraz warsztaty dla ekodoradców oraz pracowników gminnych z zakresu dostępnych form wsparcia finansowego na wymiany nieefektywnych źródeł ciepła przez mieszkańców, efektywności energetycznej budynków czy skutecznej komunikacji z potencjalnymi beneficjentami programu „Czyste Powietrze”.
- Opracowano materiały informacyjno-edukacyjne (plakaty, ulotki, artykuły).
- W 2023 roku zakończono trzecią edycję studiów podyplomowych z zakresu ochrony powietrza i energetyki. Studia prowadzone były przez Wydział Energetyki i Paliw Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie wraz z partnerami takimi jak m.in. Politechnika Krakowska oraz Instytut Zrównoważonej Energii „Miękinia”. Naukę ukończyło 32 pracowników z 27 małopolskich gmin. Studia dedykowane były osobom zajmującym się zawodowo tematyką energetyki i jakości powietrza. Słuchacze zajęć przez rok zdobywali wiedzę techniczną z zakresu m.in. ochrony powietrza, konwencjonalnych i odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej czy lokalnego planowania energetycznego.
- Województwo Małopolskie obsługuje stronę internetową – www.powietrze.małopolska.pl. Na stronie znaleźć można bazę wiedzy zawierającą artykuły o zanieczyszczeniach powietrza, ogrzewaniu budynków, odnawialnych źródłach energii i efektywności energetycznej jak również prezentowana jest aktualna jakość powietrza w poszczególnych powiatach Małopolski. Dla mieszkańców udostępniono również listę Ekodoradców wraz z ich danymi teleadresowymi. W 2023 roku strona www.powietrze.małopolska.pl odnotowała prawie 2 mln 800 tys. odsłon.

(S) (MPI) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego – w trakcie realizacji. Celem Projektu są zakrojone na szeroką skalę działania mające na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych poprzez wzrost wykorzystania OZE i poprawę efektywności energetycznej.

Od 1 stycznia 2021 w Urzędzie Marszałkowskim funkcjonuje **Centrum Kompetencji**, koordynujące realizację projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA. Jego celem jest wzmocnienie wdrażania Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii przez małopolskie powiaty i gminy, poprzez stałe wsparcie i szkolenia dla pracowników administracyjnych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r:

- zorganizowano łącznie 10 spotkań dla pracowników starostw powiatowych oraz gmin. Były to m.in.: prelekcja w zakresie komunikacji i korelacji pomiędzy smogiem a zmianą klimatu, spotkanie z Przedstawicielami Krajowego Punktu Kontaktowego PR Horyzont Europa, spotkanie dotyczące Adaptacji miast i gmin do zmiany klimatu, szkolenie z tworzenia społeczności energetycznych, itp.,

- zorganizowano cykl zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem Małopolskiej Chmury Edukacyjnej pn. „Zostań klimatycznym bohaterem”. W trzech cyklach zajęć udział wzięło łącznie ponad 400 uczniów,
- przygotowano 7 Ekoporadników dla różnych grup społecznych (władz lokalnych, przedsiębiorców dyrektorów szkół i nauczycieli, zarządców budynków jednorodzinnych, osób planujących budowę domu, rolników, właścicieli budynków jednorodzinnych). Poradniki są zbiorem informacji nt. przeciwdziałania i adaptacji do zmiany klimatu, zawierają szereg rozwiązań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych. Ponadto zawierają informację gdzie można pozyskać środki na sfinansowanie zaproponowanych rozwiązań oraz informacje, jak je przeprowadzić.

W ramach realizacji projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA w 18 powiatach oraz 3 miastach na prawach powiatu województwa małopolskiego prowadzone były lokalne działania informacyjno-edukacyjne. W 2023 r. doradcy ds. klimatu i środowiska:

- przeprowadzili 34 lokalnych kampanii edukacyjno-informacyjnych, które dotarły do blisko 282 tys. mieszkańców województwa,
- przeprowadzili ponad 156 spotkań w szkołach, prelekcji wysłuchało blisko 6 000 uczniów,
- zorganizowali 76 wydarzeń związanych z ochroną klimatu skierowanych do mieszkańców. W wydarzeniach uczestniczyło ponad 26 tys. Małopolan,
- w celu nawiązania współpracy z lokalnymi liderami (w tym strażą pożarną, policją, kołami gospodyń, księżmami) doradcy zorganizowali 61 spotkań, w których uczestniczyło ponad 900 osób.

Zorganizowano drugą edycję Małopolskich Dni dla Klimatu – lokalne działania realizowane w małopolskich powiatach od połowy marca do 22 kwietnia. Towarzyszą im spotkania z mieszkańcami, pikniki, festyny i lekcje pokazowe. W 2023 posadzono ponad 22 100 nowych drzew (m.in. lipy drobnolistnej, jabłoni, grusz itp.). W wydarzeniach uczestniczyło ponad 20 tys. osób.

Od lipca do października realizowane były wydarzenia i warsztaty ekologiczne powierzone organizacjom pozarządowym w ramach Otwartego Konkursu Ofert – Ekomałopolska 2023 – Priorytet 3. W ramach drugiej edycji przyznano 5 dotacji Małopolskim organizacjom pozarządowym. Zadania zostały dofinansowane na łączną kwotę 100 tys. zł. W wydarzeniach udział wzięło ponad 2 500 uczestników. W ramach wydarzeń zorganizowano warsztaty proekologiczne, wydarzenia tematyczne, oraz pikniki.

EkoMałopolska – Projekt ma na celu promowanie postaw proekologicznych oraz poprawę stanu środowiska naturalnego w Małopolsce poprzez działania skierowane do mieszkańców województwa, zachęcające do aktywnego włączenia się w dbanie o region. Do najistotniejszych zadań należało przede wszystkim prowadzenie strony na portalu Facebook, gdzie liczba obserwujących sięga ponad 58 tysięcy osób⁷. Ponadto zorganizowano kampanie i akcje informacyjno-edukacyjne dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zanieczyszczenia

⁷ Dane za 2023 rok.

powietrza z wykorzystaniem wszystkich najważniejszych kanałów medialnych – internetu, telewizji, radia i prasy.

W I półroczu po raz drugi zorganizowano akcję **Posprzątaj z nami Małopolskę!** Wydarzenie wspólnie z mieszkańcami i lokalnymi samorządowcami zainaugurowano 17 marca w Proszowicach. Wydarzenie podsumowano 21 kwietnia, w przeddzień Światowego Dnia Ziemi, w Lipnicy Murowanej. Podczas akcji zwracano szczególną uwagę na problem pozostawiania śmieci na terenach rekreacyjnych i turystycznych, w lasach, parkach krajobrazowych i na szlakach zielonej Małopolski. Ważnym aspektem akcji była zmiana nawyków w codziennym życiu, segregacja i umiejętne gospodarowanie odpadami. Akces do wielkiego sprzątnięcia Małopolski zgłosiło 77 gmin miejskich i wiejskich oraz sołectw, 130 szkół i przedszkoli, 13 organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, Koła Gospodyń wiejskich, OSP i MOSP, drużyny harcerskie, centra kultury, ośrodki edukacji ekologicznej, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, Uniwersytety Trzeciego Wieku oraz oddziały PTTK – do akcji „Posprzątaj z nami Małopolskę!” włączyło się blisko 20 tysięcy wolontariuszy.

W II półroczu realizacja działań edukacyjnych została wzmocniona poprzez emisję spotów w Radiu Kraków, związanych z zagadnieniami z zakresu ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dzikich zwierząt żyjących w miastach.

Na wsparcie zadań związanych z edukacją z zakresu tematyki zapobiegania powstawianiu odpadów oraz ochroną powietrza w ramach **Małych Grantów** w 2023 roku przeznaczono 50 tys. zł. W 2023 roku po raz czwarty został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. W ramach Priorytetu 1 i 2 wpłynęło 40 ofert, z czego Komisja Konkursowa zatwierdziła do realizacji 25 projektów. Wartość dofinansowania na realizację zadań w ramach otwartego konkursu ofert wyniosła 430 tys. zł.

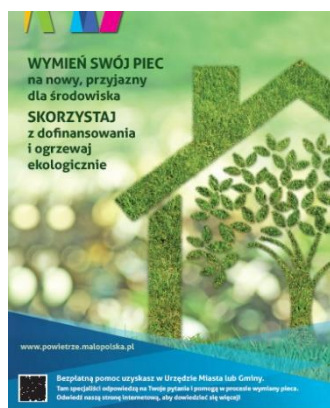
✓ Wybrane przedsięwzięcia realizowane przez inne podmioty

Pomoc finansowa dla Gminy Ciężkowice na budowę ścieżki w koronach drzew – projekt zakończony. Głównym celem zadania było udzielenie pomocy finansowej Gminie Ciężkowice na uzupełnienie wkładu własnego na budowę ścieżki w koronach drzew w ramach projektu pn. „**ZIEMIA-WODA-POWIETRZE Małopolskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Ciężkowicach**”. Projekt zrealizowany w ramach RPO WM w łącznej kwocie ponad 17 mln zł, w tym wartość dofinansowania Województwa Małopolskiego - 5 mln zł.

4.2. Rozwój systemu doradztwa w zakresie działań ekologicznych, w tym również działań innowacyjnych dla przedsiębiorców i rolników

W 2023 roku w ramach realizacji projektu strategicznego LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA - Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego wydano „**Ekoporadnik dla rolników**”. Opracowanie porusza wiele zagadnień, w tym również związanych z poprawą efektywności energetycznej budynków gospodarskich, agrofotowoltaiką, biogazownią rolniczą czy spółdzielniami energetycznymi. Można w nim także znaleźć informacje o przyjaznych dla klimatu metodach uprawy roślin i hodowli zwierząt oraz porady dotyczące upraw i praktyk rolnych, które zatrzymują spływ wody.

4.3. Kampanie promujące...

Opracowanie skutecznych kampanii medialnych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w tej dziedzinie stanowią jeden z kluczowych elementów projektu LIFE pn. **„Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze”**. Głównym celem działań informacyjnych realizowanych w 2023 roku było zwiększenie świadomości mieszkańców Małopolski nt. wymagań tzw. uchwały antysmogowej. Na terenie całego województwa została przeprowadzona kampania medialna. Celem kampanii była promocja rozwiązań mających na celu likwidację źródeł niskiej emisji powierzchniowej, a więc wymianę przestarzałych i nieefektywnych pieców na paliwa stałe oraz poprawę efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych. W zakresie tym promowane było wsparcie udzielane przez ekodoradców oraz instrumenty finansowe, w ramach których dostępne są dotacje do wymiany pieców.

W ramach kampanii na terenie Małopolski:

- w 6 rozgłośniach radiowych wyemitowano łącznie 2 000 spotów.
- przeprowadzono „akcję plakatową” przypominającą o obowiązku wymiany przestarzałych urządzeń grzewczych.
- nagrano 3 filmiki informacyjne o projekcie LIFE *Małopolska w zdrowej atmosferze*.
- włączono się w obchody Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu. Kulminacją wydarzeń były obchody tzw. *Dnia bez samochodu*, kiedy to Kolej Małopolskie oferowały klientom przejazdy za symboliczną złotówkę. W dniu 22 września –w święto zrównoważonego transportu Małopolskie miasta i gminy organizowały prelekcje, ekostanowiska oraz akcje promujące zrównoważony rozwój i świadomość ekologiczną. Województwo przygotowało specjalną prezentację o oszczędzaniu energii, dedykowaną szkołom.
- W dniu 14 listopada 2023 r. obchodzony był *Dzień Czystego Powietrza*.

Szereg kampanii poszerzających wiedzę wśród mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży prowadzili również Ekodoradcy projektu LIFE, między innymi: spotkania w przedszkolach, liczne konkursy, rajdy rowerowe czy warsztaty ekologiczne. W 2023 roku Ekodoradcy projektu LIFE zorganizowali 2130 spotkania i wydarzenia, w których łącznie wzięło udział ponad 143 tys. Małopolan. Dodatkowo publikowali artykuły, prowadzili social media i uczestniczyli w audycjach radiowych i TV.

Włączono się także w proekologiczne wydarzenia promocyjne o charakterze regionalnym oraz ogólnopolskim, takie jak:

Czyste Tatry ekoMałopolska – to akcja ekologiczna Stowarzyszenia Czysta Polska. We wspólne sprzątanie Tatr na przełomie czerwca i lipca włączyło się 2200 wolontariuszy, którzy wraz z twórcami

internetowymi i ambasadorami zebrali ze szlaków Tatrzańskiego Parku Narodowego 330 kilogramów śmieci.

Plebiscyt Eko-Hero Małopolski 2023 - konkurs dla działających na rzecz środowiska. Celem plebiscytu jest wyróżnienie gmin, firm i proekologicznych inicjatyw, które mają pozytywny wpływ na środowisko i wpisują się w strategię ekologiczną Województwa Małopolskiego. Jego organizatorem jest „Gazeta Krakowska”, a partnerem głównym – ekoMałopolska.

Chodźcie! Zmień pieskie życie na dobre - wydarzenie zorganizowane przez Radio Kraków kładące nacisk na budowanie świadomości w zakresie dbania o zwierzęta domowe oraz pokazujące problemy z jakimi stykają się działające lokalnie organizacje. Stawiające również na edukację i promocję ekologicznych rozwiązań związanych z posiadaniem zwierzęcia, budowanie świadomości proekologicznej w społeczeństwie.

4.4. Zapewnienie efektywnej kontroli egzekwowania przepisów ochrony środowiska, w tym dotyczących ochrony ludności przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego, poprzez wprowadzanie m.in. monitoringu w tym zakresie

Ekointerwencja jest aplikacją umożliwiającą zgłaszanie nieprawidłowości z zakresu ochrony środowiska odpowiednim organom (wójtom/burmistrzom/prezydentom gmin i miast oraz Strażom Miejskim/Gminnym). Celem aplikacji jest szybka reakcja instytucji kontrolnych i skuteczne eliminowanie zagrożeń np. spalania odpadów, wypuszczania nieczystości ciekłych, dzikich wysypisk. W ramach usprawnienia mechanizmów administracyjno-prawnych i ekonomicznych realizowane są zadania ustawowe. W 2023 r. rozpoczęto 115 kontroli z zakresu przestrzegania i stosowania przepisów ochrony środowiska. Zakończono łącznie 108 kontroli: 13 kontroli rozpoczętych w 2022 r. oraz 95 kontroli rozpoczętych w roku 2023.

Ponadto uzyskano wpływy z tytułu:

- opłat za korzystanie ze środowiska 50,9 mln zł;
- opłat produktowych: opakowania 5 mln zł, produkty: 850 tys. zł, sprzęt elektryczny: 1,4 mln zł.;
- opłaty recyklingowej za torby foliowe 14,3 mln zł;
- opłaty rejestrowej BDO 2,2 mln zł.

4.5. Promocja zasad współdzielenia dóbr i usług

Akcja "Przygarnij sosnę na święta" – 16 grudnia 2023 r. w Małopolsce miała miejsce trzecia edycja akcji, w której drzewka iglaste wycięte w ramach czynnej ochrony Pustyni Błędowskiej zostały przekazane mieszkańcom regionu. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego, Województwo Małopolskie oraz gminy: Klucze, Krzeszowice i Bochnia. Małopolanie mieli możliwość otrzymania sosny, która w okresie Bożenarodzeniowym może otrzymać drugie życie, stając się drzewkiem świątecznym. W ramach akcji rozdano około 800 drzewek. Celem wydarzenia była promocja dobrych praktyk z zakresu ochrony cennych zasobów przyrodniczych. Akcja pokazała również, że coś co w jednym miejscu jest odpadem (wycięte, niepotrzebne drzewko), w innych okolicznościach może stać się pełnowartościowym produktem (choinka). Ponadto, drzewka po zakończeniu okresu świątecznego mogą kolejny raz trafić do obiegu i zostać wykorzystane np. jako okrycie i ochrona roślin ogrodowych w czasie zimy. Drzewka można było odebrać w trzech lokalizacjach – przy Róży Wiatrów w Gminie Klucze, na Rynku w Krzeszowicach oraz przy Kopalni Soli w Bochni.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR IV ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM

Programy i plany strategiczne

Programy sektorowe wynikające z ustaw

Roczne programy współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

Roczny Program współpracy to dokument wyznaczający politykę Województwa wobec organizacji pozarządowych, a zarazem odpowiedź na istotne fragmenty Wieloletniego programu współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2023-2027. Współpraca Samorządu Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi realizowana jest na podstawie corocznego Programu współpracy to trwałe wkomponowanie organizacji pozarządowych w strukturę działań samorządu województwa i przykład dobrej praktyki współpracy, polegającej nie tylko na przekazywaniu przez samorząd województwa środków finansowych, lecz przede wszystkim na partnerskiej wymianie doświadczeń i dążeniu do rozwoju Małopolski.

Wieloletni program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2023-2027

Wieloletni Program współpracy województwa małopolskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2023 – 2027 jest dokumentem na poziomie strategicznym, wskazującym główne kierunki, na najbliższe kilka lat, rozwoju współpracy pomiędzy Samorządem Województwa Małopolskiego a organizacjami pozarządowymi. Program wpisuje się w zapisy Strategii Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030”, w szczególności obszar IV zarządzanie strategiczne rozwojem, kierunek działania: współpraca i partnerstwo. Na okres programowania obejmujący lata 2023 – 2027 wyznaczony został cel główny oraz pięć celów szczegółowych, do których, na podstawie diagnozy III sektora, wyznaczone zostały kierunki działania.

Pozostałe programy i plany działań

Plan Pozyskiwania Środków Zewnętrznych na Realizację Strategii

W roku 2023 przygotowana została pierwsza, pilotażowa wersja *Planu pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację Strategii (2023-2025)*. Zgodnie z ustaleniami zawartymi w *Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”* ma to być narzędzie wspomagające optymalne zarządzanie strategią, wspierające aktywizację jednostek organizacyjnych WM w pozyskiwaniu środków zewnętrznych z innych niż ogólnie alokowane dla WM źródła finansowania. W ramach prac nad *Planem* przeprowadzone zostało wewnętrzne badanie ankietowe, z udziałem wszystkich departamentów i biur UMWM, mające na celu zebranie informacji o perspektywach pozyskiwania środków zewnętrznych na finansowanie celów Strategii. Zebrane i opracowane zostały informacje nt. planowanych oraz aktualnie procedowanych wniosków o dofinansowanie, istniejących w urzędzie kompetencji na tym polu oraz potrzeb w zakresie ich wzmocnienia. Planuje się aktualizację dokumentu w odstępach półrocznych.

Priorytety współpracy zagranicznej województwa

Podstawowym dokumentem programowym umożliwiającym województwu prowadzenie współpracy międzynarodowej są „Priorytety współpracy zagranicznej województwa”, określające główne cele współpracy zagranicznej regionu i jej priorytety, które realizowane są w ścisłym związku ze strategią rozwoju regionalnego województwa i interesami gospodarczymi regionu. Województwo Małopolskie realizuje zadania z zakresu współpracy zagranicznej na szczeblu regionalnym z 14 regionami partnerskimi (Turyngia – Niemcy, Owernia-Rodan-Alpy i Centrum-Dolina Loary – Francja, Kluż – Rumunia, Kraj Preszowski i Kraj Żyliński – Słowacja, Adżaria – Gruzja, Jiangsu – Chiny, Obwód Lwowski – Ukraina, Łatgalia – Łotwa, Uppsala – Szwecja, Istria-Chorwacja, Kurdystan – Irak, stan Andhra Pradesh

– Indie. W ramach współpracy realizowane są rozmaite projekty z zakresu gospodarki, kultury, edukacji, sportu i wymian młodzieży. Celem działań podejmowanych w ramach współpracy międzynarodowej jest również promocja województwa, budowanie regionalnej marki „Małopolska” i stworzenie jak najlepszego wizerunku naszego regionu w Europie i na świecie.

Program strategiczny Marketing Terytorialny – Małopolska 2030

W 2023 rozpoczęły się prace nad aktualizacją/rozbudową Programu Strategicznego „Marketing Terytorialny”, które polegają na opracowaniu nowego dokumentu pn. „Marketing Terytorialny – Małopolska 2030” wraz z przygotowaniem wniosków z diagnozy sytuacji dot. marki Małopolska oraz określeniem kierunków komunikacji marketingowej Województwa Małopolskiego na lata 2024-2030.

Przedsięwzięcia strategiczne

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego	W 2023 roku w ramach zadania przygotowano 20 badań, w tym cztery badania ewaluacyjne. Zorganizowano także trzy spotkania: dwie edycje konferencji #Małopolska lokalna w Tarnowie i Nowym Targu oraz konferencję stolikową pn. Społeczne i ekonomiczne wybory młodych Małopolan w Krakowie.
Centrum Współpracy Regionalnej	W kwietniu 2022 roku uruchomiono w strukturze Departamentu Rozwoju Regionu zespół pn. Centrum Współpracy Regionalnej, którego celem jest podniesienie potencjału rozwojowego samorządów w Małopolsce w zakresie zarządzania strategicznego. W 2023 roku działania Centrum koncentrowały się pomocy i doradztwie małopolskim partnerstwom IIT, ZIT oraz podmiotom realizującym procesy rewitalizacyjne w przygotowywaniu strategii terytorialnych.
Budżet Obywatelski Województwa Małopolskiego	Do końca 2023 roku udało się zrealizować w sumie 6. pełnych edycji oraz rozpocząć 7. edycję. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego zrealizował do tej pory łącznie 288 zadań, które zostały wybrane przez mieszkańców Małopolski w 6. głosowaniach. Wiosną 2023 r. odbyło się głosowanie w wyniku którego do realizacji przyjęto 88 zadań, z czego 80 ma zasięg oddziaływania regionalny, a 8 zadań będzie realizowanych na skalę ogólnowojewódzką.

1. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO ROZWOJEM

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

W celu zapewnienia spójnego i kompletnego systemu zarządzania strategicznego rozwojem kontynuowane były prace związane z przygotowaniem dokumentów programowych i wykonawczych. Układ powiązań tych dokumentów określony został w *Planie Zarządzania Strategią Województwa „Małopolska 2030”*. Do najważniejszych instrumentów wdrażania celów Strategii zaliczono w nim programy i plany strategiczne, będące zarówno dokumentami obligatoryjnymi (wynikającymi z przepisów prawnych), jak i przygotowywanymi z inicjatywy własnej samorządu województwa. W wyniku przeprowadzonej w 2023 roku aktualizacji Planu Zarządzania wprowadzonych zostało do niego 5 nowych dokumentów. Opracowanie programów i planów znajdowało się na różnym etapie zaawansowania – zakończono prace i przyjęto 9 dokumentów programowych.

Prace mające na celu monitorowanie, raportowanie i ocenę strategii oraz przygotowanie programów i planów strategicznych, a także innych dokumentów programowych wspierane były działaniami podejmowanymi przez Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego. W odpowiedzi na zdiagnozowane wcześniej zapotrzebowanie w zakresie badań i analiz przygotowanych zostało 20 badań, w tym 4 badania ewaluacyjne. Prowadzono też działania informacyjno-upowszechniające.

Samorząd województwa angażował się aktywnie w szereg przedsięwzięć rozwojowych na terenie województwa m.in. prowadząc cykl spotkań informacyjnych poświęconych Funduszom Europejskim dla Małopolski na lata 2021-2027 oraz poprzez uczestnictwo władz w gremiach na szczeblu krajowym, europejskim oraz międzynarodowym, a także w forach, konferencjach i spotkaniach w szerokim zakresie obszarów tematycznych. W 2023 r. przedstawiciele województwa małopolskiego, wraz z przedstawicielami 35 gmin z terenu regionu, które podjęły współpracę w ramach projektu Centrum Wsparcia Doradczego (CWD) PLUS i CWD 2023, wielokrotnie w ciągu roku mieli możliwość uczestnictwa w seminariach i konferencjach rozwojowych. Równolegle samorząd województwa małopolskiego w 2023 r. podjął także przygotowania do uruchomienia kolejnego bloku wsparcia dla samorządów lokalnych, dedykowanego prowadzeniu procesów rewitalizacyjnych w regionie - Projektu „Regiony Rewitalizacji Edycja 3.0”.

1.1. Spójny i całościowy system planowania i monitorowania realizacji SRWM 2030 i powiązanych działań

Zapisy SRWM2030 odnoszące się do systemu zarządzania strategicznego rozwojem rozwinięte zostały w przyjętym w 2021 roku *Planie Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”*. Plan określa kompleksowy układ dokumentów programowych, takich jak programy i plany strategiczne, dokumenty kierunkowe oraz program FEM 2021-2027, których realizacja pozwoli na osiągnięcie całościowego i spójnego systemu planowania i monitoringu Strategii.

Podstawowym narzędziem oceny realizacji SRWM 2030 jest Raport o stanie województwa za dany rok, przedstawiany Sejmikowi przez Zarząd Województwa zgodnie z art. 34a ust. 4 i 9 ustawy o samorządzie województwa. W oparciu o układ obowiązującej do 2020 r. Strategii przygotowane zostały w kolejnych latach dwa raporty. W trakcie pracy nad tymi dokumentami oraz w odniesieniu do wniosków z przeprowadzonej analizy ich zawartości wynikała konieczność weryfikacji wcześniejszych zapisów Planu Zarządzania SRWM Małopolska 2030, w szczególności w zakresie: układu dokumentów strategicznych, uzupełnienia wykazu tych dokumentów oraz aktualizacji dat ich obowiązywania. W konsekwencji uchwałą nr 1853/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 3 października 2023 roku został zaktualizowany, w tym poprzez wprowadzenie do dokumentu nowych programów i planów strategicznych, takich jak:

- *Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023-2025 z perspektywą do 2030* - dokument mający być narzędziem koordynacji działań na rzecz rozwoju usług społecznych w województwie stanowiąc uporządkowaną koncepcję zmiany w obszarach objętych deinstytucjonalizacją na poziomie regionalnym.

- *Program integracji imigrantów w województwie małopolskim „Małopolska otwarta”*- będący pierwszym tego typu dokumentem w Polsce przyjętym przez samorząd województwa, podejmującym całościowo temat migracji i integracji w skali regionalnej.

- *Plan Zarządzania Sukcesją w Małopolsce 2030* - koncentrujący się na potrzebie zwiększenia świadomości i wiedzy wśród przedsiębiorców na temat istoty i przebiegu oraz tworzeniu odpowiednich narzędzi wsparcia, które przyczynią się do wzmacniania trwałości i rozwoju firm rodzinnych w regionie.

- *Wieloletni program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2023- 2027* , mający na celu jest zwiększanie zaangażowania organizacji pozarządowych i mieszkańców Małopolski w życie publiczne oraz wzmacnianie współpracy międzysektorowej i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

- *Program strategiczny Marketing Terytorialny – Małopolska 2030* – mający stanowić odpowiedź na globalne wyzwania oraz na zmiany, które dokonały się w sposobach promocji w związku z prognozowanymi trendami w zakresie komunikacji marki (m.in. wzmocnienie działań komunikacyjnych w sieci).

Spośród ujętych w Planie Zarządzania programów i planów strategicznych w 2023 roku przyjętych zostało 9 dokumentów.

Realizacja wieloletnich przedsięwzięć i projektów, wynikających z zapisów dokumentów programowych monitorowana jest za pośrednictwem *Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2015-2023* (MPI 2015-2023) oraz *Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030* (MPI 2030). Podstawowym narzędziem oceny realizacji Strategii pozostaje niniejszy raport przedstawiany corocznie Sejmikowi przez Zarząd Województwa zgodnie z art. 34a ustawy o samorządzie województwa.

Tabela 1. Programy i plany strategiczne stanowiące system realizacji SRWM 2030

Obszar SRWM 2030	Nazwa dokumentu	Koordynator	Okres obowiązywania	Aktualny stan
Małopolskie	Programy rozwoju			
	Program wsparcia rodziny	ROPS	2023-2030	Program Wsparcia Rodziny „Rodzinna Małopolska 2030” przyjęty został Uchwałą nr 706/24 ZWM z dnia 26 marca 2024 roku.
	Program w zakresie polityki senioralnej	RR	2022-2030	Program strategiczny Srebrna Małopolska 2030 został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 1340/23 z dnia 11 lipca 2023 r.
	Program w zakresie edukacji i rynku pracy	WUP/EK	2022-2030	Dokument „Kompetentna Małopolska” Program Rozwoju Rynku Pracy i Edukacji do 2030 roku został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 2221/23 z dnia 21 listopada 2023 r.

	Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim do 2030 roku	ROPS	2022-2030	Dokument został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 701/22 z dnia 10 maja 2022 r. a następnie w związku z wejściem w życie ustawy o ekonomii społecznej zaktualizowany program został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 1770/23 z dnia 19 września 2023 r.
	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2022-2027	PS	2022-2027	Program został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 851/22 z dnia 31 maja 2022 roku.
	Małopolski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym	PS	2022-2026	W 2022 r. rozpoczęto realizację Programu przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XLVIII/673/21 z dnia 27 grudnia 2021 r.
	Małopolski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022	PS	2017-2022 (planowana kontynuacja)	W 2022 r. zakończono realizację Programu zgodnie z założeniami. Podjęto prace koncepcyjne nad opracowaniem kolejnej edycji dokumentu wskazującego kierunki działań w zakresie rozwoju ochrony zdrowia psychicznego w województwie małopolskim.
	Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025	KD	2022-2025	Program został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LVI/800/22 z dnia 4 lipca 2022 roku.
	Pozostałe programy i plany działań			
	Plan rozwoju Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego do 2030 r.	KD	2023-2030	Uchwałą ZWM nr 98/23 z dnia 23.01.2023 r. powołano Zespół Zadaniowy ds. przygotowania Planu rozwoju IK. Podjęto prace koncepcyjne nad opracowaniem dokumentu wskazującego kierunki działań rozwojowych Instytucji Kultury.

	Kierunki rozwoju i wsparcia kształcenia zawodowego w Małopolsce	EK	2022-2027	Odstąpiono od przyjęcia odrębnego dokumentu planistycznego <i>Kierunki rozwoju i wsparcia kształcenia zawodowego w Małopolsce</i> . Zapisy związane z rozwojem kształcenia zawodowego zostały ujęte w dokumencie „Kompetentna Małopolska” <i>Program Rozwoju Rynku Pracy i Edukacji do 2030 roku</i> .
	Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023 - 2025 z perspektywą do 2030	ROPS	2023-2025 z perspektywą do 2030	Dokument został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 1348/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 11 lipca 2023 r.
	Program integracji imigrantów w województwie małopolskim „Małopolska otwarta”	RR	2023-2030	Program został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 2010/23 w dniu 24 października 2023 r.
Gospodarka	Programy rozwoju			
	Regionalna Strategia Innowacji	SG	2021-2030	Program strategiczny Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030 został przyjęty decyzją ZWM w dniu 25 lutego 2021 r.
	Regionalny Plan Transportowy Województwa Małopolskiego	TK	2021-2030	Program został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 733/24 w dniu 2 kwietnia 2024 r.
	Program w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym dla Małopolski	RR	2023-2030	Program został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 2523/23 w dniu 19 grudnia 2023 r.
	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim	TK	2014-2021 (z horyzontem prognozy do 2025 r.)	Wraz z pracami nad Regionalnym Planem Transportowym trwają prace na aktualizacją Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego.
	Plan Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich w Małopolsce do 2030 roku	ZDW	2021-2030	Dokument przyjęty został uchwałą nr 298/22 Zarządu Województwa Małopolskiego w dniu 8 marca 2022 r.

	Pozostałe programy i plany działań			
	Plan komunikacji marketingowej turystyki dla województwa małopolskiego na lata 2025 - 2030	TS	2025-2030	W 2023 r. wypracowano i uzgodniono założenia priorytetowe do programu i przygotowano I część programu zawierającą diagnozę stanu rynku turystycznego Małopolski. W 2024 r. zakłada się przygotowanie wniosków z diagnozy, uzgodnienie założeń i celów strategicznych oraz przyjęcie programu.
	Plan Zarządzania Sukcesją w Małopolsce 2030	SG	2023-2030	Dokument został przyjęty przez ZWM uchwałą nr 2313/23 w dniu 28 listopada 2023 roku
Klimat i środowisko	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Program Strategiczny Ochrona Środowiska	SR	2021-2027 (z perspektywą do 2030 r.)	W dniu 27 grudnia 2021 r. Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął Program Strategiczny Ochrona Środowiska na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku.
	Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028	SR	2023-2028	Po zakończonych konsultacjach społecznych, projekt Planu został przekazany do opiniowania, natomiast projekt planu inwestycyjnego do uzgodnienia z Ministrem właściwym do spraw klimatu i środowiska. Planowany termin przyjęcia dokumentu przez Sejmik Województwa Małopolskiego to I połowa 2024 r.
	Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	SR	2020-2026	Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego Nr LXXV/1102/23 z dnia 20 listopada 2023 roku został zaktualizowany <i>Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego</i> .
	Program ochrony środowiska przed hałasem	SR	2019-2024 (program aktualizowany minimum co 5 lat, zakres planowanych zadań sięga do 2033 r.)	Obecnie trwają konsultacje społeczne i opiniowanie projektu Programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Termin zakończenia konsultacji społecznych to 25.04.2024 r.

	Pozostałe programy i plany działań			
	Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii	SR	2021-2030	Trwały prace nad przygotowaniem się do aktualizacji dokumentu. W związku z aktualizacją Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 do czerwca 2024 roku, aktualizacja Regionalnego Planu planowana jest na koniec 2024.
	EkoMałopolska	SR	2019-2023, 2024-2030	W dniu 4 lipca 2019 r. uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego został przyjęty projekt EkoMałopolska na lata 2019 - 2023.
Zarządzanie strategiczne rozwojem	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Roczne programy współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego	KZ	roczne	Program współpracy na rok 2024 został przyjęty przez Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr LXXV/1103/23 z dnia 20 listopada 2023 r
	Wieloletni program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2023-2027	KZ	2023-2027	Wieloletni Program współpracy na lata 2023-2027 został przyjęty przez Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr LXI/881/22 z dnia 21 listopada 2022 r.
	Pozostałe programy i plany działań			
	Plan Pozyskiwania Środków Zewnętrznych na Realizację Strategii	RR	2023-2030	W dniu 19 grudnia 2023 roku ZWM przyjął informację w sprawie Planu Pozyskiwania Środków Zewnętrznych na Realizację Strategii.
	Priorytety współpracy zagranicznej województwa	KZ	2021-2023	Dokument przyjęty uchwałą Sejmiku WM w dniu 22 lutego 2021 roku.
	Program strategiczny Marketing Terytorialny – Małopolska 2030	KZ	2024-2030	W dniu 18 marca 2024 r. ogłoszono przetarg (procedura unijna, art. 132 ustawy PZP) na wykonanie programu. Planowany termin otwarcia ofert: 8 kwietnia 2024 r.

Rozwój zrównoważony terytorialnie	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Audyt Krajobrazowy dla Województwa Małopolskiego	RR	od 2024 r. (aktualizacja nie później niż po 20 latach)	W II kwartale 2024 r. projekt zostanie wyłożony do szerokich konsultacji społecznych. Następnie po naniesieniu uwag, w drugiej połowie 2024 r. zostanie przedłożony SWM do uchwalenia.

Źródło: opracowanie własne UMWM

1.2. Koordynacja działań rozwojowych realizowanych na terenie województwa...

W pierwszym kwartale 2023 roku odbył się cykl spotkań informacyjnych poświęconych Funduszm Europejskim dla Małopolski na lata 2021-2027. Zarząd Województwa Małopolskiego wraz z kierownictwem Departamentu Rozwoju Regionu oraz Departamentu Monitorowania Wdrażania FE UMWM przedstawiał samorządowcom i mieszkańcom Małopolski założenia nowego programu regionalnego, a także wstępny harmonogram naborów.

Na szczęblu międzynarodowym Marszałek Witold Kozłowski brał udział w posiedzeniach Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii ENVE w Europejskim Komitecie Regionów, które odbyły się 14 lutego oraz 10 maja 2023 roku. Podczas drugiego z posiedzeń, Marszałek pełniąc funkcję zastępcy koordynatora grupy EKR w tejże Komisji, przed rozpoczęciem jej posiedzenia, poprowadził odprawę Grupy EKR, a następnie wziął udział w spotkaniu koordynatorów wszystkich grup politycznych. Natomiast 16 lutego 2023 roku odbyło się posiedzenie Komisji COTER (Komisja Polityki Spójności Terytorialnej i Budżetu UE) Europejskiego Komitetu Regionów, w którym także wziął udział reprezentant Małopolski.

Marszałek Małopolski brał udział również w Sesjach Europejskiego Komitetu Regionów w Brukseli, natomiast w dniach 5-6 lipca 2023 r. uczestniczył w 156. Sesji, która zakończyła się ceremonią wręczenia nagrody „Europejski Region Przedsiębiorczości”. Specjalne wyróżnienie otrzymała Małopolska, doceniona m.in. za tworzenie dobrego klimatu w regionie do zakładania nowych firm i przenoszenia działalności do Polski przez obywateli Ukrainy oraz inwestowanie w rozwój kompetencji Ukraińców przebywających w Polsce. Doceniono również silne partnerstwo regionalne i zaangażowanie wielu instytucji w działania służące wzmocnieniu potencjału biznesowego i innowacyjnego Małopolski.

Na szczęblu krajowym Marszałek reprezentował województwo na konwencie Marszałków RP, a przedstawiciele UMWM brali udział w pracach Zespołu Ekspertckiego ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej. Niezmiennie brano udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych, projektów programów rozwoju, polityk krajowych, dokumentów strategicznych na różnych szczęblach administracji, m.in. w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

1.3. Rozwój Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego jako centrum kompetencji w zakresie monitorowania i ewaluacji oraz transferu wiedzy nt. procesów rozwojowych w regionie

Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego wykonuje badania i analizy dotyczące sytuacji regionalnej na potrzeby prowadzenia polityki rozwoju. Coroczne plany badawcze uwzględniają zapotrzebowanie zgłaszane przez Zarząd Województwa, UMWM i jednostki organizacyjne samorządu.

W 2023 roku Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego zrealizowało:

1) Przygotowano i zrealizowano 20 badań, w tym cztery badania ewaluacyjne:

- *Młodzi Małopolanie na rynku pracy*

- 17. edycja *Badania opinii mieszkańców Małopolski nt. istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego* – badanie dotyczyło postaw Małopolan względem cudzoziemców zamieszkujących region oraz wiedzy na temat ekonomii społecznej
- 18. edycja *Badania opinii mieszkańców Małopolski nt. istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego* – badanie dotyczyło organizacji dużych imprez sportowych w regionie, reklamy w przestrzeni publicznej oraz aktywności w sieci i kompetencji cyfrowych Małopolan
- Przeprowadzenie ankietyzacji wśród podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność na terenie województwa małopolskiego na temat koniunktury, zatrudnienia cudzoziemców, ochrony środowiska, a także ankiet ESG (I tura)
- Przeprowadzenie ankietyzacji wśród podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność na terenie województwa małopolskiego (II tura)
- *Poziom dojrzałości innowacyjnej w publicznych instytucjach sektora pomocy i integracji społecznej oraz organizacjach pozarządowych obszaru wsparcia społecznego*
- *Stan i struktura działalności wynalazczej w latach 2016–2022*
- *Kompetencje cyfrowe Małopolan 55+*
- *Podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych w Małopolsce w 2022 roku*
- *Rady Seniorów w gminach Małopolski w roku 2023*
- *Fundusze Europejskie w Małopolsce w 2022 roku*
- *Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2022 r.*
- *Projekt badawczy dotyczący dostosowania żłobków do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami*
- *Uczniowie cudzoziemcy w małopolskich placówkach oświatowych*
- *Małopolskie przedsiębiorstwa w dobie rewolucji technologicznej: automatyzacja i robotyzacja a zatrudnienie*
- *Pracujący według wybranych grup PKD w latach 2018-2021*
- *Ewaluacja efektów wdrażania zwrotnych instrumentów finansowych realizowanych w ramach RPO WM 2014-2020 wraz z analizą ex-ante dla perspektywy finansowej 2021-2027*
- *Badanie ewaluacyjne dot. pomiaru wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego RPO WM na lata 2014-2020: Liczba osób korzystających z tras rowerowych w regionie*
- *Ocena przebiegu i efektów wdrożenia projektów wspartych w postaci bonów na innowacje w ramach 1 osi priorytetowej RPO WM na lata 2014-2020 oraz ocena współpracy MŚP z ośrodkami badawczo - rozwojowymi w zakresie opracowywania i wdrażania innowacji*
- *Ewaluacja wpływu działań podejmowanych w ramach 4 osi RPO WM na lata 2014-2020 na poprawę efektywności energetycznej i budowanie gospodarki niskoemisyjnej w regionie – etap II*

Opracowania przygotowywane przez MORR są dostępne na stronie internetowej

www.obserwatorium.malopolska.pl

2) W 2023 r. z inicjatywy Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego odbyły się trzy wydarzenia:

- dwie edycje konferencji #Małopolska lokalna w Tarnowie i Nowym Targu
- konferencja stolikowa pn. Społeczne i ekonomiczne wybory młodych Małopolan w Krakowie.

Łączny koszt zrealizowanych zadań to 1,3 mln zł ze środków pomocy technicznej i budżetu województwa.

1.4. Ustawiczne kształcenie kadry samorządowych, w tym zaangażowanych w planowanie i realizację polityk rozwojowych w województwie oraz w zakresie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych

W 2023 r. przedstawiciele województwa małopolskiego, wraz z przedstawicielami 35 gmin z terenu regionu, które podjęły współpracę w ramach projektu finansowanego ze środków Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej - Centrum Wsparcia Doradczego (CWD) PLUS i CWD 2023, wielokrotnie w ciągu roku mieli możliwość uczestnictwa w seminariach i konferencjach rozwojowych. Głównym celem projektu CWD, realizowanego na przestrzeni ostatnich 3 lat, było wzmocnienie sprawności administracyjnej jednostek samorządu terytorialnego (gminnych i powiatowych), w tym poprawa ich kompetencji do zarządzania strategicznego oraz inicjowania i realizacji kompleksowych przedsięwzięć rozwojowych, w partnerstwie społeczno-gospodarczym z innymi jednostkami.

W dwóch realizowanych w 2023 r. ostatnich komponentach projektu CWD – tj. CWD PLUS i CWD 2023, zorganizowano łącznie 5 ogólnokrajowych seminariów sieciujących, konferencji i forów wymiany doświadczeń, w których mogli brać udział również przedstawiciele JST z terenu województwa małopolskiego. Ich przedmiotem było podnoszenie wiedzy i wymiana doświadczeń z zakresu m.in. realizacji i finansowania projektów w obszarze zrównoważonej turystyki, kultury, zrównoważonej mobilności, transformacji energetycznej - w tym produkcji energii ze źródeł odnawialnych, dziedzictwa przyrodniczego (na potrzeby rozwoju lokalnej gospodarki), adaptacji do zmian klimatu oraz projektów społecznych.

Niezależnie od planowanego projektu w Urzędzie Marszałkowskim nieprzerwanie od 2016 roku działa Zespół ds. Rewitalizacji, który wspiera gminy w planowaniu i prowadzeniu działań rewitalizacyjnych, doradzając i szkoląc. Oprócz bieżącego doradztwa, w 2023 r. zorganizowane zostało spotkanie dla przedstawicieli 18 miast uprawnionych do wsparcia działań rewitalizacyjnych w ramach programu operacyjnego FEM 2021 – 2027. Podczas spotkania przedstawiono warunki wsparcia projektów rewitalizacyjnych i odpowiadano na szereg pytań i wątpliwości dotyczących opracowywania aktualizacji GPR oraz ich późniejszego wdrażania.

1.5. Strategiczne ukierunkowanie i rozwijanie współpracy międzyregionalnej województwa na polu polityki rozwoju

23 kwietnia 2023 roku odbył się Wiosenny Redyk w Ludźmierzu. Wydarzenie to jest symbolicznym rozpoczęciem sezonu pasterskiego na południu Małopolski. W trakcie wydarzenia przekazano czek związany z dotacją Zarządu Województwa Małopolskiego w wysokości blisko 2 mln zł dla Związku Podhalan w Polsce im. Świętego Jana Pawła II, na wypas kulturowy owiec w Małopolsce, w ramach konkursu „Małopolski wypas kulturowy – ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu”. Środki te trafiły do 92 baców z 10 regionów Małopolski, wypasających na łącznej powierzchni 3 333,07 ha. W ramach konkursu w wypasie brało udział łącznie 19 221 sztuk owiec.

W marcu 2023 roku Marszałek Województwa Małopolskiego mówił w Brukseli o staraniach Małopolski związanych z powstaniem Strategii Karpackiej i jej znaczeniu, natomiast podczas wizyty w Brukseli w listopadzie 2023 roku Marszałek Małopolski wziął m.in. udział w Sesji Plenarnej Komitetu Regionów, w trakcie której spotkali się także członkowie Międzyregionalnej Grupy Karpaty. Dyskutowano o możliwościach wsparcia Ukrainy, planach serbskiej prezydencji w Konwencji Karpackiej oraz konieczności rozwoju umiejętności na terenach górskich. Marszałek zaprezentował również ideę tworzonego w Małopolsce Instytutu Dziedzictwa Niematerialnego Ludów Karpackich.

2. WSPÓŁPRACA I PARTNERSTWO

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Rok 2023 był kolejnym rokiem, w którym realizowane były działania z udziałem partnerów lokalnych i branżowych Województwa, skupione przede wszystkim na dwóch polach: budowania potencjału wdrożeniowego i przygotowania do uruchomienia funduszy unijnych oraz kształtowania regionalnych polityk na różnych polach (np. ochrony środowiska i transformacji klimatyczno-energetycznej, kształtowania krajobrazu, instrumentów terytorializacji, integracji imigrantów). W tej kategorii mieściły się współpraca i wsparcie udzielone stowarzyszeniom gmin działającym jako tzw. ZIT i IIT, projekty Centrum Wsparcia Doradczego, współpraca z gminami uzdrowiskowymi, kontynuacja działań partnerskich w ramach projektów LIFE-IP MAŁOPOLSKA i projektu zintegrowanego LIFE. Po raz pierwszy podjęta została programowa współpraca ze środowiskami migranckimi i zajmującymi się naukowo i zawodowo imigrantami, która zaowocowała wypracowaniem programu integracji imigrantów w województwie małopolskim. Kontynuowane były spotkania z partnerami w ramach ciał opiniotawczo-doradczych Zarządu Województwa i Marszałka. Jak co roku realizowane były inicjatywy na rzecz integracji środowiska samorządowego.

W minionym roku Województwo Małopolskie kontynuowało działania na polu międzynarodowych kontaktów na szczeblu regionalnym realizując szereg inicjatyw z regionami zagranicznymi. Przykładem były spotkania z delegacjami m.in. z Niemiec, Słowacji, Chorwacji, Austrii, Ukrainy, Hiszpanii, a także liczne projekty m. in. seminarium „Współpraca międzynarodowa samorządów - nowe perspektywy i wyzwania: Japonia”, koncert chóru Augustiner-Kantorei z Erfurtu czy kolejna edycja warsztatów języka polskiego dla nauczycieli polonijnych. W związku z tragicznym w skutkach trzęsieniem ziemi na Słowacji Małopolska udzieliła pomocy finansowej regionowi partnerskiemu - Krajowi Preszowskiemu.

Jeśli chodzi o współpracę Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi to w 2023 roku Samorząd Województwa Małopolskiego przekazał małopolskim organizacjom kwotę ponad 52 mln zł (w ramach otwartych konkursów ofert i małych grantów) oraz kwotę ponad 196 mln zł w ramach innych programów i projektów, w tym środków z funduszy europejskich, których dysponentem było Województwo Małopolskie.

Mieszkańcy Małopolski w 2023 roku w ramach rozliczenia swojego PIT za 2022 rok przekazali ponad 142,2 mln zł organizacjom pożytku publicznego (OPP) z kraju.

2.1. Wsparcie partnerów Województwa w strategicznym zarządzaniu rozwojem

W celu bezpośredniego wsparcia partnerów w strategicznym zarządzaniu rozwojem w 2023 roku:

- przeprowadzono kilkanaście bilateralnych spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami **małopolskich ZIT/IIT OPK**⁸ (ZIT Krakowa, ZIT Tarnowa, ZIT Nowego Sącza, ZIT Podhala, ZIT Chrzanowa, ZIT Gorlic oraz IIT Otulina Podkrakowska), których celem było przekazanie rekomendacji, dotyczących treści opracowywanych w 2023 roku projektów strategii terytorialnych. Przez cały rok prowadzone były konsultacje i doradztwo dla partnerstw ZIT/IIT, w zakresie prawidłowości przygotowania i zgodności opracowywanych strategii ZIT/IIT z programem *Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027*. Zorganizowano również kilka spotkań wielostronnych, problemowych, na których omawiano zagadnienia dotyczące bilansowania potrzeb małopolskich ZIT w kontekście możliwości finansowych programu, wsparcia edukacji poszczególnych szczebli, czy też uwarunkowań przygotowania dokumentów z zakresu rozwoju mobilności miejskiej.

⁸ ZIT – skrót od „zintegrowane inwestycje terytorialne”, IIT – skrót od „inne inwestycje terytorialne”; obydwa pojęcia odnoszą się do podmiotów współpracy ponadlokalnej tworzonych w celu realizacji ukierunkowanej polityki rozwoju na wybranych obszarach w oparciu o środki z programu regionalnego, w praktyce w tym przypadku są to stowarzyszenia gmin z danego obszaru funkcjonalnego.

- przedstawiciele samorządu województwa uczestniczyli w kilku bilateralnych spotkaniach partnerstw ponadlokalnych, wspieranych w przygotowaniu strategii terytorialnych w ramach projektu pn. **Centrum Wsparcia Doradczego**. Działanie objęło w szczególności współpracę z Partnerstwem Gmin Krynicko-Popradzkich, Partnerstwem Miast i Gmin Powiatu Limanowskiego oraz Partnerstwem Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego. W ramach projektu CWD (3 komponenty przedsięwzięcia), ze wsparcia skorzystało 5 małopolskich partnerstw – tj.: Partnerstwo Gmin Krynicko-Popradzkich, Partnerstwo Miast i Gmin Powiatu Limanowskiego oraz Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego oraz 2 partnerstwa włączone do projektu w 2022 r tj: Stowarzyszenie Gorlicki Obszar Funkcjonalny (ZIT) oraz Stowarzyszenie Aglomeracja Chrzanowska (ZIT) – stanowiące Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu krajowym. Udział w projekcie przyczynił się wprost do budowania kompetencji w zakresie zarządzania rozwojem na poziomie ponadlokalnym i wpłynął niewątpliwie na potencjał przygotowania i realizacji wspólnych przedsięwzięć rozwojowych na danym obszarze. Realizacja projektu CWD zakończyła się 31 grudnia 2023 r.;

- uruchomiono wsparcie przygotowawcze, ze środków Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, umożliwiające opracowanie strategii terytorialnych dla **małopolskich uzdrowisk**. Pomoc finansową w wysokości 200 tys. zł otrzymał małopolski oddział Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych Rzeczypospolitej Polskiej, co pozwoliło na opracowanie jednej, wspólnej strategii terytorialnej, nakierowanej na kompleksowy rozwój tych obszarów;

- z sukcesem zakończono wsparcie finansowe kierowane do nowo powstałych związków **ZIT i IIT Otulina Podkrakowska** na opracowanie strategii terytorialnych tych partnerstw. Podobnie jak w przypadku uzdrowisk, środki na ten cel wygospodarowano z Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Dofinansowanie uzyskało łącznie 6 podmiotów współpracy ponadlokalnej (ZIT Tarnów, ZIT Nowy Sącz, ZIT Podhale, ZIT Chrzanów, ZIT Gorlice, IIT Otulina Podkrakowska), w wysokości nie przekraczającej 200 tys. zł dla każdego z nich. Pozwoliło to nie tylko na przygotowanie dokumentu umożliwiającego zintegrowany rozwój obszarów nowoutworzonych MOF, ale również na budowanie kompetencji członków Związków do podejmowania współpracy, wymiany doświadczeń, wypracowywania wspólnego stanowiska i współdecydowania o rozwoju całego obszaru;

- elementem wsparcia samorządów gminnych w strategicznym zarządzaniu rozwojem jest **opiniowanie strategii rozwoju gmin** pod kątem sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Jest to zadanie wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. W 2023 roku przeanalizowano 27 projektów strategii rozwoju gmin;

- ważną inicjatywą był **cykl 6 spotkań edukacyjno-konsultacyjnych** na temat audytu krajobrazowego. Prace nad projektem **pierwszego audytu krajobrazowego dla województwa małopolskiego** wymagały kilku lat przygotowań i analiz. Mając świadomość skomplikowanej materii tego dokumentu oraz braku szerszej ogólnopolskiej kampanii informacyjnej w tym zakresie samorząd województwa postanowił przeprowadzić cykl spotkań z przedstawicielami gmin Małopolski, którzy w pierwszej kolejności zetkną się z procedurami uwzględniającymi wyniki audytu. Były to kolejno: Oświęcim, Kraków, Tarnów, Wadowice, Nowy Targ, Nowy Sącz. Celem dyskusji nad kształtowaniem krajobrazów było uświadomienie jak ważnym zasobem regionu jest krajobraz i jakie niezbędne kroki trzeba podjąć żeby zachować jego urok w najszerszym możliwym zakresie łącząc jednocześnie z kreowaniem warunków dla rozwoju społecznego i gospodarczego ;

- Małopolska we współpracy z **Sekretariatem Platformy na rzecz wsparcia Transformacji Regionów Węglowych Bałkanów Zachodnich i Ukrainy** (ang. „Initiative for coal regions in transition in the Western Balkans and Ukraine”) współorganizowała spotkanie dla Przedstawicieli regionów węglowych z obwodu lwowskiego – Nowowołyńka i Czerwonogrodu, którzy przyjechali przyjrzeć się działaniom Małopolski Zachodniej w zakresie sprawiedliwej transformacji energetycznej. Podczas spotkania zostały przedstawione problemy i wyzwania związane z procesem transformacji energetycznej, z jakimi borykają się małopolskie gminy górnicze (gmina Libiąż i Brzeszcze);

- kontynuowane było wsparcie dla lokalnych samorządów w kształtowaniu polityk przeciwdziałania zmianom klimatu w ramach partnerskiego projektu **LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA**, w ramach którego przeprowadzono szereg szkoleń adresowanych głównie do pracowników jednostek samorządu terytorialnego. Szkolenia odbywały się m.in. w zakresie:

- komunikacji i korelacji pomiędzy smogiem a zmianą klimatu,
- dostępnych programów oraz otwartych naborów i konkursów w zakresie dofinansowań i inwestycji środowiskowych,
- adaptacji miast i gmin do zmiany klimatu,
- tworzenia społeczności energetycznych dla jednostek samorządu terytorialnego,
- inwestycji zwiększających efektywność energetyczną budynków i instrumentów wsparcia budynków sektora publicznego,
- transformacji energetycznej a zarządzaniem zasobami energetycznymi w JST;

- w ramach kontynuowanego **projektu zintegrowanego LIFE Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze** przeprowadzono szereg szkoleń adresowanych głównie do pracowników jednostek samorządu terytorialnego m.in. w zakresie efektywności energetycznej budynków czy dostępnych form wsparcia finansowego na wymiany nieefektywnych źródeł ciepła przez mieszkańców. Zorganizowano również cykl 8 spotkań warsztatowych z zakresu skutecznej komunikacji z potencjalnymi beneficjentami programu „Czyste Powietrze”. W 2023 roku zakończyła się także 3 edycja studiów podyplomowych z zakresu ochrony powietrza i energetyki. Studia prowadzone były przez Wydział Energetyki i Paliw Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie wraz z partnerami takimi jak m.in. Politechnika Krakowska oraz Instytut Zrównoważonej Energii „Miękinia”. Naukę ukończyło 32 pracowników z 27 małopolskich gmin. W ramach projektu LIFE dla pracowników gmin odbyły się 2 wizyty studyjne na Słowację oraz do Danii mające na celu wymianę doświadczeń i pozyskanie inspiracji do skutecznego wdrażania działań służących poprawie jakości powietrza.

2.2. Rozwijanie wielopoziomowych i wielosektorowych partnerstw...

Rozwijaniu relacji współpracy i partnerstwa służyły w 2023 roku inicjatywy i projekty realizowane zarówno przez departamenty UMWM, jak i jednostki Województwa. Kontynuowano prace:

- **Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020** (odbyło się 1 posiedzenie oraz głosowania obiegowe, podjęto łącznie 17 uchwał);

- **Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego** (odbyło się łącznie 16 spotkań Rady, Prezydium oraz zespołów problemowych);

- **Małopolskiej Platformy Specjalizacyjnej** (kontynuacja w odniesieniu do inteligentnej specjalizacji Nauki o Życiu 'Life Science' i rozpoczęcie budowy platformy specjalizacyjnej w odniesieniu inteligentnej specjalizacji Energia Zrównoważona);

- partnerstw wielosektorowych działających na rzecz rynku pracy: **Małopolskie Partnerstwo na rzecz Kształcenia Ustawicznego** (odbyły się: obrady Walnego Zgromadzenia MPKU oraz Rady Programowej MPKU, 8 spotkań z cyklu „Poranek Partnerski”, systematycznie realizowano działania świadomościowe promujące uczenie się przez całe życie, w tym: Konkurs „Rozwiń Swoją Gminę” wraz z uroczystą Galą podsumowującą, XV Konferencja „Małopolska otwarta na wiedzę”), **Małopolskie Partnerstwo na rzecz Osób Młodych** (7 spotkań w tym: 1 Zgromadzenie Partnerów, 3 spotkania Rady Programowej i 3 spotkania tematyczne) oraz **Partnerstwo na transgranicznym rynku pracy Polski i Słowacji Poprad-Dunajec** (6 wydarzeń w tym: 1 spotkanie Ogólnego Forum Partnerów, 1 spotkanie Grupy Roboczej ds. Pracy i Polityki Społecznej Polsko-Słowackiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej, 1 konferencja i 3 spotkania tematyczne).

W zakresie rozwoju innowacyjności Małopolska kontynuowała udział w partnerskiej europejskiej Inicjatywie Awangarda – w tym jako koordynator **projektu pilotażowego Hydrogen – H2**, a także w partnerstwie BERRY+; oraz w powołanym przez Komisję Europejską międzyregionalnym

porozumieniu pn. **Europejski Sojusz na Rzecz Czystego Wodoru**, biorąc udział w spotkaniu grupy roboczej.

Na polu turystyki kontynuowana była współpraca ze środowiskami branży turystycznej m.in. poprzez udział przedstawicieli samorządu województwa w pracach Kolegium Nagrody Honorowej **Sądecki Laur Turystyczny**, Zespołu ds. opracowania *Polityki zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021-2028*, a także w projekcie **Kraków Network** (branża spotkań i eventowa). W uznaniu dla pracy osób działających w sektorze usług turystycznych i instytucjach turystycznych przyznano 13 **Dyplomów Marszałka** za wkład w rozwój i promocję turystyki w Województwie Małopolskim, które były wręczane podczas Małopolskich Obchodów Międzynarodowego Dnia Przewodnika oraz Obchodów Światowego Dnia Turystyki.

Kontynuowały pracę **ciała opiniodawczo-doradcze** Zarządu Województwa i Marszałka, funkcjonujące z udziałem partnerów gospodarczych, społecznych i akademickich:

- Komisja Wspólna Samorządów Terytorialnych i Gospodarczych Małopolski (trzy spotkania);
- Małopolska Rada Gospodarcza (trzy posiedzenia);
- Małopolska Rada Innowacji (dwa posiedzenia);
- Rada Konsultacyjna ds. Ochrony Konsumentów (dwa posiedzenia);
- Małopolska Rada ds. Polityki Senioralnej (odbyły się 2 posiedzenia);
- Małopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego (4 spotkania);
- Małopolska Rada ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom (jedno posiedzenie);
- Małopolska Rada ds. Społeczeństwa Informacyjnego (dwa posiedzenia);
- Małopolska Rada Zdrowia Psychicznego (powołano nowy skład Rady na lata 2023-2030);
Małopolska Wojewódzka Rada Społeczna ds. Osób Niepełnosprawnych (opiniowanie, uroczystości rocznicowe);
- Rada Programowa ds. Rozwoju i Promocji Turystyki w Małopolsce (bieżąca konsultacja działań, programów i kierunków podejmowanych w obszarze turystyki);
- Rada ds. Równego Traktowania i Praw Rodziny (powołano nowy skład Rady na lata 2024-2026).

W ramach współpracy Województwa Małopolskiego ze środowiskiem naukowym kontynuowała prace **Rada Naukowa ds. Strategicznych Kierunków Rozwoju Małopolski**, która stanowi platformę współpracy pomiędzy Województwem Małopolskim a uczelniami wyższymi działającymi w Małopolsce na rzecz rozwoju gospodarczego i konkurencyjności regionu. Rada jest organem opiniodawczo-doradczym Zarządu Województwa Małopolskiego w zakresie projektowania i organizacji najważniejszych wydarzeń gospodarczych w regionie, konsultacji dotyczących polityki rozwoju regionu w kontekście kształcenia i oczekiwanych kompetencji, jak również konsultacji działań służących wzmacnianiu wspólnotowości Regionu. W 2023 roku odbyły się 2 posiedzenia Rady Naukowej, w kwietniu oraz podczas wydarzenia Krynica Forum.

Szczególnie istotne było w 2023 roku **ustanowienie i rozpoczęcie prac Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027**, pełniącego funkcję opiniodawczo-doradczą w realizacji programu. Powołanie Komitetu stanowiło jeden z kluczowych warunków rozpoczęcia realizacji programu nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Komitet został powołany na podstawie Uchwały nr 251/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 21 lutego 2023 roku.

W roku 2023 odbyło się 6 posiedzeń Komitetu Monitorującego oraz głosowania obiegowe do 5 uchwał.

Wyjątkowym przedsięwzięciem z udziałem partnerów realizowanym na przestrzeni całego 2023 roku był projekt **Małopolska otwarta**, w ramach którego we współpracy z Wojewodą Małopolskim i z udziałem różnorodnych interesariuszy wypracowany został program integracji imigrantów w województwie małopolskim. Warto podkreślić, że był to pierwszy tego rodzaju proces i dokument w skali w kraju. Projekt, współfinansowany z Programu Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji

na lata 2014-2020, był odpowiedzią na potrzeby i wyzwania związane z pobytem i integracją osób - obywateli państw trzecich w Małopolsce, w tym uchodźców wojennych z Ukrainy. Jest to ważne jako, że województwo małopolskie jest drugim po Mazowszu regionem w Polsce najczęściej wybieranym przez cudzoziemców jako miejsce pobytu. W pracach wzięło bezpośredni udział ponad sto osób występujących z ramienia organizacji społecznych, środowisk migranckich, instytucji publicznych, a także eksperci z krakowskich i warszawskich uczelni oraz przedstawiciele Agencji ONZ ds. Uchodźców w Polsce (UNHCR). W ramach projektu zrealizowane zostały także cenne badania diagnostyczne, w tym **badanie opinii mieszkańców Małopolski nt. postaw wobec migrantów** oraz **badanie ankietowe małopolskich szkół** (zrealizowane przez Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego).

Centrum Współpracy Regionalnej – celem uruchomionego w 2022 roku Centrum jest podniesienie potencjału rozwojowego samorządów w Małopolsce w zakresie zarządzania strategicznego, w tym wsparcie gmin w procesie nawiązywania współpracy na poziomie ponadlokalnym, wsparcie procesów rewitalizacji, wsparcie realizacji instrumentów terytorialnych w regionie oraz realizacja inicjatyw zwiększających zainteresowanie wdrażaniem przedsięwzięć partnerskich. W 2023 roku działania Centrum koncentrowały się na pomocy i doradztwie małopolskim partnerstwom IIT, ZIT oraz podmiotom realizującym procesy rewitalizacyjne w przygotowywaniu strategii terytorialnych. Polegały one m.in. na bieżącym konsultowaniu treści przygotowywanych dokumentów oraz weryfikacji możliwości finansowania z programu FEM 2021-2027 planowanych przez nie projektów. W 2023 roku zaopiniowano łącznie kilkanaście projektów strategii terytorialnych, weryfikując możliwość finansowania z FEM 2021-2027 prawie 700 zintegrowanych projektów strategicznych, planowanych do wdrożenia z udziałem FEM 2021-2027.

W 2023 roku kontynuowało prace **Forum Współpracy dla Podtatrz** – w grudniu w Nowym Targu odbyło się kolejne spotkanie z udziałem przedstawicieli samorządów z całej południowej Małopolski, poświęcone konsultacjom projektu *Regionalnego Planu Transportowego*. Zarząd Województwa Małopolskiego dnia 07.11.2023 r. przyjął projekt na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku i skierował go do konsultacji społecznych. Dokument ten określi wizję rozwoju polityki transportowej województwa małopolskiego oraz główne cele polityki w tym zakresie, tj: bezpieczny oraz przyjazny mieszkańcom i środowisku transport, dostępne województwo oraz cyfryzacja tej sfery.

W 2023 r. **powołano Małopolską Radę ds. Sukcesji i Transferu Biznesu**, jako gremium doradcze i opiniotwórcze Zarządu Województwa Małopolskiego w obszarze upowszechniania i wsparcia procesu sukcesji w firmach rodzinnych. Do zadań Rady należy m.in.: opiniowanie i wymiana wiedzy pomiędzy członkami Rady nt. projektów i programów kierunkowych w obszarze sukcesji w Małopolsce, inicjowanie i przygotowywanie działań/projektów do realizacji w województwie małopolskim, a zawierających się w obszarze sukcesji i transferu biznesu, budowanie i integrowanie małopolskiego ekosystemu wspierającego procesy sukcesji w firmach. Członkami Rady są zarówno przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu współpracujących z przedsiębiorcami, środowiska naukowego, samorządu gospodarczego, jak i samorządu województwa. W 2023 r. odbyły się dwa posiedzenia Rady dotyczące m.in. opiniowania *Planu Zarządzania Sukcesją w Małopolsce 2030*, oraz prezentacji projektów realizowanych w ramach programu Małopolska Sieć Sukcesorów.

Inicjatywa Business in Małopolska – w ramach przedsięwzięcia działającego od 2009 roku Województwo Małopolskie, Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego SA oraz Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. tworzą markę gospodarczą *Business in Małopolska*. W tych ramach realizowane były m.in. projekty Standardy Obsługi Inwestora w Małopolsce oraz Power up Business in Małopolska 2 - organizowane były spotkania, wizyty studyjne, misje gospodarcze, konferencje proekspertowe, udział w targach, kampanie promocyjne itp.

Spotkania środowiskowe - w 2023 r. odbyły się spotkania Członków Zarządu Województwa Małopolskiego z parlamentarzystami z Małopolski, przedstawicielami administracji rządowej oraz przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, podczas których poruszane były kluczowe

tematy dotyczące Województwa Małopolskiego. Członkowie Zarządu Województwa Małopolskiego uczestniczyli w posiedzeniach Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski.

Małopolski Dzień Samorządowca w Starym Sączu - 19 maja 2023 r. po raz kolejny w Starym Sączu odbyły się uroczystości Małopolskiego Dnia Samorządu Terytorialnego upamiętniające pierwsze wybory samorządowe z 27 maja 1990 roku, które umożliwiły obywatelom współdecydowanie o losie swoich „małych ojczyzn” i dały początek powstania lokalnych, demokratycznych samorządów. Tegoroczne obchody miały szczególny charakter - były okazją do świętowania 25-lecia ustanowienia 16 województw.

Dotacje dla Gmin w ramach konkurs „Najlepszy Sołtys Województwa Małopolskiego A'D' 2022 - konkurs na Najlepszego Sołtysa Województwa Małopolskiego jest objęty patronatem Marszałka Województwa, a wybór najlepszego Sołtysa honorowany jest dotacją celową kierowaną do Gminy, z której pochodzi laureat z przeznaczeniem na wsparcie zadania własnego gminy. Dotacje dla gmin, z których pochodzą laureaci wyłonieni w tegorocznym konkursie wynosiły odpowiednio: 50 tys. zł – I miejsce dla Gminy Rabka-Zdrój, dwie dotacje po 25 tys. zł - II miejsce dla Gminy Miechów oraz 10 tys. zł – nagroda specjalna dla Gmina Koniusza. Inicjatywa ta jest jedną z form uznania pracy sołtysów na rzecz swojej lokalnej społeczności oraz okazją do rozpowszechnienia dobrych praktyk.

W trakcie **Małopolskich Dni Rodziny** oraz **Małopolskich Dni Osób Niepełnosprawnych** zorganizowanych przez Województwo Małopolskie w 2023 roku w ramach konkursu „Czas dla rodziny – integracja międzypokoleniowa” odbyły się wydarzenia o charakterze lokalnym i regionalnym, imprezy kulturalno - sportowe i rekreacyjne (np: pikniki, festyny, koncerty) dla małopolskich rodzin, dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów i osób niepełnosprawnych w każdym z subregionów Województwa Małopolskiego w 11 miastach, w tym m. in. w Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu, Gorlicach, Krzeszowicach, Raciechowicach, Miechowie, Wadowicach, Wolbromiu, Zakopanym oraz Muszynie. Celem działań było wzmocnienie integracji i wspólnej aktywności rodzin, dzieci, młodzieży, seniorów i osób niepełnosprawnych oraz promowanie aktywnego spędzania wolnego czasu z rodziną; kształtowanie i promowanie więzi rodzinnych oraz kreowanie w społeczeństwie postaw sprzyjających integracji z osobami z niepełnosprawnościami. Odbyły się m.in.: Plenerowe koncerty Orkiestry Filharmonii Krakowskiej w Krzeszowicach oraz w Miechowie, Koncert Rodzinny – Muzyczne ZOO w Filharmonii Krakowskiej, pikniki wraz z warsztatami edukacyjnymi, artystycznymi oraz zabawami plenerowymi w Nowym Sączu, Krzeszowicach, Miechowie, Tarnowie. W ramach konkursu udzielono dofinansowań i podpisano umowy z sześcioma organizacjami pozarządowymi na łączną kwotę 645 tys. zł.

Na polu międzynarodowym w minionym roku Województwo Małopolskie kontynuowało działania na poziomie regionalnym, realizując inicjatywy z regionami zagranicznymi. Przykładem były spotkania z delegacjami m.in. z Niemiec, Słowacji, Chorwacji, Austrii, Ukrainy, Hiszpanii, a także projekty dwustronne.

W ramach współpracy Małopolski z Turyngią 9 września 2023 roku w kościele pw. św. Katarzyny w Klasztorze Augustianów w Krakowie odbył się **charytatywny koncert chóru Augustiner-Kantorei z Erfurtu**, największego kościelnego chóru oratoryjnego w Turyngii. Warto przypomnieć, że Województwo Małopolskie i Wolny Kraj Związkowy Turyngii współpracują ze sobą od ponad 25 lat w ramach umowy partnerskiej. Podczas spotkania w UMWM muzycy przekazali zbierane podczas koncertu dobrowolne datki na rzecz Fundacji Pomnik-Hospicjum Miastu Oświęcim – 21 500 zł, a artyści z Erfurtu przekazali dodatkowo kwotę ponad 3 tys. euro.

W październiku 2023 r. odbyła się piąta edycja seminarium „Współpraca międzynarodowa samorządów – nowe perspektywy i wyzwania”, tym razem poświęcona **współpracy z Japonią**. Wybór padł na Kraj Kwitnącej Wiśni ze względu na stale rosnące zainteresowanie współpracą z Japonią, jak również w kontekście zbliżającego się EXPO w Osace w roku 2025. Seminarium zgromadziło przedstawicieli zespołów współpracy międzynarodowej, departamentów gospodarki, promocji, kultury i turystyki urzędów marszałkowskich z całej Polski, którzy czynnie uczestniczą

w przygotowaniach swoich regionów do Expo w Osace. Wiedza pozyskana w ramach wystąpień ekspertów posiadających unikalną wiedzę i kompetencje w zakresie uwarunkowań kulturowych, biznesowych, naukowych i obyczajowych Japonii, warsztaty z członkami Departamentu Expo Osaka PAIH oraz rozmowy bezpośrednie były istotnym rodzajem wsparcia dla budowania przyszłych relacji z partnerami z Japonii, jak również dalszych prac nad programami promocji regionów w Osace.

W dniu 9 października 2023 r. **Samorządowy Kraj Preszowski**, długoletni region partnerski WM, nawiedziło trzęsienie ziemi o sile szacowanej na 4,5–5 w skali Richtera. Katakлизм pozostawił po sobie ogromne zniszczenia, a wiele rodzin zostało bez dachu nad głową. Najpoważniejsze zniszczenia dotknęły wsie położone w powiatach Vranov nad Topľou i Humenne. W odpowiedzi na prośbę Przewodniczącego Samorządowego Kraju Preszowskiego Sejmik Województwa Małopolskiego przekazał środki finansowe w wysokości 1 mln zł, które w grudniu 2023 roku zostały wykorzystane na remont odcinka drogi III/3573 pomiędzy wsiami: Tokajík – Ďapalovce.

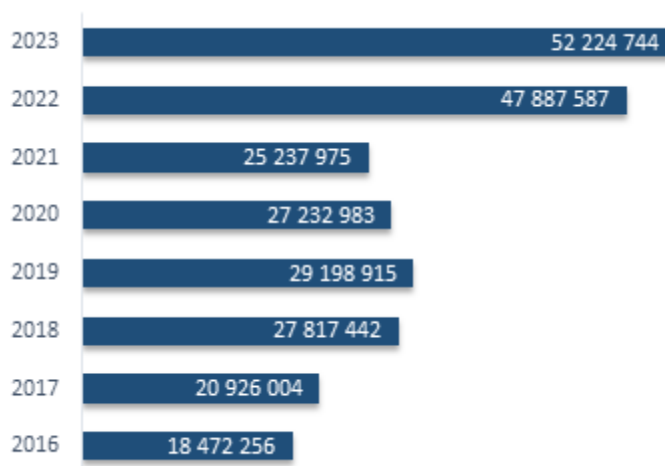
W związku z organizacją przez województwo małopolskie Igrzysk Europejskich 2023, w Krakowie przebywała na zaproszenie marszałka województwa **delegacja z partnerskiego regionu Istrii**. Chorwaccy goście wzięli udział w roboczym lunchu z przedstawicielami władz samorządu województwa, w spotkaniu z przedsiębiorcami chorwackimi działającymi w Polsce oraz uczestniczyli w ceremonii otwarcia Igrzysk Europejskich na Stadionie Miejskim w Krakowie im. Henryka Reymana w Krakowie.

2.3. Rozwijanie kapitału społecznego województwa dzięki wzmocnieniu organizacji pozarządowych i świadomości obywatelskiej mieszkańców

Zlecenie realizacji zadań własnych województwa małopolskiego w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (otwarte konkursy ofert i małe granty)

Samorząd Województwa Małopolskiego zlecał realizację zadań publicznych w 2023 roku w ramach otwartych konkursów ofert w formie powierzenia (sfinansowanie realizacji zadania) oraz wspierania (dofinansowanie realizacji zadania). W latach 2016-2023 kwota środków przekazanych na dofinansowanie realizacji zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert oraz tzw. małych grantów wyglądała następująco:

Wykres 1. Kwota przekazana z budżetu WM w latach 2016-2023 na realizację zadań publicznych zlecanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w zł)

Źródło: opracowanie własne UMWM.

W 2023 r. Samorząd Województwa Małopolskiego przekazał organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kwotę 52 mln zł na realizację zadań publicznych, w tym:

- roczne otwarte konkursy ofert 36,8 mln zł
- wieloletnie otwarte konkursy ofert 11,7 mln zł
- art. 19a (małe granty) 3,6 mln zł.

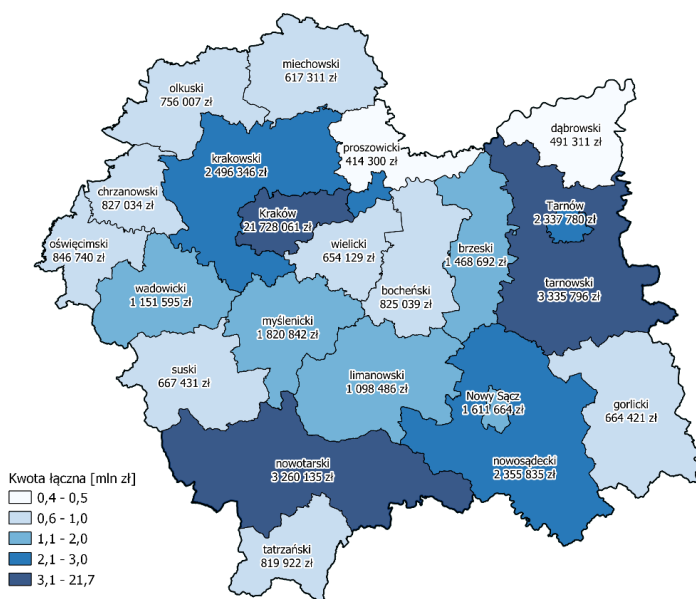
Najwięcej środków finansowych w ramach konkursów zostało przekazanych w obszarze sportu, kultury i polityki społecznej.

Tabela 2. Środki finansowe przyznane w ramach rocznych, wieloletnich otwartych konkursów ofert oraz małych grantów w podziale na departamenty (w zł)

Nazwa departamentu	Kwota łączna (I+II+III)	I. Konkursy roczne	II. Konkursy wieloletnie	III. Małe granty 19a
Departament Sportu i Igrzysk Europejskich	11 061 743	10 060 000	110 000	891 743
Departament Turystyki	10 366 386	8 080 215	2 120 400	165 771
Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego	10 258 000	8 310 000	895 000	1 053 000
Departament Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej	7 494 135	2 143 702	4 803 773	546 660
Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	3 961 996	3 483 506	0,00	478 490
Departament Edukacji	3 896 350	1 000 000	2 500 000	396 350
Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki	1 781 264	1 747 764	0,00	33 500
Kancelaria Zarządu	1 497 667	1 461 667	0,00	36 000
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	1 340 230	0,00	1 340 230	0,00
Departament Środowiska	557 000	520 000	0,00	37 000
Suma	52 214 774	36 806 857	11 769 403	3 638 514

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Mapa 3. Środki finansowe w ramach rocznych, wieloletnich otwartych konkursów ofert oraz tzw. małych grantów w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Tabela 3. Środki przekazane organizacjom pozarządowym w 2023 roku w ramach innych programów i projektów, w tym środki z funduszy europejskich.

A. WSPÓŁPRACA FINANSOWA Z NGO NA PODSTAWIE INNYCH PRZEPISÓW PRAWA - programy i konkursy				
Podstawa prawna	Program	Liczba podpisanych umów	Wysokość przekazanych środków finansowych w 2023 roku	Realizator
ustawa prawo zamówień publicznych	PROJEKTY PARTNERSKIE - zakup usług promocyjnych Województwa Małopolskiego	100	2 618 100	KZ
	Projekt Wizytówki Małopolski	9	460 000	KZ
	Promocja osiągnięć sportowych	43	3 165 000	SI
	Promocja gospodarcza Województwa Małopolskiego	3	130 000	SG
ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	Ochrona Zabytków Małopolski	91	3 995 446	KD
ustawa o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich	Utrzymanie gotowości ratowniczej poprzez wyposażenie ratowników górskich w sprzęt i ekwipunek	5	600 000	RO
ustawa o zdrowiu publicznym	Konkurs "Profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom"	11	400 000	PS
ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych	Dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów (art. 35 ust. 1 pkt 5 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych	3	968 069	PS
	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakładów aktywności zawodowej oraz ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych	20	16 750 427	PS
ustawa o samorządzie województwa (Składki członkowskie WM, w ramach przynależności Województwa do organizacji)	Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej	...	193 296	KZ
	Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski	...	377 182	KZ
	Stowarzyszenie Związków Samorządów Polskich	...	102 867	KZ
	Polskie Stowarzyszenie HL7	...	1 800	IS
	Stowarzyszenie Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich	...	1 098 517	RO
SUMA A		285	30 860 706	

B. WSPÓŁPRACA FINANSOWA Z NGO NA PODSTAWIE INNYCH PRZEPISÓW PRAWA - inne programy i projekty, w tym środki z funduszy europejskich				
Podstawa prawna	Program	Liczba podpisa- nych umów	Wysokość przekazanych środków finansowych	Realizator
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (Power)	Projekt pn. „Inkubator Włączenia Społecznego”	0	88 582 ⁹	ROPS
Regionalny Program Operacyjny (RPO) Województwa Małopolskiego 2014-2020, w tym:	Małopolski Tele-Anioł	0	1 180 181 ¹⁰	PS
	Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy (EFRR)	60	5 923 465 ¹¹	PS
	Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy (EFS)	61	7 440 191 ¹²	PS
	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020	0	78 028 807 ¹³	MCP
	Projekt pn. „Bezpieczna Małopolska – etap 1 samochody ratownictwa górskiego” (Regionalny Program Operacyjny WM 2014-2020, Poddziałanie 5.1.2 Wsparcie służb ratunkowych).	3	771 210	IS
	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020	4	48 953 711 ¹⁴	MW
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) 2014-2020		95	21 840 952 ¹⁵	FE
Program Operacyjny Rybactwo i Morze		3	753 960 ¹⁶	FE
Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich		8	496 883	FE
SUMA B		234	165 477 946	
SUMA A i B		519	196 338 652	

Źródło: opracowanie własne UMWM.

⁹ W 2023 r. nie zawarto nowych umów. W ramach wcześniej zawartych umów grantowych wypłacono kolejne transze grantów podmiotom NGO.

¹⁰ Projekt wieloletni, realizowany w ramach RPO, bezpośrednim Beneficjentem jest Województwo Małopolskie (jako Lider Projektu), a organizacje pozarządowe są partnerami (Caritas Diecezji Kieleckiej oraz Stowarzyszeniem Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego z Suchoj Beskidzkiej).

¹¹ Projekt realizowany w ramach RPO, bezpośrednim Beneficjentem jest Województwo Małopolskie (jako Lider Projektu), a organizacje pozarządowe są grantobiorcami.

¹² Projekt realizowany w ramach RPO, bezpośrednim Beneficjentem jest Województwo Małopolskie (jako Lider Projektu), a organizacje pozarządowe są grantobiorcami.

¹³ W 2023 r. nie zawarto nowych umów. Kwoty wypłacone w 2023 roku.

¹⁴ W tabeli podano kwotę z zatwierdzonych wniosków o płatność z RPO w 2023 r. 48 953 711,75 zł (wkład UE) dla 23 projektów. Kwota środków UE umów o dofinansowanie podpisanych wyniosła w 2023 r. wynosi 13 679 741,59 zł. (4 umowy z NGO), wskazane w tabeli.

¹⁵ Kwota 21 840 952,83 zł - zatwierdzona we wnioskach o płatność w 2023 roku dla NGO w ramach 135 umów (w tym 114 wieloletnich).

¹⁶ Kwota 753 960,64 zł zatwierdzona we wnioskach o płatność w 2023 roku dla NGO w ramach 5 umów (w tym 4 wieloletnich).

Współpraca pozafinansowa z organizacjami

Województwo Małopolskie prowadzi aktywną współpracę z organizacjami pozarządowymi, której celem jest angażowanie ich w debatę publiczną oraz wsparcie w podnoszeniu kwalifikacji ich członków. Poniżej przedstawiono podstawowe formy wsparcia:

- **Udostępnianie informacji na portalach.** Na stronach internetowych Województwa (www.malopolska.pl/ngo, Biuletyn Informacji Publicznej) oraz na profilu Pozarządowa Małopolska portalu społecznościowego Facebook, na bieżąco publikowano informacje poświęcone współpracy Samorządu Województwa Małopolskiego z sektorem pozarządowym. Promowano ciekawe przedsięwzięcia organizacji pozarządowych, jak również zamieszczano aktualności dotyczące: szkoleń, konkursów i konferencji, zmian prawnych dotyczących III sektora. Ponadto informowano o wydawnictwach, poradnikach oraz informatorach adresowanych do przedstawicieli NGO.
- **Newsletter MINGO.** Zarejestrowane organizacje pozarządowe otrzymywały informacje o bieżących działaniach Samorządu Województwa Małopolskiego.
- **Wizytacje i kontrole realizacji zadań publicznych WM zleconych organizacjom pozarządowym.** Ważnym elementem w zakresie wymiany informacji na temat bieżącej współpracy były wizytacje i kontrole projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe przez pracowników urzędu. W 2023 roku Biuro Audytu i Kontroli przeprowadziło kontrolę 35 umów w 20 podmiotach.
- **Projekty partnerskie.**

- **MAŁOPOLSKA LOKALNIE 2023** – W roku 2023 Województwo Małopolskie we współpracy z Fundacją Biuro Inicjatyw Społecznych i Stowarzyszeniem Forum Oświatowe Klucze (operatorzy projektu) realizowało projekt partnerski pn. Małopolska Lokalnie 2023, a finansowany przez Narodowy Instytut Wolności w ramach Rządowego Programu NOWE FIO na lata 2021-2030. Projekt

ten był skierowany do organizacji pozarządowych, które działają nie dłużej niż 60 miesięcy oraz grup nieformalnych z terenu Województwa Małopolskiego. Celem projektu było zwiększenie zaangażowania obywateli i obywaterek oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Województwa Małopolskiego w podejmowanie inicjatyw oddolnych na rzecz rozwoju i wzmacniania wspólnot lokalnych. W ramach projektu udzielane były mikrodotacje, a operatorzy świadczyli wsparcie szkoleniowe i doradcze dla beneficjentów projektu. Łącznie, w 2023 roku zrealizowano 91 inicjatyw na łączną kwotę 539 062,00 zł, w tym: 65 projektów społecznych i 26 projektów rozwojowych.

- **SPLIT Wartości** – Od 2023 roku Województwo Małopolskie we współpracy z partnerami z ogólnopolskiej sieci SPLIT realizuje wieloletni projekt partnerski pn.: „SPLIT Wartości”. W skład konsorcjum wchodzi 8 organizacji: Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych – lider projektu; Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych z siedzibą w Krakowie; Stowarzyszenie Klon/Jawor z siedzibą w Warszawie; Centrum OPUS z siedzibą w Łodzi; Stowarzyszenie BORIS z siedzibą w Warszawie; Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich PiSOP z siedzibą w Poznaniu oraz Lesznie; Sieć SPLIT z siedzibą w Warszawie; Centrum Inicjatyw Obywatelskich (CIO) z siedzibą w Słupsku. Projekt finansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach programu CERV. Jego celem jest wzmocnienie potencjału na rzecz propagowania i ochrony wartości UE i praw podstawowych, małych i oddalonych organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Projekt zakłada wzmocnienie potencjału i gotowości do podejmowania działań rzeczniczych/ włączania się tworzenie polityk publicznych wśród 160 organizacji pozarządowych (CSO) z terenu Polski poprzez działania edukacyjne oraz wsparcie finansowe; wzmocnienie potencjału min. 300 organizacji

pozarządowych (CSO) z terenu całej Polski do realizacji swojej misji oraz podniesienie poziomu kompetencji min. 1000 osób pracowników/liderów związanych z działalnością społeczną.

- **Konsultacje społeczne.** W 2023 roku przeprowadzono konsultacje projektów uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego. Konsultowano m.in.: Program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024 czy Regulamin Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego.
- **Generator Ofert.** Od 2021 roku w UMWM funkcjonuje elektroniczny system składania wniosków Generator ofert eNGO <https://www.pozarzadowa.malopolska.pl/konkursy-trwajace>. System ułatwia współpracę urzędu z organizacjami pozarządowymi w oparciu o przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w ramach otwartych konkursów ofert oraz trybu pozakonkursowego na podstawie art. 19a). Usprawnia m.in. ogłaszanie konkursów, nabór i ocenę wniosków dotacyjnych, tworzenie umów oraz składanie i weryfikację sprawozdań, a także procedurę w ramach małych grantów. Wskaźnik ofert odrzuconych formalnie do wszystkich złożonych ofert zmniejszył się o ok. 10%.

Małopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego (MRDPP) jest ciałem opiniodawczo-doradczym samorządu województwa, powołana jest w celu kształtowania właściwej współpracy samorządu z sektorem pozarządowym. W roku 2023 Rada zakończyła, rozpoczęty w roku 2022, proces wyboru organizacji pozarządowych do Komitetu Monitorującego Program *Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Małopolska Przyszłości*. W ramach swoich zadań MRDPP:

1. zaopiniowała: roczny program współpracy województwa małopolskiego z organizacjami pozarządowymi, projekt karty dla Działania „Budowanie potencjału partnerów i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w obszarach wsparcia EFS+”, projekt Statutu Młodzieżowego Sejmiku Województwa Małopolskiego, projekt uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów przeprowadzających egzaminy kandydatów na kierowców i kierowców na obszarze województwa małopolskiego, projekt uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego w sprawie wysokości opłaty za przeprowadzenie egzaminów państwowych sprawdzających kwalifikacje osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami oraz kierujących pojazdami na obszarze województwa małopolskiego;
2. wskazała przedstawicieli Rady do Rady Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego oraz Małopolskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej;
3. wybrała członków reprezentujących organizacje pozarządowe do prac w komisjach konkursowych oceniających oferty składane w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych województwa małopolskiego;
4. wniosła o wykonanie ekspertyzy prawnej odnośnie możliwości utworzenia w ramach Rocznego/Wieloletniego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Funduszu Wkładów Własnych dla organizacji pozarządowych z obszaru województwa małopolskiego.

Ponadto, członkowie rady uczestniczyli w spotkaniach Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego, Ogólnopolskim Świecie Rad Działalności Pożytku Publicznego w Warszawie oraz w pracach różnego typu zespołów, komisji, kapituł itp. na prośbę departamentów UMWM oraz wojewódzkich jednostek organizacyjnych.

Nagroda dla Osób Działających na Rzecz Dobra Innych – AMICUS HOMINUM 2023. Nagroda ustanowiona została w 2006 roku przez Samorząd Województwa Małopolskiego w celu wyróżnienia osób prywatnych, które działają na rzecz dobra innych i swoją bezinteresowną aktywnością wspierają drugiego człowieka. Nagroda jest również rozwinięciem i kontynuacją polityki Samorządu Województwa związaną z promocją wolontariatu.

W 2023 roku przeprowadzono XVIII edycję nagrody, do której zgłoszonych zostało 37 kandydatów w trzech kategoriach, z których Kapituła Nagrody wyłoniła 2 laureatów, 6 wyróżnionych oraz Laureata Nagrody Grand Prix. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się 12 grudnia 2023 roku w Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie. W uroczystości wzięło udział ok. 300 osób.

Więcej informacji o Nagrodzie Amicus Hominum znajduje się na stronie Województwa Małopolskiego:

<https://www.malopolska.pl/samorzad/nagrody/wspolpraca/amicus-hominum>

Tabela 4. Laureaci i wyróżnieni w 2023 roku – Nagroda Amicus Hominum

AMICUS HOMINUM – EDYCJA XVIII, 2023	
Laureat Grand Prix	MARIA SMARZYŃSKA-FILIPECKA
Kategoria Działalność Społeczna	Laureat: Maria Smarzyńska-Filipecka, Kraków Wyróżniony: Józef Zajac, Kraków Wyróżniony: Monika Biederman-Pers oraz Piotr Karzełek, Kraków, Golasowice
Kategoria Inicjatywa Młodych	Wyróżniony: Klub Wolontariatu Pomagamy w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przybysławicach
Kategoria Odpowiedzialny Społecznie	Laureat: Urszula Potoniec-Mędoń, Brzezna Wyróżniony: Łukasz Kubaty, Kraków Wyróżniony: Krzysztof Napora, Polanka

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Nagroda dla najlepszych małopolskich organizacji pozarządowych – KRYSZTAŁY SOLI 2023.

Głównym celem Nagrody Kryształ Soli jest wzmacnianie wizerunku organizacji pozarządowych, promocja działań najlepszych organizacji i popularyzacja dobrych praktyk. Statuetka Kryształ Soli jest wyrazem uznania samorządowych władz województwa dla tych wszystkich, którzy poświęcają swój czas dla budowania wspólnego dobra. W 2023 roku przeprowadzono XIX edycję nagrody, do której zgłoszonych zostało 90 organizacji pozarządowych w pięciu kategoriach. Kapituła Nagrody wyłoniła 5 laureatów oraz 10 wyróżnionych. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się 12 grudnia 2023 roku w Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie. Spośród wszystkich laureatów wybrany został Lider Pozarządowej Małopolski Kryształ Soli 2023 - Stowarzyszenie „Mała Armia Janosika”, który otrzymał 25 000 zł ufundowane przez Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. W uroczystości wzięło udział ok. 300 osób.

Więcej informacji o Nagrodzie Kryształ Soli znajduje się na stronie Województwa Małopolskiego:

<https://www.malopolska.pl/samorzad/nagrody/wspolpraca/krysztal-soli>

Tabela 5. Laureaci i wyróżnieni w 2023 roku – Nagroda Kryształ Sól

Kryształ Sól – EDYCJA XIX, 2023	
Lider Pozarządowej Małopolski Kryształ Sól 2023	Stowarzyszenie „Mała Armia Janosika”
Kategoria Polityka Społeczna	Laureat: Fundacja Zdrowie Dziecka Wyróżniony: Fundacja Pomocy Chorym Psychicznym im. T. Dece Wyróżniony: Fundacja "Kromka Chleba"
Kategoria Kultura i Tożsamość Regionalna	Laureat: Stowarzyszenie "Mała Armia Janosika" Wyróżniony: Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Trzebińskiej "COR" Wyróżniony: Towarzystwo Przyjaciół Regionalnego Zespołu „Lachy” w Nowym Sączu
Kategoria Edukacja, Społeczeństwo Obywatelskie i Zrównoważony Rozwój	Laureat: Fundacja Brat Słońce Wyróżniony: Stowarzyszenie Zintegrowana Służba Ratownicza Wyróżniony: Ochotnicza Straż Pożarna - Poręba
Kategoria Sport, Turystyka, Ekologia	Laureat: Uczniowski Klub Łyżwiarstwa Figurowego "UNIA" w Oświęcimiu Wyróżniony: KLUB SPORTOWY AQUILA WADOWICE Wyróżniony: Ludowy Klub Sportowy „Lubomir” Wiśniowa
Kategoria Najlepsza Małopolska Inicjatywa Pozarządowa	Laureat: Fundacja Plenerowania Wyróżniony: Fundacja inCanto Wyróżniony: Ogólnopolskie Stowarzyszenie Przewoźników Drogowych GALICJA w Tęgorozie

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Kampania 1,5% - poświęcona popularyzacji mechanizmu odpisu 1,5% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego. Od 2007 r. Województwo prowadzi kampanię zachęcającą Małopolan do odpisu 1,5% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego działających na terenie Małopolski. W 2023 roku podatnicy rozliczający zeznania – po raz pierwszy – mieli możliwość przekazania nie 1% podatku, a 1,5% podatku na Organizację Pożytku Publicznego.

Województwo Małopolskie po raz kolejny zaangażowało się w działania mające na celu popularyzację idei odpisu 1,5% podatku na rzecz małopolskich organizacji pożytku publicznego. Wzorem lat ubiegłych prowadzona była zakładka na stronie www.małopolska.pl, na której umieszczane były informacje dotyczące zasad wypełniania rocznych zeznań podatkowych oraz bieżące aktualności dotyczące mechanizmu odpisu 1,5% podatku w regionie (informacje o darmowych

poradach prawnych, spotkaniach informacyjnych itp.). W celu zachęcenia mieszkańców województwa do przekazywania odpisu 1,5 % podatku na rzecz małopolskich OPP, przeprowadzono kampanię informacyjną we współpracy z Kolejami Małopolskimi i Małopolską Kartą Aglomeracyjną. Informacje były również publikowane na koncie „Pozarządowa Małopolska” na portalu Facebook, jak i rosyłane do małopolskich dziennikarzy. Mieszkańcy Małopolski w 2023 roku w ramach rozliczenia swojego PIT za 2022 rok przekazali ponad 142,2 mln zł organizacjom pożytku publicznego (OPP) z kraju. Liczba podatników z Małopolski, którzy złożyli wniosek o przekazanie 1,5% podatku – to 1,1 mln osób. Łącznie, blisko 789 małopolskich OPP otrzymało wpływy z przekazanego 1,5% podatku od podatników z całego kraju.

2.4. Rozwijanie, animowanie i wspieranie współpracy oraz partnerstwa z Polakami i Polonią za granicą

Województwo Małopolskie we współpracy z Małopolską Szkołą Gościnności im. Tytusa Chałubińskiego w Myślenicach oraz Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie organizują od 2014 r. „Warsztaty metodyczne języka polskiego dla nauczycieli polonijnych”, cieszące się ogromnym zainteresowaniem oraz dużą renomą wśród uczestników. W dniach 26.06.2023 r. – 8.07.2023 r. odbyła się 10. edycja warsztatów. Celem warsztatów było podniesienie umiejętności dydaktycznych nauczycieli języka polskiego, pogłębienie wiedzy z zakresu języka polskiego i zapoznanie uczestników z nowymi metodami nauczania. Zajęcia dydaktyczne były prowadzone przez wykładowców Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Program merytoryczny został urozmaicony licznymi wycieczkami, dzięki którym uczestnicy poznali ważne miejsca i zabytki związane z historią, tradycją i kulturą Polski oraz Województwa Małopolskiego. Do udziału w warsztatach zakwalifikowało się 29 osób. Nauczyciele pochodzili m.in. z Ukrainy, Łotwy, Niemiec, Francji, Stanów Zjednoczonych, Kanady, Irlandii, Danii, Islandii, Holandii, Brukseli.

3. PROMOCJA MAŁOPOLSKI

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Działania promocyjne realizowane przez Województwo Małopolskie w 2023 roku służyły rozwojowi i umacnianiu marki Małopolska opierając się w znaczącym stopniu na działaniach outdoorowych i internetowych oraz cyklicznych wydarzeniach o charakterze promocyjnym.

Konsekwentnie kontynuowano działania mające na celu rozwój i umacnianie marki Małopolska, koncentrujące się głównie wokół kreowania pozytywnego wizerunku Małopolski, opartego na mocnych atutach regionu i stanowiących źródło jego rozpoznawalności. Duży nacisk został położony także na realizowanie działań mających na celu pogłębianie współpracy z małopolskimi instytucjami, służących kreowaniu spójnego i jednolitego przekazu promocyjnego i kontynuacji skutecznego budowania silnej i rozpoznawalnej marki Małopolska.

3.1. Budowanie marki Małopolska opartej na jej tożsamości, łączącej tradycje i innowacje, z uwzględnieniem aktualnych trendów w komunikacji marketingowej

Rok Mikołaja Kopernika - w związku z 550. rocznicą urodzin Mikołaja Kopernika, wybitnego i najbardziej znanego polskiego astronoma Senat Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił 2023 - Rokiem Mikołaja Kopernika. Małopolska aktywnie włączyła się w obchody tej rocznicy. Podpisany został list intencyjny w zakresie organizacyjno – promocyjnym przez podmioty bezpośrednio związane z tradycjami kopernikańskimi naszego regionu tj. Województwo Małopolskie, Gmina Kraków oraz uczelnie wyższe: UJ, UEK i AGH. Znaczącym wydarzeniem obchodów była współorganizacja Światowego Kongresu Kopernikańskiego w Krakowie, którego zwieńczeniem była Gala w Operze Krakowskiej połączona z premierą musicalu Kopernik. Rok Mikołaja Kopernika wypełniły również różnorodne wydarzenia, wystawy, prezentacje upamiętniające dorobek wielkiego astronoma, które realizowały małopolskie instytucje oraz merytoryczne departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Nakłady poniesione w 2023 r.: 95 tys. zł.

Małopolski Festiwal Smaku - wydarzenie organizowane od 2005 roku, które na stałe wpisało się w kalendarz ważnych, znanych i docenianych w całej Polsce imprez kulinarnych. W 2023 roku miała miejsce jubileuszowa – osiemnasta edycja. W związku z tym wydarzenia w ramach cyklu, pod kątem wystroju i charakteru, zostały zorganizowane jako plenerowa impreza urodzinowa. Wydarzenia odbyły się w ośmiu miastach Małopolski: Skawina, Proszowice, Dąbrowa Tarnowska, Brzesko, Czorsztyn, Wolbrom, Sucha Beskidzka i Brzeszcze.

Główną ideą Małopolskiego Festiwalu Smaku jest wsparcie małopolskich producentów, a także aktywizacja lokalnych samorządów i kół gospodyń wiejskich, dlatego też czynny udział w organizacji MFS miały Gminy: Skawina, Proszowice, Dąbrowa Tarnowska, Brzesko, Czorsztyn, Wolbrom, Sucha Beskidzka i Brzeszcze. Podczas Małopolskiego Festiwalu Smaku niezwykle ważne jest zaprezentowanie Małopolski jako regionu z ogromnym bogactwem zdrowej, nieprzetworzonej żywności o zagwarantowanej jakości, wytwarzanej lokalnie oraz nieprzeciętnych tradycji kulinarnych, co Małopolska robi już od osiemnastu lat. W tym kontekście Małopolski Festiwal Smaku w 2023 roku został zorganizowany pod hasłem „Małopolski Festiwal Smaku – Pełno...LETNIE Smakowanie!”

W ramach MFS zorganizowano m. in.: pokazy gotowania w mistrzowskim wykonaniu Ambasadora Andrzeja Polana połączone z degustacjami, odwiedzający mieli możliwość zakupu regionalnych specjałów u producentów oraz potraw przygotowanych przez koła gospodyń wiejskich, odbyły się

warsztaty, quiz wiedzy o Małopolsce, gry, konkursy i zabawy dla dzieci. Swoją ofertę zaprezentowały również wybrane jednostki Województwa Małopolskiego oraz podmioty ekonomii społecznej. Podczas każdego wydarzenia miało miejsce uroczyste zdmuchnięcie świeczek oraz krojenie i częstowanie odwiedzających jubileuszowym tortem. W ramach zadania poniesiono wydatki w kwocie 2,7 mln zł.

Made in Małopolska 2023 - w czerwcu w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie odbyła się uroczysta Gala projektu Made in Małopolska. Zaproszenie przyjęło 40 firm i instytucji skupionych wokół projektu. Uroczystość była okazją do wyróżnienia certyfikatami zarówno tych, którzy są jego Partnerami od lat jak również tych nowo przyjętych w poczet „Made in Małopolska”. Wydarzenie było okazją do wzajemnego poznania się, dyskusji, indywidualnych rozmów oraz nawiązania relacji biznesowych. Galę uświetnił pokaz regionalnej mody przygotowany przez Folk

Design Aneta Larysa Knap, Partnera projektu. O wyborny małopolski smak zadbał mistrz kuchni Andrzej Polan, a zwieńczeniem Gali był wieczorny koncert Sylwii Grzeszczak, który odbywał się w ramach dorocznych obchodów Święta Małopolski. W listopadzie w Centrum Kongresowym ICE, w ramach X Polskiego Kongresu Przedsiębiorczości zorganizowano panel dyskusyjny pod nazwą „Made in Małopolska, bo pochodzenie ma znaczenie”. Z zaproszonymi partnerami projektu „Made in Małopolska” rozmawiano o współpracy Województwa z markami regionalnymi, wpływie marki regionu na rozwój przedsiębiorczości, znaczeniu pochodzenia produktu dla klientów, patriotyzmie gospodarczym jako wartości dla kontrahentów i konsumentów, rozpoznawalności marek wyróżnionych „Made in Małopolska” na rynku lokalnym i globalnym oraz o tym, czy warto być „Made in Małopolska”. Przeprowadzono także dwutygodniową kampanię w ramach której wyemitowano na ogólnopolskiej antenie Radia RMF FM oraz RMF MAXX spoty promujące projekt oraz jego poszczególne filary. W ramach zadania poniesiono wydatki w kwocie 325,5 tys. zł.

Kampania promocyjna: Małopolska Ekonomia Społeczna – Więcej Dobra - wystartowała w 2023 roku. Ma charakter edukacyjny, poprzez proste, konkretne spójne obrazy i komunikaty chcemy pokazać: kim jest ekonomia społeczna w Małopolsce, że działa z sukcesem, że niepełnosprawność może wyróżniać, ale nie przeszkadza w prowadzeniu biznesu, że dobre produkty wysokiej jakości są na wyciągnięcie ręki, że mogą dawać dobro i spełnienie.

MAŁOPOLSKA
EKONOMIA SPOŁECZNA

więcej dobra

Przygotowano materiały filmowe przybliżające idee ekonomii społecznej na przykładzie pięciu firm społecznych z Małopolski. Do udziału w projekcie zaproszono pięć firm społecznych, które w poprzednich latach były laureatami konkursu Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej: Społeczna 21 Sp. z o.o., Spółdzielnia SANEL, Spółdzielnia Socjalna Albert, Spółdzielnia Socjalna „Czystość”, „Wakacje w Dobrym Tempie” (Fundacja Wyjdz z Domu z Moszczenicy). Ich założyciele i pracownicy to konkretny i bardzo dobry przykład realizacji sensu ekonomii społecznej na co dzień. To dostosowane miejsca pracy dla osób, które tak samo jak my, chcą się czuć potrzebni.

Seria materiałów składa się z 7 filmów, przy czym każdy z nich dostępny jest w wersji podstawowej oraz dla osób ze specjalnymi potrzebami: dla osób niedosłyszących i głuchych oraz dla osób niedowidzących (łącznie 21 wersji filmów – po 3 wersje każdego z 7 filmów co pozwala dotrzeć do grup

odbiorców ze specjalnymi potrzebami). Spot promujący ogólnie ideę ekonomii społecznej w Małopolsce został przetłumaczony na język angielski.

Inauguracja filmów i kampanii miała miejsce podczas konferencji prasowej w dniu 7 września 2023 r. z udziałem Pana Łukasza Smółki – Wicemarszałka Województwa Małopolskiego oraz kluczowych osób zaangażowanych w politykę społeczną na poziomie województwa.

Ponadto do promocji kampanii zaangażowano Panią Monikę Meleń w roli Ambasadora. W ramach zadania poniesiono wydatki w kwocie 150 tys. zł.

Akcja święteczna Małopolska Uskrzydła 2023 - akcja o charakterze społecznym z mocnym naciskiem na działania PR w mediach społecznościowych i w prasie. Zamierzonym działaniem było wykorzystanie pozytywnych - dobrych skojarzeń z kampanią 2019 r.- „Dobro jest w Małopolsce”, po której zarówno hasło jak i lejtmotyw skrzydeł anielskich długo funkcjonował w przestrzeni mediów społecznościowych.

Akcja połączyła działania:

- O charakterze społecznym, w ramach których wybrano placówki opiekuńczo-wychowawcze, domy dziecka, wioski dziecięce z Małopolski w sumie 190 dzieci z dziesięciu ośrodków, które zostały obdarowane prezentami;
- O charakterze promocyjnym;

W ramach akcji Małopolska Uskrzydła powstały trzy skrzydlate murale namalowane przez artystę Mariusza Brodowskiego: w Lanckoronie (inauguracja nastąpiła podczas Festiwalu Anioł w Miasteczku odbywającego się w dniach 9- 11 grudnia) kolejny mural powstał w formie mobilnej, a grafika została wykorzystana w świętecznej akcji w Nowym Sączu. Zadaniem murali jest promocja Małopolski, a skrzydła to symbol dobra, które codziennie może tworzyć wokół siebie każdy mieszkaniec Małopolski. Działania promocyjne w ramach akcji Małopolska uskrzydła zostały włączone w kampanie realizowaną przez Małopolską Organizację Turystyki „Choinki pod choinkę – od RMF FM i Małopolski”.

- Działania PR.

Płatna kampania reklamowa w mediach społecznościowych której efektem było dotarcie do ponad 500 tys. osób z Małopolski i z całej Polski. W ramach zadania poniesiono wydatki w kwocie 126 tys. zł.

Quiz wiedzy o Małopolsce - Internetowy konkurs wiedzy o Małopolsce jak co roku ma na celu edukowanie, promowanie walorów i podkreślanie atrakcyjności Małopolski. Uczestnicy odpowiadając na pytania związane z Małopolską mają okazję sprawdzić oraz poszerzyć swoją wiedzę o regionie. Wszystkim quizom towarzyszy promocja w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Małopolski. W roku 2023 w ramach umowy ponownie została zakupiona roczna licencja na platformie do przeprowadzania quizów Kahoot, by poszerzyć możliwości przeprowadzania quizu w formie „na żywo”. W związku ze zwiększeniem możliwości quiz wiedzy o Małopolsce podobnie jak w zeszłym roku dodatkowo był przeprowadzany „na żywo” podczas wszystkich plenerowych wydarzeń w ramach Małopolskiego Festiwalu Smaku podczas Święta Małopolski oraz podczas inauguracji Nocy Naukowców, stanowił tym samym dodatkową atrakcję dla uczestników podczas tych wydarzeń. Kahoot został również wykorzystany podczas wydarzeń plenerowych „Rozgrzewka z Funduszami Europejskimi” oraz Funduszowa Essa quiz eliminacyjny w szkolnych.

W ramach zadania poniesiono wydatki w kwocie 29,5 tys. zł.

Święto Małopolski –wydarzenie cykliczne, mające na celu budowanie silnej wspólnoty Małopolan i umacnianie tworzących jej więzi oraz promocję walorów naszego regionu. Na Święto Małopolski w 2009 roku, Samorząd Województwa Małopolskiego wybrał dzień 10 czerwca dla upamiętnienia

trzech ważnych rocznic: 30-lecia mszy papieskiej na krakowskich Błoniach, 20-lecia wolnej Polski i 10-lecia Samorządu Regionalnego. Nakłady poniesione w 2023 roku: 869,6 tys. zł.

W dniu 10 czerwca 2023 r. w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie odbyło się Święto Małopolski – prawdziwie ODLOTOWA i energetyzująca otwarta impreza plenerowa, na której bawili się zarówno Małopolanie, jak i goście odwiedzający nasz region. W wydarzeniu wzięło udział około 9 tys. osób.

Przygotowano wspaniałe, sportowe atrakcje, w tym grę terenową składającą się z 7 stacji, na których zaprezentowano dyscypliny sportowe odgrywane podczas Igrzysk Europejskich. Uczestnicy mogli spróbować swoich sił w tenisie

stołowym, koszykówce, kajakarstwie klasycznym, łucznictwie, kolarstwie, badmintonie i wspinaczce sportowej. Dodatkowo, w ramach wspólnego celebrowania Święta Małopolski dla licznie przybyłych gości, zarówno tych małych, jak i dużych przygotowano liczne pokazy i występy. Tego dnia zwiedzanie Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie było bezpłatne, a zwieńczeniem całego wydarzenia był koncert Sylwii Grzeszczak. Dodatkowo, z tej okazji przez cały miesiąc czerwiec niektóre Wojewódzkie Samorządowe Jednostki Organizacyjne zapewniły bezpłatny udział mieszkańcom regionu w organizowanych wydarzeniach, koncertach i spektaklach.

Festiwal Piękna 2023 - w 2023 roku Małopolska po raz kolejny została Partnerem Głównym konkursów piękności Miss Polski, Miss Supranational i Mister Supranational organizowanych pod wspólną nazwą Festiwal Piękna 2023. O koronę i tytuł najpiękniejszej walczyło 65 kandydatek z całego świata, a o miano najprzystojniejszego mężczyzny walczyło 34 uczestników. Przedsięwzięcie, ze względu na swą skalę i zasięg medialny daje niepowtarzalną możliwość promocji Województwa Małopolskiego na arenie międzynarodowej. Festiwal Piękna 2023 transmitowany był do prawie 140 krajów, a szacowana oglądalność to ponad 120 mln widzów. W Polsce festiwal emitowany był na antenie grupy Polsat. Podobnie jak w 2022 roku, festiwal odbył się w amfiteatrze zrewitalizowanego Parku Strzeleckiego w Nowym Sączu. Nakłady poniesione w 2023 roku: 1,4 mln zł.

Świadczenie reklamowe (spoty) oraz product placement w telewizji POLSAT oszacowano na poziomie – 7 800 000 zł, product placement w transmisjach do 138 (Miss Supranational) i 66 (Mister Supranational) krajów na świecie – na poziomie około 126 900 000 zł a wartość publikacji w mediach internetowych na podstawie zamówionych raportów PSMM – 267,7 mln zł.

Projekty partnerskie - współpraca z partnerami realizującymi różnego rodzaju wydarzenia w regionie zakładała wizerunkową obecność Małopolski, jako Partnera, podczas różnorodnych małopolskich wydarzeń.

W 2023 r. Województwo Małopolskie zakupiło usługi promocyjne między innymi podczas takich wydarzeń jak: XI Dni Gminy Borzęcin, Finał XX Międzynarodowego Konkursu Piosenki Dziecięcej SKOWRONECZEK 2023, Święto Łopółki, Obchody 95. Rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Polską i Meksykiem, Pielgrzymek na Jasną Górę, Międzynarodowych Targach Sztuki we Włoszech, Gali wręczenia Nagrody im. Erazma i Anny Jerzmanowskich na Wawelu. Nakłady poniesione w 2023 roku: 4,3 mln zł.

3.2. Rozwijanie zintegrowanego systemu promocji regionu w oparciu o System Koordynacji Marki Małopolska

W kreowaniu wizerunku regionu kluczowe znaczenie mają działania związane z budową i umacnianiem silnej marki, realizowane przez podmioty zaangażowane w System Koordynacji Marki Małopolska (SKMM) we współpracy z doświadczonymi praktykami.

W budowanie marki Małopolska zaangażowanych jest szereg podmiotów tworzących SKMM, tj. departamenty Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkie Samorządowe Jednostki Organizacyjne, wybrane wojewódzkie osoby prawne, spółki kapitałowe oraz stowarzyszenia. SKMM reguluje zasady współpracy marketingowej i promocji w regionie. Za działania promocyjne w Województwie Małopolskim odpowiadają wszystkie podmioty SKMM, a koordynatorem - jest Zespół ds. Marketingu Regionu w Kancelarii Zarządu UMWM.

Dlatego działania realizowane w 2023 r. to w głównej mierze działania skupione na rozwoju i wzmocnieniu wiedzy osób zajmujących się promocją regionu, rozwoju narzędzi internetowych zapewniających sprawną współpracę w budowaniu marki regionu oraz promocji regionu w przestrzeni publicznej.

W 2023 roku Województwo Małopolskie kontynuowało realizację wydarzeń branżowych z cyklu „InNOWAcja. ProMOCja. Małopolska”, kierowane do pracowników podmiotów zaangażowanych w System Koordynacji Marki Małopolska, którzy zajmują się promocją, marketingiem i zagadnieniami public relations.

Nakłady poniesione w 2023 r.: 17,1 tys. zł.

Elektroniczna Platforma Komunikacji Marki Małopolska

(www.epk.malopolska.pl) to innowacyjne narzędzie do zarządzania marką Małopolska. EPK służy koordynowaniu działań marketingowych. Platforma jest na bieżąco aktualizowana i udoskonalana o nowe funkcjonalności, służąc ponad 550 użytkownikom z prawie 100 instytucji zaangażowanych w System Koordynacji Marki Małopolska oraz instytucji zewnętrznych. Nakłady poniesione w 2023 r.: 114,8 tys. zł.

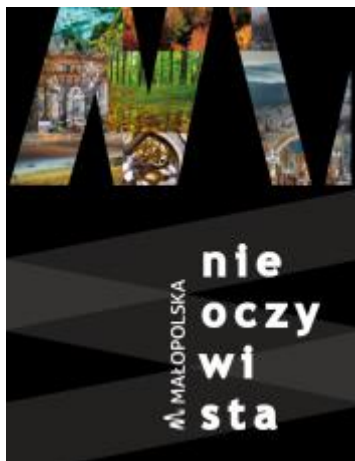
Małopolska Baza Multimediów pn. Fotoportal (www.fotoportal.malopolska.pl) to narzędzie internetowe służące do przechowywania, katalogowania i dystrybucji materiałów multimedialnych promujących Województwo Małopolskie i markę Małopolska. W 2023 roku dokonano w Fotoportalu audytu zabezpieczeń i aktualizacji komponentów, wdrożono nowe funkcjonalności i usprawnienia działania systemu, tak aby był jeszcze bardziej intuicyjny i funkcjonalny oraz dokonano zakupu nowych materiałów multimedialnych celem poszerzenia zasobów Małopolskiej Bazy Multimediów.

Nakłady poniesione w 2023 r.: 46 326 zł.

Oficjalny portal Województwa Małopolskiego (www.malopolska.pl). W 2023 r. doskonalono istniejące funkcjonalności serwisu oraz wprowadzono nowe, służące poprawie użyteczności i bezpieczeństwa użytkowania portalu. W 2023 r. utworzono m.in. zabezpieczenie reCAPTCHA przy: wszystkich formularzach rejestracyjnych, na stronach na których jest możliwość zapisania się do newsletterów tematycznych oraz na stronie z formularzem kontaktowym do Redakcji, wprowadzono konieczność tworzenia przez edytorów zaawansowanych haseł do systemu cms, utworzono na stronie głównej portalu box z najnowszymi filmami Telewizji Małopolska z YT oraz z przekierowaniem do dedykowanej zakładki z filmami z TV Małopolska, dodano nowy szablon mailingowy dla projektu Made in Małopolska. Nakłady poniesione w 2023 r.: 80,6 tys. zł.

System wystawienniczy. System wystawienniczy to ważne narzędzie promocji regionu podczas realizowanych imprez promocyjnych zarówno własnych jak i jednostek wojewódzkich. W 2023 roku uzupełniono dodatkowe elementy systemu, co znacząco zwiększyło dostępność tych elementów dla podmiotów współpracujących z Województwem Małopolskim. Nakłady poniesione w 2023 r.: 290,1 tys. zł.

Materiały promocyjne. W 2023 r. wykonane zostały materiały promocyjne podstawowe oraz VIP, których linia graficzna inspirowana była wzornictwem regionalnym. Ważnym elementem materiałów promocyjnych były spożywcze produkty regionalne małopolskich producentów, wykonane według tradycyjnych receptur, w sposób naturalny. Nakłady poniesione w 2023 r.: 1,4 mln zł.

Wydawnictwa, publikacje. Najnowszy album Nieoczywista Małopolska to pomysł na pokazanie mieszkańcom regionu i turystom miejsc mało znanych, tych znajdujących się nieco na uboczu od głównych, turystycznych tras. Wydawnictwo powstało w nakładzie 8000 szt. Ponadto wydano kalendarze Województwa Małopolskiego z grafiką inspirowaną dziedzictwem kulturowym regionu. Powstało 3000 szt. kalendarzy ściennych oraz 2300 szt. kalendarzy książkowych. Nakłady poniesione w 2023 r.: 200 tys. zł.

Social Media. W 2023 r. kontynuowano działania związane z budową silnej marki Małopolska w Internecie poprzez prowadzenie spójnej i ciekawej komunikacji, nie tylko promocyjnej, ale również informacyjnej, na następujących kanałach społecznościowych: Facebook, Instagram oraz YouTube. W 2023 roku oficjalny fanpage

Województwa Małopolskiego na Facebooku osiągnął ponad 250 tysięcy obserwujących, plasując portal @lubiemaalopolske na pierwszym miejscu pod kątem ilości fanów wśród województw, które prowadzą swoją komunikację poprzez portale społecznościowe. Pomimo systematycznie zmniejszanych przez Facebook zasięgów działań organicznych udało się dotrzeć z przekazem do około 8 mln UU (unikalnych użytkowników). Instagram Województwa Małopolskiego ma obecnie ponad 30 262 osób obserwujących. Wykorzystanie kanału YouTube w 2023 roku opierało się głównie na promocji filmów wizerunkowych. Nakłady poniesione w 2023 r.: 70 tys. zł.

Branding małopolskiej przestrzeni. Projekt polega na budowaniu marki Małopolska poprzez zapewnienie obecności Województwa Małopolskiego w miejscach licznie odwiedzanych przez turystów, a także będących areną wydarzeń sportowych w regionie poprzez ekspozycję podświetlanych instalacji z logo Województwa Małopolskiego.

W 2023 roku kontynuowano współpracę w zakresie ekspozycji podświetlanych instalacji na terenie Skoczni Narciarskiej Wielka Krokiew w Zakopanem, na Pijalni Głównej w Krynicy-Zdroju oraz tablicy wewnątrz budynku, na terenie toru kajakowego Krakowskiego Klubu Kajakowego KOLNA. Nakłady poniesione w 2023 r.: 350,5 tys. zł.

3.3. Podejmowanie działań promocyjnych właściwych dla wspierania zrównoważonego rozwoju regionu

Krynica Forum 2023 - Krynica Forum to międzynarodowe wydarzenie łączące biznes, politykę i środowisko akademickie. Program Krynica Forum powstaje w konsultacji z powołaną przez Województwo Małopolskie Radą Naukową ds. strategicznych kierunków rozwoju Małopolski z udziałem 16 małopolskich uczelni wyższych. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli instytucji publicznych, administracji, środowisk naukowych i biznesowych. Podczas wydarzenia WM uzyskało tytułu Partnera Głównego oraz szereg usług promocyjnych, w tym uzyskanie powierzchni na stoiska promocyjne dla realizacji własnych przedsięwzięć promocyjnych Województwa podczas trwania wydarzenia oraz branding na całym terenie wydarzenia. Ponadto WM uzyskało świadczenia o charakterze medialnym, zyskując publikacje na temat zaangażowania promocyjnego i merytorycznego w wydarzeniu zarówno w prasie, radiu i telewizji, jak również w szeroko pojętych social mediach.

W ramach konferencji, w ciągu trzech dni, na 8 scenach, w ramach 7 ścieżek tematycznych odbyło się niemal 100 paneli dyskusyjnych, seminariów oraz wydarzeń specjalnych. Patronat honorowy nad Krynica Forum 2023 objął Prezydent RP Andrzej Duda, który, wspólnie z prezydentem Litwy Gitanasem Nausėdą oraz premierem Republiki Korei Han Duck-soo, uczestniczył w gali otwierającej konferencję. Centralnym punktem wydarzenia Krynica Forum 2023 było Forum Koreańsko-Polskie z udziałem premiera Korei oraz licznej delegacji wysokiego szczebla z Seulu.

Zarejestrowano ok. 2 300 uczestników oraz 295 prelegentów. Krynica Forum w mediach oraz na swoich profilach w social mediach dotarła do ok. 84 mln osób, informacje o konferencji oraz o zaangażowaniu WM w przedsięwzięcie pojawiły się w największych, najbardziej opiniotwórczych mediach będąc

doskonałym nośnikiem wartości promocyjnych, na których szczególnie zależało WM. Szacunkowy ekwiwalent medialny (AVE) wyniósł ok. 23 mln zł. W ramach zadania poniesiono wydatki w kwocie 3,5 mln zł, tj. 100% planu.

Wizytówki Małopolski- projekt pod nazwą „Wizytówki Małopolski” zakłada wizerunkową obecność Województwa Małopolskiego jako Partnera najbardziej rozpoznawalnych, cyklicznych i posiadających swój indywidualny, unikatowy charakter wydarzeń odbywających się w naszym regionie. Celem projektu jest wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców oraz budowanie silnej marki Małopolska. Wydarzenia realizowane w ramach projektu oznaczane są specjalnym, zaprojektowanym na potrzeby projektu stemplem Wizytówka Małopolski.

W 2023 roku, Województwo Małopolskie w ramach projektu „Wizytówki Małopolski” zakupiło usługi promocyjne podczas wydarzeń takich jak: 51. Góralski Karnawał w Bukowinie Tatrzańskiej, IV Royal Opera Festival, 33. FKŻ, 17. edycja Summer Music Festival Wieliczka 2023, Kromer Festival Biecz, Festiwal Folkloru Polskiego 56. Sabałowe Bajania, Górale Świata Sercem w Zakopanem. Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich, XV. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej „Muzyka na Szczytach”, XVI Festiwal Piosenki „Integracja malowana dźwiękiem”, Pannonica Festiwal, Jesienny Festiwal Teatralny, Zaduszki Jazzowe. W ramach zadania poniesiono wydatki w kwocie 880 tys. zł.

3.4. Monitoring i okresowe badania marki regionu w kontekście efektywności prowadzonych działań

Monitoring rozwoju marki regionu prowadzony jest w sposób stały i opiera się na cyklicznych badaniach marki regionu. Ostatnie obszerne badanie p.n. „Badanie marki Małopolska” wykonane zostało w 2018 roku i zawierało kompleksową ocenę stanu bieżącego oraz szczegółowe wytyczne dotyczące dalszej strategii marki. Zgodnie z rekomendacją autorów badań, kolejne badania powinny odbyć się w perspektywie czasowej co ok. 5 lat.

W 2023 rozpoczęły się prace nad aktualizacją/rozbudową Programu Strategicznego „Marketing Terytorialny”, które polegają na opracowaniu nowego dokumentu pn. „Marketing Terytorialny – Małopolska 2030” wraz z przygotowaniem wniosków z diagnozy sytuacji dot. marki Małopolska oraz określeniem kierunków komunikacji marketingowej Województwa Małopolskiego na lata 2024-2030.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR V ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORYALNIE

Programy i plany strategiczne

Programy sektorowe wynikające z ustaw

Audyt Krajobrazowy dla Województwa Małopolskiego

Audyt krajobrazowy to jedno z narzędzi o charakterze prawnym, mogących mieć wpływ na kształtowanie krajobrazu Małopolski. Efektem końcowym jego opracowania jest kompleksowa inwentaryzacja krajobrazów występujących w regionie oraz określenie rekomendacji mających na celu zachowanie walorów krajobrazowych najcenniejszych obszarów.

W roku 2023 kontynuowane były prace nad pierwszym audytem krajobrazowym dla województwa małopolskiego w wyniku których w sierpniu Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął pierwszy projekt dokumentu.

1. ŁĄD PRZESTRZENNY

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

W roku 2023 kontynuowane były prace nad pierwszym audytem krajobrazowym dla województwa małopolskiego. To opracowanie przygotowywane przynajmniej raz na 20 lat, jest w trakcie prac po raz pierwszy w historii samorządów regionalnych. Wymaga to wyjątkowo wnikliwej analizy stanu obecnego (inwentaryzacja terenowa) i wyczulenia na kwestie krajobrazowe – wzajemnej zależności ukształtowania terenu, przyrody i efektów działalności człowieka. W przypadku Małopolski szczytującą się bogactwem krajobrazów, stawiającym na turystykę jako jedną z kluczowych dźwigni rozwojowych opracowanie audytu jest szczególnie istotne. Pozwoli bowiem na ograniczenia antropopresji w obszarach szczególnie cennych i uwrażliwi wszystkich mieszkańców na kwestie jakości krajobrazu. Ciągłym procesem, w ramach prowadzenia polityki przestrzennej, mającym pośredni wpływ na zachowanie ładu przestrzennego jest opiniowanie i uzgadnianie dokumentów planistycznych gmin z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (PZPWM) uchwalonym w roku 2018.

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zobowiązuje Zarząd Województwa, by co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku dokonać przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa. W 2023 roku opracowano raport o stanie zagospodarowania przestrzennego zawierający elementy sieci osadniczej, powiązania komunikacyjne, infrastrukturalne, system obszarów chronionych, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, granice terenów zamkniętych, obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz sporządzono ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

1.1. Zachowanie ładu przestrzennego, dostępności i estetyki przestrzeni województwa

Krajobraz jest czymś co zachwyca i przyciąga, co powoduje, że lepiej nam się żyje. Przyjmujemy piękno naszego regionu za coś co jest nam dane i zapominamy, że jest ona czymś kruchym co łatwo bezpowrotnie zniszczyć kilkoma złymi decyzjami i krótkowzrocznym patrzeniem na bieżące zyski.

Harmonijny, atrakcyjny i dobrze zachowany krajobraz jest jednym z najważniejszych elementów budujących atrakcyjność turystyczną, rozpoznawalność, unikatowość oraz poczucie tożsamości społeczeństwa. W województwach turystycznych i pięknych jak Małopolska, ma to szczególnie duże znaczenie.

Narzędziem weryfikacji ładu przestrzennego oraz wskazaniem kierunku jego kształtowania w skali lokalnej i regionalnej jest audyt krajobrazowy. Samorząd województwa zyskał możliwość uczestniczenia i pośredniego wpływu na ład przestrzenny.

Ustalenia planu miejscowego znacząco wpływają na sposób wykonywania prawa własności, dlatego konstruowanie jego ustaleń każdorazowo jest poprzedzone ważeniem interesu publicznego

i prywatnego. Uchwalenie audytu krajobrazowego nie narusza tych zasad. Daje jednak gminom podstawy prawne i merytoryczne dla formułowania ustaleń dotąd uważanych za uznaniowe, nieściśle lub wręcz wykraczające poza dopuszczalny zakres regulacji. Projekt planu miejscowego podlega bowiem uzgodnieniu z zarządem województwa w zakresie „uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego”.

Ocenie będzie poddawane uwzględnienie tych rekomendacji i wniosków, które odnoszą się do sposobu zagospodarowania terenu i mogą być realizowane przy zastosowaniu dopuszczalnych ustaleń planistycznych.

Pierwszy projekt audytu krajobrazowego został przyjęty przez ZWM i uzyskał opinie rad gmin oraz od wymaganych podmiotów w szczególności takich jak: dyrekcje parków narodowych z obszaru Małopolski, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zakończenie prac planowane jest na koniec 2024 roku.

1.2. Przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozpraszaniu zabudowy

Rozproszenie osadnictwa w wielu obszarach województwa wynika z uwarunkowań fizyczno-

geograficznych i historycznych. Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie zaszły w kraju po 1989 roku oraz polityka przestrzenna gmin ostatnich dekad, przyniosły głębokie i dynamiczne przeobrażenia terenów wiejskich a jednym z najbardziej widocznych efektów stało się rozproszenie zabudowy o niespotykanej wcześniej skali. W Małopolsce, poza północną częścią województwa oraz nielicznymi fragmentami na południu, zjawisko to przesądziło o fizjonomii krajobrazu w sposób trwały i tam powstrzymanie tego procesu nie jest już możliwe.

Narzędziem mogącym mieć wpływ na ograniczenie zjawiska rozpraszania zabudowy jest audyt krajobrazowy. W dokumencie tym, dla otwartych przestrzeni i obszarów, o ile położone są w krajobrazach priorytetowych, zapisano rekomendacje ukierunkowane na zapobieganie bezładowi przestrzennemu i chaotycznemu zagospodarowaniu.

Szczególny rodzaj rekomendacji audytu dotyczy ograniczeń zabudowy w krajobrazach priorytetowych. Audyt – co do zasady – nie formułuje ustaleń planistycznych i jego wyniki nie mogą być wprost przyjmowane do planów miejscowych. Zawiera rekomendacje adresowane do gmin wskazujące tereny, w których powinno się szczególnie starannie określać zasady kształtowania zabudowy lub jej ograniczenia a w szczególnych przypadkach - całkowicie wykluczyć możliwość ich zabudowy. W szczególności dotyczy to terenów stanowiących płaszczyzny widokowe czy też bezpośrednie przedpole lub tło elementu krajobrazowego, wymagającego odpowiedniej ekspozycji. Ograniczenia powinny dotyczyć sytuowania budynków w taki sposób, aby zachować możliwość percepcji krajobrazu; mogą również dotyczyć określenia dopuszczalnych gabarytów zabudowy, aby nie wpływała ona negatywnie na jego ekspozycję. Tylko w wyjątkowych przypadkach audyt rekomenduje wprowadzenie w planach miejscowych wykluczenie lokalizowania nowej zabudowy. Tego rodzaju rekomendacje

obejmują tereny, które stanowią ważny komponent krajobrazu priorytetowego. Przykładem takim są np. niezabudowane stoki dolin o wyjątkowym znaczeniu dla fizjonomii krajobrazu, tereny niezabudowanych płaszczyn o szerokiej perspektywie lub szczególnej ekspozycji widokowej, brzegi zbiorników wodnych itp. W wielu przypadkach są to obszary, na których zabudowa nie jest możliwa z racji innych przepisów prawnych, a audyt podtrzymuje dotychczasowe przesądzenia, zapobiegając negatywnym zmianom w przyszłości. Na tego rodzaju terenach występują płaszczyny, linie lub punkty widokowe i te - zgodnie z wymaganiami ustawy - zostały w audycie zidentyfikowane. Wykluczenie zabudowy może być wprowadzone tylko w drodze ustanowienia odpowiedniego aktu prawa miejscowego, czyli planu miejscowego, planu ochrony dla parku krajobrazowego lub strefy ochrony krajobrazu w obszarach chronionego krajobrazu.

2. WSPARCIE MIAST

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Samorząd województwa nieustannie aktywnie działa na rzecz ożywienia społecznego, turystycznego i gospodarczego małopolskich miast. W programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021–2027 dla rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych przewidziano wykorzystanie instrumentów terytorialnych, m in. ZIT czy IIT. W kontrakcie programowym IZ FEM przyjęła na siebie zobowiązanie przeznaczenia minimum 16,15% alokacji EFRR w ramach programu na zrównoważony rozwój obszarów miejskich. Oznacza to, że na rozwój miast w okresie programowania 2021-2027 zostanie przeznaczonych w regionie co najmniej niż 280 mln euro.

Podstawowym mechanizmem wsparcia, zastosowanym przez samorząd regionalny, mającym na celu wzmocnienie funkcji miast jest instrument terytorialny: Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Objętych jest nim 7 małopolskich miast wraz ich obszarami funkcjonalnymi: Kraków, Nowy Sącz, Tarnów, Nowy Targ, Zakopane, Gorlice i Chrzanów, w których prowadzone będą różnorodne działania rozwojowe odpowiadające na wspólne problemy i rozwijające wewnętrzne potencjały miast i ich obszarów funkcjonalnych.

Innym, istotnym narzędziem wzmacniającym funkcjonowanie małopolskich miast o charakterze powiatowym, jest wzmocnienie ich potencjału w prowadzeniu procesów rewitalizacji. Uprawnionymi do wsparcia w tym obszarze jest 18 miast małych i średnich, będących jednocześnie miastami powiatowymi. Przewiduje się tu prowadzenie kompleksowej rewitalizacji w oparciu o GPR, które będą wspierane zarówno z EFRR jak i EFS+.

Województwo Małopolskie w 2023 roku organizowało także szereg wydarzeń wspierających rozwój polskich miast zgodnie z ideą „smart city” przez oferowanie mieszkańcom nowoczesnych usług, rozwoju optymalnej i ekologicznej sieci urządzeń. W ramach otwartego konkursu ofert „Małopolska – tu technologia staje się biznesem” wspartych zostało 25 podmiotów na kwotę 1,5 mln zł w obszarze „Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości”. Kampanie promocyjne „Małopolska – cel podróży” czy „Daj się ugościć. Odwiedź Kraków. Odkryj Małopolskę” zaprezentowana została szeroka oferta turystyczna małopolskich miast i miasteczek. Wychodząc z ofertą poza granice regionu Samorząd Województwa nieustająco dokłada starań, aby rozwój małopolskich ośrodków miejskich, zarówno tych dużych, jak i tych mniejszych, przebiegał w sposób zrównoważony i odpowiadający potrzebom mieszkańców oraz odwiedzających miasta turystów.

2.1. Poprawa szans rozwojowych małopolskich miast

W 2023 roku kontynuowana była kampania promocyjna, mającą na celu wsparcie w ożywianiu i stymulowaniu na nowo ruchu turystycznego zagranicznego w Krakowie i Małopolsce, w ramach „Małopolska – cel podróży”. W okresie od kwietnia do października 2023 roku w ramach kampanii międzynarodowej, na rynku brytyjskim, niemieckim i austriackim, przygotowano między innymi spoty i banery podkreślające bogactwo oferty turystycznej Małopolski, natomiast od maja do listopada 2023 roku prowadzona była szeroka kampania krajowa na antenach największych polskich stacji telewizyjnych: TVP, POLSAT i TVN. Kampania wzmocniona była również działaniami marketingowymi w Internecie, mediach społecznościowych oraz w serwisie vod/player. Walory Małopolski prezentowane były również w topowych programach telewizyjnych, a dodatkowo od czerwca trwała intensywna kampania promocyjna „Daj się ugościć. Odwiedź Kraków. Odkryj Małopolskę” we współpracy z radiem RMF FM. Wakacyjne pociągi kursowały na trasach: Gdynia-Kraków, Warszawa-Nowy Sącz, Poznań-Zator oraz Wrocław-Tarnów. Dzięki tym kampaniom promocyjnym prezentowana była szeroka oferta turystyczna małopolskich miast i miasteczek.

2.2. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych miast z otaczającymi je obszarami funkcjonalnymi, w tym wsparcie jednostek realizujących projekty ponadlokalne, partnerskie, zintegrowane i wielofunkcyjne

2.3. Wzmacnianie funkcji pełnionych przez miasta

Wsparcie małopolskich miast, realizowane jest sukcesywnie od lat m.in. poprzez kierowanie do nich strumieni finansowych w ramach współfinansowanych przez UE programów regionalnych wdrażanych na poziomie województwa. W perspektywie finansowej 2021-2027 Zarząd Województwa Małopolskiego w kontrakcie programowym przyjął na siebie zobowiązanie przeznaczenia minimum 16,15% alokacji EFRR w ramach programu „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027” (FEM 2021-2027) na zrównoważony rozwój obszarów miejskich. Oznacza to, że na rozwój miast w okresie programowania 2021-2027 zostanie przeznaczonych w regionie nie mniej niż 280 mln euro. W rzeczywistości kwota ta będzie o wiele wyższa.

Podstawowym mechanizmem wsparcia, zastosowanym przez samorząd regionalny, mającym na celu wzmocnienie funkcji miast jest instrument terytorialny: Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych opisany powyżej.

Innym, istotnym narzędziem wzmacniającym funkcjonowanie małopolskich miast o charakterze powiatowym, jest wzmocnienie ich potencjału w prowadzeniu procesów rewitalizacji. Uprawnionymi do wsparcia w tym obszarze jest 18 miast małych i średnich, będących jednocześnie miastami powiatowymi. Interwencje podejmowane w ramach rewitalizacji prowadzić będą do zmniejszania nierówności społeczno-gospodarczych w wymiarze terytorialnym na poziomie lokalnym oraz koncentracji problemów rozwojowych w zdegradowanych fragmentach miast. Do wykorzystania w tym obszarze planowane jest ok 72 mln euro wkładu UE.

Kolejną stosowaną przez region formą wzmacniania funkcji małopolskich miast jest mechanizm Innego Instrumentu Terytorialnego. Kierowany jest on do 3 miast powyżej 20 tys. mieszkańców które nie są objęte interwencją w ramach ZIT tj. Olkusz, Oświęcim i Bochnia. Wsparcie tych miast oraz ich obszaru funkcjonalnego będzie możliwe w zakresie rozwoju kultury, turystyki i zabytków. Przygotowanie strategii terytorialnej oraz listy projektów planowanych do realizacji w tych obszarach przyczyni się do rozwoju zarówno umiejętności współpracy, jak i podniesienia atrakcyjności tego obszaru.

W ramach programu FEM 2021-2027 planowana są również inne działania mające budować potencjał miast. Realizowane będzie wsparcie miast uzdrowiskowych – w rozwoju tych funkcji oraz wsparcie miast poniżej 20 tys. mieszkańców w ramach mechanizmu RLKS. Miasta, jako możliwi beneficjenci programu będą mogły być wspierane niemal we wszystkich osiach programu regionalnego. Należycie przygotowane projekty, wpisujące się w obszary interwencji FEM 2021-2027 będą przyczyniać się do ich rozwoju, wzmacniać potencjał oraz wpływać na jakość życia mieszkańców.

2.4. Wspieranie i promowanie koncepcji zrównoważonego rozwoju miast, w tym m.in. idei „smart city”, miasta zwarte i miasta vitalnego w Małopolsce

Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki UMWM organizował cykl konferencji Innowacje to my. Jedną z konferencji zorganizowanych w Tarnowie dotyczyła innowacyjnego ekotransportu i projektów, które zmienią branżę transportową w przyszłości, a więc rozwiązań, które będą miały zastosowanie przede wszystkim w miastach. W trakcie spotkania zaprezentowany został również program InPost Green City, który wspiera rozwój polskich miast zgodnie z ideą „smart city” przez oferowanie mieszkańcom nowoczesnych usług, rozwoju optymalnej i ekologicznej sieci urzędzeń.

W ramach otwartego konkursu ofert „Małopolska – tu technologia staje się biznesem” Województwo Małopolskie wsparło 25 podmiotów na kwotę 1,5 mln zł, w obszarze „Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości”. Wśród instytucji, które otrzymały wsparcie finansowe znalazły się m.in. Stowarzyszenie Miasta w Internecie z Tarnowa, Fundacja Horyzont360 realizująca projekty związane z rozwojem technologii na Sądecczyźnie, czy Fundacja Inteligentna Małopolska, Fundacja Kraków Miastem Startupów.

Województwo Małopolskie po raz drugi zostało regionem gospodarzem największego stacjonarnego hackathon w Europie skupiającego się na tworzeniu innowacyjnych rozwiązań istotnych problemów dzisiejszego świata. Dziewiąta edycja hackathonu HackYeah, odbyła się w dniach 30 września – 1 października 2023 roku w Tauron Arena Kraków. W ceremonii otwarcia uczestniczył Wicemarszałek Województwa Małopolskiego Józef Gawron. W wydarzeniu uczestniczyło około 3 tysięcy programistów, designerów i entuzjastów IT z kilkunastu krajów. Podczas 24-godzinnego maratonu programowania przygotowali oni ponad 300 projektów, w tym aż 40 w odpowiedzi na wyzwanie Małopolski – GWIZD. Zadanie dotyczyło opracowania aplikacji do identyfikowania dzikich zwierząt poruszających się w przestrzeni publicznej, a także oznaczania zagubionych zwierząt domowych.

W dniach 21-22 listopada 2023 roku w Centrum Kongresowym ICE w Krakowie odbyła się ósma edycja Kongresu Open Eyes Economy Summit. Województwo Małopolskie po raz kolejny pełniło rolę Partnera Regionalnego tego wydarzenia. Podczas dwóch dni intensywnych spotkań rozmawiano m.in. o transformacji energetycznej w regeneracji miast, zaprezentowano wyniki Indeksu Zdrowych Miast i przy tej okazji dyskutowano o lepszej jakości życia w mieście, a także zastanawiano się nad prawem do miasta, czyli realnym wpływem opinii społecznej na realizację projektów w mieście, by uczynić przestrzeń bardziej przyjazną.

W grudniu 2023 roku Wicemarszałek Józef Gawron uczestniczył w konferencji „Cosmoi in Małopolska. AGORADA+ discusses harnessing aerospace technologies, Smart City concepts and life sciences for regional development”. Jest to jedno z głównych corocznych wydarzeń Europejskiego Stowarzyszenia Agencji Rozwoju EURADA, organizowane w cyklu warsztatów „Clusters Meet Regions”. Głównym organizatorem była Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego, a we współpracę przy wydarzeniu włączyła się Europejska Platforma Współpracy Kłastrów (ECCP), działająca w imieniu Komisji Europejskiej. W ramach wydarzenia stratedy, przedstawiciele świata polityki i biznesu z całej Europy dyskutowali o wpływie kosmicznych technologii na nasze codzienne życie, o rozwoju koncepcji Smart Cities, perspektywach transferu technologii kosmicznych do sektora lifescience oraz nowych możliwościach finansowania innowacji.

2.5. Wsparcie kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych części miast...

Wśród działań realizowanych w ramach RPO WM w 2023 r. kontynuowano działania mające na celu wspieranie kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych części miast, ukierunkowanej przede wszystkim na przezwyciężenie kryzysu społecznego na tych obszarach i uruchomienie trwałych mechanizmów ich rozwoju. Kontynuowano również działania na rzecz społeczno-gospodarczego ożywienia terenów poprzemysłowych poprzez kreowanie warunków sprzyjających procesowi przywracania utraconych oraz wprowadzania nowych funkcji (gospodarczych, społecznych i środowiskowych).

W 2023 roku zawarta została jedna umowa na kwotę 39 mln zł (w tym dofinansowania 13,6 mln zł) oraz zakończono 7 projektów na łączną kwotę 123,8 mln zł (w tym dofinansowania 40,0 mln zł).

3. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Opracowanie: Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Województwo Małopolskie w roku 2023 realizowało zadania finansowane z budżetu województwa oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW 2014-2020).

W ramach działań finansowanych z budżetu województwa przeprowadzono zadania na łączną kwotę 26 mln zł. Rozstrzygnięto konkurs *Małopolska Wieś 2023*, w którym wyróżnienia przyznano 30 sołectwom aktywnie działającym na rzecz podniesienia atrakcyjności małopolskiej wsi. Przeprowadzono konkurs Małopolskie Świetlice Wiejskie 2023, w którym uzyskaną pomoc finansową przeznaczano na zakup elementów wyposażenia świetlic wiejskich. Realizowano zadanie polegające na udzieleniu dotacji w trybie tzw. małych grantów. Przeprowadzone zadania przyczyniły się do integracji mieszkańców wsi, podtrzymania i promocji dziedzictwa kulturowego regionu, a także podnoszenia świadomości ekologicznej.

W ramach aktywizacji społecznej i gospodarczej obszarów wiejskich i małych miast, Samorząd Województwa Małopolskiego prowadził promocję produktów żywnościowych wysokiej jakości, w tym regionalnych, tradycyjnych oraz lokalnych. Odbyła się również pierwsza edycja konkursu kulinarnego w obszarze kultury, sztuki, ochrony, dóbr kultury i dziedzictwa narodowego pn. „Zasmakuj w Małopolsce” W ramach konkursu zawarto 37 umów na realizację zadań publicznych mających na celu podtrzymanie, identyfikację i kultywowanie dziedzictwa kulinarnego Małopolski.

W minionym roku prowadzono działania wspierające procesy odnowy wsi i rewitalizacji, polegające między innymi na budowie i renowacji zbiorników małej retencji, budowie i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych, użytkowaniu gruntów rolnych na łączną kwotę ponad 23,7 mln zł.

Wspierano również działania ukierunkowane na rozwój obszarów górskich poprzez organizację konkursu pn. Małopolski Wypas Kulturowy – ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu w 2023 r. oraz organizację kursu pasterskiego dla zawodowców: baca czeladnik i juhas czeladnik.

W zakresie wspierania rozwoju obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 wdrażano między innymi podejście LEADER. Projekty w ramach poddziałania 19.2 i 19.3 skierowane były na rozwój lokalnej przedsiębiorczości (wsparcie dla zainteresowanych podejmowaniem własnej działalności gospodarczej oraz wsparcie dla rozwoju istniejących mikro i małych przedsiębiorstw), jak również wspieranie działalności różnorodnych stowarzyszeń (kół gospodyń wiejskich, OSP, ludowych klubów sportowych i innych), których działalność przyczynia się zarówno do zachowania i propagowania lokalnej kultury, jak i aktywizacji społeczeństwa.

W ramach PROW 2014-2020 prowadzone były także działania skierowane na rozwój podstawowej infrastruktury obszarów wiejskich - rozbudowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, rozbudowę dróg lokalnych, budowę i modernizację targowisk, rozbudowę obiektów kulturalnych, rewitalizację centrów miejscowości. Projekty z zakresu rozwoju podstawowej infrastruktury w znaczący sposób wpływają na rozwój obszarów wiejskich poprzez podnoszenie ich atrakcyjności. W 2022 r. przeprowadzono nabór na zadania dotyczące budowy lub modernizacji dróg lokalnych, w którym złożono 98 projektów na łączną kwotę wnioskowanej pomocy ponad 210 mln zł, natomiast na działania dotyczące gospodarki wodno-ściekowej wpłynęło 136 projektów na kwotę 434 ml zł. W 2023 r. kontynuowano realizację projektów w ramach naborów zakończonych w roku 2022.

W zakresie wspierania rozwoju rolnictwa realizowane były także prace scaleniowe pozwalające na niwelowanie niekorzystnych skutków rozdrobnienia i wielkości działek m.in. poprzez korektę przebiegu granic nieruchomości, korzystniejsze ukształtowanie działek, budowę sieci nowych dróg i urządzeń melioracji wodnych oraz koncentrację rozproszonych działek Skarbu Państwa i gmin pod inwestycje publiczne.

3.1. Rozwój obszarów wiejskich w oparciu o endogeniczne potencjały

Małopolska Wieś 2023 - w 2023 roku Województwo Małopolskie przeprowadziło konkurs, który miał na celu zachęcenie społeczności lokalnych do aktywnego działania na rzecz podniesienia atrakcyjności małopolskiej wsi i poprawy jakości życia jej mieszkańców. W ramach otrzymanej pomocy finansowej gminy zrealizowały szereg działań, wzmacniających spójność infrastrukturalną, wspierających ochronę dziedzictwa kulturowego i integrację lokalnych społeczności. Nakłady poniesione w 2023 r.: 670 tys. zł. dla 27 gmin.

Małopolskie świetlice wiejskie 2023 – Województwo Małopolskie przeprowadziło konkurs pn. Małopolskie świetlice wiejskie 2023. Zawarto 107 umów z gminami z terenu województwa małopolskiego. Celem konkursu było podniesienie standardu działających obiektów. Nakłady poniesione w 2023 r.: 2,7 mln zł.

Małe granty - Województwo Małopolskie w 2023 roku udzieliło organizacjom pozarządowym działającym na obszarach wiejskich 70 dotacji w trybie tzw. małych grantów (art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). W ramach dofinansowania realizowano zadania publiczne z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Nakłady poniesione w 2023 r.: 477,7 tys. zł.

Wśród działań realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich przez Województwo Małopolskie w 2023 roku kontynuowano działania mające realny wpływ na rozwój obszarów wiejskich w oparciu o endogeniczne potencjały. W ramach poddziałania 19.2. *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* zawartych zostało 5 umów na kwotę całkowitą 1 mln zł i dofinansowania 819 tys. zł, natomiast w ramach poddziałania 19.3. *Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania* zawartych zostało 6 umów na kwotę 4,2 mln zł, z czego dofinansowania 4,1 mln zł. Łącznie w ramach poddziałań 19.2. i 19.3. w 2023 roku zakończono realizację 13 projektów o wartości 2 mln zł i dofinansowaniu 1,5 mln zł. W realizacji pozostawało 15 projektów na kwotę 7,7 mln zł i dofinansowania 7,3 mln.

3.2. Aktywizacja społeczna i gospodarcza obszarów wiejskich i małych miast

Zasmakuj w Małopolsce - w roku 2023. Województwo Małopolskie przeprowadziło pierwszą edycję konkursu kulinarnego w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego pn. „Zasmakuj w Małopolsce” w roku 2023, na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zawarto 37 umów na realizację zadań publicznych mających na celu podtrzymanie, identyfikację i kultywowanie dziedzictwa kulinarnego Małopolski. Nakłady poniesione w 2023 r.: 651 tys. zł.

Promocja produktów żywnościowych wysokiej jakości z terenu województwa małopolskiego, w tym regionalnych, tradycyjnych oraz lokalnych – zadanie coroczne, finansowane z budżetu Województwa Małopolskiego, mające na celu wsparcie rozwoju rynku żywności wysokiej jakości i zachowanie dziedzictwa kulinarnego regionu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.:

- kampania "Zasmakuj w Małopolsce" polegająca na emisji spotów na antenie regionalnych rozgłośni radiowych, dot. żywności wysokiej jakości, ze szczególnym uwzględnieniem produktów regionalnych z terenu województwa małopolskiego wpisanych do rejestrów unijnych: Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG), Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP) i Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS). Emisja odbyła się przed świętami wielkanocnymi;
- zamówiono 46 kompletów zdjęć kulinariów do wydawnictwa kulinarnego pn. "Zasmakuj w Małopolsce";
- zakupiono materiały promocyjne ze znakiem graficznym „Zasmakuj w Małopolsce”;
- zorganizowano wspólnie z Instytutem Rozwoju Obszarów Wiejskich stoisko z produktami regionalnymi, tradycyjnymi i lokalnymi na Targach Smaki Regionów w Poznaniu w dniach 29.09 –01.10.2023;

- zrealizowano kampanię dotyczącą żywności wysokiej jakości w TVP polegającą na emisji sześciu 10-minutowych programów kulinarnych i ich 30 sekundowych skrótów. Łączny nakład finansowy poniesiony w roku 2023 to 413 tys. zł.

Wsparcie w ramach PROW – w 2023 roku w ramach działania 19.2 *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* zawarto łącznie 296 umów na kwotę 55,9 mln zł (w tym dofinansowania 27,3 mln zł). Zakończonych zostało 28 projektów w ramach poddziałania 7.2. *Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii* o dofinansowaniu 37,7 mln zł oraz 320 umów w ramach poddziałania 19.2 o dofinansowaniu w wysokości 27,7 mln zł. Na dzień 31 grudnia 2023 r. w realizacji pozostawało 86 umów realizowanych z poddziałania 7.2 na kwotę dofinansowania 224,7 mln zł oraz 239 umów z poddziałania 19.2 o wartości dofinansowania 22,8 mln zł.

3.3. Wzmacnianie współpracy ponadlokalnej, w tym wspieranie działalności organizacji pozarządowych, w tym Lokalnych Grup Działania na obszarach wiejskich

Wśród działań realizowanych w ramach PROW Województwo Małopolskie w 2023 r. udzielało wsparcia mającego realny wpływ na wzmocnienie współpracy ponadlokalnej i wspieranie działalności organizacji pozarządowych, w tym Lokalnych Grup Działania na obszarach wiejskich w ramach działania 19.2. *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność*. W 2023 roku zawarto 6 umów o dofinansowaniu w wysokości 1,1 mln zł oraz zakończono 10 projektów o wartości 880,6 tys. zł i dofinansowaniu 831 tys. zł. Na dzień 31 grudnia w realizacji pozostawało 9 projektów w wysokości dofinansowania 1,2 mln zł.

3.4. Poprawa struktury obszarowej gospodarstw poprzez scalanie gruntów

Scalania gruntów - projekt realizowany w latach 2014-2025, finansowany w ramach PROW 2014-2020. Prowadzone w ramach projektu prace scaleniowe pozwalają na niwelowanie niekorzystnych skutków rozdrobnienia i wielkości działek m.in. poprzez korektę przebiegu granic nieruchomości, korzystniejsze ukształtowanie działek, budowę infrastruktury technicznej oraz koncentrację rozproszonych działek Skarbu Państwa i gmin pod inwestycje celu publicznego. Wartość wszystkich prac scaleniowych w ramach PROW 2014-2020 realizowanych w 18 obiektach wynosi 222,8 mln zł. Proces scalenia gruntów obejmuje etap prac scaleniowych zakończonych wydaniem decyzji zatwierdzającej projekt scalenia gruntów oraz zagospodarowanie poscaleniowe obejmujące budowę lub modernizację dróg, poprawę parametrów technicznych rowów melioracyjnych, rekultywację gruntów. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2023 r.: Kontynuacja prac scaleniowych na obiektach o łącznej powierzchni 7263 ha: Krzeczów gm. Lubień, Strzelce Wielkie gm. Szczurowa, Marcinkowice, Pogwizdów, Jelcza, Tczyca, Wierzbie i Uniejów-Parcela gm. Charsznica, Nieciecza, Czyżów, część Podlesia Dębowego i Żabna gm. Żabno oraz Siary gm. Sękowa.

Wydane zostały decyzje zatwierdzające projekt scalenia gruntów dla obiektów: Przeginia gm. Jerzmanowice-Przeginia, Czubrowice gm. Jerzmanowice-Przeginia, Wierzbie gm. Charsznica, Uniejów-Parcela gm. Charsznica. Wartość prac scaleniowych wykonanych w 2023 r. na wszystkich realizowanych obiektach wyniosła: 6,4 mln zł.

3.5. Wspieranie procesów odnowy wsi i rewitalizacji, w tym działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarach wiejskich i ich fizycznej regeneracji

Ochrona gruntów rolnych - działania w zakresie ochrony gruntów rolnych w Małopolsce dotyczyły w 2023 roku finansowania z budżetu województwa ich ochrony, rekultywacji i poprawy jakości oraz innych zadań w tym poprawy jakości sieci dróg dojazdowych do pól oraz renowacji zbiorników wodnych służących małej retencji.

W 2023 roku z dofinansowania w zakresie remontów dróg dojazdowych skorzystało 157 gmin. Wypłacone na ten cel środki w wysokości 22,7 mln zł pozwoliły na remont 113 km dróg dojazdowych.

W ramach realizacji pozostałych zadań, o których mowa w art. 22 c ust. 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych udzielono dofinansowania na użytkowania gleb o niskiej wartości produkcyjnej dla 1 gminy na kwotę 8,1 tys. zł oraz na zakup sprzętu informatycznego do prowadzenia spraw z zakresu ochrony gruntów rolnych dla 3 powiatów i 1 miasta na kwotę 94,3 tys. zł.

Ponadto 904,8 tys. zł przeznaczono dla osób fizycznych na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji, za które wykonano łącznie 19 zbiorników o łącznej powierzchni wynoszącej 15 157 m².

Ujęte w gminnych planach zagospodarowania przestrzennego zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III oraz gruntów leśnych stanowiących i niestanowiących własność Skarbu Państwa, przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne zaopiniowano i rozpatrzono w 93 przypadkach.

Marszałek Województwa Małopolskiego rozpatrzył również 112 wniosków w zakresie przyznawania ulg oraz umorzeń zobowiązań finansowych wobec budżetu województwa związanych z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej.

W ramach **PROW** kontynuowano działania mające realny wpływ na wspieranie procesów odnowy wsi i rewitalizacji, w tym działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarach wiejskich i ich fizycznej regeneracji. W 2023 roku w ramach poddziałania 19.2. *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* zawartych zostało 169 umów na kwotę 32,1 mln zł i dofinansowaniu 20,5 mln zł oraz zakończono realizację 175 projektów o wartości 30,6 mln zł i kwocie dofinansowania 18,6 mln zł. W realizacji pozostawało 179 zadań na kwotę blisko 39 mln zł. W ramach poddziałania 7.4 *Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury, i powiązanej infrastruktury* zakończono realizację 1 projektu o wartości 965,3 tys. zł i dofinansowaniu 462,2 tys. zł.

Projekty z zakresu kształtowania przestrzeni publicznej, rozwoju małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach wiejskich, odnowa zabytkowych obiektów, czy wsparcie rozwoju lub modernizacji instytucji kultury w znaczący sposób przyczyniły się nie tylko do poprawy stanu tejże infrastruktury, lecz także do aktywizacji społeczności lokalnych, w tym rozwiązywania problemów społecznych.

Projekty realizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich to nie jedyne działania prowadzone w tym zakresie na terenie Województwa Małopolskiego. W 2023 r. kontynuowano działania w ramach RPO WM mające wpływ na wspieranie procesów rewitalizacji obszarów wiejskich, w tym działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na tych obszarach.

W ramach Działania 11.2 Odnowa obszarów wiejskich rozliczono/zakończono 34 projekty na kwotę dofinansowania 87,5 mln zł. Na koniec grudnia 2023 r. w trakcie procesu rozliczania wydatków pozostawało 16 projektów na kwotę dofinansowania 76,4 mln zł.

Do końca 2023 roku w ramach działania 11.2 Odnowa obszarów wiejskich podpisano 123 umowy o dofinansowanie na kwotę ponad 697,5 mln zł. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w ramach działania 11.2 wyniosła 101,33 ha, a liczba wspartych obiektów zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach 204 szt.

3.6. Rozwój obszarów górskich w oparciu o endogeniczne potencjały

Małopolski Wypas Kulturowy – ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu w 2023 r. przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, z zakresu ochrony bioróżnorodności. Informacje o niniejszym konkursie przedstawiono szerzej w Obszarze III Klimat i Środowisko, Kierunek działań: 3. Bioróżnorodność i Krajobraz, Działanie: 3.1 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez kształtowanie systemu przyrodniczego.

Kurs pasterski dla zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik – Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich- stowarzyszenie, którego członkiem jest Województwo Małopolskie zleciło w 2023 r. przeprowadzenie kursu pasterskiego dla zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik. Zakończył się on egzaminem certyfikującym realizowanym przez Izbę Rzemieślniczą oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach. Wszyscy uczestnicy kursu w 2023 roku zdali egzamin praktyczny i teoretyczny, tj. 19 w zawodzie „baca czeladnik” i 11 w zawodzie „juhas czeladnik”. Nakłady poniesione w 2023 roku: 113,2 tys. zł.

3.7. Wzmacnianie procesów integracji obszarów przygranicznych

Program Współpracy Transgranicznej Interreg Polska – Słowacja 2014 – 2020 (PL-SK) - ze środków tego Programu współfinansowany był projekt Pomocy Technicznej (PT), mający na celu udzielanie informacji nt. Programu i jego promocję wśród małopolskich beneficjentów i podmiotów zainteresowanych udziałem we wspólnych, polsko – słowackich projektach.

Zgodnie ze Strategią Komunikacji Programu i Planem Działań Informacyjno – Promocyjnych na rok 2023 podejmowano szereg działań tj m.in.: udzielanie informacji, konsultacji; bieżące redagowanie strony poświęconej Europejskiej Współpracy Terytorialnej w województwie małopolskim w zakresie Interreg Polska-Słowacja; zorganizowano 3 szkolenia w ramach Programu: w Krakowie - dla wnioskodawców projektów drogowych (współorganizacja szkolenia), w Nowym Targu - dla potencjalnych wnioskodawców projektów w ramach naborów priorytetu: Przyjazne naturze i bezpieczne Pogranicze oraz w Nowym Sączu - dla wnioskodawców z zakresu turystyki, kultury i elektromobilności. Ponadto w formie on-line przeprowadzono dwa webinaria - na temat pomocy publicznej oraz przygotowania wniosku w systemie WOD2021.

Całkowita wartość projektu: 633 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 554,7 tys. zł; nakłady poniesione w 2023 roku: 165 tys. zł.

4. SPÓJNOŚĆ WEWNĄTRZREGIONALNA I DOSTĘPNOŚĆ

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Koncepcja spójności wewnątrzregionalnej opiera się na założeniu, że rozwój ekonomiczny, społeczny i terytorialny powinien być prowadzony w sposób zrównoważony, aby unikać zbyt dużych dysproporcji między różnymi częściami województwa. W praktyce oznacza to, że region powinien rozwijać się jako całość, a różnice w rozwoju pomiędzy jego poszczególnymi obszarami powinny być w miarę możliwości minimalizowane. Dla osiągnięcia spójności wewnątrzregionalnej kluczowe znaczenie ma zapewnienie równowagi terytorialnej, równości szans, a także właściwej współpracy międzyobszarowej.

Analiza zachowania spójności wewnątrzregionalnej na podstawie badania zróżnicowania poziomu rozwoju małopolskich gmin jest mierzona wskaźnikiem syntetycznym obejmującym 15 cech określających różne aspekty jakości życia w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. W latach 2020-2021 obserwowany był trend spadkowy wskaźnika, jednak w 2022 roku wskaźnik ten osiągnął wartość 2,32 (tj. o 0,05 punktu więcej w odniesieniu do roku bazowego). W analizowanym okresie (2019-2022) odnotowano wzrost wartości wskaźnika syntetycznego w 70 gminach (38%), co oznacza poprawę sytuacji w zakresie szans rozwojowych w tych jednostkach. Podkreślić należy także, że w 2022 roku liczba gmin kwalifikujących się jako gminy zagrożone trwałą marginalizacją nie zmieniła się.

Wspieranie synergii pomiędzy poszczególnymi obszarami województwa może odbywać się na podstawie zachęcania jednostek samorządu terytorialnego do współpracy i wymiany wiedzy, co odbywa się na zasadzie wzajemnych korzyści. Wyrównywaniu szans rozwojowych służyć ma więc wsparcie projektów w ramach Centrum Wsparcia Doradczego oraz działalności związków ZIT. W 2023 roku kolejne stowarzyszenie (Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska) uzyskało środki finansowe RPO WM 2014-2020 na budowanie potencjału współpracy i opracowanie strategii terytorialnych, umożliwiających aplikowanie o środki z programu FEM 2021-2027.

Dostępność regionu może być rozumiana w kontekście różnych aspektów, takich jak dostępność do usług publicznych, czy dostępność transportowa, infrastrukturalna i komunikacyjna. Poprawa dostępności transportowej obejmowała inwestycje związane z różnymi środkami transportu, przede wszystkim inwestycje w infrastrukturę drogową. W 2023 roku zakończył się nabór projektów w ramach działania 7.1. *Infrastruktura drogowa* w RPO WM 2014-2020 2020. Wybrano do dofinansowania trzy kolejne projekty o łącznej wartości 54,3 mln zł przeznaczonych na budowę i przebudowę dróg regionalnych. W 2023 roku samorząd województwa realizował również szereg działań mających na celu ułatwienie mieszkańcom korzystania z usług publicznych m.in.: poprzez inwestycje w budynki użyteczności publicznej, w szczególności w zakresie ich dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

4.1. Wsparcie obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze w celu zagwarantowania spójnego rozwoju całego województwa

Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to jeden z obszarów strategicznej interwencji (OSI), będących przedmiotem koncentracji działań polityki rozwoju, w tym przypadku ukierunkowanej na wyrównywanie szans w celu równoważenia poziomu życia i zapewnienia spójnego rozwoju całego województwa.

Jako obszary zmarginalizowane w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wyznaczono 62 gminy. Większość (59 gmin) stanowią gminy, w których odnotowano najniższe (poniżej -0,25) wartości wskaźnika syntetycznego obejmującego 15 wskaźników cząstkowych obrazujących zjawiska społeczne, gospodarcze i środowiskowe. Do obszarów zmarginalizowanych zaliczono również 3 gminy, w których wartość wskaźnika syntetycznego była wprawdzie powyżej przyjętego progu, lecz zostały one wskazane jako zagrożone trwałą marginalizacją w rządowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (Czorsztyn, Ochotnica Dolna i Biały Dunajec).

Analiza sytuacji w gminach sama w sobie oczywiście nie stanowi działania wspierającego, niemniej jednak będzie w przyszłości pozwalała na celowane wsparcie adekwatne do potrzeb gmin, których sytuacja świadczy o występujących problemach społecznych, ekonomicznych i środowiskowych. Działaniach na rzecz gmin zmarginalizowanych w ramach pilotażu regionalnego Centrum Wsparcia Doradczego, a także miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, szerzej opisano w części TERYTORIALNE UKIERUNKOWANIE STRATEGII – OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.

4.2. Inwestycje w istniejące budynki użyteczności publicznej, zasoby mieszkaniowe, przestrzeń, środki transportu, strony internetowe czy usługi o charakterze powszechnym...

Dostępność w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego - Województwo Małopolskie realizuje obowiązki wynikające z ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. W 2023 r. udostępniono w budynku przy ul. Raclawickiej 56 sześć nowych toalet dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami. Urząd kontynuował usługi wiodącego języka migowego, dostępne online, przeznaczone dla osób Głuchych. Ponadto agendy zamiejscowe, punkty Dziennika Podawczego i Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich zostały wyposażone w materiały wspierające obsługę osób z niepełnosprawnością wzroku (lupy powiększające i ramki do podpisu). W zakresie dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, Województwo Małopolskie działa zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. Na bieżąco realizowane są zadania na rzecz dostępności własnych stron i aplikacji, wśród których znajdują się m. in. prowadzenie szkoleń pracowników Urzędu Marszałkowskiego, wsjo oraz jednostek współpracujących w ramach RSBIP, tworzenie dostępnych dokumentów i procedur urzędowych, przegląd deklaracji dostępności, monitorowanie stosowania wytycznych z zakresu dostępności cyfrowej, a także prowadzenie strony internetowej www.dostepna.malopolska.pl. Województwo Małopolskie udostępnia 39 stron internetowych oraz 3 aplikacje mobilne, które zawierają treści poświęcone wszelkim aspektom działalności samorządu. Wykaz stron internetowych i aplikacji mobilnych Urzędu Marszałkowskiego został zgłoszony do Wydziału Dostępności Cyfrowej w Departamencie Społeczeństwa Informacyjnego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Zagospodarowanie terenu na zapleczu budynku WBP w Krakowie – projekt Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie w ramach którego w 2023 roku zostało otwarte Informatorium – nowoczesny punkt informacyjny oraz Zielona Czytelnia – roślinna enklawa w centrum miasta. Informatorium to miejsce, które zostało w pełni przystosowane do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. Wyposażono je w m.in. pętlę indukcyjną, usługę tłumacza Polskiego Języka Migowego online czy ścieżkę naprowadzającą dla osób niewidomych i niedowidzących. Dla osób z niepełnosprawnościami dostosowano dwa stanowiska komputerowe. Punkt informacyjny oraz Zielona Czytelnia to inwestycja podjęta w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 oraz budżetu Województwa Małopolskiego. Jej wartość to prawie 6 mln zł.

Kultura bliżej. Poprawa dostępności usług i zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie dla osób ze szczególnymi potrzebami – projekt grantowy ukończony przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie w 2023 roku na rzecz poprawy dostępności usług i zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie dla użytkowników ze szczególnymi potrzebami, seniorów. Zrealizowany zakres rzeczowy projektu: przeprowadzenie cyklu spotkań z autorami książek pt. „Jak zostałam (zostałem) pisarzem”; wykonanie systemu oznaczeń poziomych (ścieżka naprowadzająca) i pionowych (piktogramy, tabliczki w alfabecie Braille’a) ułatwiających poruszanie się po budynku Biblioteki osobom niewidomym i niedowidzącym; aktywacja usługi tłumacza Polskiego Języka Migowego online; zakup programu do „tworzenia napisów” do filmów; organizacja warsztatów integracyjnych z artystami rysownikami – zajęcia z komiksu; szkolenia uwrażliwiające dla pracowników Biblioteki: profesjonalna obsługa klienta ze szczególnymi potrzebami (savoir vivre), szkolenie z ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami; zakup sprzętu ewakuacyjnego dla osób ze szczególnymi potrzebami – materac i krzesła ewakuacyjno-transportowe, zainstalowanie kolejnej pętli indukcyjnej oraz audyt dostępności architektonicznej. Zadanie współfinansowane w ramach projektu „Kultura bez

barier” ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Wartość zadania: 99,8 tys. zł.

Kultura Wrażliwa – konkurs dla organizacji pozarządowych z obszaru kultury. Celem jest zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami, dofinansowując adresowane do nich nowe, ciekawe i lokalne inicjatywy. Konkurs jest odpowiedzią na potrzeby środowisk zarówno kultury, jak i osób ze specjalnymi potrzebami. W 2023 roku wsparcie zostało udzielone łącznie 15 projektom na kwotę dotacji łącznie 150 tys. zł.

Informacje na temat przedsięwzięć dotyczących zagadnień działań na rzecz dostępności z zakresu kultury zostały wskazane w Obszarze Małopolskie, Kierunek polityki Kultura i dziedzictwo; Kierunek działań 5.3. Zmiana jakości usług i dostosowanie oferty kultury do zmieniających się potrzeb odbiorców.

4.3. Zmniejszenie dysproporcji pomiędzy poszczególnymi obszarami województwa poprzez zwiększanie jakości i dostępności do świadczonych usług publicznych

Inwestycje zorientowane na zwiększanie jakości i dostępności do świadczonych usług publicznych są kluczowe dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz budowania trwałego i zrównoważonego rozwoju. Przede wszystkim należy mieć tu na względzie rozbudowę i modernizację infrastruktury zdrowotnej (w tym inwestycje w nowoczesne obiekty medyczne ze specjalistycznym sprzętem, czy inwestycje w lokalne ośrodki zdrowia, które są kluczowe dla zapewnienia łatwego dostępu do podstawowej opieki medycznej), rozwój infrastruktury edukacyjnej (np. szkoły i przedszkola, centra szkoleniowe i biblioteki publiczne), rozwój infrastruktury cyfrowej (w tym szerokopasmowego internetu, czy rozwijanie centrów technologicznych), czy inwestycje w zielone przestrzenie publiczne (parki miejskie i tereny rekreacyjne, ścieżki rowerowe, ciągi piesze) i poprawę infrastruktury transportowej.

Większość wskazanych zagadnień poruszona została w ramach innych obszarów tematycznych niniejszego raportu. Jednak na szczególne wyróżnienie zasługują działania podejmowane bezpośrednio przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

Z myślą o mieszkańcach regionu Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego skraca dystans pomiędzy urzędem a obywatelami tworząc swoje Agendy Zamiejscowe. Łącznie takich placówek w województwie działa już 7. Znajdują się one w Tarnowie, Nowym Sączu, Oświęcimiu, Nowym Targu, Miechowie, Zakopanem oraz w nowo powstałym punkcie w Suchej Beskidzkiej, który otwarty został 12 czerwca 2023 roku. W agendach zamiejscowych Urzędu Marszałkowskiego działają Dzienniki Podawcze, gdzie możliwe jest złożenie m. in. zadania do Budżetu Obywatelskiego Województwa, a także całej dokumentacji do konkursów ogłaszanych przez Urząd Marszałkowski, kierowanych do jednostek samorządu terytorialnego czy też organizacji pozarządowych. W nowopowstałej Agendzie Zamiejscowej w Suchej Beskidzkiej działa również Zespół ds. Ochrony Gruntów Rolnych i Leśnych podległy Departamentowi Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Aby lepiej zrozumieć, jakie usługi są potrzebne i w jaki sposób można je ulepszyć w celu zapewnienia bardziej efektywnej dostępności, Urząd otrzymuje sugestie od mieszkańców i podmiotów gospodarczych z Małopolski przy okazji prowadzonych konsultacji społecznych projektów dokumentów strategicznych dla województwa.

Wyżej wskazane działania pozwalają aktywnie wpływać na rozwój województwa, tworząc warunki do zwiększenia jakości życia mieszkańców i poprawy dostępności do kluczowych usług publicznych.

4.4. Stała poprawa dostępności komunikacyjnej Małopolski

Stała poprawa dostępności komunikacyjnej Małopolski jest kluczowym celem, który może być osiągnięty poprzez szereg działań, takich jak: rozwój infrastruktury drogowej, rozwój transportu publicznego, rozwój kolei, rozwój transportu miejskiego, rozwój lotnisk, integrację systemów transportowych (tworzenie zintegrowanych systemów biletowych oraz harmonogramów kursowania

różnych środków transportu publicznego może ułatwić podróże mieszkańcom i turystom), czy tworzenie dokumentów strategicznych w zakresie rozwoju transportu i komunikacji w regionie, w tym prowadzenie monitorowania ruchu drogowego oraz analizy potrzeb i trendów transportowych, co szczególnie może pomóc w identyfikacji obszarów wymagających poprawy i dostosowywaniu strategii rozwoju transportu.

W perspektywie finansowej 2014-2020, wśród działań prowadzonych przez Województwo Małopolskie w ramach RPO WM 2014-2020 w 2023 roku realizowano również projekty mające na celu poprawę stanu i jakości infrastruktury drogowej w regionie, które szerzej zostały omówione w ramach Obszaru *Gospodarka*, Kierunek polityki *Transport*.

W ramach RPO WM zakończony został nabór otwarty wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu A. „Budowa, przebudowa dróg, w tym budowa obwodnic” w ramach 7 Osi *priorytetowej Infrastruktura transportowa*, Działanie 7.1 *Infrastruktura drogowa*, poddziałanie 7.1.1 Drogi regionalne, w wyniku którego w 2023 roku do dofinansowania wybrano ostatnie trzy projekty:

- Rozbudowa DW 969 - etap II o wartości 30 mln zł;
- Budowa mostu w ciągu DW 981 na potoku Kamienna w m. Polany o wartości 5,9 mln zł;
- Rozbudowa skrzyżowań w ciągach dróg wojewódzkich o wartości 18,4 mln zł.

Dzięki realizacji działań z zakresu rozwoju infrastruktury dróg regionalnych w znaczący sposób poprawia się komunikacja międzyregionalna, wzmacnia się rozwój transportu a tym samym i lokalnej gospodarki.

TERYTORYALNE UKIERUNKOWANIE STRATEGII – OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2023 r.

Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju regionu wymaga kompleksowego podejścia, które uwzględnia różnorodne aspekty społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Kluczową rolę stanowi właściwe planowanie strategiczne, w tym opracowanie strategii rozwoju regionalnego, która uwzględnia cele zrównoważonego rozwoju oraz określa priorytety i kierunki działań dla regionu, a także systematyczne monitorowanie postępów w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju oraz ocena skuteczności działań podejmowanych w regionie.

Aby zapewnić trwały i zrównoważony rozwój regionu w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” określone zostały obszary strategicznej interwencji (OSI), czyli kluczowe obszary wskazane terytorialnie, które wymagają szczególnego wsparcia, inwestycji i interwencji w celu osiągnięcia założonych celów rozwojowych. Są to obszary, w których podejmowane są konkretne działania mające na celu przyspieszenie rozwoju regionu lub zmniejszenie istniejących dysproporcji, problemów lub zagrożeń, dlatego OSI stanowią zarówno obszary problemowe, jak i obszary wzrostu. Wyznaczone w Strategii OSI uwzględniano w programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.

W 2023 roku podjęto wiele inicjatyw i zrealizowano szereg projektów, mających na celu ciągłe wspieranie gmin, które ze względu na różne cechy znajdują się w niekorzystnej sytuacji rozwojowej i wymagają dodatkowego impulsu do wzrostu lub biorąc pod uwagę ich szczególne uwarunkowania i potencjały potrzebują dedykowanego dla nich wsparcia.

Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Jednym z tzw. Obszarów Strategicznej Interwencji są miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Obszary te wymagają szczególnego wsparcia rozwojowego, z uwagi na występujące na ich obszarze bariery lub potencjały wzrostu. Na terenie Małopolski zidentyfikowano takich 6 miast, tj.: Chrzanów, Gorlice, Nowy Sącz, Nowy Targ, Tarnów, Zakopane.

Wsparcie dla ich rozwoju w okresie programowania 2021-2027 przyjmuje postać instrumentów terytorialnych, z których najważniejszy to „Zintegrowane Inwestycje Terytorialne” (ZIT). Aby z niego skorzystać miasto „rdzeń” musi podjąć współpracę z okolicznymi gminami, z którym łączy go powiązania funkcjonalne. Wspólnie razem muszą zdiagnozować i przeanalizować łącznie ich problemy lub potencjały rozwojowe, które będą chcieli rozwijać. Efektem wspólnej pracy partnerstwa będzie wypracowanie i przyjęcie strategii terytorialnej – tzw. Strategii ZIT. Stanowi ona podstawą realizacji instrumentu ZIT. Dzięki niej możliwe jest pozyskanie wsparcia UE w ramach programu FEM na realizację projektów kluczowych dla rozwoju miasta i jego obszaru funkcjonalnego.

W 2023 r. wszystkie wymienione wyżej miasta były wiodącymi członkami utworzonych wcześniej Związków ZIT. Dzięki podjęciu szerokiej współpracy, udało im się przygotować strategię terytorialną, które podlegać będą ocenie IZ FEM i dadzą szansę na szeroki rozwój tego obszaru. Dla nich w zapisach programu wyodrębniono dedykowaną alokację finansową oraz przewidziano możliwość realizacji projektów w trybie niekonkurencyjnym.

Wsparcie miast średnich będzie również realizowane poprzez mechanizm tzw. Innych Instrumentów Terytorialnych - w obszarze rewitalizacji. Wsparcie procesu rewitalizacji środkami UE w okresie programowania 2021-2027 na terenie Małopolski będzie dostępne wyłącznie dla miast powiatowych, wskazanych zapisami programu. Przyczyni się to do dalszego rozwoju ich pozycji oraz pozwoli mierzyć się z problemami wykluczenia przestrzennego i społecznego ich obszaru.

Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF)

W przyjętej Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego NR XXXI/422/20 z dnia 17 grudnia 2020 r. Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030” wskazano łącznie 6 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych: MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala i MOF Chrzanowa.

Są to tzw. obszary wzrostu, na które składają się same miasta (tzw. miasta rdzenie) oraz obszary funkcjonalne, skupione wokół nich. Współpraca podejmowana przez miasta z obszarami z nimi powiązanymi ma bardzo ważne znaczenie – nie tylko dla efektywności świadczenia usług publicznych ale przede wszystkim dla koordynacji procesów rozwojowych na tym terenie. Temu ostatniemu wyzwaniu służy przede wszystkim wspomniany wyżej instrument terytorialny, dedykowany rozwojowi MOF z udziałem funduszy europejskich – tzw. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

Na terenie Małopolski funkcjonuje obecnie 6 związków ZIT, zawiązanych w latach 2021-2022, których celem jest współpraca na rzecz realizacji wspólnych działań rozwojowych.: ZIT Kraków, ZIT Tarnów, ZIT Nowy Sącz, ZIT Podhale i ZIT Chrzanów i ZIT Gorlice.

Dodatkowo na zasadach analogicznych dla ZIT na terenie regionu funkcjonuje Inny Instrument Terytorialny „Otulina Podkrakowska” (IIT OPK). Obejmuje on swoim zasięgiem gminy, które znajdują się w bezpośrednim oddziaływaniu Miasta Krakowa a nie weszły w skład ZIT Kraków.

Instrumentem ZIT/IIT OPK objętych jest na chwilę obecną prawie 80 JST z terenu Małopolski, co stanowi ok 40 % wszystkich.

Wszystkie nowopowstałe związki ZIT oraz IIT OPK uzyskały wsparcie finansowe ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 na budowanie potencjału współpracy i opracowanie strategii terytorialnych, umożliwiających aplikowanie o środki z programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027. Wartość wsparcia wynosiła po 200 ty zł na każdy z nowo zawiązanych Związków ZIT. W 2023 r strategię terytorialną dla tych instrumentów zostały opracowane, a środki te zostały z sukcesem rozliczone.

Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia

Małopolska Zachodnia to region, który ma status regionalnego OSI jako obszar transformacji energetycznej. Odchodzenie od węgla (dekarbonizacja), wynikające z długoterminowego celu osiągnięcia neutralności klimatycznej przestrzeni UE, wiąże się na tym terenie z podwyższonym ryzykiem marginalizacji gospodarczej i społecznej. Procesy te są widoczne na tle innych części województwa w trendach demograficznych (wyjazdy mieszkańców) oraz gospodarczych (zmniejszona dynamika PKB, niższe wskaźniki przedsiębiorczości). Znaczna część mieszkańców pracuje w dwóch kopalniach w Brzeszczach i Libiążu, a także w kopalniach i sektorze okołogórnictwa na Śląsku, które mają podlegać w nadchodzących latach głębokim zmianom, z likwidacją kopalni i elektrowni węglowych łącznie. Wszystko to powoduje potrzebę wsparcia rozwoju endogenicznego i dywersyfikacji gospodarczej obszaru, tak, aby zmniejszyć negatywne społeczne i środowiskowe skutki tej transformacji oraz wzmocnić impulsy do inwestycji i tworzenia miejsc pracy w nowych branżach.

W roku 2023 uruchomione zostały pierwsze instrumenty wsparcia obszaru.

Przygotowane zostały i ogłoszone pierwsze nabory wniosków o dofinansowanie dedykowane wyłącznie dla obszaru Małopolski Zachodniej na wsparcie procesów transformacji energetycznej. W ramach priorytetu 8 programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027* przygotowanych i ogłoszonych zostało w 2023 roku **6 naborów wniosków, z łączną alokacją ponad 605 mln zł**, w zakresach takich jak: działania na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy, edukacja dla transformacji, transformacja klimatyczna – rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, transformacja klimatyczna – ochrona przyrody i bioróżnorodności, rozwój firm – inwestycje prowadzące do zmiany profilu działalności lub tworzenia nowych miejsc pracy, transformacja transportu.

Dwa nabory zostały rozstrzygnięte w 2023 roku, termin rozstrzygnięcia pozostałych ustalony został na marzec i kwiecień 2024 roku. Łącznie w naborach wpłynęło 269 wniosków o dofinansowanie, głównie od przedsiębiorców (239) oraz gmin.

W ramach Projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA przedstawiciele gmin z Małopolski Zachodniej oraz doradcy ds. klimatu i środowiska z tego terenu wzięli udział w **wyjeździe szkoleniowym do Zagłębia Ruhry** w Nadrenii Północnej-Westfalii. Przedstawiciele Niemiec podzielili się swoim cennym doświadczeniem w zakresie transformacji energetycznej. Uczestnicy wyjazdu spotkali się m.in. z ekspertami Instytutu ds. Energii, Klimatu i Środowiska w Wuppertalu oraz Ministerstwa Gospodarki, Przemysłu, Ochrony Klimatu i Energetyki Nadrenii Północnej-Westfalii, poznali dobre praktyki miast górniczych i hutniczych, które przeszły transformację energetyczną i związane z nią zmiany strukturalne, zapoznali się w przykładami zrealizowanych projektów wspierających transformację.

W ramach wsparcia Sekretariatu ds. Inicjatywy dla regionów węglowych w okresie przejściowym na Bałkanach Zachodnich i Ukrainie zorganizowana została wizyta studyjna dla delegacji z obwodu lwowskiego – Nowowołyńska i Czerwonogrodu (Ukraina). Spotkanie zorganizowano w ramach uczestnictwa Małopolski w europejskiej **Platformie Regionów Węglowych w Transformacji**. Celem spotkania była wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z procesu transformacji regionów górniczych. Podczas spotkania przedstawiono cele i założenia projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA oraz podejście do wypracowania Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji dla Małopolski Zachodniej. Uczestnicy podczas dwudniowej wizyty mogli podzielić się swoimi doświadczeniami, a także zapoznać się z obszarami hałdy górniczej w Libiążu oraz nieczynnego szybu górniczego Andrzej III w Brzeszczach i poznać plany w zakresie przekształcenia tych terenów.

Gminy zmarginalizowane

Spośród 182 gmin położonych w granicach województwa małopolskiego, aż 62 gminy wskazane zostały w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” jako tzw. gminy zmarginalizowane. Są to podmioty, na których terenie identyfikowane są obszary problemowe/kryzysowe, które ze względu na różne cechy znajdują się w niekorzystnej sytuacji rozwojowej i potrzebują dodatkowego wsparcia lub preferencji. By wzmocnić potencjał rozwojowy m.in. tego rodzaju gmin i zachęcić ich do podejmowania wzajemnej współpracy, włączono część z nich w realizację projektu Centrum Wsparcia Doradczego, który był kontynuowany do końca 2023 r.

W ramach przedmiotowego projektu grupy gmin połączone w lokalne partnerstwa miały wypracować wspólne strategie terytorialne i koncepcje projektów, które posłużyć miały wzmocnieniu trajektorii rozwojowej ich obszarów. Projekt realizowany był w trzech etapach – CWD pilotaż (zakończony w 2022r) i CWD Plus (2022-2023) i CWD 2023. W projekcie tym brało udział 5 partnerstw z terenu Małopolski: Związek Gmin Krynicko-Popradzkich, Partnerstwo Miast i Gmin Powiatu Limanowskiego, Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego, Stowarzyszenie Aglomeracja Chrzanowska oraz Stowarzyszenie Gorlicki Obszar Funkcjonalny.

Oprócz wsparcia doradczego, finansowanego ze źródeł krajowych, o których mowa wyżej, wsparcie gmin zmarginalizowanych z terenu regionu realizowane jest również przez ustanawianie szeregu preferencji dla projektów wdrażanych na tym obszarze, w programie FEM 2021-2027. W naborach ogłaszanych w ramach FEM 2021-2027 w poszczególnych obszarach interwencji, stosowane będą na szeroką skalę kryteria premiujące projekty planowane do realizacji na terenie gmin zmarginalizowanych. Wskazywane są również w treści programu możliwości wsparcia dotacyjnego dla gmin zmarginalizowanych, niedostępne dla innych terenów. Dotyczy to termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, dla których w programie co do zasady przewidziano realizację instrumentów finansowych.

Miejscowości uzdrowiskowe

W ramach RPO WM 2014-2020 wspierane były przedsięwzięcia związane z wykorzystaniem i rozwojem specyficznych walorów miejscowości uzdrowiskowych, poprzez inwestycje w ogólnodostępne obiekty i infrastrukturę uzdrowiskową oraz budowę i rozbudowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w tych miejscowościach. W tym celu wyodrębniono alokację finansową dla wsparcia miejscowości uzdrowiskowych w wysokości 21,8 mln EUR (wkład UE) w Poddziałaniu 6.3.2. Wsparcie warunkowane było przygotowaniem przez gminy uzdrowiskowe oraz gminy, którym nadano status obszaru ochrony uzdrowiskowej planów działań (Planów rozwoju uzdrowisk).

Do końca 2023 r. w tym obszarze wsparciem zostało objętych 32 projekty o wartości 94,5 mln zł (wkład UE), co stanowiło wykorzystanie całej przeznaczonej całej alokacji na poddziałanie. Dofinansowanie otrzymały m.in. takie miejscowości uzdrowiskowe jak: Krynica Zdrój, Muszyna, Piwniczna Zdrój, Szczawnica, Rabka Zdrój, Żegiestów, Wysowa, Swoszowice. W 2023 r. nie podpisano umów w ramach wsparcia gmin uzdrowiskowych, natomiast następowało rozliczanie i zakończenie realizacji projektów. Do końca 2023 r. zakończyło się 30 projektów.

Bezpośrednim efektem działań do 2023 roku było dofinansowanie 52 obiektów turystycznych i rekreacyjnych oraz wsparcie 14 przedsiębiorców. W wyniku realizacji projektów tworzone były również dodatkowe miejsca pracy oraz przystosowywano obiekty do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i wprowadzano dla nich usprawnienia.

Przedsięwzięcia w infrastrukturę uzdrowiskową będą kontynuowane w FEM 2021-2027 w ramach Działania 7.5, na które przeznaczono 20 mln EUR. W ramach działania wspierana będzie interwencja na terenie gmin posiadających status uzdrowiska lub status obszaru ochrony uzdrowiskowej, z wykorzystaniem Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT). Możliwa będzie realizacja m.in. projektów związanych z wyposażaniem w infrastrukturę uzdrowiskową, tworzeniem urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego oraz projektów podnoszących atrakcyjność miejscowości uzdrowiskowych poprzez wsparcie infrastruktury do potrzeb zrównoważonej turystyki.

Obszary prawnie chronione

W ramach RPO WM 2014-2020 wspierane były obszary prawnie chronione, poprzez przedsięwzięcia zmierzające do zachowania oraz ochrony różnorodności biologicznej w regionie, w szczególności na terenie objętym formą ochrony przyrody tj. terenie parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarach chronionego krajobrazu. Konkursy realizowano w ramach Działania 6.2, m.in. w zakresie ochrony ekosystemów, siedlisk i gatunków roślin, zwierząt i grzybów, rozwój centrów ochrony różnorodności biologicznej oraz rozwój ośrodków edukacji ekologicznej. W tym celu wyodrębniono na wsparcie alokację finansową w wysokości 11,1 mln EUR.

Do końca 2023 r., w tym obszarze wsparciem zostało objętych 15 projektów o wartości 49,2 mln zł (wkład UE), co stanowiło wykorzystanie całej przeznaczonej całej alokacji na działanie. W 2023 r. nie podpisano umów w ramach wspieranych działań, natomiast następowało rozliczanie i zakończenie realizacji projektów. Do końca 2023 r. zakończyło się 14 projektów.

Bezpośrednim efektem działań do końca 2023 r. było wsparcie ponad 4 tys. ha powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony oraz wsparcie 190 różnych form ochrony przyrody. Do końca 2023 r. wsparto 5 ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej i opracowano 5 dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody.

Przedsięwzięcia związane z ochroną różnorodności biologicznej będą kontynuowane w ramach FEM 2021-2027 - na interwencję w tym zakresie przeznaczono 27,5 mln. W 2023 r. przeprowadzono 3 nabory w zakresie ochrony ekosystemów, siedlisk i gatunków roślin, zwierząt i grzybów, rozwoju centrów ochrony różnorodności biologicznej oraz ośrodków edukacji ekologicznej oraz 2 nabory na ochronę bioróżnorodności i rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury w powiązaniu z rozwojem usług ekosystemowych i edukacją klimatyczną w ramach FST (alokacja finansowa prawie 9 mln EUR).

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU GŁÓWNEGO I CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH STRATEGII

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

W przypadku zdecydowanej większości wskaźników ujętych w katalogu Strategii analiza osiągniętych wartości wskazuje na stałą i stabilną tendencję wzrostową. Po załamaniu trendów związanym z pandemią COVID-19 oraz później wybuchem wojny na Ukrainie, które szczególnie widoczne było w przypadku wskaźników z obszaru tzw. przemysłów czasu wolnego oraz zdrowia, widoczna jest wyraźna, pozytywna zmiana. Wartości takich wskaźników jak długość życia, liczba zwiedzających muzea czy udzielonych noclegów jeszcze nie osiągnęły w 2022 roku poziomu zanotowanego w roku bazowym, jednak już się znacząco do nich zbliżyły.

Spośród mierników odnoszących się do celów zdefiniowanych w obszarze *Małopolskie* szczególnie widoczny jest znaczący wzrost odsetka osób dorosłych w kształceniu lub szkoleniu (z 5,4% w 2019 roku do 12,7% w roku 2022). Stałą tendencję wzrostową notuje też wskaźnik zatrudnienia, a malejącą odsetek biernych zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu.

W obszarze *Gospodarka* nastąpiła poprawa w przypadku notowania Województwa w Regionalnej Tablicy Wyników Innowacji – po spadku na 170. miejsce w 2021 roku region zajął w 2023 roku, ponownie, jak dwa notowania wstecz, miejsce 155. Małopolska charakteryzuje się też wyraźnym trendem wzrostowym nakładów ponoszonych na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjną oraz poziomem przedsiębiorczości wyrażonym liczbą zarejestrowanych podmiotów. Analizując wskaźniki przypisane do obszaru *Gospodarki* warto również podkreślić, że w wyniku działań mających na celu zapewnienie wysokiego poziomu oferty przewozowej, rekordowy wynik w 2022 roku osiągnęła liczba pasażerów przewiezionych kolejami regionalnymi (16,4 mln osób).

Pozytywne zjawiska widoczne są także w przypadku wskaźników odnoszących się do środowiska przyrodniczego. Zgodnie z oceną jakości powietrza, występujące w 2022 roku przekroczenia dopuszczalnych poziomów PM_{2,5} znacząco się poprawiły, co potwierdza utrzymujący się od szeregu lat trend spadkowy. Korzystnie przedstawia się także systematycznie wzrastająca z roku na rok ilość selektywnie zebranych odpadów oraz udział energii odnawialnej w całkowitej produkcji energii elektrycznej.

Pomimo utrzymującego się od wielu lat wzrostu gospodarczego w Małopolsce, wciąż zauważalny jest proces narastania nierówności rozwojowych pomiędzy poszczególnymi częściami województwa. Na potrzeby monitorowania dysproporcji w rozwoju poszczególnych części województwa stworzony został wskaźnik syntetyczny pn. Zróżnicowanie poziomu rozwoju gmin w Małopolsce, który został opracowany w oparciu o 15 cech określających różne aspekty jakości życia w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Analiza wskaźnika wskazuje na trend spadkowy w latach 2020-2021, po którym nastąpił jednak w 2022 roku wzrost wartości do poziomu 2,32 (tj. o 0,05 punktu więcej w odniesieniu do roku bazowego). Podkreślić należy jednak, że w 2022 roku liczba gmin kwalifikujących się jako gminy zagrożone trwałą marginalizacją nie zmieniła się.

Tabela 6. Wskaźniki realizacji celu głównego i celów szczegółowych SRWM2030

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca	Trend bieżący (2022/2021)	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
Cel główny							
1.	Produkt krajowy brutto ogółem	mln zł	148 103 (2016)	246 895 (2022)			GUS
2.	Zróżnicowanie poziomu rozwoju gmin w Małopolsce na podstawie wskaźnika syntetycznego ¹⁷	jedn.	2,18 (2019)	2,32 (2022)			Opracowanie własne UMWM m.in. na podstawie danych GUS, OKE, PKW
Małopolskie							
3.	Zagrożenie ubóstwem relatywnym	%	22,2 (2018)	20,9 (2019) ¹⁸			GUS
4.	Przeciętne trwanie życia	lata	79,0 (2019)	78,6 (2022)			GUS
5.	Średnia liczba dni absencji chorobowej (z tytułu choroby własnej) na 1 pracującego	dni	13,1 (2019)	13,3 (2022) ¹⁹			ZUS, GUS
6.	Zwiedzający muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców	osoby	30 931 (2018)	25 501 (2022)			GUS
7.	Odsetek osób w wieku 25-64 lata uczących się i dokształcających się w ludności ogółem w tej samej grupie wiekowej (w okresie 4 tygodni przed badaniem)	%	5,4 (2019)	12,7 (2022)			GUS
8.	Odsetek biernych zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych	%	14,8 (2019)	9,1 (2022) ²⁰			GUS

¹⁷ Wskaźnik syntetyczny został opracowany na podstawie 15 cech określających problemy w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym (szczegółowy katalog wskaźników został wskazany w części II: Strategia, Obszar V: *Rozwój zrównoważony terytorialnie – Terytorialne uwarunkowanie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”* (mapa 5). Zróżnicowanie poziomu rozwoju gmin zostało przedstawione jako różnica pomiędzy najwyższą i najniższą wartością wskaźnika syntetycznego dla danej jednostki.

¹⁸ Od 2020 r. brak danych w ujęciu województw.

¹⁹ Wartość wskaźnika w roku bazowym oraz w 2020 liczona była dla aktywnych zawodowo pracujących w wieku 15 lat i więcej. Od 2021 r. wskaźnik wyliczany jest dla aktywnych zawodowo pracujących w wieku 15-89 lat. Tak liczony wskaźnik wynosiłby w 2019 r. 13,54, w 2020 r. 15,20.

²⁰ Wartość wskaźnika w roku bazowym oraz w 2020 liczona była dla biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej. Od 2021 r. wskaźnik wyliczany jest dla biernych zawodowo w wieku 15-89 lat. Tak liczony wskaźnik wynosiłby w 2019 r. 14,4%, w 2020 r. 14,5%.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca	Trend bieżący (2022/2021)	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
	i związanych z prowadzeniem domu						
9.	Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata	%	72,9 (2019)	73,9 (2022) ²¹			GUS
Gospodarka							
10.	Miejsce w Regionalnej Tablicy Wyników Innowacji	pozycja	155. (2019)	155. (2023)			<i>Regional Innovation Scoreboard – RIS www.ec.euro pa.eu</i>
11.	Nakłady na działalność innowacyjną	mld zł	3,77 (2018)	5,5 (2022)			GUS
12.	Nakłady wewnętrzne na B+R (GERD)	mld zł	3,69 (2018)	6,31 (2022)			GUS
13.	Wartość inwestycji w regionie w ramach Polskiej Strefy Inwestycji ²²	mld zł	2,47 (2019)	9,84 (2023)			KPT
14.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON: a) na 1 tys. mieszkańców b) w tym na obszarach wiejskich	szt. szt.	a) 115 (2018) b) 82 (2018)	a) 135,0 (2022) b) 98,9 (2022)			GUS
15.	Ekologiczne gospodarstwa rolne z certyfikatem – udział powierzchni użytków rolnych w użytkach rolnych ogółem	%	1,34 (2018)	1,25 (2020) ²³			GUS
16.	Udzielone noclegi ogółem na 10 tys. ludności	nocleg	43 630 (2019)	39 916 (2022)			GUS

²¹ Wartość wskaźnika w roku bazowym oraz w 2020 liczona była dla ludności w wieku 15 lat i więcej. Od 2021 r. wskaźnik wyliczany jest dla ludności w wieku 15-89 lat. Tak liczony wskaźnik wynosiłby w latach 2019 i 2020 70,7%.

²² Wartość narastająco, trend rok do roku.

²³ Dane za lata 2021-2022 niemożliwe do wyliczenia z uwagi na brak danych o użytkach rolnych.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca	Trend bieżący (2022/2021)	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
17.	Liczba pasażerów przewiezionych kolejami regionalnymi	mln osób	11,3 (2018)	16,41 (2021)			UMWM, POLREGIO
18.	Długość nowo wybudowanych odcinków autostrad i dróg ekspresowych ²⁴	km	4,5 (2017)	33,0 (2017-2022)			GDDKiA
19.	Odsetek dróg w stanie dobrym: a) krajowych b) wojewódzkich	%	a) 51,6 b) 55 (2017)	a) 44,9 b) 57 (2021)			GDDKiA, ZDW
20.	Odsetek mieszkańców wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną	%	37,8 (2018)	61,8 (2023)			GUS
21.	Odsetek firm w Małopolsce a) składających zamówienia przez Internet b) otrzymujących zamówienia przez Internet	%	a) 35,1 b) 15,6 (2017)	a) 35,1 (2017) ²⁵ b) 20,4 (2022)			GUS
22.	Nakłady na recykling i wykorzystanie odpadów	mln zł	24,7 (średnia z lat 2015–2017)	5,3 (średnia z lat 2019-2021)			GUS
Klimat i środowisko							
23.	a) średnioroczne stężenie pyłów zawieszonych PM 2,5: – Kraków – Nowy Sącz – Tarnów – Trzebinia b) emisja CO ₂ z zakładów szczególnie uciążliwych	a) µg/ m ³ b) tys. Mg/ rok	a) PM 2,5: – Kraków: 29 – Nowy Sącz: 31 – Tarnów: 25 – Trzebinia: 24 (2018) b) 10 484 (2018)	a) PM 2,5: – Kraków: 18 – Nowy Sącz: 24 – Tarnów: 19 – Trzebinia: 18 (2022) b) 7 016 (2022)			1. WIOŚ 2. GUS
24.	Powierzchnia lasów	ha	435 tys. (2018)	433 tys. (2022)			GUS

²⁴ Wartość narastająco, trend rok do roku.²⁵ Od 2018 roku GUS zaprzestał zbierania danych na poziomie województw.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca	Trend bieżący (2022/2021)	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
25.	Powierzchnia terenów zieleni publicznej	ha	3 958 (2018)	4 086 (2022)			GUS
26.	Odsetek selektywnie zebranych odpadów komunalnych w stosunku do ogółu zebranych	%	32,5 (2018)	41,5 (2022)			GUS
27.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym na terenach wiejskich	%	wodociągi: 81,7 wieś: 68,9 kanalizacja: 63,3 wieś: 39,8 (2018)	wodociągi: 82,4 wieś: 70,0 kanalizacja: 65,7 wieś: 44,0 (2022)			GUS
28.	Odsetek jednolitych części wód powierzchniowych w dobrym stanie	%	1,7 (2018)	bd	-		WIOŚ
29.	Udział energii odnawialnej w całkowitej produkcji energii elektrycznej	%	7,0 (2018)	20,6 (2022)			GUS
Zarządzanie strategiczne rozwojem							
30.	Wielkość dochodów własnych samorządów z Małopolski, średniorocznie w ostatnich 3 latach	mln zł	10 051,78 (2017-2019)	13 303,82 (2020-2022)			GUS-BDL
31.	Wydatki majątkowe inwestycyjne samorządów z Małopolski, średniorocznie w ostatnich 3 latach	mln zł	3 582,98 (2017-2019)	4 792,52 (2020-2022)			GUS-BDL
32.	Udział wydatków inwestycyjnych samorządów z Małopolski w wydatkach ogółem	%	16,6 (2019)	17,3 (2022)			GUS-BDL

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca	Trend bieżący (2022/2021)	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
33.	Wielkość wpływów do małopolskich Organizacji Pożytku Publicznego z tytułu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, średniorocznie w ostatnich 3 latach ²⁶	mln zł	43,9 (2016-2018)	57,6 (2020-2022)			Urząd Statystyczny w Krakowie
34.	Końcowa frekwencja wyborcza w ostatnich wyborach samorządowych (I tura)	%	52,2% (2018)	-	-		PKW
Rozwój zrównoważony terytorialnie							
35.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	%	67,7 (2018)	70,5 (2022)			GUS
36.	Wskaźnik urbanizacji (liczony jako udział ludności w miastach w ogóle ludności)	%	48,2 (2018)	47,8 (2022)			GUS
37.	Nakłady inwestycyjne w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze w ramach Polskiej Strefy Inwestycji	mln zł	187,9 (2018)	103,3 (2023)			KPT
38.	Zróżnicowanie w dochodach własnych gmin na 1 mieszkańca (iloraz najwyższych i najniższych dochodów)	jedn.	7,15 (2018)	4,5 (2022)			GUS

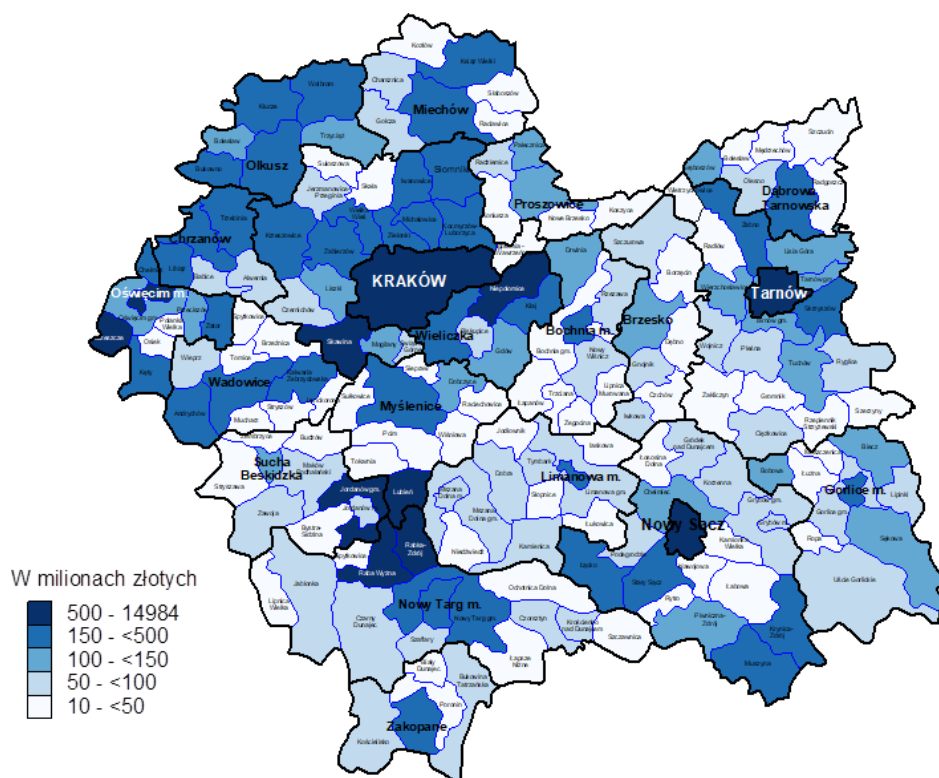
²⁶ Od 2023 r. nastąpiła zmiana w wysokości przekazywanej kwoty podatku z 1% na 1,5%, zgodnie z założeniami ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw.

REALIZACJA STRATEGII W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH – WYMIAR TERYTORIALNY

Opracowanie: Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Departament Rozwoju Regionu

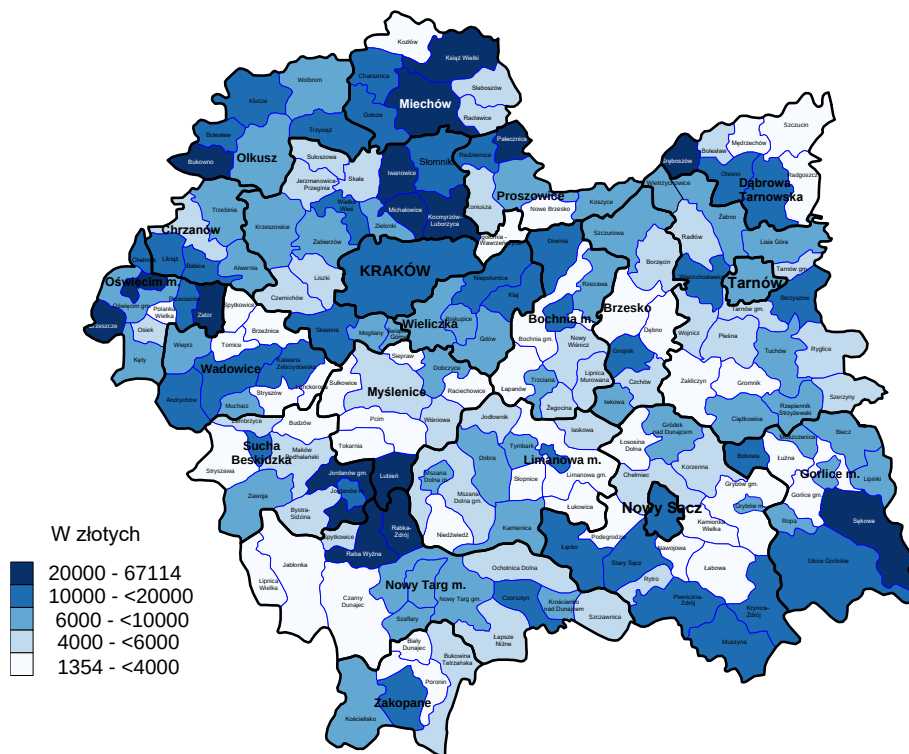
Współfinansowanie zrealizowanych w 2023 roku projektów pochodziło niemal w całości z kończącej się perspektywy 2014-2020. Ostatni rok możliwości korzystania z tych środków zintensyfikował działania w zakresie finalizacji i rozliczania projektów. Dodatkowo lista projektów poszerzona została o 145 pozycji, w większości przedsięwzięć już zrealizowanych bądź będących na ukończeniu, dzięki czemu zaistniała możliwość ich wsparcia finansowego z wolnych jeszcze środków funduszy europejskich. W efekcie wartość ogółem i wartość dofinansowania ze środków unijnych projektów zakończonych w 2023 stanowi ok. 50% wartości (dofinansowania UE) wszystkich projektów zrealizowanych na terenie Małopolski w całej perspektywie finansowej.

Mapa 4. Wartość ogółem projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych oraz Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa w okresie 2014-2023 wg gmin województwa małopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Mapa 5. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych oraz Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa w okresie 2014-2023 wg gmin województwa małopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

W roku 2023 zrealizowane zostały również przedsięwzięcia wynikające z przeciwdziałania skutkom COVID, pomocą dla imigrantów przybywających na teren Polski z różnych stron świata oraz wsparciem dla mieszkańców Ukrainy w związku z trwającym konfliktem zbrojnym. Działania te nie wynikają jednak z założeń Strategii Małopolska 2030 i nie zostały wpisane w określone tam obszary i kierunki. Łącznie do tych działań zaliczają się projekty z trzech priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020.

Tabela 7. Projekty przeciwdziałające negatywnym zjawiskom społecznym i gospodarczym nie wpisujące się w założenia SRWM Małopolska 2030

Osie priorytetowe	Liczba	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE
		w milionach złotych	
14. REACT-EU dla Zdrowia i Gospodarki w Małopolsce	13	246,3	179,6
15. REACT-EU (EFS) dla sprostania wyzwaniom migracyjnym	2	25,7	25,7
16. Wsparcie dla migrantów z Ukrainy (mechanizm CARE)	8	13,1	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014

Analizą objęto wyłącznie projekty pozostające w realizacji w 2023 roku, tj.;

- projekty niezakończone do końca 2022, w przypadku których umowę na dofinansowanie zawarto w 2022 roku lub we wcześniejszych latach,
- projekty rozpoczęte w 2023 roku lub wcześniej, dla których umowa o dofinansowanie została zawarta w 2023 roku.

Prezentowane dane obejmują projekty realizowane na terenie województwa małopolskiego w ramach programów operacyjnych współfinansowanych ze środków europejskich, tj. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020 (RPO WM), Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (PO IŚ), Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (PO IR), Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (PO PC), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), Programu Współpracy Interreg V-A Polska – Słowacja (PL-SK). Programy te finansowane są z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności. Dodatkowo rozdział został uzupełniony o informacje o projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW), w zakresie działań wdrażanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Łącznie w 2023 roku zrealizowane zostało 2628 projektów współfinansowanych z funduszy europejskich wpisujących się w kierunki Strategii Małopolska 2030. W porównaniu do poprzedniego roku ich ogólna liczba wprawdzie zmalała o około 7%, tym niemniej wielkości te nie są w pełni porównywalne, gdyż w 2023 nastąpiła w większości finalizacja projektów wskazanych w poprzednim roku jako będących w realizacji, uzupełnione o dodatkowe projekty na realizację których umowy zawarto w 2023.

Tabela 8. Liczba projektów współfinansowanych z funduszy europejskich realizowanych w Małopolsce w 2023 roku

Program Operacyjny	Obszary					Razem
	Małopolskie	Gospodarka	Klimat i środowisko	Zarządzanie strategiczne rozwojem	Rozwój zrównoważony terytorialnie	
PO IŚ	10	35	38			83
PO IR		592				592
PO PC		1				1
PO WER	54	4		63	1	62
RPO WM	324	320	112		46	802
PL-SK	14					14
PROW		82	31		961	1 074
RAZEM	402	1 034	181	3	1 008	2 628

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Łączna wartość projektów zrealizowanych w 2023 roku wyniosła 24,5 mld zł przy dofinansowaniu z funduszy europejskich w wysokości 14,3 mld zł. Prezentowane wielkości są nieporównywalne w stosunku do poprzedniego roku, gdyż w 2022 zakończonych było tylko część z omawianych projektów, a reszta była kontynuowana i zamknięta w 2023. Natomiast na listę projektów dopisano również kilka dużych przedsięwzięć:

- Budowa obwodnicy Oświęcimia w ciągu DK44. Wartość inwestycji finansowanej ze środków POIŚ szacowana jest na 163,3 mln zł, przy dofinansowaniu ze środków UE w kwocie 115,8 mln zł
- Budowa drogi ekspresowej S1 odc. Kosztowy – Bielsko-Biała Faza I na terenie powiatu oświęcimskiego. Wartość projektu z POIŚ wyniesie 162,8 mln zł, a dofinansowanie unijne planowane jest w wysokości 73,5 mln zł.

Tabela 9. Wartość projektów współfinansowanych z funduszy europejskich realizowanych w Małopolsce w 2023 roku

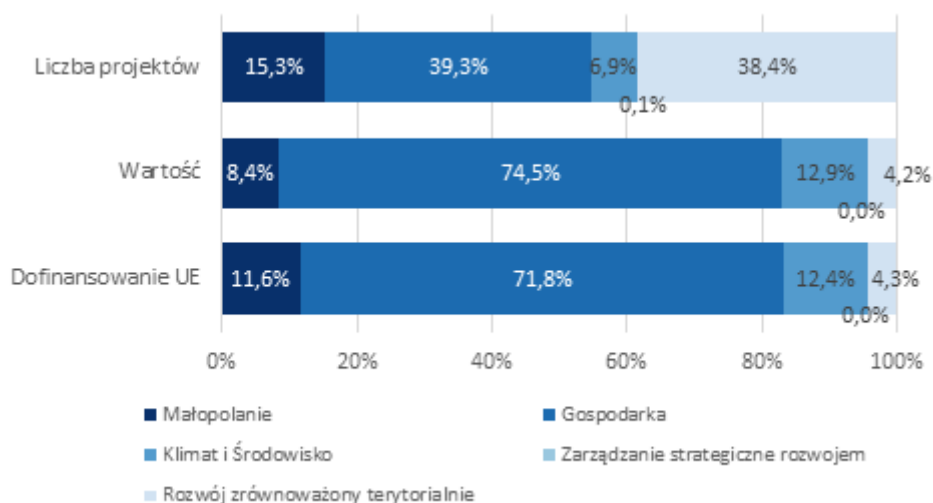
Program Operacyjny	Obszary Strategii Małopolska 2030				
	Małopolskie	Gospodarka	Klimat i środowisko	Zarządzanie strategiczne rozwojem	Rozwój zrównoważony terytorialnie
	w milionach złotych				
Wartość					
POIŚ	219,4	10 279,6	2 246,9		
POIR		3 920,8			
POPC		39,4			
POWER	193,8	7,5		3,8	0,1
RPO WM	1 561,4	3 697,5	762,9		635,7
PROW		299,6	145,5		388,5
PL-SK	76,2				
Wartość razem	2 050,7	18 244,5	3 155,4	3,8	1024,3
Dofinansowanie z funduszy UE					
POIŚ	148,7	5 176,5	1 198,0		
POIR		2 429,2			
POPC		16,6			
POWER	168,5	6,3		3,2	0,1
RPO WM	1 273,1	2 454,7	488,9		326,2
PROW		186,2	80,0		286,0
PL-SK	64,3				
Dofinansowanie UE razem	1 654,7	10 269,5	1 766,9	3,2	612,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Poszczególne programy w różnym stopniu przyczyniają się do realizacji Strategii Małopolska 2030. Pod względem liczby projektów dominuje Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (40,9% liczby projektów), a następnie Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego (30,5% liczby projektów) i Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (22,5%). Natomiast pod względem wartości projektów najwięcej środków jest zaangażowanych przez Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (52,1%), na drugim miejscu znajdują się projekty zapisane w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego 2014-2020, których wartość stanowi 27,2% całkowitej wartości wszystkich projektów wdrażanych w Małopolsce.

Przy okazji wykres poniższy obrazuje też strukturę wartości – zarówno projekty realizowane w ramach obszaru „Gospodarka” jak i „Klimat i środowisko” należą do projektów o podwyższonej wartości, na co wskazuje wyższy udział w strukturze wartości w stosunku do struktury ilościowej. Z kolei poziom dofinansowania do przedsięwzięć wpisujących się w obszar „Małopolskie” jest wyższy od pozostałych obszarów. Analiza finansowania projektów współfinansowanych ze środków unijnych wskazuje, że projekty typu inwestycyjnego mają na ogół wartość przekraczającą koszty kwalifikowane, natomiast poziom dofinansowania kosztów kwalifikowanych środkami europejskimi jest znacznie poniżej maksymalnego wielkości. Z kolei projekty typu „miękkiego” są wprawdzie na ogół znacznie mniej kosztowne od projektów inwestycyjnych, i zwykle ich wartość mieści się w całości w kosztach kwalifikowanych, ale ten typ projektów może liczyć na dofinansowanie unijne w pełnej wysokości 85%.

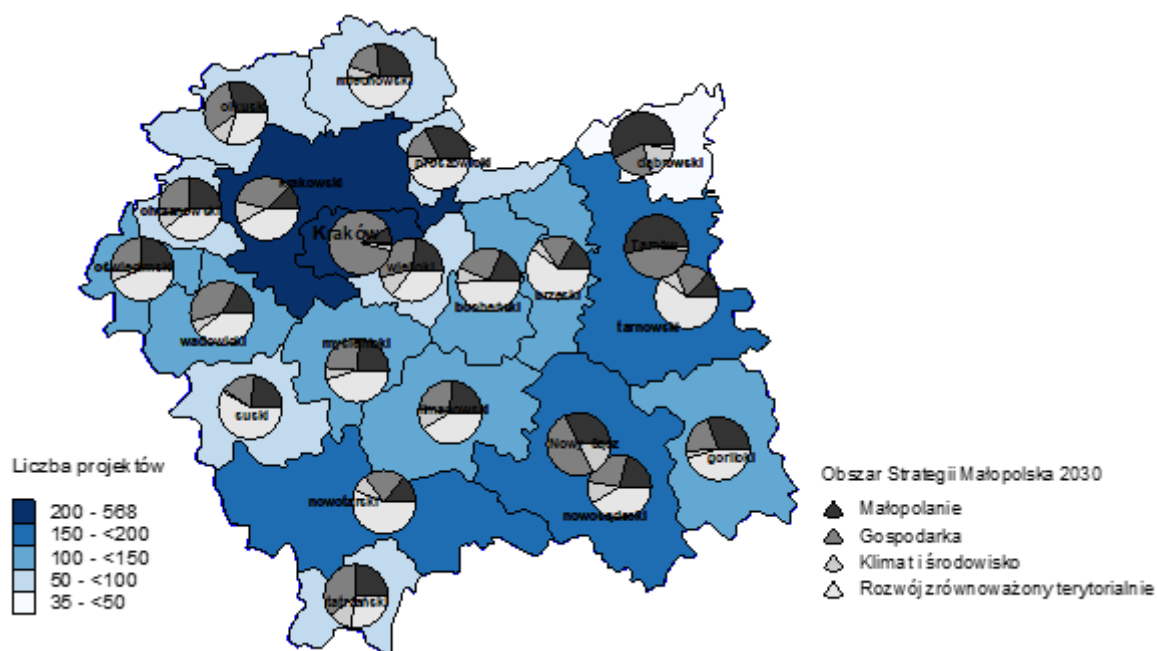
Wykres 2. Struktura ilościowa i wartościowa projektów współfinansowanych ze środków europejskich zrealizowanych w 2023 roku wg obszarów Strategii „Małopolska” 2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

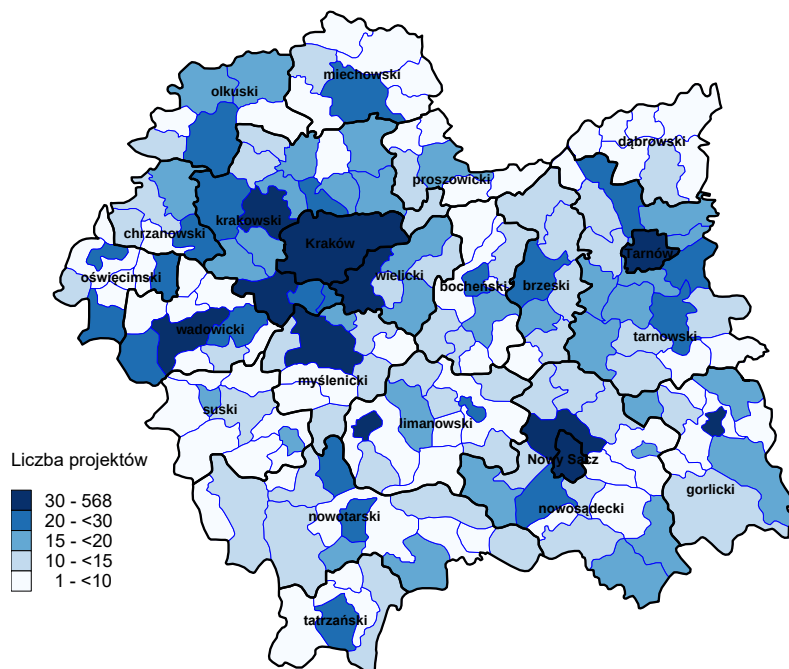
Projekty wpisujące się w Strategię najliczniej występują w Krakowie (568 projektów) i powiecie krakowskim (287 projektów). W pozostałych powiatach liczba ich waha się od 35 (powiat dąbrowski) po 193 (powiat tarnowski). Udział poszczególnych obszarów w liczbie projektów jest również zróżnicowany. W przypadku obszaru „Gospodarka” projekty takie najczęściej odnotowywane są w Krakowie (88,4% wszystkich projektów w realizacji na tym terenie), Nowym Sączu (50,0%) i Tarnowie (43,9%). Obszar „Małopolskie” to przewaga powiatów dąbrowskiego (57,1%) przed Tarnowem (53,7%) i Nowym Sączem (32,5%), a w „Klimat i Środowisko” dominują Nowy Sącz (17,5% projektów), dąbrowski (17,1%) i tatrzański (11,8%). Najwyższy udział projektów zaliczonych do obszaru „Rozwój zrównoważony terytorialnie” wykazany został w powiatach brzeskim (60,2%) i tarnowskim (60,1%).

Mapa 6. Liczba projektów współfinansowanych z funduszy europejskich zrealizowanych w 2023 i ich struktura wg przyporządkowania do obszarów Strategii „Małopolska 2030” wg powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

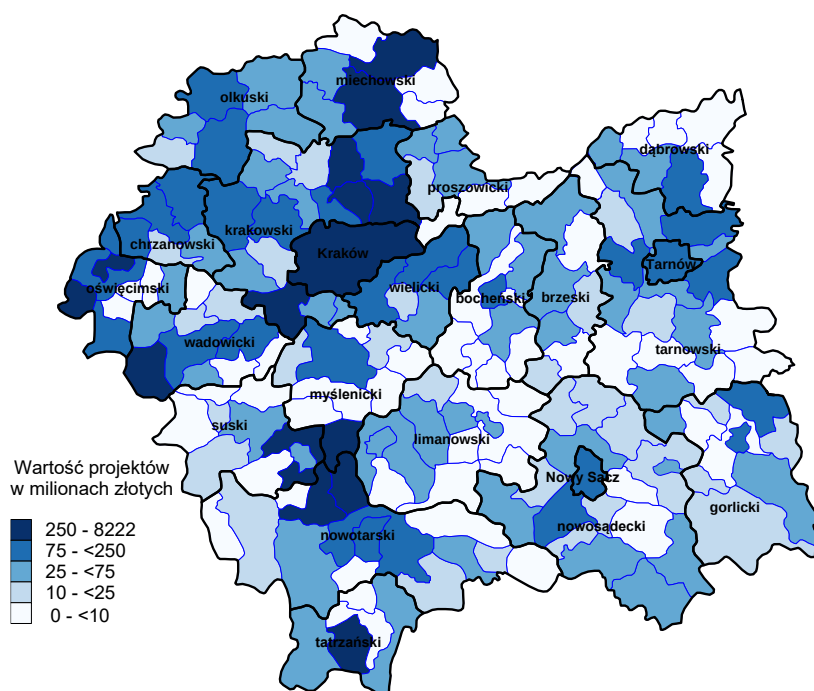
Mapa 7. Liczba projektów współfinansowanych z funduszy europejskich wpisujących się w realizację Strategii „Małopolska 2030” zrealizowanych w 2023 wg gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Największe wartości realizowanych projektów przypadają na Kraków i ościennie tereny, ale wysokie pozycje zajmują również gminy, na terenie których realizowane są projekty o szczególnie dużej wartości. Na ogół są to duże projekty infrastrukturalne, typu drogi (np. droga krajowa S-7), gazociągi, linie kolejowe, ale także obiekty kubaturowe.

Mapa 8. Wartość projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację Strategii „Małopolska 2030” zrealizowanych w 2023 wg gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Obszar „Małopolskie”

Do obszaru „Małopolskie” przypisane jest 7 kierunków polityki rozwoju, przy czym jeden, tj. „Sport i rekreacja” nie są obecnie reprezentowany przez żaden projekt. Dla odmiany kierunek polityki rozwoju „Bezpieczeństwo” wzbogacił się o dwa projekty: „Bezpieczna Małopolska – etap 1 samochody ratownictwa górskiego” – projekt Województwa Małopolskiego o wartości 1,3 mln zł (UE: 1,1 mln zł) oraz „Bezpieczna Małopolska – etap 2 samochody Ochotniczej Straży Pożarnej” - projekt Województwa Małopolskiego o wartości 13,1 mln zł (UE: 11,2 mln zł). W dalszej analizie operować będziemy pozostałymi 6 kierunkami.

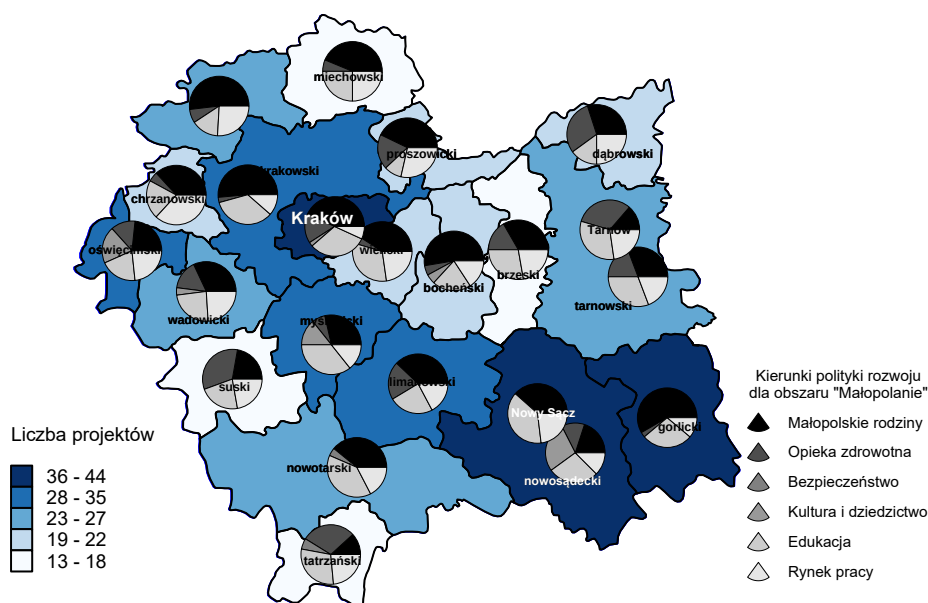
Tabela 10. Liczba i wartość projektów roku wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru „Małopolskie” Strategii zrealizowanych w 2023

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	Dofinansowanie UE
		w mln zł	
Małopolskie	402	2 050,7	1 654,7
Małopolskie rodziny	168	633,6	541,2
Opieka zdrowotna	47	182,3	136,8
Bezpieczeństwo	2	14,5	12,8
Kultura i dziedzictwo	15	221,5	147,3
Edukacja	122	855,0	695,4
Rynek pracy	48	143,9	121,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Średnia wartość projektu z obszaru „Małopolskie” wynosi 5,1 mln zł (dofinansowanie unijne 4,1 mln zł), przy czym przeciętną dla całego obszaru przekraczają projekty realizowane w zakresie trzech kierunków polityki rozwoju: „Kultura i dziedzictwo” – 14,8 mln zł przy dofinansowaniu unijnym w wysokości 9,8 mln zł, „Bezpieczeństwo” – 7,2 mln zł (dofinansowanie z funduszy europejskich w kwocie 6,1 mln zł) i „Edukacja” – 7,0 mln zł (UE: 5,7 mln zł). Bardzo dużo projektów z obszaru „Małopolskie” realizowanych jest w powiatach południowo-wschodniej części województwa, a więc na obszarze szczególnie dotkniętym nagromadzeniem różnych problemów społecznych.

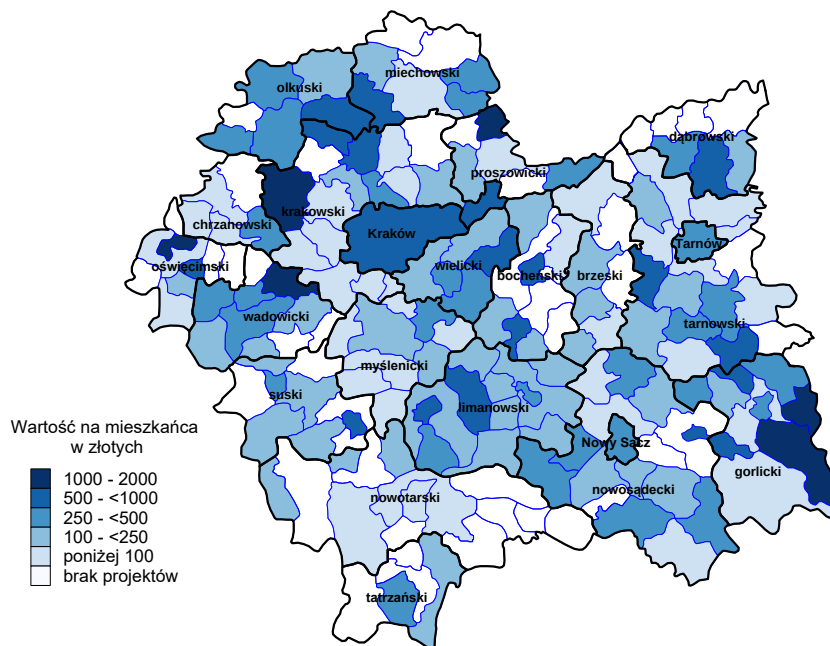
Mapa 9. Liczba projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru „Małopolskie” zrealizowane w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Najwyższa wartość projektów zaliczonych do obszaru „Małopolska” w przeliczeniu na mieszkańca wystąpił w mieście Oświęcimiu – 1933 zł (dofinansowanie UE: 1180 zł), gminie Sękowa – 1762 zł (UE: 1498 zł), Brzeźnica – 1642 zł (UE:1395 zł), Pałecznicy – 1394 zł (UE: 1171 zł) i Lipinkach – 1334 zł (UE: 1134 zł). W 44 gminach w 2023 roku nie zrealizowano już żadnego projektu wpisującego się w omawiany obszar.

Mapa 10. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków unijnych zrealizowanych w 2023 roku w zakresie obszaru „Małopolskie” wg gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Wybrane projekty z obszaru „Małopolskie” finalizowane w 2023 roku:

- „Małopolskie Centrum Nauki – projekt zintegrowany” – projekt z RPO WM o wartości 187,9 mln zł (dofinansowanie UE: 129,6 mln zł), realizowany przez Województwo Małopolskie; wpisujący się w kierunek „Edukacja”;
- „Małopolski Tele-anioł” – projekt z RPO WM o wartości 90,4 mln zł (dofinansowanie UE: 76,9 mln zł), realizowany przez Województwo Małopolskie; wpisujący się w kierunek „Małopolskie rodziny”;
- „Rewaloryzacja zabytkowej siedziby Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie na potrzeby nowoczesnego muzeum nauki i techniki” – projekty z PO IŚ o wartości 58,6 mln zł (dofinansowanie z UE: 28,3 mln zł), realizowany przez Muzeum Inżynierii i Techniki w Krakowie; wpisujący się w kierunek „Kultura i dziedzictwo”;
- "Przebudowa i rozbudowa Ośrodka Rehabilitacji Narządu Ruchu „Krzeszowice” – zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych” projekt z RPO WM o wartości 33,0 mln zł (dofinansowanie UE: 17,2 mln zł), realizowany przez Ośrodek Rehabilitacji Narządu Ruchu „Krzeszowice” sp. z o.o.; wpisujący się w kierunek „Opieka zdrowotna”.

Obszar „Gospodarka”

Obszar „Gospodarka” jest obszarem o największej liczbie i wartości realizowanych projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Składa się z 6 kierunków polityki rozwoju, silnie zróżnicowanych między sobą.

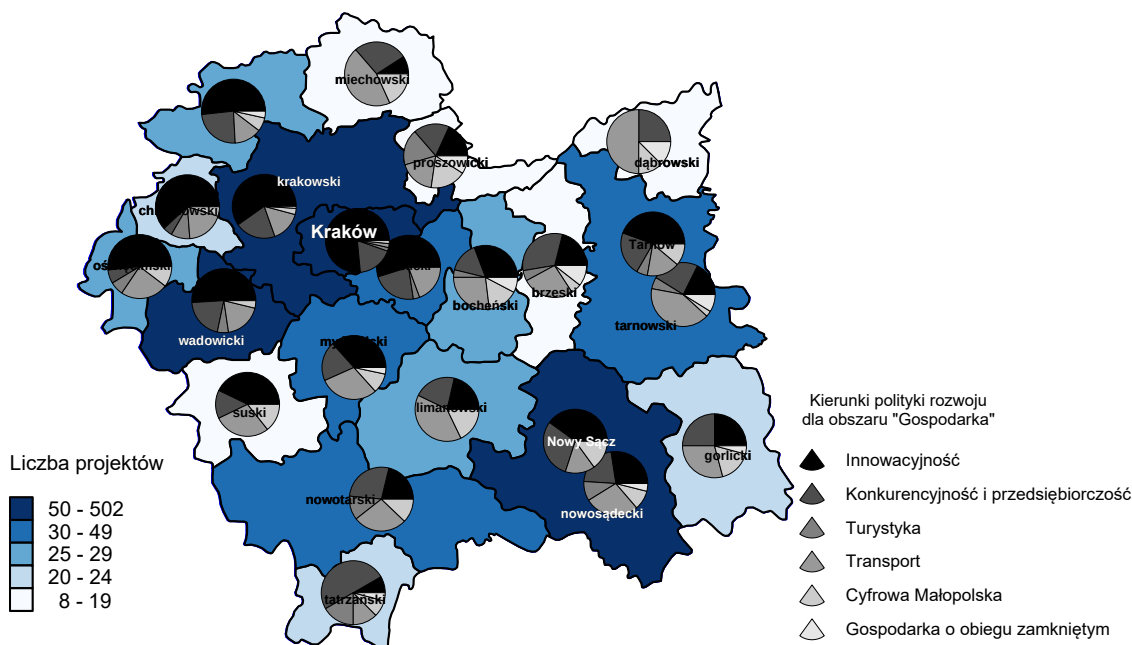
Tabela 11. Liczba i wartość projektów wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru „Gospodarka” Strategii „Małopolska 2030” zrealizowanych w 2023 roku

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	Dofinansowanie UE
		w mln zł	
Gospodarka	1 034	18 244,5	10 269,5
Innowacyjność	605	5 061,8	3 218,2
Konkurencyjność i przedsiębiorczość	220	707,4	453,0
Turystyka	30	428,4	243,0
Transport	138	11 666,8	6 118,0
Cyfrowa Małopolska	27	360,7	222,9
Gospodarka o obiegu zamkniętym	14	19,5	14,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Średnia wartość projektu z obszaru Gospodarka wynosi 17,6 mln zł przy dofinansowaniu unijnym w kwocie 9,9 mln zł. Najkosztowniejsze są projekty wpisujące się w kierunek kierunku „Transport”, w którym przeciętna wartość jednego projektu wyniosła 84,5 mln zł, przy dofinansowaniu unijnym w kwocie 44,3 mln zł.

Mapa 11. Liczba projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru „Gospodarka” zrealizowane w 2023 roku

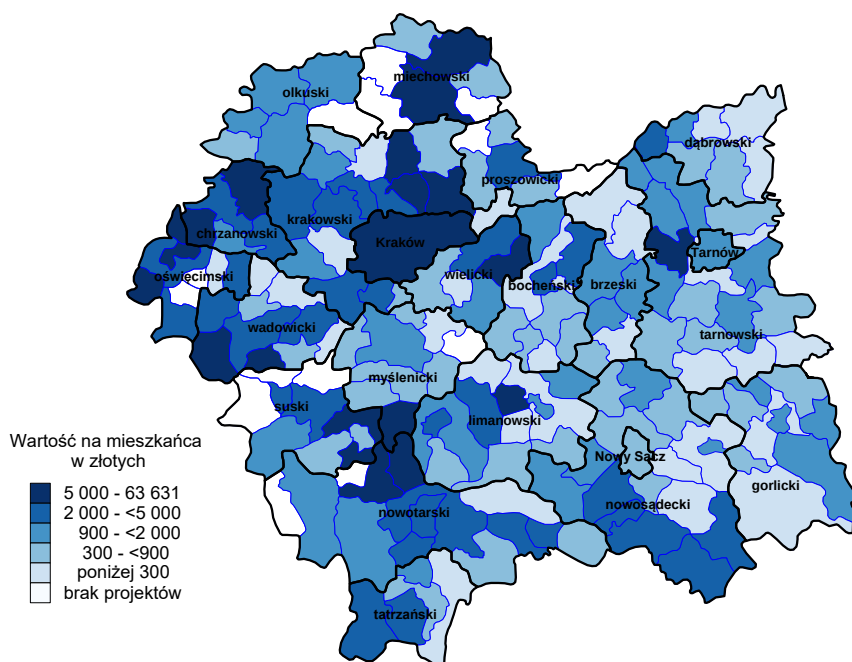
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Mediana liczby projektów z obszaru „Gospodarka” realizowanych w poszczególnych powiatach wynosi 27, aczkolwiek mocno odbiega od tej wartości liczba projektów w Krakowie, stanowiąc ponad 48% wszystkich projektów z obszaru „Gospodarka”.

Żaden projekt z obszaru „Gospodarka” nie był w 2023 roku realizowany na terenie 14 gmin województwa małopolskiego. Natomiast najwyższe wartości na mieszkańca generowane są przez

projekty drogowe powstałe na terenie kilku gmin: Lubień – 63 631 zł (dofinansowanie UE: 32 348 zł), Jordanów gm. wiejska – 57 236 zł (UE: 29 064 zł), Książ Wielki – 51 961 zł (UE: 25 918 zł).

Mapa 12. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych z funduszy europejskich wpisujących się w obszar „Gospodarka” zrealizowane w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Wybrane projekty z obszaru „Gospodarka” realizowane w 2023:

- „Narodowa Infrastruktura Superkomputerowa dla EuroHPC — EuroHPC PL” – projekt z POIR o wartości 157,2 mln zł (dofinansowanie UE: 120,6 mln zł), realizowany przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie. Projekt wpisuje się w kierunek „Innowacje”;
- „Centrum Badawczo-Rozwojowe Usług Laboratoryjnych w Obszarze Odkrywania i Rozwoju Leków Selvita S.A.” – projekt z POIR o wartości 145,0 mln zł (dofinansowanie UE: 41,3 mln zł), realizowany przez Selvita S.A. Projekt wpisuje się w kierunek „Konkurencyjność i przedsiębiorczość”;
- „Udostępnianie zasobów dziedzictwa – utworzenie Instytutu Dziedzictwa Niematerialnego Ludów Karpaccich”- projekt z RPO WM o wartości 32,4 mln zł (dofinansowanie UE: 25,0 mln zł), realizowany przez generalną Małopolskie Centrum Kultury Sokół w Nowym Sączu. Projekt wpisuje się w kierunek „Turystyka”;
- „Budowa linii tramwajowej KST etap III (os. Krowodrza Górka – Górka Narodowa) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu u. Opolskiej” – projekt z POIS o wartości 682,2 mln zł (dofinansowanie UE: 184,2 mln zł), realizowany przez miasto Kraków. Projekt wpisuje się w kierunek „Transport”;
- „Regionalny System Cyfrowych Rejestrów Geodezyjnych” – projekt RPO WM o wartości 15,8 mln zł (dofinansowanie UE: 13,0 mln zł) wdrażane przez Województwo Małopolskie. Projekt wpisuje się w kierunek „Cyfrowa Małopolska”;
- „Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Bochni” – projekt z POIS o wartości 5,2 mln zł (dofinansowanie z UE: 3,6 mln zł) wdrożony przez Bocheńskie Zakłady Usług Komunalnych sp. z o.o. projekt wpisuje się w kierunek „Gospodarka o obiegu zamkniętym”.

Obszar „Klimat i środowisko”

Na obszar „Klimat i środowisko” składają się 4 kierunki polityki rozwoju, wszystkie realizowane przez projekty współfinansowane ze środków unijnych. Liczba projektów i suma zaangażowanych w ich wdrożenie środków jest jednak mocno zróżnicowana pomiędzy kierunkami.

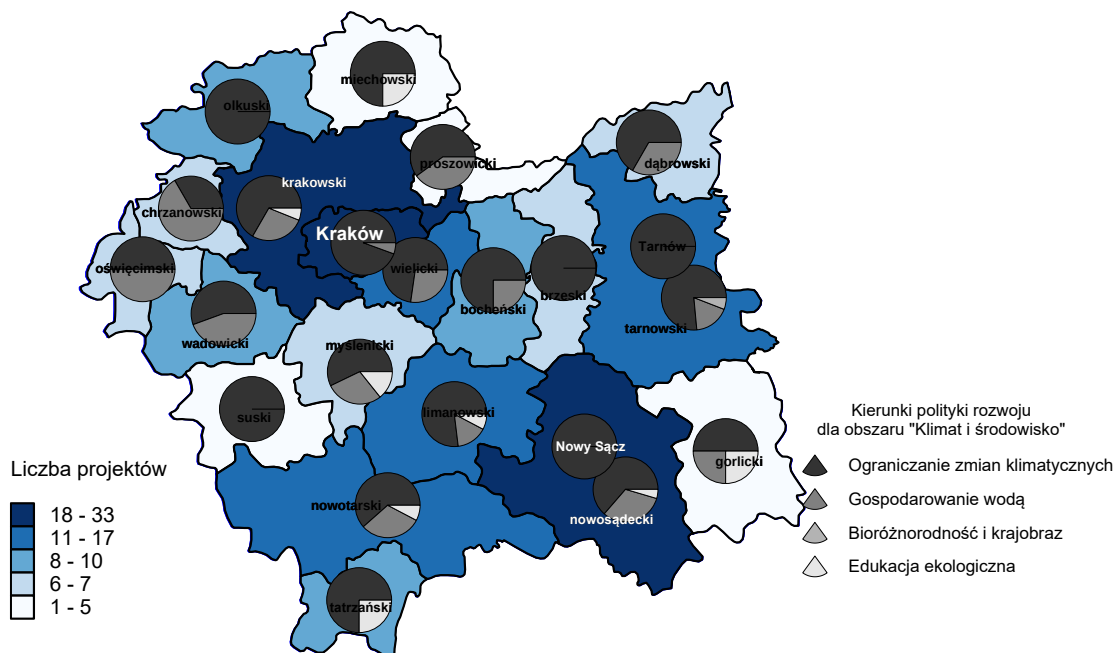
Tabela 12. Liczba i wartość projektów wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru „Klimat i środowisko” Strategii

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	Dofinansowanie UE
		w mln zł	
Klimat i środowisko	181	3 155,4	1 766,9
Ograniczanie zmian klimatycznych	127	2 108,3	1 152,6
Gospodarowanie wodą	48	950,5	552,8
Bioróżnorodność i krajobraz	1	37,4	17,3
Edukacja ekologiczna	5	59,2	44,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Przeciętna wartość jednego projektu z obszaru „Klimat i środowisko” wynosi 17,4 mln zł przy dofinansowaniu unijnym w kwocie 9,8 mln zł. Najwyższa wartość wystąpiła w przypadku pojedynczego projektu z kierunku „Bioróżnorodność i krajobraz”, a spośród pozostałych kierunków nieco powyżej średniej dla obszaru znajdują się projekty zaliczone do kierunku „Gospodarowanie wodą”, gdzie średnia wynosi 19,8 mln zł przy wsparciu z funduszy UE w kwocie 11,5 mln zł. Do tego kierunku przypisane są projekty związane z budową kanalizacji, oczyszczalni, ale również działania mające na celu zabezpieczenie terenów przed ewentualnymi skutkami klęsk żywiołowych związanych z gospodarką wodną (powodzie, podtopienia, podmycia, osuwiska itd.). Pozostałe kierunki reprezentowane są przez przedsięwzięcia o znacznie niższej wartości.

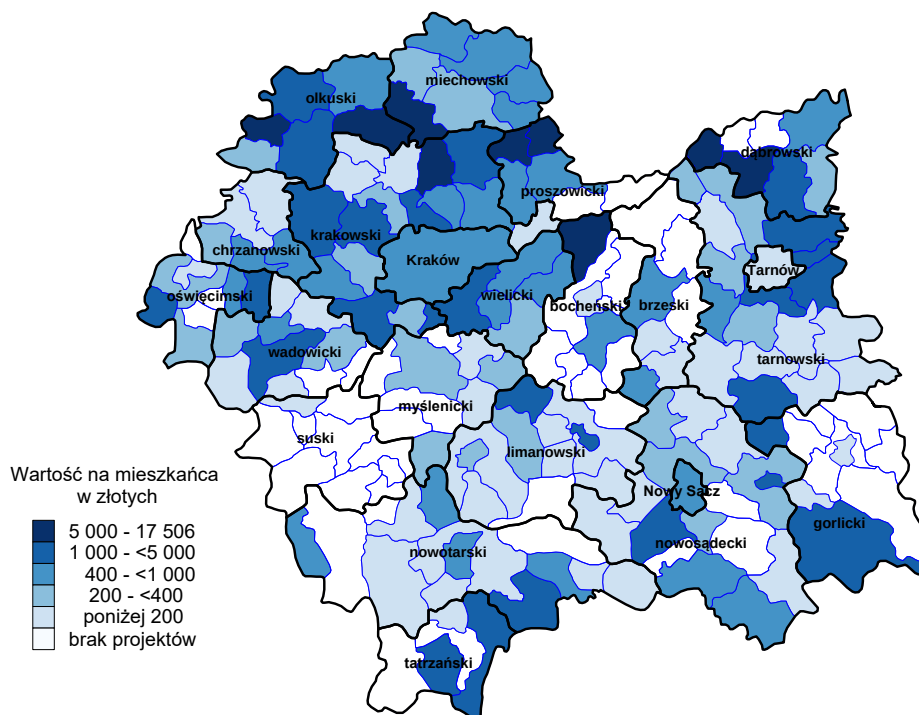
Mapa 13. Liczba projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru „Klimat i środowisko” zrealizowane w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Projekty z obszaru „Klimat i środowisko” w 2023 roku nie były realizowane na obszarze 46 gmin. Najwyższe wartości projektów z omawianego obszaru w przeliczeniu na mieszkańca pojawiły się w gminach, na terenie których budowany jest gazociąg Pogórska Wola – Tworzeń, w tym m.in. gminy: Gręboszów – 17505 zł (UE: 8 736 zł), Radziemice – 17 484 zł (dofinansowanie UE: 8 726 zł), Pałecznicza – 16 144 zł (UE: 8 072 zł).

Mapa 14. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w obszar „Klimat i środowisko” zrealizowane w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Wybrane projekty zaliczone do obszaru „klimat i środowisko”:

- „Rozbudowa zeroemisyjnej floty autobusów elektrycznych w celu obsługi systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie - kontynuacja” – projekt z RPO WM o wartości 90,3 mln zł (dofinansowanie UE: 68,0 mln zł), realizowany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne S.A. w Krakowie. Projekt zaliczony do kierunku „Ograniczanie zmian klimatycznych”;
- „Budowa kanalizacji sanitarnej i modernizacja oczyszczalni ścieków w Gminie Brzeszcze” – projekt z POIS o wartości 58,9 mln zł (dofinansowanie z UE: 30,3 mln zł), realizowany przez gminę Brzeszcze. Projekt wpisuje się w kierunek „Gospodarowanie wodą”;
- „ZIEMIA – WODA – POWIETRZE Małopolskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Cieżkowicach” – projekt o wartości 37,4 mln zł (dofinansowanie UE: 17,3 mln zł), realizowany przez Gminę Cieżkowice. Projekt zaliczony został do kierunku „Bioróżnorodność i krajobraz”;
- „Budowa Centrum Edukacji Przyrodniczej Kiry-Kościełisko” – projekt o wartości 34,0 mln zł (dofinansowanie UE: 23,5 mln zł), wdrażany przez Tatrzański Park Narodowy. Projekt zaliczony do kierunku „Edukacja ekologiczna”.

Obszar „Zarządzanie strategiczne rozwojem”

Do obszaru „Zarządzanie strategiczne rozwojem” zaliczono w 2023 roku tylko 3 projekty współfinansowane ze środków europejskich, reprezentujące wyłącznie 1 kierunek polityki rozwoju spośród 3 składających się na ten obszar.

Tabela 13. Liczba i wartość projektów wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru „Zarządzanie strategiczne rozwojem”

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	Dofinansowanie UE
		w mln zł	
Zarządzanie strategiczne rozwojem	3	3,8	3,2
System zarządzania strategicznego rozwojem	3	3,8	3,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Projekty wpisujące się w obszar „Zarządzanie Strategiczne rozwojem”

- „Standardy obsługi inwestora w Małopolsce” – projekt POWER o wartości 2,1 mln zł (dofinansowanie UE 1,8 mln zł) realizowany przez Województwo Małopolskie;
- „Akademia samorządowa: Dostępność plus- małopolskie i podkarpackie” – projekt POWER o wartości 881 tys. zł (dofinansowanie UE: 742,5 tys. zł) realizowany przez CERTES sp.z o.o.;
- „Akcelerator Dostępności JST Makroregionu Południowego” – projekt POWER o wartości 820 tys. zł (dofinansowanie UE: 690,9 tys. zł) realizowany przez Fundację Wspierania Zrównoważonego Rozwoju

Obszar „Rozwój zrównoważony terytorialnie”

Obszar „Rozwój zrównoważony terytorialnie” łączy w sobie 4 kierunki polityki rozwoju odpowiadające za rozwój miast, rozwój obszarów wiejskich, wzajemną spójność i ład przestrzenny. Oprócz projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych, do obszaru tego zaliczają się również środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Są to na ogół drobne, ale bardzo liczne projekty mające w swej masie istotne przełożenie na rozwój gmin wiejskich.

Tabela 14. Liczba i wartość projektów z kierunku polityki rozwoju obszaru „Rozwój zrównoważony terytorialnie” Strategii „Małopolska 2030” zrealizowane w 2023 roku

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	Dofinansowanie UE
		w mln zł	
Rozwój zrównoważony terytorialnie	1 008	1 024,3	612,3
Ład przestrzenny	8	106,7	34,0
Wsparcie miast	6	108,2	37,3
Rozwój obszarów wiejskich	993	653,1	408,1
Spójność wewnątrzregionalna i dostępność	1	156,3	132,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

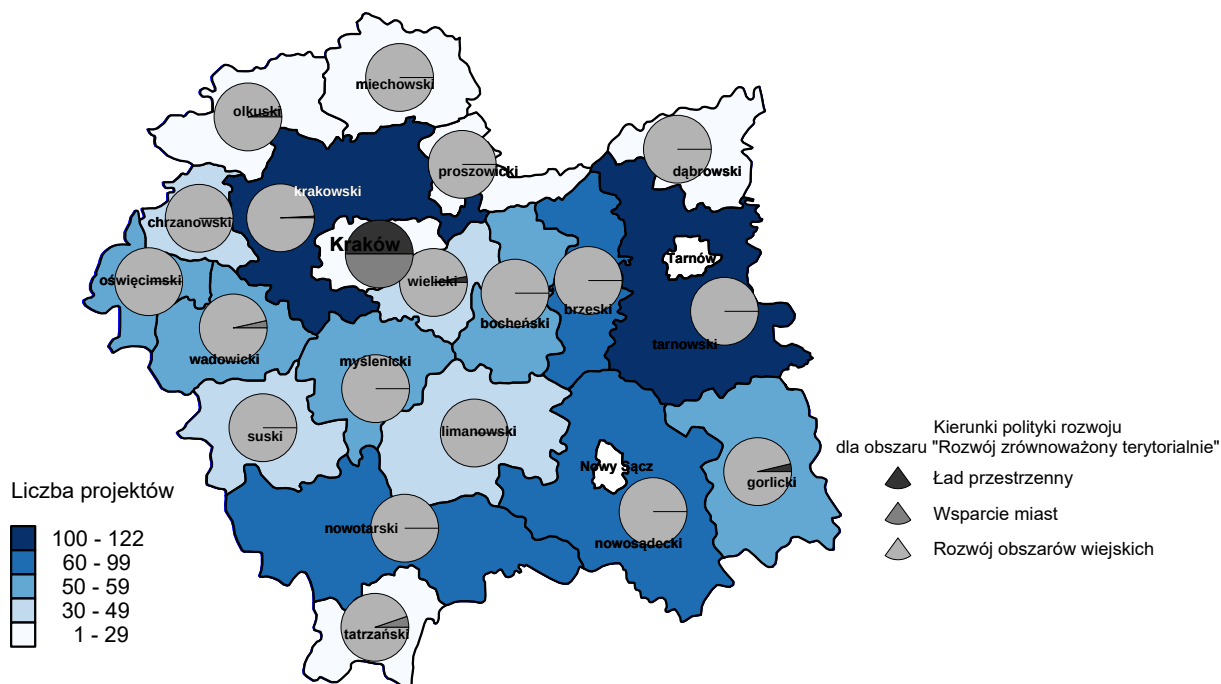
Pojedynczym projektem wpisanym do kierunku „Spójność wewnątrzregionalna i dostępność” jest Zintegrowany projekt wsparcia instrumentów finansowych w Małopolsce w zakresie funduszu rewitalizacji i odnowy Małopolski, prowadzony przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Pomijając ten pojedynczy przypadek średnia wartość projektów mieściła się w przedziale 0,7 mln zł przy dofinansowaniu unijnym w kwocie 0,4 mln zł w przypadku przedsięwzięć wpisujących się w kierunek polityki rozwoju „Rozwój obszarów wiejskich”, po 18 mln zł dofinansowanych kwotą 6,2 mln zł ze źródeł europejskich w przypadku kierunku „Wsparcie miast”.

Projekty z obszaru „Rozwój zrównoważony terytorialnie” niemal wszystkie dają się przypisać do konkretnych gmin, przy czym w 19 gminach nie zrealizowano w 2023 roku żadnego projektu wpisującego się w ten obszar. Natomiast ilościowo liderami są: Wadowice – 21 projektów, Chęłmiec – 20 projektów, miasto Mszana Dolna – 19 projektów, Myślenice – 17 projektów, Brzesko Skrzyszów i Wieliczka – po 16 projektów, Mogilany i Tuchów – po 14 projektów.

Znaczenie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na obszar „Rozwój zrównoważony terytorialnie” widoczne jest zwłaszcza w strukturze ilościowej projektów wg jednostek administracyjnych, gdzie – poza miastami na prawach powiatu – kierunek „Rozwój obszarów wiejskich” jest dominujący.

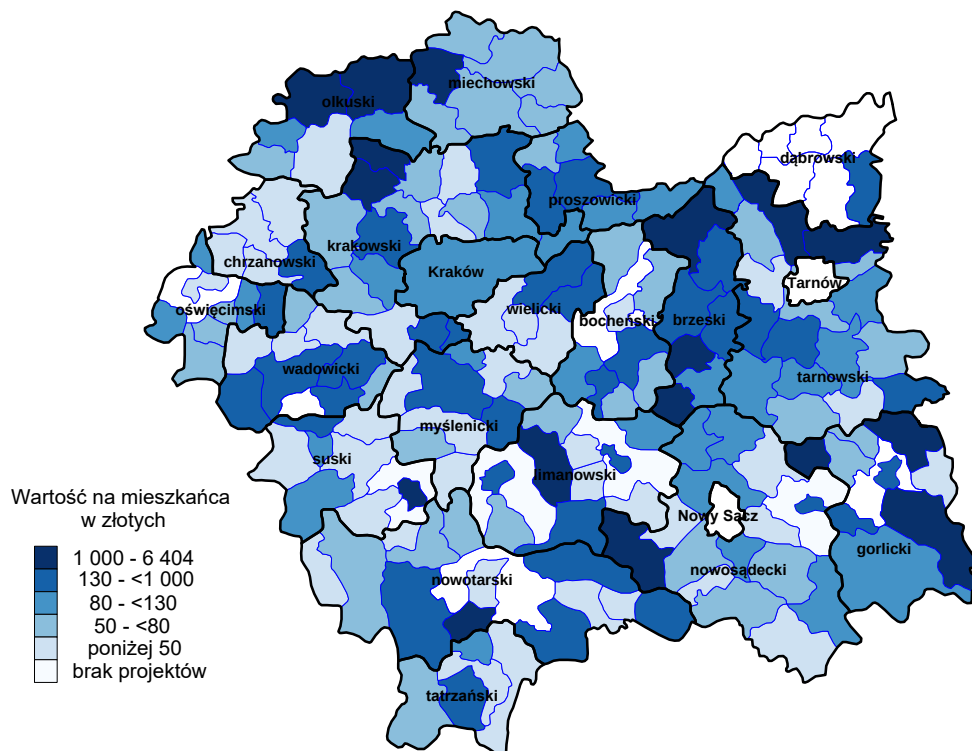
Mapa 15. Liczba projektów współfinansowanych ze środków unijnych zrealizowanych w 2023 roku wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru „Rozwój zrównoważony terytorialnie”

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Pod względem wartości na mieszkańca liderem jest gmina Charsznica, w której wartość projektów per capita wyniosła 6403 zł, a dofinansowanie europejskie wyniosło 6341 zł. Kolejne pozycje zajmują miasto Jordanów – 6224 zł (dofinansowanie UE w wysokości 6084 zł), oraz gminy: Biecz – 4436 zł (UE: 2042 zł), Sękowa – 4244 zł (UE: 3849 zł), Szczurowa – 3726 zł (UE: 2522 zł). Żaden projekt z tego obszaru nie został zrealizowany w 2023 roku w 17 gminach.

Mapa 16. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w obszar „Rozwój zrównoważony terytorialnie” zrealizowanych w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Wybrane projekty zakończone w 2023 wpisujące się w obszar „Rozwój zrównoważony terytorialnie”:

- „Rewitalizacja i adaptacja zachowanych zabytkowych części Fortu 52 A „Łapianka” wraz z rozbudową w celu utworzenia Muzeum i Centrum Ruchu Harcerskiego w Krakowie” – projekt RPO WM o wartości 36,8 mln zł (dofinansowanie UE: 5,1 mln zł), wdrażany przez gminę Miejską Kraków. Projekt zaliczony do kierunku „Ład przestrzenny”;
- „Pańska Góra- Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjnej i parkowej” – projekt RPO WM o wartości 27,1 mln zł (dofinansowanie UE: 10,8 mln zł), realizowane przez gminę Andrychów. Projekt zaliczony do kierunku „Wsparcie miast”;
- „Budowa Centrum Kultury i Edukacji Muzycznej w Łącku” – projekt RPO WM o wartości 28,8 mln zł (dofinansowanie UE: 5,2 mln zł) , wdrażany przez Gminę Łącko. Projekt z kierunku „Rozwój obszarów wiejskich”.

WDRAŻANIE FUNDUSZY EUROPEJSKICH W RAMACH PROGRAMÓW REGIONALNYCH W MAŁOPOLSCE

Opracowanie: Departament Monitorowania Wdrażania FE

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2014-2020

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020 (RPO WM 2014-2020) oparta była o analizę potrzeb oraz potencjałów rozwojowych regionu w poszczególnych obszarach, zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego. Rok 2023 był ostatnim rokiem, w którym można było ubiegać się o dofinansowanie i realizować projekty Programu.

Projekty realizowane w ramach RPO WM 2014-2020 wpisywały się w cele Strategii Województwa Małopolskiego w następujących obszarach i kierunkach:

Obszar Małopolskie

Do obszaru Małopolskie przypisano 5 kierunków ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego (małopolskie rodziny, opieka zdrowotna, bezpieczeństwo, edukacja i rynek pracy). W ramach tych kierunków od uruchomienia RPO WM ogłoszono 110 naborów (76 konkursów, 25 naborów pozakonkursowych i 9 naborów nadzwyczajnych) na wartość ogółem 4 447,4 mln zł. Podpisano 1 786 umów o dofinansowanie na wartość 3 831,9 mln zł (wkład UE). Do końca 2023 r. rozliczono 3 551,7 mln zł we wnioskach o płatność (93% środków UE).

Wsparciem objęto ponad 24 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w zakresie projektów dotyczących aktywnej integracji. Działaniami mającymi na celu zwiększanie dostępności usług społecznych i zdrowotnych w regionie objęto prawie 66 tys. osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym 46 tys. osób w zakresie usług społecznych i ponad 20 tys. osób w zakresie usług zdrowotnych. W obszarze ekonomii społecznej interwencją objęto prawie 2 tys. podmiotów ekonomii społecznej i utworzono prawie 800 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

W zakresie edukacji dofinansowano ponad 6,3 tys. miejsc wychowania przedszkolnego oraz zrealizowano dodatkowe zajęcia zwiększające szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej dla ponad 11,2 tys. dzieci. Prawie 108 tys. uczniów objęto wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy. Działaniami objęto również prawie 13 tys. nauczycieli. Natomiast projektami mającymi na celu rozwój kompetencji i umiejętności osób dorosłych objęto ponad 56 tys. osób w wieku 25 lat i więcej, w tym ponad 6 tys. stanowiły osoby 50+, a prawie 39 tys. posiadało niskie kwalifikacje.

Aktywizacją zawodową objęto prawie 48,6 tys. osób bezrobotnych (w tym ponad 22,2 tys. długotrwale bezrobotnych) i niemal 7,2 tys. biernych, z czego odpowiednio niemal 70% i 50% znalazło pracę/rozpoczęło prowadzenie działalności gospodarczej. Ponad 8,5 tys. osób otrzymało bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej. Usługami rozwojowymi objęto ponad 44,6 tys. pracowników z ponad 9 tys. przedsiębiorstw. W programach outplacementowych wzięło udział ponad 3,7 tys. osób zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Utworzono ponad 5 tys. miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz wsparto ponad 7,5 tys. osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3. Ponad 650 pracodawców uczestniczyło w projektach z zakresu zarządzania wiekiem.

Programami zdrowotnymi (w zakresie rehabilitacji osób z dysfunkcjami narządu ruchu i profilaktyki chorób od stresu) objęto ponad 125 tys. osób, z czego dzięki tej interwencji prawie 115 tys. osób zgłosiło się na badania profilaktyczne. Wsparcie dla obszaru zdrowia ukierunkowane było również na przedsięwzięcia infrastrukturalne dla podmiotów leczniczych oraz ich wyposażenie. Projekty miały charakter strategiczny dla społeczno-gospodarczego rozwoju i wzmocnienia odporności systemu

ochrony zdrowia w regionie. Efektem działań było wsparcie prawie 50 podmiotów leczniczych, które doposażyły swoje placówki w aparaturę medyczną o wartości 426,8 mln zł.

W zakresie bezpieczeństwa ponad 100 jednostek służb ratowniczych zostało doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof.

Kierunek Małopolskie rodziny realizowany był przez projekty dotyczące wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego i rodzinnego, aktywnej integracji, usług społecznych i zdrowotnych oraz wsparcia ekonomii społecznej. W ramach działań ogłoszono 39 naborów (29 konkursów, 4 nabory pozakonkursowe i 6 naborów nadzwyczajnych) na wartość ogółem 1 506,1 mln zł. Podpisano 648 umów o dofinansowanie o wartości 1 284,6 mln zł (wkład UE) i rozliczono 1 206,8 mln zł we wnioskach o płatność (94% środków UE).

Kierunek Opieka zdrowotna realizowany był przez projekty dotyczące wsparcia na rzecz wydłużenia aktywności zawodowej (Programy zdrowotne) i infrastruktury ochrony zdrowia poprzez wyposażeniu w sprzęt medyczny, dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami jak również wprowadzenie rozwiązań w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt). W ramach działań ogłoszono 11 naborów (8 konkursów i 3 nabory pozakonkursowe) na wartość ogółem 687,1 mln zł. Podpisano 100 umów o dofinansowanie o wartości 690,8 mln zł (wkład UE) i rozliczono 672,5 mln zł we wnioskach o płatność (97% środków UE).

Kierunek Bezpieczeństwo realizowany był przez projekty dotyczące wsparcie służb ratunkowych poprzez doposażenia w sprzęt oraz działania związane z tworzeniem i rozwijaniem systemów monitorowania i ostrzegania mieszkańców przed klęskami żywiołowymi mającymi kluczowe znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa ludności. W ramach działań ogłoszono 3 nabory (1 konkurs i 2 nabory pozakonkursowe) na wartość ogółem 28,4 mln zł. Podpisano 15 umów o dofinansowanie o wartości 31,1 mln zł²⁷ (wkład UE) i rozliczono 18,7 mln zł we wnioskach o płatność (60% środków UE).

Kierunek Edukacja realizowany był przez projekty dotyczące podniesienia kompetencji i kwalifikacji kadr sektora MŚP, rozwoju kształcenia ogólnego, rozwoju szkolnictwa zawodowego, rozwoju kompetencji i umiejętności osób dorosłych oraz wsparcia infrastruktury edukacyjnej, w tym m.in. tworzenie nowych miejsc przedszkolnych czy utworzenie regionalnego centrum popularyzowania nauki i innowacji. W ramach tych działań ogłoszono 35 naborów (24 konkursy, 8 naborów pozakonkursowych i 3 nabory nadzwyczajne) na wartość ogółem 1 447,3 mln zł. Podpisano 667 umów o dofinansowanie o wartości 1 192,9 mln zł (wkład UE) i rozliczono 1 065 mln zł we wnioskach o płatność (89% środków UE).

Kierunek Rynek pracy realizowany był przez projekty dotyczące aktywizacji zawodowej w ramach kompleksowego wsparcia na rzecz osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (PUP) oraz osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osób powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet jak również poprzez wsparcie pracowników zagrożonych zwolnieniem lub osób zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika poprzez opracowywane i wdrażanie kompleksowych programów typu outplacement. Dodatkowo realizowano programy przekwalifikowania pracowników i wsparcie dla pracodawców. W ramach tych działań ogłoszono 22 nabory (14 konkursów i 8 naborów pozakonkursowych) na wartość ogółem 778,5 mln zł. Podpisano 356 umów o dofinansowanie na wartość 632,5 mln zł (wkład UE) i rozliczono 588,8 mln zł we wnioskach o płatność (93% środków UE).

Obszar Gospodarka

Do obszaru Gospodarka przypisano 6 kierunków ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego (innowacyjność, konkurencyjność i przedsiębiorczość, turystykę, transport, cyfrową Małopolskę

²⁷ Wyższa wartość podpisanych umów w odniesieniu do wartości ogółem naborów jest wynikiem nadkontraktacji, która nie została uwzględniona w systemie SL2014 na 31.12.2023 r.

i gospodarkę o obiegu zamkniętym). W ramach tych kierunków od uruchomienia RPO WM ogłoszono 144 nabory (77 konkursów, 65 naborów pozakonkursowych i 2 nabory nadzwyczajne) na wartość ogółem 7 994,5 mln zł, podpisano 1 696 umów o dofinansowanie na wartość 5 251,3 mln zł (wkład UE). Do końca 2023 r. rozliczono 4 600,2 mln zł we wnioskach o płatność (98% środków UE).

Efektem działań było założenie niemal 5,5 tys. nowych działalności gospodarczych oraz wsparcie poprzez dotacje i pożyczki ponad 15,5 tys. małopolskich MŚP. Ponad 300 MŚP współpracowało z ośrodkami badawczymi. Dodatkowo, ponad 180 przedsiębiorstw zostało wspartych w zakresie prowadzenia prac B+R i wprowadzono około 1,2 tys. innowacji w przedsiębiorstwach. Przygotowano ponad 160 ha terenów inwestycyjnych. Wybudowano 790 km szlaków turystycznych i wsparto ponad 100 zabytków i instytucji kultury. Dodatkowo wybudowano/przebudowano ponad 240 km dróg (w tym 13 obwodnic) oraz 25 obiektów typu Park&Ride dla prawie 1,7 tys. miejsc postojowych. Podniesiono standard dotyczący awansu cyfrowego ponad 100 małopolskich urzędów. Pobrano/odtworzono prawie 3 mln dokumentów zawierających informacje sektora publicznego. Prawie 200 obiektów turystyczno-rekreacyjnych otrzymało wsparcie oraz 60 PSZOK.

Kierunek Innowacyjność realizowany był przez projekty dotyczące infrastruktury badawczej sektora nauki, badań i innowacji w przedsiębiorstwach, małopolskich centrów innowacji w zakresie infrastruktury instytucji otoczenia biznesu – ośrodki innowacji i regionalnych programów rozwijania centrów transferu wiedzy. W ramach tych działań ogłoszono 25 naborów (23 konkursy i 2 nabory pozakonkursowe) na wartość ogółem 1 869 mln zł. Podpisano 607 umów o dofinansowanie na wartość 719,4 mln zł (wkład UE) i rozliczono 520,5 mln zł we wnioskach o płatność (72% środków UE).

Kierunek Konkurencyjność i przedsiębiorczość realizowany był przez projekty dotyczące rozwoju MŚP, w tym m.in. działania ukierunkowane na wyposażenie regionu w infrastrukturę sprzyjającą rozwijaniu działalności gospodarczej, lokowaniu inwestycji na terenie Małopolski, podniesienia efektywności energetycznej przedsiębiorstw (eko-przedsiębiorstwa) oraz wsparcie na zakładanie działalności gospodarczej. W ramach tych działań ogłoszono 34 nabory (25 konkursów, 7 naborów pozakonkursowych i 2 nabory nadzwyczajne) na wartość ogółem 2 085 mln zł. Podpisano 529 umów o dofinansowanie na wartość 1 376,3 mln zł (wkład UE) i rozliczono 1 256,9 mln zł we wnioskach o płatność (91% środków UE).

Kierunek Turystyka realizowany był przez projekty dotyczące rozwoju dziedzictwa kulturowego i naturalnego w zakresie wsparcia zabytków, instytucji kultury, budowy ścieżek rowerowych, rozwoju wewnętrznych potencjałów regionu w zakresie wsparcia miejscowości uzdrowiskowych i zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego otoczenia zbiorników wodnych. W ramach tych działań ogłoszono 32 nabory (11 konkursów i 21 naborów pozakonkursowych) na wartość ogółem 894,9 mln zł. Podpisano 231 umów o dofinansowanie na wartość 705,7 mln zł (wkład UE) i rozliczono 601,5 mln zł we wnioskach o płatność (85% środków UE).

Kierunek Transport realizowany był przez projekty dotyczące infrastruktury drogowej poprzez budowę i przebudowę dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz infrastruktury kolejowej poprzez zakup taboru, rewitalizację linii kolejowych oraz budowę infrastruktury dla obsługi podróżnych. W ramach tych działań ogłoszono 22 nabory (9 konkursów i 13 naborów pozakonkursowych) na wartość 2 304,9 mln zł. Podpisano 98 umów o dofinansowanie na wartość 1 802,5 mln zł (wkład UE) i rozliczono 1 624 mln zł we wnioskach o płatność (90% środków UE).

Kierunek Cyfrowa Małopolska realizowany był przez projekty dotyczące e-administracji i e-usług, udostępnianie informacji sektora publicznego oraz zasobów kultury i dziedzictwa regionalnego, podnoszeniu jakości i dostępności e-usług publicznych, w szczególności w obszarze edukacji, informacji przestrzennej i ochrony zdrowia. W ramach tych działań ogłoszono 16 naborów (5 konkursów i 11 naborów pozakonkursowych) na wartość ogółem 664,4 mln zł. Podpisano 117 umów o dofinansowanie na wartość 561,3 mln zł (wkład UE) i rozliczono 518,7 mln zł we wnioskach o płatność (92% środków UE).

Kierunek Gospodarka o obiegu zamkniętym realizowany był przez projekty dotyczące rozwijania systemu gospodarki odpadami. W ramach tych działań ogłoszono 15 naborów (4 konkursy i 11 naborów pozakonkursowych) na wartość ogółem 176,3 mln zł. Podpisano 114 umów o dofinansowanie na wartość 86,1 mln zł (wkład UE) i rozliczono 78,6 mln zł we wnioskach o płatność (91% środków UE).

Obszar Klimat i środowisko

Do obszaru Klimat i środowisko przypisano 3 kierunki ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego (ograniczenie zmian klimatycznych, gospodarowanie wodą, bioróżnorodność i krajobraz). W ramach tych kierunków od uruchomienia RPO WM ogłoszono 154 nabory (24 konkursy i 130 naborów pozakonkursowych) na wartość ogółem 2 656,7 mln zł. Podpisano 640 umów o dofinansowanie na wartość 2 639 mln zł (wkład UE). Do końca 2023 r. rozliczono 2 372,3 mln zł we wnioskach o płatność (90% środków UE).

Efektom działań była modernizacja energetyczna 501 budynków użyteczności publicznej, wymiana ponad 30 tys. źródeł ciepła oraz budowa i modernizacja ponad 400 km sieci elektroenergetycznych dla OZE. Zakupiono 400 niskoemisyjnych autobusów. Wybudowano blisko 190 obiektów „Bike&Ride”, „Park & Ride” oraz zintegrowanych węzłów przesiadkowych.

Dodatkowo wybudowano i przebudowano ponad 700 km sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz 28 oczyszczalni ścieków. Zabezpieczono 11 osuwisk. Wsparto 190 form ochrony przyrody i ponad 4 tys. ha powierzchni siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony.

Kierunek Ograniczenie zmian klimatycznych realizowany był przez projekty dotyczące zwiększenia wykorzystania OZE w zakresie produkcji i dystrybucji, poprawy efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych pochodzących z ogrzewania mieszkań poprzez interwencje w działania skierowane na wymianę kotłów, pieców, urządzeń grzewczych na paliwa stałe wraz z wykonaniem wewnętrznych instalacji. W ramach działań ogłoszono 138 naborów (14 konkursów i 124 nabory pozakonkursowe) na wartość ogółem 2 078,2 mln zł. Podpisano 542 umowy o dofinansowanie na wartość 2 250,4 mln zł²⁷ (wkład UE) i rozliczono 1 996,5 mln zł we wnioskach o płatność (89% środków UE).

Kierunek Gospodarowanie wodą realizowany był przez projekty dotyczące przeciwdziałanie klęskom żywiołowym poprzez rozwój różnych form małej retencji, w tym budowa zbiorników małej retencji, podejmowanie działań z zakresu renaturalizacji rzek, potoków i innych obszarów oraz inwestycje zwiększające odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe i przeciwdziałanie ruchom masowym. Dodatkowo wspierano projekty ochrony zasobów wodnych, w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej. W ramach tych działań ogłoszono 11 naborów (5 konkursów i 6 naborów pozakonkursowych) na wartość ogółem 511,3 mln zł, podpisano 83 umowy o dofinansowanie na wartość 339,4 mln zł (wkład UE) i rozliczono 327,2 mln zł we wnioskach o płatność (96% środków UE).

Kierunek Bioróżnorodność i krajobraz realizowany był przez projekty dotyczące ochrony różnorodności biologicznej poprzez ochronę ekosystemów, siedlisk i gatunków roślin, zwierząt i grzybów, rozwój centrów ochrony różnorodności biologicznej, opracowywanie dokumentów planistycznych dla form ochrony przyrody oraz rozwój ośrodków edukacji ekologicznej. W ramach działań ogłoszono 5 konkursów na wartość 67,2 mln zł. Podpisano 15 umów o dofinansowanie na wartość 49,2 mln zł (wkład UE) i rozliczono 48,6 mln zł we wnioskach o płatność (99% środków UE).

Obszar Rozwój Zrównoważony Terytorialnie

Do obszaru Rozwój Zrównoważony Terytorialnie przypisano 4 kierunki ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego (ład przestrzenny, wsparcie miast, rozwój obszarów wiejskich, spójność wewnątrzregionalna i dostępność). W ramach tych kierunków od uruchomienia RPO WM ogłoszono 6 naborów (5 konkursów i 1 nabór pozakonkursowy) na wartość ogółem 787,1 mln zł. Podpisano 213

umów o dofinansowanie na wartość 856,2 mln zł (wkład UE). Do końca 2023 r. rozliczono 773,5 mln zł we wnioskach o płatność (90% środków UE).

Dzięki rewitalizacji małopolskie wsie, miasteczka i duże miasta stały się bardziej atrakcyjne dla inwestorów, turystów i samych mieszkańców. Efektem tych działań było zrewitalizowanie prawie 235 ha powierzchni w regionie oraz odnowienie lub polepszenie stanu technicznego 425 obiektów. Dodatkowo na zrewitalizowanych obszarach rozpoczęło swoją działalność 135 nowych przedsiębiorstw.

Kierunek łąd przestrzenny realizowany był przez projekty dotyczące rewitalizację terenów poprzemysłowych poprzez stworzenie warunków sprzyjających procesowi przywracania utraconych oraz wprowadzania nowych funkcji (gospodarczych, społecznych i środowiskowych). W ramach działania ogłoszono 1 nabór konkursowy na wartość ogółem 71,1 mln zł. Podpisano 13 umów o dofinansowanie na wartość 54 mln zł (wkład UE) i rozliczono 38,8 mln zł we wnioskach o płatność (72% środków UE).

Kierunek wsparcie miast realizowany był przez projekty dotyczące rewitalizacji miast, działania realizowane były na terenie 7 największych miast województwa, których znaczenie zostało określone w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego: Kraków, Tarnów, Nowy Sącz, Oświęcim, Chrzanów, Olkusz, Nowy Targ oraz w miastach powyżej 5 tys. mieszkańców. W ramach działania ogłoszono 2 nabory konkursowe na wartość ogółem 435,6 mln zł. Podpisano 76 umów o dofinansowanie na wartość 339,8 mln zł (wkład UE) i rozliczono 312,3 mln zł we wnioskach o płatność (92% środków UE).

Kierunek rozwój obszarów wiejskich realizowany był przez projekty dotyczące odnowy obszarów wiejskich, działania realizowane było na obszarach wiejskich rozumianych jako gminy wiejskie, wiejskie części gmin miejsko-wiejskich oraz miasta poniżej 5 tys. mieszkańców. Realizowane były projekty wskazane w programie rewitalizacji (PR). W ramach działania ogłoszono 2 nabory konkursowe na wartość ogółem 124,1 mln zł, podpisano 123 umowy o dofinansowanie na wartość 329,5 mln zł²⁷ (wkład UE) i rozliczono 289,5 mln zł we wnioskach o płatność (88% środków UE).

Kierunek spójność wewnątrzregionalna i dostępność realizowany był poprzez projekty polegające na utworzeniu i prowadzeniu funduszu wspierającego proces rewitalizacji miast i odnowy obszarów wiejskich przy pomocy instrumentów finansowych. W ramach tych działań ogłoszono 1 nabór pozakonkursowy na wartość ogółem 156,3 mln zł. Podpisano 1 umowę o dofinansowanie na wartość 132,9 mln zł (wkład UE) i rozliczono 132,9 mln zł we wnioskach o płatność (100% środków UE).

Obszar Zarządzanie Strategiczne Rozwojem

Do obszaru Zarządzanie Strategiczne Rozwojem przypisano 1 kierunek ze Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego (system zarządzania strategicznego rozwojem). W ramach RPO jest to wsparcie realizacji Programu, m. in. poprzez wzmocnienie potencjału organizacyjnego, instytucjonalnego i kadrowego zasobów ludzkich, jak również stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników oraz wzmocnienie potencjału beneficjentów i potencjalnych beneficjentów funduszy polityki spójności w zakresie przygotowania projektów mających kluczowe znaczenie dla realizacji głównych kierunków rozwoju regionu, przygotowania Strategii ZIT. W ramach tego obszaru od uruchomienia RPO WM ogłoszono 14 naborów pozakonkursowych na wartość ogółem 463,7 mln zł, podpisano 20 umów o dofinansowanie na wartość 508,1 mln zł (wkład UE). Do końca 2023 r. rozliczono 474,5 mln zł we wnioskach o płatność (93% środków UE).

Efektem działań było ponad 8 tys. pracowników, którzy uczestniczyli w szkoleniach i prawie 7 tys. przeszkolonych Beneficjentów. Zorganizowano prawie 300 różnego rodzaju spotkań, konferencji, seminariów. Opracowano prawie 400 ekspertyz i badań ewaluacyjnych.

W ramach RPO WM realizowane były działania poza obszarami zaplanowanymi w ramach Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego, były one wynikiem bieżącej sytuacji, która nastąpiła w związku z pandemią Covid -19 i wojną w Ukrainie. Były to przedsięwzięcia skoncentrowane na wsparciu

infrastruktury ochrony zdrowia, małopolskich MŚP, infrastruktury GOPR, zapewnienia usług transportowych w zakresie relokacji osób przybyłych z Ukrainy poprzez wzmocnienia w zakresie przewozów liniowych – transfer osób przybyłych z Ukrainy, wsparcie grantowe dla NGO oraz JST w zakresie infrastruktury społecznej oraz wsparcie edukacyjne skierowane do szkół i placówek oświatowych w Małopolsce (REACT-UE). Dodatkowo wsparto działania polegające na zakupie mobilnego punktu poboru krwi na potrzeby RCKiK w Krakowie oraz zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury mieszkalnej dla migrantów z Ukrainy (CARE).

W wyniku tych działań ogłoszono 19 naborów (1 konkurs, 3 nabory pozakonkursowe i 15 naborów nadzwyczajnych) na wartość 211,7 mln zł, podpisano 24 umowy o dofinansowanie na wartość 227,4 mln zł (wkład UE) i rozliczono 163,6 mln zł we wnioskach o płatność (72% środki UE).

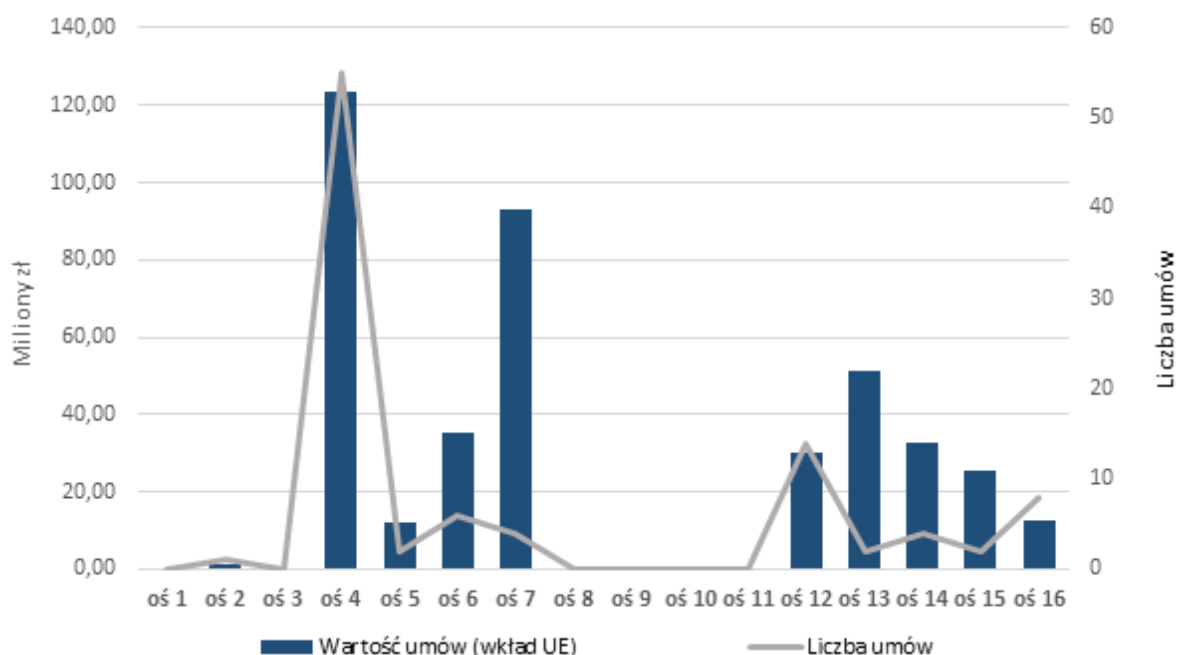
Szczegółowe informacje związane z działaniami w ramach tych zakresów zawarte są w rozdziałach: Realizacja Małopolskiej Tarczy Antykrzysowej (MTA) i Realizacja Małopolskiej Tarczy Humanitarnej (MTH).

Rok 2023 r. był ostatnim, w którym ogłaszano nabory i realizowano projekty w ramach RPO WM 2014-2020. Ogłoszono 22 nabory (3 konkursy, 16 naborów pozakonkursowych i 3 nabory nadzwyczajne) na wartość ogółem 137,8 mln zł. Nabory dotyczyły: głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej, regionalnej infrastruktury ochrony zdrowia związanych z łagodzeniem skutków pandemii COVID-19 oraz gminnej i powiatowej infrastruktury mieszkalnej związanej z pomocą dla obywateli Ukrainy.

W 2023 r. zatwierdzono 81 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 337,7 mln zł. Podpisanych zostało 98 umów o wartości dofinansowania UE – 417,8 mln zł, co stanowiło 3% alokacji RPO WM, w tym:

- EFRR – 94 umowy o wartości dofinansowania UE – 341 mln zł,
- EFS – 4 umowy o wartości dofinansowania UE – 76,8 mln zł.

Liczbę oraz wartość umów zawartych w 2023 r. w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPO WM przedstawiono na poniższym wykresie:

Wykres 3. Liczba oraz wartość umów zawartych w 2023 r w ramach RPO WM

Źródło: opracowanie własne UMWM.

W 2023 r. zatwierdzono 2 889 wniosków o płatność o wartości dofinansowania UE – 1 615,8 mln zł, co stanowiło 12% alokacji RPO WM.

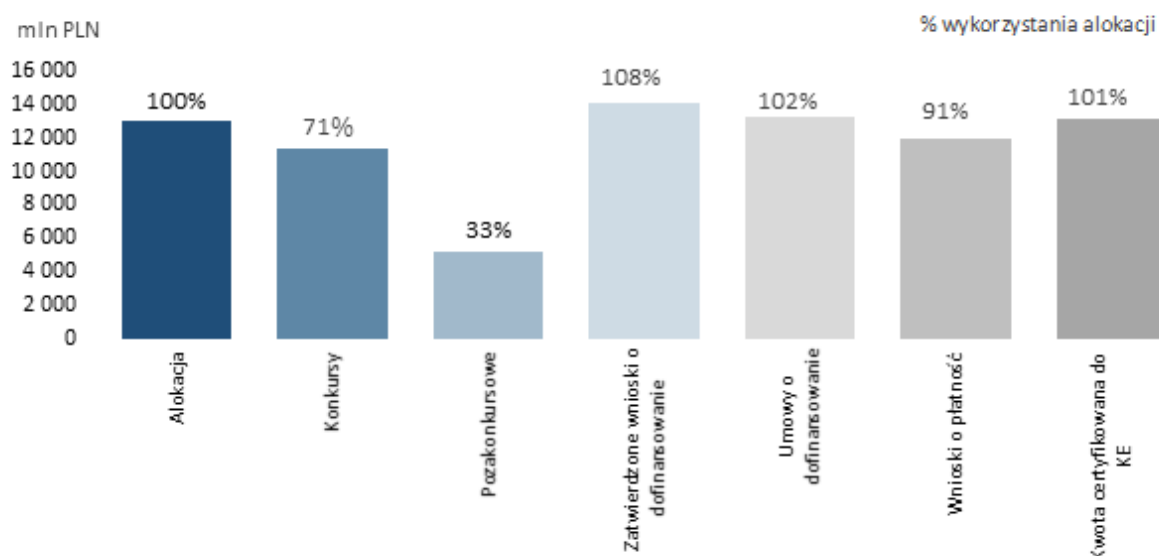
Tylko w 2023 r. certyfikowano do KE wnioski o wartości wkładu UE 1 591 mln zł (350,5 mln EUR), co stanowiło 12% alokacji RPO WM, w tym:

- EFRR – 1 038,8 mln zł (229,1 mln EUR),
- EFS – 552,2 mln zł (121,4 mln EUR).

Porównując postęp realizacji Programu do 2022 r. to rok 2023 był kolejnym, kiedy zauważalna jest tendencja stopniowego zmniejszania się liczby składanych wniosków o dofinansowanie i liczby podpisywanych umów na rzecz wzrostu wypłacanych środków w ramach wniosków o płatność i zwiększenia certyfikowanych środków do KE. W 2023 r. wszystkie projekty zakończyły się, nadal trwa ich rozliczanie i tendencja ta będzie się utrzymywać aż do momentu zamknięcia programu.

Od uruchomienia Programu do końca 2023 r. ogłoszono 447 naborów (183 konkursy, 238 naborów pozakonkursowych i 26 tzw. naborów nadzwyczajnych). W tym czasie zakontraktowano 4 379 umów o dofinansowanie na wartość wkładu UE 13 313,9 mln zł (wkład UE), co stanowi wykorzystanie 102% alokacji Programu.

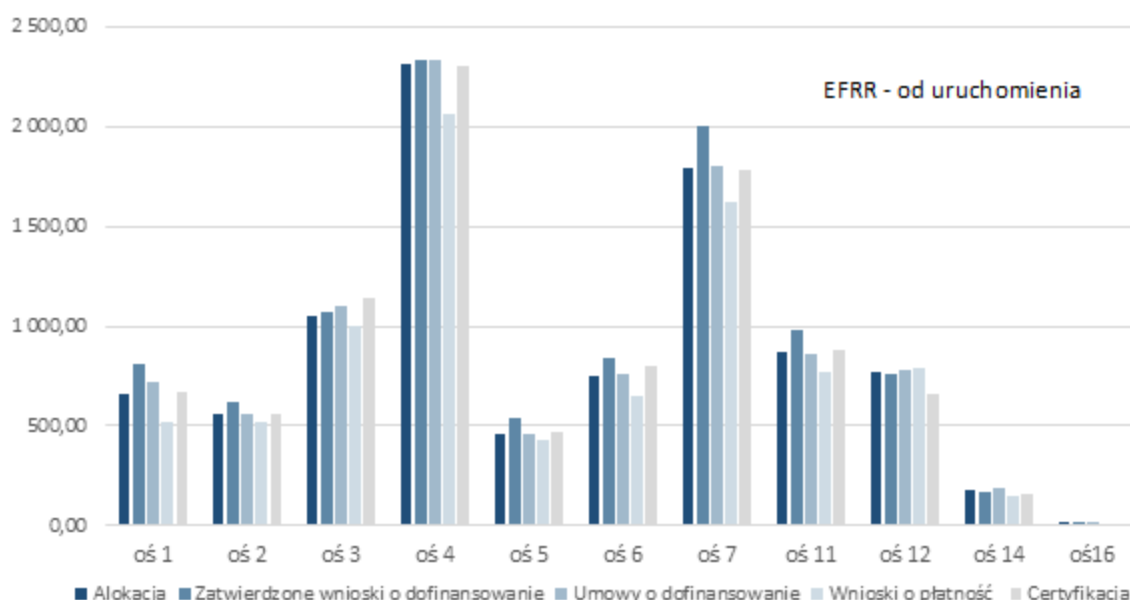
Na podstawie 33 440 wniosków o płatność zatwierdzono wydatki kwalifikowalne na kwotę 15 338,4 mln zł, w tym wkład UE 11 936 mln zł. Certyfikowano do KE wnioski o w ramach wydatków kwalifikowalnych na wartość 15 557,6 mln zł (3 483,1 mln EUR) i wartości wkładu UE 13 131,9 mln zł (2 939,8 mln EUR).

Wykres 4. Wykorzystanie alokacji RPO WM do końca 2023 r. od uruchomienia Programu (wkład UE)

Różnica na wykresie pomiędzy % wniosków o płatność a % certyfikacji wynika m.in. z różnic w przeliczeniu wartości kursu EUR oraz w sposobie wykazywania wkładu UE, dla środków certyfikowanych do KE (85% wydatków kwalifikowalnych), przekroczenie wykorzystania alokacji wynikają ze zmian kursowych w trakcie całego okresu wdrażania Programu, alokacja przeliczona po kursie 4,3355 z 28.12.2023 r. zgodnie z algorytmem MFIPR, nabory pozakonkursowe wykazane łącznie z naborami nadzwyczajnymi.

Źródło: opracowanie własne UMWM.

W ramach EFRR, od uruchomienia wdrażania RPO WM do końca 2023 r. zakontraktowano (na podstawie umów w dofinansowanie) 9 568,6 mln zł (wkład UE), co stanowiło całkowite wykorzystanie alokacji EFRR oraz zatwierdzono na podstawie wniosków o płatność 8 453,5 mln zł (wkład UE), co stanowiło 92% alokacji EFRR.

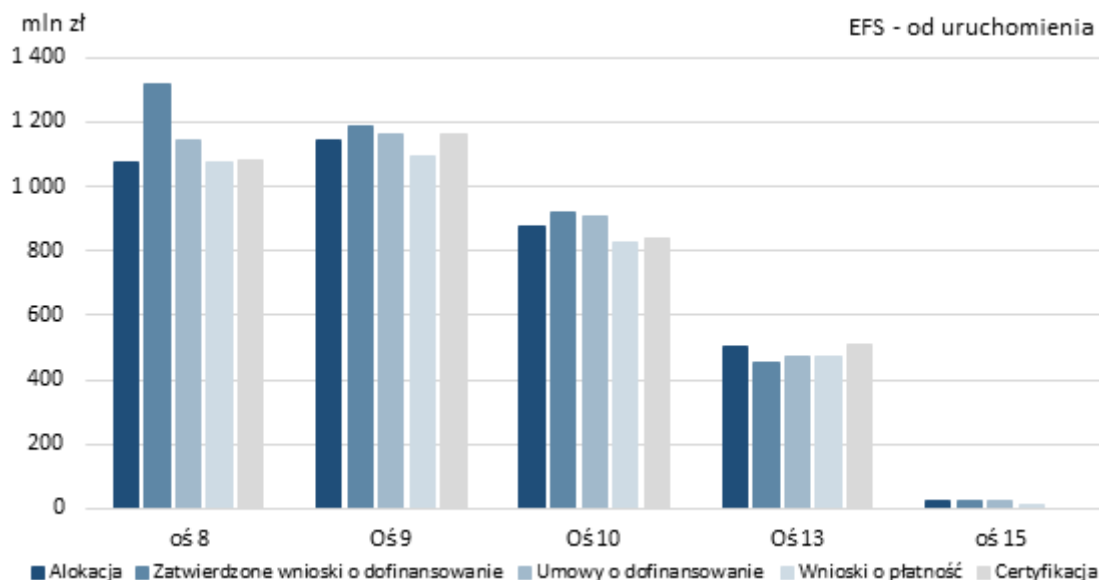
Wykres 5. Wykonanie w ramach EFRR w podziale na osie priorytetowe (wkład UE) w mln zł.

Różnica na wykresie pomiędzy wartością wniosków o płatność a wartością certyfikacji wynika m.in. z różnic w przeliczeniu wartości kursu EUR oraz w sposobie wykazywania wkładu UE, dla środków certyfikowanych do KE (85% wydatków kwalifikowalnych), alokacja przeliczona po kursie 4,3355 z 28.12.2023 r. zgodnie z algorytmem MFIPR.

Źródło: opracowanie własne UMWM.

W ramach EFS, od uruchomienia wdrażania RPO WM do końca 2023 r. zakontraktowano (na podstawie umów w dofinansowanie) 3 745,3 mln zł (wkład UE), co stanowiło całkowite wykorzystanie alokacji EFS oraz zatwierdzono na podstawie wniosków o płatność 3 482,4 mln zł (wkład UE), co stanowiło 99% alokacji EFS.

Wykres 6. Wykonanie w ramach EFS w podziale na osie priorytetowe (wkład UE)

Różnica na wykresie pomiędzy wartością wniosków o płatność a wartością certyfikacji wynika m.in. z różnic w przeliczeniu wartości kursu EUR oraz w sposobie wykazywania wkładu UE, dla środków certyfikowanych do KE (85% wydatków kwalifikowalnych), alokacja przeliczona po kursie 4,3355 z 28.12.2023 r. zgodnie z algorytmem MFIPR.

Źródło: opracowanie własne UMWM.

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MAŁOPOLSKI 2021-2027 W 2023 R.

Nowy program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (FEM 2021-2027) został przyjęty przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 r. Działa w oparciu o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), a także o nowy instrument - Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Program odpowiada na potrzeby rozwojowe regionu, stanowi przede wszystkim odpowiedź na wyzwania opisane w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” i jest zgodny z celami politycznymi Unii Europejskiej oraz Krajową Strategią Rozwoju. Małopolska otrzymała środki w wysokości 3 165,1 mln EUR, w tym 2 690,3 mln EUR (wkład UE). Środki zostaną przeznaczone m.in. na: badania i rozwój oraz przedsiębiorczość (312 mln EUR), środowisko (510 mln EUR), transport miejski i regionalny (337 mln EUR), wspólnoty lokalne (221 mln EUR), rynek pracy, edukację i włączenia społecznego oraz infrastrukturę społeczną (960 mln EUR), Sprawiedliwą transformację Małopolski Zachodniej (254 mln EUR).

Rok 2023 był pierwszym rokiem, w którym można było ubiegać się o dofinansowanie i realizować projekty Programu.

W 2023 r. ogłoszono 39 naborów na wartość ogółem 2 920,4 mln zł, co stanowiło zaangażowanie 21% alokacji ogółem FEM 2021-2027. Pierwszy nabór odbył się w maju 2023 r. w ramach aktywizacji zawodowej – projekty PUP. Najwięcej naborów przeprowadzono w ramach priorytetów 2. Fundusze europejskie dla środowiska i 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego. Złożono 774 wnioski o dofinansowanie na kwotę ogółem 3 739,9 mln zł, w tym wkład UE 2 848,2 mln zł, z czego zatwierdzono 49 wniosków o dofinansowanie na wartość wkładu UE 1 326,5 mln zł.

W 2023 r. podpisano pierwsze 31 umów o dofinansowanie o wartości wkładu UE 1 003,8 mln zł, co stanowiło 10% alokacji FEM 2021-2027. Wśród podpisanych umów najczęściej stanowiły umowy w ramach:

- aktywizacji zawodowej: projekty PUP - 21 umów na wartość wkładu UE 76,5 mln zł oraz projekt OHP – 1 umowa na wartość wkładu UE 1,2 mln zł,
- inwestycji rozwojowych przedsiębiorstw, działań w ramach poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstw, budynków użyteczności publicznej/budynków wielorodzinnych mieszkaniowych oraz na wsparcie rozwoju OZE (IF) – 5 umów na wartość wkładu UE 856 mln zł,
- wsparcie pracodawców w zakresie opracowania oraz wdrożenia narzędzi umożliwiających elastyczne reagowanie na zmiany zachodzące na rynku pracy i utrzymanie pracowników – 1 umowa na wartość wkładu UE 28,9 mln zł,
- wsparcie wdrażania programu ze środków EFRR - 3 umowy na wartość wkładu 41,2 mln zł.

Dotychczasowo realizowane projekty w 2023 r. w ramach FEM 2021-2027 wpisują się w cele Strategii Województwa Małopolskiego w 3 obszarach: Małopolskie (kierunek Rynek pracy), Klimat i Środowisko (kierunek Ograniczanie zmian klimatycznych) oraz Zarządzanie Strategiczne Rozwojem (kierunek system zarządzania strategicznego rozwojem).

REALIZACJA MPI W 2023 R.

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Małopolski Plan Inwestycyjny jako instrument koordynacji polityki inwestycyjnej Samorządu Województwa

Potrzeba harmonizacji oraz operacjonalizacji zadań wynikających z dokumentów strategicznych, opracowanych przez Samorząd Województwa, spowodowała, że konieczne stało się przygotowanie instrumentu koordynującego kierunki działań oraz typy przedsięwzięć wynikające z zapisów SRWM 2011-2020 oraz programów strategicznych z konkretnymi zadaniami inwestycyjnymi planowanymi do realizacji. Dlatego też zapisy tych dokumentów stanowiły podstawę do przygotowania zadań inwestycyjnych, a następnie ujęcia ich w Małopolskim Planie Inwestycyjnym (MPI). W ten sposób uzyskano całościowy obraz najważniejszych zadań w regionie do roku 2023, planowanych do realizacji z udziałem środków unijnych (w szczególności regionalnego i krajowych programów operacyjnych na lata 2014-2020), budżetu państwa i innych źródeł publicznych, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, budżetu województwa oraz budżetów podmiotów zaangażowanych w realizację poszczególnych przedsięwzięć.

Przedstawiane informacje dotyczące MPI 2015-2023 odnoszą się do poprzedniej perspektywy finansowej i strategii, ale ujęte w nim przedsięwzięcia o wieloletnim charakterze realizowane były jeszcze także w 2023 r. Dokument będzie obowiązywał do zakończenia projektów w nim uwzględnionych.

Równolegle z MPI 2015-2023 obowiązuje również Małopolski Plan Inwestycyjny 2030 (MPI 2030), który koncentruje się na przedsięwzięciach strategicznych ujętych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030 (SRWM 2030), uzupełniony o inne projekty, nieujęte w tym dokumencie, ale mające jednak kluczowe znaczenie dla rozwoju województwa. Zawarte w raporcie informacje dotyczą postępów z realizacji każdego z czterech obszarów MPI, odpowiadających obszarom strategii. MPI 2015-2023 oraz MPI 2030 obejmują przedsięwzięcia planowane do realizacji przez samorząd województwa oraz jednostki mu podległe.

Realizacja Małopolskiego Planu Inwestycyjnego na lata 2015-2023 w 2023 r.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął 3 uchwały aktualizujące MPI. Poza zmianami w harmonogramach finansowych i rzeczowych, aktualizacja obejmowała wprowadzenie 9 nowych projektów, w obszarach: Zdrowie, Edukacja i Transport.

Na koniec roku 2023 r. do MPI wpisane było 209 projektów. Całkowita wartość analizowanych projektów wynosiła ponad 5,5 mld zł, z czego najwięcej projektów (74) wpisanych było w obszarze Transport. Generowały one najwyższą kwotę - ponad 2,6 mld zł.

Tabela 15. Liczba oraz wartość projektów wg obszarów MPI.

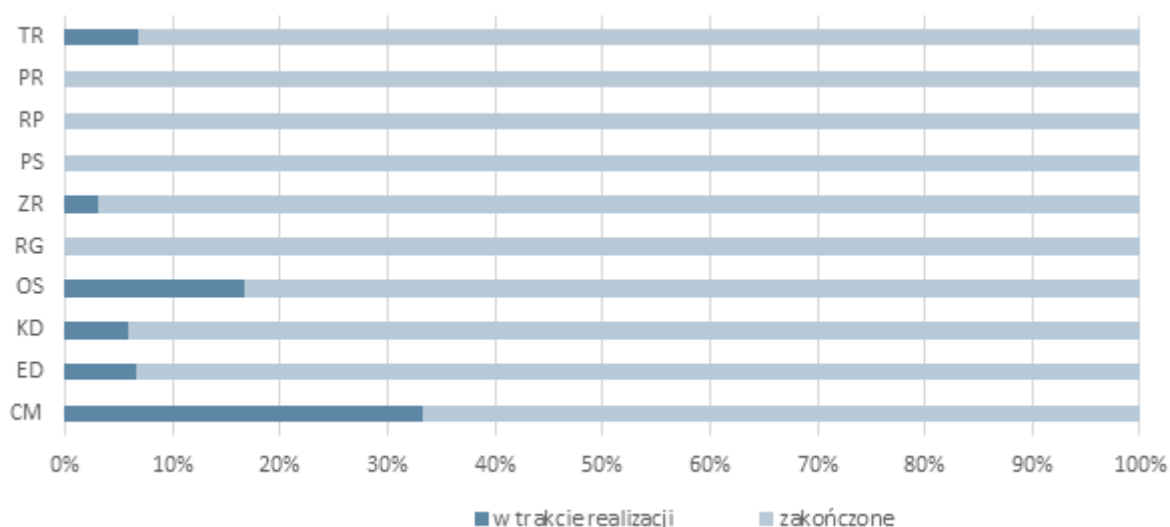
Obszar	Nazwa obszaru	Liczba projektów	Wartość projektów w zł
CM	CYFROWA MAŁOPOLSKA	3	63 891 710
ED	EDUKACJA	15	307 643 668
KD	DZIEDZICTWO KULTUROWE I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO	34	315 199 692
OS	OCHRONA ŚRODOWISKA	10	499 483 182
RG	ROZWÓJ GOSPODARCZY	11	313 482 428
ZR	ZDROWIE	32	1 089 682 609
PS	POLITYKA SPOŁECZNA	12	106 372 436
RP	RYNEK PRACY	12	219 586 455
PR	POLITYKA ROZWOJU	6	38 772 417
TR	TRANSPORT	74	2 621 653 044
Razem MPI		209	5 575 767 641

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Z analizy statusów wszystkich projektów wynika, że spośród nich:

- 197 zostało zakończonych;
- 12 jest w trakcie realizacji;

Do 31 grudnia 2023 r. zakończonych zostało 197 projektów, co stanowi 94% liczby wszystkich przedsięwzięć ujętych w MPI, natomiast ich wartość – ponad 4,9 mld zł stanowi 89% kwoty przewidzianej na wszystkie projekty ujęte w Planie. W trakcie realizacji pozostałe jeszcze 12 projektów stanowiące 6% liczby wszystkich przedsięwzięć ujętych w MPI.

Wykres 7. Liczba projektów zgodnie ze statusem realizacji według obszarów MPI (w procentach)

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Spółród wszystkich 197 zakończonych projektów realizowanych w ramach MPI, w 2023 r. zakończonych zostało 48 przedsięwzięć – po 3 w obszarach: *Rozwój Gospodarczy, Ochrona Środowiska, Polityka Rozwoju, Dziedzictwo Kulturowe i Przemysły Czasu Wolnego*, 4 w obszarze: *Edukacja*, 5 obszarze w *Polityka społeczna*, 9 w obszarze: *Transport*, 11 w obszarze *Zdrowie*, 6 w obszarze *Rynek Pracy* oraz 1 w obszarze *Cyfrowa Małopolska*.

Łączna wartość projektów ujętych w MPI według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. to ponad 5,5 mln zł, z czego 5,3 mln zł zostało już wydatkowane, co stanowi 96%. Kwota pozostała do wydatkowania to około 185 mln zł, czyli 4% wartości wszystkich projektów.

Z kwoty wydatkowanej na realizację MPI do 31 grudnia 2023 r., najwięcej środków (67%), pochodziło z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Kwota wydatkowana z budżetu województwa stanowiła 13% poniesionych wydatków, natomiast środki z budżetu państwa 10%. Środki ze wszystkich pozostałych źródeł stanowiły łącznie 11% (m.in. z POWER, POIS, WFOŚ, EWT).

Na koniec 2023 r. najwyższy poziom realizacji w odniesieniu do całości wydatków zaplanowanych na dany obszar, osiągnięto w obszarach: *Zdrowie, Polityka Społeczna oraz Transport*. Najniższym poziomem realizacji charakteryzował się obszar *Cyfrowa Małopolska*.

Tabela 16. Planowana wartość przedsięwzięć w ramach obszaru

Obszar	Planowana wartość całkowita w zł	Kwota wydatkowana do 31.12.2023 r. w zł	Procent wykonania	Kwota pozostała do wydania na realizację projektów w danym obszarze w zł
CM	63 891 710	54 503 208	85%	9 388 501
ED	307 643 668	278 204 465	90%	29 439 203
KD	315 199 692	304 862 901	97%	10 336 791
OS	499 483 182	466 340 016	96%	33 143 166
RG	313 482 428	304 014 880	97%	9 467 548
ZR	1 089 682 609	1 080 179 578	99%	9 503 031
PS	106 372 436	103 814 793	98%	2 557 643
RP	219 586 455	210 137 458	96%	9 448 997
PR	38 772 417	35 955 588	93%	2 816 829
TR	2 621 653 044	2 494 218 700	98%	127 434 344
Razem	5 575 767 641	5 332 231 587	96%	243 536 054

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Realizacja Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030 w 2023 r.

Na koniec 2023 r. do MPI 2030 wpisane były 82 projekty, zgodnie z raportem zgłoszono zaniechanie realizacji trzech przedsięwzięć.

W 2023 r. Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął uchwałę aktualizującą MPI. Poza zmianami w harmonogramach finansowych i rzeczowych, aktualizacja obejmowała wprowadzenie 20 nowych projektów, w obszarach: *Małopolskie, Gospodarka, Klimat i Środowisko oraz Rozwój Zrównoważony Terytorialnie*. Wartość projektów (bez zaniechanych przedsięwzięć) wynosiła ponad 4,5 mld zł.

Tabela 17. Liczba oraz wartość projektów wg obszarów

Obszar	Liczba projektów				Wartość projektów (zł)
	nierozpoczętych	w trakcie realizacji	Zakończonych	wszystkich	
MAŁOPOLANIE	17	13	4	34	1 740 581 756,62
GOSPODARKA	27	11	1	39	2 398 174 810,00
KLIMAT I ŚRODOWISKO	3	4	0	7	324 012 290,00
ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM	1	0	0	1	8 000 000,00
ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE	1	0	0	1	11 144 470,00
RAZEM	49	28	5	82	4 481 913 326,62

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Z analizy statusów wszystkich projektów wynika, że spośród nich:

- 49 nie zostało dotychczas rozpoczętych;
- 28 jest w trakcie realizacji;
- 5 jest zakończonych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. w ramach MPI 2030 wydatkowane zostało ponad 475 mln zł, co stanowi około 10%. Wydatkowanie na niskim poziomie jest naturalne z uwagi na trwający okres przygotowywania projektów, ewentualnie - początkową fazę ich wdrażania.

Na koniec roku 2023 najwyższy poziom realizacji – prawie 19% w odniesieniu do całości wydatków zaplanowanych na dany obszar osiągnięto w obszarze *Małopolskie*. Jest to jednak obraz nieco zniekształcony, ponieważ dwa przedsięwzięcia IM10 A Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon oraz IM06 Budowa Centrum Muzyki w Krakowie, które zostały przeniesione z MPI 2015-2023 realizowane są od 2015 r. Brakiem wykonania charakteryzuje się obszar *Strategiczne Zarządzanie Rozwojem* i obszar *Rozwój Zrównoważony Terytorialnie*. Planowana data rozpoczęcia przedsięwzięć, które będą realizowane w tych obszarach to 2024 rok.

Tabela 18. Planowana wartość przedsięwzięć w ramach obszaru

Obszar	Wartość całkowita (zł)	Kwota wydatkowana do 31.12.2023 (zł)	Procent wykonania	Kwota pozostała do wydania na realizację projektów w danym obszarze (zł)
MAŁOPOLANIE	1 740 581 756,62	329 549 085,45	18,51%	1 411 032 671,17
GOSPODARKA	2 398 174 810,00	130 954 346,30	5,46%	2 267 220 463,70
KLIMAT I ŚRODOWISKO	324 012 290,00	14 786 265,89	4,56%	309 226 024,11
ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM	8 000 000,00	0,00	0%	8 000 000,00
ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE	11 144 470,00	0,00	0%	11 144 470,00
Razem	4 481 913 326,62	475 289 697,64	10,60%	4 006 623 628,98

Źródło: opracowanie własne UMWM.

BUDŻET OBYWATELSKI WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2023 R.

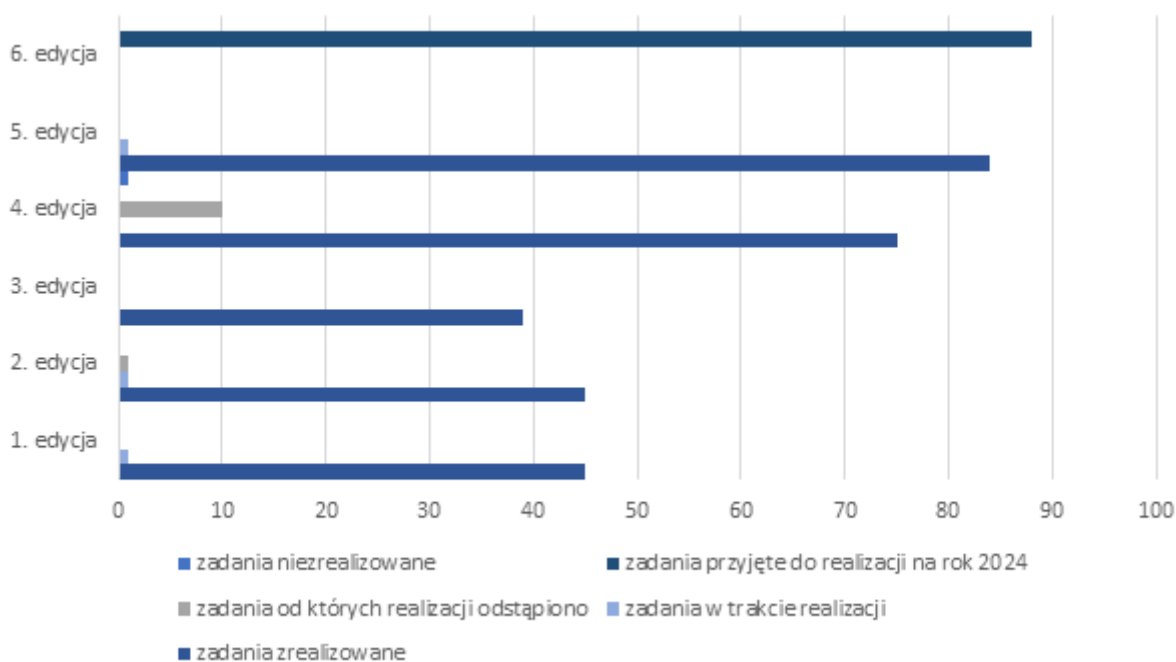
Opracowanie: Kancelaria Zarządu

Budżet Obywatelski Województwa Małopolskiego jest mechanizmem partycypacji społecznej, który pozwala Mieszkańcom nie tylko kształtować i zmieniać ich najbliższe otoczenie, określać potrzeby oraz wskazywać co jest dla nich szczególnie ważne, ale także decydować na co powinny być wydatkowane środki pieniężne Województwa Małopolskiego.

Jest realizowany z powodzeniem od 2016 roku – wtedy był to pierwszy w Polsce budżet partycypacyjny o skali województwa. Przez ten czas projekt się rozwijał i ewoluował. W efekcie tego mieszkańcy z ponad 1 000 propozycji, które przeszły pozytywnie weryfikację, wyłonili w toku sześciu głosowań blisko 400 zadań do realizacji przez urząd marszałkowski i podległe mu jednostki. Były to m.in.: projekty kulturalne, zdrowotne, edukacyjne, sportowe, turystyczne, infrastrukturalne, skierowane do: seniorów, dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, a także pozostałych mieszkańców naszego regionu. Wśród nich znalazły się m.in. zakup karetki dla Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego, wyposażenie oddziałów onkologicznych Szpitala Specjalistycznego im. Jędrzeja Śniadeckiego w Nowym Sączu, montaż 92 defibrylatorów ratujących w powiatach: krakowskim, wielickim i dąbrowskim, a także zajęcia terapeutyczne, warsztaty edukacyjne, festiwale, szkolenia dla młodych piłkarzy i siatkarzy, akcje sadzenia drzew, czy uruchomienie księżkomatu w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej.

Do końca 2023 roku udało się zrealizować w sumie 6. pełnych edycji (składanie zadań i głosowanie) oraz rozpocząć 7. edycję. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego zrealizował do tej pory łącznie 288 zadań, które zostały wybrane przez mieszkańców Małopolski w 6. głosowaniach. W trakcie realizacji pozostają 3 zadania z obszarów środowiska (1) oraz infrastruktury drogowej (2).

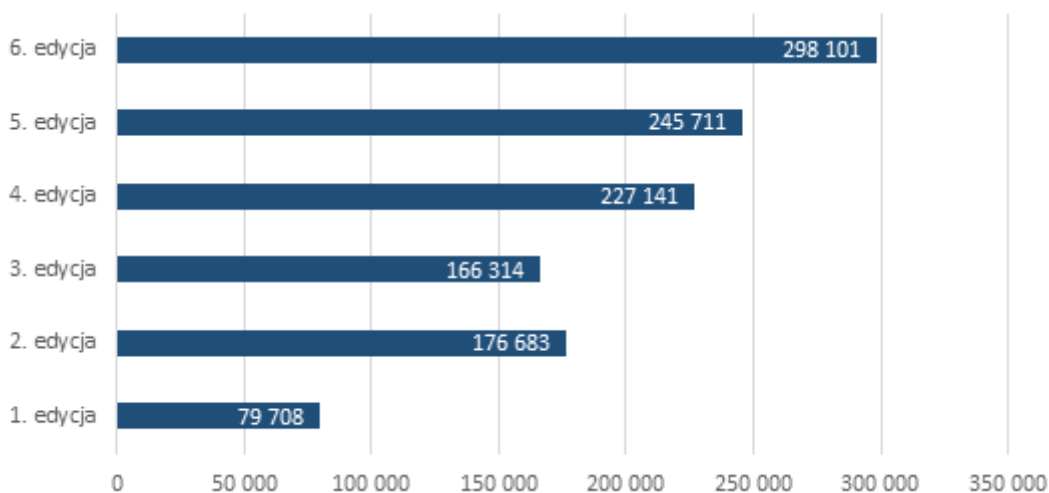
Wykres 8. Stan realizacji zadań z poszczególnych edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Wiosną 2023 r. odbyło się głosowanie, w którym o zwycięstwo walczyło 198 zadań zgłoszonych przez Małopolan. W wyniku głosowania do realizacji przyjęto 88 zadań, z czego 80 ma zasięg oddziaływania regionalny, a 8 zadań będzie realizowanych na skalę ogólnowojewódzką. Ponad 298 tysięcy mieszkańców Małopolski oddało swój głos w 6. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego! To o 274% więcej niż w 1. edycji tego projektu i o ponad 52 tysiące więcej niż w poprzednim głosowaniu. Wcielenie w życie zwycięskich pomysłów będzie kosztować budżet województwa 14 mln zł, a zaplanowano je od 1 stycznia 2024 r. Szczegóły dotyczące wyników głosowania oraz wygranych zadań dostępne są na stronie www.bo.malopolska.pl

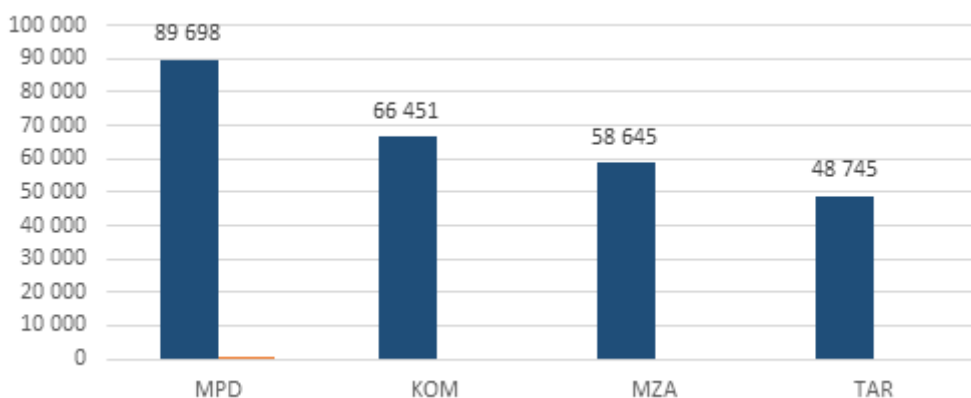
Wykres 9. Stan realizacji zadań z poszczególnych edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Najlepszą frekwencję zanotowano w Regionie Małopolska Południowa *MPD* (m. Nowy Sącz oraz powiaty: nowotarski, tatrzański, limanowski, nowosądecki, gorlicki) – blisko 90 tys. oddanych ważnych kart do głosowania. Na drugim miejscu znalazł się Region Krakowski Obszar Metropolitalny *KOM* (m. Kraków oraz powiaty: krakowski, olkuski, miechowski) z wynikiem 66,5 tys. ważnych kart. Na trzecim – Region Małopolska Zachodnia *MZA* (powiaty: suski, myślenicki, wadowicki, chrzanowski, oświęcimski) z 58,6 tys. ważnych kart. Tuż za podium uplasował się Region Tarnowski *TAR* (m. Tarnów oraz powiaty: dąbrowski, tarnowski, brzeski, bocheński, proszowicki, wielicki) – z wynikiem 48,7 tys. ważnych kart. Pod względem powiatów, najaktywniejsze było: miasto Kraków (35 329 ważnych kart.), powiat nowosądecki (24 589 ważnych kart.) i limanowski (24 243 ważnych kart.).

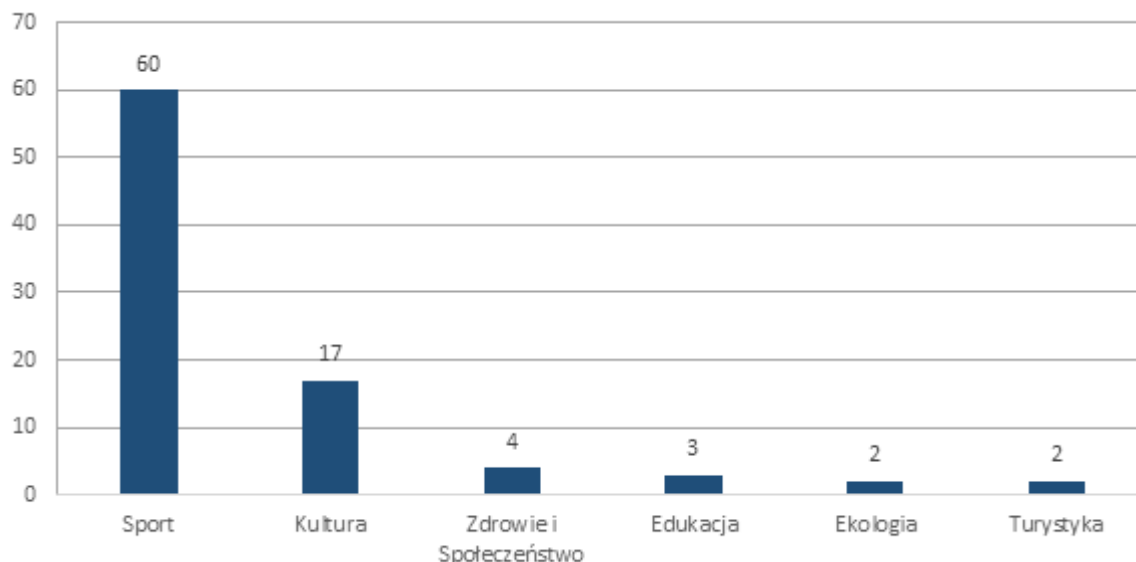
Wykres 10. Liczba oddanych ważnych kart do głosowania w podziale na regiony (tys.)

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Wyniki 6. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego nie pozostawiają złudzeń – mieszkańcy pokochali aktywność fizyczną. Na 88 zwycięskich zadań, aż 60 ma charakter sportowy.

Wykres 11. Charakter zadań wybranych w głosowaniu w 6. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego (realizacja od 2024 r.)

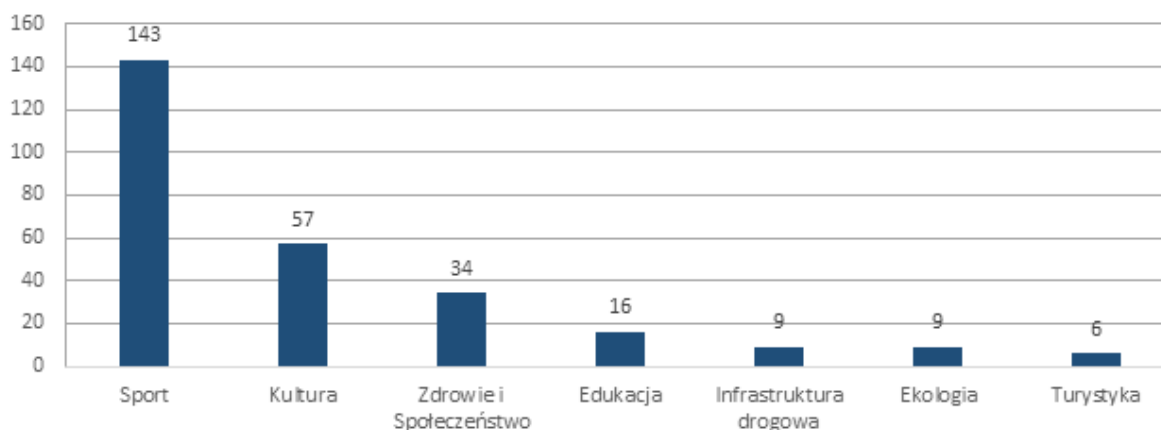
Źródło: opracowanie własne UMWM.

Podobnie jak w poprzednich edycjach, rozkłada się procentowy udział głosów w poszczególnych grupach wiekowych. Najchętniej w 6. edycji swoje głosy oddawali Małopolanie w wieku 36-49 (31,7%), seniorzy 60+ (19%) i młodzi w wieku do 25 lat (17,8%). Tak jak w ubiegłych latach, częściej o głosowaniu w BO WM pamiętały Małopolanki - wśród głosujących było 54% pań.

7. edycja 2023/2024 (realizacja od roku 2025)

7. edycja Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego została rozłożona na lata 2023/2024. W 2023 roku mieszkańcy Małopolski zgłosili aż 291 pomysłów, z czego 274 z nich przeszło ocenę wstępną i zostało przekazanych do departamentów merytorycznych urzędu, w celu przeprowadzenia weryfikacji pod względem formalno-prawnym oraz analizy możliwości ich realizacji.

Wykres 12. Charakter i ilość zadań zgłoszonych do 7. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Małopolanie do 7. edycji BO WM zgłosili o 57 zadań więcej niż w 6. edycji. Nowy regulamin, który pojawił się już w szóstej edycji rozróżnia zadania na ogólnowojevodzkie oraz regionalne. Wśród 274 zadań dopuszczonych do dalszej oceny - 54 z nich ma zasięg realizacji całego województwa, pozostałych 220 zadań ma charakter regionalny. Najbardziej aktywni byli mieszkańcy Krakowa oraz powiatów nowosądeckiego, nowotarskiego, oświęcimskiego oraz wielickiego. To z tych powiatów Małopolski wpłynęło najwięcej pomysłów.

Poszczególne etapy projektu na rok 2024 przedstawiają się następująco:

- Publikacja wstępnej listy zadań przyjętych oraz listy zadań odrzuconych – do 15 marca 2024 r.
- Składanie odwołań przez autorów zadań do Zarządu Województwa Małopolskiego po publikacji wstępnej listy zadań przyjętych oraz listy zadań odrzuconych – do 25 marca 2024 r.
- Podjęcie przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwały w/s przyjęcia listy zadań dopuszczonych do głosowania oraz listy zadań odrzuconych (wraz z uzasadnieniem) z podziałem na regiony – do 7 maja 2024 r.
- Rozpoczęcie akcji informacyjnej (promującej dane zadanie) przez autorów zadań – od 7 maja 2024 r.
- Głosowanie mieszkańców Województwa Małopolskiego - 15 maja – 14 czerwca 2024 r.
- Ogłoszenie wyników głosowania mieszkańców Województwa Małopolskiego – do 1 października 2024 r.

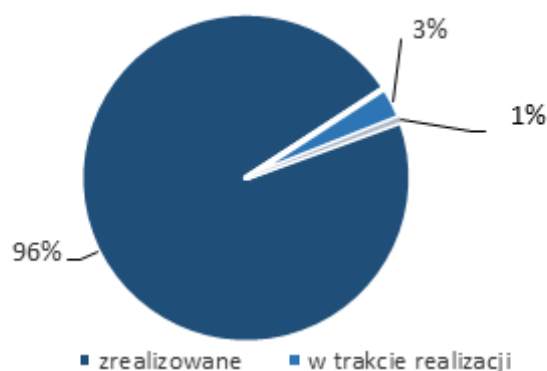
STAN WYKONANIA UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO PODJĘTYCH W 2023 R.

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

W okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. zostało podjętych łącznie 221 uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego, w tym:

- zrealizowano 213 uchwał,
- w trakcie realizacji pozostaje 7 uchwał,
- nie zrealizowano 1 uchwały.

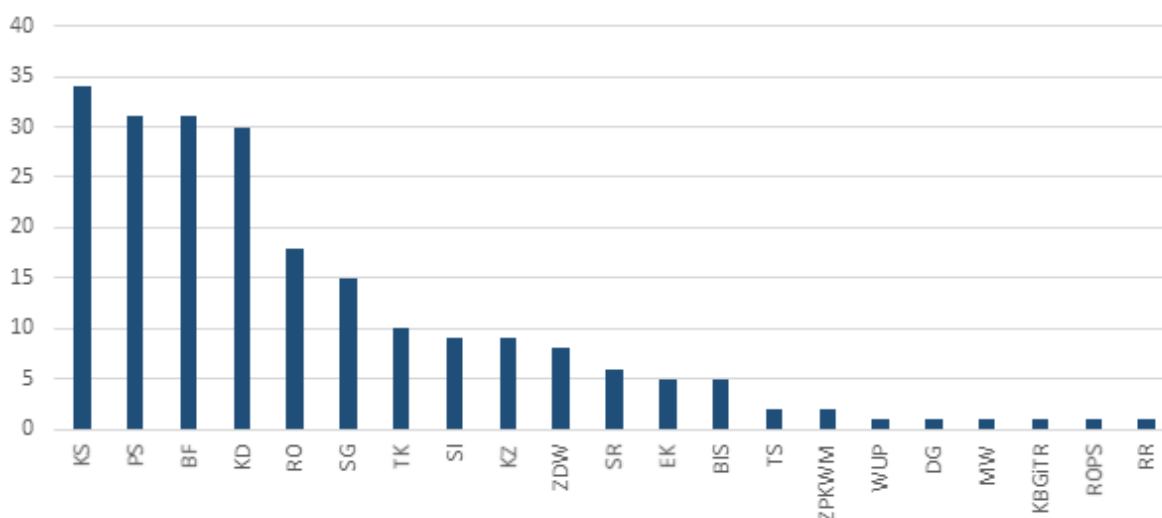
Wykres 13. Realizacja uchwał SWM za 2023 rok

Źródło: opracowanie własne UMWM.

63 uchwały SWM podjęte w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. i wymagające publikacji zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Wykres 14. Realizacja uchwał SWM za 2023 rok w podziale na departamenty UMWM oraz WSJO

Źródło: opracowanie własne UMWM.

W trakcie realizacji pozostają uchwały:

- Nr LXV/966/23 z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na nabycie przez Województwo Małopolskie akcji spółki działającej pod firmą Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego spółka akcyjna z siedzibą w Krakowie,
- Nr LXVI/986/23 z dnia 24 kwietnia 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej poprzez użyczenie mieszkań kontenerowych w związku z realizacją Projektu pn. „Małopolska Tarcza Humanitarna – Fundusze Europejskie dla Ukrainy. Zakup mieszkań kontenerowych na potrzeby regionalnej bazy kwaterunkowej”,
- Nr LXXI/1044/23 z dnia 28 sierpnia 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zamianę nieruchomości z Gminą Libiąż,
- Nr LXXII/1074/23 z dnia 25 września 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego na realizację programu pn.: „Poprawa dostępności parkingowej w województwie małopolskim”,
- Nr LXXIII/1082/23 z dnia 23 października 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej na rzecz Gminy Korzenna,
- Nr LXXVII/1120/23 z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr LXXII/1074/23 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 września 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego na realizację programu pn.: „Poprawa dostępności parkingowej w województwie małopolskim”,
- Nr LXXVII/1122/23 z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr LXXIII/1082/23 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 października 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej na rzecz Gminy Korzenna.

Ponadto odstąpiono od realizacji uchwały Nr LXIX/1031/23 z dnia 3 lipca 2023 r. w sprawie uchylenia uchwały Nr X/152/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 4 lipca 2011 r. w sprawie zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu Województwa Małopolskiego za I półrocze, informacji o kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej, w tym o przebiegu realizacji przedsięwzięć wieloletnich oraz informacji o przebiegu wykonania planów finansowych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, wojewódzkich instytucji kultury oraz innych wojewódzkich osób prawnych, zmienionej uchwałą Nr XXXVIII/567/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 3 lipca 2017 r.

Realizując zapis § 88 Statutu Województwa Małopolskiego, Zarząd Województwa Małopolskiego przedstawił sprawozdanie z wykonania uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego w roku 2023 r. na LXXXI Sesji SWM w dniu 25 marca 2024 r.

Urząd Marszałkowski
Województwa Małopolskiego
ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków

Redakcja:
Departament Rozwoju Regionu
ul. Wielicka 72A, 30-552 Kraków

ISBN: 978-83-67243-45-2
(wersja drukowana)

ISBN: 978-83-67243-46-9
(wersja elektroniczna)

www.malopolska.pl

 MAŁOPOLSKA